САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ STENOGRAFSKE BELEŠKE

КЊИГА I БЕОГРАД, 1954 ГОДИНЕ СВЕСКА II

VEĆE PROIZVOĐAČA

OD 3-će DO 7-me SEDNICE DRŽANE OD 5 DO 11 MARTA 1954 GODINE

SAVEZNO VEĆE

OD 4-te DO 8-me SEDNICE DRŽANE OD 5 DO 11 MARTA 1954 GODINE

VEĆE NARODA

OD 3-ćeg DO 4-tog SASTANKA DRŽANI OD 7 DO 10 MARTA 1954 GODINE

VECE PROIZVOĐAČA I SAVEZNO VEĆE

2-ga I 3-ća ZAJEDNIČKA SEDNICA DRŽANE 8 I 11 MARTA 1954 GODINE

S A D R Ž A J:

Strana

3-ća sednica Veća proizvođača — 5 marta 1954

Pre dnevnog reda:

1) Odgovor Saveznog izvršnog veća na pitanje narodnog poslanika Dragog Stamenkovića 271

2) Pretstavke i žalbe — — — — — — 273

Dnevni red:

Utvrđivanje dnevnog reda — — — — 273

Govornici: Ivan Božičević, Dragi Stamenković.

4-ta sednica Saveznog veća — 5 marta 1954

Dnevni red:

Utvrđivanje dnevnog reda — — — — 276

Govornici: Vlada Zečević.

3-ći sastanak Veća naroda — 7 marta 1954

Dnevni red:

Pretres Predloga društvenog plana Federativne Narodne Republike Jugoslavije za 1954 god. 278

Govornici: ing. Uglješa Danilović, Josip Vidmar, Miloš Minić, Dušan Petrović.

2-ga zajednička sednica Saveznog veća i Veća proizvođača — 8 marta 1954

Dnevni red:

1) Izveštaj Odbora za narodnu privredu Saveznog veća o Predlogu društvenog plana za 1954 godinu — — — — — — — — — — 281

Strana

2) Izveštaj Odbora za narodnu privredu Veća proizvođača o Predlogu društvenog plana za 1954 godinu — — — — — — — — — — 281

3) Izveštaj Odbora za budžet Saveznog veća o Predlogu saveznog budžeta za 1954 godinu — — 281

4) Izveštaj Odbora za budžet Veća proizvođača o Predlogu saveznog budžeta za 1954 godinu 281

5) Ekspoze potpretsednika Saveznog izvršnog veća Svetozara Vukmanovića o Predlogu društvenog plana za 1954 godinu — — — — — — 281

6) Ekspoze pretstavnika Saveznog izvršnog veća Mome Markovića o Predlogu saveznog budžeta za 1954 godinu — — — — — — — 295

Govornici: Moša Pijade, Milentije Popović, Zoran Polič, ing. Boris Bakrač, Mihajlo Apostolski ,Milan Stepanović, Svetozar Vukmanović, Moma Marković.

4-ta sednica Veća proizvođača — 8 marta 1954

Dnevni red:

Pretres Predloga saveznog društvenog plana za 1954 god. — — — — — — — — — 342

Govornici: Ivan Božičević, Mladen Sazdevski, Radivoj Kesić, Ivan Malogorski, Miro Borić, Josip Bosnar, Albin Lesjak, Milan Stepanović, Nikola Radin, Dragutin Premate, Ištvan Vig, Đorđe Blagojević i Jaroslav Tureček.

Strana

5-ta sednica Saveznog veća — 8 marta 1954

Dnevni red:

Pretres Predloga saveznog društvenog plana za 1954 god. — — — — — — — — — — 357

Govornici: Vlada Zečević, Moša Pijade, Miloš Minić, dr Jerko Radmilović, Jovan Beljanski, Svetozar Vukmanović, Obren Stišović, Geza Tikvicki, Josip Zmajić.

5-ta sednica Veća proizvođača — 9 marta 1954

Dnevni red:

Pretres Predloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu — — — — — — — — — 370

Govornici: Ivan Božičević, Nikola Radin, ing. Boris Bakrač, Vili Škrinar, Vinko Kocijan, Veselin Radojčić, ing. Božidar Nikolić, Mijo Lemo, ing. Vladimir Tufegdžić, Anton Kurt, Dragan Trajanovski, Osman Karabegović, Dušan Sekić, Josip Cazi, ing. Vojin Popović, ing. Pavle Šumanovac, Milan Vukić, Petar Čolak, Josip Jauk, Radivoje Kesić, ing. Filip Knežević, Anton Šišul, Živorad Ćosić, Josip Bosnar, Ante Bojanić, Isidor Brdarić, Jaroslav Tureček, Nikola Bosanac, ing. Dular, Drago Čeh, Mijo Đurić, Žarko Župunski, Pero Gajić, Lazar Stanojević, Nikola Sadžak, Norbert Veber.

6-ta sednica Saveznog veća — 9 marta 1954

Dnevni red:

1) Pretres Predloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu — — — — — — — — 404

2) Pretres Predloga zakona o budžetima — 427

Govornici: Vlada Zečević, Josip Trajković, Moša Pijade (2 puta), dr Jerko Radmilović (7 puta) Nikola Kmezić, dr Maks Šnuderl, Franjo Gaži, Drago Gizdić, Krste Crvenkovski, Jovan Beljanski, Zoran Polič (2 puta), Jakob Avšič, Stojadin Stojković, Eduard Jardas (4 puta), Josip Kolar, Momčilo Marković i Dobrivoje Radosavljević.

6-ta sednica Veća proizvođača — 10 marta 1954

Dnevni red:

1) Pretres Predloga društvenog plana FNRJ za 1954 godinu — — — — — — — — — 441

2) Pretres Predloga zakona o budžetima — 467

Govornici: Božidar Nikolić, Anton Šturm, Ramiz Sladić (2 puta), Milan Bosnić, Vladimir Tufegdžić, Josip Cazi (3 puta), Milan Vukić, Mihajlo Zlatić, Antun Frntić (3 puta), Savo Medan, Nikola Radin (3 puta), Radivoje Kesić, Huso Sušić, Božidar Mačešić, Pero Gajić, Andrej Janežič (2 puta), Mita Boškov, Albin Lesjak, Josip Bosnar, Nikola Šegota, Ilija Varičak, Simo Tadić, Dušan Sekić, Norbert Veber, Veselin Radojčić, Mato Tomas, Đorđe Blagojević, Mišo Kmecik, Čedomir Jelenić, Sveta Paunović, Antun Iskra ing. Vojin Popović, Tripo Erceg, Danilo Knežević, Marija Jagodić, Ivan Lončar, ing. Boris Bakrač, Mijo Lemo (2 puta), Drago Čeh, Osman Karabegović, Slavko Papler, Čedomir Jelenić i Veljko Zeković.

4-ti sastanak Veća naroda — 10 marta 1954

Dnevni red:

Pretres Predloga za izmenu člana 45, 46, 47, 48 i st. 2 čl. 51 Ustavnog zakona o osnovama društvenog i političkog uređenja Federativne Narodne Republike Jugoslavije — — — — 472

Govornici: Josip Vidmar, dr Miloš Žanko (2 puta) dr Maks Šnuderl (2 puta), Hivzi Sulejmani (2 puta), Miloš Minić, Grujo Novaković, Geza Tikvicki.

Strana

7-ma sednica Saveznog veća — 10 marta 1954

Dnevni red:

1) Pretres Predloga zakona o budžetima — 481

2) Pretres Predloga budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Savezni budžet) za 1954 godinu — — — — — — — — — 484

Govornici: Vlada Zečević, Moša Pijade (3 puta), Kemal Sejfula, Vladimir Simić (2 puta), Miloš Minić, Mihajlo Apostolski (30 puta), Moma Marković (2 puta), Ivan Božičević.

7-ma sednica Veća proizvođača — 11 marta 1954

Dnevni red:

1) Pretres Predloga zakona o budžetima — 506

2) Pretres Predloga budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Savezni budžet) za 1954 godinu — — — — — — — — 507

3) Pretres Predloga zakona o izmeni čl. 45, 46, 47, 48 i 51 st. 2 Ustavnog zakona o osnovama društvenog i političkog uređenja Federativne Narodne Republike Jugoslavije i saveznim organima vlasti — — — — — — — — — — 527

4) Pretres izveštaja Verifikacionog odbora o pitanju verifikovanja mandata Midhata Sarajlića — — — — — — — — — — 528

Govornici: Ivan Božičević, Janez Hribar, Veljko Zeković (3 puta), Milan Stepanović, poverenik SIV Strahinja Dakić (2 puta), Drago Čeh (2 puta), Vladimir Tufegdžić (2 puta), Božidar Nikolić (2 puta), Marija Jagodić, Milan Vukić, Nikola Radin, Josip Bosnar, Čedomir Jelenić, Žarko Župunski, Jovanka Čović, Ivan Janković, Đuro Savić i Isidor Brdarić.

8-ma sednica Saveznog veća — 11 marta 1954

Dnevni red:

1) Pretres Predloga zakona o ratifikaciji Dopunskog sporazuma uz Ugovor o prijateljstvu i saradnji između FNRJ, Kraljevine Grčke i Republike Turske — — — — — — — 533

2) Pretres Predloga zakona o ukidanju Zakona o obaveznoj službi medicinskog osoblja — 537

3) Potvrda obaveznih tumačenja Komisije za tumačenje zakona — — — — — — — 538

4) Pretres predloga Veća naroda za izmenu Ustavnog zakona — — — — — — — — 539

5) Pretres amandmana uz Predlog saveznog društvenog plana za 1954 godinu i uz Predlog saveznog budžeta za 1954 godinu — — — — 543

Govornici: Vlada Zečević, Lazar Mojsov, dr Aleš Bebler, Jovan Cekić, dr Zaim Šarac, Vladimir Simić, Moša Pijade, Miloš Minić, dr Jerko Radmilović, Grga Jankes, Muhidin Begić, Svetozar Vukmanović, Moma Marković.

3-ća zajednička sednica Saveznog veća i Veća proizvođača — 11 marta 1954

Dnevni red:

1) Proglašenje Zakona o izmenama Ustavnog zakona o osnovama društvenog i političkog uređenja FNRJ i o saveznim organima vlasti — 550

2) Pretres predloga za izbor sudije Saveznog vrhovnog suda — — — — — — — — 550

3) Pretres predloga Odbora za prosvetu da se ukine Komisija za reformu škola opšteg obrazovanja — — — — — — — — — 554

Govornici: Moša Pijade, Velibor Ljujić, dr Miloš Žanko.

VEĆE PROIZVOĐAČA

3-ća SEDNICA

ODRŽANA 5 MARTA 1954 GOD.

SADRŽAJ:

Pre dnevnog reda:

1) Odgovor Saveznog izvršnog veća na pitanje poslanika Dragog Stamenkovića;
2) Pretstavke i žalbe;

Dnevni red:

Utvrđivanje dnevnog reda

Govornici: Ivan Božičević, Dragi Stamenković.

PRETSEDAVAO:
PRETSEDNIK
IVAN BOŽIČEVIĆ

ZAPISNIČAR:
ĐURO ĆORKOVIĆ

Početak u 12,05 časova

Pretsednik **Ivan Božičević** *(Izborni srez Zagreb III, NRH):* Otvaram treću sjednicu Vijeća proizvođača Savezne narodne skupštine.

Zapisnik današnje sjednice vodiće narodni poslanik Đuro Ćorković.

Molim zapisničara da pročita zapisnik druge sjednice.

Zapisničar **Đuro Ćorković** *(Izborni srez Sisak, NR Hrvatska)* čita zapisnik druge sednice Veća proizvođača Savezne narodne skupštine od 29 januara 1954 godine.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima li primjedaba na zapisnik? (Nema). Pošto primjedaba nema, zapisnik se ovjerava.

Izvolite čuti saopćenja.

Narodni poslanici Stopar Viktor i Abram Poščić mole da im se odobri otsustvo sa ove sjednice. Zatim, narodni poslanik ing. Petar Radmanović moli da mu se odobri otsustvo od 7 mjeseci pošto ide na kurs engleskog jezika koji traje 4 mjeseca a zatim ide na specijalizaciju u Ameriku na 3 mjeseca. Pitam Dom da li odobrava ova otsustva? (Odobrava).

Od Saveznog izvršnog vijeća, preko Pretsjednika Savezne narodne skupštine, primio sam odgovor na pitanje narodnog poslanika Dragog Stamenkovića u vezi sa statistikom. Ja ću vam pročitati taj odgovor *(čita):*

Pitanje narodnog poslanika Dragog Stamenkovića, člana Vijeća proizvođača Savezne narodne skupštine, dostavljeno 29. I. 1954 godine, glasi:

Zašto Statistički zavod FNRJ ne vodi detaljniju (redovnu i potpunu) statistiku o ostvarenim zaradama radnika i službenika po privrednim granama i po pojedinim kategorijama, kada je poznato da to stvara velike teškoće oko vođenja pravilne politike raspodele platnih fondova i donošenja uredaba i zakona o toj materiji?

Na postavljeno pitanje i na osnovu dobijenih podataka od Saveznog zavoda za statistiku i evidenciju, dajemo sledeće objašnjenje:

1) Savezni zavod za statistiku i evidenciju do nedavno je vodio „detaljnu (redovnu i potpunu) statistiku o ostvarenim zaradama radnika i službenika po privrednim granama i po pojedinim kategorijama" i objavljivao dobijene podatke u posebnim mesečnim biltenima (internim), koji stoje na raspolaganju narodnim poslanicima, sindikatima i drugim interesentima (statistike rada i posebno je obajavljivana i serija mesečnih internih biltena radne snage u industriji).

2) Savezni zavod za statistiku i evidenciju je od 1-I-1954 ukinuo praćenje zarada kao i praćenje kategorija radnika u mesečnim izveštajnim službama zbog potpune nepouzdanosti podataka iz tih službi, pošto bi ovi skroz nepouzdani podaci mogli dovesti do pogrešnih i štetnih ekonomskih zaključaka ili čak do pogrešnih planskih i ekonomsko-političkih mera.

3) U mesečnim izveštajnim službama statistika sada raspolaže samo još sa brojnim stanjima radnika, službenika i učenika u privredi po granama delatnosti.

4) Godišnji podaci o platnom fondu obrađuju se na bazi završnih računa preduzeća — ali se iz ovih podataka ne mogu videti zarade po kategorijama radnika.

5) Svesni toga da postojeći podaci o platnim fondovima Narodne banke i podaci sa kojima zavodi za statistiku još raspolažu nisu dovoljni za ozbiljniju statistiku rada, Savezni zavod uzeo je u proučavanje metode uzoraka, kako bi se moglo zadovoljiti mesečno praćenje kretanja Zavoda i kvalifikacija, tako i zarada po kvalifikacijama. Savezni zavod se nada da će tokom 1954 godine u tome uspeti.

6) Sistem zarada i propisi koji vezuju prosečne zarade na strukturalni sastav preduzeća prema kategorijama radnika prouzrokuju, s jedne strane, nekontrolisano knjigovodstveno prekvalifikovanje radne snage, a s druge strane tolike mesečne verijacije u zaradama i na taj način stvaraju se teškoće za statističko uopštavanje. Zbog toga, je Savezni zavod bio prisiljen da privremeno ukine i mesečno iskazivanje realne plate za radnike — dok ne pronađe adekvatne metode, kojima može statistički odgovoriti u datom sistemu.

OBRAZLOŽENJE

Statističko obuhvatanje i posmatranje pojava iz oblasti zaposlenosti, zarada (plata), ostvarenog radnog vremena i drugih problema „statistike rada", pretstavlja i danas u međunarodnom merilu za sve statističare problem o kome se mnogo raspravlja. Statistička komisija OUN i Konferencija evropskih statističara čine u poslednje vreme velike napore da bi se ova statistika unapredila. Traženje efikasnijih metoda ide u pravcu primene matematske statistike, metoda uzoraka. O tome svedoči i dnevni red radne grupe u ECE u Ženevi marta ove godine, u kojoj uzimaju učešće i stručnjaci našeg Zavoda. Problem statistike rada u uslovima socijalističke Jugoslavije je samo još teži (Nema fiksnih tarifa, nema plata nego zarada, koje imaju komoliciran izraz u strukturi cena i neravnomeran sistem isplate).

Sistem koji je bio usvojen u našoj statistici za posmatranje i praćenje radne snage u privredi, zasnivao se na mesečnim izveštajima preduzeća. U ovim izveštajima od preduzeća traženi su, između ostalog, i podaci o brojnom stanju zaposlenog osoblja i iznosima isplaćenim na ime platnog fonda i to po kategorijama i kvalifikacijama osoblja. Pored toga, traženi su i podaci o broju efektivno izvršenih časova radnika, izvršenih i izgubljenih radnih dana i isplatama za te časove. Iz ovih podataka teoriski može se dobiti dovoljno obaveštenja o kretanju zarada radnika i službenika u privredi.

Od 1-I-1952 godine, otkako je Savezni zavod za statistiku i evidenciju preuzeo od statistike Saveta za narodno zdravlje i socijalnu politiku, statističku službu o zaposlenom osoblju, podaci ove službe su objavljivani svakog meseca u posebnim biltenima pod naslovom „Zaposleno osoblje u privredi FNRJ" sve do podataka zaključno za mesec juli 1953 godine.

Mesečni bilteni su sadržavali u pogledu zarada zaposlenog osoblja sledeće podatke: platni fond i brojno stanje zaposlenog osoblja u izveštajnom mesecu sa njihovom podelom po kategorijama (radnici, službenici), kvalifikacijama, granama privredne delatnosti i privrednim sektorima, sumarno za FNRJ i za svaku republiku posebno, broj efektivno izvršenih časova radnika i isplata za izvršene časove i to po granama privredne delatnosti i po narodnim republikama.

Statistička kontrola, kojoj su podvrgnuti svi statistički podaci pojedinih službi, pokazala je da prikupljeni podaci o radnoj snazi nisu u dovoljnoj meri pouzdani, a pogotovu oni koji se odnose na zarade osoblja, tj. podaci o platnom fondu i radnom vremenu, a u drugom polugođu 1953 godine i podaci o kvalifikacijama. Nastojanja statističkih organa da se kvalitet ovih podataka popravi ostala su dosad bezuspešna.

Ispitivanja koja su vršena da bi se pronašao razlog podbacivanja ovih podataka, pokazala su da se sistemom izveštajne službe koja svakog meseca obuhvata oko 35.000 izveštajnih jedinica, u uslovima našeg današnjeg sistema obračuna zarada i načina njihovih isplata, objektivno ne mogu dobiti kvalitetniji podaci.

Znajući koliko su podaci o radnoj snazi, pogotovu ako se oni uporede s ostalim podacima privredne i društvenih statistika, osetljivih, koliko njihova netačnost mora uticati na donošenje pogrešnih zaključaka u našoj privredi uopšte. Savezni zavod za statistiku i evidenciju je svoju publikaciju „Zaposleno osoblje u privredi FNRJ", kao internu, stavljao na raspolaganje samo ograničenom broju korisnika uz neophodne napomene. Za širu javnost je putem indeksa objavljivan jedino ukupan broj zaposlenih po privrednim delatnostima, polu i republikama, kao jedino pouzdan podatak.

S obzirom na rezultate ispitivanja pouzdanosti podataka o platnom fondu i radnom vremenu donesena je odluka da se u RS (radna snaga) službi od meseca jula 1953 godine, a u ostalim izveštajima od 1. I. 1954 godine ukine u sistemu mesečnih izveštaja o zaposlenom osoblju prikupljanje pomenutih podataka sa sledećim obrazloženjem:

1) Podatke o iznosima i kretanju platnog fonda registruje evidencija Narodne banke te statistika nema potrebe da iste podatke prikuplja po svojoj liniji.

2) Platni fond jednog određenog meseca je neuporediv sa stvarnim brojnim stanjem osoblja za taj posao, jer se isplate vrše i naknadno (dopuna od 100% zarade, podela viška) u narednim mesecima. Prema tome, prosečne plate osoblja izračunate su na bazi platnih fondova i brojnih stanja za kraće vremenske periode nisu realne.

3) Prosečne plate izračunate na bazi ukupnih platnih fondova i brojnih stanja, ne daju mogućnost uvida u veličinu otstupanja stvarnih plata od prosečne, čime prosečna plata kao reprezentant nema svoju određenu vrednost.

4) Specifikacija platnog fonda, bilo po kvalifikacijama, bilo po strukturi samog platnog fonda, metodološki je toliko komplikovana, da preduzećima, kao izveštajnim jedinicama, pretstavlja problem, a statistički aparat nije u stanju da pruža potrebnu stručnu pomoć i izvrši kontrolu na osnovu knjigovodstva za 35.000 izveštajnih jedinica.

5) Sa razvijanjem našeg privrednog sistema menjala se i definicija našeg platnog fonda tako da su podaci metodički neuporedivi, a izračunavanje zarada na osnovu platnih fondova i nemogući.

Odustajanje od prikupljanja ovih podataka putem mesečne izveštajne službe ne znači i napuštanje ispitivanja ovog područja od strane statistike. Naprotiv, pripremaju se nove metode koje treba da pruže detaljnija i kvalitetnija obaveštenja od dosadašnjih. Ovde se pre svega misli na praćenje kretanja nivoa zarada kao godišnjeg proseka, na bazi završnih računa preduzeća, zatim na bazi ispitivanja kod reprezentativnih preduzeća, kod slučajno izabranih pojedinaca, kod određenih zanimanja ili radnih mesta itd.

Ovakva ispitivanja kod nas dosad nisu vršena i ne može se tvrditi koji će metod biti pogodan. U svakom slučaju tokom cele 1954 godine vršiće se potrebna ispitivanja, za koja verujemo da će dati potrebne rezultate.

Član Saveznog izvršnog veća,
Mijalko Todorović, s. r.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li je narodni poslanik Dragi Stamenković zadovoljan sa odgovorom?

Dragi Stamenković: *(Izborni srez Beograd V, NRS):* Drugovi narodni poslanici, iz samog odgovora Saveznog izvršnog veća vidi se da je ovaj problem važan. Ja sa svoje strane usvajam ovaj odgovor, shvatam i to da ima niz teškoća u pogledu statistike fonda plata i fonda zarada. Ja usvajam da je tu bilo dosta teškoća. Ali, ipak nisam u potpunosti zadovoljan odgovorom, a naročito predviđenim merama u 1954 godini.

Ja ću koristiti i pravo da u toku zasedanja predložim jednu preporuku, ako je Dom usvoji, da se određenije traži da se u toku 1954 godine nešto više napravi, da se uvede tačnija, određenja i za »dužu stazu« tačnija statistika u pogledu fonda plata i fonda zarada.

Po Poslovniku, ja ne mogu ništa drugo, do jedino da predložim jednu preporuku.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Veću proizvođača upućene su sledeće pretstavke i žalbe.

Ja ću pročitati pretstavke i žalbe primljene u Vijeću proizvođača Savezne narodne skupštine.

Pročitaću samo imena *(čita):* Manić Milutin iz Beograda; 2) Narodni odbori gradske opštine Vukovar (žalba broj 16025); 3) Radusinović Luka iz Beograda; 4) Glavočević Avgust iz Visokog; 5) Dimitrijević Ljubisav iz Kruševca; 6) Savezna trgovinska komora, Beograd; 7) Nikolić Milutin iz Ostružnice, Srez beogradski; 8) Anderlić Vilko iz Sotina, srez Vukovar; 9) Udruženje preduzeća za otkup i obradu duvana »Hercegovina« — Mostar (pretstavka broj 188); 10) Pretstavnici ortopedskih preduzeća iz deset gradova; 11) Vanjeglav Marija iz Mogorića, srez Gospić; 12) Građežno predprijatije »Beton«; Direkcija stoke (pretstavka broj 465); 13) Pretstavka zbora proizvođača, Maribor (broj 1005); 14) Kolektivna pretstavka građana iz Karlovca (devet potpisnika); 15) Kolektivna pretstavka radnika Hidrograđevinskog preduzeća »Vlasina« — Surdulica (pet potpisnika); 16) Hrnjak Dane iz Banje Luke; 17) Marković Dobrivoje iz Svetozareva; 18) Zemaljski odbor sindikata komunalaca za NR Hrvatsku (broj 158); 19) Škiljan Branko iz Beograda; 20) Ribarska radna zadruga »Tito«, Premuda (br. 29); 21) Zavod za primenjenu umetnost NR Srbije (br. 248); 22) Milošević Svetislav iz Pirota; 23) Radujkovć Milan iz Obrovca-Dalmacija; 24) Jovanović Andrija iz Ljubljane; 25) Narodni odbor opštine Slankamen, Srez staropazovački (br. 553); 26) Kampara Taiba iz Brčkog; 27) Građevinsko preduzeće »Drina« Mali Zvornik (br. 5124); 28) Drvnoindustrisko preduzeće, Sisak; 29) Srbić Andrija iz Beograda; 30) Đoković Milorad iz Vitanovca; 31) Parazaida Rozalija iz Dobova, srez Krško; 32) Industrija svilenih tkanina »Stevan Dukić«, Zemun (br. 545).

Sve ove pretstavke i žalbe upućene su Odboru za pretstavke i žalbe.

Od Odbora za narodnu privredu primili smo izvještaj uz Prijedlog saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Od Odbora za budžet primili smo: a) izvještaj uz Prijedlog zakona o budžetima, b) izvještaj uz Prijedlog budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije (savezni budžet) za 1954 godinu.

Od Verifikacionog odbora primili smo izvještaj o pitanju verifikacije mandata Midhata Sarajlića.

Od Saveznog izvršnog vijeća preko Pretsjednika Savezne narodne skupštine primio sam odgovor na pitanje narodnog poslanika Dragog Stamenkovića.

Od Pretsjednika Savezne narodne skupštine obavešteni smo da je Savezno izvršno vijeće izvjestilo da su za povjerenike Saveznog izvršnog vijeća a prilikom raspravljanja Prijedloga društvenog plana FNRJ za 1954 godinu određeni: Kiro Gligorov, zamjenik direktora Saveznog zavoda za privredno planiranje i Dušan Vuković, savjetnik Saveznog zavoda za privredno planiranje.

Polaganje zakletve Midhata Sarajlića.

Na osnovu primljenog materijala predlažem slijedeći dnevni red za ovu sjednicu:

1) pretres Prijedloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu;

2) pretres Prijedloga zakona o budžetima;

3) pretres Prijedloga budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije (savezni budžet) za 1954 godinu;

4) pretres izvještaja Verifikacionog odbora o pitanju verifikacije mandata Midhata Sarajlića.

Ima li kakav prijedlog za dopunu ili izmjenu predloženog dnevnog reda, ili neka eventualna primjedba? Ima riječ drug Stamenković.

Dragi Stamenković: Predlažem da se unese i tačka: Razno, jer imam preporuku u vezi sa ovim malopre iznetim pitanjem. Ili uvesti tačku »Razno«, ili tačku »Predlozi«.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Napravite pretstavku pa ćemo je staviti na dnevni red.

Pošto nema primjedaba, objavljujem da je predloženi dnevni red usvojen.

U vezi sa pretresom Prijedloga društvenog plana FNRJ za 1954 godinu zamoljen sam od Pretsjednika Savezne narodne skupštine da vam predložim održavanje zajedničke sjednice oba doma na kojoj bi izvjestioci odbora za narodnu privredu oba doma podnijeli izvještaje svojih odbora o Prijedlogu saveznog društvenog plana za 1954 godinu, posle čega bi potpretsjednik Saveznog izvršnog vijeća drug Svetozar Vukmanović dao svoj ekspoze.

Ima li kakvih primjedaba ili prijedloga? (Nema). Da li Dom prihvata ovaj prijedlog? (Prihvata). Pošto Dom prihvata prijedlog za održavanje zajedničke sjednice, objavljujem da će se zajednička sjednica održati u ponedeljak, 8 marta u sali Saveznog vijeća.

Pošto po Poslovniku Vijeća proizvođača treba da prođe tri dana od dana kada narodni poslanici prime zakonske prijedloge pa do početka pretresa, to znači da ne možemo sjednicu ni početi prije ponedeljka. Vrijeme održavanja naše sjednice biće objavljeno putem radija i štampe.

Pošto primjedaba nema, zaključujem ovu sjednicu s tim što će se naredna održati u ponedeljak sa utvrđenim dnevnim redom.

(Sednica je zaključena u 12,40 časova).

САВЕЗНО ВЕЋЕ

4-та СЕДНИЦА

ОДРЖАНА 5 МАРТА 1954 ГОД.

САДРЖАЈ:

Дневни ред: Утврђивање дневног реда.
Говорници: Влада Зечевић

ПРЕТСЕДАВАО:

ПРЕТСЕДНИК
ВЛАДА ЗЕЧЕВИЋ

ЗАПИСНИЧАР:
ЖИВКО БЕРНОТ

Почетак у 12,00 часова

Претседник **Влада Зечевић** *(Изборни срез јадрански, НР Србија):* Отварам IV седницу Савезног већа. Записник ове седнице водиће записничар народни посланик Живко Бернот. Молим записничара народног посланика Живка Бернота да прочита записнике друге и треће седнице Савезног већа.

Записничар **Живко Бернот** *(Изборни срез Кршко, НР Словенија)* чита записнике друге и треће седнице од 29 и 30 јануара 1954 године.

Претседник **Влада Зечевић**: Да ли има примедаба на прочитане записнике? (Нема). Пошто примедаба нема, записници се оверавају.

Изволите чути саопштења.

Због болести, службене спречености и саобраћајних неприлика тражили су отсуство чланови Савезног већа: Анте Зец, Владимир Рибникар, Мирослав Милосављевић, Милован Батановић, Владимир Бакарић, Иван Крајачић, Радомир Радојевић и Рато Дугоњић.

Да ли Дом одобрава тражена отсуства? (Одобрава). Објављујем да су тражена отсуства одобрена.

У времену од 30 јануара 1954 године до данас примили смо 105 претставки и жалби које су упутиле следеће организације и појединци *(чита):*

Пухалић Сима из Мркаља, срез Сански Мост; Гајић Милорад из Шапца; Ашкрабић Розика из Сарајева; Хусњак Анка из Копривнице; Миодраг Тодосијевић из Београда; Милошевић Филип из Виготе, Срез арильски; Хајруш Векија из Качаника, Срез неродимски; Фахри Садија, Срез неродимски; Стјепан Предберина из Домахова, срез Клањац; Кадић Исмаил из Пријепоља; Пушник Антон из Марибора; Стаменчић Миладин из Грачца, з. п. Подунавци; Станчић Јосип из Суботице; Рашковић Марко из Титограда; Јовановић Јордан из села Нимар, з. п. Пирот; Колективна претставка грађана из села Путинаца, Срез румски (16 потписника); Марас Дујо из Главице, котар Сињ; Колективна претставка грађана из Лесковца (19 потписника); Тићиновић Петар из Костање, з. п. Задворје; Живковић Милан из Врхнике — Словенија; Гиљун Иван из Каштел Лукшића код Сплита; Атанасов-Костадинов Атанас из села Неговци, Срез ђевђелиски; Тронда Јашева Танева из Битола; Борис Митрев Сиваков из Битола; Јеленчић Марија из Хрушице — Словенија; Вујичић Борисав из Крушевца; Радић Никола из Београда; Колективна претставка грађана из Банатског Деспотовца (3 потписника); Домазет Цвијета из Равног Топаловца-Банат; Грујић Станко из Београда; Петровић Богдан из Куршумлије; Траинова Горјанка из Калуђерице, Срез струмички; Рацић Никола из Ниша; Гњидић Никола из Рибнице, Срез сомборски; Лукић Обрад из Кучанаца, срез Доњи Михољац; Давидовић Влајко из Хадровца, срез Сански Мост; Савановић Мурко из Мале Рујишке, срез Босански Нови; Марјановић Станко из Дугих Њива, срез Сански Мост; Марчетић Стојан из Мале Рујишке, срез Босански Нови; Милијић Вучко из Београда; Вукојевић Милош из Слатине, срез Сански Мост; Кнежевић Родољуб из Београда; Мудровчић Зорка из Загреба; Радеч Радомир из Ресника, Срез вучитрнски; Шћекић Јован из Земуна; Вукчевић Божо из Ботуна, срез Доња Горица; Маглајлић Гојко из Зденаца, срез Ораховица; Лушичић Михомир из Цриквенице; Јуричевић Милан из Ријеке; Ивановски Трајко и Неделковски Трајко из Скопја; Петрушев Милан и Стојанов Андреја из Скопја; Хорват Штефанија из Кобарида-Приморског; Ковач Јелица из Слов. Коњице; Кумрич Марица из Новиграда, срез Копривница; Кос Смиља из села Бачвани, срез Босанска Дубица; Колективна претставка баштована из Скопја (37 потписника); Колективна претставка грађана из Салаша, Срез крајински (149 потписника); Јовановић Станко из Београда; Колективна претставка браће Тинчески из Гостивара; Петковић Михајло из

Алексинца; Бојић Станислав из Попова, срез Бијељина; Ристић Јово из Попова, срез Бијељина; Вељковић Милан из Београда; Радмановић Милка из Сремске Митровице; Батић Марија из Доње Махале, срез Босански Шамац; Исић Мустафа из Орашја, срез Босански Шамац; Чубаковић Златко из Ријеке; Сарић Јефта из Бијељине; Вурић Миха из Брчког; Дајчиновски Илија из Битола; Димова Ленка из Штипа; Качаванда Милан из Футога; Хрњак Дане из Бање Луке; Живковић Манда из Сота, Срез шидски; Гаврић Миланко из Доњег Мушића, Срез ваљевски; Хискић Емина из Осијека; Љешевић др Софија из Пожаревца; Најдеска Перса из Таровеца, Срез кичевски; Дедић Хасан из Сарајева; Николић Крста из Лесковца; Михајловић Станица из Београда; Павловић Станислав из Врњачке Бање; Божић Анка из Старог Бечеја; Петровић Емина из Београда; Лукић Катица из Деспотова, Срез кулски; Кос Стоја из Приједора; Олујић Дојчин из Ријице; Колективна претставка грађана из Београда (3 потписника); Колективна претставка грађана из Крижевца (4 потписника); Малинов Драга из Зрењанина; Јовановић Живојин из Уроваца, Срез посавски; Пауновић Вера из Смедеревске Паланке; Виденовић Божидар из Београда; Стојановић Живојин из Шетоње, Срез млавски; Брчановић Халил из Живинаца, срез Тузла; Вуковић Драгомир из Београда; Ковачевић Раде из Љубљане; Буинац Никола из Загреба; Проданов Момир из Суботице; Гложански Милица из Србобрана; Стевановић Даринка из Београда; Хелбинг Јелица из Вирелноса-Баден, Швајцарска; Вучинић Мара из Ваљева; Колективна претставка грађана из Београда (4 потписника; Јанковић др Љубица из Београда; Бабић др Иво из Загреба (за Цуваљ Паулу из Загреба); Лончар Виктор из села Средњи Мост, Словен.; Николин Влада из Српске Црње — Банат; Павловић Коста из Крагујевца; Јовић Драгољуб из Београда; Мајхен Јосип из Магленча срез Бјеловар; Колективна претставка грађана из Котора (3 потписника); Доминик Сухин из Панчева; Игњатовић инж. Борислав из Беле Цркве; Јовановић Петар из Боке Которске; Цвијовић Светозар из Чачка; Бакањац др Милан из Сомбора; Миловановић Спасоје из Шарана, Срез таковски; Јоцић Михајло из Врњачке Бање; Јакшић Миле из Трбушана, срез Чачак; Милорадовић Светолик из Крагујевца; Величковић Настас из Београда; Матић Фрања и Ката из Апатина; Ећим Марија из Сплита; Сета Филип из Станишића — Бачка; Жупан Жарко из Загреба; Радовановић Љубисав из села Грчак, Срез жупски; Радојчевић Пајо из Глине; Михајлов Сотир из Вировитице; Ковачевић Станимир из Шапца; Чичковић Петар из Београда; Буњевачки Живо из Новог Бечеја; Војновић Јован из Будимир Јапре, срез Сански Мост; Врањеш Милан из Санског Моста; Богићевић Емилија из Београда; Филиповић Чедомир из Београда;; Шовић Милан из В. Лешнице, Срез јадрански; Сарјановић Стеван из Пожаревца; Савић Алекса из Бијељине; Варга-Бона Антун из Никинаца; Бјелица Митар из Београда; Вујошевић Милена из Ниша; Јуковић Бејто из села Госпуна, срез милошевски; Бајрам Дургути из Ораховца; Анђелић Милорад из Београда; Николић Гвозден из Партизанске Воде— Златибор; Пантовић Милета из Београда; Јовановић Миљко из Београда; Рос Јосип из Загреба; Ризнић Обрад из Змајева; Вујић Славко из Севојна; Рацић Никола из Ниша.

Све претставке и жалбе упућене су Одбору за претставке и жалбе.

Од Савезног извршног већа примили смо:

1) Предлог закона о ратификацији допунског споразума уз Уговор о пријатељству и сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске. Овај предлог је упућен Одбору за спољне послове.

2) Нацрт за општи закон о универзитетима. — Овај нацрт упућен је Одбору за просвету.

3) Предлог закона о укидању Закона о обавезној служби медицинског особља. — Овај законски предлог је упућен Одбору за социјалну политику и народно здравље.

4) Материјал о основним проблемима радничке омладине у индустриским школама ученика у привреди и материјали о стању ђачких и студентских домова. — Материјал је достављен Одбору за просвету.

Од Савезне индустриске коморе примили смо на потврду њен статут. — Овај статут је упућен Одбору за народну привреду.

Од Одбора за народну привреду примили смо извештај уз Предлог савезног друштвеног плана за 1954 годину.

Од Одбора за буџет примили смо:

1) извештај уз Предлог закона о буџетима;

2) извештај уз Предлог буџета Федеративне Народне Републике Југославије (Савезни буџет) за 1954 годину.

Преко Претседника Савезне Народне скупштине обавештени смо да је Савезно извршно веће одредило Светозара Вукмановића, потпретседника Савезног извршног већа, за претставника Савезног извршног већа приликом претреса Предлога савезног друштвеног плана за 1954 годину. У случају потребе, друга Вукмановића замењиваће друг Мијалко Тодоровић, члан Савезног извршног већа.

Као повереници приликом претресања Предлога савезног друштвеног плана одреће-

ни су Сергеј Крајгер, директор Савезног завода за привредно планирање, и Владимир Церић, саветник Савезног завода за привредно планирање.

Исто тако, обавештени смо да ће претставник Савезног извршног већа приликом претреса Предлога буџета Федеративне Народне Републике Југославије (Савезни буџет) за 1954 годину бити друг Мома Марковић, члан Савезног извршног већа.

У вези са претресом Предлога друштвеног плана за 1954 годину, друг Едвард Кардељ, потпретседник Савезног извршног већа, замолио је преко Претседника Савезне народне скупштине да предложим да се одржи заједничка седница на којој би известиоци одбора за народну привреду оба дома прочитали извештаје својих одбора о Предлогу савезног друштвеног плана за 1954 годину, после чега би друг Светозар Вукмановић дао експозе.

На основу изложеног, предлажем следећи дневни ред:

1) Претрес Предлога савезног друштвеног плана за 1954 годину;

2) Претрес Предлога закона о буџетима;

3) Претрес Предлога буџета Федеративне Народне Републике Југославије (Савезни буџет) за 1954 годину.

Да ли Дом прихвата овај дневни ред? (Прихвата). — Објављујем да је дневни ред усвојен.

Како законски предлози са извештајима морају, у смислу члана 140 Пословника Савезног већа Савезне народне скупштине, бити благовремено достављени члановима Дома, а најдоцније на три дана пре седнице Дома на којој ће се претресати, а данас су подељени извештаји одбора и остали материјал, то претрес може почети у понедељак 8 марта. Час почетка седнице биће накнадно објављен.

У духу предлога потпретседника Савезног извршног већа друга Едварда Кардеља, предлажем да се 8 марта одржи заједничка седница домова на којој ћемо саслушати одборске извештаје и експозе потпретседника Савезног извршног већа друга Светозара Вукмановића. Усваја ли Дом овај предлог? (Усваја).

Пошто је дневни ред исцрпен, закључујем седницу.

(Седница је закључена у 12,35 часова).

VEĆE NARODA

3-ći SASTANAK

ODRŽAN 7 MARTA 1954 GODINE

SADRŽAJ:

Dnevni red:

Pretres Predloga društvenog plana Federativne Narodne Republike Jugoslavije za 1954 godinu.

Govornici: ing. Uglješa Danilović, Josip Vidmar, Miloš Minić, Dušan Petrović.

PRETSEDAVALI:
Ing. UGLJEŠA DANILOVIĆ i JOSIP VIDMAR

ZAPISNIČARI:
NIKOLA SEKULIĆ i RISTA ANTUNOVIĆ

Početak u 10,15 časova

Zamenik pretsednika ing. **Uglješa Danilović** *(NR Bosna i Hercegovina):* Otvaram treći sastanak Veća naroda.

Ovaj sastanak je sazvan na osnovu pisma Pretsednika Savezne narodne skupštine upućenog Veću naroda. To pismo glasi *(čita):*

VEĆU NARODA

Pošto su oba doma Savezne narodne skupštine stavila na dnevni red Predlog saveznog društvenog plana za 1954 godinu o kome na osnovu Ustavnog zakona Veće naroda obavezno rešava na svom odvojenom sastanku pre početka pretresa u domovima, to sam, na osnovu člana 219 Poslovnika Saveznog veća sazvao za danas, 7 marta, sastanak Veća naroda radi rešavanja o Predlogu saveznog društvenog plana.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsednik
Moša Pijade, s. r.

Po Poslovniku Saveznog veća, trebalo bi Veće da izabere prvo pretsedavajućeg, njegovog zamenika i zapisničara. Međutim, pošto konstatujem da sastanku prisustvuje mali broj poslanika mislim da bi prvo trebalo izvršiti prozivku da vidimo da li Veće može raditi sa prisutnim narodnim poslanicima.

Ja ću izvršiti prozivku narodnih poslanika.

(Posle prozivke)

Prisutno je svega 26 narodnih poslanika od ukupno 70. Prema tome, ne prisustvuje ni polovina članova, tako da danas Veće ne može da radi. Predlažem da sastanak odložimo i da ga zakažemo za sutra u 16 časova. (Prima se).

(Sastanak je odložen u 10,25 časova).

(Nastavak 8 marta u 16,05 časova.)

Pretsednik **Josip Vidmar** *(NR Slovenija):* Drugovi narodni poslanici, dozvolite da otvorim ovaj sastanak Veća naroda, jer drug Uglješa Danilović još nije stigao, a on je trebalo da ga otvori pošto je bio poslednji pretsedavajući u Veću naroda.

Pre prelaza na dnevni red predlažem da izaberemo pretsedavajućeg za ovu sednicu i dva zapisničara. Ima reč drug Minić.

Miloš Minić *(NR Srbija):* Predlažem druga Vidmara za pretsednika.

Josip Vidmar: Da li se prima ovaj predlog? (Prima). Ima reč drug Petrović.

Dušan Petrović *(NR Srbija):* Za zapisničara predlažem drugove Nikolu Sekulića i Ristu Antunovića.

Pretsednik **Josip Vidmar:** Da li se slažete s ovim predlogom? *(Glasovi:* Slažemo!).

Molim drugove zapisničare da zauzmu svoja mesta. Istovremeno molim druga Sekulića da pročita zapisnike prošlih sednica.

Zapisničar **Nikola Sekulić** *(NR Hrvatska)* čita zapisnike sednica od 25 i 29 januara 1954 godine.

Pretsednik **Josip Vidmar:** Ima li primedaba na zapisnike? (Nema). Pošto primedaba nema, zapisnici prve i druge sednice se overavaju.

Izvolite čuti saopštenje, odnosno pismo Pretsednika Savezne narodne skupštine, koje glasi *(čita):*

VEĆU NARODA

Pošto su oba doma Savezne narodne skupštine stavila na dnevni red Predlog saveznog društvenog plana za 1954 godinu o kome na osnovu Ustavnog zakona Veće naroda obavezno rešava na svom odvojenom sastanku pre početka pretresa u domovima, to sam, na osnovu člana 219 Poslovnika Saveznog veća sazvao za danas, 7 marta, sastanak Veća naroda radi rešavanja o Predlogu saveznog društvenog plana.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsednik
Moša Pijade, s. r.

Na osnovu ovog pisma predlažem dnevni red:

1) Pretres Predloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Da li se slažete sa predloženim dnevnim redom? (Svi se slažu).

Pošto smo izveštaje odbora čuli na zajedničkoj sednici, prelazimo na diskusiju. Da li ko traži reč? (Ne javlja se niko). Pošto niko ne traži reč, predlažem da Veće naroda prihvati odluku koju ću pročitati *(čita):*

Veće naroda usvaja Predlog saveznog društvenog plana za 1954 godinu, pošto je našlo da se ni u čemu ne kosi s ravnopravnošću naroda Jugoslavije, ni sa Ustavom utvrđenim odnosima između narodnih republika i federacije.

Ko je *za* ovu odluku, molim neka digne ruku. (Svi dižu ruku.). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije.)

Ovim je u Veću naroda Predlog društvenog plana za 1954 godinu izglasan. Predlažem da našu odluku pismenim putem dostavimo Pretsedniku Saveznog veća. Prima li se ovaj predlog? (Prima).

Dnevni red ovog sastanka je iscrpen i ja ga zaključujem. Idući sastanak biće sazvan pismenim putem. (Dr *Miloš Žanko:* Šta je sa prijedlogom koji je drug Moša Pijade uputio Zakonodavnom odboru u vezi sa izmjenom Ustavnog zakona?). O tome ćemo raspravljati na četvrtom sastanku.

(Sastanak je zaključen u 16,20 časova).

САВЕЗНО ВЕЋЕ
И
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА
2-га ЗАЈЕДНИЧКА СЕДНИЦА
ОДРЖАНА 8 МАРТА 1954 ГОДИНЕ

САДРЖАЈ:

Дневни ред:

1) Извештај Одбора за народну привреду Савезног већа о Предлогу друштвеног плана за 1954 годину.
2) Извештај Одбора за народну привреду Већа произвођача о Предлогу друштвеног плана за 1954 годину.
3) Извештај Одбора за буџет Савезног већа о Предлогу савезног буџета за 1954 годину.
4) Извештај Одбора за буџет Већа произвођача о Предлогу савезног буџета за 1954 годину.
5) Експозе Потпретседника Савезног извршног већа о Предлогу друштвеног плана за 1954 годину.
6) Експозе претставника Савезног извршног већа Моме Марковића о Предлогу савезног буџета за 1954 годину.

Говорници: Моша Пијаде, Милентије Поповић, Зоран Полич, инж. Борис Бакрач, Михајло Апостолски, Милан Степановић, Светозар Вукмановић, Мома Марковић.

ПРЕТСЕДАВАО:

ПРЕТСЕДНИК
МОША ПИЈАДЕ

ЗАПИСНИЧАР:

СЕКРЕТАР
ВЕЛИМИР СТОЈНИЋ

Почетак у 11,05 часова

Претседник **Моша Пијаде** *(Изборни срез Београд I, НР Србија):* Отварам другу заједничку седницу домова.

Молим друга секретара да прочита записник прве заједничке седнице.

Секретар **Велимир Стојнић** *(Изборни срез Дрвар-Босанско Грахово-Бос. Петровац, НР Босна и Херцеговина)* чита записник седнице од 25 децембра 1953.

Претседник **Моша Пијаде**: Има ли примедаба на прочитани записник? (Нема). Записник је оверен.

Молим да саслушате саопштења.

Ову заједничку седницу сазвао сам на основу одлуке оба дома да се на заједничкој седници саслуша експозе потпретседника Савезног извршног већа друга Светозара Вукмановића о Предлогу савезног друштвеног плана за 1954 годину.

Том одлуком домови су прихватили мој предлог који сам учинио на иницијативу потпретседника Савезног извршног већа друга Едварда Кардеља.

Како по нашим пословницима експозе може бити дат само после извештаја надлежних одбора, ја сам у позиву на ову седницу у дневни ред унео испред експозеа извештаје одбора за народну привреду оба дома који се односе на Предлог друштвеног плана. Ови извештаји раздељени су посланицима пре три дана.

Друго, пошто су домови ставили на дневни ред претрес Предлога савезног друштвеног плана за 1954 годину, а то је по Уставном закону предмет о коме Веће народа решава на одвојеном састанку пре почетка претреса у Савезном већу, ја сам сазвао за 7 март у 10 часова Веће народа на одвојени састанак.

Састанак се није могао одржати услед недовољног броја присутних чланова Већа народа. То је први случај у нашим скупштинама.

Осим незнатног броја чланова Већа народа који су тражили и добили отсуство од Савезног већа, остали су били дужни присуствовати састанку, јер су домови сазвани на седницу за 5 март, па су се сви посланици морали налазити у Београду.

Нови састанак Већа народа заказао сам за данас у 16 часова, у овој дворани.

Треће, од Савезног извршног већа примио сам предлог да се за судију Савезног врховног суда изабере Антон Крајшек, судија Врховног суда НР Словеније.

Овај предлог упутио сам Одбору за изборе, а ставиће се на дневни ред кад Одбор поднесе извештај.

Четврто, од Комисије за тумачење закона примио сам: 1) Обавезно тумачење члана 7, 20 и 21 Закона о јавном правобраниоштву, и 2) Обавезно тумачење члана 14 Закона о јавном тужиоштву у вези са чл. 76 тач. 7.

Пето, од Савезног извршног већа примио сам један амандман на Предлог закона о буџетима. Амандман сам доставио претседницима домова да би их саопштили приликом претреса тог законског предлога.

Шесто, од Административног одбора Савезне народне скупштине примио сам предлог за месечне плате за сталне функције савезних посланика и за месечне награде функционерима у одборима. Овде се уствари ради о једном амандману на X и XII раздео Предлога буџета.

Ја сам овај предлог доставио одборима за буџет оба дома који ће о томе поднети извештај.

Прелазимо на утврђивање дневног реда.

Пошто пре седнице нисам примио никакве друге предлоге за дневни ред осим предлога домова да се саслуша експозе друга Вукмановића, то предлажем следећи дневни ред:

1) Извештај Одбора за народну привреду Савезног већа о Предлогу савезног друштвеног плана за 1954 годину.

2) Извештај о истом предмету Одбора за народну привреду Већа произвођача.

3) Предлог Савезног друштвеног плана за 1954 годину, експозе потпретседника Савезног извршног већа друга Светозара Вукмановића.

Према ставу 2 члана 23 Пословника Савезне народне скупштине, може се предлог за стављање појединих питања на дневни ред поднети и на самој седници, али уз пристанак Скупштине.

Због тога питам да ли има посланика који желе да говоре о дневном реду. *(Милентије Поповић:* Молим за реч). Реч има друг Милентије Поповић.

Милентије Поповић *(Изборни срез град Ниш, НР Србија):* Другови, ја предлажем да се уз извештај одбора за народну привреду једног и другог дома и уз експозе о Предлогу друштвеног плана претставника Савезног извршног већа друга Светозара Вукмановића Темпа истовремено поднесу извештаји одбора за буџет једног и другог дома и експозе претставника Савезног извршног већа о Предлогу буџета за 1954 годину. Ово због тога што буџет, како је ове године дат, садржи у основи и битне поставке из друштвеног плана и што се он може разумети и дискутовати уствари само у склопу целе економске политике која је дата Предлогом друштвеног плана.

Претседник **Моша Пијаде:** Другови народни посланици, има ли још ко да предложи какву допуну дневног реда? (Нема).

Ја са овог места не могу учествовати у претресу, али бих са становишта процедуре хтео да кажем нешто о предлогу друга Милентија Поповића.

Ја сам од Савезног извршног већа добио четири акта: добио сам Предлог закона о друштвеним плановима, Предлог друштвеног плана за 1954 годину, Предлог закона о буџетима и Предлог савезног буџета за 1954.

Од та четири акта један је отпао, а то је Предлог закона о друштвеним плановима о чему су разлози изнети у извештајима оба одбора за народну привреду. Према томе, остају само Предлог савезног друштвеног плана, Закон о буџетима и сам буџет. Домови су тако и утврдили свој дневни ред од три тачке: прво, Предлог друштвеног плана, затим Предлог закона о буџетима и најзад, Предлог буџета за 1954 годину.

Ја лично сматрам да је могућно дати данас на овој заједничкој седници, поред експозеа о Предлогу друштвеног плана, и експозе о Предлогу буџета, али мислим да треба оставити на страни сам Предлог закона о буџетима. То мислим да не треба да се унесе.

Ако се усвоји предлог друга Милентија Поповића да ми чујемо овде и експозе друга Моме Марковића о Предлогу савезног буџета, после експозеа о Предлогу друштвеног плана, последица је тога да би после ова два извештај одбора за народну привреду оба дома, морали чути известиоце одбора за буџет једног и другог дома о Предлогу савезног буџета, па би тек онда дошао на ред експозе.

Да ли се Скупштина слаже са предлогом друга Милентија Поповића да после експозеа о Предлогу друштвеног плана чујемо на овој седници и експозе о Предлогу савезног буџета? (Слаже).

Ова ваша одлука, с којом сам се и ја сагласио, има и свој недостатак. Ипак у домовима се мора посебно претресати Предлог друштвеног плана а посебно претрести Предлог закона о буџетима и, на крају, Предлог савезног буџета за 1954 годину, мада се буџет углавном са укупном цифром уклапа у план, и ако Скупштина усвоји план она је усвојила у буџет. То је ствар, другови, коју ће Скупштина вероватно накнадно једног дана узети у претрес да би пронашла можда начин за однос између та два акта или за спајање у један акт или такав однос између плана и буџета да не би дошло, као ово сада, да кад Скупштина узима у разматрање план да је уствари разматрала и буџет. Али, то је питање о коме Скупштина може после дискутовати.

Према томе, дневни ред би био следећи:

1) Извештај Одбора за народну привреду Савезног већа о Предлогу савезног друштвеног плана за 1954 годину.

2) Извештај Одбора за народну привреду Већа произвођача о Предлогу савезног друштвеног плана за 1954 годину.

3) Извештај Одбора за буџет Савезног већа о Предлогу савезног буџета за 1954 годину.

4) Извештај Одбора за буџет Већа произвођача о Предлогу савезног буџета за 1954 годину.

5) Експозе друга Светозара Вукмановића о Предлогу савезног друштвеног плана за 1954 годину.

6) Експозе друга Моме Марковића о Предлогу савезног буџета за 1954 годину.

Прелазимо на дневни ред. Реч има известилац Одбора за народну привреду Савезног већа друг Зоран Полич.

Известилац Одбора за народну привреду Савезног већа **Зоран Полич** *(НР Словенија)* чита извештај Одбора за народну привреду Савезног већа о Предлогу савезног друштвеног плана за 1954 годину. (Видети прилог).

Претседник **Моша Пијаде:** Има реч известилац Одбора за народну привреду Већа произвођача друг Борис Бакрач.

Известилац Одбора за народну привреду већа произвођача **Борис Бакрач** *(Изборни срез, Загреб IV НР Хрватска)* чита извештај Одбора за народну привреду Већа произвођача о Предлогу друштвеног плана за 1954 годину. (Видети прилог).

Претседник **Моша Пијаде:** Има реч известилац Одбора за буџет Савезног већа Михаило Апостолски.

Известилац Одбора за буџет Савезног већа **Михаило Апостолски** *(Изборни срез Струмички, НР Македонија)* чита извештај Одбора за буџет Савезног већа о Предлогу савезног буџета за 1954 годину. (Видети прилог).

Претседник **Моша Пијаде:** Има реч известилац Одбора за буџет Већа произвођача друг Милан Степановић.

Известилац Одбора за буџет Већа произвођача **Милан Степановић** *(Изборни срез Ранковићево, НР Србија)* чита извештај Одбора за буџет Већа произвођача о Предлогу савезног буџета за 1954 годину. (Видети прилог).

Претседник **Моша Пијаде:** Одређујем одмор од 10 минута.

(После одмора)

Претседник **Моша Пијаде:** Настављамо рад. Реч има Светозар Вукмановић.

Потпретседник Савезног извршног већа **Светозар Вукмановић** *(Изборни срез Бољевачко-Борски, НР Србија):* Другови и другарице народни посланици, с обзиром да овогодишњи Предлог савезног друштвеног плана (за разлику од досадашњих друштвених планова) садржи не само економске инструменте, потребне за усмјеравање привредног развитка, него и неопходна разјашњења наше економске политике изражене у предложеном друштвеном плану — немам намјеру да се, у оквиру овог експозеа, много задржавам на објашњавању наше економске политике. Међутим, извјесни проблеми који имају одлучујући утицај на читав наш даљи привредни развитак, или тачније речено: извјесне основне диспропорције у нашој економици које су се задржале и на садашњем степену развитка материјалних, производних снага у нашој земљи, нијесу могле бити расвијетљене у самом Предлогу савезног друштвеног плана зато ћу овдје посветити посебну пажњу управо тим проблемима.

Привредно планирање у систему радничког самоуправљања привредом не може се свести само на одређивање висине прихода које треба убрати из привреде за потребе друштвене заједнице. Иначе, уколико бисмо заузели то становиште онда би уствари привредно планирање свели на буџетирање друштвених заједница (било да се ради о комуни, републици или федерацији). Међутим, иако се буџетирање друштвених заједница не може идентификовати са привредним планирањем, исто тако не може се ни потпуно одвојити од привредног планирања. И то из два разлога: прво, висине прихода које друштвена заједница убира из привреде ради покривања својих потреба директно утиче на цјелокупно привређивање, на просту и проширену репродукцију итд. Превисоко одређени приходи ради покривања потреба друштвене заједнице могли би потпуно укочити цео привредни живот, и обратно: прениско одређени приходи за подмиривање потреба друштвене заједнице могли би изазвати разне поремећаје у привреди (а да и не говоримо о томе да би у том случају нужно морало доћи до запостављања општедруштвених потреба: просвете, здравља, станова итд.). Према томе, висина прихода које друштвена заједница убира из привреде за задовољење својих потреба нужно се поставља као једна од пропорција у нашем систему друштвеног планирања. Друго, у нашем привредном систему буџетски расходи не односе се само на непривредне расходе (расходи за народну одбрану, расходи за здравствено старање, расходи за просвету итд.) него и на решавање појединих чисто привредних проблема који се не би могли решавати у нормалним условима нашег привредног живота, као што су, напримјер, — буџетско финансирање изградње појединих привредних објеката у привредно неразвијеним подручјима у циљу њиховог бржег привредног развијања; буџетско финансира-

ње научно истраживачког рада у привреди, нарочито оних радова који захтијевају велика средства и дугорочно истраживање; буџетско финансирање изградње путева, мелиорација итд. Висина привредних издатака у буџетима друштвених заједница, дакле, посебно утиче на читав привредни развитак и, према томе, нужно се мора јавити као једна од пропорција у нашем систему привредног планирања.

Као што смо казали, привредно планирање не може се свести искључиво на буџетирање друштвених заједница, него се привредним планирањем решава, и мора решавати, основно усмјеравање привредног развитка. То нарочито важи за привредно планирање читаве друштвене заједнице, која се појављује као јединствено привредно подручје. Дакле ово усмјеравање привредног развитка друштвеним плановима остаће и у будућности као једна од битних карактеристика нашег привредног система. Друго је питање да ли принцип усмјеравања привредног развитка кроз друштвене планове нужно захтијева ограничавање слободе привређивања привредним предузећима и привредним организацијама и уплитање административних органа у привредни живот? Прије свега, морамо одмах подвући да свако усмјеравање привредног развитка значи у извјесној мјери ограничавање слободе привређивања привредних предузећа и привредних организација, јер иначе не би било потребе за усмјеравање привредног развитка. Међутим, усмјеравање привредног развитка може се обезбиједити искључиво економским инструментима, помоћу којих се привредне организације, истина, ограничавају у привређивању али се истовремено стављају у једнак положај у привређивању, а може се обезбиједити и административним мјерама и уплитањем административних органа у привредни живот. А до којег степена је нужно уплитање административних органа у привредни живот у циљу усмјеравања привредног развитка? Друкчије речено: који услови треба да буду испуњени па да се потпуно искључи потреба уплитања административних органа у привредни живот? Ово питање је најуже повезано са питањем развитка материјалних производних снага у једној земљи. Наиме, уколико су у једној земљи развијеније материјалне производне снаге и уколико не постоје неке веће диспропорције у привредном развитку, утолико је мање потребно да се постојеће диспропорције у привредном развитку решавају административним путем и утолико ће се мање административни органи уплитати у привредни живот. Практично, то значи да тек развитак материјалних производних снага омогућава напуштање административних захвата у привредном развитку и дефинитивно усвајање принципа да се усмјеравање привредног развитка има осигурати првенствено економским инструментима кроз друштвене планове.

Наш Предлог савезног друштвеног плана за 1954 годину полази од основне поставке да се односи у привреди формирају, по правилу, без уплитања административних органа, на бази економских закона и калкулација привредних организација. То значи да је предложени друштвени план и пошао од тога да се на тржишту на основу закона понуде и тражње и слободног формирања цијена, дакле размјеном, врши расподјела произведених добара, како потрошних, тако и оних која су намијењена репродукцији и инвестиционој изградњи. Зато је и дошло у овој години до организовања слободног тржишта не само за сву потрошну робу (осим за житарице, маст и шећер), него и за скоро сав репродукциони и инвестициони материјал и опрему. Шта то значи? Практично то значи да су наше материјалне производне снаге у овој години толико нарасле да смо могли у основи ликвидирати са многим административним захватима на подручју проширене репродукције итд. и да смо могли поставити темеље планском усмјеравању привредног развитка без уплитања административних органа и без разних административних захвата у привреди које смо морали примјењивати у досадашњем периоду управо због неразвијених производних снага у нашој земљи.

Наравно, не треба имати никаквих илузија и мислити да ћемо моћи већ у овој или у наредној години ликвидирати потпуно са административним захватима у привреди и са мијешањем административних органа у привредни живот. Управо, због неразвијених производних снага у нашој пољопривреди, Предлог савезног друштвеног плана задржава прилична овлашћења административним органима на подручју регулисања промета житарицама. Исто тако, због неуравнотежености нашег платног биланса у односима са иностранством, што је опет посљедица неразвијености производних снага наше земље, предложени друштвени план задржава прилична овлашћења административним органима на подручју нашег платног промета са иностранством итд. Тек порастом производних снага у нашој земљи, можемо очекивати да ћемо моћи потпуно отстранити све административне захвате у привреди и успоставити систем потпуно слободног привређивања радничких колектива у складу са смјерницама постављеним друштвеним плановима.

Нешто бих рекао о основној диспропорцији у нашем привредном развитку; о снажном развитку индустрије и осјетном заостајању пољопривреде у посљератном периоду.

Наш посљератни привредни развитак карактерише снажан развитак индустрије.

	1951 = 100 физички обим
1939	55 (по грубој процјени)
1951	100
1953	112 (без војне индустрије)

Битно се измијенила структура индустриске производње што се види из пораста производње енергетике и базичне индустрије.

	електрична енергија у мил. kWh	угаљ у 000 тона	нафта тона	желез. руда тона	руда бакра тона	сиров. гвожђ. тона	челик тона	сумпорна киселина тона
1939	1.100	6.973	1.122	666.813	983.903	101.000	235.000	14.100
1953	2.982	11.246	172.076	794.917	1,343.563	270.000	515.000	40.275

Развој металне индустрије (машиноградње) и електроиндустрије тешко је и упоређивати са стањем 1939 године, јер је предратна производња била веома оскудна. У 1953 години произведено је 2.611 тона машина радилица према 95 тона у 1939 год., осталих машина и уређаја 20.289 тона према 4.266 тона, гвоздених и металних конструкција за високоградњу, 39.442 тоне према 6.703 тоне, пољопривредних машина и оруђа 11.179 према 3.233 тоне, 291.006 kW ротационих машина према 4.300 kW, трофазних трансформатора 589.614 KVA, док такве производње у 1939 г. није ни било, итд.

Пораст производње, иако је према показаном индексу веома упечатљив, не одражава у довољној мјери степен нашег индустриског развитка и то из два разлога: прво, што наши највећи објекти који су пред довршавањем и претстављају реалан успон у производним снагама још нијесу у цјелини или дјелимично пуштени у погон и одразили се на обим производње; и, друго, што капацитети прерађивачке индустрије до краја 1953 године нијесу коришћени у задовољавајућој мјери.

Овакав развитак индустрије имао је за посљедицу измјену структуре наше привреде: учешће индустрије и пољопривреде у друштвеном производу се измијенило а тиме и структура активног становништва подијељеног на град и село. Број запослених радника у индустрији и рударству у 1938 години према статистичкој индустрији Краљевине Југославије, 1941, и рударско топионичкој статистици Краљевине Југославије, 1938, износио је 254.902, док је у децембру 1953 године број запослених у индустрији и рударству порастао на 598.012.

Истовремено настале су битне промјене у структури становништва.

	1939 процјена	1953 попис
1. Пољопривредно становништво	76,3	61,7
2. Непољопривредно становништво	23,7	38,3

Пораст удјела индустрије у друштвеном производу морао је утицати и на структуру нашег извоза:

Процентуално учешће извоза по степену обраде:

	1935/39	1953
Необрађени производи	58,4	33,6
Производи обичне прераде	36,8	49,8
Производи високе прераде	4,8	16,6

Пораст извоза индустриских производа само у 1953 години према 1952 г. износио је 21% (физички обим).

Овакав развитак индустрије омогућио је бржи развој социјалистичких продукционих односа у индустрији. Раднички савјети у наразлој индустрији много се брже развијају јер за то имају погодно материјално тле. Порастом градског становништва проширио се оквир у коме се, на бази друштвене својине на средствима за производњу, могу развијати социјалистички односи.

Развитак индустрије извршио је још једно битно дејство за даљи развитак привреде и друштвених односа, а то је брзо напредовање заосталих подручја у земљи. Познато да је НР Босна и Херцеговиина у току неколико посљератних година преобраћена у снажно индустриско подручје које већ сада даје највећу производњу угља (од укупне производње од 11,2 милиона тона на Б и Х отпада 4—4,5 милиона тона), највећи је произвођач жељезне руде, друга по реду у производњи челика, једини произвођач кокса, највећи произвођач соде итд. У Македонији индекс индустриске производње порастао је у односу на 1939 г. — 100 на 340, што је далеко изнад општег пораста индустриске производње у ФНРЈ, а у Црној Гори само у односу на 1951 годину индустриска производња је порасла за 75%, иако најважнији објекти у градњи — Жељезара Никшић и електрана Горња Зета — још нијесу пуштени у погон. За заостале крајеве, разумије се, остаје да се још много учини како би се ублажила наслијеђена неравномјерност у развитку.

Кретање пољопривредне производње у посљератним годинама у поређењу са стањем у 1939 години изгледа овако:

1930/39 = 100 физички обим	1947/51	1951	1953
Пшеница и раж	92	98	108
Кукуруз	85	95	90
Шећерна репа	214	315	244
Дуван	207	208	215
Кромпир	99	109	135
Месо	88	88	89
Маст	79	74	79

Укупна вриједност пољопривредне производње у 1953 години због пораста производње индустриских култура, воћарства и повртарства већа је за 9% према просјечној вриједност производње 1930/39.

Ови подаци говоре о очитој диспропорцији између развитка индустрије после рата и развитка пољопривреде.

Ова диспропорција је тим озбиљнија што је у односу на 1939 годину порасло укупно становништво за 1,197.000 или 7,6% а непољопривредно становништво за 1,825.000 или за 39%.

Утицај пољопривреде и продукционих односа у пољопривреди на развој читаве привреде види се из односа активног становништва у пољопривреди према укупном активном становништву упоређено са другим земљама:

	Активно становништво у пољопривреди према укупном активном становништву
	1950
Југославија	62
Јужна Европа	57
Западна Европа	21

Пошто у пољопривреди преовлађују ситносопственички односи заостајање пољопривреде, у којој је запослено преко 60% активног становништва, морало се одразити на ток привредног развитка и на друштвене односе у земљи.

Заостајање пољопривреде објашњава се њеном великом заосталошћу прије рата, ратним разарањима (губитак инвентара, осиромашење тла итд.), претрпљеним губицима усљед двије сушне године и ситносопственичким односима у пољопривреди заснованим на исцјепканом и малом посједу са сувишном радном снагом која није у довољној мјери искоришћена. (Просјечни радни фонд износи 70—80 дана у години).

Развитак индустрије и осталих дјелатности које је апсорбовао преко милион непољопривредног становништва ублажио је до извјесне мјере притисак недовољно искоришћене радне снаге на селу, али с обзиром на брз пораст становништва и даље остаје проблем како и којим путем укључити уз нормално радно вријеме расположиви фонд радне снаге, јер је у њему велики неискоришћени извор за повећање националног дохотка. Интензивирање пољопривредне производње, њено брже подизање, као и даљи развој индустрије и других области привреде треба у дужем времену и постепено да доведу до рјешења овог проблема.

На реду је питање како се рефлектују промјене у индустрији и пољопривреди на тржишту?

При готово истом обиму пољопривредних производа као и у посљедњим годинама пред рат а при знатно већем обиму индустриске робе нужно мора доћи до измјене у односима цијена на тржишту. Порастом становништва, посебно градског становништва, са социјалним промјенама које су настале (удио радничке класе у расподјели националног дохотка је већи него прије рата, према томе и потрошња од стране радника нарочито оних који су прије рата били слабо плаћени — рудари, радници у шумарству) — порастао је притисак на производе исхране. С друге стране, пораст индустриске производње, нарочито њени даљи изгледи (пораст за 17% у 1954 г.) нужно воде ка снижавању цијена индустриских производа. Тенденција снижавања цијена би и досад дошла до још јачег изражаја, али су већи војни издаци него прије рата и већи обим инвенстиција него прије рата, били они фактори који су апсорбовали један дио повећане индустриске производње. Но, у перспективи, међутим, даљи развитак индустриске производње неминовно ће доводити до даљег снижавања цијена индустриске робе, и уколико би пољопривредна производња остала на истом нивоу, онда би се овај проблем односа индустриских и пољопривредних цијена стално даље заоштравао.

На основу досадашњег кретања цијена настале су сљедеће промјене у положају пољопривредних произвођача што се види из индекса цијена у 1953 години у односу на индекс цијена у 1938 години.

	1938 = 100	
	1953/54	1954/55
Пољопривредни производи	1.314	1.319
Индустриски производи	1.390	1.278
Индустриски производи + услуге	1.232	1.157
Индустриски производи + услуге +порез + ануитети за отплату дутова	1.178	1.123

Измјена односа цијена и поправљање положаја пољопривредног произвођача само по себи је позитивно јер је предратни положај пољопривредних произвођача био лош и није потстицао развој пољопривреде. Основни проблем није у томе него у потреби да измјена у односима цијена услиједи као резултат и повећане пољопривредне производње а не као резултат заостајања пољопривреде и коришћења специфичног монопола пољопривредних произвођача на домаћем тржишту усљед тешкоћа са платним билансом.

Поставља се питање које мјере предвиђа Предлог друштвеног плана за 1954 годину за рјешавање проблема заостајања пољопривреде?

Као што видимо, заостајање пољопривредне производње озбиљно пријети да поремети стабилизацију нашег тржишта, а у крајњој линији и стабилизацију наше при-

вреде. Практично то значи: проблем заостајања пољопривредне производње мора бити узет у рјешавање још ове године. Још ове године, дакле, мора се вршити постепено заокрет у правцу бржег развијања пољопривредне производње .То је, коначно, и предвиђено у Предлогу друштвеног плана.

Наиме, у Предлогу друштвеног плана за 1954 годину предвиђено је изванредно стимулирање развијања пољопривредне производње, првенствено економским мјерама, као, напримјер: додјељивање краткорочних кредита под најповољнијим условима за набавку репродукционог материјала (вјештачка ђубрива, гориво, сјеме, средства за заштиту биља итд.) чиме би се потстакло интензивирање пољопривредне производње, што је у овој фази битније од ширег увођења крупне механизације. Наравно, оваква кредитна политика везана је за повећање производње репродукционих материјала (који су потребни пољопривреди) у земљи и за повећање увоза вештачких ђубрива, што је и предвиђено Предлогом друштвеног плана за ову годину. — Издвајање знатне суме од око 15 милијарди динара из Општег инвестиционог фонда и планска намјена ових средстава за дугорочно кредитирање инвестиција у циљу подизања пољопривредне производње.

Осим тога, у Предлогу друштвеног плана предвиђа се читав низ мјера које су усмјерене на стимулирање веће производње од стране индивидуалних произвођача, као напримјер: увођење опорезивања по катастру које се заснива на примјени објективних мјерила за разрезивање висине пореских задужења у циљу потстицања повећања производње по јединици површине. Основица при разрезивању пореза је просјечни принос у дотичној катастарској јединици и зато повећана производња и продуктивност рада код појединог произвођача не утиче на повећање пореза. — Издвајање преко двије милијарде динара у циљу кредитирања индивидуалних произвођача за набавку пољопривредних оруђа итд.

У непосредној вези са развитком пољопривредне производње је и развитак прехранбене индустрије нарочито хладњача, кланица, силоса, млинова и осталих објеката који служе преради пољопривредних производа. У току 1954 године отпочеће, на основу већ спроведеног конкурса и издвојених средстава за ту сврху, изградња прехранбене индустрије која ће омогућити боље коришћење постојеће производње, припремање за извоз и даље повећање производње.

Друштвени план је предвиђао максималне олакшице за рентабилан рад пољопривредних добара и оспособљавање нових газдинстава организованих на основу Закона о земљишном фонду. Оне се огледају: у смањеној стопи на основна средства (место 6 свега 2%), у смањеној почетној каматној стопи на обртна средства (место 5 свега 2%), у нижој амортизационој стопи и у ослобођењу од савезног пореза на добит.

Но, Предлог друштвеног плана се не задржава само на економским мјерама које су као што видите усмјерене у циљу развијања пољопривредне производње. Погрешно би било очекивати да се у пољопривреди може направити неки нагли скок у развитку производних снага. Зато би било погрешно наједном бацити велика финансијска средства у циљу тобожњег подизања пољопривредне производње. Пољопривреда је таква привредна област у којој доминирају ситни индивидуални произвођачи и баш због тога се у пољопривреди не могу ни очекивати неки нагли скокови у развитку производних снага, нити пољопривреда може апсорбовати нагло повећање кредита. Пољопривредну производњу треба подизати корак по корак, сваке године јој осигуравати све већа и већа кредитна средства за инвестициону изградњу. Конкретно, за развијање пољопривредне производње треба осигуравати управо толико кредитних средстава колико пољопривреда може да апсорбује сваке године.

Због тога што се не може очекивати да се пољопривредна производња развије у тако кратком року и што се не може очекивати да се брзо може ликвидирати основна диспропорција у нашој привреди (која је настала усљед снажног развитка индустрије и заостајања пољопривреде) — ми смо морали рачунати са чињеницом да ће се пољопривредни произвођачи у данашњој ситуацији наћи у монополском положају, а то значи да су у могућности да шпекулишу са основним животним намирницама. Зато је у Предлогу друштвеног плана посебна пажња посвећена проблемима тржишта и интервенцији државе на тржишту пољопривредних производа ради очувања нивоа цијена и спречавања шпекулације са основним животним намирницама.

Интервенција на тржишту, према Предлогу друштвеног плана, вршила би се:

Прво, путем житног режима који обезбјеђује слободну продају жита од стране свих произвођача, али се државне набавке за исхрану у земљи и извоз врше путем житног фонда, који организовано наступа као велики купац на тржишту и битно утиче на формирање цијена, јер од цијена које он нуди зависи формирање цијена жита. Осим тога, изванредно високе тарифе за превоз жита на жељезници практично је довео до државног житног монопола који је у садашњој ситуацији неопходан управо због неразвијених производних снага у нашој пољопривреди. Без житног монопола не бисмо могли обезбиједити стабилност цијена основних пољопри-

вредних производа, не бисмо могли заштитити потрошаче, а ни очувати стабилност читавог тржишта.

Друго, путем стварања неопходних резерви житарица како ради обезбијеђења евентуалне суше, тако и ради што ефикасније интервенције на тржишту.

Међутим, ова интервенција на тржишту има једну чврсту границу што не смије ићи за тим да одржава цијене које би биле дестимулативне за пољопривредне произвођаче, него да помогне формирање таквог нивоа цијена који ће економски тјерати пољопривредне произвођаче на већу производњу.

Као што видимо из Предлога друштвеног плана за 1954 годину, направљен је снажан корак у развитку наше индустрије. Нарочито снажним развитком наше базичне индустрије, а посебно машинске индустрије, створени су сви услови да наша земља сопственим снагама, снагама које су створене у индустрији и грађевинарству, пође напријед у свом привредном развитку и то много бржим темпом него што је била у могућности у досадашњем периоду. То, наравно, не значи да су ријешени и сви проблеми који су стајали пред нашом индустријом. Напротив, завршавање започетих објеката основне инвестиционе изградње (о томе ћу доцније говорити); потпуно коришћење индустриских капацитета; усвајање модерних метода производње; усвајање савремених достигнућа путем лиценци, патената и сл; обезбијеђење пласмана-повећање индустриске производње на иностраном тржишту као и обезбијеђење снабдијевања индустрије потребним сировинама — све су то проблеми које наша индустрија мора савладати у наредним годинама, уколико не жели да заостане иза савременог развитка индустрије у индустриски развијеним земљама.

Међутим, дефицитарност нашег платног биланса и наша политика онемогућавања увоза сировина, полуфабриката и финалне индустриске производње, — која је дошла због нужне потребе да се и тим путем ублажи дефицитарност нашег платног биланса, — довело је до такве ситуације да су поједина привредна предузећа (па чак и поједине индустриске гране) заузеле монополски положај на унутрашњем тржишту. Дакле, усљед недостатка индустриских платежних средстава неизбјежна су таква ограничавања увоза која често онемогућавају увоз из иностранства а тиме се произвођачи и потрошачи, које снабдијева индустрија, стављају у зависан положај од индустрије. Из изложеног јасно произлази да појаве монополизма на нашем унутрашњем тржишту имају свог јаког коријена у оваквој ситуацији нашег платног биланса.

Пропратна појава монополизма је недостатак конкуренције између произвођача, смањивање утицаја светског тржишта на домаћи ниво цијена а у крајњој линији код монополистичких предузећа је тиме смањен стимул за повећање производности рада, јер је много примамљивија могућност повећања дохотка на бази повећања цијена него на бази снижења трошкова производње.

Монополистичке појаве имају и одређене друштвене посљедице. Таква предузећа имају посебан положај у привреди и у односу на своје партнере па тиме утичу и на расподјелу вишка рада, на обим и карактер расподјеле и на повећање шпекулативних појава, лаких зарада, расипања и сл.

Монополизам угрожава развој социјалистичких односа у земљи и зато се морају предузимати мјере за његово ограничавање и одстрањење.

Решењем преосталих диспропорција у индустрији, отклањањем уских грла, бржим развојем неразвијених подручја доприноси се слабљењу монополизма. Тако, напримјер, рјешењем енергетског проблема и омогућавањем једнаких услова у коришћењу енергије помоћи ће се уједначавању услова рада појединих предузећа, повећањем производње ваљаних производа, када сви капацитети црне металургије ступе у погон, смањиће се монополни положај црне металургије, реконструкцијом цементара ублажиће се несташица цемента итд. Притом треба имати у виду да у међувремену и потребе расту тако да само повећање производње и даље инвестиције нису једино средство којим се може сузбити монополизам.

Отуда свако трајније рјешење проблема монополизма везано је за што слободнији промет са иностранством ради омогућавања што шире конкуренције домаћих и иностраних предузећа. Разумије се, наша земља мораће да задржи извјесне мјере заштите домаће индустрије од иностранства, с обзиром на наш досадашњи технички развитак, али сама чињеница да ће неко предузеће моћи да увезе потребне му производе а да није зависно искључиво од воље домаћег произвођача, битно ће измијенити однос монополиста према својим купцима. Та могућност је, међутим, везана за уравнотежење платног биланса односно што бржег повећања извоза. Из досадашњег излагања излази да се коријени оваквих монополистичких појава на нашем унутрашњем тржишту налазе у крајњој линији у неразвијености материјалних производних снага у нашој земљи. (Усљед неразвијености наших привредних могућности наша земља не може уравнотежити свој платни биланс и због тога мора водити политику ограничења увоза што омогућава појединим домаћим индустриским предузећима да заузму монополни положај на унутрашњем тржишту итд.). И тек са даљим развитком производних снага у нашој земљи, са уравнотежењем нашег платног

биланса, можемо очекивати да ће се отклонити стварни узроци појава монополизма на нашем унутрашњем тржишту.

Међутим, како се уклањање материјалних узрока појава монополизма на унутрашњем тржишту не може извршити у кратком временском раздобљу, поставља се питање да ли треба предузимати какве друге административне мјере које би онемогућиле појединим индустриским предузећима да свој монополни положај искоришћују на домаћем тржишту. И разумије се, Предлог друштвеног плана усвојио је такву политику која једновремено ограничава увоз свих производа (које производи наша индустрија) и ограничава могућности предузећа (која имају монополни положај на унутрашњем тржишту) да неограничено подижу цијене својим производима. Отуда за извјесне основне производе (електрична енергија, кокс, жељезо, ваљани производи, старо гвожђе, сумпорна киселина, калцинирана и каустична сода) Предлог друштвеног плана за 1954 годину предвиђа лимитирање цијена. Ово лимитирање цијена је, дакле, привремена мјера која ће важити све док се не отклоне стварни узроци монополног положаја појединих наших предузећа на унутрашњем тржишту.

Нормално би било очекивати да ће цијене индустриској потрошној роби морати постепено падати уколико се остваре претпоставке изражене у Предлогу друштвеног плана о порасту индустриске производње (тачније речено: производње потрошне робе) и претпоставке о задржавању пораста куповних фондова становништва на прошлогодишњем нивоу. Исто тако, нормално би било очекивати падање цијена инвестиционог материјала и опреме уколико се остваре претпоставке (изражене у Предлогу друштвеног плана) о порасту индустриске производње инвестиционог материјала и опреме и претпоставке о задржавању инвестиционих фондова на прошлогодишњем нивоу. Међутим, на тржишту још увијек нема ни говора о тенденцији падања цијена мада индустриска производња, како за потребе широке потрошње, тако и за потребе инвестиционе изградње, показује сталну тенденцију пораста. Гдје леже узроци овакве ненормалне ситуације?

Прво, један од најважнијих узрока овакве ненормалне ситуације лежи свакако у високим курсевима на девизном обрачунском мјесту. А овако високи курсеви на девизном обрачунском мјесту су опет дошли као резултат, с једне стране, врло слабог извоза који је остварен у овим првим мјесецима (а то је имало за посљедицу смањивање понуда девизних средстава на девизном обрачунском мјесту), и, с друге стране, врло велике обавезе државе у плаћању спољних дугова и у плаћању потреба за народну одбрану, као и плаћање за већ закључену и претежним дијелом већ плаћену опрему по програму основне инвестиционе изградње.

Према томе, излаз из овакве ситуације налази се у повећаном извозу наше индустрије (дакле, отклањање овог узрока зависи у првом реду од саме индустрије) и у одлагању плаћања наших обавеза иностранству, што зависи од преговора које наша земља сада води са иностраним земљама.

Друго, не мање важан узрок тенденције пораста цијена на унутрашњем тржишту лежи у томе што многа индустриска предузећа искоришћују свој монополни положај на унутрашњем тржишту. Тако, напримјер, произвођачи гвоздене руде, произвођачи кокса, произвођачи ваљаних материјала итд. рачунају да ће индустриски потрошачи њихових производа морати куповати њихове производе по цијенама које им они сами буду одредили, јер у противном случају њихова предузећа уопште неће радити с обзиром да је практично онемогућена куповина ових сировина у иностранству. С друге стране, произвођачи финалних производа (машинске опреме итд.) рачунају да ће повећање цијена сировинама надокнадити повећањем цијена опреме за основну инвестиционну изградњу која се до ове године финансирала из буџетских средстава (дакле, повећање цијене на рачун буџета) или да ће повећање цијена сировинама надокнадити из регреса који се опет из буџета даје предузећима за производњу пољопривредних машина итд.

Овако нездрава ситуација, разумије се, биће уклоњена развијањем материјалних производних снага у нашој земљи и уклањањем дефицита у нашем платном билансу са иностранством и у вези с тим напуштањем политике практичне забране увоза производа који се производе код нас. Но, овако нездрава ситуација може бити потпуно уклоњена тек ако потпуно укинемо буџетско финансирање инвестиција, односно ако прекинемо с праксом одређивања крутих рокова за завршавање привредних објеката у заосталим рејонима који ће се и у новом привредном систему финансирати из буџетских средстава, и, најзад, ако ликвидирамо са политиком давања регреса појединим привредним гранама. Политика давања регреса појединим привредним гранама не показује ништа друго него да су створени ненормални односи на тржишту услијед наше политике држања високих цијена појединим производима због ограничавања њихове потрошње на унутрашњем тржишту, или због високих курсева на девизном обрачунском мјесту и наше политике ограничавања увоза ради уравнотежења нашег платног биланса итд. Напримјер, висока цијена деривата, која је дошла као резултат политике да се ограничи њихова потрошња у

земљи, довела је до такве ситуације да је употреба моторних возила у пољопривреди нерентабилна итд.

Разумије се да једина здрава привредна политика може бити отклањање узрока који су диктирали увођење у привредни живот таквих непривредних инструмената као што је регрес, који имају за посљедицу подизање цијена, разне шпекулативне појаве итд.

Административни систем управљања у привреди најдуже се задржао на сектору проширене репродукције. Са изузетком малог обима инвестиција које су привредне организације и народни одбори вршили из сопствених средстава, далеко највећи дио инвестиционе изградње до прошле године одвијао се на основу програма инвестиција унапред детаљно утврђеног друштвеним планом.

Прошла година није унијела у суштини битне промјене у овај систем инвестирања, иако је забележен знатан пораст инвестиционе изградње коју су вршили народни одбори и предузећа из својих средстава. Према још непотпуним подацима Народне банке инвестиције које су финансирали народни одбори и предузећа из својих средстава износиле су: у 1951 години 7,5 милијарди динара; у 1952 години 6,9 милијарди динара, а у 1953 години 47,5 милијарди динара. Врло велики скок ових инвестиција у 1953 години имао је покриће у фондовима предузећа и народних одбора, који су се у великој мјери формирали преко реалних могућности. Узимајући ове чињенице у обзир стварно је и у 1953 години у погледу система инвестирања још доминантан административни систем одређивања инвестиционе изградње.

Слабости система административних програма инвестиција већ су јасно уочене и досад су довољно у нашој штампи и дискусијама подвучене.

Не ради се ту само о томе што је проширена репродукција у систему административних инвестиционих програма неекономична, што трошење друштвене акумулације није подвргнуто економским законима, законима тржишта, него исто толико и о томе што је немогућно изграђивати систем слободне социјалистичке привреде, систем самоуправљања предузећима и локалним тијелима, а задржавати инвестициону изградњу, њен највећи део на систему административних програма. Инвестициона изградња која је одређивана из центра нужно захтијева да се и инвестициона средства, средства друштвене акумулације морају централно захватити.

Иако је ово јасно и често наглашавано, мислим да је то било потребно још једном овдје истаћи због тога што прелаз на нови систем инвестиција није лак, што се због тешкоћа прелаза често покушава да негира нов систем или бар негира само за ову годину, што се често чује да би због проблема које недовршена изградња намеће било корисно „привремено" задржати стари начин идминистративног одлучивања шта ће се градити у нашој привреди.

Систем кредитирања инвестиција у привреди и Предлог друштвеног плана за 1954 годину постављају у начелу да се све инвестиције у привреди, а које привредне организације не врше из средстава својих фондова, финансирају путем зајмова из Општег инвестиционог фонда и републичких и локалних инвестиционих фондова гдје они буду формирани. Ти се зајмови одобравају конкурсом оним кредитно способним инвеститорима, који испуњавају услове за добијање зајма и који су понудили, с обзиром на расположива средства, најповољнију камату.

Према томе, највећи део средстава друштвене акумулације која се одваја за проширену репродукцију стоји у начелу сваком инвеститору на располагање. Она се даје у виду зајма. То значи: средства се морају вратити из добити остварене проширеном производњом кроз извршену инвестицију и платити камата као накнада за коришћење друштвених средстава. Ово ће несумњиво дјеловати на ограничавање обима изградње једног објекта на најекономичнију мјеру и тиме допринијети да сами инвеститори настоје да градњу учине што јевтинијом. Сада, када почињемо да непосредно улазимо у такав систем не можемо довољно уочити значај овог момента економије инвестирања. Сигурно је, међутим, да ће се значај ове економије утолико јаче осећати уколико се више удаљимо од овог момента прелаза из старог у нови систем инвестирања, када нас још увијек притискује наслијеђе започете изградње коју треба завршавати.

Другови народни посланици, често се истиче да је систем финансирања инвестиционе изградње путем зајмова и конкурса један у извјесној мјери формалистички систем који не води рачуна о нужном усмјеравању проширене репродукције и који уопште не води довољно рачуна о стварним економским потребама изградње.

Усмјеравање развоја производних снага је нужно, оно је утолико нужније уколико је у питању земља која није довољно привредно развијена, која је наслиједила оштре диспропорције и неравномјерност у развоју појединих области и грана привреде и која настоји да се што брже ослободи заосталости и диспропорција. Усмјеравање инвестиционе изградње у том смислу једна је од најважнијих пропорција планског вођења привреде.

Нови систем инвестирања у привреди полази од потребе усмјеравања.

Прво, систем даје у принципу могућност да се друштвеним планом одреде различити

рокови отплате зајма да би се поједине гране привреде довеле у равноправан или повољнији положај у конкурсу за добијање зајмова.

Друго, систем омогућава, даље, да се друштвеним планом издвоје из укупних средстава Општег инвестиционог фонда и републичких и локалних фондова одређене суме за давање зајмова путем конкурса за одређене категорије инвестиција и евентуално под посебним условима.

Треће, нови систем инвестирања омогућује да се зајмови за инвестиције могу давати из средстава буџета за финансирање појединих објеката који имају политички или изузетан економски значај за земљу.

Све три могућности које систем у принципу пружа дошле су до изражаја у Предлогу друштвеног плана за 1954 годину.

Предлог друштвеног плана одредио је различите рокове отплате зајмова за разне категорије инвестиција. Инвестиције у електропривреди, рударству, металургији итд. имају повољније, дуже рокове отплате од инвестиција у осталој индустрији. Предлог је, даље, из Општег конкурса издвојио одређене суме средстава за инвестициону изградњу у пољопривреди; за изградњу силоса, хладњача, кланица и млинова и за изградњу бродова. Несумњиво је да је издвајањем одређених средстава за ове секторе дошла до изражаја наша политика убрзања развитка оних привредних области и грана које су заостајале и чији развој треба убрзати. Овим издвајањем обезбеђено је да пољопривреда и пољопривредна прерађивачка индустрија добију знатно већа средства него у ранијим годинама. Накнадним амандманима на Предлог друштвеног плана издвојена су посебна средства за изградњу у електропривреди и за војну индустрију. И најзад, Предлог друштвеног плана је предвидео једну суму задужења буџета федерације за финансирање одређених објеката на подручју привредно заосталих република који су економски значајни за цијелу земљу (жељезара у Никшићу, жељезара у Скопљу, Мајданпек, Вискоза, хидроелектране Маврово и Горња Зета, пруга Београд—Бар итд.).

Према томе, усмјеравање инвестиционе изградње је и у принципу и конкретно у политици ове године дошло до изражаја. Могло је само бити дискусије, и стварно се у скупштинским одборима и дискутовало, да ли поједине суме средстава за усмјеравање инвестиција које је предвидео Предлог плана одговарају, с једне стране, потребама развијања појединих сектора привреде, а с друге стране, стварним данашњим могућностима.

Други приговор на формализам одобравања зајмова путем конкурса крије у себи опасност да он стварно може да значи оно што смо напред истакли, тј. „привремено“ задржавање старог система због недовршене изградње. Искуство је показало да у административном систему инвестиција, један инвестициони програм узет у целини, и ма колико он био за развој привреде кључан, има тенденцију да се никад не заврши, програми појединих објеката се повећавају, проширују, убацују се нови објекти, изградња поскупљује итд., тако да привремено задржавање административног система не пружа гаранцију да се програм неће протегнути на више година.

Систем одређивања инвестиционе изградње одобравањем зајмова путем конкурса није формалистички; тај систем у суштини почива на економским критеријумима. Уствари то је у нашим условима изграђивања социјалистичке привреде једини начин да управо економски критеријум у проширеној репродукцији дође до изражаја. Ако је постављено да понуђена камата (поред кредитне способности предузећа које тражи кредит) одлучује ко ће добити зајам, онда то уствари значи да инвестициона општедруштвена средства пре свега добију они који су, понудивши најповољнију камату, друштвено најрентабилнији. У досадашњој изградњи ми нисмо имали тако ефикасан економски критеријум.

Истина, може се са правом примјетити да су нека предузећа на првом конкурсу за давање инвестиционих зајмова нудила довољно непрорачунате камате, чак неозбиљно високе камате само да би добила зајам. Могло је у почетку и да буде таквих случајева, јер предузећа и народни одбори још немају никаква искуства у погледу обавеза које примају на себе подизањем зајмова. Али је сигурно да са потпунијим увођењем овога система и нарочито када отпочне шире отплаћивање зајмова, понуђене камате ће бити озбиљно рачунате и оне ће тачније одражавати рентабилност инвестиција. Осим тога, у нашем новом систему финансирања инвестиција треба посебно размотрити питање кредитне способности као услова за добијање кредита. Ово питање неће бити тешко ријешити уколико се у нашем привредном систему стабилизују порески инструменти убирања прихода из привреде за покривање потреба федерације и република.

Одобравање зајмова конкурсом је систем који стварно захтијева испуњавање формалних услова. Ти, тзв. формални услови су, међутим, нужан елеменат здраве, разумне и економичне инвестицоне изградње. Одлуком Савезног извршног вијећа о расписивању првог конкурса за инвестиционе зајмове било је одређено да сваки тражилац зајма мора поднијети Банци израђен и одобрен потпун инвестициони елаборат (генерални и главни пројект). Од укупно 512 захтијева за довршавање започете изградње одбијено је 293 или 57% зато што Банци нису поднијети потпуни

инвестициони елаборати. Захтјев да инвеститор који за изградњу тражи средства заједнице треба да поднесе инвестициони елаборат пре него што је почне може да изгледа формалност само на први поглед. Уствари, то је основни захтјев уредног и економичног инвестирања. Без израде елабората и без довољног проучавања свих проблема изградње, заједница нема никакву гаранцију да је инвестиција до краја сагледана и да се неће у току или послије завршене изградње појавити тешкоће које и предузећу и заједници могу да нанесу велику штету.

И са другим условима који су постављени за добијање зајма конкурсом не стоји друкчије. Народна банка, којој је повјерена функција одобравања инвестиционих зајмова путем конкурса, мора у том погледу на све подједнако и строго формално да примјењује услове конкурса. Изузетак она не може да прави без обзира на значај објекта. Не може се дозволити да Банка према својој оцјени о значају појединих објеката за привреду одређује ко ће добити зајам а ко не. Ако би Банка тако радила, онда бисмо се у другом облику вратили на стари систем, опет бисмо уствари на стари начин одређивали програм инвестиција.

Примједбе које се дају на рачун новог система полазе готово све од садашње стварне ситуације у нашој инвестиционој изградњи. Ради се, наиме, о томе што смо и у ову годину ушли са једним великим обимом недовршене инвестиционе изградње коју треба наставити и завршити. Приличан број објеката основне инвестиционе изградње налази се у фази завршавања и очекује се да ове године већ почне са производњом. Очигледно, изгледа, оправдано прије свега концентрисати расположива инвестициона средства на ово завршавање. Савезно извршно вијеће је и пошло од те поставке када је у Предлогу друштвеног плана и у одлуци о првом конкурсу одредило да се у општем кругу зајмови могу одобравати само за објекте чија се изградња наставља.

Када је ријеч о започетој изградњи обично се мисли на програм кључне капиталне изградње. Уствари, постоји крупна разлика између онога што је било програм кључне капиталне изградње, како је он дефинисан 1950/51 године, и програма основне инвестиционе изградње који је сада у извођењу. Велики дио програма кључних објеката са раније одређеним капацитетима је завршен и даје своју производњу или ће углавном дати производњу у овој години. Сада је у изградњи један програм и нових објеката који нијесу уопште били у програму кључне капиталне изградње (фабрика стакла у Скопљу, фабрика цемента Усје; Хидроелектране Горња Зета, Кокин Брод, Перуча, Вухред, Јајце I, термоелектране Колубара, Какањ, Шоштањ, итд.) и повећавање капацитета у ранијим објектима. Ранији програм електропривреде предвиђао је, напримјер, достизање капацитета за производњу од 4,3 милијарде кВч. Садашњи програм изградње омогућава достизање производње од 6,0 милијарди кВч. Ранији програм кључних објеката предвиђао је изградњу објеката у црној металургији за достизање производње сировог челика од 760.000 тона годишње. Садашњи програм изградње (без жељезаре у Скопљу) омогућује производњу сировог челика од 1,330.000 тона. Повећања су и у другим гранама.

Завршавање започете основне инвестиционе изградње захтијева извјесне прелазне форме у систему финансирања инвестиција. Основну инвестициону изградњу, у коју смо у ранијим годинама улагали знатна средства и која претставља основу за рјешавање питања како наше даље изградње и отклањања диспропорција и заосталости тако и за одбрану наше независности, свакако треба завршити. То је јасно. Поред оног значаја који смо придавали и сада придајемо тим објектима, они сада имају своје економско оправдање и у томе што су у изградњи, што су радилишта на њима организована и што се врло често налазе у последњој фази завршавања. И уколико је нужно са гледишта укупне изградње новог привредног система и што рентабилније изградње да већ ове године пређемо на нови систем инвестирања, утолико је, на другој страни, такође нужно направити у овој години изузетак и наставити рад и на оним значајним објектима основне инвестиционе изградње који нијесу пуштени на конкурс, јер нијесу испунили за конкурс предвиђене услове, јер са њиховом производњом морамо рачунати већ у овој или наредним годинама.

Због тога је и дат амандман на Предлог друштвеног плана за 1954 годину да се одређеном броју објеката основне инвестиционе изградње који су одбијени са конкурса или су понудили нижу камату омогући настављање изградње уз задовољење свих услова конкурса.

Резултати конкурса за инвестиционе кредите у индустрији показали су да је настала огромна несразмјера између тражње за новим инвестиционим кредитима (што није ни најмање изненађујућа чињеница с обзиром да је наша земља позната по великим природним богатствима али и као привредно неразвијена земља) и укупне суме кредитних средстава која се ове године могу ставити на располагање индустрији. Због тога је изузетно ове године одбијено свако кредитирање изградње нових објеката или објеката за чију су изградњу потребна нова девизна средства, сем, и то изузетно, изградње нових предузећа у прехранбеној индустрији. Практично

то значи: ове смо се године ограничили само на кредитирање објеката који су већ у изградњи а којима више нису потребна девизна средства.

Међутим, конкурс је показао још и то да ће бити мало кредитних средстава за завршавање започетих привредних објеката с обзиром да су морала бити издвојена из општег инвестиционог фонда средства потребна за подизање пољопривреде и прехранбене индустрије, за подизање жељезничких пруга (кроз план заједнице Југословенских жељезница) и бродова, за подизање привредних објеката у привредно заосталим републикама, за стварање привредних резерви итд. Усљед такве ситуације другог излаза није било него тражити од Савезне народне скупштине да распише принудни зајам у висини од 50% од неутрошених фондова предузећа из прошле године. Ова мјера је прилично непопуларна, па чак ни економски није најправилнија јер дестимулише радничке колективе да штеде и прикупљају финансиска средства у циљу реконструкције и модернизације својих предузећа. Осим тога, како су рачуни код Народне банке показали да су привредне организације у току прошле године утрошиле сва неблокирана средства амортизационих фондова, показало се потпуно нереалним предвиђање у друштвеном плану да ће из амортизационих фондова остати преко 35 милијарди динара што би се могло употријебити на кредитирање нових инвестиција, односно за настављање грађења објеката основне инвестиционе изградње. Због тога је новим амандманом предложено блокирање једног дијела средстава из амортизационих фондова мада смо свјесни чињенице да је и ова мјера непопуларна и да економски није најправилнија, јер она спречава такође реконструкције и модернизације предузећа, што је често далеко рентабилније него градити ново предузеће. Разлози зашто смо ипак предложили ова два амандмана леже у чињеници што тим путем омогућавамо завршавање изградње највећег дијела објеката основне инвестиционе изградње још у овој години и на тај начин осигуравамо много складнији и бржи привредни развитак у нашој земљи.

Дозволите да кажем нешто о изградњи Мајданпека, Вискозе, жељезаре у Скопљу и Азотног комбината на Косову.

Често се чују приговори у земљи а нарочито у иностранству како започињање изградње ових објеката уствари значи настављање форсирања базичне индустрије, затим како су ови објекти недовољно испитани, како је њихова рентабилност проблематична итд.

Прије свега, морамо одмах нагласити да ми никада нијесмо казали да ми више нећемо градити базичну индустрију него да нећемо више форсирати базичну индустрију на штету развоја прерађивачке индустрије, јер, коначно, то нам више није ни потребно. Према томе, питање се поставља да ли почетак изградње ових објеката неће поново апсорбовати наше могућности у инвестиционој изградњи и на тај начин сузити могућности развоја прерађивачке индустрије? Разумије се, уколико бисмо почели форсирано радити на завршавању ових објеката ми бисмо неминовно дошли у наредним годинама у ситуацију да бисмо морали ограничити развитак прерађивачке индустрије. Али ми не мислимо да водимо такву политику. Напротив, у временском раздобљу ове и идуће године ми мислимо да радимо само на припремним радовима, на изради пројеката и технолошким истраживањима на жељезари у Скопљу, Азотном комбинату на Косову и у Мајданпеку. Изузетно би се форсирала само изградња Вискозе у овој и наредној години. Ово из разлога што ће у овим годинама бити још увијек велико оптерећење за довршавање изградње започетих објеката по програму основне инвестиционе изградње. Тек у 1956 години и даљим годинама отварају се боље перспективе за почетак стварне изградње ових објеката; изузетак може бити само за Мајданпек који бисмо могли почети брже да изграђујемо већ у 1955 години.

Ништа боље не стоји ни са осталим приговорима, што се може видјети из следећег излагања:

Прво, Мајданпек и Вискоза су сигурно објекти који су у Југославији највише студирани и за које је учињено највише економских анализа и рачуна. Тачно је да су жељезара у Скопљу и Азотни комбинат на Косову још у фази студија и истраживања, али и за њих већ сада постоји довољно елемената на основу којих можемо тврдити да су примедбе неосноване.

Друго, код сва четири објекта ради се о производњи која има сировинску базу у земљи: за Вискозу — целулозно дрво буково, сумпорна киселина и каустична сода, за пројект Мајданпека — бакарну руду из Мајданпека; за жељезару у Скопљу — гвождену руду из македонских рудника; за Азотни комбинат на Косову — литнит из Косовских рудника литнита. Изузетно ће се увозити сирови фосфат за производњу суперфосфата.

Треће, код Вискозе, жељезаре у Скопљу и Азотног комбината на Косову ради се о производњи артикала које Југославија увози и чији је увоз у свима досадашњим годинама био највећа сметња не само развоју индустриске већ и пољопривредне производње (азотна ђубрива). Код Мајданпека је у питању производња бакра који је нужан за даљу прераду у постојећим фабрикама и за извоз и производњу суперфосфата за развијање пољопривредне производње.

Четврто, за сва четири објекта анализе трошкова производње и цијена показују да ће предузећа бити способна да плаћају све обавезе према друштву, да ће моћи да остварују добит и уз то, да ће појевтинити садашње унутрашње цијене производа које увозимо. Ове анализе су за Мајданпек и Вискозу до краја проучене; за жељезару у Скопљу и Азотни комбинат на Косову пошто је пројекат још у студији, оне су оријентационе. Али и те оријентационе анализе већ указују да ће, на-примјер, производња ваљаних производа у жељезари у Скопљу бити јевтинија од производње многих наших жељезара итд.

Пето, ови објекти базичне индустрије имају директног утицаја на производњу потрошних добара, на подизање друштвеног стандарда. Наиме, Мајданпек је великим својим дијелом а Азотни комбинат на Косову потпуно дио перспективног програма развоја пољопривреде, јер се ради о повећању производње вештачког ђубрива. Производња вискозе директно треба да омогући за потребе индивидуалне потрошње већи пораст текстилне индустрије, која има капацитете и која је стално зависила од снабдјевености текстилним сировинама. Жељезара у Скопљу у склопу је рјешавања оштре дефицитарности челика а посебно лимова.

Ниједан од приговора за ове објекте није оправдан. Они се могу документованом анализом оповргнути. Изградња ових објеката је и рентабилна и поготово нужна ако желимо у наредним годинама отклонити врло велики недостатак у челику и бакру, у вештачким ђубривима, у текстилним сировинама, недостатак који би без ове изградње нужно наступио и врло неповољно дјеловао на даљи развој наших производних снага.

Из области расподјеле вишка рада у нашем новом привредном систему постављају се два основна питања од чијег правилног рјешавања зависи остварење социјалистичких односа како у привредном тако и у друштвеном животу.

Прво питање: На који начин постићи равномјерно оптерећење привредних организација за подмирење буџетских расхода федерације (финансирање потреба за народну одбрану, покривање расхода савезне администрације, буџетских потреба пасивних република, и потреба за помагање бржег развитка привредно заосталих република, и, најзад, за задовољење потреба привреде као цјелине (стварање општег инвестиционог фонда, стварање привредних резерви, покривање издатака на дотације појединим привредним гранама)?

Од правилног рјешења овог питања зависи да ли ће се радници колективи наћи на тржишту у приближно једнаким условима и да ли ће се доходак привредних предузећа претежно формирати радом радничког колектива дотичног привредног предузећа. Наравно, као што водимо рачуна, приликом усмјеравања привредног развитка, да се створе једнаки услови привређивањем за поједине индустриске гране (једнаки услови за добијање краткорочних и дугорочних инвестиционих кредита, једнаки услови за набављање девизних средстава итд.), исто тако морамо водити рачуна да, приликом узимања једног дијела прихода из привреде за финансирање потреба федерације и привреде као цјелине, равномјерно оптеретимо сва привредна предузећа како би она могла имати приближно исти положај на унутрашњем и спољњем тржишту. Но, исто тако, ми бисмо приликом рјешавања овог проблема морали водити рачуна да приходи опште друштвене заједнице (који су потребни ради покривања буџетских расхода федерације, као и ради покривања потреба привреде као цјелине) буду формирани претежним дијелом од вишка рада који није резултат рада одређеног радничког колектива, него је резултат посебних тржишних или природних услова.

Према томе, из овог излагања произилази да би се средства за подмиривање буџетских расхода федерације, као и за финансирање потреба привреде као цјелине (а у првом реду потреба за попуњавањем Општег инвестиционог фонда) морала формирати из оног дијела вишка рада који се појављује у облику монополске добити на тржишту (порез на промет производа), оне добити која је настала услијед тога што поједине привредне организације заузимају монополни положај на унутрашњем тржишту због неразвијености материјалних производних снага у нашој земљи, као и услијед тога што је наша земља принуђена да у циљу уравнотежења платног биланса води политику високих цијена у појединим привредним гранама да би на тај начин ограничила потрошњу итд. И даље, приходи за подмирење потреба федерације и привреде у цјелини треба да буду формирани још и из вишка рада који се појављује у облику ренте. Наиме, постоји читав низ привредних организација које користе изванредно повољне услове (површински копови руда и угља, богатија налазишта руда, повољни услови режима вода на хидроцентралама итд.) и на тржишту се појављују са знатно нижим трошковима производње те на тај начин остварују посебну добит. И даље, приходи за подмирење потреба федерације и привреде у цјелини треба да буду формирани још и из оног дијела вишка рада који није резултат текућег рада појединих радничких колектива него резултат прошлог рада читаве радничке класе, као што су камата на основна средства као накнада за коришћење општедруштвене својине и камата на обртна средства исто као нак-

нада за коришћење општедруштвене својине. И, најзад, нормално је да се као приходи за подмирење потреба федерације и привреде у цјелини формирају и приходи који се добијају на разликама цијена у промету са иностранством. Овдје још долазе и ануитети са каматама на искоришћене кредите од стране привредних организација.

Тек у случају ако овако добијени приходи не би били довољни за покриће буџетских потреба федерације и потреба привреде као цјелине, могао би се прихватити још и неки прогресивни порез на доходак (или на добит) који би био различит за поједине привредне гране (уколико је то могуће спровести). Чак би се и амортизациона стопа и каматна стопа на основна и обртна средства могла диференцирати за разне привредне гране.

Предлог друштвеног плана само извјесним дијелом је постављен на принципима које сам изложио јер, с једне стране, врло висока оптерећења привреде потребама федерације знатно су отежавала спровођење у живот изложених принципа, и, с друге стране, имали смо исувише мало времена да бисмо осигурали њихово правилно спровођење у живот. Зато је и дошло до познатих аномалија (сувише велики број пасивних срезова итд.) које се неће моћи уклонити ове године, јер читав систем захтијева солидније проучавање и припремање; не смијемо на брзину доносити неприпремљене промјене. То значи да тек у идућој години можемо очекивати да ћемо успјети да створимо колико толико стабилнији систем расподјеле вишка рада за потребе федерације и привреде у цјелини.

Друго питање: Да ли је уопште потребно да се друштвеним планом регулише питање расподјеле дохотка на потрошни фонд трудбеника и на потребе комуналне заједнице (расходи за здравствену заштиту, социјално осигурање, просвјету, станбену изградњу итд.)?

Постоје извјесна схватања да у нашем привредном систему има могућности и за повећање куповних фондова становништва преко одговарајућих робних фондова, да због тога могу наступити поремећаји у привреди и да је због тога неопходно да се друштвеним планом предвиди опорезивање вишка фонда плата итд. По мом мишљењу ова бојазан је неоправдана. Друштвеним планом треба предвидјети висину средстава (и изворе из привреде одакле их треба узети) за привредне и непривредне потребе федерације. Разумије се, висина потреба федерације, а посебно економски инструменти за захватање прихода федерације, мораће утицати на формирање добити по привредним предузећима, на формирање платних фондова итд. Осим тога, друштвеним планом треба предвидјети и висину средстава из којих се формира Општи инвестициони фонд. Формирањем Општег инвестиционог фонда отклања се потенцијална могућност запостављања инвестиционе изградње која би могла произаћи из нашег привредног система (нарочито у неким неразвијеним подручјима) а органи општедруштвене заједнице добијају могућност усмјеравања даљег привредног развитка одређивањем различитих услова за добијање кредита.

Нема, дакле, никаквог разлога да се не допусти комунама да одлучују о расподјели дохотка на потрошни фонд трудбеника и на потребе комуналне заједнице. Радници би конкретно у вијећу произвођача у срезу одлучивали колики дио вишка рада оставити за потребе комуналне заједнице на школство, здравство, станбену изградњу и осталу инвестициону изградњу итд. А у предузећу радници би опет конкретно одлучивали у радничким савјетима како расподјелити укупни фонд плата на поједине раднике према учинку рада итд. За привреду у цјелини не би требало да наступе никакве диспропорције ако би се у неким комунама одлучило да повећају своје платне фондове на рачун издатака на здравствену заштиту или на рачун издатака за просвјету итд. То би била лоша политика за дотичну комуну, али у привреди као цјелини то не би требало да изазове никакве диспропорције.

У Предлогу друштвеног плана најмање је простудирано управо ово питање. Зато је накнадним амандманом предложено да остане прошлогодишњи систем одређивања платних фондова предузећа према квалификацијама радника. Овај систем има озбиљних слабости, али ће он ипак морати остати у важности још ове године како би нам се омогућило да за то вријеме провјеримо да ли је могућно принципе које сам мало прије изложио спровести у пракси или се мора тражити неко друго рјешење.

Другови, да закључим.

У свом излагању осврнуо сам се на неке проблеме економске политике и плана. Чињенице говоре да смо досад учинили огроман корак напријед у развитку производних снага и тиме ликвидирали полуколонијално обиљежје југословенске привреде. Те битне промјене омогућују нам да и убудуће успјешно развијамо производне снаге и у оним областима привреде које заостају иза општег развитка. Упоредо са осталим успјесима у индустријализацији развијали су се и јачали социјалистички односи који су претстављали покретачку снагу у процесу привредног развитка. На бази друштвене својине и управљања средствима производње од стране непосредних произвођача, ми смо, отварајући јасне перспективе изградње социјалистичког, демократског поретка, развили стваралачку иницијативу радничке класе и радних људи

уопште. Наша индустрија, као и други сектори социјалистичке привреде знатно су напредовали у правцу побољшања производње, организације рада, у освајању нових производа који су обогатили тржиште, не само робом широке потрошње него и репродукционим материјалом, машинама и опремом. Ослобађање привреде од административних стега дало је јак потстрек и развоју пољопривреде у оквиру, разумије се, још недовољно развијених њених продуктивних снага и њеног још увијек претежно ситно-сопственичког обиљежја. Али, као што сте могли видјети из мога излагања, пред нама и даље стоје врло крупни и сложени проблеми, везани за складнији развитак привреде и за даље још успјешније функционисање привредног система.

Ми не смијемо ни за тренутак губити из вида то да развијање новог система зависи од тога у којој ћемо мјери створити одговарајуће услове за слободније кретање привреде, у којој ћемо мјери створити услове за све ширу иницијативу сваког предузећа и сваке привредне организације у производњи, у проширеној репродукцији, у размјени итд. Исто тако, развијање новог система везано је за то с каквом ћемо умјешношћу постићи да наше комуналне заједнице даље развијамо као друштвени привредни фактор који ће све више и више преузимати задатке у усмјеравању привредног живота и борити се да се јединственим напорима рјешавају она питања наше привреде која су корисна и са становишта општих интереса. А то значи да морамо све више проширивати права комуне у рјешавању основних питања у области расподјеле вишка рада итд. Разумије се само по себи да се у том процесу сасвим друкчије већ данас гледају друштвено-економске функције федерације и република.

Као што сте, другови народни посланици, могли закључити Предлог друштвеног плана за 1954 годину и његове поставке полазе од ових основних принципа, на којима се изграђује наш друштвено-економски систем. Но, ова година, из познатих разлога, носи прелазна обиљежја у том смислу, што одређени материјални односи у привреди, нарочито односи у расподјели националног дохотка, нису дозвољавали да створимо довољна средства за слободније кретање привреде, односно да смањимо разне још увијек друштвено неопходне ванекономске расходе. Наша предузећа ипак ће радити у повољнијим условима него у прошлој години и то је оно, што омогућава даљи привредни напредак, успјешан развој производних снага и повећање производње; ти промијењени услови огледају се у увођењу јединственог тржишта за све сировине и опрему, у већем коришћењу средстава амортизационог фонда, у новом систему краткорочних и дугорочних кредита, у увођењу нових мјера у спољно-трговинском и девизном пословању итд.

Релативно велики расходи федерације који поред осталих потреба повећавају нужне инвестиције у привредно неразвијеним подручјима, обавезе према иностранству, наметале су потребу примјене таквих инструмената у плану који су нужно сужавали средства комуналних заједница и предузећа. Уз то, ми нијесмо, као што сам нагласио, још могли да нађемо најповољнија рјешења за неке битније проблеме система, на чему ћемо, користећи нова искуства, морати интензивно да радимо у току ове године, у првом реду на систему расподјеле дохотка, на платном систему, на усавршавању спољно-трговинског и девизног режима, на даљој разради и кодификацији правног система, на оживотворењу већ досад постављених организационих принципа у привреди итд.

На крају бих се осврнуо на неке задатке који стоје пред предузећима, народним одборима и свим другим државним и друштвеним органима.

Иако у овогодишњем плану нијесмо успјели да нађемо задовољавајућа рјешења за сва питања, ипак његове основне поставке, као и економска политика коју он изражава, претстављају чврсту основу за даље привредно кретање. То значи, да и поред тога што ћемо извјесне проблеме и даље проучавати, ми морамо усмјерити све наше снаге да се друштвеним планом постављени задаци као што су повећање производње, повећање извоза, завршавање појединих објеката, примјена у живот нових прописа и учвршћење правног система што успешније остварују. Од тога мора да полази сваки наш народни одбор, свако предузеће, тим циљем треба да буде инспирисана цјелокупна активност свих друштвених и политичких организација.

Хтио бих овом приликом да укажем на потребу да срески и градски народни одбори и републике у својим друштвеним плановима посвете нарочиту бригу проблемима пољопривреде. Тиме не потцјењујем и друге потребе, које су велике и нужне, али основне диспропорције у нашем развитку могу се отклањати јединственим напорима цијеле заједнице.

Инвестирање у овој години мора да се креће у оквирима наших могућности, а то значи да се извођење свих радова обавља на бази створених средстава, а не, као што је било случајева у прошлој години, да се на бази нереално оцијењених прихода улази у послове. То је отежавало стабилизацију тржишта и слабило наше односе у размјени са селом.

Стриктна и досљедна примјена прописа, што потпунија финансиска дисциплина, бла-

говремено извршавање обавеза предузећа према заједници и обавеза народних одбора према вишим органима у чему је било озбиљних пропуста у почетку ове године, стално усклађивање текућих расхода са оствареним приходима, отклањање слабости у пореској служби — све то претставља један од основних предуслова за обезбјеђење економске политике одређене Предлогом друштвеног плана за 1954 годину.

Најзад, потребно је стално пратити привредну ситуацију и благовремено уочавати одређене појаве и тенденције које би могле да отежају или наруше основне смјернице Друштвеног плана. Важну улогу у обезбјеђењу наше економске политике и у спровођењу одређених прописа имају заводи и бирои за планирање, банка, привредни секретаријати, организације комора и .задружни савези. Усклађено дејство свих тих фактора олакшаће да савладамо тешкоће на које рачунамо и омогућиће да претставнички органи на вријеме предузимају потребне мјере.

Важан инструменат у нашем раду могу да буду и инспекције које ће на бази прописа провјеравати извршавање обавеза и дужности појединих организација и установа. То је данас могућно, јер су положени основи правног система у привреди, у коме су утврђена права и дужности појединих државних, друштвених и привредних органа, а тиме у доброј мјери осигурана стабилност која претставља важан елеменат у пословању, и свакодневној привредној активности.

Другови народни посланици, образлажући Предлог друштвеног плана за 1954 годину, ја сам настојао да Вам дам што вјернију слику како наших досадашњих успјеха и резултата, тако и проблема и тешкоћа с којима ће се борити и које ће рјешавати читава наша заједница. У томе нарочито одговоран задатак пада на све претставничке органе, јер је њихова веома велика улога и одговорност у спровођењу постављене политике. У спровођењу те политике имаћемо свеколику подршку радних маса, које са пуно повјерења слиједе пут којим их водимо, јер је то пут ка благостању, независности и слободи наше земље.

Савезно извршно вијеће употпунило је Предлог друштвеног плана амандманима, који су једним дијелом резултат дискусија у одборима за привреду оба већа Народне скупштине. Ја вас молим да Предлог савезног друштвеног плана за 1954 годину прихватите. (Буран и дуготрајан аплауз).

Претседник **Моша Пијаде:** Одређујем кратак одмор.

(После одмора)

Претседник **Моша Пијаде:** Питам другове да ли да наставимо рад или да одложимо седницу за пет часова по подне. Хтео бих да видим расположење. Ко је за то да наставимо рад, нека дигне руку. (Већина диже руку). Настављамо рад.

Има реч друг Мома Марковић. (Аплауз).

Претставник Савезног извршног већа **Мома Марковић** *(Изборни срез подунавски, НР Србија):* Другови и другарице народни посланици, пре него што пређем на анализу Предлога савезног буџета за 1954 годину, дозволите ми да у кратким цртама изложим резултат извршења буџета за 1953 годину на основу кога је и рађен предлог који се сада пред вама налази.

Савезни буџет за 1953 годину био је одобрен у суми од 229.100,000.000 динара, како прихода тако и расхода. Последице суше, која је у току 1952 године задесила нашу земљу, одразиле су се — што је разумљиво — и на резултат извршења савезног буџета. Према још непотпуним подацима Народне банке, приходи савезног буџета су остварени у суми од 219.800,000.000 динара или 95,9% од планиране суме урачунавајући ту и остварени део помоћи из иностранства који се налази на посебном рачуну код Народне банке. У овој суми приходи из привреде су остварени са 98,9% од планираних износа, што показује да је наш привредни план за 1953 годину реално постављен и да је у потпуности одговарао нашим могућностима. Подбацивање у остварењу прихода једино је настало код вишка прихода из претходне — 1952 године — који је у буџету планиран са 9.415,000.000 динара. Услед последица суше, како сам навео, овај приход је у целини изостао, док су остали приходи остварени онако како су планирани а неки од њих и премашени.

Расходи савезног буџета за 1953 годину, исто тако према привременим подацима Народне банке, извршени су у суми од 204.052,000.000 или 89,1% од планиране суме. Према томе, остало је неутрошено око 25.000,000.000 динара. Од ове суме Народна банка није утрошила око 11.000,000.000 динара, а остатак који није утрошен углавном отпада на средства која су била предвиђена за плаћање ануитета по страним зајмовима. Ове уштеде су настале због тога што су отплате по извесним иностраним зајмовима вршене непосредно из реализованих средстава нових зајмова у току 1953 године а не из буџета. Сем тога са неким државама у току 1953 године постигнути су споразуми о одлагању исплата доспелих обавеза по извесним зајмовима и уговорима. На овај начин остале су уштеде предвиђене за исплату наведених обавеза.

Према томе, ако упоредимо остварене приходе са извршеним расходима по савезном буџету видећемо да је Савезни буџет за 1953

годину завршен са позитивним салдом од 15.800,000.000 динара, који ће се употребити за измирење негативне разлике по завршном рачуну инвестиционог фонда на крају 1952 године.

Предлог савезног буџета за 1954 годину рађен је на принципима и у духу одредаба Предлога закона о буџетима о чему ћу касније говорити.

Хтео бих да подвучем, пре него што пређем на анализу самога предлога буџета, да овај буџет који се налази пред вама на разматрању и одобрењу не садржи нити се из њега могу видети сви наши напори усмерени на задовољење разноврсних друштвених потреба. Ово говорим стога што се често — некад добронамерно, а некад и злонамерно нарочито од неких кругова у иностранству — приликом појединих упоређења и анализа узимају подаци из савезног буџета и посматрају се изоловано од осталих буџета у нашем систему, што доводи до забуне и кривих закључака. Савезни буџет, у нашем систему буџета, финансира само савезне органе и установе, расходе за изградњу привредних објеката од значаја за целокупну привреду Федеративне Народне Републике Југославије, затим дотације појединим привредним гранама у вези са спровођењем привредних мера које прописује федерација и дотације народним републикама. Све остале расходе финансирају народне републике и народни одбори.

Према томе, буџети народних република и народних одбора финансирају републичке односно локалне органе и установе, расходе за изградњу привредних објеката од значаја за републику односно локалну заједницу, све културно-просветне и социјално-здравствене расходе уколико се ови не финансирају из посебних фондова.

Преношење све већих функција власти и управљања на локалне органе власти, као и на друге самоуправне органе радног народа у току последњих, а нарочито 1953 године, одразило се и на систем нашег финансирања. Законом о народним одборима и Законом о буџетима обезбеђени су народним одборима самостални извори прихода и створена материјална база њихове самоуправе.

У току 1953 године буџети срезова, градова и општина износили су укупно 54.360,800.000 динара, а остварени су у суми од динара 59.382,900.000 или 109.2% од постављеног плана. И ови подаци показују да је принцип самоуправљања праћен финансиском самосталношћу изазвао код народних одбора иницијативу за решавање најсложенијих питања из оквира њихове надлежности која им је Уставом и законима дата.

Треба напоменути да принцип самоуправљања није ограничен само на органе власти, већ и у низу других служби. Наиме, у низу мера усмерених ка демократизацији привреде и државне управе врши се преношење извесних функција са апарата државне управе на самосталне самоуправне друштвене органе. У складу са наведеним тенденцијама, а да би се осигурала материјална база ове самоуправе, нови систем финансирања предвиђа њихову финансиску аутономију. На овај начин, они самосталним фондовима и посебним предрачунима обезбеђују средства за вршење функција друштвеног управљања, чиме је смањена улога државног апарата. Тако је у социјалном осигурању остварена потпуна финансиска аутономија формирањем фондова социјалног осигурања са сопственим приходима и расходима који су у току 1953 године износили 92.662,400.000 динара. Исто тако, установе са самосталним финасирањем са својим посебним предрачунима располагале су у 1953 години са сумом од 42.564,500.000 динара. Упоредо са финансиском аутономијом ових служби и установа развијало се и учвршћивало у њима и друштвено самоуправљање.

Да би се добила јаснија слика и увид у напоре које чини наша заједница за што бржу изградњу социјализма у нашој земљи, потребно је дакле, размотрити не само савезни буџет и буџете народних република и народних одбора, већ и предрачуне посебних фондова и установа са самосталним финансирањем.

Иако још не располажемо потпуним подацима о извршењу свих буџета и предрачуна посебних фондова из којих би се могла видети структура расхода за поједине области друштвеног живота, ипак се из непотпуних података може видети да је за социјалну заштиту кроз фондове социјалног осигурања и буџете дата укупна сума од 113.789,000.000 дин. или 13% од националног дохотка у 1953 години.

За просвету и народну културу у 1953 години дато је из буџета народних република и народних одбора 24.678,000.000 динара. Исто тако, дата су средства за народно здравље, комуналну изградњу и друге потребе друштвеног стандарда. Потребно је ипак нагласити да су средства која се дају за здравље, просвету, комуналну и станбену изградњу још недовољна, због тога што смо принуђени да одвајамо знатна средства за инвестиције у привреди и за народну одбрану. Међутим, и поред тога, неке комуне, на којима је тежиште развијања ових служби, могле су одвојити већа средства за ове потребе Уместо тога, оријентисале су се на инвестициону изградњу у привреди на ширем фронту, запостављајући решавање комуналних, здравствених и културних потреба својих грађана. Често је било и вирманисања

средстава буџетом предвиђених за просвету, здравље, комуналну и станбену изградњу на инвестиције у привреди.

Због тога је потребно да се локалне заједнице убудуће озбиљније позабаве овим проблемима и посвете далеко више пажње њиховом решавању.

Предлог савезног буџета за 1954 годину износи 260.114,000.000 динара прихода и исто толико расхода.

Предлогом друштвеног плана ФНРЈ за 1954 годину утврђена су укупна средства којим федерација располаже за покриће својих буџетских потреба. Као што се из поднетог Предлога савезног буџета за 1954 годину види, у духу новог Предлога закона о буџетима, федерацији за њене потребе, припада само део прихода из привреде, док је највећи део осталих буџетских прихода уступљен у целини народним републикама, срезовима, градовима и општинама, како би се у што већој мери ојачала њихова материјална база и на тај начин даље развијали услови за самоуправљање радног народа у тим заједницама.

Укупна сума прихода износи, као што је то наведено, 260.114,000.000 динара, а састоји се из следећих прихода:

Приходи из привреде су предвиђени у износу од 163.686,000.000 дин. или 62,9% од укупних прихода буџета. Од ове суме отпада на порез на промет 80.820,000.000 дин. Ово претставља 80% укупног износа овог пореза, пошто је 20% уступљено народним републикама и народним одборима за покриће њихових потреба. У првобитном предлогу буџета било је предвиђено да се народним републикама и народним одборима уступи 5% пореза на промет, али је амандманом Савезног извршног већа предложено да им се остави 20% тог пореза, што ће омогућити највећем броју срезова и градова да покрију повећане издатке приходима са свог подручја.

Друга врста прихода из привреде је порез на добит привредних организација који је предвиђен у суми од 82.866,000.000 динара или 31,8% од укупне суме прихода. Пуштање у погон нових капацитета и увођење у живот новог привредног система и свих економских инструмената омогућили су пораст производње, побољшање квалитета и асортимана производа, што је имало за последицу и пораст прихода из привреде.

Приходи савезних органа и установа као и остали приходи (разлика у ценама робе, приходи од царина, приходи укинутих фондова итд.) планирани су у износу од 9.036,000.000 динара. Ови приходи су планирани према остварењу у 1953 години и претстављају споредне изворе прихода које савезна администрација остварује у вршењу својих функција.

Предвиђа се да ће приходи од зајмова износити 46.592,000.000 дин. или 17,9% од укупних буџетских прихода. Од ове суме 35.965,000.000 динара претставља задужење федерације из општег инвестиционог фонда код Народне банке за финансирање инвестиција предвиђених савезним буџетом. Остатак од 10.627,000.000 динара је, исто тако, зајам федерације из инвестиционог фонда за покриће савезних потреба изван инвестиција. Ово задужење федерације смањује слободна кредитна средства за развој привреде код Народне банке, али је ово била нужна мера да би се покриле неопходне потребе федерације. Ипак ово задужење нема карактер непривредне намене, пошто ће се употребити на инвестиције и стварање резерви тако да се његов ефекат своди на ограничавање слободног кретања средстава из кредитног фонда.

Приходи из иностранства и разлика у ценама робе у промету са иностранством предвиђени су у 40.800,000.000 дин. или 15,7% од укупних прихода.

У 1954 години услед тога, што друштвени план и буџет нису донети на време, по одлуци Савезне народне скупштине врши се привремено финансирање за јануар-март 1954 године. Услед тога, многи приходи нису били распоређени и дато је овлашћење да се поједини органи власти до доношења буџета финансирају задужењем код Народне банке. Међутим, ово је имало за последицу да се остварењу прихода не посвећује довољно пажње. На сваки начин, увођење нових инструмената и нове тарифе пореза на промет у извесној мери био је објективан разлог што је наплата прихода била у закашњењу код привредних организација. Али, поред тих објективних разлога чињеница је да је готово у свим републикама до 10 фебруара ове године наплаћен минималан износ пореза на промет иако је уредба са тарифом издата још у прошлој години. Наиме, од укупно планираног пореза на промет за 1954 годину у суми од 101.025,000.000 динара наплаћено је до 10 фебруара по извештају Народне банке свега 1.829,000.000 динара односно 1,6% од годишњег плана. Исто тако, допринос за социјално осигурање наплаћен је свега 1,5% од годишњег износа од стране привредних организација, а амортизација свега са 3,1%. У највећим градовима уплатили су камате на основна средства свега 351 привредно предузеће иако у тим градовима има укупно 3.603 привредна предузећа. Све ово показује да овоме проблему треба посветити пуно пажње и предузети мере да се ови недостаци на сваки начин уклоне.

Обим расхода у Предлогу савезног буџета за 1954 годину утврђен је углавном на бази прошлогодишњег извршења, с том разликом што су повећана средства намењена привреди

и буџетом обезбеђени инвестициони кредити (за привредне инвестиције и инвестиције у администрацији) који прошлогодишњим буџетом нису били обухваћени, већ су се финансирали из инвестиционог фонда код Народне банке.

Према томе, приликом утврђивања расхода савезног буџета Савезно извршно веће се руководило следећим:

— обезбедити инвестиционе расходе за изградњу привредних објеката од значаја за целокупну привреду Федеративне Народне Републике Југославије;

— обезбедити дотације појединим привредним гранама у вези са спровођењем привредних мера које прописује федерација, а специјално помоћи и унапредити пољопривреду;

— даље јачати нашу народну одбрану као чувара наше независности и слободе;

— помоћи путем дотација привредно недовољно развијене народне републике да што брже ојачају и развију своју економику;

— одвојити знатнија средства за унапређење и модернизовање појединих служби које служе унапређењу привреде и њеном развијању (поморство, хидрометеоролошка служба, Геодетска управа, цивилно ваздухопловство итд.) и

— обезбедити неопходна средства за правилно функционисање администрације.

Инвестициони расходи за изградњу привредних објеката од значаја за привреду ФНРЈ износе у Предлогу савезног буџета за 1954 годину 35.965,000.000 динара што претставља 13,8% од укупних расхода буџета о чему је детаљније говорио друг Светозар Вукмановић у свом експозеу о Предлогу друштвеног плана ФНРЈ за 1953 годину па ја о томе нећу говорити.

У другу групу расхода долазе дотације појединим привредним гранама и субвенционисање потрошње. За ову сврху у Предлогу савезног буџета за 1954 годину предвиђена је сума од 9.492,000.000 динара према 8.000,000.000 динара колико је било предвиђено у прошлој години.

На дотације предузећима поморског и ваздушног саобраћаја отпада 1.492,000.000 динара. Наиме, задатак је Јадранске линиске пловидбе да одржава редовне пловидбене везе дуж целе наше обале као и са острвима. Пословање овог предузећа има претежно јавни карактер (пренос поште, одржавање пасивних линија, одржавање линија према међународним конвенцијама итд).

Према томе, вишак расхода над приходима у пословању овог предузећа произилази из обавезе предузећа да одржава велики број линија, што је условљено великом разуђеношћу наше обале са слабом фреквенцијом путника и терета због ретке насељености.

Узимајући у обзир све експлоатационе трошкове предузећа, а у првом реду цену погонског материјала, с једне стране, а путничке и робне тарифе које су одређене у складу са куповном моћи нашег становништва, с друге стране, овај губитак (дефицит) у пословању данас је знатно већи него под другим условима. Иначе, у другим земљама експлоатациони губитак у већој или мањој мери скоро је редовна појава за сва предузећа која обављају јавни и путнички обални саобраћај.

Из истих разлога предвиђа се и дотација Југословенском речном бродарству за повластице које прописује федерација у износу од 42,000.000 динара и Југословенском аеротранспорту за покриће губитка ваздушног саобраћаја у износу од 650,000.000 динара.

Питање регреса је посебан проблем о коме бих хтео нешто више говорити. На сваки начин систем регреса је у супротности са нашим новим привредним системом; он је извор многих неправилности и злоупотреба. Међутим, ми смо њега морали задржати као нужну и пролазну меру с тим да се постепено и у етапама укине.

У буџету је предвиђено за регрес разним привредним гранама 8.000,000.000 динара. Од ове суме 6.000,000.000 динара је предвиђено за регрес пољопривреди. Наиме, поред средстава која се друштвеним планом предвиђају за инвестирање у пољопривреди, сумом од 6.000,000.000 динара обезбеђује се помоћ пољопривредним произвођачима за набавку под повољнијим условима разних пољопривредних машина, справа и горива као и за набавку вештачког ђубрива, средстава за заштиту биља и друго у циљу унапређења пољопривредне производње и повећања приноса. Даље, предвиђена је 1.000,000.000 динара за лимену амбалажу и шећер у индустрији конзерви. Исто тако, предвиђена је 1.000,000.000 динара на име субвенционисања угља за широку потрошњу.

У примени регреса, нарочито у пољопривреди, инспекциони органи су открили низ недостатака, неправилности па и злоупотреба. Примера ради, навешћу неколико таквих недостатака.

У 1953 години продат је врло велики број пољопривредних машина, нарочито трактора, иако су произвођачка предузећа знатно повисила цену. То је било могућно зато што је тражња, захваљујући систему регреса, била већа од понуде, а купци нису били осетљиви према ценама. Набављене пољопривредне машине, међутим, нису се употребљавале у сврхе за које је регрес био предвиђен. Констатовано је да је било случајева отуђивања трактора, набављених по сниженој цени, по слободним ценама разним предузећима, мењање трактора за камионе и слично. Било је случајева остваривања регреса на основу

фиктивних рачуна и измишљених купаца. Било је случајева да су неке сељачке радне задруге уз регрес набављане пољопривредне справе продавале приватницима. Даљи вид злоупотреба вршен је издавањем фиктивних фактура под називом „профактура" по којима је оствариван регрес иако роба није испоручена. Уколико је по таквим профактурама касније испоручена роба, регрес је наплаћен по други пут, што је инспекција установила у неколико случајева. Или, ако то није био случај, онда је регрес наплаћен много раније него што је испорука стварно извршена. Поред осталих многобројних видова изигравања законских прописа треба напоменути да су и извесне задруге својим поступцима омогућиле да лица која нису имала право на куповину робе по повлашћеној цени, користе то право на основу нетачних потврда задруга.

Савезно извршно веће предузело је мере, доношењем одговарајућих прописа и организовањем контроле да се ове злоупотребе убудуће онемогуће односно сведу на најмању меру.

Посебно треба говорити о регресу за попуст на ценама угоститељства приликом коришћења годишњег одмора радника и службеника.

Пракса је показала да су повластице за годишњи одмор у протеклим годинама користили у релативно малом проценту радници и службеници и њихове породице, тако да уствари овај регрес није могао у потпуности оправдати своју намену. У 1953 години повластице је користило једва 10% оних који су по постојећим прописима имали на њих право, а у броју корисника најмањи је проценат радника.

Сем тога, било је распрострањено изигравање намене овог регреса. Пре свега, овај регрес подржавао је тенденције код угоститељских предузећа за неоправданим повећањем цена. Такође је била нарочито распрострањена ситна шпекулација, нарочито у великим градовима (Београд, Загреб, Љубљана итд.) око коришћења бонова (коришћења преко одређеног времена, коришћења од стране оних који нису имали право на то, препродаја бонова итд.).

Међутим, чим је објављен предлог Савезног извршног већа да се укине регрес угоститељству почела је о њему широка дискусија. Једни су ову меру поздравили као правилну, други су критиковали да ће се овим „угрозити стандард радних људи". Ти браниоци стандарда нису улазили у то где је до сада ишао регрес, ко га је и како користио, нису полазили од тога како спречити шпекулацију на рачун средстава која заједница даје за помоћ радним људима, него су одмах загаламили да се угрожава стандард. Када је Извршно веће предложило да се регрес укине оно је водило рачуна о свим овим елементима, предлажући да се нађе други пут да се помогне радним људима, било да се износи предвиђени за регрес дају као дотација појединим друштвеним организацијама, првенствено синдикатима, Туристичком савезу, Феријалном савезу и другим организацијама за организовање летовалишта и одмаралишта у којима ће радни људи и омладина моћи по приступачнијим ценама да проведу свој годишњи одмор, било на неки сличан начин. Извршно веће проучава овај проблем и уколико се овај предлог усвоји, ускоро ће бити донесена и конкретна решења.

Као и сви остали буџетски расходи, и расходи за нашу народну одбрану предвиђени су на бази прошлогодишњег извршења и планирани су на 164.000,000.000 динара. Међутим, како је предлог предрачуна Армије рађен на бази већег снижења цена материјала који она набавља од онога који је досад постигнут, и не узимајући у обзир износе за накнаду лицима позватим на војну вежбу, то је Савезно извршно веће извршило одговарајућу коректуру и својим амандманом предвиђена средства повећало за 2.700,000.000 динара, тј. укупне расходе Народне одбране утврдило на 166.700,000.000 динара.

Од укупне суме расхода Народне одбране 11,3% отпада на личне издатке, 84,1% на опште и инвестиционе расходе, а 3,6% на расходе за војну привреду.

Издаци за Народну одбрану знатно оптерећују национални доходак Југославије. Ми смо присиљени да дајемо знатна средства за јачање наше Армије, чувара независности и слободе наших народа и нашег несметаног социјалистичког развитка.

Буџетом је предвиђена дотација народним републикама у суми од 8.070,000.000 динара, и то Народној Републици Македонији 3.987,000.000 динара и Народној Републици Црној Гори 4.083,000.000 динара. Ове дотације се предвиђају на име помоћи народним републикама за развијање њихових производних снага, како би и оне у скорој будућности могле сопственим средствима да подмире своје потребе.

Наша земља води посебну бригу о ратним војним инвалидима што се најјасније види из предложене суме у ове сврхе. На расходе за исплату инвалиднина ратних војних инвалида и на расходе за њихову здравствену заштиту отпада сума од 9.480,000.000 динара. У односу на прошлогодишње извршење предложена сума је већа за 281,000.000 динара. Од овога на повећавање инвалидских принадлежности отпада износ од 134,500.000 динара а на повећање издатака на здравствену заштиту ратних војних инвалида износ од 146,500.000 динара.

Повећање кредита за инвалидске принадлежности уследило је доношењем нове Уредбе о инвалидским принадлежностима којом је предвиђено да се рок за подношење пријава у циљу признавања инвалидских права продужава до 31 децембра 1952 године. Ово продужење рока омогућило је великом броју лица да накнадно поднесу пријаву за признавање инвалидских права. Због тога се предвиђа повећање око 11.000 личних и око 2.000 породичних корисника инвалиднине. Поред тога, из предвиђеног износа подмириће се делимично и заостале инвалидске принадлежности инвалидима Слободне Територије Трста.

Иначе, инвалидска права досада су остварила 84.911 личних инвалида и 236.333 породице палих бораца. Поред тога, од ослобођења до данас учињено је веома много на преквалификацији ратних војних инвалида и њиховом укључивању у привреду и остале области друштвеног живота, тако да данас имамо мали број, и то само тешких ратних војних инвалида, који нису укључени у производњу, односно у друге корисне друштвене делатности. Тешки војни инвалиди су повећаним инвалидским принадлежностима материјално потпуно обезбеђени. Но, и поред тога у последње време, нарочито преко центара за рехабилитацију инвалида, чине се знатни напори да се и тежи ратни војни инвалиди оспособе за делатности које, према својим физичким могућностима, могу обављати.

Без претеривања се може рећи да је проблем инвалида код нас потпуно решен што многе друге земље, па и економски јаче, још нису успеле.

Код нас се данас поставља проблем решавања извесних углавном организационих питања, у циљу даљег побољшања положаја инвалида у складу са нашим општим развитком и у циљу спречавања извесних неправилности у вези са инвалиднинама. Наиме, известан број уживалаца стекао је инвалидска права без икаквог основа. Овакве појаве намећу нужност ревизије знатног броја инвалидских решења.

Сем тога, потребно је размотрити питање децентрализације инвалидске заштите уопште, посебно рехабилитације и запослења ратних војних инвалида као и питање рада нижих и виших лекарских комисија и критеријума по којима одређују проценте инвалидности, нарочито кад је у питању признавање инвалидских права по основу болести.

Као што сам већ рекао у свом излагању пред одборима за буџет и одборима за привреду Савезног већа и Већа произвођача, према привременим и још непотпуним подацима Народне банке, за расходе савезних органа и установа као и за дотације установама са самосталним финансирањем и друштвеним организацијама и за резерву савезног буџета утрошено је у 1953 години 21.685,455.000 динара, по одбитку дотација народним републикама, обавеза из ранијих буџетских година и инвестиција за администрацију које се прошле године нису финансирале из буџета. То значи да је по Предлогу савезног буџета за 1954 годину за расходе администрације предвиђено више него што је укупно извршено у 1953 години 2.951,445.000 динара што претставља 13,6% повећања у односу на протеклу годину.

Међутим, то је уствари само формално повећање, јер су укупни расходи државне администрације смањени у поређењу са прошлом годином. Формално повећање долази отуда што је део буџета Државног секретаријата за унутрашње послове у износу 1.308,200.000 динара издаци на Управу државне безбедности — био у прошлој и ранијим годинама у саставу Секретаријата, односно Министарства за народну одбрану. Ове године су ти издаци из буџета Народне одбране пренесени у буџет Државног секретаријата унутрашњих послова. Сем тога, стопа доприноса за социјално осигурање радника и службеника повећана је од 10% на 45% од фонда плата. Због тога се буџет администрације повећава за 1.082,285.000 динара. Ако томе додамо формирање нових служби, повећање расхода Савезне народне скупштине у вези са њеним новим задацима и предвиђена финансиска средства у износу од 882,000.000 динара за спровођење новог платног система државних службеника и слично, онда су стварни расходи државне администрације у поређењу са прошлом годином далеко мањи.

Предвиђена средства у Предлогу савезног буџета код савезних органа и установа за ове сврхе крећу се у границама прошлогодишњег утрошка за одговарајуће функције и задатке.

Извесна повећања су извршена углавном за новоформиране органе и установе, као и на оне органе и установе чије су се функције — у поређењу са прошлом годином — повећале. Затим, повећање расхода је извршено и код оних органа и установа на које су, у вези са извршеном реорганизацијом у државној управи, пренете поједине службе са других органа и установа. Исто тако, у складу са привредним развитком наше земље повећани су, у границама расположивих средстава, и расходи оних установа које немају непосредно административни карактер, али су од важности за економски живот наше земље.

Значајнија повећања личних и материјалних расхода појављују се код следећих савезних органа и установа.

Расходи Савезне народне скупштине повећани су за 265,400.000 динара у односу на прошлогодишњи буџет. То повећање до-

лази отуда што на основу Устава сви народни посланици имају право на сталну месечну награду, а и у вези са реорганизацијом и новом улогом Народне скупштине повећава се и број службеника. С тим у вези повећани су у одговарајућој мери и материјални расходи.

Расходи Државног секретаријата за иностране послове повећани су за 202,700.000 динара због повећаног броја службеника у иностранству у вези са попуњавањем радних места у новоствореним претставништвима у иностранству (Рангун, Адис Абеба итд.), као и са успостављањем нормалнијих дипломатских односа са СССР-ом, Бугарском, Мађарском и обновом дипломатских односа са Албанијом, а такође и за инвестиционе и материјалне издатке за наша претставништва у иностранству као и за станове страних претставништава у нашој земљи.

Расходи Државног секретаријата за унутрашње послове, као што сам малопре рекао, номинално су повећани за 1.308,200.000 динара мада су у поређењу са прошлом годином — узимајући у обзир део расхода који су за Управу државне безбедности у 1953 години били у предрачуну народне одбране — стварно мањи за износ од 350,357.000 динара.

Ако упоредимо буџет овог ресора, за последњих неколико година, видећемо да су из године у годину све мањи. Ово смањење још би се више одразило да се у буџету за ову годину нису појавиле нове ставке, које досад нису планиране буџетом, а то су повећани трошкови социјалног осигурања, и трошкови превоза за службено путовање, рачунајући ту и превозе лица лишених слободе који су раније били бесплатни.

Ако бисмо и ово узели у обзир, онда би Савезни буџет за 1954 годину био мањи од буџета за 1953 годину за 1.153,704.000 динара.

Поред тога, буџетом су предвиђена знатнија средства за потребе појединих служби које немају претежно административни карактер већ служе у првом реду за потребе привреде.

Савезна геодетска управа, например, извршује веома важне задатке премеравањем и снимањем земљишта и обнављањем катастра, због чега је било неопходно омогућити јој да набави најнужније инструменте за ове сврхе. Тиме ће се омогућити правилнија и бржа служба за потребе подизања нових индустриских и рударских насеља, за израду регулационих основа за градове, за трасирање путева и железница, за пројектовање мрежа доводних и одводних канала, за пројектовање коришћења водене снаге и њено претварање у електричну енергију, регулацију равничарских река у циљу коришћења за пловидбу, мелиорацију и водену снагу и др., као и за премеравање земљишта и израду планова за катастар.

Готово слична ситуација је и код Савезне управе хидрометеоролошке службе, која има велики број задатака у вези са проучавањем хидролошких и метеоролошких прилика, за потребе привреде и јавне службе и давања резултата.

Код Управе царина предвиђена су средства за повећање броја царинских службеника, за инвестиције и за спрему нових царинарница; код Управе поморства и речног саобраћаја за одржавање пловних путева на Јадрану и на сектору Ђердапа, као и за одржавање лука и пристаништа.

На расходе на име дотација друштвених организација предвиђено је 518,460.000 динара. Ова сума обухвата 35 друштвених организација и 4 установе којима се дотирају средства из савезног буџета због извршења задатака од општег значаја. Укупан износ предвиђених дотација претставља минимум који се могао одвојити из савезних средстава ради омогућавања основних савезних функција друштвених организација.

Предлажући ову суму дотација за друштвене организације ми смо се руководили принципом да се дотације одобре само за покриће оних расхода које друштвене организације нису у стању да подмире из својих редовних средстава.

Приликом разматрања Предлога закона о буџетима у одборима оба већа, није прихваћена подела расхода буџета на три основна дела: расходе привреде, расходе Народне одбране и расходе администрације, са чиме се сложило и Савезно извршно веће, те је с тим у вези предложило амандман о преношењу инвестиционих расхода, расхода на име дотација привреди, расхода за зајмове и средства намењена за друштвене резерве на одговарајуће органе и установе. Стога су, у односу на првобитни предлог, номинално повећана средства Савезној управи за инвестициону изградњу, Државном секретаријату за послове народне привреде, Државном секретаријату за послове опште управе и буџет и Савезном извршном већу, што се види из поднетих амандмана Савезног извршног већа.

Сем тога, наведеним амандманима на терет резервног фонда накнадно су повећана средства Државном секретаријату за буџет на име накнаде за годишњи одмор, лечење и повластице у вожњи носиоцима „Партизанске споменице 1941“ и Карађорђеве звезде са мачевима; допунских плата службеника, као и за проширење капацитета одмаралишта о чему сам раније говорио. На терет резервног фонда такође су повећана средства за инвестиције и дотације друштвеним организацијама и установама.

Другови и другарице народни посланици, користим ову прилику да се осврнем на нека питања у вези са организацијом апарата са-

везне државне управе. Уставним законом и законом о његовом спровођењу одређене су функције државне управе. Иако је у пракси од доношења Уставног закона у основи спроведена нова организација управе, ипак има још извесних организационих проблема које треба у даљем нашем раду решавати.

Друг Тито је већ на првом заседању ове Скупштине истакао потребу да на бази садашњих уставно-правних и организационих форми морамо учвршћивати и усавршавати наш нови друштвени и политички систем. Значи, ми треба да тежимо што бољем усавршавању државне управе и што бољем њеном функционисању у циљу заштите права наших грађана које им закони и наш друштвени поредак обезбеђују, као и у циљу заштите општих интереса заједнице. Зато се ми нарочито морамо позабавити и питањем унутрашњег сређивања организације органа државне управе. У том циљу треба у првом реду донети одговарајуће организационе прописе за органе и установе које их немају и њима детаљније регулисати надлежност и њихову унутрашњу организацију. Сада, например, од укупно 65 савезних установа нису још ни за половину донесени прописи о унутрашњој организацији.

Организација појединих органа и установа не интересује нас само са финансиског гледишта, тј. са гледишта издатака на плате и материјалне потребе, већ и са становишта њиховог што ефикаснијег функционисања. Поред тога, на линији учвршћивања и усавршавања рада појединих органа државне управе потребно је ревидирати и организацију неких установа, јер су оне већ превазиђене с обзиром на наведене задатке и улогу тих установа.

Све веће преношење надлежности на народне одборе и друге органе самоуправљања, републичким и савезним органима остаје све више само надзор над применом прописа. Због тога код савезних и других органа државне управе намеће се потреба организовања инспекциске службе и њеног развијања чиме ће се обезбедити што боља контрола примене прописа.

Услед реорганизације која је спроведена у складу са Уставним променама, број службеника савезне државне администрације и администрације уопште се знатно смањио. Тако је број службеника на буџету (укључујући и службенике просветно-научне и здравствене службе) на дан 1 јануара 1950 износио укупно у ФНРЈ 280.289 док је на дан 1 јула 1953 године било свега 205.514 службеника, што значи за око 75.000 мање.

Ако се уз то има у виду да је у истом периоду осетно порастао број службеника просветне и здравствене струке онда је смањење у администрацији још веће. У савезним установама број службеника за то време смањио се од 11.897 на 7.822. Међутим, упоредо са смањењем броја службеника није се у одговарајућој сразмери побољшао њихов стручни састав. Шта више, у току 1952 и 1953 године, када је постојала осетнија разлика у платама службеника у државној администрацији и службеника у привреди, знатан број квалитетнијих државних службеника напустио је државну службу и прешао у привреду. Ово се нарочито односи на млађе службенике са вишим стручним квалификацијама. Зато се данас не поставља више проблем смањења броја службеника у државним органима и установама. Напротив, свако даље смањивање може само да се штетно одрази на функционисање државне управе. Али, зато је потребно систематски водити бригу о стручном уздизању службеника, побољшању састава у погледу квалитета, а посебно је потребно систематски уводити у службу млађе квалификоване приправничке кадрове.

Према подацима којима располажемо веома неповољан је однос у погледу стручних и школских квалификација службеника, нарочито у народним одборима. У НР Србији, например, у народним одборима, изузев Београда, има свега 713 службеника са вишом спремом, 2.424 са средњом, са нижом 4.811 и 5.423 са основном школом. Осим тога, просечна старост најквалификованијих кадрова је релативно висока. Овакво стање било је досада разумљиво с обзиром на губитке у стручним кадровима у току рата, као и на застој у школовању млађих генерација услед ратних прилика. Али пошто сада пристижу млађи кадрови са факултета и средњих стручних школа ми смо у могућности да извршимо попуну и замену за старије и нестручне службенике.

Упоредо с тим намеће се потреба за побољшањем положаја оних стручних службеника од којих у највећој мери зависи успешно функционисање појединих служби.

Године 1952 уведен је нови систем плата државних службеника, којим је и службенички систем донекле сагласно новом положају и задацима државне администрације. Међутим, услед даљих измена у привредном систему, нарочито оних које су спроведене почетком ове године, требало је вршити даље измене и у систему плата, јер ранији систем није пружао довољно могућности савезним и републичким органима, као и народним одборима да у складу са својим потребама и у границама својих прихода, правилније и боље награде стручне службенике на којима највећим делом лежи и терет спровођења нових мера.

Услед тога народни одбори често нису ни могли да добију одговарајуће стручне службенике.

Али, пошто све до скора положај и задаци државне администрације нису били толико устаљени да би се могло приступити изради новог закона о државним службеницима, досада су извршене само најнужније измене а то је извесно осетније побољшање положаја службеника државне администрације у правцу усклађивања њихових плата са платама службеника у привреди. Тако су повећане плате службеника у нижим платним разредима, основне плате учитељима и професорима средњих школа, док су за универзитетске наставнике, затим за судије, јавне тужиоце, јавне правобраниоце и арбитре већ прописане допунске плате. Исто тако, за особље у здравственим установама донесена је нова уредба о платама према којој ће, у складу са прописима о самоуправљању здравственим установама, управни одбори установа прописивати допунске плате у границама прихода тих установа.

Поред тога, за просветне и здравствене раднике, такође на линији побољшања њиховог положаја, укинута су ограничења за напредовање у основним платама.

Измене у платном систему службеника које су ступиле на снагу 1 марта — допунска плата — имају за циљ да помогну у решавању овог питања. Допунску плату као облик принадлежности установљава сваки степен органа власти према сопственим средствима.

Смисао увођења допунских плата је у томе, да се омогући државним органима и установама, а посебно народним одборима да квалитетно побољшају састав службеника у управи и да обезбеде квалификовани кадар за просвету, народно здравље и друге важне државне и друштвене функције. Ово се може постићи тиме што ће се стручнијим и квалификованијим службеницима путем допунске плате дати боље награде од оних који немају тих квалификација. Стога су појаве, нарочито код неких народних одбора, да се средства предвиђена за допунске плате линеарно одређују свим службеницима без обзира на стручност и стварне потребе службе крајње неправилне и у потпуној супротности са духом прописа о допунским платама.

Хтео бих, другови и другарице народни посланици, да укажем и на неке неправилности и недостатке у извршењу буџета за 1953 годину, како на недостатке у остваривању буџетских прихода, тако и на недостатке у извршавању буџетских расхода.

У току 1953 године установљен је низ неправилности у наплати прихода и избегавање обавеза према заједници од стране привредних организација и појединаца који су користили шупљине у прописима тумачећи их у своју корист. То је вршено у разним видовима. Врло је велики број привредних предузећа која нису у прописаним роковима вршила обрачун и уплату акумулације и фондова у корист одређених рачуна, па самим тим и у корист буџета. Заостаци ове врсте, утврђени од стране органа финансиске инспекције крајем 1953 године, износили су десетине милијарди динара.

Исто тако, велики број привредних предузећа одуговлачио је са плаћањем пореза на промет, са уплатом одређеног дела акумулације у општи амортизациони фонд итд. И у обрачунима и уплатама доприноса за социјално осигурање утврђен је низ заостатака у уплатама.

Нека предузећа вршила су закидања заједници и у виду погрешног обрачунавања пореза на промет по нижим стопама. Утврђено је да известан број предузећа ни до краја 1953 године није уплатио одговарајуће износе у општи фонд обртних средстава, што су била дужна учинити у почетку 1952 године, приликом преласка на економске цене. Ове неправилности нанеле су штету заједници, с једне стране, што су буџетима и фондовима ускраћена њихова средства, услед чега су се морали задуживати и плаћати камату, а с друге стране, што су предузећа користила та средства заједнице за обртна средства и на тај начин избегла плаћања камате у корист заједнице и неправилно повећавала своју добит.

Има случајева да ни раднички савети у привредним предузећима нису савесно вршили обавезе које, на основу самоуправљања, по законским прописима имају према заједници. Нису ретки случајеви да су предузећа са знањем радничког савета чинила разне малверзације у циљу повећања дохотка и фонда плата. Ове малверзације испољиле су се у подношењу нетачних података у својим периодичним обрачунима или пак подношењем намерно нетачних обрачуна. Затим, повећање платног фонда на рачун фиктивне реализације производа, примени малих фактора приликом обрачунавања. Даље, предузећа су избегавала плаћање одговарајућег пореза на вишак фонда плата лажним приказивањем броја ефективних радних часова.

У вези са неправилностима у извршавању обавеза према заједници, морају се истаћи и партикуларистичке тенденције извесних народних одбора. Те су се тенденције испољиле код извесних народних одбора у виду одвајања већих износа него што им припадају у корист локалног буџета или инвестиционог фонда, а на штету савезног и републичких буџета односно фонда основне инвестиционе изградње.

Даље, ове тенденције испољиле су се и у томе, што су неки народни одбори прикупљене савезне или републичке приходе уносили у своје буџете или фондове, као и толерисањем заостатака и неправилних обрачуна

акумулације и фондова и пореза на промет од стране предузећа на њиховом подручју. Те неправилности негде су вршене и са знањем филијала Народне банке.

Расипање народне имовине узело је маха у трошењу средстава за инвестиционе радове који се изводе на терет буџета. Ово расипање испољило се у неконтролисању радног учинка на радилиштима и услед тога омогућено је исплаћивање веома великих незаслужених зарада. Само је 17 грађевинских предузећа за 9 месеци 1953 године на име вишка фонда плата поделило 915,000.000 динара. Затим, уступањем разних грађевинско-занатских радова приватним занатлијама по релативно високим ценама итд. Као посебну штетну појаву треба истаћи испостављање фиктивних рачуна и давање аванса извођачима при крају године да би се искористили одобрени инвестициони кредити, чиме извођачи долазе до бескаматног кредита за обртна средства а тиме и до незаконитих зарада. Тако је само једно велико предузеће на дан 31 децембра 1953 године располагало са 2.482,000.000 динара туђих средстава, које је примило на име аванса од разних инвеститора. Једно друго предузеће је истога дана по основу аванса за опрему располагало са 1.300,000.000 динара.

Неправилности при извршењу буџетских расхода често су се испољавале у неоправданом вршењу вирмана, у нерационалном трошењу средстава при крају буџетске године како би се сва средства одобрена буџетом искористила без обзира да ли је за то постојала потреба или не, као и у неправилном руковању и чувању зграда и инвентара.

Да би се ове појаве убудуће спречиле потребно је појачати финансиску и буџетску контролу и предузети оштрије мере према онима који се не односе дисциплиновано у погледу извршења обавеза према заједници и у погледу извршења буџета. Нарочито је потребно предузимати оштрије мере у оним случајевима када се ради о злоупотребама.

У том правцу потребно је појачати друштвену контролу од стране зборова бирача, радничких савета као и других органа друштвеног управљања.

Другови и другарице народни посланици, Предлог закона о буџетима претставља даљу разраду буџетског система који је ступио на снагу 1 јануара 1952 године. Основна поставка Предлога закона о буџетима базира на даљем развијању и учвршћивању самоуправности радног народа путем самоуправних друштвених органа од радничких савета до претставничких тела — народних скупштина и народних одбора. У складу са Уставним законом и Законом о народним одборима, а да би се осигурала материјална база ове самоуправности, Предлог закона о буџетима — у највећој могућној мери у данашњим условима — јача обим и структуру буџета локалних заједница као основних органа народне власти. На овој основи извршена је расподела постојећих извора буџетских прихода. Локалне заједнице, као и остали органи народне власти, потпуно самостално доносе своје буџете и располажу приходима који су им на основу закона додељени за извршење све сложенијих и обимнијих задатака. Према томе, локалним заједницама је загарантована самосталност буџета и пуна буџетска иницијатива што је већ досада дало позитивне резултате и што ће још више доћи до изражаја јачање материјалне базе ових буџета.

Децентрализација наше државне управе и даља демократизација нашег друштвеног живота захтевале су развијање нових форми финансирања давањем финансиске аутономије друштвеним службама путем система посебних фондова. Овај систем треба да обезбеди учешће самоуправних органа трудбеника у управљању и располагању појединим друштвеним фондовим који служе за подмирење појединих друштвених потреба. Из тих разлога, систем фондова у предлогу закона више је разрађен него што је досад био случај Овим прописима и народни одбори добијају право да самостално својим одлукама оснивају посебне фондове. Да би се обезбедила контрола претставничких органа у руковању средствима фонда и пружио потпун преглед финансиског стања, предрачуни прихода и расхода посебних фондова одобравају се истовремено са буџетом. Међутим, потребно је нагласити да досада није било потребне дисциплине у овом погледу, пошто су се фондови често оснивали и средства трошила мимо контроле претставничких органа и у сврхе за које средства нису била намењена.

Предлог закона регулише питање финансирања инвестиција из буџета. Досада се финансирање инвестиција вршило углавном преко инвестиционог фонда, као и других посебних фондова, а мањим делом непосредно и преко буџета. Међутим, сада се предвиђа финансирање инвестиција како путем инвестиционог фонда, односно путем кредита намењених инвестицијама уз плаћање ануитета, тако и путем буџета у свим оним случајевима у којима то није могућно остварити путем кредита (путеви, истраживачки радови, разни облици дотација привредним организацијама, заосталим рејонима и слично) финансирање инвестиција врши се из буџета. Као што је познато, финансирање инвестиција у привреди врши се из средства инвестиционог фонда код Народне банке на бази конкурса под условима слободног такмичења привредних организација уз обавезу враћања кредита и плаћања камата. Међутим, пошто постоји потреба подизања нових објеката у привреди који су од важности за заједницу,

а којима треба обезбедити приоритет изградње, то се средства за такве објекте обезбеђују буџетом. Из тих разлога нови систем предвиђа три начина финансирања инвестиција. Прво путем кредита из инвестиционог фонда код Народне банке, то јест оне се финансирају уз обавезу да се узета средства од стране корисника врате о року и за њихово коришћење плати одређена камата. Друго, инвестиције се финансирају директно из буџета, то јест буџет даје средства дефинитивно без обавезе враћања. Треће, Предлог закона о буџетима предвиђа још једну нову форму посредног финансирања инвестиција из буџета путем дотирања буџетских средстава инвестиционом фонду. Наиме, осим средстава која су предвиђена у буџету за финансирање инвестиција, могу се буџетом обезбедити још и средства која се непосредно дотирају инвестиционом фонду под одређеним условима. На овај начин се повећава обим инвестиционих средстава фонда, а орган из чијег се буџета ова средства дотирају има право да пропише услове под којима се она дају и евентуални приоритет појединих корисника.

Као новина Предлог закона о буџетима разрађује систем гаранције које преузима буџет, а који су уведени Уредбом о краткорочним кредитима. Сваки орган власти може код кредитних установа закључивати зајмове и преузимати гаранције за обавезе привредних организација на свом подручју. У случају да отплата узетих зајмова дође у питање или привредне организације не буду одговарале својим обавезама према кредитним установама, а за које су дате буџетске гаранције, орган који је дао гарантију обезбеђује потребна средства на име ануитета из свог буџета. Остали прописи регулишу технику састава, доношења и извршења буџета.

Другови народни посланици, предлажући у име Савезног извршног већа Предлог савезног буџета за 1954 годину ја вас молим да га усвојите. (Буран и дуготрајан аплауз).

Претседник **Моша Пијаде:** Закључујем седницу. У 16 часова одржаће седницу Веће народа, а у 17 часова одржаће се посебне седнице домова.

(Седница је закључена у 15,25 часова).

PRILOZI

PRIJEDLOG
SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1954. GODINU

PRVI DIO

UVOD

PREGLED RAZVOJA PRIVREDE FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE U 1953. GODINI

GLAVA I.

UKUPNI DRUŠTVENI PROIZVOD*

Ukupni društveni proizvod, izračunat na temelju istih cijena, pokazuje slijedeći porast:**

	Godine		Indeks
	1952.	1953.	1952 = 100
Ukupni društveni proizvod (u milijunima din.)	885.592	972.799	110
Ukupni društveni proizvod po stanovniku (u dinarima)	52.938	57.254	108

GLAVA II.

PROMJENE U RAZVITKU PRIVREDE U 1953. GODINI

Na porast ukupnog društvenog proizvoda bitno su utjecali slijedeći činioci: porast industrijske proizvodnje, poljoprivredne proizvodnje i izvoza industrijskih proizvoda, kao i opseg investicione izgradnje. U vezi s tim nastale su promjene u oblasti raspodjele društvenog proizvoda i nacionalnog dohotka, cijena i osobne potrošnje, opsega kredita i novčanog opticaja.

1)

PORAST INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE

1. U periodu od 1949—50 do konca 1952. godine nastupio je privremeni zastoj ukupne industrijske proizvodnje. U ovom periodu došlo je do većeg porasta proizvodnje bazične industrije i opadanja proizvodnje prerađivačke industrije. Promjene u odnosu između proizvodnje bazične i prerađivačke industrije vide se iz uspoređenja proizvodnje u 1951. sa 1952. godinom. Dok fizički opseg ukupne proizvodnje u 1952. godini u odnosu na 1951. godinu pokazuje indeks 99, dakle opadanje za 1%, dotle se dobiva sasvim drukčija slika kada se uspoređuju indeksi industrijske proizvodnje po namjeni proizvoda:

Godina	Sredstva	Materijal za reprodukciju	Potrošna roba
1951.	100	100	100
1952.	112	103	86

Privremeni zastoj ukupne industrijske proizvodnje i promjena u strukturi industrijske proizvodnje nastali su kao posljedica dviju sušnih godina, povećanih rashoda za narodnu obranu, povećanog ulaganja u bazičnu industriju i nemogućnosti uvoza potrebnih količina sirovina za prerađivačku industriju.

U 1953. godini nastaje opći porast industrijske proizvodnje, koji iznosi u odnosu na 1952. godinu 12% (bez vojne industrije). Ovaj porast je posljedica snažnog porasta proizvodnje bazične industrije, usprkos zaostajanju dijela prerađivačke industrije (tekstilne industrije, industrije kože i gume) i opadanja proizvodnje ugljena.

U 1953. godini povećao se asortiman i poboljšao kvalitet proizvoda.

2. Razvitak industrijske proizvodnje (bez vojne industrije) po granama je slijedeći:

	1952.	1953.*
Proizvodnja električne energije	100	110,0
Proizvodnja i prerada ugljena	100	97,0
Proizvodnja i prerada nafte	100	130,0
Crna metalurgija	100	117,0
Metalurgija obojenih metala	100	102,0
Proizvodnja nemetala	100	124,0
Metalna industrija	100	122,0
Elektroindustrija	100	140,0
Kemijska industrija	100	113,0
Industrija građevinskog materijala	100	116,0
Drvna industrija	100	107,0
Industrija papira	100	113,0
Tekstilna industrija	100	98,0
Industrija kože i obuće	100	90,0
Industrija gume	100	100,0
Prehrambena industrija	100	143,0
Industrija duhana	100	87,0
Ukupna industrija (bez vojne industrije)	100	112,0
Šumarstvo	100	82.0

* Svi podaci za protekli period: od strane Saveznog zavoda za statistiku i evidenciju i Narodne banke FNRJ, ukoliko izričito nije drukčije naznačeno.

** Iskazano izvršenje 1952. i 1953. godine na bazi statističkih podataka o ostvarenoj industrijskoj proizvodnji, građevinarstvu i transportu za 1952. i 1953. godinu. Za poljoprivredu unesena je kao baza procjena rezultata žetve za 1953. godinu, a 1952. godina iskazana je kao prosječna godina (a ne prema ostvarenju, s obzirom da je bila izrazito sušna godina, da bi uspoređenje bilo realnije).

* Fizički opseg prema podacima Saveznog zavoda za statistiku i evidenciju za 1952. i 1953. g.

3. Indeks proizvodnje po namjeni proizvoda pokazuje slijedeće promjene:

	Sredstva za rad	Materijal za reprodukciju	Potrošna roba
	(1591. = 100)		
siječanj-prosinac 1952	112	103	86
siječanj-prosinac 1953	127	109	115

4. Porast industrijske proizvodnje praćen je povećanjem produktivnosti rada.

Prema računu Instituta za proučavanje proizvodnosti rada, povećanje proizvodnosti rada u 1953. u odnosu na 1952. godinu iznosi 4%. U pojedinim granama povećanje je vrlo značajno (u elektroindustriji oko 20%, u mašinskoj i metalnoj, crnoj metalurgiji, industriji nemetala oko 10%). Zabilježeno je opadanje proizvodnosti rada u granama u kojima je proizvodnja umanjena i u kojima se ne koriste dovoljno kapaciteti (u tekstilnoj industriji, industriji kože i obuće, brodogradnji i industriji duhana). Pad produktivnosti rada u ovim granama ograničio je opće povećanje produktivnosti rada na svega 4%.*

5. Porast industrijske proizvodnje, naročito industrije građevinskog materijala i industrije za proizvodnju opreme, omogućio je porast broja zaposlenih u privredi, posebno u građevinarstvu. U građevinarstvu zaposleno je u 1953. godini prosječno oko 60.000 radnika i službenika više nego u 1952. godini. Povećani opseg građevinarstva većim dijelom apsorbirao je povećanu rezervnu radnu snagu koja je nastala kao posljedica sušne 1952. god.

6. Povećanje industrijske proizvodnje omogućeno je ne samo boljim korištenjem postojećih kapaciteta, već i puštanjem u pogon novih odnosno proširenjem postojećih kapaciteta.

2)

PORAST POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

1. Na povećanje ukupnog društvenog proizvoda od 10% bitno je utjecao osim porasta industrijske proizvodnje i porast poljoprivredne proizvodnje kao posljedica razmjerno rodne 1953. godine u poljoprivredi.

2. Vrijednost poljoprivredne proizvodnje po granama u 1953. godini iznosi:

	Vrijednost proizvodnje 1930/39=100**		
Grana	1947.—51.	1951.	1953.
Ratarstvo	108	120	116
Voćarstvo	107	169	149
Vinogradarstvo	108	149	113
Stočarstvo	92	91	94
Ribarstvo	184	180	206
Domaća prerada	103	110	99
Ukupno:	100	111	109

3. Kretanje proizvodnje glavnih poljoprivrednih proizvoda vidi se iz slijedećeg pregleda:

	Fizički opseg 1930/39=100		
	1947.—51.	1951.	1953.
Pšenica i raž	92	98	108
Kukuruz	85	95	90
Šećerna repa	214	315	244
Duhan	207	208	215
Krumpir	99	109	135
Meso	88	88	89
Mast	79	74	79

4. Kretanje broja stanovništva i struktura vidi se iz slijedećih pregleda:

Stanovništvo* (u 000)	1931. (popis)	1939. (procjena)	1948. (popis)	1953. (popis)
Ukupno	13.934	15.730	15.722	16.927
Indeks —	100	112	113	121
Struktura	100	100	100	100
Od toga:				
— poljoprivredno	10.643	12.000	11.114	10.444
Indeks	100	113	104	98
Struktura	76,4	76,3	70,5	61,7
— nepoljoprivredno	3.291	3.730	4.658	6.483
Indeks	100	113	142	197
Struktura**	23,6	23,7	29,5	38,3

5. Zbog višegodišnjeg zaostajanja poljoprivredne proizvodnje u odnosu na poslјeratni porast industrijske proizvodnje, a uz istovremeni porast ukupnog (a posebno gradskog) stanovništva, ni rodna godina, bez obzira na znatan porast ukupnog društvenog proizvoda, nije mogla riješiti teškoće koje su rezultat relativnog zaostajanja poljoprivredne proizvodnje.

Te teškoće ogledaju se prije svega u nedovoljnoj proizvodnji i niskoj proizvodnosti rada u poljoprivredi, a one su pojačane uslijed:

a) nedostatka tehničkih sredstava da se iskoristi dobar rod i da se utječe na ravnomjerno snabdijevanje tržišta (nedostatak hladnjača, klaonica, mlinova, silosa, prikladnih magazina i dr.), kao i uslijed toga što je proizvodnja ambalaže bila nedovoljna, nesuvremena i skupa,

b) nerazvijenosti transportne mreže, slabih puteva i nedostatka transportnih sredstava za prijevoz lako kvarljive robe na veće daljine (nedostatak vagona i kamiona hladnjača),

c) nedovoljno organizirane i opremljene trgovinske mreže, koja nije osiguravala ravnomjeran dovoz robe, uslijed čega je došlo do velikih razlika u cijenama po pojedinim rajonima i do češćeg kolebanja cijena, a ovo utoliko prije što je poslovanje trgovinske mreže, koje se zasnivalo na razlici cijena, orijentiralo poduzeća na veće zarade uz povećanje cijena, a to je nedovoljno stimuliralo na veći promet,

d) nedostatka građevinskog i ostalog investicionog materijala za potrebe sela (cementa, građe i čavala, uz skok cijena ovih proizvoda),

e) nesređenog sistema razreza i nepravodobne naplate poreza.

Osim toga, zbog žive privredne aktivnosti u ostalim oblastima privrede, jedan dio poljoprivrednih proizvođača (sezonski radnici u građevinarstvu, prevoznici, korisnici socijalnog osiguranja i dr.) ostvarivali su visoke prihode iz djelatnosti izvan poljoprivrede. Procjenjuje se da u 1953. godini oko 20% dohotka sela predstavljaju zarade koje ne potječu iz poljoprivrede.

* Primijenjena je slijedeća metoda izračunavanja proizvodnosti rada: indeks efektivno utrošenog radnog vremena u proizvodnji uspoređen je sa indeksom fizičkog opsega proizvodnje pri čemu se kod utvrđivanja učešća pojedinih grana u ukupnom opsegu proizvodnje otstupilo od načina ponderiranja koje primjenjuje Savezni zavod za statistiku.

Po metodi Saveznog zavoda za statistiku i evidenciju indeks fizičkog opsega proizvodnje u poređenju sa indeksom broja zaposlenih u industriji, pokazuje porast proizvodnosti rada u 1953. godini za 5%.

** Vrijednost proizvodnje računata je na bazi podataka o fizičkom opsegu proizvodnje i indeksu cijena 1.300 prema 100 u 1938. godini.

* Podaci za 1953. godinu (struktura) dani su na bazi svrstavanja stanovništva po pretežnom izvoru prihoda, dok su za prijašnje godine davani po mjestu stanovanja (selo—grad).

** Umanjenje broja poljoprivrednog stanovništva u 1953. godini u odnosu na 1948. godinu dolazi i zbog različite metodologije ovih dvaju popisa.

Najzad, i porast fonda plaća radnika i službenika od 10% u poređenju sa 1952. godinom, uzrok je zadržavanja cijena poljoprivrednih proizvoda na nivou postignutom listopada 1952. godine.

6. U toku 1953 godine poduzete su slijedeće značajnije mjere u svrhu podsticanja bržeg razvitka poljoprivrede:

a) povećana su investiciona ulaganja u poljoprivredu, što se vidi iz slijedećeg pregleda:

	U tekućim cijenama (u milijunima) 1952.	1953.
Investirano iz bankovnih kredita i budžeta	11.280	13.500

b) dani su regresi za kupnju reprodukcione robe (umjetna gnojiva, gorivo i t. d.), za kupnju strojeva i poljoprivrednih sprava; na ime regresa isplaćeno je do konca 1953. godine 13.800 milijuna u poređenju sa 5.491 milijun u 1952.; poljoprivredni proizvođači potrošili su za kupnju robe koja se regresira za 6.500 milijuna više nego u 1952 godini,

c) snižene su cijene industrijskoj robi, a naročito tekstilu; nivo cijena industrijske robe u prosincu 1953. snižen je za 13,9% u poređenju sa istim mjesecom u 1952.

7. Promjene koje su od ukidanja obaveznog otkupa nastale u poljoprivredi izmijenile su položaj poljoprivrednih proizvođača u razmjeni. Upoređeno sa predratnim stanjem položaj poljoprivrednih proizvođača može se promatrati kroz slijedeće indekse cijena u 1953. godini u odnosu na 1938. godinu:

	1938. = 100
Poljoprivredni proizvodi	1.314
Industrijski proizvodi	1.390
Industrijski proizvodi plus usluge	1.232
Industrijski proizvodi plus usluge plus porez plus anuitet	1.178

Iz ovog pregleda vidi se da je položaj poljoprivrednih proizvođača bio povoljniji u 1953. godini za oko 10%, ne uzimajući u obzir povećane prihode izvan njihove neposredne poljoprivredne djelatnosti.

3)

PORAST IZVOZA INDUSTRIJSKIH PROIZVODA

1. U bilanci plaćanja za 1953. godinu značajnije su slijedeće promjene u odnosu na 1952. godinu:

a) povećani izvoz industrijskih proizvoda na bazi povećane proizvodnje i proširenih trgovinskih veza,

b) umanjeni izvoz poljoprivrednih proizvoda i povećani uvoz hrane uslijed suše,

c) umanjeni ukupni uvoz za potrebe reprodukcije i održavanja i za potrebe široke potrošnje,

d) povećana otplata dugova,

e) povećana pomoć iz inozemstva radi otklanjanja posljedica suše,

f) porast zaduženja naše zemlje u inozemstvu.

2. Ukupni izvoz industrijskih proizvoda u 1953. godini (fizički opseg) pokazuje porast od 21% u poređenju sa 1952. godinom. Obzirom na niži izvoz poljoprivrednih proizvoda uslijed sušne 1952. godine, povećani izvoz industrijskih proizvoda pomogao je lakšem uravnoteženju bilance plaćanja. Značaj izvoza industrijskih proizvoda je, međutim, širi jer otvara mogućnosti za veću razmjenu sa inozemstvom i za konačno otklanjanje deficita bilance plaćanja. Povećanje izvoza naročito je značajno u metalnoj i elektroindustriji, u tekstilnoj industriji i industriji drveta. Ma da je ovaj izvoz omogućio povećanje korištenja kapaciteta u industriji i veću zaposlenost, djelomično je utjecao (kao kod građe i dr.) i na porast cijena u zemlji.

3. Da bi se zbog smanjenja izvoza poljoprivrednih proizvoda u 1953. godini (svega 58% izvoza u odnosu na 1952. godinu), mogla uspostaviti ravnoteža u bilanci plaćanja, umanjen je uvoz za potrebe reprodukcije, održavanja i široke potrošnje, a povećan uvoz hrane. Pri umanjenom uvozu za potrebe reprodukcije očevidan uspjeh predstavlja povećanje proizvodnje prerađivačke industrije i povećanje izvoza njezinih proizvoda (u čemu su pripomogle nešto veće zalihe sirovina na prijelazu iz 1952. u 1953. godinu).

4. Na ukupno stanje bilance plaćanja utjecalo je i kretanje cijena na inozemnom tržištu. Uslijed opadanja privredne konjunkture nastale su bitne promjene u cijenama koje su se nepovoljno odrazile na našu razmjenu sa inozemstvom, tako da su cijene izvoznih proizvoda pale za oko 24%, dok su cijene uvoznih proizvoda pale samo za 14%.

Kako se odrazio pad cijena na inozemnom tržištu na našu vanjskotrgovinsku bilancu za 1953. godinu vidi se iz slijedećeg pregleda:

Kretanje izvoza

(u milijunima dinara)

	Po ostvarenim cijenama	Po fizičkom opsegu (ukupno)	Po fizičkom opsegu (ind. proizvoda)
1952.	78.869	63.700	37.300
1953.	58.795	60.100	44.800

Pad izvoza po vrijednosti iznosi oko 20.000 milijuna dinara, dok pad ukupnog izvoza po količini iznosi oko 3.500 milijuna dinara*. Pri tome je izvoz industrijskih proizvoda (fizički opseg) povećan za 7.500 milijuna dinara.

5. Krajnja posljedica suše na našu bilancu plaćanja vidi se iz činjenice da je stanje duga inozemstvu na koncu 1952. bilo 84.300 milijuna dinara, a koncem 1953. 102.600 milijuna dinara.**

4)

PROMJENE U OBLASTI INVESTICIONE IZGRADNJE

1. U toku 1953. godine karakteristični su slijedeći momenti:

a) isplate za nove investicije veće su za 30.000 milijuna dinara u poređenju sa 1952. godinom (siječanj—studeni 1953. prema istom periodu 1952. godine),

b) na ime investicionog održavanja isplaćeno je do konca 1953. iz amortizacionih fondova poduzeća 23.300 milijuna dinara više u poređenju sa istim periodom 1952.,

c) u financiranju novih investicija znatno je veće učešće sredstava poduzeća i narodnih odbora nego u 1952. godini, tako da ovo povećanje u odnosu na 1952. godinu iznosi 29.000 milijuna dinara,

d) izmijenjena je struktura investicija, što se vidi iz slijedećeg pregleda:

---

* I pored povećanog izvoza industrijskih proizvoda, ukupni izvoz je niži zbog znatnog umanjenja izvoza poljoprivrednih proizvoda (uslijed suše).

** Uzet je iznos ukupnog zaduženja, bez obzira što ukupni iznos zajmova nije dosada iskorišten. Nisu obuhvaćeni kratkoročni krediti koji se namiruju ili obnavljaju u toku godine. U 1953. godini nisu uneseni kompenzacioni krediti za izgradnju rudnika Majdanpek i tvornice celuloze.

	1952.		1953.	
	Ukupne (brutto) investicije	Nove (netto) investicije	Ukupne (brutto) investicije	Nove (netto) investicije
A. Privreda	94	92,6	89,9	87,2
1. Industrija i rudarstvo	65,5	71,8	56,9	62,3
2. Poljoprivreda*	3,5	4,0	4,8	5,2
3. Šumarstvo	2,0	2,0	0,9	0,7
4. Građevinarstvo	2,8	2,5	4,2	4,1
5. Saobraćaj	19,0	11,2	18,6	10,6
6. Trgovina	1,1	1,0	3,9	3,9
7. Zanatstvo i domaća radinost	0,1	0,1	0,6	0,4
B. Društveni standard	6	7,4	10,1	12,8
8. Stambeno komunalna djelatnost	4,0	4,9	5,6	7,5
9. Kulturno-socijalna djelatnost	1,4	1,6	1,8	2,1
10. Investicije društvenih organizacija i državnih organa	0,6	0,9	2,7	3,2
	100,0	100,0	100,0	100,0

Navedeni podaci odnose se na period siječanj—studeni 1952. i na isti period 1953.

2. Povećani opseg investicione djelatnosti praćen je porastom cijena u granama koje proizvode pretežno investicioni materijal. Dok opći indeks cijena na veliko industrijske proizvodnje (uzimajući kao bazu prosjek travanj—prosinac 1952) iznosi u studenom svega 97, slijedeće grane pokazuju u studenom 1953. ovakav porast cijena:

Obojena metalurgija	105,9
Nemetali	113,2
Elektroindustrija	106,9
Industrija građevinskog materijala	104,0
Drvna industrija	129,3
Eksploatacija šuma	109,3

Porast cijena u ovim granama pokazuje da je realni (fizički) opseg iskazanih investicija nešto niži od opsega iskazanog u vrijednosti zbog povećane razlike u cijenama.

5)

PROMJENE U OBLASTI CIJENA I OSOBNE POTROŠNJE

1. Ukupna potrošnja u 1953. godini veća je od ukupne potrošnje u 1952. godini, što se vidi iz slijedećeg pregleda:

	U milijunima dinara U cijenama 1938.	
	1952.	1953.
a) Ukupna potrošnja od toga:	39.965	41.716
prehrana	25.692	27.807
industrijska roba	14.273	13.909
b) Prosječna potrošnja (u dinarima)	2.415	2.465
od toga:		
prehrana	1.553	1.643
industrijska roba	862	822

Usprkos posljedica suše, potrošnja stanovništva (ukupna i prosječna) u prvih 6 mjeseci 1953. godine nije umanjena, već je povećana.

Niža potrošnja industrijske robe uglavnom je posljedica niže proizvodnje tekstila, izvjesne preorijentacije u potrošnji nastaloj poslije ukidanja bonova za kupovanje industrijske robe i visokih cijena jednog dijela industrijske robe (tekstila). Sniženjem cijena tekstilu, stvoreni su uvjeti za povećani promet tekstilne robe.

2. Ukupni indeks cijena na malo, i u vezi s tim kretanje kupovnih fondova stanovništva, ukazuje isto tako na porast potrošnje, što se vidi iz slijedećeg pregleda:

Indeks cijena na malo

	1938 = 100	
	1952.	1953.
siječanj	1.099	1.134
travanj	1.127	1.227
srpanj	1.116	1.173
listopad	1.002	1.093
prosinac	1.116	1.034

Prosječni indeks cijena na malo za period siječanj—studeni 1953. u poređenju sa istim periodom 1952. pokazuje porast od 5%, dok kupovni fondovi stanovništva rastu za 17% (u tome fond plaća raste za 10%).

Povećani opseg potrošnje zasniva se na povećanoj proizvodnji u zemlji, povećanom uvozu hrane i povećanoj pomoći iz inozemstva.

6)

PROMJENE U OBLASTI KREDITA I NOVČANOG OPTICAJA

1. U toku 1953. ukupni opseg kratkoročnih kredita porastao je za 84.000 milijuna dinara.

2 Za isto vrijeme porastao je novčani opticaj za 18 milijardi dinara.

Povećana privredna aktivnost u svim oblastima, a posebno povećani promet, zahtijevali su povećanje novčanog opticaja, što predstavlja normalnu pojavu. Međutim, povećani novčani opticaj djelomično je posljedica prije svega povećanog opsega investicione djelatnosti i u vezi s tim porasta cijena investicionog materijala i nivoa cijena poljoprivrednih proizvoda, kao i povećanih prihoda stanovništva.

7)

PROMJENE U OBLASTI UKUPNE RASPODJELE DRUŠTVENOG PROIZVODA I NACIONALNOG DOHOTKA

1. U raspodjeli društvenog proizvoda i nacionalnog dohotka karakteristične su slijedeće promjene u odnosu na 1952. godinu:

a) amortizacija je povećana za 20.000 milijuna dinara;

b) fond potrošnje u privredi porastao je za 4%, pri čemu je fond plaća povećan za 10%. Povećanje fonda potrošnje rezultat je rodne godine u poljoprivredi, povećane industrijske proizvodnje, povećane zaposlenosti, kao i u izvjesnoj mjeri normalnog povećanja fonda plaća.

Opći porast proizvodnosti rada u industriji u 1953. godini prema 1952. godini iznosi 4%. Prema tome porast fonda plaća od 10% nije u razmjeru sa porastom proizvodnosti rada i pored porasta zaposlenosti od 7%;

c) povećana su investiciona ulaganja za 53.300 milijuna dinara (brutto investicije);

d) kod društvenih fondova izdaci za socijalno osiguranje veći su za 8.500 milijuna dinara, a budžetski izdaci za oko 5.000 milijuna, dok rashodi za narodnu obranu nisu izvršeni za oko 15.000 milijuna dinara.

2. Povećanje ukupne potrošnje (osobne potrošnje, za društvene fondove i investicione potrošnje) omo-

* Bez privatnih investicija i vlastitih sredstava zadruga.

gućeno je povećanim ukupnim društvenim proizvodom u odnosu na 1952. godinu, povećanim zaduženjem u inozemstvu za 10.000 milijuna, kao i povećanom pomoći iz inozemstva za 9.500 milijuna dinara.

3. Za raspodjelu nacionalnog dohotka u 1953. godini karakteristična je i struktura te raspodjele. Struktura te raspodjele ukupne potrošnje u odnosu na nacionalni dohodak (u tekućim cijenama*) je slijedeća:

a) osobna potrošnja osoba zaposlenih u privredi				
— ukupno	427.000	46,9		
u tome:				
odvajanje za investicije radnika i službenika	2.200		424.800	46,7
b) budžetski rashodi			113.500	12,5
c) rashodi za narodnu obranu			167.000	18,3
d) rashodi socijalnog osiguranja			93.000	10,2
e) netto investicije			204.398	22,4
opće društvene	183.198	20,1		
zadružne i privatne	21.200	2,3		
ukupno (netto potrošnja)			1,002.698	110,1

Prema tome, potrošnja je veća za 10% od ostvarenog nacionalnog dohotka. Ukupna potrošnja pokriva se sredstvima nacionalnog dohotka i prihodima iz inozemstva i unutrašnjih rezervi.

4. Struktura ukupne potrošnje iz prethodne točke nosi u sebi, i pored promjena nastalih u 1953. godini, sve karakteristike dosadašnje raspodjele od kojih kao značajnije treba istaći:

a) visoko opterećenje nacionalnog dohotka saveznim izdacima (savezni budžet i rashodi na Jugoslavensku narodnu armiju) što iznosi 22% nacionalnog dohotka,

b) visoki izdaci na socijalno osiguranje koji iznose 10,2% nacionalnog dohotka i skoro polovicu fonda potrošnje zaposlenih u privredi općedruštvenog sektora.

5. Ukupni neprivredni izdaci zajedno sa socijalnim osiguranjem u strukturi nacionalnog dohotka iznosili su 41,0**. To jasno ukazuje na opterećenost privrede koja je i u 1953. godini izazvala različite intervencije od strane države i pritisak na tržište.

6. Ulaganja u netto investicije iznosila su 22,4% nacionalnog dohotka i po svom opsegu ne bi predstavljala naročito teško opterećenje privrede. Međutim, njihova struktura zahtijevala je višegodišnja ulaganja, uvoz opreme i mehanizaciju građenja. Pretežno učešće industrijskih objekata i to krupnih objekata bazične industrije, kao i visoki neprivredni izdaci uzeti zajedno, učinili su osnovne proporcije u raspodjeli neelastičnim i ograničili slobodnije funkcioniranje privrede u 1953. godini.

8)

PROMJENE NA SVJETSKOM TRŽIŠTU

1. Produženje velikih vojnih rashoda u 1953. godini bitno je utjecalo na održanje visokog nivoa proizvodnje uslijed čega nije došlo do očekivanog preokreta u svjetskoj konjunkturi.

Kako se očekuje u 1954. godini, program naoružanja smanjit će se; u međuvremenu su zalihe nekih najvažnijih sirovina znatno porasle (pšenica, kukuruz, pamuk, ugljen), dok zalihe gotove industrijske robe nisu naročito visoke, a industrijska proizvodnja je u drugom polugodištu prošle godine počela postepeno opadati.

Poduzete su, međutim, putem državne intervencije, kreditne mjere čiji efekat treba biti održavanje nivoa proizvodnje. U nekim od tih zemalja postoje i znatne devizne i druge rezerve koje se mogu mobilizirati za sprečavanje jačih poremećaja. Još uvijek visok nivo vojnih izdataka vjerojatno će također utjecati na sprečavanje ili ublažavanje eventualnih kriznih pojava. Najvjerojatnije izgleda da će se sadašnja situacija na svjetskim tržištima, obilježena popuštanjem cijena i izvjesnim umanjenjem industrijske proizvodnje, nastaviti, uz postepeno daljnje opadanje cijena, u znaku prilagođavanja novoj situaciji.

2. Što se tiče utjecaja ovakvog kretanja na našu razmjenu sa inozemstvom, može se očekivati pojačana konkurencija i nešto teži uvjeti plasmana robe, uz daljnji pad cijena proizvoda koje mi izvozimo. Uslijed toga će se postaviti u odlučnoj formi pitanje proizvodnih troškova izvoznika. Predviđa se da će kod daljnjeg pada cijena na svjetskom tržištu nastati izvjesni gubici na razlikama cijena uvoznih i izvoznih proizvoda, jer cijene uvoznih artikala, naročito osnovnih sirovina, nešto sporije padaju.

GLAVA III.

PREGLED KAPACITETA KOJI SU PUŠTENI U POGON U 1953. GODINI

a) U elektroprivredi puštene su u pogon HE Zavrelje sa 3,2 MW, He Vinodol (dva agregata) sa ukupno 56 MW, HE Medvode sa 8 MW, TE Jugovinil sa jednim agregatom od 10 MW, TE Banovići sa jednim agregatom od 5 MW, HE Mariborski Otok sa jednim agregatom od 16 MW, HE Vuzenice sa jednim agregatom od 16 MW, HE Došnica sa 4 MW, TE Kosovo sa 2,5 MW, TE Željezara Sisak sa 3,5 MW, TE Škrobara u Zrenjaninu sa 5 MW, električni agregat u Trepči i TE Lukavac sa 3 MW.

b) U industriji ugljena puštena je u pogon II. baterija koksare Lukavac, kapaciteta 112.000 tona koksa godišnje, pa je ukupni sadašnji kapacitet 225.000 tona koksa godišnje.

c) U industriji nafte, povećano je »Pipe still« postrojenje na Rijeci za preradu 300 tona sirove nafte dnevno; u Bosanskom Brodu postrojenje kreking, kapaciteta 400 tona ostataka sirove nafte dnevno, odnosno 40.000 tona motornog benzina godišnje.

d) U crnoj metalurgiji pušteno je u pogon, i to: u Zenici SM peć kapaciteta 45.000 tona godišnje proizvodnje čelika; elektro-peć sa proizvodnjom od 10.000 tona godišnje elektročelika i postrojenje bluming sa kapacitetom od 350.000—450.000 tona godišnje proizvodnje polufabrikata; u Sisku je puštena u pogon srednja valjaonička pruga za bešavne cijevi, sa kapacitetom od 17.000 tona godišnje i teška valjaonička pruga za bešavne cijevi sa kapacitetom od 23.000 tona godišnje. U Smederevu je pušteno u pogon postrojenje za proizvodnju tankog lima sa kapacitetom od 4.000 tona godišnje; u Ravnama puštene su u pogon elektropeći kapaciteta 4.500 tona legiranog čelika.

e) U obojenoj metalurgiji pušteni su u pogon slijedeći kapaciteti: cijanizacija zlata u Boru za preradu 1000 tona rude dnevno; rudnik volframa i zlata »Blagojev Kamen« kod Kučeva sa separacijom za preradu 100 tona rude dnevno; rudnik zlata, olova i cinka Lece kod Lebana sa flotacijom i cijanizacijom za preradu 200 tona rude dnevno; flotacija antimonove rude u Brasini kod Zajače za preradu 200 tona rude dnevno; separacija kromne rude u Devi kod Đakovice sa kapacitetom od 12.000 tona koncentrata godišnje; rudnik olova i cinka »Šuplja Ste-

* Na bazi podataka Narodne banke FNRJ i procjene Saveznog zavoda za privredno planiranje.

** Bez socijalnog osiguranja samo neprivredni izdaci iznose 30,5%.

na« kod Plevalja sa flotacijom kapaciteta prerade 250 tona rude dnevno.

f) U kemijskoj industriji proširena je tvornica »Zorka« u Šapcu sa postrojenjem čiji kapacitet iznosi 23.000 tona sumporne kiseline godišnje i postrojenjem za proizvodnju superfosfata u količini od 60.000 tona godišnje.

g) U drvnoj industriji puštene su u pogon: tvornica lesonit ploča u Foči sa kapacitetom od 12.000 tona godišnje i tvornica šper-ploča »Bosanka« u Blažuju sa kapacitetom od 10.000 tona godišnje.

h) U tekstilnoj industriji puštene su u pogon 4 predionice pamuka: u Prištini sa kapacitetom od 2.704 tone godišnje pamučnog kardiranog prediva; u Sinju sa kapacitetom od 1.025 tona pamučnog češljanog prediva; u Mostaru sa kapacitetom od 1.769 tona pamučnog češljanog prediva; u Štipu sa kapacitetom od 5.109 tona kardiranog prediva.

i) U industriji kože puštena je u pogon tvornica sitne kože u Bitolju, sa kapacitetom od 300.000 kvadratnih metara prerađene kože.

DRUGI DIO

SMJERNICE ZA RAZVITAK PRIVREDE U 1954. GODINI

GLAVA IV.

INDUSTRIJA

1)

Razvitak industrije u 1954. godini osigurat će se:

stavljanjem u pogon novih kapaciteta i boljim korištenjem postojećih,

povećanjem izvoza industrijskih proizvoda,

podsticanjem razvoja prerađivačke industrije, a naročito prehrambene,

odvajanjem više sredstava za bolje održavanje i zamjenu postojećih postrojenja,

slobodnim prometom sirovina, kako domaćih tako i uvoznih,

boljim snabdijevanjem industrije uvoznim sirovinama na osnovi izvoza proizvoda domaće industrije,

osposobljavanjem domaće industrije za povećanu proizvodnju opreme industrijskih uređaja,

kreditiranjem za investicije na osnovi ekonomske snage poduzeća i plasmana sredstava u one grane koje mogu ponuditi najpovoljnije uvjete,

namjenskim kreditiranjem industrijske izgradnje,

zaštitom određene grane i poduzeća domaće industrije.

2)

Polazeći od postignutih rezultata u 1953. godini i analize mogućnosti proizvodnje, potrošnje i izvoza, predviđa se opći porast industrijske proizvodnje u 1954. godini za 17% u odnosu na 1953. godinu.

Predviđa se slijedeći porast industrijske proizvodnje (bez vojne industrije) po pojedinim granama:

	Fizički opseg 1953. = 100
Proizvodnja električne energije	114
Proizvodnja i prerada ugljena	113
Proizvodnja nafte	130
Crna metalurgija	151
Metalurgija obojenih metala	111
Proizvodnja nemetala	126
Metalna industrija	120
Brodogradnja	105
Elektroindustrija	133
Kemijska industrija	120
Industrija građevinskog materijala	114
Drvna industrija	96
Industrija papira	100
Tekstilna industrija	113
Industrija kože i obuće	115
Industrija gume	102
Prehrambena industrija	107
Grafička industrija	100
Duhanska industrija	123
Ukupno	117

3)

S obzirom na opći porast industrijske proizvodnje predviđa se povećanje broja zaposlenih u industriji za 42.000 novih radnika i službenika prema broju zaposlenih u 1953. godini.

4)

Predviđa se porast proizvodnosti rada za 10%.

5)

Predviđeni porast proizvodnje i zaposlenosti u industriji zasniva se na puštanju u pogon u 1954. godini slijedećih novih kapaciteta:

u elektroprivredi bit će puštene u pogon TE Konjščina sa kapacitetom od 14 MW, HE Vlasina sa kapacitetom od 21,5 MW, HE Ovčar Banja sa 2,3 MW, HE Međuvršje sa 2,3 MW, drugi agregat u HE Vuzenici sa 16 MW, dva agregata HE Jablanica sa 56 MW, HE Jajce II sa 20 MW, HE Una sa 6 MW, HE Glava Zete sa 5 MW i HE Raška sa 6 MW;

u industriji ugljena računa se sa puštanjem u pogon separacija u Kakanju kapaciteta 2000 t/16 sati pranog mrkog ugljena tokom godine;

u preradi nafte proradit će novi »Vacuum pipe still«, u Bosanskom Brodu, kapaciteta prerade 60.000 tona teške nafte godišnje i tvornica parafina, kapaciteta 960 tona parafina godišnje;

u crnoj metalurgiji stupit će u pogon u Zenici: a) koksara kapaciteta 450.000 tona godišnje; b) dvije visoke peći sa kapacitetom od ukupno 400.000 tona sirovog željeza godišnje; c) dvije SM peći sa kapacitetom od ukupno 200.000 tona godišnje; d) valjaonica sa kapacitetom od 70.000 tona godišnje i valjaonica bandaža i kolskih slogova kapaciteta 15.000 tona godišnje; u Sisku: dvije SM peći sa kapacitetom 90.000 tona sirovog čelika godišnje, dovršenje valjaonice bešavnih cijevi sa ukupnim kapacitetom od 60.000 tona godišnje, elektroagregat sa 3,5 MW i postrojenje za izradu API-cijevi; u Smederevu: valjaonica tankog lima sa novim kapacitetom od 16.000 tona godišnje; u Ravnama: jedna elektropeć sa proizvodnjom od 10.000 tona elektročelika godišnje; u Štorama: nova elektropeć za proizvodnju 20.000 tona sirovog željeza godišnje i u Ilijašu: nova tvornica lijevanih cijevi sa kapacitetom 18.000 tona cijevi godišnje;

u obojenoj metalurgiji stupa u pogon valjaonica bakra Sevojno, kapaciteta 24.000 tona valjaoničkih proizvoda bakra i bakarnih legura; elektroliza i valjaonica aluminija Ražine, kapaciteta 4.500 tona aluminija i 15.000 tona valjaoničkih proizvoda aluminija godišnje; tvornica glinice i aluminija u Kidričevu, kapaciteta 50.000 tona glinice i 15.000 tona aluminija godišnje.

U grani nemetala stupaju u pogon slijedeće tvornice: tvornica keramike u Pojatnu sa 5.500 tona keramičkih proizvoda (pločica sanitarne i keramike za kućanstvo); tvornica keramike u Titovom Velesu sa 6.250

tona keramičkih proizvoda (sanitarna i keramika za kućanstvo); proširenje kapaciteta u tvornici keramike u Mladenovcu za 20.000 tona keramičkih proizvoda (cijevi i pločica); tvornica elektroporculana u Aranđelovcu za 4.500 tona nisko-visoko naponskog i prešanog elektroporculana; tvornica cementa u Novom Popovcu sa kapacitetom od 180.000 tona godišnje. Također se proširuju kapaciteti ostale cementne industrije za 300.000 tona godišnje, kao što se proširuje i kapacitet tvornice stakla u Paraćinu za 8.000 tona šupljeg stakla godišnje. Stupa u pogon nova separacija azbesta Stragari sa 9.000 tona i tvornica stakla u Skoplju sa kapacitetom od 4.000 tona šupljeg i tehničkog stakla i 500 tona staklene vune godišnje;

u metaloprerađivačkoj i mašinskoj industriji počinju sa proizvodnjom tvornica alata u Trebinju sa 250 tona godišnje, tvornica vijaka u Kninu sa 1.600 tona godišnje i tvornica automobila u Priboju sa odjeljenjima za montažu sa 1.000—2.000 kamiona godišnje;

u elektroindustriji stupa u pogon tvornica kablova u Svetozarevu koja će postepeno postići proizvodnju od 25.427 tona olovom obavijenih kablova, 9.115 tona golih i izoliranih sprovodnika i 30.000 tona betonskog željeza godišnje;

u kemijskoj industriji stupaju u pogon: tvornica dušičnih spojeva u Goraždu sa 27.000 tona dušične kiseline i amonitrata godišnje i novo povećanje postrojenja za superfosfat u tvornici »Zorka«, Šabac od 60.000 tona godišnje;

u drvnoj industriji povećat će se proizvodnja tvornice »Bosanka«, Blažuj, na bazi proširenja od 7.000 tona lesonit ploča godišnje;

u industriji papira, u tvornici celuloze, Prijedor proširenjem će se povećati proizvodnja za 13.000 tona sulfatne celuloze godišnje;

u prehrambenoj industriji stupa u pogon tvornica škroba u Zrenjaninu sa 30.000 tona godišnje proizvodnje škroba.

GLAVA V.

POLJOPRIVREDA

1)

Razvitak poljoprivrede u 1954. godini osigurat će se:

odvajanjem većih sredstava za unapređenje poljoprivredne proizvodnje u odnosu na 1953. godinu, tako da se u 1954. godini predviđaju investicije putem kredita u iznosu od 14.450 milijuna prema 6.400 milijuna dinara u 1953. godini uz uvjete povoljnije nego za druge privredne oblasti,

davanjem kratkoročnih kredita poljoprivredi za svrhe nabave reprodukcionog materijala: gnojiva, sjemena, goriva, sredstava za zaštitu bilja i pojedine potrošne robe,

davanjem posebnih olakšica za osnivanje i razvoj novih poljoprivrednih gospodarstava po Zakonu o zemljišnom fondu i Uredbi o zemljoradničkim zadrugama,

davanjem, pored općih, i posebnih povlastica (krediti, regresi, niži kamati i dr.) za razvoj krupne poljoprivredne proizvodnje na poljoprivrednim dobrima i zadrugama,

osiguranjem slobodnog prometa cementom i drugim građevinskim materijalom,

povećanjem proizvodnje reprodukcionih materijala (gnojiva, sredstava za zaštitu bilja, građevinskog materijala) za poljoprivrednu proizvodnju i proširenjem industrije koja proizvodi opremu (poljoprivredni strojevi, sprave) za poljoprivredu, kao i općim povećanjem industrijske robe za potrebe sela,

davanjem olakšice za nabavu poljoprivrednih strojeva, sprava i reprodukcionog materijala uz davanje regresa u iznosu od 6.000 milijuna dinara,

izdvajanjem sredstava u iznosu od 6.600 milijuna dinara i potrebnih deviza za podizanje suvremene prehrambene industrije,

oporezivanjem dohotka od poljoprivrede na osnovici katastarskog prihoda,

povećanjem uvoza umjetnog gnojiva u 1954. godini na 1.000 milijuna dinara prema 750 milijuna dinara u 1953. godini.

2)

Predviđa se veća zainteresiranost proizvođača poljoprivrednih proizvoda a na toj osnovi i proširenje proizvodnje i tržišta u idućim godinama, kao i povećani prinos po jedinici površine.

Predviđa se veće učešće poljoprivrednih dobara i zemljoradničkih zadruga na tržištu poljoprivrednih proizvoda.

Predviđa se da se u 1954. godini ostvari u obliku poreza od individualnih proizvođača i zadruga iznos od 31.500 milijuna dinara kao i 500 milijuna dinara osnovnog poreza na dohodak, odnosno zemljarine koju plaćaju poljoprivredna dobra i druge privredne organizacije prema 26.400 milijuna dinara ostvarenih u 1953 godini.

Polazeći od rezultata jesenje sjetve i imajući u vidu stanje ozimih usjeva, predviđa se za 1954. godinu prosječni rod u poljoprivredi.

Prosječna proizvodnja žitarica u FNRJ

	u 000 tona Prosjek 1947/51.
Pšenica	2.160
Raž	239
Ječam	322
Zob	290
Kukuruz	3.618

GLAVA VI.

ŠUMARSTVO

1)

Razvitak šumarstva u 1954. godini osigurat će se:

kontingentiranjem izvoza drveta radi osiguranja potreba domaćeg tržišta s obzirom na umanjeni opseg sječe,

znatnim povećanjem amortizacije da bi se stvorila osnova za razvoj ove grane na bazi vlastitih sredstava i za otvaranje novih rajona za eksploataciju,

povećanjem cijene drveta na panju u svrhu umanjenja sječe i boljeg korištenja drvne mase,

utvrđivanjem drvne mase koja se može sjeći,

proširenjem i povećanjem uzgoja šuma, kao i osiguranjem dotacija pojedinim šumskim gospodarstvima za uzgoj šuma.

2)

S obzirom na potrebu održavanja i unapređivanja šuma predviđa se umanjenje sječe, i to prema slijedećem indeksu:

1952.	1953.	1954.
100	82	82

GLAVA VII.

GRAĐEVINARSTVO

1)

Razvitak građevinarstva u 1954. godini osigurat će se:

izmjenom sistema kreditiranja i uspostavljanjem ekonomskog odnosa između investitora i izvođača radova,

stvaranjem uvjeta za pojačanu utakmicu među građevinskim poduzećima putem javnog nadmetanja za preuzimanje izvođenja građevinskih radova,

umanjenjem troškova proizvodnje i cijena uslijed dovršavanja krupnih objekata, umanjenjem netto investicija, znatnim povećanjem radova na održavanju objekata, kao i povećanom utakmicom između građevinskih poduzeća.

2)

Predviđa se opseg građevinskih radova u 1954. godini na nivou 1953. godine:

1952. = 100		1953. = 100
1953.	1954.	1954
112	113	101

3)

Predviđa se izmjena strukture građevinskih radova proširenjem građevinskih radova izvan industrije.

4)

S obzirom na znatno povećanje radova na održavanju objekata predviđa se povećanje broja zaposlenih u građevinarstvu za novih 5.000 radnika.

GLAVA VIII.

TRANSPORT I VEZE

1)

Razvitak transporta i veza u 1954. godini osigurat će se:

povećanjem investicija od 24.500 milijuna dinara u 1953. g. na 29.600 milijuna dinara u 1954. godini. U tom iznosu Jugoslavenska narodna armija učestvovat će u izgradnji puteva sa oko 6.000 milijuna sredstava iz budžetskih sredstava za narodnu obranu. Krediti za investicije za određene grane transporta i veza odobravat će se pod posebnim uvjetima, povoljnijim od kredita za industriju.

povećanjem amortizacije u transportu i vezama koje će omogućiti znatno bolje održavanje transportnih sredstava i sredstava veza, kao i modernizaciju transporta i zamjenu dotrajalih objekata,

osiguranjem posebnog kreditnog fonda kod Narodne banke u iznosu od 9.300 milijuna dinara za financiranje minimalnog programa izgradnje brodova, uz povoljnije uvjete kreditiranja,

razvijanjem domaće proizvodnje kamiona i montiranja uvoznih kamionskih dijelova,

modernizacijom poštanskih veza u zemlji i uvođenjem suvremenih veza sa inozemstvom (ultrakratke veze),

pokrićem gubitaka u JŽ i PTT preko posebnih fondova generalnih direkcija i financiranjem jednog dijela investicija u željezničkom saobraćaju iz zajedničkog fonda Generalne direkcije JŽ,

naknađivanjem gubitaka Jadranskoj linijskoj plovidbi, riječnom brodarstvu i JAT-u, koji proizlaze od povlastica u prijevozu, radi održavanja brzih direktnih linija obalne plovidbe i pokrivanja gubitaka u aerotransportu.

2)

Na temelju predviđenog porasta industrijske proizvodnje u 1954. godini i povećanja investicija u sredstva transporta i veza, predviđa se porast opsega transporta za 11% u odnosu na 1953. godinu, a za 12% u odnosu na 1952. godinu.

GLAVA IX.

TRGOVINA I UGOSTITELJSTVO

1)

Razvitak trgovine i ugostiteljstva u 1954. godini osigurat će se:

učešćem radnih kolektiva u dohotku na bazi obavljenog prometa, a ne samo na temelju zarađenih razlika u cijenama,

stvaranjem uvjeta za međusobnu utakmicu reorganiziranjem velikih monopolističkih poduzeća i osnivanjem većeg broja poduzeća i radnja,

ubrzanjem prometa robe putem umanjenja opsega kredita trgovini.

2)

U sklopu općeg povećanja privredne aktivnosti predviđa se u godini 1954. slijedeće povećanje opsega prometa trgovine i ugostiteljstva:

	1952. = 100		1953. = 100
	1953.	1954.	1954.
Trgovina	107	111	103
Ugostiteljstvo	109	118	108

GLAVA X.

ZANATSTVO

1)

Razvitak zanatstva u 1954 godini osigurat će se:

usklađivanjem poreza na promet proizvoda i usluga, kao i raspodjele dobiti zanatskih poduzeća i radnja i oporezivanja dohotka privatnih zanatskih radnja, sa njihovim mogućnostima ostvarenja prihoda, čime će im se omogućiti da na tržištu budu u jednakom položaju sa industrijskim poduzećima,

omogućavanjem zanatskim poduzećima i radnjama da mogu pod općim uvjetima učestvovati u dobivanju dugoročnih kredita kod Narodne banke.

2)

Predviđa se porast opsega zanatske proizvodnje i zanatskih usluga s obzirom na povećanu industrijsku proizvodnju i slobodan promet reprodukcionih i investicionih materijala.

GLAVA XI.

RAZMJENA SA INOZEMSTVOM I BILANCA PLAĆANJA

1)

Poboljšanje vanjskotrgovinske bilance u 1954. godini osigurat će se:

značajnim povećanjem proizvodnje za izvoz i stimuliranjem izvoza,

održavanjem već stvorenih trgovinskih veza sa stranim zemljama i povećanjem izvoza u te zemlje,

proširenjem trgovinskih veza i razmjene naročito sa Turskom, Grčkom, zemljama Bliskog Istoka i zemljama Srednjeg i Dalekog Istoka,

podizanjem konkurentske sposobnosti izvoznika s obzirom na pad cijena na inozemnom tržištu putem snižavanja troškova proizvodnje,

umanjenjem uvoza opreme,

povećanjem uvoza reproduktivnog materijala za potrebe daljnjeg porasta industrijske proizvodnje,

umanjenjem Centralnog deviznog fonda i povećanjem slobodnih deviznih sredstava u privredi,

ograničavanjem upotrebe amortizacionih i investicionih sredstava na obračunskom mjestu, u svrhu stabilizacije deviznih tečajeva i time sprečavanja poremećaja cijena a naročito cijena sirovina kao i oporezivanja zarada od prodaje deviza.

umanjenjem zaduženja u inozemstvu,

poduzimanjem mjera za odgodu naših određenih obaveza u inozemstvu koje su dospjele u godini 1954. u iznosu od 32.100 milijuna dinara u svrhu ravnomjernog rasporeda za iduće godine.

Predviđenim mjerama ekonomske politike težiti ka postepenoj emancipaciji od inozemne pomoći u uravnoteženju bilance plaćanja.

2)

U 1954. godini predviđa se porast izvoza:

	1952.	1953.	1954.	1952. = 100 1953.	1954.
Industrija	37,3	44,8	49,2	120,1	131,9
Poljoprivreda*	26,4	15,3	32,8	57,9	124,1

Predviđen deficit u bilanci plaćanja za 1954. godinu u iznosu od 36 milijardi dinara, koji je manji od prosječnog godišnjeg deficita za posljednje tri godine, pokrit će se kreditima iz inozemstva i ekonomskom pomoći.

GLAVA XII.

INVESTICIJE

1)

Razvitak investicija u 1954. godini osigurat će se:

financiranjem investicija iz kreditnih fondova, i to na temelju slobodne utakmice zainteresiranih investitora, rentabilnosti objekata i mogućnosti plaćanja anuiteta, čime će se ukinuti administrativni sistem financiranja investicija,

izmjenom strukture investicija u smislu povećanja investicija u poljoprivredi i transportu prema slijedećem pregledu:

U milijunima dinara (računato po istim cijenama)

	1953.	1954.
Poljoprivreda	6.400	15.300**
Saobraćaj	24.500	29.600***

povećanjem amortizacionog iznosa za zamjenu i održavanje osnovnih sredstava,

intervencijom federacije:

a) u financiranju putem kredita iz saveznog budžeta istražnih radova i izgradnje velikih objekata općeg značaja u nerazvijenim područjima, s tim da će privredne organizacije anuitete za ove kredite uplaćivati u republički investicioni fond bez obaveze vraćanja tih kredita federaciji,

b) u investiranju u prerađivačkoj industriji, poljoprivredi i gradnji brodova, pri čemu se sredstva za ove svrhe izdvajaju iz općeg investicionog fonda,

c) u propisivanju općih kreditnih uvjeta za preostala sredstva za investicije (bez privatnih i zadružnih) koja stoje na raspolaganju privredi kao slobodna kreditna sredstva kod banke,

d) u usmjeravanju slobodnih kreditnih sredstava kod banke prije svega na dovršavanje započetih objekata i zabranom izgradnje novih industrijskih objekata (izuzev u prehrambenoj industriji), kao i u određivanju težih uvjeta za učešće u natječaju za dobivanje investicionog zajma (najkraći rokovi otplate),

e) u povećanju proizvodnje i slobodnog prometa građevinskog materijala,

omogućavanjem poljoprivrednim proizvođačima da povećaju investicije.

2)

Predviđa se da ukupni opseg sredstava za investicije iznose u 1954. godini 298.000 milijuna, sa mogućnošću da se ova svota poveća za oko 20.000 milijuna dinara na osnovi viškova prihoda narodnih odbora i poduzeća iz 1953. godine.

Od ukupnih sredstava za investicije predviđa se da će se na nove investicije utrošiti oko 198.000 milijuna dinara (netto investicija).

Predviđa se da će sredstva za održavanje i zamjenu iznositi 133.658 milijuna, odnosno po odbitku amortizacije privatnih proizvođača i zadružnih organizacija iznosit će 122.013 milijuna dinara prema 100.612 milijuna dinara u 1953. godini. Jedan dio povećanja amortizacije otpada na nove objekte koji stupaju u pogon u 1954. godini, tako da faktično povećanje amortizacije na bazi popisa i procjene osnovnih sredstava iznosi 15.000 milijuna dinara.

Predviđa se da se cjelokupna sredstva amortizacionih sredstava ne će utrošiti u toku ove godine i da će se moći oko 38.000 milijuna dinara utrošiti na nove investicije posredstvom bankovnih kredita.

* U poljoprivredi sadržan je izvoz prehrambene industrije i duhana.

** Dane su brojke investicija samo iz kreditnih sredstava kod Narodne banke i saveznog budžeta. Nisu uključene investicije na selu iz sredstava privatnih proizvođača i zadruga koje se cijene na oko 18.000 milijuna dinara.

*** Uračunata izgradnja puteva iz budžeta narodne obrane u iznosu od 6.000 milijuna dinara.

GLAVA XIII.

CIJENE

A. Cijene u industriji

1)

Voditi kurs na sniženje općeg nivoa cijena.

Sniženje općeg nivoa cijena postići:

povećanjem opsega proizvodnje i povećanjem razmjene sa inozemstvom,

zavođenjem slobodnog tržišta za cjelokupan reprodukcioni materijal, opremu i materijal za održavanje iz izvoza i to pretežno nabavom deviza na obračunskom mjestu,

poduzimanjem mjera za stabilniji nivo deviznih tečajeva,

intervencijom federacije u formiranju cijena u industriji, i to:

a) kontingentiranjem određenih proizvoda za potrebe domaćeg tržišta i izvoza, zabranom izvoza nekih proizvoda neophodno potrebnih za domaće tržište i određivanjem cijena određenim proizvodima,

b) poduzimanjem mjera radi sprečavanja korištenja monopolističkog položaja poduzeća,

c) opsegom kredita.

2)

Predviđa se ukupno sniženje cijena industrijskoj robi u iznosu do 10%.

U okviru takvog nivoa cijena predviđa se da će biti niže prosječne godišnje cijene:

reprodukcionom materijalu za oko 12%,

investicionom materijalu za oko 7%,

industrijskim potrošnim proizvodima za oko 11%, dok u šumarstvu i drvnoj industriji, zbog visoke potražnje u tim proizvodima u zemlji i povoljnijih mogućnosti plasmana u inozemstvu, predviđa se nivo cijena iz 1953. godine.

Predviđa se da sniženje cijena nastupi postepeno, naročito u oblasti prometa investicionog materijala, i to na temelju povećanja proizvodnje i formiranja novih odnosa ponude i tražnje na tržištu.

B. Cijene u poljoprivredi

1)

Na tržištu poljoprivrednih proizvoda zbog predviđanja prosječne rodne godine ne očekuju se bitne promjene u nivou cijena u odnosu na 1953. godinu.

U svrhu osiguranja predviđenog nivoa cijena potrebna je intervencija države na tržištu poljoprivrednih proizvoda, i to:

kupnjom žitarica preko ovlaštenih poduzeća po određenoj cijeni,

određivanjem prodajnih cijena od strane države za druge osnovne artikle prehrane (šećer, ulje, mast),

utjecajem na cijene ostalih proizvoda putem provođenja određene kreditne politike u odnosu na otkupna poduzeća,

uvozom pšenice i masti u svrhu stvaranja višemjesečnih zaliha ovih artikala radi osiguranja od eventualne suše, kao i od kolebanja cijena na tržištu,

kontrahiranjem najvažnijih poljoprivrednih proizvoda.

2)

Pri predviđenoj proizvodnji u industriji i ostalim oblastima privrede predviđa se u 1953/54 godini i 1954/55 u razmjeni sa selom u poređenju sa 1938. godinom uspostavljanje slijedećeg odnosa cijena:

	Indeks 1938. = 100	
	1953/54.	1954/55.
Indeks cijena poljoprivrednih proizvoda	1.314	1.319
Indeks cijena industrijskih proizvoda	1.390	1.272
Indeks cijena industrijskih proizvoda — indeks cijena usluga	1.232	1.157

Predviđa se mogućnost otkupa na domaćem tržištu 85 hiljada vagona pšenice.

Predviđa se uvoz 740.000 tona pšenice i 3.100 vagona masti.

GLAVA XIV.

PRIHODI STANOVNIŠTVA, CIJENE NA MALO I OSOBNA POTROŠNJA

S obzirom na predviđeni nivo cijena industrijskih i poljoprivrednih proizvoda i na mjere koje se poduzimaju u svrhu daljnjeg sređivanja tržišta, predviđa se porast životnog standarda radnika i službenika, kao i daljnje poboljšanje položaja poljoprivrednih proizvođača.

Predviđa se porast potrošnje po glavi stanovnika u artiklima prehrane za 5%, u industrijskoj robi za 18% odnosno ukupno za oko 9%.

Na temelju robnonovčane bilance, i to robnih fondova za široku potrošnju (sa ugostiteljskim uslugama) u iznosu od 499.700 milijuna dinara i kupovnih fondova u visini 491.800 milijuna dinara, predviđaju se slijedeće promjene:

povećanje ukupnog fonda plaća za 6% u poređenju sa 1953. godinom, a u tome prosječnih plaća za 2%; ukupno povećanje platnog fonda zasniva se uglavnom na povećanom zaposlenju radne snage,

sniženje socijalnih davanja na 92.000 milijuna prema 93.000 milijuna dinara u 1953. godini,

sniženje prihoda individualnih proizvođača u poljoprivredi za oko 6% u poređenju sa 1953. godinom, i to na temelju predviđenog prosječnog prinosa i prema tome nižih tržnih viškova nego u 1953. godini,

povećanje nivoa stanarina za 50%, a u svrhu boljeg održavanja stambenog fonda,

sniženje cijena industrijske robe na malo za 14% prema nivou cijena od 1. VIII. 1953., odnosno 11% prema prosjeku za 1953. godinu,

povećanje cijena poljoprivrednih proizvoda za oko 8% do 9% u odnosu na 1951/52 godinu, kao rezultat kretanja proizvodnje i potreba, a pri uvjetima prosječne žetve.

GLAVA XV.

DRUŠTVENI PROIZVOD, NACIONALNI DOHODAK I NJIHOVA RASPODJELA

S obzirom na smjernice i na predviđanja o razvoju privrede u 1954. godini u ovom dijelu plana, može se, ukoliko se ostvare navedena predviđanja, očekivati slijedeća raspodjela društvenog proizvoda i nacionalnog dohotka:

UKUPNI DRUŠTVENI PROIZVOD

(u cijenama predviđenim u 1954. god.)

	Iznos			Indeks 1952. = 100		Indeks 1953. = 100
	1952.	1953.	1954.	1953.	1954.	1954.
Ukupni društveni proizvod	885.592*	972.799	1,020.348	110	115	105
u tome:						
Amortizacija	87.600	103.000	133.658	118	153	130
Nacionalni dohodak	797.992**	869.799**	886.690	109	111	102

* U 1952 godini u poljoprivrednoj proizvodnji obračunatje rod prosječne godine pošto bi upoređenje sa proizvodnjom sušne godine dalo nerealan porast.

** Upoređenje nacionalnog dohotka ne daje pravi odnoszbog niske amortizacije u 1952. i 1953. godini. Ako bi se primijenili kriteriji za izračunavanje amortizacije na 1954. go dinu, poslije popisa osnovnih sredstava, po odbitku novih objekata u 1953. i 1954. godini, onda bi kretanje nacionalnogdohotka izgledalo: 1952. = 100; 1953. = 110; 1954. = 115. Odnos 1954. prema 1953. godini iznosio bi 105.

UKUPNI DRUŠTVENI PROIZVOD PO PRIVREDNIM OBLASTIMA

(u cijenama predviđenim u 1954. godini)

	Iznos			Indeks 1952. = 100		Indeks 1953. = 100
	1952.	1953.	1954.	1953.	1954.	1954.
Privreda — ukupno	885.592	972.799	1,020.348	110	115	105
Industrija	317.688	348.504	413.652	110	130	119
Poljoprivreda	312.212*	357.442	323.547	115	104	91
Šumarstvo	28.909	25.432	26.396	88	91	104
Građevinarstvo	55.764	62.684	63.025	112	113	101
Saobraćaj	75.554	75.745	84.853	100	112	112
Trgovina	43.339	46.391	47.145	107	109	102
Ugostiteljstvo	11.586	12.665	14.448	109	125	114
Zanatstvo	40.540	43.936	47,282	108	117	108

* Prosječna godina.

OSNOVNE KATEGORIJE DRUŠTVENE POTROŠNJE U 1954. GODINI*

	(u milijunima dinara)
1. Budžetski rashodi	125.763
2. Rashodi za Narodnu obranu	166.000
3. Rashodi socijalnog osiguranja	92.131
4. Brutto (opće-društvene) investicije	263.162

* Bez sredstava privatnih osoba i zadružnih organizacija.

TREĆI DIO

PROPISI O EKONOMSKIM INSTRUMENTIMA I MJERAMA ZA OSTVARENJE PLANA

Radi postizanja u 1954. godini razvoja privrede u okviru smjernica i zadataka postavljenih u prethodnom dijelu ovog plana, državni organi, ustanove, banke, društvene i privredne organizacije dužne su pridržavati se propisa o ekonomskim instrumentima i mjerama određenim u ovom dijelu plana, ukoliko se na njih odnose.

GLAVA XVI.
STOPE AMORTIZACIJE

1)

Privredne organizacije primjenjivat će u toku 1954. godine stopu amortizacije po postojećim saveznim propisima.

2)

Privredne organizacije željezničkog saobraćaja i novinska poduzeća uplaćivat će u 1954. godini 60% od propisane amortizacije za zamjenu.

3)

Ovlašćuju se narodne republike da propišu:

a) da poljoprivredna dobra mogu u 1954. godini, a najduže u trajanju od tri godine, uplaćivati umanjenu amortizaciju za zamjenu;

b) postotak od prodajne cijene drveta na panju koji šumska gospodarstva mogu upotrebiti za amortizaciju;

c) da poduzeća za obradu duhana uplaćuju na ime amortizacije samo iznose za održavanje dijela magazinskog prostora koji koriste.

4)

Sredstva za investiciono održavanje privredna poduzeća slobodno koriste u punom iznosu.

Sredstva amortizacionog fonda za zamjenu opreme privredna poduzeća mogu koristiti u iznosu koji odgovara postotku istrošenosti (otpisa) osnovnih sredstava prema stanju iskazanom u knjigovodstvu. Izuzetno poduzeća pomorskog, riječnog i zračnog saobraćaja mogu koristiti uplaćena sredstva za zamjenu opreme u punom iznosu.

Privredna poduzeća ne mogu koristiti u 1954. godini sredstva amortizacionog fonda na ime zamjene građevinskih objekata.

Izuzetno od odredbe prethodnog stava, privredna poduzeća rudarstva i proizvodnje nafte mogu sredstva amortizacionog fonda uplaćena za zamjenu građevinskih objekata koristiti u punom iznosu, a poduzeća elektroprivrede, građevinarstva, šumarstva i saobraćaja u iznosu od 80% za zamjenu osnovnih sredstava osim za zamjenu privrednih zgrada.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da može za pojedine grane izmijeniti uvjete korištenja amortizacije.

Dio sredstava amortizacionog fonda namijenjen za financiranje investicija, čije je korištenje bilo zabranjeno (blokirani dio sredstava amortizacionog fonda) do 1. siječnja 1954. ne može se koristiti ni tokom 1954. Neiskorištena sredstva dijela amortizacionog fonda namijenjenog za investiciono održavanje i iskazana po završnom računu za 1953. godinu privredna poduzeća mogu koristiti na dosadašnji način.

5)

Novoosnovana poljoprivredna poduzeća i zemljoradničke zadruge osnovane kao poduzeća, seljačke radne zadruge i poljoprivredna dobra zadruga ne uplaćuju u 1954. godini amortizaciju i smatraju se, po ostalim obavezama, kao pokusni pogoni.

Ovlašćuju se narodne republike da mogu poljoprivredna dobra koja su nedovoljno izgrađena, u pogledu obaveza prema društvenoj zajednici smatrati kao pokusne pogone.

GLAVA XVII.
KAMATNA STOPA NA OSNOVNA SREDSTVA

1)

Kamatna stopa na osnovna sredstva iznosi 6% godišnje od vrijednosti osnovnih sredstava.

2)

Kamatnu stopu od 2% godišnje od vrijednosti osnovnih sredstava plaćaju privredne organizacije u poljoprivredi i saobraćaju, poduzeća poštansko-telegrafsko-telefonskog saobraćaja, poduzeća u ugostiteljstvu i elektroprivredi, kao i instituti i laboratoriji.

Kamate na osnovna sredstva po stopi od 2% godišnje plaćat će u 1954. godini i:

a) poduzeća za proizvodnju cigle, crijepa, vapna i kamenolomi,

b) poduzeća klaonične industrije, poduzeća za preradu voća i povrća, poduzeća za proizvodnju ribljih konzervi, mlinovi, silosi i hladnjače, sušare i poduzeća za preradu mlijeka,

c) poduzeća grafičke industrije,

d) poduzeća filmske industrije,

e) poduzeća brodogradnje, rudnici željezne rude koji proizvode željeznu rudu sa prosječnim godišnjim sadržajem Fe u rudi ispod 40% i poduzeća za promet i preradu žitarica.

3)

Privredne organizacije plaćaju kamate na vrijednost svih osnovnih sredstava kojima upravljaju, izuzev na vrijednost:

a) suhih dokova i operativnih površina za gradnju brodova i plovećih dokova,

b) operativnih obala i lukobrana,

c) donjeg stroja željezničkih pruga javnog saobraćaja uključiv tunele, galerije, masivne mostove, rampe i pristupne puteve,

d) izvršenih hidro-građevinskih radova kod hidroelektrana,

e) melioracionih objekata (nasipa, kanala, pumpi i sl.) izuzev razvodne mreže.

4)

Kamatnu stopu na osnovna sredstva komunalnih poduzeća određuje narodni odbor kotara (grada), odnosno gradske općine sa posebnim pravima.

5)

Kamati na osnovna sredstva u okviru privredne organizacije plaćaju se i po jedinstvenoj stopi koja se određuje prema osnovnoj djelatnosti privredne organizacije.

6)

Poljoprivredna dobra i zadruge ne plaćaju kamate na neprivredne zgrade koje se ne koriste u privredne svrhe.

Koje se neprivredne zgrade ne koriste u privredne svrhe određuje narodni odbor kotara.

7)

Ovlašćuju se izvršna vijeća narodnih republika da mogu propisati, da poduzeća za obradu duhana plaćaju kamate na osnovna sredstva samo na onaj dio magazinskog prostora koji poduzeća koriste.

8)

Kamati na osnovna sredstva jesu prihodi općeg investicionog fonda.

Prihodi od kamata na osnovna sredstva koje plaćaju komunalna poduzeća pripadaju narodnom odboru kotara, grada odnosno gradskoj općini sa posebnim pravima. Ova sredstva ulaze u investicioni fond narodnog odbora kotara, grada odnosno gradske općine sa posebnim pravima.

GLAVA XVIII.

KAMATNA STOPA ZA KRATKOROČNE KREDITE

1)

Visina kamata na kratkoročne kredite formira se slobodno prema uvjetima tržišta s tim da kamatna stopa ne može biti niža od 5% godišnje.

Kamatna stopa za poljoprivredna dobra i zemljoradničke zadruge formira se slobodno prema uvjetima tržišta s tim da kratkoročni krediti za njihovu poljoprivrednu djelatnost ne mogu imati nižu stopu od 2% godišnje.

2)

Kamate po utvrđenim stopama izuzetno plaćaju:

a) izdavačka i novinska poduzeća po stopi od 2% godišnje,

b) budžetske ustanove i ustanove sa samostalnim financiranjem po stopi od 6% godišnje,

c) štedionice po stopi od 5% godišnje,

d) Uprava za materijalne rezerve po stopi od 2% godišnje,

e) poduzeća za promet i preradu žitarica i mlinska poduzeća po stopi od 2% godišnje,

f) poduzeća filmske industrije po stopi od 2% godišnje.

3)

Kamatna stopa na potrošačke kredite iznosi 6% godišnje.

4)

Banka plaća kamate na deponirana sredstva, i to:

a) po žiro-računima privrednih organizacija 3% godišnje; kamate na deponirana sredstva po žiro-računima privrednih organizacija Banka ne plaća privrednim organizacijama koje na kredit za stalna obrtna sredstva plaćaju kamatnu stopu od uključivo 4% godišnje,

b) na sredstva za samostalno raspolaganje privrednih organizacija 3% godišnje,

c) na potraživanja po tekućim računima zadružnih organizacija i privatnih osoba 3% godišnje,

d) na potraživanja zadružnih organizacija po izdvojenim sredstvima namjenskih fondova 3% godišnje,

e) na uloge na štednju po štednim knjižicama 5% godišnje,

f) na uloge štedionice 3,5% godišnje.

5)

U okviru ukupnih sredstava namijenjenih za kreditiranje obrtnih sredstava privrednih organizacija izdvojit će se poseban iznos za kreditiranje poljoprivrednih dobara i zemljoradničkih zadruga za obrtna sredstva.

Savezno izvršno vijeće određuje iznose koji će se izdvojiti za kreditiranje poljoprivrednih dobara i zemljoradničkih zadruga iz prethodnog stava.

6)

Naplaćeni kamati na kratkoročne kredite, po odbitku kamata koje banka plaća i iznosa potrebnog za pokriće bančinih troškova, su prihodi Općeg investicionog fonda.

7)

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da propiše uvjete davanja kredita poljoprivrednim proizvođačima za nabavu reprodukcionog materijala i potrošne robe.

GLAVA XIX.

ROKOVI OTPLATE ZAJMOVA ZA INVESTICIJE I IZDVAJANJE SREDSTAVA IZ OPĆEG INVESTICIONOG FONDA

1)

Ukoliko investitori ne ponude kraće rokove, rokovi otplate zajmova za investicije iznose:

U industriji:	
za izgradnju hidrocentrala, dalekovoda i trafostanica sa naponom većim od 35 KW	50 godina
za izgradnju metalurških i rudarskih objekata, termoelektrana, koksara i za brodogradilišne objekte	30 godina
za izgradnju tvornica za proizvodnju poljoprivrednih strojeva i umjetnog gnojiva	20 godina
U poljoprivredi:	
za nabavu traktora, srednjih poljoprivrednih strojeva i nabavu priplodne i radne stoke	5 godina
za podizanje voćnjaka, vinograda, hmeljanika i izgradnju poljoprivrednih i prehrambenih objekata	30 godina
za izvođenje melioracije	50 godina
za naknade koje se daju na ime odštete za zemljište i građevine	20 godina
U saobraćaju:	
za izgradnju željezničkih pruga, pomorskih luka i riječnih pristaništa	50 godina
za nabavu morskih i riječnih brodova i plovila	25 godina
za nabavu željezničkih vozila za javni saobraćaj	20 godina
za nabavu cestovnih motornih vozila	5 godina
za sve ostale potrebe izuzev naprijed navedenih	10 godina

2)

U 1954. godini zabranjuje se otpočinjanje izgradnje novih industrijskih objekata, izuzev objekata čiju izgradnju financira federacija i objekata prehrambene industrije.

3)

Iz Općeg investicionog fonda Narodna banka FNRJ osigurat će investicione kredite, i to:

a) za poljoprivredu 14.450 milijuna dinara, od toga 2.300 milijuna dinara za individualne poljoprivredne proizvođače za nabavu sprežnih i ručnih strojeva, priplodne i radne stoke i za podizanje voćnjaka, vinograda i hmeljanika, kao i 2.500 milijuna za novoosnovana poljoprivredna dobra,

b) za prehrambenu industriju 6.600 milijuna dinara,

c) za izgradnju brodova 9.300 milijuna dinara,

d) za vojnu industriju 8.000 milijuna dinara.

4)

Narodna banka osigurat će vojnoj industriji sredstva iz investicionog fonda predviđena u odjeljku 3 toč. d) prema propisima koje donosi Državni sekretar za poslove narodne obrane.

5)

Poduzećima za izgradnju objekata elektroprivrede iz Općeg investicionog fonda odobravat će se krediti za investiciona sredstva po stopi od 2% bez obzira na graničnu kamatnu stopu.

6)

Ovlašćuje se Upravni odbor Narodne banke da može uz odobrenje Saveznog izvršnog vijeća odobravati i niže svote kredita od godišnje tranše za 1954. godinu i da izvrši reviziju traženih kredita za 1954. godinu, kao i da odobrava kredite samo za proizvodne objekte koji su već započeti u prethodnim godinama.

7)

Otplate anuiteta za investicije za poljoprivredna dobra i zemljoradničke zadruge počinju teći:

za stoku i strojeve poslije 1 godine
za vinograde poslije 4 godine
za voćnjake poslije 6 godina
za poljoprivredne građevine poslije 1 godine.

8)

U 1954. godini kod odobravanja kredita zadržava se kao rezerva 5% od odobrenog iznosa za 1954. godinu.

Savezno izvršno vijeće odredit će način upotrebe ovako stvorene rezerve.

9)

Narodna banka FNRJ osigurat će federaciji zajmove iz sredstava Općeg investicionog fonda:

a) za investicije koje financira federacija iznos od 35.965 milijuna dinara,

b) za pokrivanje rashoda federacije izvan saveznih investicija iznos od 10.627 milijuna dinara.

Federacija se obavezuje da vrati zajmove u roku od 10 godina.

10)

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da donese odluku kojom će ovlastiti Upravni odbor Narodne banke da

1. odredi uz potvrdu Saveznog izvršnog vijeća visinu tranše za 1954. godinu zajmotražiocima koji su zahtjeve za investicione zajmove podnijeli u 1954. godini i koji ispunjavaju propisane uvjete;

2. odobri investicione zajmove po formiranoj graničnoj kamatnoj stopi od 3% slijedećim zajmotražiocima koji su na prvom natječaju za davanje investicionih zajmova iz Općeg investicionog fonda ponudili nižu kamatnu stopu, ukoliko zajmotražioci prihvate ovu kamatnu stopu, i to:

Koksari »Boris Kidrič«, Lukavac; Rudniku mrkog ugljena, Kakanj; Kolubarskim rudnicima lignita, Vreoci; Rafineriji nafte, Sisak; Željezari Ilijaš; Željezari, Sisak; Kemijskoj industriji »Zorka«, Šabac; Tvornici elektroda i ferolegura, Šibenik; Valjaonici bakra, Sevojno; Rudniku vatrostalne gline »Bukovik«, Aranđelovac; Industriji alata, Trebinje; Tvornici kablova, Svetozarevo; Tvornici sode, Lukavac; Tvornici sulf. celuloze i natron papira, Maglaj; Direkciji željeznica Sarajevo; mljekarama koje se grade iz sredstava UNICEF-a;

3. odobri zajmove za slijedeće investicione objekte a čiji su investitori zbog neispunjavanja uvjeta odbijeni na prvom natječaju za davanje investicionih zajmova iz Općeg investicionog fonda, i to:

a) za elektrane:
Elektroenergetski rajon Dalmacije: Hidroelektrana Split (Peruča),
Elektroenergetski rajon Srbije: Hidroelektrana »Kokin Brod«, Bistrica; Hidroelektrana »Ovčar Banja«; Hidroelektrana »Međuvršje«; Hidroelektrana »Raška«,
Elektroenergetski rajon Bosne i Hercegovine: Termoelektrana »Kakanj«; Hidroelektrana Jajce II. i Jajce I,
Elektroenergetski rajon Dravski: Hidroelektrana Vuhred,
Elektroenergetski rajon Zapadne Hrvatske: Hidroelektrana Vinodol;

b) dalekovodi i trafostanice, koji su vezani na objekte koji se grade u 1954. godini;

c) da osim navedenih elektrana pripusti natječaju i objekte:

— Tvornica glinice i aluminija, Kidričevo,
— Tvornice cementa »Usje«, Skoplje,
— Tvornice cementa koje su od natječaja odbijene uslijed zahtjeva deviznih sredstava a za koje su devizna sredstva osigurana;

4. da na temelju odluke Saveznog izvršnog vijeća od preostalih sredstava odobri kredite za druge elektrane i elektroprivredne objekte koji nisu uzeti u obzir, kao i za slijedeće objekte:

a) Tvornica silikavatrostalnog materijala, Skoplje,
b) Tvornica termoizolacionih proizvoda, Prilep,
c) Tvornica frižidera i radijatora, Bitolj,
d) Tvornica šavnih cijevi, Kumanovo;

5. da zajmove iz toč. 3. i 4. odobri uz uvjet da se u roku određenom od Saveznog izvršnog vijeća podnesu propisani elaborati i uz plaćanje kamata od 2% za elektroprivredu, odnosno uz plaćanje kamatne stope koju su ponudili, a najmanje po graničnoj kamatnoj stopi od 3%;

6. da zadrži kao rezervu 5% od odobrenih investicionih zajmova. Odluke o upotrebi ovih rezervi donijet će Savezno izvršno vijeće.

GLAVA XX.

OBRAČUNSKE PLAĆE

1)

1. Obračunske plaće radnika i službenika za izračunavanje dobiti privrednih organizacija iznose mjesečno:

za visokokvalificirane	12.000	dinara
za kvalificirane	8.800	„
za polukvalificirane	7.000	„
za nekvalificirane	6.000	„
ili po 1 satu rada		
za visokokvalificirane	58	„
za kvalificirane	43	„
za polukvalificirane	34	„
za nekvalificirane	29	„

2. Narodni odbori odnosno njihova vijeća proizvođača nadležni po važećim propisima vodeći računa o težini i uvjetima rada mogu iznose obračunskih plaća povećati za:

a) rudnike ugljena sa jamskim radom, projektantske organizacije, hidrotehničke institute, zatim biroe i institute koji vrše usluge privrednim organizacijama u pogledu organizacije tehnološkog procesa i privredno-računskog poslovanja, vrše reviziju privrednih organizacija ili vrše tehničke usluge (ispitivanje materijala i sl.) do 20%;

b) rudnike raznobojnih metala s jamskim radom, rudnike ugljena sa dnevnim kopom, poduzeća za proizvodnju i preradu nafte, poduzeća crne i obojene metalurgije, poduzeća velikokemijske industrije i koksare, rudnike nemetala s jamskim radom, tvornice cementa,

tvornice akumulatora, tvornice tutkala, poduzeća za istražne radove i dubinska bušenja, poduzeća i pogone za utovar, istovar i uskladištenje u pomorskim lukama, riječnim pristaništima i željezničkim stanicama (samo pogoni sa transportnim radnicima) do 15%;

c) novinska poduzeća, izdavačka poduzeća, javne radiodifuzne stanice, tvornice katrana, poduzeća filmske industrije i pomorska brodogradilišta, do 10%;

d) poduzeća za proizvodnju i prijenos električne energije, poduzeća mašinogradnje (uključujući mašinogradnju iz elektroindustrije), ostala brodogradilišta, štamparije i montažna poduzeća, do 5%.

Savezno izvršno vijeće može dati ovlaštenje narodnim odborima da za izvjesne grane, odnosno grupe poduzeća mogu povećati iznose prosječnih obračunskih plaća.

Savezno izvršno vijeće propisat će naknade i druge elemente koji ulaze u obračunski fond plaća privrednih organizacija za 1954. godinu na temelju načela koja su važila u platnom sistemu u privredi u 1953. godini i izvršit će potrebne izmjene i dopune u Uredbi o plaćama radnika i službenika privrednih organizacija.

2)

Za željezničko-transportna poduzeća, kao i za poduzeća poštansko-telegrafsko-telefonskog saobraćaja, obračunske plaće formirat će se po posebnim propisima Saveznog izvršnog vijeća.

3)

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da za vojna poduzeća može propisati posebne dodatke na obračunske plaće.

GLAVA XXI.

RENTA

1)

Ovlašćuju se narodne republike da mogu u svojim društvenim planovima propisati obavezu plaćanja rente za svaku privrednu organizaciju koja ima povoljnije prirodne uvjete za ostvarivanje veće dobiti nego što ih ima druga privredna organizacija iz iste privredne grane ili iste grupe privrednih organizacija.

2)

Kao obveznike za plaćanje rente iz prethodnog stava mogu narodne republike predvidjeti:

a) hidroelektrane,
b) rudnike ugljena,
c) poduzeća za proizvodnju sirove nafte,
d) rudnike željeza,
e) rudnike obojenih metala,
f) rudnike nemetala,
g) poduzeća za proizvodnju cementa,
h) tvornice šećera.

3)

Renta se plaća iz dijela dobiti koji preostaje poslije isplate saveznog poreza na dobit. Iznosom rente ne može se umanjiti osnovica prema kojoj se obračunava porez na dobit.

4)

Renta se plaća u postotku od ostvarene dobiti.

GLAVA XXII.

RASPODJELA PRIHODA IZ POREZA NA PROMET I OVLAŠTENJA

1)

Privredne organizacije primjenjivat će u toku 1954. godine stope poreza na promet po važećim saveznim propisima.

2)

Od ukupnog iznosa poreza na promet koji se naplati od privrednih organizacija, izuzev zadruga i prodaje vrijednosnica, 80% upotrebit će se za financiranje potreba federacije.

3)

Narodnim republikama ustupa se:

a) 20% od ukupnog poreza na promet koji se naplati od privrednih organizacija na njihovom području izuzev zadruga,

b) cjelokupan iznos poreza na promet koji se naplati na njihovom području od zadruga, privatnih radnja, privatnih osoba i prodaje vrijednosnica.

Kao porez na promet od privatnih osoba iz toč. b) smatra se i porez na promet koji uplaćuju otkupna poduzeća prilikom kupnje vina i rakije od individualnih proizvođača.

4)

Ovlašćuju se narodne republike da mogu uvesti porez na promet na duhan koji se naplaćuje od individualnih proizvođača.

GLAVA XXIII.

STOPA POREZA NA DOBIT

1)

Stopa poreza na dobit iznosi 50%.

2)

Željeznička transportna poduzeća i poduzeća poštansko-telegrafsko-telefonskog saobraćaja ne će plaćati savezni porez na dobit.

Ovlašćuju se narodne republike da mogu oporezivati posebnim republičkim porezom na dobit poduzeća iz prethodnog stava.

3)

Željeznička transportna poduzeća koja ostvaruju dobit uplaćivat će od ostvarene dobiti:

a) 36% u fond za pokriće gubitaka željezničko-transportnih poduzeća,

b) 35% u investicioni fond Zajednice željezničkih poduzeća.

Uplate prema prethodnom stavu vrše se prije svakog oporezivanja dobiti.

4)

Poljoprivredna dobra, zemljoradničke zadruge i njihovi pogoni u pogledu poljoprivredne proizvodnje ne plaćaju porez na dobit.

Savezno izvršno vijeće može osloboditi od plaćanja poreza na dobit zemljoradničke zadruge i njihove pogone i u pogledu ostalih djelatnosti.

Ako poljoprivredno dobro, koje uplaćuje umanjenu amortizaciju po sniženoj stopi na temelju republičkih propisa, ostvari dobit, raspodjela dobiti između narodnog odbora kotara (grada) i poljoprivrednog dobra može se vršiti po općim propisima samo u slučaju ako se prethodno uplati puni iznos amortizacije.

Poduzeća filmske industrije ne plaćaju porez na dobit.

GLAVA XXIV.

DOPRINOS ZA SOCIJALNO OSIGURANJE

1)

Doprinos za socijalno osiguranje uplaćuje se po stopi od 45% od iznosa isplaćenih plaća.

2)

Na fond plaća sezonskih radnika poljoprivrednih dobara uplaćivat će se doprinos za socijalno osiguranje po stopi koju propiše narodna republika.

3)

Novinska poduzeća plaćaju doprinos za socijalno osiguranje na plaće dopisnika u inozemstvu:

a) po stopi od 45% od iznosa plaće koju bi dopisnici imali kada bi bili sa službom u zemlji,

b) po stopi od 13⅓% na razliku plaća koje dopisnici imaju u inozemstvu, preračunatih u dinare po službenom tečaju, i plaća koje bi imali kada bi bili sa službom u zemlji, na teret materijalnih troškova (za lokalni fond socijalnog osiguranja za zdravstvenu zaštitu).

GLAVA XXV.

OGRANIČENJE FONDA PLAĆA

Narodni odbori, nadležni po postojećim propisima, određuju u svom društvenom planu koji se dio dobiti, koji ostaje privrednoj organizaciji, može najviše upotrebiti za fond plaća.

Iznos dijela dobiti koji narodni odbor utvrdi da se najviše može upotrebiti za fond plaća ne može biti veći od iznosa koji se dobije kad se na dobit privredne organizacije po odbitku saveznog i republičkog poreza i iznosa za rezervni fond primijeni slijedeća skala:

Ako dio dobiti poslije saveznog i republičkog oporezivanja i izdvajanja rezervnog fonda iznosi u postocima od obračunskog fonda plaća	Iznos koji se društvenim planom kotara može predvidjeti da privredna organizacija može upotrebiti na plaće
do 10%	65,0% + 59% na višak preko 10— 15%
na 15%	63,0% + 53% „ „ „ 15— 20%
„ 20%	60,5% + 47% „ „ „ 20— 25%
„ 25%	58,0% + 41% „ „ „ 25— 30%
„ 30%	55,0% + 34% „ „ „ 30— 35%
„ 35%	52,0% + 29% „ „ „ 35— 40%
„ 40%	49,0% + 26% „ „ „ 40— 45%
„ 45%	46,6% + 24% „ „ „ 45— 50%
„ 50%	44,4% + 22% „ „ „ 50— 55%
„ 55%	42,0% + 20% „ „ „ 55— 60%
„ 60%	40,5% + 18% „ „ „ 60— 65%
„ 65%	38,7% + 17% „ „ „ 65— 70%
„ 70%	37,2% + 16% „ „ „ 70— 75%
„ 75%	35,8% + 15% „ „ „ 75— 80%
„ 80%	34,4% + 14% „ „ „ 80— 90%
„ 90%	32,1% + 12% „ „ „ 90—100%
„ 100%	30,0% + 10% „ „ „ 100—120%
„ 120%	26,7% + 7% „ „ „ 120—160%
„ 160%	21,8% + 3% „ „ „ 160—200%
„ 200%	18,0% + 1% „ „ „ 200—300%
„ 300%	12,3% + 0,5% „ „ „ 300%

GLAVA XXVI.

STOPE POREZA NA DOHODAK

1)

Osnovni porez na dohodak od poljoprivrede, odnosno zemljarina, razrezivat će se po stopi od 6%.

2)

Osnovni porez na dohodak od samostalnih zanimanja i imovine razrezivat će se po stopi od 6—8%.

U okviru stopa iz prethodnog stava republičkim propisima odredit će se stopa osnovnog poreza na dohodak od samostalnih zanimanja.

3)

Na upotrebu tuđe radne snage plaćat će se porez po stopi od 5% od porezne osnovice za svakog radnika u toku jedne godine (radnik-godina).

4)

Ovlašćuju se narodne republike da proizvođačima riže i hmelja propišu dopunski porez na dohodak koji se ostvaruje proizvodnjom ovih kultura, u odnosu na njihov obračunati dohodak koji je dobiven na bazi žitarica.

GLAVA XXVII.

UČEŠĆE NARODNE REPUBLIKE U PRIHODIMA KOTARA, GRADOVA I GRADSKIH OPĆINA SA POSEBNIM PRAVIMA

Društvenim planom narodne republike može se predvidjeti učešće narodne republike u ukupnim prihodima koji pripadaju kotaru, gradu i gradskoj općini sa posebnim pravima po jedinstvenom mjerilu za sve prihode i za cijelu narodnu republiku u zavisnosti od visine prihoda po glavi stanovnika.

U društvenom planu narodne republike utvrđuje se učešće autonomne jedinice u prihodima iz prethodnog stava.

GLAVA XXVIII.

SREDSTVA CENTRALNOG DEVIZNOG FONDA

1)

Centralnom deviznom fondu dužni su ustupiti od ostvarenih deviznih sredstava po tečaju na deviznom obračunskom mjestu:

a) izvoznici obojenih metala, rezane građe, šumskih proizvoda, vune, kudjelje i kučine, sirove i suhe kože svih vrsta, duhana i poljoprivrednih artikala (osim žitarica) 60%,

b) izvoznici žitarica 100%,

c) izvoznici svih ostalih proizvoda 20%,

d) trgovinska poduzeća, kad vrše poslove izvoza u svoje ime i za svoj račun, odnosno kad ostvaruju devizna sredstva svojim redovnim poslovanjem sa inozemstvom 60%,

e) građevinske privredne organizacije 20%.

2)

Turistički biroi i ugostiteljska poduzeća, transportne i druge uslužne privredne organizacije (privredne organizacije koje se bave špediterskim uslugama, osiguranjem, kvalitativnim i kvantitativnim prijemom

robe, pomorske agencije i PTT) raspolažu cjelokupnim iznosom deviza ostvarenih vlastitom djelatnošću.

3)

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da utvrdi iznos deviza koje će kupovati Narodna banka na redovnim sastancima obračunskog mjesta u svrhu prodaje uvoznicima na izvanrednim sastancima obračunskog mjesta.

4)

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da propisuje koeficijente i carine za izvoz i uvoz robe i usluga, kao i način i uvjete njihove primjene.

5)

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da propiše stope poreza na dobit iz deviznog poslovanja.

6)

Privredne organizacije, državni organi, ustanove, zadružne i druge društvene organizacije mogu iz sredstava za investicije, kao i iz sredstava amortizacionih fondova, fondova za samostalno raspolaganje i drugih fondova nabavljati opremu i investicioni materijal iz inozemstva i plaćati usluge u inozemstvu do iznosa od 10% svih sredstava.

Savezno izvršno vijeće može povećati postotak određen prethodnim stavom.

Korisnici opreme čije se plaćanje vrši iz sredstava Centralnog deviznog fonda, osim ovih 10%, mogu koristiti odgovarajući iznos dinarskih sredstava za plaćanje opreme koje se vrši iz sredstava Centralnog deviznog fonda.

Poduzeća PTT saobraćaja, odnosno Zajednica poduzeća jugoslavenskih pošta, telegrafa i telefona, mogu u 1954. godini iz svojih investicionih fondova vršiti isplate u devizama za nabavu ultrakratkotalasnih telefonskih veza, automatskih telefonskih centrala i licenca za centrale iz pozitivnog salda svoga deviznog poslovanja, a u visini do 50%.

Poduzeća riječnog saobraćaja mogu u 1954. godini utrošiti iz investicionog fonda, za nabavu investicione opreme iz inozemstva, do 50% ostvarenog pozitivnog deviznog salda.

GLAVA XXIX.

MJERE ZA REGULIRANJE IZVOZA I UVOZA

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da donese propise o zabrani odnosno kontingentiranju izvoza i uvoza, kao i uvjete za izvoz i uvoz pojedinih vrsta robe.

GLAVA XXX.

ODREĐIVANJE CIJENA

1)

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da može određivati najviše prodajne cijene proizvodima kod kojih uslijed deficitarnosti i monopolskog položaja proizvođača može doći do skoka cijena.

2)

Ostaju na snazi rješenja kojima su određene cijene ili propisani uvjeti za formiranje cijena slijedećih proizvoda: žitarice, kruh, brašno, mast i ulje, šećer, lijekovi, so za ljudsku prehranu, plinsko ulje, motorni benzin, petrolej za motore, petrolej za osvjetljenje i duhanske prerađevine.

Ostaju na snazi rješenja kojima su određene tarife u željezničkom saobraćaju i poštanskim uslugama, kao i rješenja o povlasticama. Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da prema potrebi mijenja navedena rješenja.

3)

Ovlašćuje se narodna republika da u svojim društvenim planovima odredi minimalne cijene drveta na panju, ispod kojih se ne smije prodavati drvo predviđeno za sječu.

4)

U 1954. godini za električnu energiju ostaje isti način formiranja cijena kakav je bio u 1953. godini, t. j. da cijene određuju narodne republike polazeći od nivoa cijena iz predloženog društvenog plana.

GLAVA XXXI.

KONTINGENTIRANJE PROIZVODA ZA PRERADU U ZEMLJI

1)

Određuju se za preradu u zemlji u 1954. godini slijedeći kontingenti bakra, i to:

a) za preradu u valjaonicama ukupno tona 17.000

b) blister bakar za proizvodnju plavog kamena ukupno tona 3.600

2)

Ovlašćuju se narodne republike da mogu ograničiti sječu drveta određivanjem kontingenata koji se mogu sjeći.

GLAVA XXXII.

OTPLATA SAVEZNIH INVESTICIJA

1)

Od objekata predviđenih kao savezne investicije anuitete će plaćati slijedeći objekti:

a) Hidroelektrana Mavrovo;

b) Hidroelektrana Vardar;

c) Rudnik željeza Kičevo;

d) Željezara Skoplje;

e) Hidroelektrana Gornja Zeta;

f) Željezara Nikšić;

g) Tvornica viskoze u Loznici i rudnik bakarne rude Majdanpek i u vezi s tim topionica bakra i tvornica sumporne kiseline u Boru, tvornica superfosfata u Prahovu i željeznička pruga Brodice—Majdanpek.

Navedeni objekti anuitete uplaćuju u investicioni fond narodne republike na čijem se području nalaze.

2)

Za objekte koji se financiraju iz saveznog budžeta, a koji nisu utvrđeni u prethodnom odjeljku ne će se plaćati anuiteti.

GLAVA XXXIII.

KORIŠTENJE NEUPOTREBLJENIH SREDSTAVA REPUBLIČKIH INVESTICIONIH FONDOVA

Neiskorištena sredstva republičkih investicionih fondova iz 1953. godine prenose se u Opći investicioni fond.

GLAVA XXXIV.

ZAJAM FEDERACIJE

Privredna poduzeća dužna su uplatiti u Opći investicioni fond kao zajam 50% sredstava za samostalno raspolaganje, prema stanju računa privrednih poduzeća kod Narodne banke na dan 31. siječnja 1954.

Saveznim zakonom propisat će se uvjeti vraćanja i amortiziranja zajmova, kamatna stopa na upisana sredstva kao i način izdavanja obveznica.

GLAVA XXXV.

PRIMJENA PROPISA O EKONOMSKIM INSTRUMENTIMA NA USTANOVE SA SAMOSTALNIM FINANCIRANJEM KOJE SE BAVE UZGOJEM I EKSPLOATACIJOM ŠUMA

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da propiše primjenu propisa o ekonomskim instrumentima na ustanove sa samostalnim financiranjem koje se bave uzgojem i eksploatacijom šuma.

ČETVRTI DIO

NOVČANA SREDSTVA FEDERACIJE I NJIHOVA OSNOVNA RASPODJELA

GLAVA XXXVI.

UKUPNA SREDSTVA FEDERACIJE I IZVORI SREDSTAVA

U 1954. godini federacija će raspolagati sredstvima od 260.114 milijuna dinara.

Sredstva iz prethodnog stava federacija će osigurati iz slijedećih izvora, i to:

	milijuna dinara
1. poreza na promet	80.820
2. poreza na dobit privrednih organizacija	82.866
3. zajma federacije iz općeg investicionog fonda za savezne investicije	35.965
4. zajma federacije iz općeg investicionog fonda za pokriće saveznih potreba izvan investicija	10.627
5. prihoda saveznih ustanova i nadleštava	9.036
6. dijela inozemnih sredstava i razlike u cijenama robe u prometu sa inozemstvom	40.800

GLAVA XXXVII.

UPOTREBA SREDSTAVA FEDERACIJE

Sredstva kojima raspolaže federacija u 1954. godini u visini od 260.114 milijuna dinara, unose se u Savezni budžet za 1954. godinu i raspoređuju se:

	milijuna dinara
1. za investicije federacije	35.965
2. za dotacije i subvencije privredi:	
a) za investicioni i reprodukcioni materijal za poljoprivredu	6.000
b) za limenu ambalažu i šećer konzervnoj industriji	1.000
c) za ugljen za široku potrošnju	1.000
d) Jadranskoj linijskoj plovidbi za pokrivanje gubitaka brzih direktnih linija obalne plovidbe i za povlastice koje se propisuju saveznim propisima	800
e) Jugoslavenskom riječnom brodarstvu, za povlastice koje se propisuju saveznim propisima	42
f) Jugoslavenskom aero-transportu za pokrivanje gubitaka zračnog saobraćaja	650
3. za društvene rezerve	9.000
4. za narodnu obranu	166.000
5. za dotacije narodnim republikama	
NR Makedoniji	3.987
NR Crnoj Gori	4.083
6 za ostale potrebe federacije	31.587

GLAVA XXXVIII.

SAVEZNE INVESTICIJE

Sredstva za savezne investicije iz prethodne glave utrošit će se u 1954. godini za slijedeće radove i objekte:

	milijuna dinara
1. Istražni radovi:	
a) istrage i studije u rudarstvu u Crnoj Gori	1.000
b) rudarska, geološka, tehnološka i naučna istraživanja	2.670
c) studije, istraživanja i projektiranja dušičnog kombinata i rudnika ugljena na Kosovu	640
2. U industriji:	
— za izgradnju privredno značajnih objekata na području NR Makedonije i NR Crne Gore, i to:	
a) U NR Makedoniji:	
aa) za hidroelektranu Mavrovo	3.200
ab) za hidroelektranu Vardar	100
ac) za željezaru Skoplje	1.050
ad) za rudnik željeza Kičevo	820
ae) za željezničku prugu Prilep—Žvan	200
b) U NR Crnoj Gori:	
ba) za hidroelektranu Gornja Zeta	3.400
bb) za dalekovod Nikšić—Bileće	100
bc) za željezaru Nikšić	4.200
— za izgradnju privredno značajnih objekata za privredu u FNRJ na području NR Srbije, i to:	
a) za rudnik i flotaciju bakarne rude — Majdanpek; za topionicu bakra i tvornicu sumporne kiseline — Bor; za tvornicu superfosfata — Prahovo i za željezničku prugu Brodice—Majdanpek	2.550
b) za tvornicu viskoze u Loznici	3.150
c) za termoelektranu Kolubara	1.000
— za melioracije u Vojvodini	850
— za privredni razvoj Autonomne Kosovsko-metohijske Oblasti	1.000
3. U saobraćaju:	
a) za željezničku prugu Beograd—Bar	3.300
b) za željezničku prugu Knin—Zadar	500
c) za luku Ploče	300
d) za luku Bar	510
e) za most preko Save kod Beograda	840
f) za novi aerodrom u Beogradu	200
g) za nabavu aviona za međunarodni saobraćaj	1.020
h) za proširenje aerodroma u Beogradu	100
4. Investicije u zoni »B« Slobodnog Teritorija Trsta	1.000
5 Izgradnja zgrade Saveznog izvršnog vijeća u Novom Beogradu	965
6. Izgradnja stanova i drugih objekata društvenog standarda u Beogradu	1.300

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da svote saveznih investicija za pojedine objekte odobri sa 5% niže. Raspored i način upotrebe ovih sredstava odredit će Savezno izvršno vijeće.

PETI DIO

ODREDBE O DONOŠENJU I IZVRŠENJU DRUŠTVENIH PLANOVA ZA 1954. GODINU

GLAVA XXXIX.

DONOŠENJE DRUŠTVENIH PLANOVA ZA 1954. GODINU

1)

Svoje društvene planove za 1954. godinu donijet će narodne republike, autonomne jedinice, kotari, gradovi i gradske općine sa posebnim pravima na temelju saveznog društvenog plana.

Općine donose svoje društvene planove u skladu sa društvenim planom kotara.

2)

Ukupni prihod u planovima narodne republike, autonomne jedinice, kotara, grada i općine za 1954. godinu raspodijelit će se za pokriće rashoda po budžetu, za investicioni fond, kao i za druge posebne fondove osnovane propisima. Pojedini prihodi mogu se društvenim planom u cjelini ili u određenom postotku ustupiti budžetu, investicionom fondu, odnosno posebnim fondovima.

Društvenim planom narodne republike mogu se pojedini prihodi narodne republike u cjelini ili u određenom postotku ustupiti autonomnoj jedinici odnosno kotarima (gradovima). Društvenim planom autonomne jedinice mogu se pojedini prihodi autonomne jedinice u cjelini ili u određenom postotku ustupiti kotarima (gradovima). Društvenim planom kotara (grada) mogu se pojedini prihodi kotara (grada) u cjelini ili određenom postotku ustupiti općinama.

3)

Proračun investicionog fonda i proračun fonda socijalnog osiguranja utvrđuje se na sjednici predstavničkog tijela na kome se utvrđuje društveni plan.

GLAVA XL.

PROPISI O EKONOMSKIM INSTRUMENTIMA I MJERAMA U DRUŠTVENOM PLANU NARODNE REPUBLIKE, AUTONOMNE JEDINICE, KOTARA, GRADA I OPĆINE

1)

U društvenom planu narodne republike odnosno autonomne jedinice mogu se predvidjeti slijedeći propisi o ekonomskim instrumentima i mjerama:

a) postotak učešća autonomne jedinice u prihodima narodne republike;

b) stopa rente od dobiti privrednih organizacija;

c) osnovni porez na dohodak u granicama utvrđenim saveznim društvenim planom;

d) minimalna i maksimalna stopa dopunskog poreza na dohodak od poljoprivrede;

e) minimalna i maksimalna stopa dopunskog poreza na dohodak od samostalnih zanimanja i imovine;

f) najniži postotak s kojim gradska općina sa posebnim pravima učestvuje u dijelu dobiti koji je raspodijeljen na kotar;

g) minimalni postotak dopunskog poreza na dohodak koji je kotar dužan ostaviti općinama;

h) učešće autonomne jedinice u porezu na promet ako je ovo učešće predviđeno saveznim društvenim planom odnosno saveznim propisima.

Društvenim planom narodne republike utvrđuje se koji dio od stope redovnog doprinosa za socijalno osiguranje pripada zavodima za socijalno osiguranje kotara (grada, gradske općine sa posebnim pravima), a koji dio pripada zavodu za socijalno osiguranje narodne republike.

Društveni plan narodne republike odnosno autonomne jedinice može predvidjeti i učešće narodne republike odnosno autonomne jedinice u prihodima kotara (grada) iz privrede, ako je ovo učešće predviđeno saveznim društvenim planom ili saveznim propisima.

2)

U društvenom planu kotara odnosno grada mogu se predvidjeti slijedeći propisi i mjere:

a) stopa za utvrđivanje dijela dobiti koji pripada pojedinim privrednim organizacijama po Uredbi o ukupnom prihodu privredne organizacije i njegovoj raspodjeli i Uredbi o raspodjeli dobiti i porezu na dobit privrednih organizacija, kao i sredstva za fond plaća iz sredstava na samostalnom raspolaganju privrednih organizacija na temelju Uredbe o plaćama službenika i radnika privrednih organizacija;

b) stopa dopunskog poreza na dohodak od poljoprivrede;

c) stope dopunskog poreza na dohodak od samostalnih zanimanja i imovine;

d) stopa općeg dopunskog doprinosa socijalnog osiguranja;

e) stopa lokalnog poreza na promet;

f) stopa lokalnih taksa;

g) postotak dobiti kojom raspolažu gradske općine sa posebnim pravima i općine;

h) učešće općine u prihodima od poreza koji pripadaju kotaru;

i) stopa dopunskog poreza na dohodak od poljoprivrede i od samostalnih zanimanja i imovine koja pripada općinama.

U društvenom planu kotara (grada) predviđaju se i ukupni iznosi koji se ostvaruju primjenom propisa i mjera iz stava 1.

Stope pod b), c), d), e) i f) za 1954. godinu narodni odbori mogu utvrđivati bilo svojim društvenim planom, bilo posebnim odlukama.

3)

Osim propisa o ekonomskim instrumentima i mjerama iz odjeljka 1. i 2. ove glave, društveni plan narodne republike, autonomne jedinice, odnosno kotara (grada) može sadržati i druge propise o ekonomskim instrumentima i mjerama samo ako je donošenje takvih propisa predviđeno saveznim propisom.

Na temelju i u okviru predviđenog plana kotara (grada) narodni odbor svojim odlukama određuje primjenu propisa o ekonomskim instrumentima i mjerama predviđenim planom.

4)

Gradske općine sa posebnim pravima utvrđuju u svojim društvenim planovima one ekonomske instrumente i mjere na koje su ovlaštene posebnim saveznim i republičkim propisima.

U društveni plan kotara ulazi ukupni prihod i njegova raspodjela sa područja gradskih općina sa posebnim pravima, s tim da se osiguravaju prava gradske općine sa posebnim pravima koja su utvrđena posebnim propisima.

Društvenim planom kotara (grada) za 1954. godinu može se predvidjeti da općine utvrđuju učešće u ostva-

renoj dobiti komunalnih poduzeća i radnja na svom području.

GLAVA XLI.

ZAVRŠNE ODREDBE

1)

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da donosi potanje propise za provedbu ovog društvenog plana.

2)

Ovaj društveni plan važi od 1. siječnja 1954.

Ukoliko postoji nesuglasnost između ekonomskih instrumenata i mjera utvrđenih ovim planom i ekonomskih instrumenata i mjera utvrđenih u privremenim odlukama do donošenja ovog plana, Savezno izvršno vijeće može propisati na koji će način privredne organizacije primjenjivati propise o ekonomskim instrumentima i mjerama utvrđene ovim planom za vrijeme od 1. I. do 1. IV. 1954.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ФНРЈ ЗА 1954 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Одбор за народну привреду
Бр. 52
4 марта 1954 год.
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за привреду Савезног већа у времену од 10 фебруара до 2 марта 1954 године претресао је Предлог друштвеног плана Федеративне Народне Републике Југославије за 1954 годину. Претрес је вршен по тексту кога је поднело Савезно извршно веће Народној скупштини 20 јануара 1954 године. Да би Предлог друштвеног плана добио облик који најбоље одговара начину претресања и гласања у Народној скупштини, Одбор за народну привреду одредио је комисију која је првобитно предложени текст оформила у облик који се налази пред народним посланицима и по коме је вођена и дискусија у Одбору. Тај текст садржи и све амандмане које је предложило Савезно извршно веће, а које је Одбор усвојио.

Одбор је у дискусији тежио за тим да би што дубљом и свестранијом анализом како привреде у целини тако и појединих грана утврдио правилност основних поставки плана, а нарочито правилност планом предвиђене расподеле националног дохотка и начин формирања планом предвиђених средстава за инвестициону изградњу, буџетске расходе и предвиђене дотације. За што свестранију обраду свих тих проблема било је због тога нужно, нарочито у важнијим питањима, саслушати обавештења известиоца Савезног извршног већа, као и органа државне управе. Тако је на пример било потребно да се даду сви подаци на основу којих се дошло до утврђивања већег коришћења капацитета у 1954 години, пошто је веће коришћење капацитета један од основних елемената у Предлог плана на коме се показује повећање производње. Надаље било је потребно прихватити посебан извештај о томе на чему је засновано Предлогом друштвеног плана предвиђено повећање продуктивности рада, пошто је питање повећања продуктивности рада основни услов нашег даљег привредног развитка, услов за добијање већих средстава за културно, просветно и здравствено уздизање наше земље, те уопште за повишење стандарда радних људи код нас.

Са нарочитом пажњом био је претресан извештај Народне банке о првом конкурсу за додељивање кредита за инвестициону изградњу, како о условима који су важили за тај конкурс тако и о тражиоцима кредита и то о онима који су све постављене услове испунили и о онима који су били одбијени, и о разлозима зашто је тако учињено. У вези с тим нарочито је било расправљано питање како стоји са завршавањем објеката наше основне изградње а специјално са објектима у електропривреди и металургији.

Сем недовољних средстава која су се могла ставити на располагање за инвестициону изградњу у вези са конкурсом, нарочито је било примећено да однос предузећа до самог конкурса није био најправилнији пошто нису испунила, односно су у недовољној мери испунила постављене услове, што је нужно водило до одбијања њихових тражења која се сад делимично решавају тиме што план посебно одређује да се и тим објектима доделе потребни кредити.

Недовољна средства за инвестициону изградњу предвиђена у првобитном плану нису тражила само заоштравање услова за добијање кредита и тиме одлагање довршења неких објеката, већ и доношење мера којима се обезбеђују додатна средства за такве објекте наше основне изградње, а чије је довршење у овој години предуслов нашег даљег привредног развитка. Због тога су и биле усвојене мере по којима се преносе неискоришћена средства републичких инвестиционих фондова из 1953 године у општи инвестициони фонд и уводи се уплаћивање 50% средстава за самостално располагање предузећа као зајам у тај фонд.

Због важности а и специфичности неких проблема, Одбор за народну привреду није водио дискусију само у овом оквиру, већ је затражио и од неких привредних организација да изнесу своја мишљења по појединим проблемима предложеног плана. Тамо где те организације нису имале задовољавајуће податке одржала су се посебна саветовања. Тако се например, одржало саветовање у Индустриској комори о кретању цена индустриским производима у јануару и фебруару 1954 године. То је било нужно због тога што предлог плана предвиђа снижавање цена у 1954 години, а оне су супротно томе показивале тенденцију повишења код неких индустриских производа у прва два месеца ове године. Дискусија је показала да је страх од повећања цена неоправдан.

Такав метод рада омогућио је свестрану широку дискусију и свестано осветљавање свих важних проблема у Предлогу плана што је водило и до широког давања разних предлога, захтева и мишљења о Предлогу плана, па и до предлога који нису могли непосредно утицати на сам план за ову годину, али су толико важни да је нужно потребно њихово посебно обрађивање у Одбору за привреду и доношење одговарајућих законских мера. Разни предлози долазили су од привредних и друштвених организација као например од Удружења предузећа кожарске индустрије које је дало предлоге у вези доношења инструмената који би гарантовали појефтињење производа те гране индустрије, Синдикат саобраћајних радника Београда дао је извесне предлоге који се односе на предузећа речног саобраћаја, Савез новинара Југославије тражио је решење питања набавке рото-хартије, Удружење

бродограђевинске индустрије поднело је предлоге у вези са радом ове гране привреде, Удружење филмских произвођача Југославије поднело је елаборат о развитку филмске индустрије, итд. Одбор за привреду већим делом саслушао је претставнике дотичних привредних и друштвених организација, узимајући у обзир при дискусији њихова мишљења и предлоге. Исто тако су и поједини посланици или групе посланика подносили различите предлоге и мишљења по појединим питањима плана, као например група народних посланика из Војводине, која је предложила да се у савезном буџету обезбеде средства за радове на каналу Дунав-Тиса-Дунав. Предлоге и мишљења о Предлогу друштвеног плана давали су такође и поједини срезови и градови.

Као што се види из горе изнетог, дискусија је била стварно врло широка и захватила је многе организације, предузећа, срезове, градове и поједине народне посланике. Таква дискусија у вези са Предлогом друштвеног плана нешто је ново у нашем парламентарном животу и она је не само у складу са тежњама наших радних људи, већ и услов за свестрано усклађивање привредног плана и извршења свих обавеза које предложени план налаже привредним организацијама и појединцима.

Посебно место у дискусији заузела су различита посебна питања нашег привредног развитка, као например, што је било и речено, развитак електропривреде. По томе се водила опширна дискусија која је показала да изградња индустриских објеката који траже електричну енергију може да иде бржим темпом него изградња објеката електропривреде. Због тога је нужно расправити перспективни биланс електроенергије, који због краткоће времена није било могућно већ сада узети у претрес, па је тај проблем остављен за дискусију после изгласавања Предлога друштвеног плана. Али је и досадашња дискусија као и сви расположиви подаци показала да развитак електропривреде треба нарочито форсирати. Премда је био за електропривреду предвиђен у конкурсу за инвестициону изградњу доста висок постотак од укупних средстава у кругу индустрије, ипак се Одбор сагласио са још већим олакшицама у конкурсу и са још већим средствима за ту грану привреде што је било предложено и у амандману Савезног извршног већа.

Са посебном пажњом били су обрађени проблеми пољопривреде како у вези са задовољавањем унутрашњих потреба тако и у вези са извозом. Специјално питање било је питање одводњавања и наводњавања већих комплекса, нарочито оних из предлога народних посланика из Војводине. Дискусија је показала да су исправне мере којима се у виду разних олакшица даје пољопривреди, а нарочито задругама и пољопривредним добрима потстрек за постизавање бољих резултата у производњи и да су те олакшице на другој страни одраз стања у каквом се наша пољопривреда налази. Што брже њено уздизање, подизање производње, повећање сетвених површина, механизација и свестранији развој свих грана пољопривредне производње, јесте основни извор усклађивања наших потреба у исхрани са нашим општим индустриским развитком.

Дуже времена трајала је дискусија по питању девизног режима. Предлог друштвеног плана прављен је у вези са спољном трговином на одређеном нивоу девизних односа. У прва два месеца ове године тај ниво није био постигнут на обрачунском месту што значи да би, ако би такво стање дуже потрајало, то могло довести до извесног поремећаја у расподели националног дохотка. Исто тако многи прописи на обрачунском месту нису стимулативно дејствовали на повећање извоза. Дискутујући по том питању Одбор је стао на становиште да сада одмах треба предузети мере за сређивање прилика на обрачунском месту као и да су правовремене и правилне мере које је Савезно извршно веће предложило у својим амандманима или их само предузима. Због тога што је потребно стално пратити стање на обрачунском месту и доносити одговарајуће мере, у циљу постизавања стабилности, потребно је да Скупштина да нешто већа овлашћења Савезном извршном већу.

У вези са предложеним инструментима друштвеног плана као посебно питање показала се ситуација у којој ће се налазити срезови. По првобитном Предлогу друштвеног плана било је утврђено да би далеко већи број срезова био пасиван у овој години него у прошлој. Да би што више срезова дошло до потребних средстава било је потребно изменити проценте код појединих инструмената Предлога друштвеног плана, што је дошло до изражаја и у предлогу амандмана Савезног извршног већа.

Нека питања, као што смо на пример горе навели биланс електропривреде, нису могла бити сада детаљно продискутована због краткоће времена, већ су одложена за касније. Међу таква питања спада и питање саобраћаја. У вези с тим показало се да је нужно што пре разматрати проблем свих врста саобраћаја у целини и донети потребне закључке за њихово усклађивање. Посебно ће се морати обрадити проблем нашег поморског саобраћаја, и то нарочито у вези са изградњом бродова, као и питање рентабилности појединих линија.

Одбор је заузео становиште по свим питањима Предлога друштвеног плана, дао своје мишљење и предлоге који су тражили неке измене и допуне предложеног друштвеног плана. Предлози су били достављени Савезном извршном већу које је такође само радило на тим проблемима. У том раду показало се да темељите анализе воде до јединствених закључака, пошто су закључци и предлози одбора углавном били сагласни са закључцима Извршног већа, што је и доводило до прихваћања свих амандмана које је Извршно веће предложило. Најважнији амандмани Савезног извршног већа које је Одбор прихватио и који су већ унесени у пречишћени текст Предлога друштвеног плана за 1954 годину јесу следећи:

1) Уз главу V. одељак 1. извршена је промена у начину финансирања у пољопривреди и изградњи прехранбене индустрије с тим што се износ од 15,3 милијарди динара смањује на 14.450 милиона динара а износ од 8,6 милијарди смањује се на 6,6 милијарди. Ова промена извршена је због тога што су из суме од 15,3 милијарде издвојена средства у висини од 850 милиона за финансирање мелиорација у АП Војводини а из суме 8,6 милијарди издвојене су 2 милијарде које се односе на увозну опрему која се неће моћи реализовати и пребачене су у општи инвестициони фонд.

2) Уз главу X. одељак 1. предложене су измене у опорезивању занатства са којима се занатство на тржишту изједначава са индустријом.

3) Уз главу XII. у одељку 1. смањена је сума за саобраћај за 1. милијарду и пребачена због потреба у општи инвестициони фонд.

У одељку 2. извршене су промене које проистичу из повећања акумулације у односу на предвиђања у првобитном плану, чим је условљено повећање прихода федерације у укупном износу од 4.800 милиона и из преноса извршених између кредитног фонда и буџета чиме се укупан износ инвестиција повећава од 280 милијарди на 298 милијарди динара а износ нето инвестиција од 175 милијарди на 198 милијарди.

4) Узо главу XV. извршене су измене у складу са осталим предложеним амандманима.

5) Уз главу XVI. у одељку 2. предложено је да се одузму олакшице графичкој индустрији пошто такве олакшице због застарелости основних средстава и потребе за што редовнију обнову истих нису на месту.

У одељку 3. одређене су олакшице за предузећа за обраду дувана.

У одељку 4. одређена је висина коришћења амортизације са ограничењима за коришћење средстава амортизационог фонда за замену и са олакшицама и за неке привредне гране.

Нови одељак 5. предвиђа олакшице за пољопривредна предузећа и земљорадничке задруге у погледу плаћања амортизације.

6) Уз главу XVII. предложена су смањења каматне стопе на основна средства за предузећа бродоградње, руднике железне руде са годишњим садржајем ФЕ испод 40%, предузећа за промет и прераду житарица, ослобођење пољопривредних добара и задруга плаћања камате на непривредне зграде које се не користе у привредне сврхе и овлашћења народних република да могу ослободити предузећа за обраду дувана плаћања камате на основна средства за онај део магацинског простора који предузећа не користе.

7) Уз главу XVIII. предвиђене су даље олакшице за пољопривреду у погледу плаћања каматне стопе за краткорочне кредите.

8) Уз главу XIX. предложене су измене у роковима отплате зајма и одређена су предузећа која су била на првом конкурсу за одбијање инвестиционог кредита одбијена због неиспуњавања услова, али им треба, због њиховог општег значаја, кредит изнимно одобрити.

9) Уз главу XX. предлаже се задржавање система обрачунских плата по квалификацијама уместо у првобитном предлогу предвиђеног система без обзира на квалификацију, пошто систем плата још није до краја разрађен и није се могла оценити економска оправданост предвиђених измена. Сем тога предвиђена су овлашћења органима власти за повишења износа просечних обрачунских плата.

10) Уз главу XXII. предложено је повишење учешћа република на порезу на промет од 5% на 20% што произилази из предложене промене у стопи пореза на добит.

11) Уз главу XXIII. повишена је стопа пореза на добит од 40% на 50%.

12) Уз главу XXVI. предвиђено је овлашћење народним републикама да пропишу допунски порез на доходак произвођачима пиринча и хмеља.

13) Уз главу XXVIII. предлажу се промене на девизном обрачунском месту и овлашћења Савезном извршном већу да може еластичније реаговати на промене на обрачунском месту. Сем тога предузећима ПТТ, саобраћаја и бродоградње одређено је веће коришћење девиза.

14) Уз главу XXIX. овлашћује се Савезно извршно веће да може неким производима одређивати највише продајне цене.

15) Уношењем главе XXXII. регулише се питање отплате савезних инвестиција.

16) Уношењем главе XXXIII. повећава се општи инвестициони фонд са преносом неискоришћених средстава републичких инвестиционих фондова из 1953 године.

17) Уношењем главе XXXIV. уводи се за повећање општег инвестиционог фонда зајам уплаћивањем 50% средстава за самостално располагање предузећа.

Уз главе XXXVI, XXXVII и XXXVIII предвиђене су измене које произилазе из предложених измена у претходним главама.

Одбор за привреду предложио је после дискусије о амандманима Савезног извршног већа још и следеће измене у Предлогу друштвеног плана:

1) Уз главу XII. (Каматна стопа на основна средства) додаје се тачка е) која гласи: „Мелиорационих објеката (насипа, канала, пумпи и слично) изузев разводне мреже".

Овом изменом ослобођавају се мелиорациони објекти плаћање камате на основна средства на вредност мелиорационих објеката.

2) Уз главу XVIII. (Каматна стопа за краткорочне кредите) у одељку 1 додаје се: "каматна стопа за пољопривредна добра и земљорадничке задруге образује се слободно према условима тржишта с тим да краткорочни кредити за њихову пољопривредну делатност не могу имати нижу стопу од 2% годишње".

Овом изменом ограничава се минимална каматна стопа од 2% годишње само за пољопривредну производњу а не и за остале делатности задруга и пољопривредних добара.

3) Уз главу XIX. (Рокови отплате зајмова за инвестиције и издвајање средстава из општег инвестиционог фонда) уз одељак 10. брише се у тачки 2) "дрвном индустриском предузећу „Мачва" Бања Ковиљача".

Овом изменом брише се предузеће из списка предузећа којима банка треба да одобри кредит по каматној стопи од 3% према амандману Савезног извршног већа у одељку 10. тачке 2). Ово предузеће се брише што се оно налази на објектима који су предвиђени за изградњу фабрике вискозе.

4) Уз главу XX. одељак 1., став 1 брише се и треба да гласи: „народни одбор односно његова већа произвођача надлежни по постојећим прописима водећи рачуна о тежини и условима рада могу износе обрачунских плата повећати за".

Ова измена је извршена с обзиром на потребу прилагођавања органа који имају право да повећавају фонд плата по постојећим прописима.

5) Уз главу XXIII., став 1 новог одељка 4 треба да гласи: "пољопривредна добра, земљорадничке задруге и њихови погони у погледу пољопривредне производње не плаћају порез на добит. Савезно извршно веће може ослободити од плаћања пореза на добит земљорадничке задруге и њихове погоне у погледу осталих делатности".

Овим амандманом мења се Предлог Савезног извршног већа утолико што се земљорадничке задруге ослобађају пореза на добит не само у погледу пољопривредне производње већ и у погледу сваке друге делатности. То значи да би земљорадничке задруге извршавале своје обавезе само према срезу односно граду.

6) Уз главу XV. прва реченица се мења и треба да гласи: "народни одбор надлежан по постојећим прописима одређује у свом друштвеном плану који се део добити који остаје привредним организацијама може највише употребити за фонд плата".

Ова измена је учињена из разлога да би се градским општинама са посебним правима дала могућност утврђивања ограничења фонда плата тамо где је градска општина надлежна да расподељује добит.

7) Уз главу XXXIV (Зајам федерације) други став треба да гласи: "Савезним законом прописаће се услови враћања и амортизовања зајмова, каматна стопа на уписана средства као и начин издавања обвезница".

Измене према Предлогу Савезног извршног већа састоје се у томе да се услови зајма утврђују законом а не уредбом Савезног извршног већа.

Са свим тим изменама сагласило се Савезно извршно веће те су због тога ушле у пречишћени текст Предлога друштвеног плана који је достављен свим народним посланицима.

Сем тога Одбор за народну привреду је извршио неке мање стилске измене и надопуне које исто тако садржи пречишћени текст предлога друштвеног плана за 1954 годину.

У вези са чланом 136 Пословника Савезног већа, Одбор за народну привреду упутио је пети део Предлога друштвеног плана Федеративне Народне Ре-

публике Југославије за 1954 годину Законодавном одбору на претрес. Законодавни одбор је претресао и усвојио одредбе петог дела Предлога друштвеног плана за 1954 годину са следећим изменама:

У тач. 3 глава XXXIX уместо речи „заседају" ставити „седници".

У тач. 1 главе XLI уместо речи „трећег дела" ставити „овог".

Многе предлоге, нарочито од предузећа и привредних организација, Одбор за привреду није могао да усвоји, премда су они били добри и корисни. Разлог је у томе што већина тих предлога, да би се остварили, захтевају нова материјална средства, а то би значило извршити нову расподелу у подели друштвеног продукта, што би по мишљењу Одбора било штетно, јер садашња расподела најбоље одражава целовитост развитка привреде у нашој земљи. Задржавање целовитости привредног развитка био је један од основних принципа на коме се водила дискусија, и тамо где та целовитост по првом Предлогу друштвеног плана није била до краја проведена, као што је случај у развитку електропривреде према другим гранама, нужно је било тражити њено успостављање. Многи оправдани захтеви а за које нема материјалних могућности, остали су изван Предлога друштвеног плана. То се односи и на многе предлоге појединих срезова и градова, као и на предлоге појединих посланика и групе посланика.

Пред овим Одбором налазио се и Предлог закона о друштвеном плану. Но, он није могао бити продискутован јер се тај закон мора сагласити са свим законима на којима се изграђује наш привредни систем као и наше привредно законодавство. За такво саглашавање није било времена, пошто су нужне неке одборе за спровођење плана, унет је накнадно пети део Предлога друштвенога плана који суштински не претставља саставни део плана већ само у овој години замењује најнеопходније прописе који регулишу обавезе и права појединих органа у планирању.

Наш пословник не предвиђа процедуру како да се гласа о друштвеном плану што би значило да би се требало изгласавати као сваки други закон. Одбор ипак сматра да тај начин не би био најподеснији па због тога препоручује да се гласање врши тако да се најпре гласа о предлогу у начелу. За први део нека се не врши посебно гласање већ да се примедбе на њега дају у вези са гласањем у начелу. Од другог дела даље претрес би се требао одвијати по главама, а гласање по одељцима. Одељци су означени арапским бројевима. Као посебан одељак требало би сматрати код гласања 14, 15, 25, 27, 29, 33, 34, 35, 36, 37 и 38 главу. Пети део исто би требало гласати по одељцима.

Пошто је овакав Предлог друштвеног плана заједно за предложеним амандманима по оцени Одбора за народну привреду Савезног већа најбоље одразио максималну могућност развитка наше привреде, то предлажемо Савезном већу да овај предлог у целости усвоји.

За известиоца одређен је Полич Зоран.

Секретар
Анте Раос, с. р.

Претседник
Милентије Поповић, с. р.

Чланови:

Милош Минић, с. р., **Радивоје Давидовић**, с. р., **Вицко Крстуловић**, с. р., **Пашага Манџић**, с. р., **Илија Тепавац**, с. р., **Ђуро Јовановић**, с. р., **Влајко Беговић**, с. р., **Зоран Полич**, с. р., **Јефто Шћепановић**, с. р., **Благоје Попов**, с. р., **Тоне Фајфар**, с. р., **Љубо Бабић**, с. р., **Виктор Авбељ**, с. р., **Душан Чалић**, с. р., **Видоје Смилевски**, с. р., **Боге Кузмановски**, с. р., **Маријан Цветковић**, с. р., **Мика Шпиљак**, с. р., **Пал Шоти**, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ФНРЈ ЗА 1954 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА
Одбор за народну привреду
Број 58
4 марта 1954 год.
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Већа произвођача Савезне народне скупштине подноси Дому Предлог друштвеног плана за 1954 годину, на претрес и прихватање. Ово је први пут у историји нашег парламентарног живота да и претставници непосредних произвођача суделују у претресању и одлучују о друштвеном плану Федеративне Народне Републике Југославије. То је доказ више да је зграда радничког самоуправљања завршена. Ово је први пут да се у претресу и доношењу друштвеног плана на овај, нов начин, улазило у све елементе и детаље плана са стране људи који своја искуства у управљању производњом настоје да примене и у пословима, који усмеравају привредни развитак наше земље у правцу што брже изградње социјализма. Колико смо ми, као чланови Одбора за народну привреду, успели савладати тај, за нас нов задатак, оценићете најбоље ви сами.

Одбор за народну привреду подноси вам овај предлог на темељу свестраног разматрања и анализе Предлога друштвеног плана за 1954 годину који је објављен 20 јануара 1954 године и достављен народним посланицима. Тај првобитни текст плана у току дискусије показао се због своје специфичне конструкције као неприкладан за претрес и гласање у Скупштини. Зато је он на темељу одлуке овог Одбора и Одбора за народну привреду Савезног већа прерађен у један прикладнији облик који је накнадно достављен народним посланицима. Тај посао систематизације друштвеног плана извршила је једна заједничка комисија Одбора за народну привреду оба Дома за редакцију текста друштвеног плана. Тај редиговани предлог друштвеног плана чинио је основу за претрес у Одбору.

Одбор је започео свој рад у заједничким седницама Одбора за народну привреду и буџет оба Дома, саслушавши излагање претставника Савезног извршног већа и претресавши Предлог плана у начелној дискусији. То је обављено на заједничким седницама 10 и 12 фебруара ове године. Одбор је након тога наставио претрес друштвеног плана на посебним седницама одржаним у времену од 13 фебруара до 2 марта 1954 године. О раду Одбора упозната је најшира јавност, шта више у раду Одбора она је индиректно суделовала. Одбор је у току свога рада примио знатан број препорука, претставки и предлога од стране привредних и синдикалних организација. Многи од њих наћи ће одговор на своја питања у Предлогу плана, а што се неки и оправдани предлози нису могли узети у обзир разлог су још увек ограничене материјалне могућности наше земље. Одбор је користио све могуће форме да омогући што бољи претрес појединих питања, тражећи анализе од државних органа, Завода за планирање, друштвених организација итд. У свом раду Одбор је због нарочито важних или опсежних и специфичних питања формирао пододборе или комисије. Тако су у току заседања Одбора радили по одређеним питањима следећи пододбори и комисије:

— пододбор за молбе и жалбе предузећа,

— пододбор за разматрање ситуације око неодржавања рокова изградње хидроенергетских постројења,

— пододбор за анализирање стања у филмској индустрији,

— комисија за редакцију и систематизацију текста Предлога друштвеног плана за 1954 годину, и

— комисија за усклађивање закључака Одбора за народну привреду оба дома.

Премда је за већину чланова Одбора тај рад био нов, он је ипак успешно савладан. На седницама Одбора присуствовали су увек скоро сви чланови (просечно 19 до 21 члан). У опширним и свесрдним дискусијама суделовало је по свакој тачки просечно 60 до 70% присутних чланова. Колико је рад одбора био обиман види се најбоље из опсега стенографских бележака, којих има преко 1250 страница. Па ипак се не би могло рећи да је било много ситних или сувишних ствари. Већина предлога и питања била је начелне природе, а и они поједини примери који су конкретно изнешени, помогли су Одбору да по одређеним питањима заузме начелан став. Одбор је у целини прихватио основне пропорције Предлога друштвеног плана и у својој дискусији полазио је увек од јединства привреде читаве наше земље. Дискусија је углавном била усмерена на што боље искоришћење постојећих капацитета, на што већу и рационалнију производњу и на указивање оних елемената који ту производњу могу још да прошире и повећају. Био је то често претрес до детаља, вршен од стране људи који се у свом свакодневном животу и раду сусрећу са нашим привредним уредбама и законима, који имају прилике да виде како се те уредбе и закони спроводе у пракси и какве све одразе и рефлексе може пракса на њих да има. Можда су нека питања и предлози, гледани са стране изгледали и мање важни, али су они помогли сагледавању свих поставки и инструмената нашег привредног система. По нашем мишљењу и у томе је значајан допринос Већа произвођача, те нове институције радничког самоуправљања у деловању и раду Савезне народне скупштине. Да је рад Одбора био у својој суштини правилан, види се и из чињенице, што је већина предлога Одбора прихваћена и обухваћена накнадно достављеним амандманима Савезног извршног већа. Одбор је у свом раду имао стално пред очима наше материјалне могућности и тешкоће у вези нашег платног биланса и са те платформе прилазио сваком проблему и предлогу. Оквири које је Одбор поставио били су у првом реду независност наше државе и потреба убрзаног развитка наших производних снага. Једна од карактеристика плана јесу и већа средства за унапређење пољопривредне производње.

У пречишћени текст Предлога друштвеног плана за 1954 годину, који је достављен Дому, унети су и амандмани Савезног извршног већа који су накнадно достављени. Они углавном регулишу ова питања:

— однос између занатских предузећа и радњи и индустриских предузећа у погледу пореза на промет производа;

— повећање и расподелу буџетских инвестиција;

— висину друштвеног производа, националног дохотка и њихову расподелу;

— висину каматне стопе на основна средства;

— стопе акумулације и коришћење амортизационих фондова;

— висину каматне стопе на обртне кредите и коришћење обртних кредита;

— рокове отплате кредита за инвестиције и издвајање средстава из општег инвестиционог фонда;

— систем обрачунских плата у привреди;

— расподелу ренте;

— расподелу прихода из пореза на промет;

— висину и наплату савезног пореза на добит;

— ограничења фонда плата;

— расподелу и употребу централног девизног фонда и мере за регулисање извоза;

— одређивање цена; и

— расподелу укупних средстава федерације.

Поред тога, Савезно извршно веће преложило је својим амандманима нове главе у предлогу друштвеног плана за 1954 годину и то XXXII, XXXIII, XXXIV и XXXV, којима се регулишу ова питања: отплата савезних инвестиција, коришћење неупотребљених средстава републичких инвестиционих фондова, уплата зајма федерацији од стране привреде и питање примене прописа о економским инструментима на установе са самосталним финансирањем које се баве узгојем и експлоатацијом шума.

Одбор за народну привреду усвојио је све ове амандмане, јер су они у већини случајева обухватили промене и допуне у Предлогу друштвеног плана у смислу предлога и препорука Одбора.

Одбор за народну привреду Већа произвођача на основу предлога чланова Одбора усвојио је следеће амандмане на Предлог друштвеног плана за 1954 годину.

1) На главу XVII (каматна стопа на основна средства) додаје се тачка е) која гласи: „Мелиорационих објеката (насипа канала, пумпи и слично) изузев разводне мреже."

Овом изменом ослобађају се мелиорациони објекти плаћања камате на вредност означених основних средстава;

2) На главу XVIII (каматна стопа за краткорочне кредите) у одељку 1) додаје се: „Каматна стопа за пољопривредна добра и земљорадничке задруге образује се слободно према условима тржишта, с тим да краткорочни кредити за њихову пољопривредну делатност не могу имати нижу стопу од 2% годишње."

Овом изменом ограничава се минимална каматна стопа од 2% годишње само за пољопривредну производњу а не и за остале делатности задруга и пољопривредних добара.

3) На главу XIX (рокови отплате зајмова за инвестиције и издвајање средстава из општег инвестиционог фонда) уз одељак 10 брише се у тачки 2: „дрвном индустриском предузећу „Мачва" — Бања Ковиљача."

Овом изменом ово предузеће брише се из списка предузећа којима банка треба да одобри кредит по каматној стопи од 3% према амандману Савезног извршног већа у одељку 10) тачка 2). Ово предузеће се брише ради тога што се оно налази на објектима који су предвиђени за изградњу фабрике вискозе.

4) На главу XX (обрачунске плате) први став, одељак 1) брише се и треба да гласи: „Народни одбор, односно његово веће произвођача надлежни по постојећим прописима водећи рачуна о тежини и условима рада могу износе обрачунских плата повећати за:"

Ова измена је извршена обзиром на потребу прилагођавања органа који имају право да повећавају фонд плата по постојећим прописима.

5) На главу XXIII (стопа пореза на добит) тачка 3) први став новог одељка 4) треба да гласи: „Пољопривредна добра, земљорадничке задруге и њихови погони, у погледу пољопривредне производње не плаћају порез на добит."

Савезно извршно веће може ослободити од плаћања пореза на добит земљорадничке задруге и њихове погоне у погледу њихових осталих делатности.

Овим амандманом мења се предлог Савезног извршног већа утолико што се земљорадничке задруге ослобађају плаћања пореза на добит, не само у погледу пољопривредне производње, већ и у по-

гледу сваке друге делатности. То значи да би земљорадничке задруге извршавале своје обавезе према срезу, односно граду.

6) На главу XXIV (зајам федерације), други став треба да гласи: „Савезним законом прописаће се услови враћања и амортизовања зајмова, каматна стопа на уписана средства као и начин издавања обвезница."

Измена према предлогу Савезног извршног већа која је учињена овим амандманом састоји се у томе да се услови зајма утврђују законом а не уредбом Савезног извршног већа.

7) На главу XXV (друштвени производ), национални доходак и њихова расподела) став први мења се и гласи: „Народни одбор надлежан по постојећим прописима одређује у свом друштвеном плану који се део добити који остаје привредним организацијама може највише употребити за фонд плата."

Ова је измена учињена из разлога да би се градским општинама са посебним правима дала могућност утврђивања ограничења фонда плата тамо где је градска општина надлежна да расподељује добит.

Са овим амандманима Одбора за народну привреду Већа произвођача накнадно се сагласило Савезно извршно веће, те су и ови амандмани ушли у пречишћени текст Предлога друштвеног плана за 1954 годину.

Осим тога, Одбор је из текста друштвеног плана отклонио и извесне стилске и штампарске грешке, које се овде не наводе.

Одбор је сматрао за потребно да не претреса Предлог закона о друштвеним плановима, већ да одговарајуће одредбе законске природе у опсегу колико је то потребно за примену друштвеног плана унесе у пети део Предлога друштвеног плана. Са овим одредбама су се сагласили законодавни одбори оба дома. То је изнимка за ову годину оправдана из тога разлога, што Предлог закона о друштвеним плановима чини саставни део рада на целокупном нашем законодавству, те је и правилније да се решава у склопу читаве целине. Поред тога, не може се још сагледати ни деловање уредаба које регулишу нови привредни систем. Но, предлози друштвеног плана идућих година мораће по правилу бити састављени и изгласавани на темељу и у складу Закона о друштвеном плану.

И на крају Одбор сматра за своју дужност да упозори Дом, да Пословник Дома не предвиђа процедуру за вођење претреса и изгласавање овакве врсте материје и у оваквом облику као што је друштвени план. Стога је Одбор слободан да предложи Дому да врши претрес и гласање Предлога друштвеног плана на исти начин као што је то вршио и овај Одбор, тј.:

— да се не врши посебно гласање за први део, већ да се примедбе на њега дају код гласања у начелу за читав предлог плана;

— од другог дела Предлога друштвеног плана да се претрес врши по главама, а гласање по одељцима. Главе XII, XIV, XV, XVI, XXXI, XXXII и XXXIII треба сматрати као посебне одељке у вези са процедуром претреса и гласања;

— пети део Предлога друштвеног плана изгласавати по одељцима.

Одбор стоји на становишту да је Предлог друштвеног плана за 1954 годину правилно постављен овако како вам је предложен и да одражава максималне могућности за развитак наше привреде и зато предлаже Дому да га усвоји.

За известиоца Одбор је одредио народног посланика инж. Бориса Бакрача.

Секретар
Младен Саздевски, с. р.

Претседник
Драги Стаменковић, с. р.

Чланови:

инж. **Иван Пинтерич**, с. р., инж. **Борис Бакрач**, с.р., **Ђорђе Благојевић**, с. р., **Анте Бојанић**, с. р., инж. **Јован Јанковић**, с. р., **Ненад Јакшић**, с. р., инж. **Филип Кнежевић**, с. р., инж. **Добривоје Лапчевић**, с. р., **Милан Мићковић**, с. р., **Радивоје Лукић**, с. р., **Милош Милаковић**, с. р., **Фрањо Михл**, с. р., **Бранислав Младеновић**, с. р., инж. **Војин Поповић**, с. р., **Јанко Рудолф**, с. р., **Андрија Шубат**, с. р., **Борко Темелковски**, с. р., **Душан Секић**, с. р., **Едо Зорко**, с. р.

PREDLOG

ZAKONA O BUDŽETU FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE (SAVEZNOM BUDŽETU) ZA 1954 GODINU

Član 1

Savezni budžet za 1954 godinu sa posebnim prilozima sadrži:

I Savezni budžet:

sa prihodima od — — — — — — — — —		Dinara 262.037,000.000.—
sa rashodima:		
za privredu	Din. 65.207,000.000.—	
za narodnu odbranu	,, 164.000,000.000.—	
za administraciju	,, 32.830,000.000.—	Dinara 262.037,000.000.—

II Predračune ustanova sa samostalnim finansiranjem:

sa prihodima od — — — —	Dinara	1.471,146.000.—
sa rashodima od — — — —	,,	1.995,373.040.—
i viškom rashoda od — — —	Dinara	524,227.040.—

III Predračune posebnih fondova

sa prihodima od — — — — —	Dinara	44,215.074.—
sa rashodima od — — — — —	,,	40,254.959.—
i viškom prihoda od — — —	Dinara	3,960.115.—

Clan 2

Viškovi rashoda u predračunima ustanova sa samostalnim finansiranjem u ukupnom iznosu od Dinara 524,227.040.— pokrivaju se dotacijama iz saveznog budžeta.

Član 3

Viškovi prihoda u predračunima posebnih fondova u ukupnom iznosu od Dinara 3,960.115.— uplatiće se u savezni budžet:

Član 4

Od predviđenog viška prihoda u predračunu Jugoslovenske lutrije u ukupnom iznosu od Dinara 189,739.600.— raspoređuje se društvenim organizacijama:

Savezu boraca NO rata —	Dinara	40,983.750.—
Savezu RVIJ — — — — — —	,,	32,445.470.—
Savezu slepih Jugoslavije —	,,	34,153.220.—
Savezu gluvih Jugoslavije —	,,	32,445.400.—
Jug. Crvenom krstu — — —	,,	30,737.800.—
a u budžet uplatiće se ostatak od	,,	18,973.960.—

Član 5

Ustanove sa samostalnim finansiranjem koje u toku 1954 godine, uspešno organizovanim izvršenjem zadataka predviđenih u odobrenom predračunu za 1954 godinu, ostvare višak sopstvenih prihoda iznad planiranih uneće u svoje fondove, u smislu čl. 5 i 7

Osnovne uredbe o ustanovama sa samostalnim finansiranjem, od tako ostvarenog viška:

U fond za nagrađivanje:

Jugoslovenska lutrija	10%
Radio Jugoslavija	30%
Telegrafska agencija Nova Jugoslavija	10%
Centar za tehničku i naučnu dokumetaciju	20%
Zavod za školsku opremu	20%
Institut za mlekarstvo	30%
Savezna komisija za pregled filmova	10%

U fond za zamenu i dopunu:

Jugoslovenska lutrija	40%
Radio Jugoslavija	70%
Telegrafska agencija Nova Jugoslavija	90%
Centar za tehn. i naučnu dokumentaciju	80%
Zavod za školsku opremu	80%
Institut za mlekarstvo	70%
Savezna komisija za pregled filmova	90%

U Rezervni fond:

Jugoslovenska lutrija	50%

Raspodela viška prihoda koji ustanova sa samostalnim finansiranjem ne ostvari na način predviđen u prvom stavu ovog člana izvršiće se Zakonom o završnom računu FNRJ za 1954 godinu.

Član 6

Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da prilikom ukidanja, spajanja i menjanja saveznih organa i ustanova rasporedi rashode odobrene u njihovom predračunu na novoosnovane savezne organe i ustanove. Predračune novoosnovanih saveznih organa i ustanova, na predlog Saveznog izvršnog veća, odobrava Odbor za budžet Narodne skupštine FNRJ.

Član 7

Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da prilikom sprovođenja novog platnog sistema rasporedi na savezne organe i ustanove sredstva predviđena za tu svrhu u saveznom budžetu.

Član 8

Na teret kredita predviđenih u predračunima saveznih organa i ustanova za plaćanje socijalnog doprinosa ne mogu se povećavati putem virmana krediti odobreni za isplatu ličnih rashoda.

Član 9

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije« sa primenom od 1 januara 1954 godine.

PREGLED PRIHODA I RASHODA
BUDŽETA FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE
— savezni budžet —

PRIHODI			RASHODI		
1. Prihodi iz privrede:			**I Rashodi privrede:**		
porez na promet	97.296,000.000		1. Investicije u privredi		33.315,000.000
savezni porez na dobit	61.590,000.000	158.886,000.000	2. Dotacije privredi		10.092,000.000
3. Prihodi saveznih organa i ustanova		1.740,000.000	4. Obaveze države i garancije:		
4. Ostali prihodi		7.296,000.000	Obaveze po unutrašnjim zajmovima	1.600,000.000	
5. Sredstva iz zajmova:			Otplata inostrane nacionalizovane imovine	1.200,000.000	2.800,000.000
zajam Federacije iz opšteg investicionog fonda za savezne investicije	33.315,000.000		5. Društvene rezerve		19.000,000.000
zajam Federacije iz opšteg investicionog fonda za pokriće saveznih potreba izvan investicija	20.000,000.000	53.315,000.000	**Svega:**		**65.207,000.000**
6. Deo inostranih sredstava i razlike u cenama robe u prometu sa inostranstvom		40.800,000.000	**II Rashodi narodne odbrane:**		
			6. Narodna odbrana		164.000,000.000
			Svega:		**164.000,000.000**
			III Rashodi administracije:		
			7. Investicije u administraciji		861,100.000
			8. Prosveta i narodna kultura		519,345.000
			9. Socijalno staranje		8.726,204.000
			10. Zdravstvena zaštita		870,243.000
			11. Državna uprava, sudstvo i tužioštvo		8.854,807.000
			12. Dotacije:		
			Narodnim republikama:		
			NR Makedoniji 2.660,000.000		
			NR Crnoj Gori 3.683,000.000	6.343,000.000	
			Ustanovama sa samostalnim finansiranjem	343,201.000*	
			Privrednim organizacijama	43,600.000	
			Društvenim organizacijama	268,500.000	6.998,301.000
			13. Obaveze po budžetu i budžetski rezervni fond:		
			Obaveze po budžetu iz ranijih godina	1.500,000.000	
			Budžetski rezervni fond	4.500,000.000	6.000,000.000
			Svega:		**32.830,000.000**
UKUPNO PRIHODI:		**262.037,000.000**	**UKUPNO RASHODI:**		**262.037,000.000**

NAPOMENA: * — U ovom iznosu od Din. 343,201.000.— nije sadržano Din. 200,000.000.— za investicije Radio Jugoslavije. Ove investicije su obuhvaćene u investicijama za administraciju (u sumi od Din. 861,100.000.—).

	PRIHODI	SVEGA	Razdeo	RASHODI	I DEO Investicije u privredi
				I Rashodi privrede	
1	Porez na promet — — — — — — — —	97.296,000.000	1	Investicije u industriji — — — — — — —	21.070,000.000
2	Savezni porez na dobit — — — — — — —	61.590,000.000	2	Investicije u saobraćaju — — — — — — —	6.770,000.000
3	Prihodi saveznih organa i ustanova — — — —	1.740,000.000	3	Investicije u zoni »B« Slobodne teritorije Trsta —	1.000,000.000
4	Razlika u cenama robe — — — — — — —	3.000,000.000	4	Izgradnja novog Beograda i stanbena izgradnja —	1.465,000.000
5	Carine i carinske takse — — — — — — —	800,000.000	5	Istražni radovi — — — — — — — — —	3.010,000.000
6	Razni prihodi — — — — — — — — —	3.496,000.000	6	Dotacije privredi — — — — — — — — —	
7	Sredstva iz zajmova — — — — — — — —	53.315,000.000	7	Obaveze države i garancije — — — — — —	
8	Deo inostranih sredstava i razlike u cenama robe u prometu sa inostranstvom — — — — — —	40.800,000.000	8	Društvene rezerve — — — — — — — —	
				SVEGA RASHODI PRIVREDE	**33.315,000.000**
				II Rashodi narodne odbrane	
				Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane —	
				SVEGA RASHODI NARODNE ODBRANE	
				III Rashodi administracije	
			10	Savezna narodna skupština — — — — — —	
			11	Kabinet Pretsednika Republike — — — — —	
			12	Savezno izvršno veće — — — — — — —	
			13	Savezni vrhovni sud — — — — — — — —	
			14	Državni sekretarijat za inostrane poslove — — —	
			15	Državni sekretarijat za unutrašnje poslove — —	
			16	Državni sekretarijat za poslove nar. privrede — —	
			17	Državni sekretarijat za poslove opšte uprave i budžet	
			18	Javno tužioštvo — — — — — — — — —	
			19	Glavna državna arbitraža — — — — — —	
			20	Savezno javno pravobranioštvo — — — — —	
			21	Savezni zavod za privredno planiranje — — —	
			22	Savezni zavod za stat. i evidenciju — — — —	
			23	Uprava za spoljnu trgovinu — — — — — —	
			24	Savezna uprava za ishranu — — — — — —	
			25	Uprava pomorstva i rečnog saobraćaja — — —	
			26	Uprava civilnog vazduhoplovstva — — — —	
			27	Uprava carina — — — — — — — — —	
			28	Uprava za državne materijalne rezerve — — —	
			29	Savezna uprava za investicionu izgradnju — —	
			30	Savezna geodetska uprava — — — — — —	
			31	Uprava za ekonomsku i tehničku pomoć — — —	
			32	Savezna uprava hidrometeorološke službe — —	
			33	Savezna uprava za veterinarsku službu — — —	
			34	Savezna uprava za zaštitu bilja — — — — —	
			35	Komisija za kulturne veze sa inostranstvom — —	
			36	Savezna komisija za standardizaciju — — — —	
			37	Vrhovna invalidska komisija — — — — —	
			38	Komisija za vodoprivredu — — — — — —	
			39	Jug. nacionalna komisija za UNESKO — — —	
			40	Jug. nac. komitet za polj. i ishranu FAO — —	
			41	Jug. nac. komisija za međunarodnu org. rada. MOR	
			42	Komisija za saradnju sa međ. zdrav. organizac.	
			43	Nacionalni komitet za UNICEF — — — — —	
			44	Savezni ured za patente — — — — — — —	
			45	Savezni ured za mere i dragocene metale — — —	
			46	Državna arhiva — — — — — — — — —	
			47	Savezni zavod za narodno zdravlje — — — —	
			48	Akademiski savet — — — — — — — —	
			49	Bibliografski institut — — — — — — — —	
			50	Savezni institut za zaštitu spomenika kulture — —	
			51	Invalidske prinadležnosti — — — — — — —	
			52	Muzej Nikole Tesle — — — — — — — —	
			53	Dotacije narodnim republikama — — — — —	
			54	Dotacije ustanovama sa samostalnim finansiranjem	
			55	Dotacije privrednim organizacijama — — — —	
			56	Dotacije društvenim organizacijama — — — —	
			57	Obaveze po budžetu i budžetski rezervni fond —	
				SVEGA RASHODI ADMINISTRACIJE	
	UKUPNO:	**262.037,000.000**		**UKUPNO:**	**33.315,000.000**

P R E G L E D

NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE (SAVEZNI BUDŽET) PO DELOVIMA I RAZDELIMA

2 DEO Dotacije privredi	4 DEO Obaveze države i garancije	5 DEO Društvene rezerve	6 DEO Narodna odbrana	7 DEO Investicije u administraciji	8 DEO Prosveta i narodna kultura	9 DEO Socijalno staranje	10 DEO Zdravstvena zaštita	11 DEO Državna uprava, sudstvo i tužilaštvo	12 DEO Dotacije	13 DEO Budžetske obaveze i budžetski rezervni fond	SVEGA	Razdeo
											21.070,000.000	1
											6.770,000.000	2
											1.000,000.000	3
											1.465,000.000	4
											3.010,000.000	5
10.092,000.000											10.092,000.000	6
	2.800,000.000										2.800,000.000	7
		19.000,000.000									19.000,000.000	8
10.092,000.000	**2.800,000.000**	**19.000,000.000**									**65.207,000.000**	
			164.000,000.000								164.000,000.000	9
			164.000,000.000								**164.000,000.000**	
					9,000.000			361,658.000			370,658.000	10
								52,924.000			52,924.000	11
					13,049.000	530.000		192,720.000			206,299.000	12
								17,992.000			17,992.000	13
				165,000.000	149,500.000			1.750,470.000			2.064,970.000	14
				300.000	28,961.000			3.117,024.000			3.146,285.000	15
								79,728.000			79,728.000	16
					1,200.000			713,513.000			714,713.000	17
								464,062.000			464,062.000	18
								17,168.000			17,168.000	19
								10,329.000			10,329.000	20
					25,997.000			55,833.000			81,830.000	21
					26,300.000			300,752.000			327,052.000	22
				235,000.000				27,713.000			262,713.000	23
								4,679.000			4,679.000	24
								913,663.000			913,663.000	25
								97,000.000			97,000.000	26
				220,000.000				221,679.000			441,679.000	27
				4,600.000				19,750.000			24,350.000	28
								7,974.000			7,974.000	29
					17,400.000			282,242.000			299,642.000	30
				6,000.000	63,750.000			23,005.000			92,755.000	31
				13,500.000	13,242.000			28,524.000			55,266.000	32
								10,606.000			10,606.000	33
								8,028.000			8,028.000	34
					46.200.000			7,003.000			53,203.000	35
					15,689.000						15,689.000	36
				8,700.000				4,695.000			13,395.000	37
								7,816.000			7,816.000	38
					20,214.000						20,214.000	39
					12,579.000						12,579.000	40
						13,670.000					13,670.000	41
							14,940.000				14,940.000	42
						62,004.000					62,004.000	43
					9,428.000						9,428.000	44
								56,257.000			56,257.000	45
					11,977.000		25,303.000				11,977.000	46
				2,000.000							27,303.000	47
					10,584.000						10,584.000	48
					13,824.000						13,824.000	49
				6,000.000	12,926.000						18,926.000	50
						8.650,000.000	830,000.000				9.480,000.000	51
					17,525.000						17,525.000	52
									6.343,000.000		6.343,000.000	53
				200,000.000					343,201.000		543,201.000	54
									43,600.000		43,600.000	55
									268,500.000		268,500.000	56
										6.000,000.000	6.000,000.000	57
				861,100.000	**519,345.000**	**8.726,204.000**	**870,243.000**	**8.854,807.000**	**6.998,301.000**	**6.000,000.000**	**32.830,000.000**	
10.092,000.000	**2.800,000.000**	**19.000,000.000**	**164.000,000.000**	**861,100.000**	**519,345.000**	**8.726,204.000**	**870,243.000**	**8.854,807.000**	**6.998,301.000**	**6.000,000.000**	**262.037,000.000**	

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА БУЏЕТ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ САВЕЗНОГ БУЏЕТА ЗА 1954 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за буџет

Бр. 20

4 марта 1954 године

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Другови и другарице народни посланици, Предлог савезног буџета за 1954 годину који је поднет Савезној народној скупштини на разматрање износи на страни прихода и на страни расхода динара 262,037.000.000. Горе предвиђени износ прихода и расхода савезног буџета за 1954 годину, изменом Предлога друштвеног плана за 1954 која је извршена путем амандмана, смањен је за динара 1,923.000.000, тако да укупни приходи и расходи по Савезном буџету за 1954 годину износе динара 260,114.000.000.

Промене које су наступиле у друштвеном плану утицале су и на приходе и на расходе предвиђене у Предлогу савезног буџета.

Порез на промет износи динара 80,820.000.000 у односу на раније предвиђени износ од динара 97,296.000.000. Ово из разлога што су народним републикама и народним одборима остављена већа средства овог облика прихода.

Порез на добит повећан је на износ од динара 82,866.000.000 у односу на раније предвиђени износ од динара 61,590.000.000. Ово повећање је извршено због тога што народне републике и народни одбори у својим друштвеним плановима за 1954 предвиђају већи обим производње и веће смањење трошкова у производњи него што је било то предвиђено приликом израде Предлога савезног друштвеног плана за 1954 годину.

Зајам федерације из општег инвестиционог фонда за савезне инвестиције повећан је на износ од динара 35,965.000.000 у односу на раније предвиђени износ од динара 35,315.000.000 а зајам федерације из општег инвестиционог фонда за покриће савезних потреба изван инвестиција смањен је на износ од динара 10,627.000.000 у односу на раније предвиђени износ од динара 20,000.000.000.

Од укупно предвиђених расхода по савезном буџету за 1954 годину у износу од динара 260,114.000.000 расподељује се и то:

1) на инвестиције у привреди динара 35,965.000.000 односно 13,8% у односу на укупне расходе;

2) дотације привреди 10,092.000.000 односно 3,8% у односу на укупне расходе;

3) непривредне инвестиције — државних органа и установа у износу од 1,330,100.000 односно 0,5% у односу на укупне расходе;

4) друштвене резерве у износу од 9,000.000.000 односно 3,5% у односу на укупне расходе;

5) народна одбрана у износу од 166,700.000.000 динара односно 64,1% у односу на укупне расходе;

6) инвалидске принадлежности у износу од 8,650.000.000 динара односно 3,3% у односу на укупне расходе;

7) дотације народним републикама, друштвеним организацијама, привредним организацијама и установама са самосталним финансирањем у износу од динара 8.804,800.000 односно 3,4% у односу на укупне расходе;

8) расходи администрације у износу од динара 11,121.800.000 односно 4,3% у односу на укупне расходе;

9) обавезе по буџету и буџетски резервни фонд у износу од 5,630.300.000 односно 2,2% у односу на укупне расходе и

10) обавезе државе и гарантије по унутрашњим зајмовима и национализоване имовине у износу од динара 2,820.000.000 односно 1,1% у односу на укупне расходе.

Из горње структуре расхода јасно произилази да на расходе администрације отпада свега 4,3% у односу на укупне расходе предвиђене у Предлогу буџета за 1954 годину, док се већи део расхода односи на потребе привреде, Народне армије и друге неадминистративне потребе, што је потпуно у складу са извршеном децентрализацијом и реорганизацијом савезног апарата.

Ако се предвиђени расходи по савезном буџету за 1954 годину упореде се одобреним расходима у 1953 години видеће се да су расходи за 1954 годину већи у односу на 1953 годину за око 30 милијарди динара. Из саме структуре предлога буџета за 1954 годину јасно се види нашта се односе ова повећања. У предлогу савезног буџета за 1954 годину предвиђени су нови расходи који нису били у буџету за 1953 годину, као што су расходи за инвестиције у привреди, затим на непривредне инвестиције, друштвене резерве и други расходи који су или потпуно нови или су предвиђени у већем износу у односу на 1953 годину. Сем тога из самог упоређења се види да су извесни расходи у предлогу буџета за 1954 годину предложени у доста мањем износу но што су одобрени у 1953 години као, на пример, расходи Народне одбране, обавезе државе и буџетски резервни фонд и друго.

У предлогу савезног буџета за 1954 годину, као што се види из амандмана Савезног извршног већа од 20 фебруара 1954 године, који је Одбор за буџет у целости прихватио, дошло је до промена у приказивању прихода и расхода у буџету. Овим амандманом измењена је досадашња подела расхода по савезном буџету на три дела, тј. на расходе привреде, расходе народне одбране и расходе администрације. Расходи привреде преносе се на одговарајуће разделе у савезном буџету. Тако расходи предвиђени у првом делу — за инвестиције у привреди — преносе се на 29 раздео — Савезна управа за инвестиционо изградњу, расходи предвиђени на име дотације привреди преносе се на 16 раздео — Државни секретаријат за послове народне привреде; расходи предвиђени на име обавеза државе и гаранције преносе се на 17 раздео — Државни секретаријат за послове опште управе и буџет и расходи предвиђени на име друштвених резерви преносе се на 12 разрео — Савезно извршно веће. Са преносом ових расхода на односне разделе мења се и висина расхода ових раздела за пренети износ што се види из приложеног амандмана.

Извршене измене путем амандмана у Предлогу друштвеног плана за 1954 годину одразиле су се такође и на висину расхода привреде. Расходи предвиђени за друштвене резерве смањени су за динара 10,000.000.000, расходи за инвестиције у привреди повећани су за динара 2.650,000.000, а расходи на име дотација народним републикама за дин. 1,725.000.000. Исто тако, буџетска резерва повећала се за дин. 1,700.000.000. Сем тога, повећање расхода извршено је и код Државног секретаријата за послове народне одбране за динара 2,700.000.000.

Повећање инвестиционих расхода за динара 2,650.000.000 извршено је због проширења инвестиционих радова у привреди.

Повећање дотације народним републикама у износу од динара 1,727.000.000 условило је ради изво-

ћења мелиорационих радова и изградње објеката друштвеног стандарда у Народној Републици Македонији и Црној Гори.

Повећање расхода народне одбране у износу од динара 2,700.000.000 извршено је ради тога што су се трошкови производње војних предузећа повећали због преласка у набавци девизних средстава на слободно обрачунско место, као и за накнаду обвезницима за време војне вежбе.

Предвиђени лични и материјални расходи по савезном буџету за 1954 годину приликом разматрања у Одбору за буџет претрпели су извесне измене и то:

1) предвиђени расходи Савезне народне скупштине у износу од динара 370,658.000 повећани су за динара 21,660.000 услед повећања расхода на име дневница и паушала народних посланика као и расходи за потребе Скупштинске страже. Према томе, укупни расходи 10 раздела — Савезне народне скупштине — износе динара 392,318.000.

2) Расходи Савезног извршног већа о спроведеним амандманима износе динара 9,325.299.000. По извршеном разматрању расхода Савезног извршног већа и на њихов предлог Одбор за буџет је смањио расходе за дин. 3,071.000 услед смањења броја службеника и чланова Извршног већа, због чега се смањују и расходи предвиђени на име положајних додатака. По извршеном смањењу 12 раздео — Савезно извршно веће — укупно износи 9.322,228.000 динара.

3) Расходи Савезног врховног суда за 1954 годину повећани су за дин. 300.000 на име огрева и превоза, тако да укупни раздео сада износи динара 18,292.000.

4) Расходи Главне државне арбитраже повећани су за динара 420.000 на име трошкова у вези парничних поступака који се воде пред арбитражом, тако да укупно 19 раздео — Главна државна арбитража — износи динара 17,588.000.

5) Расходи Савезног јавног правобраниоштва повећани су за динара 780.000, тако да укупно 20 раздео — Савезно јавно правобраниоштво — сад износи динара 11,109.000.

6) Расходи Савезног завода за привредно планирање повећани су за динара 3,000.000. Ово повећање извршено је код института за продуктивност рада а на име научно-истраживачке делатности, тако да укупно 21 раздео — Савезни завод за привредно планирање сада износи динара 84,830.000.

7) Расходи Управе поморства и речног саобраћаја смањени су за динара 3,180.000, тако да укупно 25 раздео — Управа поморства и речног саобраћаја — износи динара 910,483.000.

8) Расходи Управе царина смањени су за дин. 74,000.000. Смањење од 49,000.000 уследило је на њихов предлог пошто нису у могућности да изврше набавку једног моторног чамца. Смањење од 25 милиона динара извршено је на грађевинским радовима зато што Управа царина нема припремљен елаборат за изградњу зграде у Сплиту, те сматрају да неће моћи утрошити сва средства предвиђена у Предлогу буџета за 1954 годину. Према томе, 27 раздео — Управа царина — износи сада дин. 367,679.000.

9) Укупни расходи Управе за државне материјалне резерве смањени су за дин. 2,500.000 из разлога што се неће поставити предвиђени број особља. Расходи 28 раздела — Управа за државне материјалне резерве — по извршеном смањењу и спроведеном амандману износе динара 65,350.000.

10) Расходи Савезне геодетске управе повећани су за динара 19,000.000 за потребе довршења зграде Завода за фотограметрију. По спроведеном амандману и горњем повећању расходи 30 раздела — износе динара 468,642.000.

11) Расходи Управе за економску и техничку помоћ смањени су за дин. 3,500.000. Према томе, 31 раздео — Управа за економску и техничку помоћ — по извршеном смањењу и спроведеном амандману износе динара 189,255.000.

12) Расходи Савезне управе за ветеринарску службу повећани су од стране Одбора за буџет за дин. 4,000.000 на име расхода за сузбијање сточних заразних болести. По извршеном повећању 33 раздео — Савезна управа за ветеринарску службу — износи динара 14,606.000.

13) Расходи Савезне управе за заштиту биља приликом претреса у Одбору за буџет повећани су за дин. 4,000.000 на име сузбијања биљних болести. Са овим повећањем 34 раздео — Савезна управа за заштиту биља — износи динара 12,028.000.

14) Расходи Државне архиве приликом претреса у Одбору за буџет повећани су за дин. 250.000 на име трошкова око прикупљања података о нашој архиви у иностранству, услед чега је дошло до повећања расхода на име превозних и путних трошкова. Са извршеним повећањем 46 раздео — Државна архива — износи динара 12,227.000.

15) Расходи на име дотација друштвеним организацијама повећани су за дин. 5,000.000, тако да укупни расходи укључујући и амандман Савезног извршног већа износи дин. 523,460.000. Ово повећање од 5,000.000 динара извршио је Одбор за буџет и то на партији 12—264 поз. 1 дотација „Партизану", Савезу за телесно васпитање у износу од 3,000.000 динара и Савету Удружења ветеринара у износу од 2,000.000 динара.

Детаљна објашњења извршених повећања и смањења по Предлогу Савезног буџета за 1954 годину од стране Одбора за буџет код појединих савезних органа и установа могу се видети из прилога уз извештај.

У исказивању крајњих цифара код горњих раздела узете су у обзир како измене које су уследиле Одбор за буџет тако и измене које су уследиле усвајањем амандмана Извршног већа.

Као што се види из Предлога савезног буџета за 1954 годину, за инвестиције у привреди предвиђена је знатно већа сума.

Док се у последњим годинама финансирање инвестиција вршило углавном преко инвестиционог фонда, сада се предвиђа финансирање инвестиција како путем инвестиционог фонда, односно путем кредита намењених за инвестиције уз плаћање ануитета, тако и путем буџета, у свим оним случајевима у којима то није могуће остварити путем кредита. Поред финансирања инвестиција из буџета (за путеве, истражне радове, дотације привредним организацијама и слично) такође је потребно подизати нове објекте у привреди који су од важности за читаву друштвену заједницу.

Дотације народним републикама Македоније и Црној Гори у износу од 8,070.000.000 је одраз наше политике која има за циљ да привредно слабо развијена подручја ојача у економском погледу. Јачањем неразвијених подручја даје се помоћ не само поменутим републикама, него се јача и читава друштвена заједница.

Сем горе предвиђене дотације треба узети у обзир и суму од дин. 13,070.000.000 који износ иде за инвестициону изградњу привредних објеката на територији ових република. Кад се све ово узме у обзир онда се јасно види да се настојања наше друштвене заједнице за подизањем привредно неразвијених подручја добила свога израза и у Предлогу буџета за 1954 годину.

Приликом претреса Савезног буџета за 1954 годину посебно се разматрало и питање регреса у

привреди. Усвојило се становиште Савезног извршног већа да су регреси и поред извесних негативних последица нужни данас још увек. Сем регреса у пољопривреди и других, у Предлогу савезног буџета обезбеђена су и средства на име регреса за угаљ за широку потрошњу у висини од 1,000.000.000 динара. Што се тиче регреса за попуст на ценама у угоститељству приликом коришћења годишњег одмора, усвојено је становиште Савезног извршног већа да се овај регрес укине, а сума од 600,000.000 предвиђена у Предлогу савезног буџета за 1954 годину употреби за проширење капацитета летовалишта. Ово укидање горњег регреса уследило је из разлога што је у погледу коришћења овог регреса било највише злоупотреба, како од стране угоститељства, тако и од стране појединих корисника. Сем тога утврђено је да су ово право најмање користили они због којих је овај регрес и уведен.

При претресу предлога Савезног буџета за 1954 годину, Одбор за буџет се руководио принципом, с једне стране, максималне штедње и с друге, да се омогући несметан рад органима државне управе и савезним установама. У том циљу позивани су руководиоци појединих државних органа и установа и у заједници са њима претресани су предлози њихових предрачуна. Овај начин рада показао се добар и користан, али услед краткоће времена које је остало Одбору на располагању нису се могли темељније претрести сви расходи. Но, и поред тога, код смањења и повећања која је извршио Одбор за буџет у заједници са руководиоцима појединих установа дошло се до уштеде суме од 27,841.000 која ће се унети у буџетски резервни фонд. Ако би се гледале цифре у апсолутном износу које се предвиђају за државну управу, видеће се да исте претстављају незнатно повећање у односу на прошлогодишњи буџет. Међутим, ово повећање произилази из повећања доприноса за социјално осигурање за 35% у односу на прошлу годину. Према томе од укупно предвиђених расхода по Савезном буџету за 1954 годину на државне органе и установе долази свега 4,3% буџетских средстава што јасно показује нашу политику децентрализације која је током протеклих година извршена.

У току претреса Предлога савезног буџета истакнуто је неколико важних проблема међу којима се нарочито издвајају: оснивање института за извршавање платног система и друштвеног стандарда, и обезбеђење материјалних средстава за образовање радника. Поштo овај Одбор није надлежан за оснивање нових установа, препоручујемо Савезном извршном већу да се што пре приступи формирању једне установе која би се бавила изучавањем платног система и друштвеног стандарда. Такође препоручујемо народним одборима да у својим овогодишњим буџетима обезбеде одговарајућа материјална средства за образовање радника.

Предлажући у име Одбора за буџет Већа произвођача Предлог савезног буџета за 1954 годину, ја вас молим да размотрите све приходе и расходе, садржане у овом буџету, и да их усвојите.

Одбор за буџет Већа произвођача одредио је на својој седници за известиоца о буџету народног посланика друга Степановић Милана.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар
Сајак Никола, с. р.

Потпретседник
Степановић Милан, с. р.

Чланови:
Стојановић Станоје, с. р., **Дружић Иво**, с. р., **Ерцет Трипо**, с. р., **Паплер Славко**, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА БУЏЕТ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ САВЕЗНОГ БУЏЕТА ЗА 1954 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ
Одбор за буџет
Бр. 20
4 март 1954 године
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

I

Другови народни посланици,

Одбор за буџет Савезног већа претресао је Предлог буџета ФНРЈ (савезни буџет) за 1954 годину у начелу и у појединостима и усвојио га. Предлог савезног буџета за 1954 годину био је предвидео приход у суми од 262.037,000.000 динара и за расходе иста толика сума.

У току претреса буџета Одбор је добио неколико амандмана од стране Извршног већа који су народним посланицима подељени. Крајњи резултат ових амандмана је:

Код прихода, порез на добит (I део 2 раздео) се повећава за 21 милијарду 276 милиона и зајам Федерације из општег инвестиционог фонда за савезне инвестиције (V део 1 раздео) повећава се за 2.650,000.000 динара или укупно повећање износи 23,926 милиона динара. Затим, смањени су приходи од привреде (I део 1 раздео) за 16.476,000.000 динара и зајам федерације из Општег инвестиционог фонда за покриће савезних потреба изван инвестиција (V део 1 раздео) смањује се за 9.373,000.000 динара или укупно смањење за 25.849,000.000 динара, те тиме крајње смањење износи 1.923,000.000 динара, чиме су приходи Савезног буџета за 1954 годину одређени на 620.114,000.000 динара. Ови амандмани су последица измена у предлогу друштвеног плана који су настали током претреса истог у одборима за привреду.

Код расхода први амандмани су последица новог метода израде буџета по коме су расходи распоређени на државне секретаријате, управе и друге органе. Други амандмани су последица укидања Радио Југославије и распоређивања средстава из буџетске резерве установама и органима којима су били намењени. На крају амандмани на друштвени план изазвали су промене и у Предлогу савезног буџета.

Детаљнија образложења свих амандмана дата су уз исте и подељена народним посланицима.

Након уношења промена по амандманима, коначни Предлог савезног буџета за 1954 годину износи:

— приходи 260.114,000.000 динара,
— расходи 260.114,000.000 динара; буџет је уравнотежен.

II

Другови народни посланици, у поднетом Предлогу савезног буџета, у односу на прошлогодишњи Савезни буџет, постоји повећање за 31.014,000.000 динара. Повећање у овогодишњем буџету уследило је у првом реду услед инвестиција у привреди 35.965,000.000 динара, којих у прошлогодишњем буџету није било, затим, дотације повећане су за 2,092 милиона; непривредне инвестиције 1.330,100.000 динара и друштвене резерве 9 милијарди, тако да само ове четири ставке износе 48.387,100.000 динара. Али упоредо са овим постоје и извесна сма-

њења у односу на прошлогодишњи буџет, међу које спада код расхода народне одбране за 13 милијарди и 300,000.000 и код обавеза државе и код буџетског резервног фонда за 11.139,675.000 динара, тако да ова два смањења износе 24.439,675.000 динара. Како је извршено низ реорганизација у органима државне управе, например укинута су министарства и друго, онда има већи број мањих смањења и повећања, али изнете неколике цифре смањења и повећања, дају слику стварних повећања у овогодишњем предложеном буџету.

Међутим, у овогодишњем буџету дошло је до повећања и на личним расходима у првом реду услед повећања стопе доприноса за социјално осигурање која је од 10% повећана на 45% од фонда плата. Ово повећање износи око 1.270,000.000 динара. Затим формиране су неке нове службе, а неке су проширене, као што су например: Управа за инвестициону изградњу; Управа за спољну трговину; Управа за исхрану; Уред за мере и драгоцене метале; Институт за продуктивност рада и друге, чиме је повећан број службеника и радника код савезних органа и установа, а тиме се и фонд плата повећао за 154,653.000 динара. У овоме буџету предвиђена је и сума од 610,000.000 динара за додатне плате. Затим повећање издатака за Народну скупштину у суми око 357,000.000 динара. А сва ова повећања личних расхода у одговарајућој пропорцији изазвала су и повећање материјалних и функционалних расхода.

У предложеном Савезном буџету за 1954 годину извршена је следећа расподела расхода:

— за Народну одбрану	166.700,000.000 д.	— 64%
— за инвестиције у привреди — — — — —	35.965,000.000 д.	— 13%
— за органе државне управе — — — — —	11.093,934.000 д.	— 4,4%
— за дотације народним републикама — — —	8.070,000.000 д.	— 3,2%
— за дотације установама са самосталним финансирањем, друштвеним и привредним организацијама — — —	734,800.000 д.	— 0,4%
— за дотације у привреди — — — — —	10.092,000.000 д.	— 3,8%
— за непривредне инвестиције — — — — —	1.330,100.000 д.	— 0,7%
— за инвалидске принадлежности — — —	8.650,000.000 д.	— 3,4%
— за обавезе државних гаранција — — — —	2.820,000.000 д.	— 1,2%
— за буџетске резерве —	5.658,166.000 д.	— 2,3%
— за друштвене резерве	9.000,000.000 д.	— 3,6%

Ова структура расхода Савезног буџета јасно нам говори о нашој политици.

По пројекту Савезног буџета за Народну одбрану било је предвиђено 164.000,000.000 динара. Амандманом Извршног већа тражено је да се та сума повећа још за 2 милијарде за потребе Народне одбране, као и то да се 700,000.000 динара за подмирење трошкова вежби резервног кадра из буџетске резерве додају на буџет Народне одбране, за што су и били намењени, тако да је укупно расхода за Народну одбрану усвојено од Одбора 166 милијарди и 700 милиона динара.

Буџет за Народну одбрану ове године предвиђа мању суму за 13 милијарди и 300 милиона динара. Ово смањење буџета за потребе Народне одбране долази у првом реду од предвиђеног снижења цена у привреди, посебно индустриских производа.

Образложење расхода за Народну одбрану дао је државни секретар за послове народне одбране — друг Гошњак Иван.

Предложену суму за народну одбрану Одбор за буџет Савезног већа је једногласно усвојио и у начелу и у појединостима. Одбор сматра да овакви расходи за Народну одбрану одговарају данашњој спољнополитичкој ситуацији у свету и у складу је са политиком међународне сарадње и одржања мира у свету, коју наше Извршно веће води, као и са политиком слободе и независности наше земље.

Овде би хтели напоменути да део расхода за Народну одбрану троши се на војну привреду, где извесна војна предузећа са својим слободним капацитетима раде за народну привреду. Војна предузећа у односу на руковођење и управљање у потпуности су изједначена и раде под истим условима као и сва привредна предузећа и у односу на комуну дају свој удео.

О инвестицијама у привреди образложења су дата у друштвеном плану, те стога о њима не говоримо. Овде су предлогом буџета обухваћене оне инвестиције које се финансирају из буџетских средстава, ради равномерне изградње наше привреде.

На органе државне управе (урачунавајући овде и судство, тужиоштво и разне установе) предвиђено је свега 4,4% буџетских средстава што јасно показује да је децентрализација, која је последњих година извршена, омогућила да се ови расходи сведу на једну минималну меру. Код расхода органа државне управе, Одбор је увидео да су и сами предлози расхода били састављени са крајњом штедњом, и да постоје оправдане потребе за већим расходима, али Одбор није могао да их усвоји. Даље уштеде у расходима органа државне управе могле би се убудуће постизати у првоме реду са побољшањем квалитета службеничког кадра.

Дотације народним републикама су резултат економске заосталости појединих народних република, као последица старих режима. Од укупно 8.070,000.000 динара Народна Република Македонија се дотира са 3.987,000.000 динара, а Народна Република Црна Гора са 4.083,000.000 динара. Ове су дотације потврда наше политике да се уз помоћ осталих република убрза економски развој недовољно развијених република, што претставља услов за социјалистички развој Југославије као целине и омогућава да се и у економском погледу Југославија развија као јединствено економско подручје. Ова политика — помагања привредно недовољно развијеним републикама, у целини се може сагледати, када се изнетој суми дотација од 8.070,000.000 динара дода још и сума предвиђена за инвестиције у Народној Републици Македонији и Црној Гори које су Савезним буџетом предвиђене у суми од 13.070,000.000 динара, односно 36% од укупне суме инвестиција у привреди за изградњу важнијих објеката базичне индустрије, што је у предлогу друштвеног плана детаљније образложено.

У савезном буџету предвиђене су дотације или тачније речено извесне суме за регрес, за побољшање друштвеног стандарда, конкретно за угаљ у суми од 1.000,000.000 динара, да би се на овај начин омогућило да се градско становништво може снабдевати најнужнијим количинама угља за огрев по ценама приступачним за радне људе. Затим, предвиђено је 1.000,000.000 динара дотације за прерађивачку индустрију (за лим и шећер). Поред тога, предвиђене су дотације Јадранској линијској пловидби за одржавање директних линија обалне пловидбе у суми од 800,000.000 динара и Југословенском аеротранспорту за накнаду губитака у одржавању одређених линија ваздушног саобраћаја у суми од 650,000.000 динара.

Поред овога, предвиђена је сума од 6.000,000.000 динара, дотације за инвестициони и репродукциони материјал за пољопривреду, чиме се указује извесна помоћ пољопривредницима.

У току разматрања буџета, иако су расходи појединих установа и органа били сведени на минимум, Одбор се и поред тога руководио принципом

максималне штедње у расходима, имајући у виду обавезе наше државе и штете које је наша привреда претрпела због суше последњих неколико неродних година. У том циљу Одбор је позивао руководиоце појединих органа и управа да образложе своје расходе како би се могла правилно оценити поједина тражења. Овај начин рада показао се добар, али услед краткоће времена које је стајало Одбору на расположењу, Одбор није био у стању да све ставке расхода разних установа детаљно испита, но и поред овога, Одбор је смањио расходе код неких органа и установа у укупној суми за 86 милиона и 251 хиљаду динара, а 58,410.000 динара од те суме доделио је неким установама и органима, а остатак суме од 27 милиона и 841 хиљаду динара, као уштеда унет је у буџетску резерву.

Детаљно по разделима, главама, партијама и позицијама ове измене и допуне изнете су у прилогу овог извештаја. Овде ћемо објаснити само неке важније промене. Тако, Управи царина смањени су расходи за 74,000.000 динара, и то: 49 милиона предвиђени су за један већи моторни чамац, кога и поред потреба, ове године не могу набавити, јер га наша бродоградилишта у току ове године не могу изградити и 25 милиона динара од инвестиција, јер нису сви планови и пројекти припремљени, те би се само ангажовала средства, а не би се могла утрошити. Остала смањења су мањег обима. Повећања предложених расхода су: код Народне скупштине за 21,660.000 динара, на име личних расхода и расхода за скупштинску стражу; затим Савезној геодетској управи за 19 милиона динара ради оправке зграде; Савезној управи за ветеринарску службу и Савезној управи за заштиту биља по 4 милиона динара, увиђајући њихове потребе, да би могли да што боље развију своју делатност. И на крају, Удружењу ветеринара додељено је 2 милиона динара на њихово тражење, које није било ушло у предлог буџета, услед тога што није било на време достављено Секретаријату за општу управу и буџет. Остала повећања су незнатна.

Да би се рад на претресу буџета могао правилно развијати, Одбор сматра да је за убудуће неопходно да се добије више времена за претрес буџета, што неминовно изискује и раније подношење пројекта буџета од стране Извршног већа.

У току дискусије по предлогу буџета Одбор се задржао на проблему исплата по линији социјалног осигурања и осталих социјалних давања и дошло се до констатације да у примени наших законских прописа из те области постоје извесни пропусти који омогућавају неправилности на том пољу. Одбор је стао на гледиште и сугерира да Извршно веће, питање социјалног осигурања и осталих социјалних давања поново простудира у циљу исправке појединих пропуста.

Одбор је у току претреса буџета уочио да нису предвиђене потребне суме за одржавање државних зграда, а кроз дискусију дошао је до закључка да ово питање није решено у целини, стога даје сугестију да се проблем одржавања зграда у којима су смештени разни државни органи, простудира и нађе неко решење, у противном прети опасност да се зграде руинирају. Средства за решење овог питања могла би се узети из буџетске резерве. Затим, иако је Одбор у потпуности увидео све тешкоће наше хидрометеоролошке службе, и поред великог значаја те службе, није био у стању да јој додели потребна средства за набавку инструмената из иностранства из простог разлога, што Одбор није имао могућности да простудира стање девизних средстава, те овим сугерира Извршном већу, ако у току године буде имало девизних средстава на располагању, да се Хидрометеоролошкој служби додели извесна сума новца за набавку инструмената из иностранства, без којих им је служба јако отежана.

Достављајући овај извештај, молимо народне посланике овог Дома, да се предложени буџет са амандманима, исправкама и допунама прими.

За известиоца одређен је народни посланик Апостолски Михаило.

Секретар
Адем Херцеговац, с. р.

Претседник
Митар Бакић, с. р.

Чланови:

Лука Мркшић, с. р., **Никола Андрић**, с. р., **Маријан Жувић**, с. р., **Раја Недељковић**, с. р., **Едо Јардас**, с. р., **Јосип Колар**, с. р., **Михаило Апостолски**, с. р., **Јозо Бакрач**, с. р., **Андреј Петелин**, с. р., **Чеда Ђурђевић**, с. р., **Ибрахим Јашар**, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА БУЏЕТ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ИЗМЕНАМА КОЈЕ ТРЕБА УНЕТИ У ПРЕДЛОГ САВЕЗНОГ БУЏЕТА ЗА 1954 ГОДИНУ У СМИСЛУ ТАЧ. 2 ОДЛУКЕ О НАГРАДАМА, НАКНАДАМА И ПЛАТАМА НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ
Одбор за буџет
8. III. 1954 год.
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за буџет, накнадно је добио од Административног одбора бр. 12 од 7. III, преко Претседника Савезног већа, рашчлањене плате народних посланика за сталне функције у Народној скупштини, да се у смислу тач. 2 Одлуке о наградама, накнадама и платама, унесе то у буџет.

Одбор је на својој седници од данас предлог усвојио. У вези тога треба у Предлогу савезног буџета за 1954 годину извршити следеће измене:

Раздео X — Савезна народна скупштина

Парт. 11—52 поз. 1 — основне плате:

	Дин
Претседник Савезне народне скупштине	480.000
Два потпретседника Савезне народне скупштине	720.000
Секретар Савезне народне скупштине	360.000
Претседник Савезног већа	360.000
Потпретседник Савезног већа	300.000
Шест претседника одоба Савезног већа	1,512.000
Претседник Одбора за народну привреду	252.000
Шест секретара одбора Савезног већа	1,008.000
Три претседника одбора Савезног већа	504.000
Три секретара одбора Савезног већа	378.000
Динара	5,874.000
За месечне награде народним посланицима	117,606.000
Динара	123,480.000
Плате службеника (повећање 2,714.000) „	17,262.000

Укупно парт. 11—52, поз. 1 основне плате 140,742.000

Партија 11—53, поз. 2, огрев са превозом и сечом, повећати за 222.000 динара, тако да поз. 2 износи: 4,972.000 динара.

Партија 11—54 поз. 1 — дневнице, паушали и награде за изгубљену зараду народних посланика, повећава се за 17,021.00 динара, тако да поз. 1 износи 135,387.000 динара.

Партија 11—54, поз. 3 — трошкови репрезентације повећавају се за 1,703.000 динара тако да позиција 3 износи: 6,503.000 динара.

Укупно X раздео износи: 392,318.000 динара. Сва ова повећања X раздела раније су усвојена и обухваћена извештајем овог Одбора од 4 марта ове године.

Раздео XII — Савезно извршно веће

Парт. 11—63 поз. 1 основне плате

	Динара
Претседник Републике	1,440.000
Четири потпретседник Савезног извршног већа	1,920.000
24 члана Савезног извршног већа	8,640.000
Плате службеника	49,220.000
Укупно парт. 11—63 поз. 1 основне плате	61,220.000

И код овог раздела промене су обухваћене извештајем Одбора од 4 марта, а овим је извршено само рашчлањивање плата.

Са променама, које су изнете у извештају од 4 марта и амандманима Савезног извршног већа, XII раздео износи: 9.322,228.000 динара.

Молимо посланике, да се у извештају бр. 20 од 4 марта, у прилогу извештаја на страни 2, раздео XVII реченица: „повећање — партија 8—95, поз. 2, дотације угоститељству у вези измене друштвеног плана" измени тако да гласи: „повећање — отворити нов II део, дотације у вези измена друштвеног плана за проширење летовалишта и одмаралишта."

Молимо народне посланике овог Дома, да се овај извештај са извештајем од 4 марта бр. 20, прими.

Секретар
Адем Херцеговац, с. р.

Претседник
Митар Бакић, с. р.

Чланови:
Лука Мркшић, с. р., **Никола Андрић**, с. р., **Никола Жувић**, с. р., **Раја Недељковић**, с. р., **Едо Јардас**, с. р., **Михајло Апостолски**, с. р., **Јозо Бакрач**, с. р., **Андреј Петелин**, с. р., **Чедо Ђурђевић**, с. р., **Јашар Ибрахим**, с. р., **Јосип Колар**, с. р.

АМАНДМАНИ

САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА НА ПРЕДЛОГ БУЏЕТА ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ (САВЕЗНИ БУЏЕТ) ЗА 1954 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ

К. б. бр. 466
1 марта 1954 год.
Београд
СНС/А/9

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

У смислу чл. 79 тач. 2 Уставног закона прилажемо Вам достављамо амандмане на Предлог буџета Федеративне Народне Републике Југославије за 1954 годину, који су прихваћени на седници Савезног извршног већа, одржаној 28 фебруара о. г.

Молимо Вас да ове амандмане хитно доставите на претресање одборима за буџет Савезног већа и Већа произвођача.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Потпретседник
Савезног извршног већа
Едвард Кардељ, с. р.

У вези поднетог Предлога буџета ФНРЈ за 1954 годину, Савезно извршно веће подноси следећи:

АМАНДМАН

1) Брише се подела буџета на страни расхода на 3 основна дела, и то: расходи привреде, расходи народне одбране и расходи администрације;

2) Први део — Инвестиције у привреди (страна 33 и 34) — у суми од Дин. 33.315,000.000.— преносе се на „29 раздео — Савезну управу за инвестициону изградњу" (страна 142), па тако укупно 29 раздео износи Дин. 33.322,974.000.—

Расподела је извршена у 1 делу — инвестиције у привреди (страна 33 и 34) — на поједине инвестиционе објекте брише се и средства предвиђена за ове сврхе у укупној суми преносе се на раздео из претходног става. У том разделу уноси се нови део који гласи: „1 део — Инвестиције у привреди Дин. 33.315,000.000.— према расподели извршеној у Савезном друштвеном плану".

3) Други део — Дотације привреди (страна 35) — у суми од Дин. 10.092,000.000.— преноси се на „16 Раздео — Државни секретаријат за послове народне привреде" (страна 76), па тако укупно 16 Раздео износи Дин. 10.140,197.000.—

Расподела је извршена у 2 делу — Дотације привреди (страна 35) — на поједине носиоце кредита брише се и средства предвиђена у укупној суми преносе се на 16 раздео из претходног става. У том разделу уноси се нови део који гласи: „2 део — Дотације привреди од Дин. 10.092,000.000.— према расподели извршеној у Савезном друштвеном плану".

4) Трећи део — Обавезе државе и гаранције (страна 35 и 36) — у суми од Дин. 2.800,000.000.— преносе се на 17 раздео — Државни секретаријат за општу управу и буџет (страна 82 — 84), па тако укупно 17 раздео износи Дин. 3.514,713.000.—

5) Пети део — Друштвене резерве (страна 36) — у суми од Дин. 19.000,000.000. —преносе се на 12 раздео — Савезно извршно веће (страна 56 — 58), па тако укупно 12 раздео износи 19.206,299.000.—

Образложење овог амандмана даће, по потреби, повереник Савезног извршног већа.

У вези поднетог предлога буџета Федеративне Народне Републике Југославије за 1954 годину, Савезно извршно веће подноси следеће

АМАНДМАНЕ

I. У Предлогу закона о буџету Федеративне Народне Републике Југославије чине се следеће измене:

1) у чл. 1 под I „Савезни буџет" текст се мења и гласи:

„са приходима од . . . Дин. 262.037,000.000

са расходима од . . . Дин. 262.037,000.000"

2) у чл. 1 под II „Предрачуни установа са самосталним финансирањем" износ прихода се смањује за Дин. 300.000.—, тј. на динара 1.470,846.000.— а износ расхода се смањује за Дин. 370,800.000.—, тј. на Дин. 1.624,573.040. Према томе, вишак расхода смањује се на Дин. 153,727.000.—;

3) у другом реду чл. 2 уместо износа од „Динара 524,227.040.—" ставља се: „Дин. 153,727.040.—".

II. У расходном делу предлога буџета чине се следеће измене:

4) расходи Државног секретаријата за послове народне одбране (стр. 41) повећавају се за Дин. 700,000.000.—, тако да укупно 9 раздео износи 164.700,000.000.— дин.;

5) расходи Савезног извршног већа (стр. 56) повећавају се за Дин. 119,000.000.—, тако да укупни расходи 12 раздела (укључивши и амандман од 20 фебруара 1954 године) износе Дин. 19.325,299.000.—;

6) расходи Државног секретаријата за послове опште управе и буџет (стр. 82) повећавају се, и то:

расходи Секретаријата (гл. 1) . за Дин. 368,300.000.—
расходи Уреда за заштиту југословенске имовине у иностранству (гл. 2) . . . . „ “ 1,415.000.—
средства за спровођење новог платног система (гл. 3) . . „ “ 218.000.000.—

Према томе, укупно 17 раздео износи (укључивши и амандман од 20 фебруара 1954 године) Дин. 4.102,428.000;

7) расходи Управе за државне материјалне резерве (стр. 138) повећавају се за Дин. 43,500.000.—, тако да укупно 28 раздео износи 67,850.000.—;

8) расходи Савезне управе за инвестициону изградњу (стр. 142) повећавају се за Дин. 490,000.000.—, тако да укупно 29 раздео (укључивши и амандман од 20 фебруара 1954) износи Дин. 33.812,974.000.—.

9) расходи Савезне геодетске управе (стр. 146) се повећавају за Дин. 150,000.000.—, тако да укупно 30 раздео износи динара 449,642.000.—,

10) расходи Управе за економску и техничку помоћ (стр. 152) повећавају се за Дин. 100,000.000.—, тако да укупно 31 раздео износи Дин. 192,755.000.—;

11) у 54 разделу — Дотације установама са самосталним финансирањем (стр. 244), по парт. 12—262 поз. 1 уместо „Дотација Радио Југославији Дин. 405,000.000.—“ ставља се: „Дотација Пријемном центру Дин. 32,500.000.—“, а позиција 3 „Дотација Центру за техничку и научну документацију“, повећава се за Дин. 2,000.000.—, тј. на Дин. 35,000.000.—.

Према томе, укупно 54 раздео износи 172,701.000 динара.

12) текст 56 раздела (стр. 248) допуњује се и гласи: „Дотације друштвеним организацијама и установама“.

У овом разделу по парт. 12 — 264 повећавају се следеће позиције:

поз. 3 „Дотација Ваздухопловном савезу Југославије“ за Дин. 32,000.000.—, тј. на Дин. 40,000.000;

поз. 9 „Дотација Савету Савеза пионира Југославије“ за Дин. 7,300.000.—, тј. на Дин. 10,500.000.—;

поз. 26 „Дотација Савезу слепих Југославије“ за динара 24,000.000.—, тј. на Дин. 34,000.000.—;

поз. 27 „Дотација Савезу глувих Југославије“ за Динара 30,000.000.—, тј. на Дин. 32,300.000.—;

поз. 28 „Дотација Савезу лекарских друштава ФНРЈ“ за Дин. 2,000.000.—, тј. на Дин. 6,000.000.—,

У истом разделу иза позиције 31 додају се нове позиције:

„поз. 32 Дотација Националном одбору ФНРЈ Међународне трговинске коморе Дин. 1,260.000.—“;

поз. 33 Дотација Удружењу резервних официра Југославије Дин. 3,000.000.—“;

„поз. 34 Дотација Главном ловачком савезу ФНРЈ Дин. 8,000.000.—“;

„поз. 35 Дотација Савезу удружења спортских риболоваца Дин. 3,000.000.—“;

„поз. 36 Дотација Хигијенском заводу НР Хрватске за покриће трошкова акције око испитивања вредности вакцине против тифуса Дин. 7,500.000.—“;

„поз. 37 Дотација Океанографском институту у Сплиту — за подмирење трошкова у вршењу функција значајних за целу земљу Дин. 30,000.000.—“;

„поз. 38 Дотација Центру за оспособљавање инвалида ФНРЈ Дин. 1,900.000.—“;

„поз. 39 Дотација Радио Београду — за службу преузету од Радио Југославије Дин. 100,000.000.—“;

Према томе, укупно 56 раздео износи Дин. 518,460.000.—;

13) у 57 разделу — Обавезе по буџету и Буџетски резервни фонд (стр. 252) парт. 13 — 266 — Буџетски резервни фонд — кредит за недовољно предвиђене и непредвиђене расходе — смањује се за динара 2.069,675.000, тј. на Дин. 2.430,325.000, тако да укупно 57 раздео износи Дин. 3.930,325.000.—.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

1) Текст чл. 1 Предлога закона о савезном буџету за 1954 годину мења се ради тога, што је амандманом Савезног извршног већа од 20 фебруара 1954 године укинута подела буџета на расходе привреде, народне одбране и расходе администрације. У вези с тим, расходи привреде пренети су на одговарајуће органе.

2) Расформирањем Радио Југославије — смањује се укупна висина дотација савезним установама са самосталним финансирањем на износ од Дин. 172,701.000.—. Дотација Радио Југославији износила је Дин. 405,000.000.—. Међутим, прислушна служба, која је била у склопу Радио Југославије, организована је као посебна установа са самосталним финансирањем — Пријемни центар — и за покриће њених расхода предвиђена је дотација од Дин. 32,500.000.—. Центру за техничку и научну документацију повећана је дотација за Дин. 2,000.000. (за покриће трошкова око одржавања Конгреса Међународне федерације за документацију). Услед тога, укупна висина дотација установа са самосталним финансирањем смањује се са Дин. 543,201.000.— на Дин. 172,701.000.—.

3) Висина укупне дотације мења се у вези са претходним изменама (под тач. 2) овог образложења.

4) Државном секретаријату за послове народне одбране повећавају се средства за износ од Дин. 700,000.000.— ради обезбеђења средстава за исплату накнаде радницима и службеницима привредних организација, установа и приватних послодаваца за време отсуствовања са рада док се налазе на војној вежби. Покриће ових расхода — који имају стални карактер — до ове године вршило се на терет средстава резервног фонда.

5) Расходи Савезног извршног већа повећани су за Дин. 119,000.000.—. Од овог повећања отпада за обележавање историских места из Народноослободилачке борбе Дин. 100,000.000.— (уређивање места у којима је боравио Врховни штаб НОБ). Остатак од динара 19,000.000.— односи се на грађевинске радове који ће се ове године изводити на болници „Др. Драгиша Мишовић“ у Београду.

6) Расходи Државног секретаријата за послове опште управе и буџет ФНРЈ повећавају се за Дин. 587,715.000.— и то:

Дин. 340,000.000.— за исплату накнада за трошкове коришћења годишњег одмора, лечења, сталног новчаног давања и повлашћене вожње за носиоце „Партизанске споменице 1941“, Народне хероје и носиоце ордена „Карађорђеве звезде са мачевима“; јер у предлогу буџета ови расходи нису били предвиђени у предрачуну овог Секретаријата.

Дин. 8,300.000.— за повећање расхода самог Секретаријата, због проширења надлежности Секретаријата — а у вези с тим повећања и броја службеника;

Дин. 1,415.000.— за повећање личних расхода Уреда за заштиту југословенске имовине у иностранству због повећаног обима послова.

Осим тога, за спровођење новог платног система, а сообразно прописима који се припремају у вези са висином допунских плата службеника др-

жавних органа и установа, предвиђа се повећање од Дин. 218,000.000.—; (од тога Дин. 150,000.000.— за повећање плата — допунске плате, а Дин. 68,000.000 на име 45% доприноса за социјално осигурање).

Ако се усвоји просечно повећање плата савезних службеника (према бројном стању у месецу јулу 1953 године), и то:

1) у I и II разреду	просечно	за	10.000.—
2) од V до III „	„	„	8.000.—
3) од IX до VI „	„	„	4.500.—
4) од XIV до X „	„	„	3.500.—
5) од XVI и XV „	„	„	2.000.—
6) у свим осталим	„	„	1.500.—

финансиски ефекат износио би Дин. 560,000.000.—. С обзиром да је од прошле године до данас извршено редовно померање (унапређење) појединих службеника из нижих у више платне разреде и због повећања броја службеника савезних органа, предвиђа се по овоме основу више Дин. 50,000.000.—, тј. укупно 610.000.000.—, а са социјалним осигурањем Дин. 882,000.000.—.

7) Расходи Управе за државне материјалне резерве повећавају се за Дин. 43,500.000.—. Ово повећање произилази услед укључивања трошкова сталних складишта у предрачун ове Управе. Ови трошкови се односе на личне издатке сталних складишта у износу од Дин. 4,500.000.—, за материјалне Дин. 29,000.000.— и на инвестиционе Дин. 10,000.000.

8) Расходи Савезне управе за инвестициону изградњу повећавају се за Дин. 490,000.000.— за инвестиционе радове на довршењу зграде бивше Радио Југославије, а за потребе довршења исте зграде и њене адаптације за хотел. У предрачуну Радио Југославије за ову сврху било је предвиђено 200,000.000.—, док се остатак потребног износа од Дин. 290,000.000.— преноси са Буџетског резервног фонда.

9) Расходи Савезне геодетске управе повећани су ради обезбеђења средстава за довршење зграде „Геокарте" у износу од Дин. 150,000.000.—. За потпуно довршење ове зграде требало би обезбедити Дин. 200,000.000.—. Међутим, услед недостатка буџетских средстава предвиђа се најнужнији износ од Дин. 150,000.000.—. У недовршеним просторијама ове зграде ради око 300 службеника, а сем тога зграда је изложена пропадању; (у зграду је до сада уложено око 500,000.000.— динара).

10) У предрачуну Управе за економску и техничку помоћ предвиђају се средства у износу од Дин. 100,000.000.— на име динарске противредности трипартитне техничке помоћи. Ова помоћ, према споразуму износиће у 1954 години укупно Дин. 305,000.000.—. Остатак износа од Дин. 205,000.000.—, према прописима који се припремају, треба да обезбеде привредне организације из својих средстава, с обзиром да се највећи број радника и службеника који одлазе на специјализацију у иностранство враћају у своја предузећа, односно установе.

11) Смањење расхода на име дотације установама са самосталним финансирањем у износу од Дин. 370,500.000.— тј. са Динара 543,201.000.—, колико је предвиђено у предлогу буџета — на Динара 172,701.000.— образложено је под тач. 2 овог образложења.

12) Повећање висине дотација појединим друштвеним организацијама извршено је из следећих разлога:

Ваздухопловном савезу дотација је повећана за Дин. 32,000.000.— у циљу обезебеђења средстава за нормално вршење функција овог Савеза у току 1954 године (расходи Ваздухопловног центра у Вршцу). У 1953 години дотација овоме Савезу износила је Дин. 64,500.000.—.

Дотација Савету Савеза пионира Југославије повећана је за Дин. 7,300.000.— ради покрића трошкова за одржавање Конгреса Међународне уније за заштиту деце у Загребу.

Дотација Савезу слепих повећана је за Дин. 24,000.000.— а дотација Савезу глувих Југославије за Дин. 30,000.000.—. Ово повећање је извршено ради дотације њиховим предузећима, која — плаћајући све редовне порезе као и све друге привредне организације — не могу под истим условима изаћи на тржиште са својим производима, пошто је ефекат рада слепих и глувих знатно мањи.

Дотација Савезу лекарских друштава ФНРЈ повећана је за Дин. 2,000.000.— ради покрића трошкова око одржавања Међународног конгреса за спортску медицину у Београду.

Осим горе извршених повећања дотација појединим друштвеним организацијама, амандманом се предвиђају и дотације следећим друштвеним организацијама и установама:

Националном одбору ФНРЈ Међународне трговинске коморе Дин. 1,260.000.— колико им недостаје за покриће њихових целокупних расхода у 1954 години;

Удружењу резервних официра Југославије Динара 3,000.000.— ради покрића трошкова за одржавање Конгреса;

Главном ловачком савезу ФНРЈ Дин. 8,000.000.— и Савезу удружења спортских риболоваца Дин. 3,000.000.—, ради учествовања на изложби у Диселдорфу;

Хигијенском заводу НР Хрватске у износу од динара 7,500.000.— за покриће трошкова акције око испитивања вредности вакцине против тифуса;

Оцеанографском институту у Сплиту у износу од Дин. 30,000.000.— за подмирење трошкова у вршењу функција значајних за целу земљу.

Центру за оспособљавање инвалида ФНРЈ у износу од Дин. 1,900.000.— за покриће трошкова семинара по питању рехабилитације у вези предузетих обавеза;

Радио Београду у износу од Дин. 100,000.000.— за службу емисија за иностранство преузету од Радио Југославије.

Према томе, горе наведеним повећањем дотација као и уношењем нових дотација укупан износ расхода на име дотација друштвеним организацијама и установама повећава се са Дин. 249,960.000.— на Дин. 518,460.000.—.

13) Наведена повећања расхода уследила су ради тога што су средства дата друштвеним планом за подмирење редовних потреба савезних органа била недовољна. Зато је део редовних расхода теретио Резервни фонд, који иначе служи за подмирење ванредних и непредвиђених потреба.

Предлогом друштвеног плана из савезног буџета за 1954 годину средства резервног фонда износе Дин. 4.500,000.000.—. Предложеним амандманом преносе се из резервног фонда на одговарајуће органе и установе средства у износу од Динара 2.069,675.000.—, тако у резервном фонду остаје Дин. 2.430,325.000.—.

Међутим треба имати у виду да су се већ појавиле такве потребе које ангажују највећи део и овако смањене резерве.

14) Напомиње се да предложене измене и допуне у овом амандману не обухватају измене и допуне које се предлажу амандманом на Предлог друштвеног плана ФНРЈ за 1954 годину. Стога је потребно ове амандмане објединити као целину и поднети Савезној народној скупштини на одобрење.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ПРЕТСЕДНИК
П-бр. СНС/А/9
1 марта 1954 год.
Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Примио сам од Савезног извршног већа амандмане на Предлог буџета Федеративне Народне Републике Југославије за 1954 годину, усвојене на седници Савезног извршног већа одржаној 28 фебруара о. г.

Достављајући Вам ове амандмане молим Вас да их упутите Одбору за буџет Вашег Дома на решавање.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Претседник
Моша Пијаде, с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ
Бр. СНС/А/9
1 марта 1954 год.
Београд

ПРЕТСЕДНИКУ ОДБОРА ЗА БУЏЕТ САВЕЗНОГ ВЕЋА

Београд

Од Претседника Савезне народне скупштине примио сам амандмане Савезног извршног већа на Предлог буџета Федеративне Народне Републике Југославије за 1954 годину, усвојене на седници Савезног извршног већа одржаној 28 фебруара о. г. које Вам достављам ради претреса у Вашем Одбору.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Претседник
Влада Зечевић, с. р.

Прилог уз извештај Одбора за буџет Савезног већа.

ИЗМЕНЕ КОЈЕ ТРЕБА ИЗВРШИТИ У ПРЕДЛОГУ САВЕЗНОГ БУЏЕТА У ВЕЗИ ИЗМЕНА У ОДБОРУ И У ВЕЗИ ПРОМЕНА ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА

Приликом разматрања Предлога савезног буџета за 1954 годину, Одбор за буџет Савезног већа извршио је следеће измене:

А — Приходи:

1 Део — **Приходи из привреде:**

Партија 1 — Порез на промет смањује се за 16 милијарди тако да укупна сума остаје: 80.820.000.000.
„ 2 — Порез на добит привредних организација, повећава се за 21 милијарду 276 милиона тако укупна сума постаје: 82.866,000.000.

5 Део — **Средства из зајмова:**

Партија 33 — Зајам Федерације из општег инвестиционог фонда за савезне инвестиције повећава се за 2.650 милиона или укупно — — — — — — 35.965,000.000.
„ 34 — Зајам Федерације из општег инвестиционог фонда за покриће савезних потреба изван инвестиција, смањује се за 9.373 милиона или остаје укупно — — — — — 10.627,000.000.

Б — Расходи:

9 раздео:	Државни секретаријат за народну одбрану повећава се у вези амандмана за измене у друштвеном плану за —		+	2,000.000.000
10 раздео:	Савезна народна скупштина повећана је и то:			
	— на партији 1—54 поз. 1			
	— Дневнице, плате и паушали народних посланика за	17,021.000		
	— плате и остали трошкови скупштинске страже за —	4.639.000	+	21,660.000
12 раздео:	Савезно извршно веће смањено је и то:			
	— повећање — парт. 9—62 поз. 2 + трошкови око прикупљања документације из области социјалног осигурања за време од 1920—1947 г. за — — — — — — — — — —	500.000		
	партија 11—65 поз. 4 за — — — — — — — — —	100.000		
	— смањење — на партији 9—62 поз. 1 — Чланарина Међународном удружењу за социјално обезбеђење за	171.000		
	на партији 11—63 поз. 3 — Положајни додаци за — —	3,500.000	—	3,071.000
	— смањење — Друштвене резерве у вези друштвеног плана смањује се за — — — — — — — — —		—	10,000.000.000
13 раздео:	Савезни врховни суд:			
	Расходи Савезног врховног суда повећани су за — — на партији 11—67 поз. 2 — Огрев са превозом и сечом.		+	300.000
16 раздео:	Државни секретаријат за послове народне привреде смањење — Дотације привреди смањује се у вези измена у друштвеном плану за — — — — — — —		—	600.000.000
17 раздео:	Државни секретаријат за послове опште управе и буџет:			
	повећање парт 8—95, позиција 2, дотације угоститељству у вези измена друштвеног плана за — — — —		+	600.000.000
19 раздео:	Главна државна арбитража Расходи Главне државне арбитраже измењени су и то:			
	парт. 11—124 поз. 2 — Путни и селидбени трошкови повећана је за — — — — — — — — — —	100.000		

	и парт. 11—124 поз. 6 — Поштанско-телеграфско-телефонски трошкови повећана је за — — — — — — —	500.000		
	смањење је уследило на парт. 11—124 поз. 4 + Хонорари за — — — — — — — — — — — — —	100.000	+	420.000
20 раздео:	Савезно јавно правобраниоштво. Расходи Савезног јавног правобраниоштва повећани су и то: на парт. 11—126 поз. 2 — огрев са превозом и сечом за	500.000		
	и на парт 11—126 поз. 5 — Трошкови чишћења, одржавања зграда за — — — — — — — — — —	280.000	+	780.000
21 раздео:	Савезни завод за привредно планирање код Института за продуктивност рада извршено је повећање предложених расхода и то на парт. 8—133 поз. 1 — Научно истраживачки рад за — — — — — — — — —		+	3,000.000
25 раздео:	Управа поморства и речног саобраћаја. Код Управе поморства и речног саобраћаја и поморских области извршена су следећа смањења: на парт. 11—150 поз. 6 — Поштанско-телеграфско-телефонски трошкови за — — — — — — — — —	200.000		
	на парт. 11—153 поз. 1 — Канцелариски материјал, службени листови, часописи и стручне књиге за — —	100.000		
	парт. 11—153 поз. 4 — Путни и селидбени трошкови за	300.000		
	парт. 11—153 поз. 6 — Поштанско-телеграфско-телефонски трошкови за — — — — — — — — —	300.000		
	на парт. 11—155 поз. 1 — Основне плате за — — —	1,300.000		
	на парт. 11—155 поз. 5 — Допринос за социјално осигурање за — — — — — — — — — —	580.000		
	на парт 11—156 поз. 1 — Канцелариски материјал, службени листови, часописи и стручне књиге за — — —	200.000		
	и на парт. 11—156 поз. 6 — Поштанско-телеграфско-телефонски трошкови за — — — — — — — —	200.000	—	3,180.000
27 раздео:	Управа царина. Расходи управе царина смањени су и то: на парт. 7—169 поз. 1 — Грађевински радови за — —	25.000.000		
	на парт. 7—169 поз. 2 — Опрема и остало за — —	49.000.000	—	74,000.000
28 раздео:	Управа за државне материјалне резерве. Расходи Управе смањени су и то: на парт. 11—174 поз. 1 Основне плате за — — — —		—	2,500.000
29 раздео:	Савезна управа за инвестиционо изградњу: повећање — 1 Део — Инвестиције у привреди према друштвеном плану за — — — — — — — — —		+	2,650.000.000
30 раздео:	Савезна геодетска управа: повећање расхода извршено је код Завода за фотограметрију, а она има инвестиција за — — — — — — — — — — —		+	19,000.000
31 раздео:	Управа за економску и техничку помоћ. Предложени расходи Управе за економску и техничку помоћ смањени су и то: на парт. 8—187 поз. 1 — Трошкови боравка иностраних стручњака у земљи за — — — — — — — — —	2,000.000		
	на парт. 11—189 поз. 8 — Одржавање превозних средстава за — — — — — — — — — — — —	500.000		
	и на парт. 11—190 — Плате и додаци за — — — —	1,000.000	—	3,500.000
33 раздео:	Савезна управа за ветеринарску службу. Предложени расходи Савезне управе за ветеринарску службу повећани су за — — — — — — — — — — — на име сузбијања сточних заразних болести.		+	4,000.000
34 раздео:	Савезна управа за заштиту биља. Расходи савезне управе за заштиту биља повећани су на име сузбијања биљних заразних болести за — — — — —		+	4,000.000
46 раздео:	Државна архива. Расходи државне архиве повећани су и то: на парт. 8—240 поз. 4 — Путни и селидбени трошкови за — — — — — — — — — — — —	100.000		
	и на парт. 8—240 поз. 9 — Транспортни трошкови за	150.000	+	250.000
53 раздео:	Дотације народним републикама: повећање — парт. 12—261 поз. 1 — Народној Републици Македонији за	1,327.000.000		
	парт. 12—261 — позиција 2 — Народној Републици Црној Гори за — — — — — — — — — — —	400.000.000	+	1,727.000.000
56 раздео:	Дотације друштвеним организацијама. Код овог раздела повећана је: парт. 12—264 поз. 1 — дотација „Партизану“ — Савезу за телесно васпитање за — — — — — — — — —		+	3,000.000
	— партијаиста, поз. нова, Савезу удружења ветеринара		+	2,000.000

PRIHODI	SVEGA	Razdeo	RASHODI	1 deo Investicije u privredi
1 Porez na promet — — — — — — — —	80.820,000.000	1	Savezna narodna skupština — — — — — —	
2 Savezni porez na dobit — — — — — — —	82.866,000.000	2	Kabinet Pretsednika Republike — — — — —	
3 Prihodi saveznih organa i ustanova — — — —	1.740,000.000	3	Savezno izvršno veće — — — — — — —	
4 Razlika u cenama robe — — — — — — —	3.000,000.000	4	Savezni vrhovni sud — — — — — — — —	
5 Carine i carinske takse — — — — — — —	800,000.000	5	Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane	
6 Razni prihodi — — — — — — — — —	3.496,000.000	6	Državni sekretarijat za inostrane poslove — — —	
7 Sredstva iz zajmova — — — — — — — —	46.592,000.000	7	Državni sekretarijat za unutrašnje poslove — —	
8 Deo inostranih sredstava i razlike u cenama robe u prometu sa inostranstvom — — — — — —	40.800,000.000	8	Državni sekretarijat za poslove nar. privrede — —	
		9	Državni sekretarijat za poslove opšte uprave i budžet	
		10	Javno tužioštvo — — — — — — — — — —	
		11	Glavna državna arbitraža — — — — — —	
		12	Savezno javno pravobranioštvo — — — — —	
		13	Savezni zavod za privredno planiranje — — —	
		14	Savezni zavod za stat. i evidenciju — — — —	
		15	Uprava za spoljnu trgovinu — — — — — —	
		16	Savezna uprava za ishranu — — — — — —	
		17	Uprava pomorstva i rečnog saobraćaja — — —	
		18	Uprava civilnog vazduhoplovstva — — — —	
		19	Uprava carina — — — — — — — — — —	
		20	Uprava za državne materijalne rezerve — — —	
		21	Savezna uprava za investicionu izgradnju — —	35.965,000.000
		22	Savezna geodetska uprava — — — — — —	
		23	Uprava za ekonomsku i tehničku pomoć — — —	
		24	Savezna uprava hidrometeorološke službe — —	
		25	Savezna uprava za veterinarsku službu — — —	
		26	Savezna uprava za zaštitu bilja — — — — —	
		27	Komisija za kulturne veze sa inostranstvom — —	
		28	Savezna komisija za standardizaciju — — — —	
		29	Vrhovna invalidska komisija — — — — —	
		30	Komisija za vodoprivredu — — — — — —	
		31	Jug. nacionalna komisija za UNESKO — — —	
		32	Jug. nac. komitet za polj. i ishranu FAO — —	
		33	Jug. nac. komisija za međunarodnu org. rada. MOR	
		34	Komisija za saradnju sa med. zdrav. organizac.	
		35	Nacionalni komitet za UNICEF — — — — —	
		36	Savezni ured za patente — — — — — — —	
		37	Savezni ured za mere i dragocene metale — — —	
		38	Državna arhiva — — — — — — — — —	
		39	Savezni zavod za narodno zdravlje — — — —	
		40	Akademski savet — — — — — — — — —	
		41	Bibliografski institut — — — — — — — —	
		42	Savezni institut za zaštitu spomenika kulture — —	
		43	Invalidske prinadležnosti — — — — — — —	
		44	Muzej Nikole Tesle — — — — — — — —	
		45	Dotacije narodnim republikama — — — — —	
		46	Dotacije ustanovama sa samostalnim finansiranjem	
		47	Dotacije privrednim organizacijama — — — —	
		48	Dotacije društvenim organizacijama — — — —	
		49	Obaveze po budžetu i budžetski rezervni fond —	
	260.114,000.000		UKUPNO:	35.965,000.000

P R E G L E D

EDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE (SAVEZNI BUDŽET)

— PO DELOVIMA I RAZDELIMA —

2 deo	3 deo	4 deo	5 deo	6 deo	7 deo	8 deo	9 deo	10 deo	11 deo	12 deo	SVEGA	Razdeo
Dotacije privredi	Neprivredne investicije	Prosveta i narodna kultura	Socijalno staranje	Zdravstvena zaštita	Narodna odbrana	Državna uprava, sudstvo i tužioštvo	Dotacije	Obaveze države i garancije	Društvene rezerve	Obaveze po budžetu i budž. rezerv. fond		
		9,000.000				361,658.000					370,658.000	1
						52,924.000					52,924.000	2
	19,000.000	113,049.000	530.000			192,720.000			9.000,000.000		9.325,299.000	3
						17,992.000					17,992.000	4
					166.700,000.000						166.700,000.000	5
	165,000.000	149,500.000				1.750,470.000					2.064,970.000	6
	300.000	28,961.000				3.117,024.000					3.146,285.000	7
9.492,000.000						79,728.000					9.571,728.000	8
600,000.000		1,200.000	340,000.000			941,228.000		2.820,000.000			4.702,428.000	9
						464,062.000					464,062.000	10
						17,168.000					17,168.000	11
						10,329.000					10,329.000	12
		25,997.000				55,833.000					81,830.000	13
		26,300.000				300,752.000					327,052.000	14
	235,000.000					27,713.000					262,713.000	15
						4,679.000					4,679.000	16
						913,663.000					913,663.000	17
						97,000.000					97,000.000	18
	220,000.000					221,679.000					441,679.000	19
	14,600.000					53,250.000					67,850.000	20
	490,000.000					7,974.000					36.462,974.000	21
	150,000.000	17,400.000				282,242.000					449,642.000	22
	6,000.000	163,750.000				23,005.000					192,755.000	23
	13,500.000	13,242.000				28,524.000					55,266.000	24
						10,606.000					10,606.000	25
						8,028.000					8,028.000	26
		46,200.000				7,003.000					53,203.000	27
		15,689.000									15,689.000	28
	8,700.000					4,695.000					13,395.000	29
						7,816.000					7,816.000	30
		20,214.000									20,214.000	31
		12,579.000									12,579.000	32
			13,670.000								13,670.000	33
				14,940.000							14,940.000	34
			62,004.000								62,004.000	35
		9,428.000									9,428.000	36
						56,257.000					56,257.000	37
		11,977.000									11,977.000	38
	2,000.000			25,303.000							27,303.000	39
		10,584.000									10,584.000	40
		13,824.000									13,824.000	41
	6,000.000	12,926.000									18,926.000	42
			8.650,000.000								9.480,000.000	43
		17,525.000		830,000.000							17,525.000	44
							8.070,000.000				8.070,000.000	45
							172,701.000				172,701.000	46
							43,600.000				43,600.000	47
							518,460.000				518,460.000	48
										5,630,325.000	5.630,325.000	49
10.092,000.000	**1.330,100.000**	**719,345.000**	9.066,204.000	**870,243.000**	**166.700,000.000**	**9.116,022.000**	**8.804,761.000**	**2.820,000.000**	**9.000,000.000**	**5,630,325.000**	**260.114,000.000**	

PREGLED PRIHODA I RASHODA
BUDŽETA FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE
— Savezni budžet —

PRIHODI			RASHODI		
1. Prihodi iz privrede:			1. Investicije u privredi — — — — — — — —		35.965,000.000
porez na promet — — — — —	80.820,000.000		2. Dotacije privredi — — — — — — — — —		10.092,000.000
savezni porez na dobit — — —	82.866,000.000	163.686,000.000	3. Neprivredne investicije — — — — — — — —		1.330,100.000
3. Prihodi saveznih organa i ustanova — — — — —		1.740,000.000	4. Prosveta i narodna kultura — — — — — — —		719,345.000
4. Ostali prihodi — — — — — — — — — —		7.296,000.000	5. Socijalno staranje — — — — — — — — —		9.066,204.000
5. Sredstva iz zajmova:			6. Zdravstvena zaštita — — — — — — — — —		870,243.000
zajam Federacije iz opšteg investicionog fonda za savezne investicije —	35.965,000.000		7. Narodna odbrana — — — — — — — — —		166.700,000.000
zajam Federacije iz opšteg investicionog fonda za pokriće saveznih potreba izvan investicija — — —	10.627,000.000	46.592,000.000	8. Državna uprava, sudstvo i tužioštvo — — — — —		9.116,022.000
6. Deo inostranih sredstava i razlike u cenama robe u prometu sa inostranstvom — — — — — —		40.800,000.000	9. Dotacije:		
			NR Makedoniji — — — — —	3.987,000.000	
			NR Crnoj Gori — — — — —	4.083,000.000	8.070,000.000
			Ustanovama sa samostalnim finansiranjem — — —		172,701.000
			Privrednim organizacijama — — — — — — —		43,600.000
			Društvenim organizacijama — — — — — — —		518,460.000
					8.804,761.000
			10. Obaveze države i garancije:		
			Obaveze po unutrašnjim zajmovima — — — —		1.600,000.000
			Otplata inostrane nacionalne imovine — — — —		1.200,000.000
			Naknada za nacionalizovanu imovinu — — — —		20,000.000
					2.820,000.000
			11. Društvene rezerve — — — — — — — — —		9.000,000.000
			12. Obaveze po budžetu i budžetski rezervni fond:		
			Obaveze po budžetu iz ranijih godina — — — —		1.500,000.000
			Budžetski rezervni fond — — — — — — —		4.130,325.000
					5.630,325.000
UKUPNO PRIHODI:		**260.114,000.000**	**UKUPNO RASHODI:**		**260.114,000.000**

57 раздео: Обавезе по буџету и буџетски резервни фонд повећава се за износ постигнут приликом разматрања буџета и извршених измена код појединих раздела за — — — 27,841.000
повећање у вези промена друштвеног плана за — — 1.700,000.000 + 1.727,841.000

НАПОМЕНА: Како су се кретале промене у Предлогу буџета и крајњи резултат појединих раздела изнет је у посебном прегледу који се прилаже.

У 10 разделу — Савезна народна скупштина — повећања и ранија сума су резултат одлуке Народне скупштине.

У партији 11 — 52 позиција 1 основне плате — предвиђене су плате за сталне функције у Скупштини и то: претседника Савезне народне скупштине по 40.000.— динара месечно, потпретседницима по 30.000.— динара месечно, претседнику Савезног већа и секретару савезне народне скупштине по 30.000.— динара месечно, затим претседницима одбора: за спољне послове, за организацију власти, за народну привреду, за просвету и за законодавство и потпретседнику одбора за народну привреду по 30 дневница месечно; секретарима поменутих одбора по 20 дневница месечно; потпретседницима одбора за буџет, за претставке и жалбе и административног одбора по 20 дневница месечно и секретарима ових одбора по 15 дневница месечно.

ПРЕГЛЕДИ

ПРИХОДА И РАСХОДА ПРЕДЛОГА САВЕЗНОГ БУЏЕТА ЗА 1954 ГОДИНУ СА ИЗМЕНАМА НА ОСНОВУ АМАНДМАНА САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА

ПРЕГЛЕД ИЗМЕЊЕНИХ РАЗДЕЛА АМАНДМАНИМА

Раздео	НАЗИВ УСТАНОВЕ	Предлог буџета	Промене извршене амандманима	УКУПНО РАЗДЕО	Нови раздео
9	Држ. секретаријат за послове народне одбране — —	164.000,000.000	+ 2.700,000.000	166.700,000.000	5
12	Савезно извршно веће — — — — — — — —	206,299.000	+ 9.119,000.000	9.325,299.000	3
16	Државни секретаријат за послове народне привреде —	79,728.000	+ 9.492,000.000	9.571,728.000	8
17	Држ. секретаријат за послове опште управе и буџет	714,713.000	+ 3.987,715.000	4.702,428.000	9
28	Управа за државне материјалне резерве — — —	24,350.000	+ 43,500.000	67,850.000	20
29	Савезна управа за инвестициону изградњу — —	7,974.000	+36.455,000.000	36.462,974.000	21
30	Савезна геодетска управа — — — — — —	299,642.000	+ 150,000.000	449,642.000	22
31	Управа за економску и техничку помоћ — — —	92,755.000	+ 100,000.000	192,755.000	23
53	Дотације народним републикама — — — — —	6.343,000.000	+ 1.727,000.000	8.070,000.000	45
54	Дотације установама са самосталним финансирањем	543,201.000	— 370,500.000	172,701.000	46
56	Дотације друштвеним организацијама — — — —	268,500.000	+ 249,960.000	518,460.000	48
57	Обавезе по буџету и буџетски резервни фонд:				
	а) обавезе по буџету —— — — — — —	1.500,000.000	—	1.500,000.000	49
	b) буџетски резервни фонд — — — — — —	4.500,000.000	— 369,675.000	4.130,325.000	

ПРЕГЛЕД ИЗМЕЊЕНОГ ПЛАНА ПРИХОДА У ВЕЗИ СА АМАНДМАНОМ ПО ДРУШТВЕНОМ ПЛАНУ

НАЗИВ	Предлог буџета	Амандман	УКУПНО
	1	2	3
1 Део — Приходи из привреде			
1 Раздео — Порез на промет — — — — —	97.296,000.000	—16.476,000.000	80.820,000.000
2 Раздео — Савезни порез на добит	61.590,000.000	+21.276,000.000	82.866,000.000
5 Део — Средства из зајмова			
1 Раздео — Средства из зајмова — — —			
— Зајам Федерације из општег инвестиционог фонда за савезне инвестиције — —	33.315,000.000	+2.650,000.000	35.965,000.000
— Зајам Федерације из општег инвестиционог фонда за покриће савезних потреба изван инвестиција — — — — — — —	20.000,000.000	—9.373,000.000	10.627,000.000

VEĆE PROIZVOĐAČA

4-ta SEDNICA

ODRŽANA 8 MARTA 1954 GODINE

SADRŽAJ:

Dnevni red:

1) pretres Predloga saveznog društvenog plana za 1954 god.;

Govornici: Ivan Božičević, Mladen Sazdevski, Radivoj Kesić, Ivan Malogorski, Miro Borić, Josip Bosnar, Albin Lesjak, Milan Stepanović, Nikola Radin, Dragutin Premate, Ištvan Vig, Đorđe Blagojević i Jaroslav Tureček.

PRETSEDAVAO:

PRETSEDNIK

IVAN BOŽIČEVIĆ

ZAPISNIČAR:

ANTON ŠTURM

Početak u 17,10 časova

Pretsednik **Ivan Božičević:** Otvaram četvrtu sjednicu Vijeća proizvođača Savezne narodne skupštine.

Zapisnik današnje sjednice vodiće zapisničar Anton Šturm.

Molim druga Šturma da pročita zapisnik treće sjednice.

Zapisničar **Anton Šturm** *(Izborni srez Nova Gorica, NR Slovenija)* čita zapisnik sa treće sednice od 5 marta.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li ima primjedaba na zapisnik? (Nema.) Pošto primjedaba nema, zapisnik se ovjerava.

Izvolite čuti obavještenja.

Narodni poslanik Joko Knežević moli otsustvo od četiri mjeseca, pošto je pozvan na vojnu vežbu. Da li Dom odobrava traženo otsustvo? (Odobrava). Objavljujem da je narodnom poslaniku Joku Kneževiću odobreno otsustvo.

Od Odbora za budžet dobili smo odluku o mjesečnim nagradama za stalne funkcije narodnih poslanika Savezne narodne skupštine s tim da se u Prijedlogu budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije (savezni budžet) za 1954 godinu unesu odgovarajuće izmjene.

Od Pretsjednika Savezne narodne skupštine obavješteni smo da je Savezno izvršno vijeće odredilo za svoga povjerenika prilikom pretresa Prijedloga budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije (savezni budžet) za 1954 godinu i Prijedloga zakona o završnom računu za 1952 godinu Strahinju Dakića, načelnika Odjeljenja budžeta u saveznom Državnom sekretarijatu za poslove opšte uprave i budžeta.

Obavještavam Dom da ovoj sjednici prisustvuje kao pretstavnik Saveznog izvršnog vijeća drug Osman Karabegović.

Za ovu sjednicu utvrđen je dnevni red na prethodnoj sjednici.

Prelazimo na prvu tačku dnevnog reda: pretres Prijedloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Prije prelaza na sam pretres treba da odlučimo kako ćemo vršiti pretres, pošto za pretres Prijedloga društvenog plana nije precizirano kako se obavlja. Odbor za narodnu privredu preporučuje da se pretres vrši kao i u Odboru, to jest da se pretresa prvo u načelu, a zatim po glavama, izuzev prve glave, za koju predlaže da se glasa u načelu a da se glasanje vrši po odjelima, počinjući od drugog. Zatim, glave XII, XIV, XV, XVII, XXXI, XXXII i XXXIII da se prilikom glasanja smatraju kao posebni odjeli.

Da li Dom prima ovaj prijedlog za pretres i glasanje o Prijedlogu društvenog plana? (Prima).

Ja ću upoznati Dom sa nekim izvodima iz Poslovnika Vijeća proizvođača. Svaki član Doma ima pravo da učestvuje u pretresu i da podnosi amandmane. Član Doma može učestvovati u pretresu i u ime više narodnih poslanika koji su ga na to ovlastili. U pretresu može uzimati riječ, u cilju davanja objašnjenja, i povjerenik Saveznog izvršnog vijeća. On daje objašnjenja na poziv pretsjednika i poslanika. Amandmani se mogu podnositi sve dok prijedlog ne bude stavljen na glasanje. Amandmani se podnose pismeno. Amandman podnosioca zakonskog prijed-

loga smatra se sastavnim dijelom prijedloga. Prije glasanja o amandmanu ima pravo da se izjasni izvjestilac odbora i podnosilac zakonskog prijedloga. Ako se izvjestilac slaže s amandmanom, ovaj postaje sastavnim dijelom zakonskog prijedloga. Ako ne, pretsjednik stavlja amandman na glasanje. Ako ima dva ili više amandmana na isti član zakonskog prijedloga, najprije se glasa o onome koji se najviše udaljuje od zakonskog prijedloga, pa dalje redom. Prihvaćeni amandman postaje sastavnim dijelom zakonskog prijedloga.

To su uglavnom najvažniji propisi koji se tiču pretresa. Sada prelazimo na sam pretres u načelu. Ko se javlja za riječ? Riječ ima narodni poslanik drug Sazdevski.

Mladen Sazdevski *(Izborni srez Skopje, NR Makedonija):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, ja bih u svom izlaganju govorio o onom delu Predloga društvenog plana naše zemlje koji se odnosi na poljoprivredu, odnosno na njeno današnje stanje kao i o predlozima i merama koje stoje u Predlogu saveznog društvenog plana.

U 1953 godini naša država preduzela je krupne mere ekonomsko-političke prirode radi obezbeđenja i razvoja poljoprivredne proizvodnje na bazi slobodnog delovanja ekonomskih zakona.

Donesena je i sprovedena u život Uredba o ograničenju imovinskih odnosa u seljačkim radnim zadrugama kojom su zadrugarstvo i njegov dalji razvoj postavljeni na princip slobodnog delovanja ekonomskih zakona i u skladu sa socijalističkom demokratijom u našoj zemlji.

Donet je zakon za ograničenje poljoprivrednog poseda kao mera za sprečavanje eksploatacije u poljoprivredi s jedne strane, a s druge strane, da se na toj otkupljenoj zemlji, kao i na drugim slobodnim zemljišnim fondovima, organizuju ugledna poljoprivredna dobra koja će služiti kao primer individualnim proizvođačima u poljoprivredi.

Doneta je nova uredba o zemljoradničkom zadrugarstvu kojom se reguliše razvoj zadrugarstva u ovoj etapi.

Doneti su odgovarajući zakonski propisi za oporezivanje dohotka u poljoprivredi na osnovu katastarskog prihoda, a to znači da se svaki poljoprivredni proizvođač oporezuje na bazi zemljišne površine i kvaliteta, odnosno klase zemljišta koje on poseduje, bez razlike na ukupne prihode (sa izuzetkom pirinča i hmelja), a gde se za pojedine grane poljoprivredne proizvodnje, kao što su vinogradi, voćnjaci i drugo, daju posebne povlastice.

Sve ove mere, s jedne strane, otvorile su široku mogućnost za slobodnu utakmicu na tržištu poljoprivrednih dobara, zadružnih organizacija i individualnih proizvođača, a s druge strane, ekonomsko-finansiske mere koje predviđa Predlog saveznog društvenog plana za 1954 godinu. Sve ove mere usmerene su isključivo na svestrano pomaganje, unapređenje i povećanje poljoprivredne proizvodnje.

Pre no što bih govorio o nekim merama koje predviđa Predlog saveznog društvenog plana za ovu godinu, napravio bih, ukratko, jedan osvrt na neke probleme, koji, po mom mišljenju, daju osnovne karakteristike sadašnjeg stanja naše poljoprivrede.

Prvo. Površina pod žitnim kulturama smanjena je za oko 650.000 hektara u poređenju sa predratnim prosekom, dok su, s druge strane, površine pod industriskim biljem povećane za oko 160.000 hektara, površine pod krmnim biljem povećane su za 242.000 hektara, pod povrtarstvom za 40.000 hektara a kod novih vinograda i voćnjaka površine su povećane za 140.000 hektara, ili ukupno ove kulture, koje su izmenile strukturu, iznose 582.000 hektara. Ovako izmenjena struktura poljoprivredne proizvodnje može se oceniti samo kao pozitivna. Ovde ostaje kao problem što ovakva izmena strukture u poljoprivrednoj proizvodnji nije praćena potrebnom intenzifikacijom te su prinosi žitarica po hektaru neznatno veći od predratnih.

Drugo. Tržišni viškovi žitarica u periodu obaveznih otkupa od 1947 do 1951 godine iznosili su u proseku godišnje 1,909.000 tona, od čega je bilo kukuruza 940.000 tona. U prosečno rodnoj, 1953 godini bilo je tržišnih viškova 2,376.000 tona, od toga kukuruza oko 1,100.000 tona. U prošloj godini otkupljeno je belih žitarica više nego ma koje godine za vreme obaveznih otkupa (i pored toga što su ekonomsko-političke mere za vreme obaveznih otkupa uslovljavale da otkup treba izvršavati i da je ta mera u tom periodu bila više nego potrebna). Ovo je odraz naše pravilne privredne politike na selu. Predviđanja u Predlogu saveznog društvenog plana za 1954 godinu u pogledu tržišnih viškova nešto su niža od prošle godine, upravo, uzeta je prosečna godina u poljoprivredi.

Treće. Brojno stanje stanovništva u našoj zemlji povećalo se u poređenju sa 1931 godinom za 21% ili za 2,993.000 stanovnika, a posebno broj nepoljoprivrednog stanovništva povećao se od 3,291.000 u 1931 godini na 6,483.000 stanovnika u 1953 godini, dok je broj poljoprivrednog stanovništva u 1953 godini skoro na istom nivou kao što je bio i u 1931 godini.

Četvrto. Ovako izmenjena struktura poljoprivredne proizvodnje, s jedne strane, povećanjem ukupnog broja stanovništva i povećanih potreba industrije, s druge strane, govore da naša politika treba da bude usmerena na što bržu intenzifikaciju poljoprivredne proizvodnje, upravo na povećanje proizvodnje po jedinici površine putem velikih i malih melioracija, veštačkog đubriva, mehanizacijom i drugim. Baš ove mere i predviđa Predlog saveznog društvenog plana, jer će se uvesti ve-

štačko đubrivo u vrednosti od jedne milijarde dinara pored sadašnje domaće proizvodnje i podizanja gigantskih fabrika za proizvodnju veštačkih đubriva u Prahovu i na Kosmetu.

Peto. I pored toga što su cene poljoprivrednih proizvoda u ovoj godini u poređenju sa 1938 godinom povoljnije za poljoprivredne proizvođače za 14% — usled toga što je nastalo veliko uposlenje seoskog stanovništva u drugim privrednim granama (pre rata pretežan deo stanovništva se bavio poljoprivredom, 76%, a sada se bavi 61,7%) — ceni se da selo prima sada oko 61 milijardu dinara izvan poljoprivredne delatnosti, što prosečno po jednom domaćinstvu iznosi oko 25.400, ili 21% od dohotka iz poljoprivrede. Pored ovoga, u bivšoj Jugoslaviji individualni poljoprivredni proizvođači bili su zaduženi u raznim bankama i kod zelenaša, kojima su plaćali godišnju kamatu i anuitete u iznosu od oko tri milijarde, dok danas individualni seljaci praktično nemaju nikakvih dugova. Ovih nekoliko faktora uticali su dosad u prilično meri na povećanje i iznošenje poljoprivrednih tržišnih viškova. Pored toga, i nedostatak nekih industriskih proizvoda, kao što su cement, drvena građa i drugo imali su svog udela.

Zbog toga što nam još niska poljoprivredna proizvodnja, kao i iz napred iznetih faktora, Predlog saveznog društvenog plana predviđa da u ovoj godini treba uvesti iz inostranstva oko 740.000 tona pšenice i 31.000 tona masti. Za to će se dati oko 19 milijardi dinara. Problem politike cena poljoprivrednih proizvoda vrlo je važan i intervencija društva na ovom sektoru je neophodna. Isto tako, kontrahiranje i davanje avansa u novcu kao sredstava za reprodukciju pored industriskog bilja i kod žitarica umnogome će pomoći. I ove mere su predviđene u Predlogu saveznog društvenog plana za ovu godinu.

Još niska i nedovoljna poljoprivredna proizvodnja, a što je najvažnije i nivo razvoja naše industrije, daje mogućnost za veća investiciona i druga ulaganja u poljoprivredu. Ovo se predviđa u Predlogu saveznog društvenog plana za ovu godinu, kad se od opšte investicione sume odvaja poseban deo za poljoprivredu u iznosu od 15.300,000.000 dinara, prema 6.400,000.000 dinara u 1953 godini. Pored ove sume investicija, Predlog društvenog plana predviđa i sumu od 6.500,000.000 dinara za izgradnju klanica, hladnjača i dr. što ukupno iznosi 21.300,000.000 dinara. U cilju da se pomogne novoorganizovanim državnim dobrima i zadrugama, za njih se iz prednje sume odvaja 2.500,000.000 dinara. Isto tako, Predlog saveznog društvenog plana predviđa investiciono kreditiranje iz gornje sume za individualne proizvođače (za podizanje voćnjaka, vinograda, za nabavku sitnih mašina i drugog) sumu od 2.300,000.000 dinara. Ovo investiranje vršiće se preko zemljoradničkih zadruga.

Pored toga, Predlog društvenog plana predviđa davanje olakšice poljoprivrednim dobrima, zadružnim organizacijama i individualnim proizvođačima za nabavku poljoprivrednih mašina, sprava i reprodukcionog materijala, uz regres u iznosu od 6 milijardi dinara.

Predlog društvenog plana predviđa i davanje posebnih olakšica novim poljoprivrednim dobrima, organizovanim po Zakonu o zemljišnom fondu i Uredbi o zemljoradničkim zadrugama. Te se olakšice sastoje u sledećem:

1. U glavi XVI, u petom odeljku stoji da »Novoosnovana poljoprivredna preduzeća i zemljoradničke zadruge, organizovane kao preduzeća, seljačke radne zadruge i poljoprivredna dobra zadruga ne uplaćuju u 1954 godini amortizaciju i smatraju se po ostalim obavezama kao probni pogon. Ovlašćuju se narodne republike da mogu poljoprivredna dobra koja su nedovoljno izgrađena u pogledu obaveza prema društvenoj zajednici smatrati kao probne pogone.«

2. U glavi XVII, u drugom odeljku, Predloga društvenog plana stoji da »poljoprivredna dobra i zadruge ne plaćaju kamatu na neprivredne zgrade koje se ne koriste u privredne svrhe, kao ni krupni meliorativni objekti kao što su kanali, nasipi, brane i drugo«.

3. U glavi XVIII Predloga društvenog plana predviđa se u pogledu kamatne stope za kratkoročne kredite sledeće: »Kamatna stopa za poljoprivredna dobra i zemljoradničke zadruge u svrhu poljoprivredne proizvodnje obrazuje se slobodno prema uslovima tržišta, s tim da ne može biti niža od 2% godišnje, odnosno da bude 2% godišnje«. I dalje: odrediće se posebni iznosi za kreditiranje poljoprivrednih dobara i zemljoradničkih zadruga.

4. U glavi XXIII predviđa se da »poljoprivredna dobra kao i zemljoradničke zadruge u pogledu poljoprivredne proizvodnje ne plaćaju porez na dobit«.

Polazeći od stanja u našoj poljoprivredi i potrebe povećanja njene proizvodnje, a isto tako polazeći i od naših realnih ekonomskih mogućnosti, moje je mišljenje da su predviđanja u Predlogu društvenog plana pravilna i na mestu, pa izjavljujem da ću glasati za Predlog saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik Radivoj Kesić.

Radivoj Kesić *(Izborni srez Rijeka II, NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, želio bih da govorim o delu Predloga saveznog društvenog plana, a koji se odnosi na investicije u pomorstvu, tj. u trgovačkoj mornarici.

Sagledavajući značaj našega pomorstva u celini, smatram da određene investicije ne zadovoljavaju ni minimalan razvitak flote, a također ni normalni rad i razvitak naših brodogra-

dilišta. U ovoj situaciji i u međuvremenu dok se u Zavodu za privredno planiranje rešavao problem cena u našim brodogradilištima s obzirom na nove instrumente, a koje treba da oponaša brodograđevna industrija došlo se do zaključka tokom razmatranja Predloga društvenog plana, da se ionako nedovoljne investicije smanje još za jednu milijardu dinara. S toga razloga slobodan sam da zamolim izvestioca Odbora za privredu za obrazloženje iz kojih razloga je došlo do smanjenja već ionako nedovoljnih investicija.

Da bi situacija bila jasnija, dozvolite mi da se ukratko osvrnem na određene probleme koji tište pomorsku privredu i koji do danas nisu rešeni.

Prvim Predlogom društvenog plana predviđena je izgradnja brodova iz posebnog kreditnog fonda u visini od 10.300,000.000 dinara od čega je otpadalo na brodove pomorskih poduzeća 9.600,000.000, a ostatak je bio opredeljen rečnom brodarstvu. Visina ovog kredita određena je na bazi minimalnog programa. Taj je program izričito naglašen na strani 67 Predloga društvenog plana, bazirajući program da će cene brodogradilišnih usluga u 1954 godini biti za oko 20% niže od cena u 1953 godini.

Međutim, primenom novih instrumenata cene brodovima ne da nisu snižene na nivo 1953 godine već su povećane za oko 20—30%, zavisi od toga koliki će biti kurs na deviznom obračunskom mestu. Ako pak ove cene uporedimo sa svetskim cenama tada dolazimo do rezultata da su cene u našim brodogradilištima za oko 50% veće nego one u inostranstvu. Brod od 10.000 tona nosivosti u domaćim brodogradilištima po novim instrumentima košta oko 2.100.000.000 dinara dok takav isti brod u inostranstvu, računajući dolar 600 dinara, milijardu i tristo miliona do milijardu i četiristo miliona. Ovu razliku u cenama smatrao sam potrebnim da iznesem iz specifičnih razloga poslovanja trgovačke mornarice.

Ovako visoke cene u domaćim brodogradilištima preduzeća pomorskog saobraćaja ne mogu da podnesu, s obzirom na uslove pod kojima ona posluju, a i zbog razloga vraćanja, tj. plaćanja kamata i anuiteta na podignuta investiciona sredstva. Trgovačka mornarica nema mogućnosti, kao što je to slučaj u ostalim privrednim granama, da porast cena domaće brodogradnje prebaci na drugoga, tj. na korisnike transporta, s obzirom da cenu prevoznih usluga određuje, s jedne strane svetsko tržište, a s druge strane ekonomske mogućnosti i platežna moć unutarnjeg tržišta i stanovništva. Ovde je potrebno da istaknem, da kod nas ne postoji nikakav režim koji bi prisilio izvozno-uvozna preduzeća da koriste domaći transport, tj. nacionalnu flotu, jer su korisnici transporta slobodni da uvek kad im računica rentabiliteta odgovara da koriste strano brodarstvo umesto naše, domaće.

Kada je već formirana struktura cena prevoznih usluga u prekomorskom saobraćaju na bazi svetskih cena, tada je nerazumljivo zašto bi i pomorska preduzeća trebalo da snašaju povećane rashode, tj. povećane cene brodogradilišnih usluga, a te cene proizlaze iz odnosa našeg unutarnjeg tržišta.

Društvene proporcije pomorskih preduzeća za 1954 godinu i sve kalkulacije prihoda i rashoda, koje su zasnovane na zakonu vrednosti svetskoga tržišta, pokazuju da postoje velike disproporcije između sadašnjih cena brodogradnji u domaćim brodogradilištima, i mogućnosti pomorskih preduzeća za izgradnju brodova po tako visokoj ceni kako za prostu tako i za proširenu reprodukciju.

Ako je već brodogradilištima odobren i izvozni prim u visini od 50%, kada grade za inostrane brodovlasnike, tada je neshvatljivo zašto se i za izgradnju brodova za domaća preduzeća ne bi uveo isti izvozni koeficienat, tj. premirala brodogradilišta, jer u protivnom naši brodovi neće biti konkurentno sposobni na svetskome tržištu. Bez obzira što postoje naši brodovi i naše linije našu robu prevoziće strani brodovi, jer njihove prevozne usluge mogu biti niže, pošto plaćaju niže cene za brodove.

S toga razloga, osim razjašnjenja o smanjenju već ionako nedovoljnih kredita, predlažem da se za izgradnju brodova za domaća preduzeća a koja posluju u prekomorskom prometu primeni isti režim kao kad se brodovi grade za inostranstvo, tj. da se dade brodogradilištima izvozni prim. Na ovaj način obezbedilo bi se normalno privredno poslovanje brodarskih preduzeća a i kroz prim bi se povećala sredstva. Time bi se predloženi investicioni program mogao izvršiti, a što bi se pozitivno odrazilo kako na razvitak same flote tako i na normalni rad naših brodogradilišta. U protivnom, pomorska preduzeća ne bi mogla normalno i ekonomski da razvijaju svoje kapacitete a brodogradilišna industrija našla bi se u nemogućnosti angažovanja svojih proizvodnih snaga, što bi se odrazilo i na zaposlenost radne snage u brodogradilištima. S toga razloga, molim narodne poslanike da sagledaju problem pomorske privrede i da naše objektivne predloge prihvate.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ja mislim da bi bolje bilo da se na kraju odgovori na postavljena pitanja.

(Osman Karabegović: Može se odgovoriti i na svako pitanje posebno, ako drugovi nalaze da je to potrebno. *Glasovi:* Bolje da se na kraju odgovori.)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik drug Ivan Malogorski.

Ivan Malogorski *(Izborni srez Zlatar, NR* Hrvatska): Drugovi narodni poslanici, ja bih diskutovao o onom delu Predloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu, koji govori o elektroenergetskom sistemu u našoj zemlji, Iako je

ovome pitanju posvećena puna pažnja od strane Odbora za narodnu privredu, a naročito amandmanom Saveznog izvršnog veća to je stanje popravljeno, ipak smatram za potrebno da podvučem neke momente za koje mislim da bi ih trebalo razmotriti.

Mi znamo da nam već sada ponestaje elektroenergije za pogon naše industrije. I objekti koji se nalaze u izgradnji trošiće električnu energiju. Shodno tome oseća se veliki manjak u elektroenergiji već sada, a to će se naročito osećati u narednim godinama. Tako NR Hrvatska će imati manjak u 1957 godini u elektroenergiji za 500 miliona kilovatsati, ukoliko se to pitanje ne reši. Naša će industrija doći u pitanje zbog proizvodnje elektroenergije i smatramo da bi se o tome moglo prodiskutovati, da se vidi šta se još može učiniti da se taj manjak likvidira, ili bar da se svede na minimum. Ja sam svestan teškoća koje naša zemlja ima u svojoj kapitalnoj izgradnji, odnosno u pitanju investicija. Traži se mnogo, a toliko se materijalnih sredstava nema. Ja ipak smatram da ne bi bilo loše da se vidi šta je od bitnijeg značaja za našu privredu, šta će privredi više doprineti, a šta manje i da se onda donese jedan zaključak koji će svakako biti povoljniji, ukoliko pravilno prodiskutujemo to pitanje i donesemo odluku.

Ja smatram, da bi sredstva u visini od 6 milijardi dinara, što je predviđeno za hladnjače, trebalo dodati za izgradnju elektroenergetskih objekata, jer smatram da će energetski sistem koji omogućuje normalan rad industriji doprineti više privredi, nego drugi objekti, bez kojih smo i dosad gurali i bez kojih ćemo moći dalje lakše da ostanemo, nego bez elektroenergije. Mislim da ne treba da iznosim cifre kojima raspolažem a te teškoće još će se pojačati u narednih nekoliko meseci. Kad je nastala nestašica ove energije izgubljene su milijarde i milijarde dinara samo u obavezama koje su preduzeća imala prema društvenoj zajednici, a to ni u buduće neće moći da ostvare. Recimo, u ugljenokopima Raša nisu mogli da rade danju, nego su produžavali rad u noći. Stoosamdeset preduzeća u Zagrebu radilo je sa manjim kapacitetom, a 150 preduzeća bilo je van pogona. To je bilo prouzrokovano vremenskim nepogodama, ali i pored toga Hrvatska će imati manjak od 44% od ukupne količine elektroenergije, ukoliko se ne dovrše objekti kao što su termoelektrana »Manojlovac«, »Jaruga«, termoelektrana u Osijeku i drugi objekti. Smatram da treba nešto određenije da kažemo o tom pitanju, i da odredimo investicije koje treba da se osiguraju za izgradnju ovih objekata.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Borić.

Miro Borić *(Izborni srez Dubrovnik, NR Hrvatska):* Ja bih se osvrnuo na onu glavu Prijedloga društvenog plana za 1954 godinu, koja govori o raspodjeli sredstava federacije. Konkretno, ja bih se osvrnuo na pitanje dotacija za ugostiteljstvo.

Pitanje ukidanja turističkih povlastica diskutira se već nekoliko mjeseci. U toj diskusiji u kojoj su učestvovali sindikalne, ugostiteljske i turističke organizacije i naša javnost kroz dnevnu štampu, svestrano je raspravljano o davanju povlastica korisnicima godišnjeg odmora. Pokazalo se da je davanje povlastica u sadašnjoj situaciji potrebno zadržati, kako u interesu domaćih turista tako i u interesu razvijanja našeg turizma uopće.

Na temelju toga je u Prijedlogu saveznog društvenog plana za 1954 godinu prdviđena dotacija za regres ugostiteljstvu u iznosu od 600 miliona dinara i već je bio izrađen Nacrt nove uredbe o načinu korišćenja povlastica u 1954 godini.

Ukidanjem regresa znatno bi opao broj domaćih gostiju, pošto oni čine većinu ukupnog prometa turista (u 1952 godini 85% a u 1953 80%), to će ugostiteljska poduzeća i radnje u turističkim mjestima doći u tešku situaciju. U ovakvoj situaciji korišćenje kapaciteta biće niže a time može doći i do poskupljenja pansiona. Sistem povlastica je ne samo povećavao učešće domaćih ljudi u našem turizmu nego je i proširio krug prometa turista na veliki broj malih mjesta. To se veoma pozitivno odrazilo na privredno oživljavanje niza naših pasivnih primorskih mjesta i kotareva po Istri, Hrvatskom Primorju i Dalmaciji, čiji se budžeti inače izravnavaju dotacijom. Time je ujedno određen pravilan tok odvijanja i pretežnog kanaliziranja domaćeg turizma u mala turistička mjesta. U vezi s tim naši su se veći turistički centri rasteretili i stvorene su veće mogućnosti za prijem većeg broja inozemnih turista. Sama ta činjenica da se pretežni dio domaćeg turizma u prošloj godini izvršio u manjim mjestima oko 30% davao je poticaja za uređenje tih mjesta i za stvaranje zdrave i široke osnovice za razvijanje jevtinog domaćeg turizma. Kod ovog želim istaći da se kod nas već pod postojećim uvjetima razvija jedna forma popularnog turizma, koja odgovara našim prilikama, i da se veliki broj domaćih ljudi već orijentira na manja mjesta, jer im i dosadašnje cijene, pa i uz regres, nisu bile pristupačne u većim turističkim centrima. Ako bi se usvojio način da se regres daje u apsolutnom iznosu (u sezoni 200 a u pred i po sezoni 300) onda bi kod jevtinih cijena u manjim mjestima stvarni popust iznosio skoro do 50% što bi bilo pristupačno širem broju turista.

U amandmanu Saveznog izvršnog veća predloženo je da se iznos za regres zadrži kao rezerva s tim da se upotrebi za organizaciju jevtinijeg i popularnijeg turizma, uglavnom kamping smeštaja koje će koristiti, odnosno staviti na raspolaganje sindikalnim, ferijalnim i turističkim organizacijama.

Svakako je pomaganje ovakve forme organizacije turizma za pozdraviti. No kod ovoga smatram potrebnim napomenuti slijedeće:

Da se u sadašnjim uslovima time potpuno prestaje sa pomaganjem turističkog ugostiteljstva i situacija bi otprilike bila ovakova. Postojeći objekti u koje se dosada uložilo za obnovu i njihovo podizanje ostaće nedovoljno korišćeni, a s druge strane ulagaće se u nove investicije. Organizaciju turizma putem kampinga mogu uglavnom koristiti mlađi i zdravi ljudi, naročito omladina. Za podizanje dobro organizovanih kampinga potrebni su izvesni komunalni uslovi koji su kod većine manjih mjesta dosta loši, kao naprimjer voda, elektrika, sanitarni uređaji itd.

Razvijanje kampinga je potrebno i korisno, ali kao nadopuna uz ostale vidove koji već postoje.

Davanje popusta (regresa) za domaće posjetioce ne bi trebalo posmatrati kao privilegiju već kao ekonomski nužan instrumenat i privredno koristan. Naime, regres omogućuje najnužnije usklađivanje kupovne moći domaćih posetilaca sa cijenama u pansionskom ugostiteljstvu. Te cijene su, s jedne strane, odraz naših opštih ekonomskih prilika i sadašnjeg stanja na tržištu u onim područjima gdje djeluje takvo ugostiteljstvo, a s druge strane, ove cijene odgovaraju nivou cijena ugostiteljskih usluga u susednim i konkurentskim turističkim zemljama. Neko veće sniženje cijena pansiona (do nivoa cijena koje bi bile pristupačne našim radnim ljudima bez regresa) nije u sadašnjim prilikama mogućno postići. Pristupačna cijena pansiona za našeg posetioca mogla bi se kretati najviše do 400 dinara, a takvu cijenu bez regresa ne može formirati nijedno naše pansionsko-ugostiteljsko poduzeće a da ne zapadne u osjetne gubitke. S druge strane, sniženje cijena pansiona koje bi bile znatno ispod cijena u susednim turističkim zemljama značilo bi gubitak u devizama.

Izdaci zajednice za regres dobrim se dijelom nadoknađuju prilivom deviza od turizma koje su i te kako rentabilne, pa čak rentabilnije nego izvjesni dijelovi našeg izvoza.

Stoga predlažem da se ovo pitanje ponovno razmotri i da se regres bar za ovu godinu ne ukida, s tim da se nađe bolji sistem za njegovo korišćenje.

U vezi sa ovim što sam rekao predlažem:

1) Da se popust daje u apsolutnom iznosu diferencirajući popust u pred i po sezoni od glavne sezone tako da se proširi sezona i poveća broj posjetilaca a s druge strane da se broj ugostiteljskih radnika uposli puno ranije nego dosada, čime bi se i iznos materijalnog obezbeđenja kod nezaposlenih radnika smanjio.

2) Da se regres daje za isključivo turistička mjesta u sadašnjim prilikama i da se kod toga isključe veći gradovi.

3) Da se radniku i službeniku daje pravo na članove obitelji za onoliko dana koliko nosilac prava ima dana godišnjeg odmora.

4) Da se tehnički sistem davanja i kontrole posebno razmotri i onemogući zloupotreba.

5) Da se pored toga omogući unapređenje kamping smeštaja.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Bosnar.

Josip Bosnar *(Izborni srez Beograd, NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, u Predlogu našeg društvenog plana predviđa se povećanje izvoza. Ja bih upozorio na jedan momenat. Ne znam da li je to u Odboru za privredu dovoljno prodiskutovano i da li se o tome razmišljalo. Naime, poznato je da industrija drveta radi sa dosta zastarelim tehničkim sredstvima. Međutim, mi imamo velike mogućnosti da svoje proizvode izvozimo, jer je tražnja velika naročito u zemljama sa čvrstom valutom, u Engleskoj i Americi. Ova naša preduzeća u prošloj godini imala su porudžbine na hiljade spavaćih soba za Englesku. Ali, — imamo nekoliko takvih slučajeva — ove se porudžbine nisu mogle izvršiti iz razloga što naša preduzeća nisu imala dovoljno tehničkih sredstava, odnosno nedostajale su im neke mašine koje bi popravile kvalitet nameštaja. Zbog toga što nismo imali ove mašine nije se moglo odgovoriti zahtevima tih porudžbina, pa ih naša preduzeća nisu mogla ni primiti.

Naša mnoga preduzeća, naprimer, »Krivaja«, dnevno izvoze oko vagon finalnih produkata i otpadaka i na taj način doprinose našoj privredi i svakako izravnanju našeg spoljnoplatnog bilansa. Potrebno je da ove mašine uvezemo, jer bismo proizvodnju daleko više povećali a time i izvoz, jer danas samo 20% porudžbina imamo mogućnosti da podmirimo. Faktor na uvezene mašine onemogućava naša preduzeća da izvrše porudžbine iz inostranstva.

Smatram da bi dobro bilo da se taj problem malo bolje razmotri. Uvoz tih mašina može da se ostvari u roku od nekoliko meseci, jer to neće zahtevati posebne investicije za gradnju, jer će se one prosto smestiti u postojeće prostorije, a daleko bi se moglo više proizvoditi. Ponavljam da »Krivaja«, u stanju u kakvom je, može da izvrši samo 20% porudžbina. Ako bi se taj faktor smanjio, odnosno sveo na minimum, ili ako bi se ova preduzeća potpuno oslobodila njega, onda bismo imali mogućnosti da više izvozimo i da tako daleko više dobije naša privreda.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Lesjak Albin.

Albin Lesjak *(Izborni srez Celje grad, NR Slovenija):* Drugovi poslanici, ja bih imao jedan predlog u vezi sa glavom XXXIV.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Molim vas, javite se za riječ kada bude pretres u pojedinostima.

Ima riječ narodni poslanik Milan Stepanović.

Milan Stepanović *(Izborni srez Rankovićevo, NR Srbija):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, Predlog saveznog društvenog plana onako kako nam je podeljen svakako je izraz naših ekonomskih mogućnosti i naših potreba. Razume se, zahtevi su bili mnogo veći, naročito u pogledu investicione izgradnje. Ali, iz razumljivih razloga, kao što smo čuli iz ekspozea druga Svetozara Vukmanovića-Tempa, nije se moglo svim tim zahtevima izići u susret. Prema tome, pred sve nas se postavlja nekoliko važnih zadataka o kojima treba da diskutujemo i da tu diskusiju prenesemo u radne kolektive i komune.

Baš zbog toga što su za investicionu izgradnju sredstva prilično ograničena kod nas se, iz razumljivih razloga, i u investicionoj izgradnji mora ići s daleko većom štednjom nego što je to bilo dosad. To govorim zbog toga što svi manje-više znamo da smo prilikom izgradnje naših objekata, pa i ključnih objekata, u vezi sa ovom investicionom izgradnjom često nabavljali stvari koje nam nisu bile nužne. One su često ležale u magacinu, bile preprodavane itd. Znači, imamo mogućnosti da se u pogledu investicione izgradnje ozbiljno borimo za maksimalnu štednju i da sa manjim sredstvima nego što smo možda planirali izađemo na kraj i da završimo ono što je najbitnije, naročito kad se radi o završetku ključnih objekata. Govorim ovo zbog toga što znam da je niz preduzeća, pa i ono gde radim, u toku prošle godine nabavljalo razne nepotrebne mašine itd., tako da su one morale da budu ustupane drugim preduzećima. Sve ove činjenice govore da se kod nas još ide za nabavljanjem stvari koje nisu neophodne, ili koje nisu potrebne odgovarajućem preduzeću.

Dalje, hteo sam da kažem reč-dve o pitanju cena, o čemu je danas govorio u svom ekspozeu drug Tempo. U Predlogu društvenog plana predviđa se sniženje cena u odgovarajućem procentu, svođenjem na odgovarajući nivo. To je sasvim opravdano. Ali, isto tako, kod nas ima tendencija, i to vrlo ozbiljnih, za povećanje cena, gotovo svuda gde je moguće da to trpi tržište. Ovo ja iznosim zbog toga što mislim da ne možemo očekivati da samo ovi novi planski instrumenti reše ovo pitanje, ali da to reši zakon ponude i potražnje. Mnoge stvari leže u našim rukama, odnosno u rukama radničkih saveta: radnih kolektiva u preduzećima, a takođe u rukama komuna. To govorim zbog toga što kod nas u preduzećima koja imaju monopolistički karakter, pa i kod komuna, postoji tendencija da se ide za povećanjem cena dok se roba može da proda na tržištima.

Međutim, ako želimo da postignemo ono što predviđa Predlog društvenog plana onda se postavlja zadatak da se borimo za realnu cenu, da se borimo protiv naduvavanja cena iz razloga o kojima je govorio drug Tempo.

Treće, hteo bih da postavim u neku ruku i pitanje u vezi sa izgradnjom fabrike za proizvodnju siliko-opeka. Mi smo poslednjih nekoliko godina razvili ozbiljne industrije, koje nisu postojale u bivšoj Jugoslaviji, kao naprimer, industriju vatrostalnog materijala, zatim proizvodnju porcelana itd. Ali, takođe treba da se zna da se u tim fabrikama koje su podignute za našu vatrostalnu industriju — fabrike šamota u Aranđelovcu i Mladenovcu, zatim magnohroma u Rankovićevu, — da se u tim fabrikama sa minimalnim dodatkom mogu praviti siliko-opeke. Jer, nigde u svetu, gotovo nigde, ne prave se posebne fabrike za proizvodnju magnezita i hrom-magnezita. Tamo se, naprimer, fabrike šamota i siliko-opeka manje-više nalaze pod jednim krovom, u jednoj hali, i sa jednim postrojenjem. To bi bilo jevtinije, pa prosto dajem sugestiju da možda ne bi bilo na odmet, a nije ni sad kasno da Savezno izvršno veće odnosno Sekretarijat za privredu sazove neki sastanak drugova iz fabrika koje se sad podižu za siliko-opeku, iz Aranđelovca, Magnohroma, da se pozovu stručnjaci koji smatraju takođe da je ta fabrika suvišna koja se kod nas radi, jer bi se premašile potrebe, ako bi se ona izgradila. Fabrike siliko-opeke se prave u razvijenim industriskim zemljama.

Na kraju bih hteo da kažem reč-dve o predlogu da se ukine regres ugostiteljstvu. U Odboru za budžet i ja sam glasao za taj predlog. Međutim, iz današnjeg ekspozea saznao sam da su regresi nužno zlo u privredi i da oni negde moraju da postoje , kao što je slučaj u poljoprivredi. Ali, i tu je bilo rasipanja. Regresi su se koristili za svadbe, gorivo se upotrebljavalo u nepoljoprivredne svrhe, traktori za prevozna kola itd. To su manje-više svima poznate stvari.

Stojim na stanovištu da regres treba ukidati gde god je moguće i gde to nema neposredne štete za našu privredu. Ukidanjem regresa ugostiteljstvu sigurno će se pomoći da ugostiteljstvo malo ozbiljnije vodi računa o svome radu. Možda ne možemo i možda ne treba ići na takvo realno sniženje cena kod naših privrednih turističkih objekata i zbog toga što mi prilikom posete inostranih turista — koji će kako se predviđa, ove godine doći nešto više nego prošle — možemo na jedan odgovarajući način bolje da plasiramo poljoprivredne proizvode nego kroz izvoz.

Regres ugostiteljstvu uglavnom dobijaju više kategorije radnika. Međutim, baš oni zbog kojih je regres uveden najmanje su ga koristili. To pokazuje statistika sindikalnih organizacija, koliko ja znam. Drugo, regresi koje je Odbor predložio da se ukinu izazvali su vrlo živu diskusiju u našoj javnosti i u štampi. Lično sam razgovarao sa ljudima i čitao predlog koji je izdao sindikat da se isplaćuje po 250—350 dinara. Ja lično stojim na stanovištu, a mislim da branim mišljenje Odbora za budžet i dru-

gova koji su predložili, da ukidanje regresa treba prihvatiti.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik Radin Nikola.

Nikola Radin *(Izborni srez Sremska Mitrovica, APV — NR Srbija):* Drugovi i drugarice, ja ću se osvrnuti na onaj deo Predloga društvenog plana koji govori o cenama poljoprivrednih proizvoda i upoznati vas sa stanjem u našoj klaničnoj industriji. Stanje klanične industrije izgleda ovako: dotrajalost tvornica i opreme, nehigijenski uslovi rada, pomanjkanje stručnog rukovodećeg kadra, pomanjkanje naučne osnove u produkciji, nesređeno stanje na tržištu sirovina i gotove robe i administrativne mere koje deluju štetno na ovu industrisku granu. Zbog svega toga klanična industrija je daleko ispod onoga stanja u kome bi stvarno mogla da bude prema našim mogućnostima, kao što je utvrđeno u zapisniku sastanka Udruženja klanične industrije koji je održan u Zagrebu 7 januara 1954 godine. Posebno treba istaći administrativne mere koje ovde negativno utiču, a to je pitanje cena masti određenih administrativnim putem i puštanjem masti u prodaju po slobodno formiranim cenama.

Cena masti je određena i to u maloprodaji 220 dinara za kilogram, a na veliko 205 po kilogramu. Ovako određena cena ima teške posledice na klaničnu industriju, a isto tako i za celu našu privredu.

Zbog određene cene masti od 220 dinara za kilogram ova industrija je pretrpela u 1952 i 1953 godini sledeće gubitke na proizvedenoj masti (podaci nisu potpuno tačni i sigurni, a dobijeni su u »Suhomesnatoj industriji« u Šidu): Šid 27 miliona dinara, Subotica 67 miliona dinara, Banatsko Rankovićevo oko 107 miliona dinara, Klanica u Velikoj Plani 60 miliona dinara, u Svetozarevu 40 miliona dinara, »Sljeme« Zagreb 90 miliona dinara, »Gavrilović« Petrinja 25 miliona dinara, Vrbovac 20 miliona dinara, Čoka 18 miliona dinara. Ovi su gubici vrlo veliki i teški tako da klanična industrija mnogo trpi, a neka preduzeća, kao naprimer u Šidu, zbog ovog gubitka i drugih objektivnih i subjektivnih razloga, stoje pred zatvaranjem.

Napraviću upoređenje cene masti, mesu i žive robe. Pravilo je ako cenu žive vage svinje označimo sa 100 da meso bude 150, a mast 200; znači da treba mast da je oko dvaputa skuplja od cene ugojene svinje. Ako uzmemo odnos cena masti iz doba garantovanog snabdevanja, tada vidimo da je mast bila 47 dinara, svinjsko meso 23 do 25 dinara po kilogramu, to jest da je mast bila dva puta skuplja od cene mesa. Sada odnos izgleda ovako: cena živim svinjama je 130 do 140 dinara; cena svinjskom mesu je 210 dinara, to je za oko 150 procenata više, a cena masti 220 dinara, to jest opet za oko 150 procenata više od cena živih ugojenih svinja.

Zbog ovakve situacije na tržištu masti proizvodnja masti je mnogo niža no što su stvarne mogućnosti. U Predlogu društvenog plana su prikazani sledeći indeksi (u odnosu na 1930/39 godinu): 1947/1951 — 79, 1951 — 74, 1953 — 79. U 1953 godini mast je u porastu, ali samo zbog toga što je mnogo veći broj svinja zaklano, a ne zbog boljeg iskorišćenja masnoća. Iz ovog poređenja vidimo da je proizvodnja u odnosu na predratnu i u 1953 godini daleko manja, iako postoje svi uslovi da se ona ne samo postigne no i prebaci. Razlog tome je, po mom mišljenju, utvrđena cena masti, koja destimulativno deluje na klaničnu industriju. Radi poređenja izneću pregled »Suhomesnate industrije« u Šidu o kretanju broja zaklanih svinja i iskorišćenju masnoća:

God.	Zaklano svinja (kom.)	Dobiveno masti i mesa (u tonama)	Dobiveno masti u tonama	u %
1949	46.189	4.413	1.593	36,1
1950	48.817	4.373	1.475	33,7
1951	4.008	482	180	37,4
1952	11.418	1.300	393	30,2
1953	15.969	1.593	267	16,8

Poznato je da svinja ima u sebi oko 50 procenata masnoće ako je dobro ugojena, to jest oko 45 procenata masti za ishranu. Ako se uzme u obzir da su 1949 i 1950 godine svinje dobijane putem otkupa i da redovno nisu bile dobro ugojene, onda još možemo razumeti nizak procenat masti od 36,1 odnosno 33,7 procenta. Međutim, mi vidimo da je ovaj procenat u 1952 pao na 30,2 procenata, a 1953 čak na 16,8 procenata.

Šta ovo govori? Govori da je samo jedno preduzeće u Šidu radi ovakvog sistema prodaje masti u 1952 godini i 1953 godini proizvelo iz zaklanih svinja oko 500 tona masti manje no što je moglo da proizvede prema kvalitetu svinja (računato sa 40% masnoća). Ako se uzme u obzir da je kapacitet samo ove fobrike 45.000 komada debelih svinja od prosečno 130 kilograma po komadu, i ako odbijemo 26 kilograma na kalo po svakoj svinji, tada dobijamo 4.680 tona mesa i masti. Racionalnim korišćenjem masti sa oko 40% dobilo bi se oko 1.870 tona masti, a prema procentu iskorišćenja u 1953 godini (16,8) za 1084 tona više, to je za oko 108 vagona godišnje više.

Šta to znači? Ovo znači da klanična industrija nema interesa da proizvodi mast, jer gubi na proizvodnji masti. S tim u vezi nema interesa za otkup što debljih i što bolje ugojenih svinja, koje bi dale što više masti, odnosno nema interesa za što racionalnije korišćenje stočnog fonda, te se u krajnjoj liniji i tu negativno odražava. Mast se zbog toga prodaje u slanini, u kobasicama, u konzervama, u salami, to jest u onim proizvodima kojima nije određena cena i na taj način se mast neekonomično koristi. Time se na tržištu masti stvaraju mogućnosti za špekulaciju, jer je ponuda masti manja no što

bi u normalnim prilikama bila da je mast u prodaji po slobodno formiranim cenama. Zbog ovakve situacije pojavljuje se potreba za uvozom oko 3.100 vagona, odnosno 31.000 tona masti. U vezi s tim postavlja se pitanje cene uvozne masti (prema kalkulaciji Udruženja klanične industrije). Tona masti fob Njujork staje 385 dolara, prevoz do Rijeke 20 dolara, franko Rijeka 405 dolara, što po kursu od 900 dinara, koliko je dinar kotirao januara na Ciriškoj berzi iznosi 364.500 dinara. Dok je cena sa prevozom uvozne masti oko 370 dinara po kilogramu, mast se na pijaci prodaje oko 300 dinara. Međutim, kad bi se cena masti slobodno formirala, ona bi bila niža za oko 20 do 30 dinara, to jest bila bi oko 280 dinara po kilogramu. Iz ovoga izlazi da se za uvoznu mast daje oko 90 do 100 dinara više nego što bi bila prodajna cena naše klanične industrije. Ako pretpostavimo da bismo ukidanjem određene prodajne cene odbili proizvodnju masti od samo 8.000 tona više u 1954 godini, to bi značilo da bi se za uvoz masti izdalo manje oko 3,240.000 dolara.

U vezi sa ovim konstatacijama postavlja se pitanje u čemu je rešenje problema. Rešenje problema je u ovome: prvo, ili u davanju regresa klaničnoj industriji za pokriće gubitaka. U ovom slučaju morao bi se dati regres i za 1952 i za 1953 godinu. Davanjem regresa pojavila bi se špekulacija sa mašću i u preduzećima ne bi bilo zainteresovanosti za smanjenje troškova proizvodnje. Zbog toga ovo rešenje, po mom mišljenju, dolazi tek na drugo mesto. Ili, drugi predlog: puštanje masti u prodaju po slobodno formiranim cenama i davanjem kredita na tri do četiri godine sa kamatom od 1% za pokriće gubitaka u 1952 i 1953 godini. U ovom slučaju uz nešto povišenu prodajnu cenu proizvele bi se znatno veće količine masti i tako smanjio uvoz, a time bi se smanjili i izdaci. Isto tako, i cena masti koju prodaju ostali (osim preduzeća) išla bi na niže, jer bi ponuda na tržištu bila veća.

Ovako slobodno formiranje cena, koje bi bile više od sadašnjih, uticalo bi svakako na smanjenje životnog standarda naših radnih ljudi. Ali i to se može izbeći na sledeći način.

»Žitopromet«, naprimer, čisto administrativnim merama dolazi do dobiti bez svoje zasluge. Otkupna cena pšenice »Žitoprometa« za 100 kilograma je 1.900 dinara. Iz 100 kg pšenice dobija se kod trgovačke meljave: 50 kg polubelog brašna, 20 kg dvojke, 10 kg 00, 17 kg mekinja, 2 kilograma urodice i 1 kg na sagorevanje. Iz ovih proizvoda se dobija: iz 50 kg polubelog brašna 65 kg hleba, što po ceni od 26 dinara čini 1690 dinara; iz 20 kg dvojke dobija se 26 kg hleba, što po ceni od 35 dinara čini 910 dinara; iz 10 kg brašna 00 dobija se 13 kg hleba po ceni od 40 dinara, što daje 520 dinara; 19 kg mekinja i urodice po 10 din po kg iznosi 190 dinara. Znači da »Žitopromet« iz 100 kg žita dobija 3.310 dinara. Njegovi izdaci su sledeći: za pšenicu 1.900 dinara, za meljavu 280 din., za mešenje i pečenje hleba naplaćuje se po kilogramu 3 dinara što za 80 kg brašna iznosi 240 dinara, a troškovi »Žitoprometa« na 100 kg žita (što nije provereno) iznose oko 250 dinara, tako da se ukupni njegovi izdaci penju na 2.670 dinara. Iz ovih podataka se vidi da se na 100 kg žita zaradi 640 dinara na meljavi i pečenju hleba. Ako se uzme da se od 100 kg pšenice dobije prema gornjoj računici 104 kg hleba, znači da je dobit po 1 kilogramu oko 6 dinara. Pod pretpostavkom da se dnevno po glavi stanovnika troši 500 grama hleba, to jest mesečno 15 kg, ušteda na hlebu bi bila, ako bi se cena snizila za 6 dinara oko 90 dinara mesečno. Isto tako, pod pretpostavkom da se po glavi stanovnika mesečno troši do 1,5 kilograma masti, uz povišenje cene masti od 60 dinara po 1 kilogramu, gubitak bi izneo oko 90 dinara. To znači da bi se gubitak, odnosno veći izdatak na masti u cilju povišenja cena pokrio uštedom na hlebu.

Ovi podaci su približni, ali ipak dovoljni da jasno ukažu na rešenje koje klanična industrija treba da dobije i koje očekuje. Rešenja su dva: prvo — regres, koji treba odbaciti iz razloga koje sam napred pomenuo, i drugo — slobodne cene masti uz sniženje cena hlebu i uz odobrenje posebnih kredita na tri do četiri godine sa 1% kamate za pokriće gubitaka klanične industrije u 1952 i 1953 godini, odnosno slobodne cene masti u 1954 godini i regres za gubitke u 1952 i 1953 godini.

Drugo, ja bih hteo da se osvrnem na onaj deo Predloga društvenog plana u kome se govori o dobijanju kratkoročnih kredita putem konkursa. Ja mislim da još nismo svi to osetili kako će to u praksi izgledati. To tek ovih dana treba da se sprovodi. Ali ja mogu reći da već sada smatram da će se to vrlo negativno odraziti na našu privredu.

Prema uredbi koju je Savezno izvršno veće već donelo kratkoročni krediti treba da se daju konkursom. Sva zainteresovana preduzeća treba da podnose svoje ponude u kojima će naznačiti visinu stope za korišćenje kredita, visinu koja ne treba da pređe preko 5%, za poljoprivredu i još neke druge grane.

Smatram da će ovo vrlo negativno delovati zbog toga što će mnoga preduzeća, ja se bojim, i to veća preduzeća, ponuditi nešto nižu kamatu nego ona druga, manja preduzeća, koja možda momentano imaju neki bolji plasman i da će na taj način doći do priličnog haosa.

Naime, republički centri na osnovu tih konkursa neće odrediti koliko će kredita dati pojedinim svojim filijalama. Ja se bojim da će Narodna banka na to suviše računski gledati i da će tako dovesti do toga da će možda u nekim bazenima doći do situacije koja će potpuno zakočiti rad. Isto tako, postoji opasnost da Narodna banka, gledajući opet čisto svoju

računicu, gledajući samo na to ko će ponuditi veći procenat, možda dovesti do toga da ovo korišćenje bude veće u sedištima pojedinih filijala pojedinih republika itd. na štetu drugih republika. Tu postoji jedan prilično neravnopravan odnos između Banke, s jedne strane, i preduzeća, s druge strane. Narodnoj banci se daje mogućnost da određuje kome će dati kredit prema tome da li je neko ponudio manje ili više a preduzeća nemaju mogućnost da biraju kako bi došli do povoljnijeg kredita. Ja ću o ovoj stvari podneti predlog za jedan amandman. Tu treba utvrditi izvestan procenat koji bi bio isti za sva preduzeća a ni u kom slučaju ne treba ići na licitiranje iz bojazni da će neko preduzeće imati veću korist. Ta bojazan je potpuno neopravdana, jer zato postoje drugi instrumenti putem kojih se može izvršiti ta korekcija.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik Dragutin Premate.

Dragutin Premate *(Izborni srez Pula, NR Hrvatska):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, ja bih hteo da se osvrnem na jedan problem koga se već dotakao drug Kesić, tj. da se dotaknem pitanja pomorske brodogradnje. Po mom mišljenju to pitanje je od vitalnog značaja za Primorje, Istarsko i Hrvatsko, a šta više i za čitavu našu Federativnu Narodnu Republiku Jugoslaviju tako da bi se tim pitanjem zaista trebalo ozbiljno pozabaviti. Ja bih molio drugove da me ne shvate krivo. Ja radim u pomorskoj proizvodnji, možda ću nešto i krivo postaviti pa molim da me ispravite, ali ću reći ono što mislim.

Po mom mišljenju pitanje pomorstva i brodogradnje u celini niko od naših organa ne poznaje, niko ne ceni dovoljno važnost toga problema za našu zajednicu. Neka drugovi izvine, možda je to kriv izraz, ali ne znam kako bih drugačije rekao. Pitanje brodogradnje za nas u Primorju je životno pitanje za čitavo radništvo tih krajeva. Vi znate da su to pasivni krajevi i da je brodogradnja od velikog uticaja na život tamošnjeg stanovništva, na standard, na zaposlenje radnih ljudi. S druge strane, brodogradnja se bori za posao, ona se nalazi u teškom položaju u pogledu svog kapaciteta. Nije reč o njenom proširenju nego uposlenju već postojećih kapaciteta. Međutim, u Bijeloj se podiže jedno drugo, novo brodogradilište. Ako je to tačno ne vidim potrebu za tim investicijama, ako već ova koja postoje nemaju dovoljno uposlenja, već se bore za to da dođu do poslova.

Ja bih rekao za grad Pulu, koji pretstavljam u ovome Domu, da smo u prošloj godini otpustili iz brodogradilišta 350 radnika. Ove godine imamo uposlen kapacitet za 9 meseci. Mi se nalazimo u teškoj situaciji. Brodogradnja je takve prirode da ona mora unapred za godinu dana imati osiguran kapacitet radi nabavke materijala i procesa proizvodnje a mi smo to obezbedili za svega 9 meseci. Prema tome, postavlja se pitanje daljeg otpuštanja radnika i ne znamo kako ćemo postaviti pred naše ljude taj problem. I, ako, s druge strane, promatramo taj problem da brodogradilište u Puli upošljava 50% radnika bilo direktno ili indirektno, tj. da toliko radnika živi samo od toga, ja vam postavljam ovo pitanje: da li možete zamisliti kakav se politički i socijalni problem postavlja za nas, ako nismo u stanju da uposlimo sadašnji kapacitet.

Ja bih molio ovaj Dom da se ozbiljno pozabavi pitanjem uposlenja brodogradilišta a u vezi sa trgovačkom mornaricom. Slažem se da nemamo dovoljno sredstava, ali ipak, po mome mišljenju, trebalo bi malo bolje razmotriti taj problem i naći mogućnosti da se kapacitet toga brodogradilišta bolje ako ne u celosti uposli.

Ja sam ovo ukratko hteo da kažem i molio bih drugove da to pitanje razmotre.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima narodni poslanik drug Vig Ištvan.

Ištvan Vig *(Izborni srez Bačka Topola, APV — NR Srbija):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, ja bi hteo da kažem nekoliko reči u načelnoj diskusiji o Predlogu društvenog plana. Kao što je drug Tempo izneo u svom ekspozeu, kod nas postoji velika zaostalost u poljoprivredi. Taj problem mi ne možemo da rešimo odjednom, jer nailazimo na teškoće u pogledu investicija. Ako pak u našu poljoprivredu uložimo veće investicije, a već sada leži više tona poljoprivrednih sredstava u našim fabrikama, onda se može desiti da se pojavi višak radne snage. Seljaci znaju da će, ako nabave više sredstava za poljoprivredu, odmah stvoriti i višak neiskorišćene radne snage. Postavlja se pitanje kako će ta radna snaga stvoriti prihode za sebe u doba kada ne radi.

Prema tome, posmatrajući onu glavu Predloga društvenog plana u kojoj se govori o investicijama za prerađivačku industriju, ja mislim da na to treba obratiti pažnju, jer se u prerađivačkoj industriji može zaposliti višak radne snage. A taj višak postoji već i sada u ovom obimu obrađivanja zemlje. Jasno je što se predviđa sniženje cena poljoprivrednim proizvodima. To će svakako podići i životni standard. Ali, s druge strane, poljoprivreda je izložena neizvesnosti, jer bele žitarice, kao osnovna grana poljoprivredne proizvodnje, mora ubuduće biti osigurana, odnosno mora biti određena cena žitaricama. Ako bude sušna godina mi ne možemo računati da će se cena poljoprivrednim proizvodima podići a na taj način je određeno sa koliko prihoda može učestvovati zemljoradničko stanovništvo. Malo pre jedan drug je izneo da se ne može formirati viša cena žitaricama ako bude sušna godina. Cena žitu i cena masti ne može se meriti po uloženom radu. Zato kažem ako bude sušna godina onda će to uticati na dohodak zemljoradničkog stanovništva pa i na buduće investicije.

U našoj poljoprivredi dobar je deo inokosnih zemljoradnika koji ne mogu sami investirati, a još se nisu našle pogodne forme zaduživanja preko kojih bismo mogli dati pomoć da i oni povećaju svoju proizvodnju. Baš zbog toga oni i vide u ovoj mehanizaciji poljoprivrede nezaposlenost, dok, s druge strane, u prerađivačkoj industriji vide mogućnost svoga zaposlenja. Ovo pitanje već postoji i postojaće, pa bi trebalo da prilikom pretresa Predloga društvenog plana odlučimo da što više investiramo u prerađivačku industriju kako bi zemljoradničko stanovništvo došlo do zaposlenja a ne toliko u mehanizaciju u čemu radnici vide manju mogućnost zaposlenja. Jedan zemljoradnik prosečno radi sedam meseci u godini. Za to vreme on ne može ostvariti prihod za sebe i za društvo niti podići svoj životni standard.

Ja se slažem sa Predlogom društvenog plana, samo podvlačim da treba pretežno investirati u prerađivačku industriju koja će omogućiti zaposlenje većeg broja ljudi sa sela, koji bi inače ostali bez rada. Eto toliko sam samo hteo da kažem.

Pretsedavajući: Riječ ima narodni poslanik drug Đorđe Blagojević.

Đorđe Blagojević *(Izborni srez Zavidovići, NR Bosna i Hercegovina):* Iz Predloga društvenog plana za 1954 godinu mi vidimo koliko će ogromni korak da učini naša industrija na polju proizvodnje. To povećanje konkretno iznosi prosečno 17%, a verovatno je da će biti i nešto veće od predviđenog, kao, naprimer, u rudarstvu i u još nekim drugim granama.

No, smatram da je potrebno da ovde malo porazgovaramo i o onim uslovima pod kojima će se razvijati proizvodnja u 1954 godini. Treba imati na umu neke činjenice koje mogu da utiču na razvoj naše industrije i proizvodnje u 1954 godini. U vezi s tim ja bih samo, s jedne strane, dotakao pitanje predviđenog obima proizvodnje, a s druge strane, pitanje predviđenih cena, jer se iz plana za 1954 godinu može videti, naročito iz dokumentacije koju je dao Savezni zavod za planiranje, — da zaista pretstoji veliko sniženje cena pojedinih artikala naše industrije, počevši od uglja pa do niza drugih proizvoda, da ih ovde ne nabrajam.

Ja bih rekao nešto u vezi s tim sniženjima i uopšte o održavanju cena, jer je uglavnom takva tendencija, ima i uslova da se one održe. Ja bih govorio o jednom proizvodu koji je sa svoje strane u stanju da unese velike poremećaje u sva naša predviđanja. Konkretno, radi se o drvetu. Ja smatram da je potrebno u načelnoj diskusiji govoriti o drvetu zato što je to povezano sa drugim granama. Ja nemam nameru da govorim o količinama drveta, o seči i o disproporciji u našim šumama, nego bih hteo da govorim o tendencijama cena drvetu, o tome kakav odnos i kakve posledice može da ima takva tendencija porasta cena drvetu. Koliko se sećam u razgovoru sa nekim starijim drugovima, kažu, da je pre rata cena kubiku iznosila 60 do 65 dinara, a danas u pojedinim predelima naše zemlje ta cena, putem licitacije, dostiže vrednost od 9.000 dinara, pa i više. Smatram da, iako je drvo deficitarni materijal, da ga tako nazovem, iako se nalazimo u prilično teškom stanju u pogledu zaliha drveta, ipak nije realno da bude tolika disproporcija, odnosno nije opravdano tako ogromno povećanje cena drvetu kao osnovne sirovine. Ja bih samo naveo primer: rezana građa za nas je vrlo važna sirovina, polufabrikat. Samo u toku jedne godine, od januara ili februara prošle godine do danas, ta je sirovina poskupila za više od 100%. To je kod jamskog drveta koji je neophodan materijal kod nas, a cena je poskupila za 100 ili 200%, što zavisi od toga koliko se traži i koliko se nudi. Kada se diskutovalo o ovim problemima nije se tražilo rešenje i s obzirom na to da ovde ima drugova iz raznih krajeva koji će verovatno upotpuniti ono što je u diskusiji, smatram, trebalo da se iznese. Ja ne znam, meni se čini, da ne možemo uopšte govoriti o sniženju cena uglju za proizvodnju pri normalnim uslovima, ako ne bude ispunjen uslov da jamsko drvo bude na približnoj ceni kao što je to predviđeno, ili nešto malo više. Obično rudnici su uneli u planove cenu od 600—6.500, a jamsko drvo se prodaje po ceni od 8.000 dinara. Mi imamo rudnika kod kojih drvo ne utiče velikim procentom na cenu uglja, ali imamo rudnika, kao što je Zenica, kao što su još neki rudnici kojima je potrebno puno hodnika da bi mogli da vade ugalj. U rudniku Zenica drvo treba da učestvuje do 15% u ceni uglja. Bez obzira na sva druga zalaganja, eventualnu racionalizaciju, radnu disciplinu, meni se čini da sve to ne može biti toliko da se naknadi ono što ćemo izgubiti na razlici između planirane i tržišne cene jamskog drveta. Jasno je da u tom slučaju dolazi u pitanje pojevtinjenje uglja, što je predviđeno za nešto preko 10%. Kakve bi to posledice imalo, ja mislim da svaki od nas zna da ugalj i njegova cena povlače za sobom i cene koštanja električne energije, cene koštanja crne metalurgije, a ti proizvodi su važni proizvodi u metaloprerađivačkoj industriji. S druge strane, radi se o ograničavanju visine cena proizvoda nekih industrija. Uvek treba imati na umu uslove, činjenice koji utiču na cenu proizvodnje tih industrija. No, s druge strane, smatram da je i pitanje naše investicione izgradnje prilično neizvesno, možda je malo strogo rečeno neizvesno, neizvesno nije, ali je ipak nesigurno a to iz razloga što kod osnovnih objekata, hidrocentrala, u prvoj fazi su veći građevinski radovi a oni strahovito mnogo troše rezanu građu. I ona je mnogo poskupela od prošle godine, za 100%, a negde i više. Smatram da je i to jedna stvar koja utiče na količinu izvedenih radova. Pod pretpostavkom da je cena rezanoj građi

15.000, planirano je da se izvrši radova za možda 50 ili 100 miliona dinara, a kako je poskupio materijal, jasno je da se ti radovi ne mogu izvesti po toj ceni; radova će biti manje. Ja smatram da stvarno treba da dođe u obzir pitanje kretanja cena drvetu, jer one rastu kao kvasac. Postoje razlike u cenama drvetu u pojedinim republikama. Recimo, jedne su cene u Hrvatskoj i u Sloveniji, a druge su cene u Bosni kao momentano drvetom najbogatijoj republici. Do povećanja cena u prve dve republike došlo je zato što je drvo licitacijom došlo na cenu od 9.000 i više dinara. Međutim, u Bosni preduzeća koja prerađuju drvo vrše eksploataciju i dobijaju drvo sa troškovima proizvodnje po ceni od 4—6.000 dinara. U Sloveniji cena rezanoj građi ide i do 20.000 dinara, a u Bosni ta cena iznosi od 16—18.000 dinara. Smatram da u jednoj zemlji ne mogu da budu dve različite cene jer je tržište jedinstveno. Meni se čini, da će do nivelacije cena doći u toku narednih nekoliko meseci. Ta nivelacija cena ne može ići od preduzeća u Sloveniji na niže, nego može samo ići od drugih preduzeća na više. Povišenje cena rezanoj građi povući će za sobom i povišenje cena jamskom drvetu.

Ja sam dotakao dva proizvoda drvne industrije koji su važni za našu privredu.

Mi imamo ove godine predviđeno povećanje proizvodnje cementa, ali u izvesnoj meri je porastao izvoz cementa. Mi još uvek nemamo ubedjivih argumenata da će cementa biti mnogo više nego ranije. Oseća se oskudica u njemu. Ja se bojim toga što su preduzeća koja proizvode cement ušla u društveni plan sa cenom od 14 dinara; istina ona su garantovala da neće ići preko 17 dinara ni za paru. Međutim, ja se plašim da ne pođu onim putem kao što je slučaj sa cenama rezanoj građi. Ako podignemo cene cementu, onda je jasno da smo dobrim delom usporili našu investicionu izgradnju. Ja mislim, drugovi, da je važno da se razmotri ovo pitanje i s obzirom na to da je ovo pitanje važno za više grana naše industrije i za našu privredu, smatram da je bilo mesta da se kaže ovde nešto o toj industriji.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ Tureček Jaroslav.

Jaroslav Tureček *(Izborni srez Krapina, NR Hrvatska):* Dozvolite da se u načelnoj diskusiji o Predlogu društvenog plana za 1954 godinu osvrnem na glave XIV, IV i XVI u odnosu na tekstilnu industriju. Vi znate da ni tekstilna industrija, kao ni ostale, usled rata, nije bila obnavljana niti su redovno vršeni remonti. Posle oslobođenja, međutim, tekstilna industrija je imala pred sobom težak zadatak da podmiri potrebe stanovništva, tako da je radila i nedeljom, radila je i u četiri smene. U početku je bila takva situacija da nije mogla da radi dovoljno zbog nedostatka deviznih sredstava za nabavku materijala. Zbog toga nije bilo ni dovoljno mogućnosti da se izvrše potrebni remonti. Dakle, izlazi da se toku rata ni posle rata u tekstilnoj industriji nije moglo prići remontu. Međutim, sada po Predlogu saveznog društvenog plana, u glavi XVI, tekstilna industrija se nalazi među onim granama kojima je dozvoljeno da upotrebe svoje amortizacione fondove za popravku svog strojnog parka. Naime, u vezi sa novim propisima o korišćenju sredstava amortizacionog fonda, predviđeni su iznosi koji se mogu upotrebiti za investiciono održavanje i remont u tekstilnoj industriji u 1954 godini, ali oni ne mogu pokriti ni najnužnije potrebe s obzirom na postojeće stanje mašinskog parka.

Nova investiciona vrednost (baza za procenu) osnovnih sredstava tekstilne industrije u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji iznosi 71.347,000.000 dinara, od čega je današnja vrednost, prema izvršenoj proceni, oko 35.115,000.000 dinara. Prema tome, prosečna istrošenost kapaciteta tekstilne industrije iznosi 50,8%.

Kao osnova za amortizaciju uzima se procenjena vrednost, sa korekturom otpisa opreme primenom koeficijenta za 1,8, što daje ukupan iznos od 81.367,000.000 dinara. Od toga je amortizacija:

Za otpis	3.462,000.000 dinara
za investiciono održavanje	1.422,000.000 dinara
Ukupno	4.884,000.000 dinara

Na osnovu novih propisa o visini korišćenja anuiteta amortizacije za plaćanje u inostranstvu, celokupna naša tekstilna industrija imala bi pravo da upotrebi sledeće iznose za nabavku rezervnih delova i novih mašina iz uvoza.

1. Od anuiteta amortizacije za otpis 10% od procenta istrošenosti, tj. $\frac{3.462 \times 50{,}8}{100} \times 10\% = 176$ mil. din.

2. Od anuiteta amortizacije za investiciono održavanje, tj. 10% od 1.422 miliona = 142 mil. din.

ukupno 318 mil. din.

Ovaj iznos preračunava se u devize po kursu drugog devizno-obračunskog mesta na kome će se, prema predviđanjima, kurs kretati u najpovoljnijem slučaju oko din. 1.200 za jedan dolar. Pored toga, primenom uvoznog koeficijenta 3, koji je određen za tekstilne mašine i rezervne delove, ustvari bi se za jedan dolar nabavna vrednost mašina i opreme plaćala prilikom uvoza oko 3.600 din. To znači, za iznos od 318,000.000 din., koji se u ovoj godini može koristiti za uvoz mašina i rezervnih delova, može uvesti za celokupnu tekstilnu industriju investicionog materijala u iznosu od

$$\frac{318{,}000.000}{3.600} = 88.300 \text{ dolara.}$$

Ako se ima u vidu da jedna »rokenšpanramen« (mašina za sušenje i rastezanje tkanina)

u kojima naša preduzeća najviše oskudevaju, staje 25.000 dolara, mada ni ostali strojevi nisu mnogo jevtiniji, izlazi da bi celokupna naša tekstilna industrija korišćenjem svih raspoloživih sredstava za nabavku mašina u inostranstvu, mogla da uveze u 1954 godini jedva četiri do pet strojeva. Pa i ovo samo u teoriji, jer u stvarnosti nijedno preduzeće samo ne raspolaže ni približnim iznosima koji su potrebni za kupovinu jedne mašine.

Od ukupno 264 tekstilna preduzeća, velikom broju neophodna je zamena pojedinih potpuno dotrajalih strojeva koji pretstavljaju usko grlo proizvodnje, jer se u celom pogonu radi samo o jednom stroju čija potpuna istrošenost dovodi u pitanje čitav proizvodni proces i rentabilitet preduzeća.

Poznato je da je tekstilna industrija Jugoslavije podizana između dva rata uglavnom uvozom mašina i čitavih pogona iz inostranstva. Ona se već tada dobrim delom sastojala od strojeva tehnički zastarelih i potpuno amortizovanih, koje su u Jugoslaviju uvozile kapitalističke grupe iz Poljske i Čehoslovačke.

Ovaj zastareli nasleđeni mašinski park teško je stradao za vreme Drugog svetskog rata, i samo uz najveće napore posle oslobođenja obnovljen je i osposobljen za rad. Međutim, modernizaciji i rekonstrukciji nije posvećivana dovoljna pažnja, jer se od tekstilne industrije u prvom redu tražilo da osigura snabdevanje stanovništva i Armije.

Danas, kada je ova faza prebrođena i kada se izvoz tekstilnih proizvoda nameće kao nužnost da bi se obezbedio uvoz tekstilnih sirovina, pitanje kvaliteta tkanina postavlja se u prvi plan. Kvalitet se, međutim, ne može održati na nivou koji je potreban za izvoz, ako se mašinski park ne dovede u normalno stanje.

Zbog toga se u pogledu rekonstrukcije, modernizacije i proširenja postojećih pogona pred tekstilnu industriju postavljaju kao najvažniji sledeći zadaci:

Prvo, dovođenje mašinskog parka u normalno stanje.

Dosad od oslobođenja nisu sprovedene neke značajnije rekonstrukcije i mere racionalizacije u pogonima, niti je mašinski park održavan na potrebnoj visini. Zbog toga bi bilo potrebno glavno težište prebaciti na normalizovanje postojećih kapaciteta, i to:

a) zamenom najpotrebnijih dotrajalih strojeva koji pretstavljaju usko grlo proizvodnje;

b) rekonstrukcijom postojećih zastarelih strojeva;

c) generalnim remontom, i

d) samim održavanjem strojeva u normalnom stanju.

S obzirom na današnje loše, a ponegde čak i derutno stanje mašinskog parka — koje nije svuda opravdano istrošenošću, već je i posledica lošeg održavanja, — za njegovo dovođenje u normalno stanje potrebna su, pored velikog truda, i znatna novčana sredstva. Zbog toga je potrebno da se sa zamenom najneophodnijih mašina i uređaja počne odmah i da se to vrši postepeno. Treba napomenuti da rekonstrukcija i racionalizacija ne znače samo nabavku novih savremenih mašina, već se to u velikoj meri može sprovesti i individualno po pogonima.

Drugo, mere za unapređenje i racionalizaciju proizvodnje, poboljšanje kvaliteta proizvoda, proširenje asortimana i stručno usavršavanje radnika i tehničkog kadra.

Izvršenje prvog zadatka — normalizovanjem mašinskog parka — doprinosi se i izvršenju ovog drugog zadatka. Tako, naprimer, od oko 11.800 pamučarskih razboja, preko 45% nisu opremljeni lamelama. Nameštanjem ovih lamela na pamučni razboj znatno se povećava njegovo iskorišćavanje, proširuje se posluživanje od 4 na 6 razboja, a sam kvalitet proizvoda je znatno bolji.

Treće, modernizacija postojećih pogona.

Inostrane pogonske analize pokazuju da kod nepravilne temperature i vlažnosti vazduha u tekstilnim fabrikama, proizvodnost rada opada za 15 do 20%. S tim u vezi potrebno je da se prilikom modernizacije naših pogona prvenstveno vodi računa o uređajima za klimatizaciju, o pravilnom osvetljavanju radnih prostorija, o mehanizaciji internog transporta, o čistoći, i najzad, u cilju osvajanja proizvodnje novih artikala, o nabavkama neophodnih novih strojeva — tehničkih noviteta.

Četvrto, u Predlogu društvenog plana predviđena je izgradnja novih kapaciteta za proizvodnju viskoze.

Imajući u vidu mogućnosti naše privrede u 1954 godini i vodeći naročito računa da se ne preoptereti naš platni bilans, predlažemo da se u ovoj godini omogući preduzećima tekstilne industrije ostvarenje bar prvog napred pomenutog zadatka, tj. da mašinski park dovede u normalno stanje, da se omogući njegovo dalje tekuće održavanje, i da se omogući zamena najpotrebnijih potpuno dotrajalih strojeva koji pretstavljaju usko grlo proizvodnje, da se sprovede rekonstrukcija i remont.

Da bi se ovo postiglo predlažemo sledeće izmene u sistemu korišćenja sredstava iz amortizacionog fonda:

Prvo. Smanjenje uvoznog koeficijenta od 3 na 1 za mašine i rezervne delove koji se uvoze iz sredstava amortizacionog fonda za potrebe tekstilne industrije. Smatramo da sadašnji koeficijenat 3 ne odgovara postojećem stanju, jer je on u svojoj suštini namenjen zaštiti domaće industrije, a poznato je da se artikli na koje se taj koeficijenat odnosi, tj. tekstilne mašine, oprema i delovi najvećim delom ne proizvode u našoj zemlji.

Drugo. Povećanje procenata učešća u korišćenju anuiteta amortizacije od određenih 10%,

na iznos koji odgovara stvarnom stanju istrošenosti pojedinih preduzeća, što bi se utvrđivalo individualno po preduzećima. Smatramo da bi u proseku za celu granu procenat korišćenja anuiteta amortizacije trebalo da iznosi oko 30%.

Treće. Odobravanje avansa preduzećima za korišćenje sredstava iz amortizacionog fonda za dve do tri godine unapred, u slučajevima kada sredstva preduzeća nisu dovoljna za nabavku investicionih materijala i opreme za potrebnu zamenu i rekonstrukciju mašina koje pretstavljaju usko grlo proizvodnje, a čiji je uvoz u 1954 godini ekonomski opravdan ne samo sa gledišta preduzeća, već i privrede kao celine.

Četvrto. Odobrenje za zamenu građevinskih objekata s tim da se to ne odnosi na sva preduzeća.

Mnoga preduzeća su dosad već potpisala ugovor, s obzirom na nedostatak sirovina i kupuju dolar na bazi 731 dinar što računajući kasnije koeficijenat 2 ustvari dolar dođe na 993 dinara. Odnosno tu se radi o sumi od 700.000 funti koja je stavljena na raspoloženje Centrotekstilu radi kupovine vune, a koje Narodna banka nije htela da da drugačije nego po ceni od 731 dinar za dolar.

U vezi s tim pred celu tekstilnu industriju i pred sve nas postavlja se pitanje na koji način održati sadašnji nivo cena tim više što je cena vuni, kao materijala koji čini osnovnu stavku u kalkulaciji svakog tekstilnog preduzeća, kalkulirana 2.300 dinara i koja je već od prilike skočila u proseku na 2.800 i 3.000 dinara.

U vezi sa glavom XVI, tj. korišćenje amortizacionog fonda, osvrnuo bih se na glavu IV. Tamo se predviđa 113% izvršenja plana u odnosu na izvršenje u toku 1953 godine u tekstilnoj industriji. Mislim da s obzirom na dozvoljeno korišćenje amortizacije za održavanje starog parka neće biti mogućan tako visoki procenat izvršenja plana za 1954 godinu i uopšte u odnosu na 1955 godinu.

S obzirom na izvanrednu važnost ovog problema i hitnost donošenja potrebnih rešenja, molim drugove da izvole proučiti ovo pitanje koje je od najveće važnosti za tekstilnu industriju, koja, s obzirom na broj zaposlenih radnika i iznos akumulacije koju daje državi, zauzima jedno od prvih mesta u našem privrednom sistemu, te da mi se da odgovor na postavljena pitanja i predložena rešenja.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Predlažem da ovu sjednicu zaključimo s tim da se naredna održi sutra u 9 časova. (Prima se). Sednica je zaključena.

(Sednica je zaključena u 19,05 časova).

САВЕЗНО ВЕЋЕ

5-та СЕДНИЦА

ОДРЖАНА 8 МАРТА 1954 ГОД.

САДРЖАЈ:

Дневни ред:

1) Претрес Предлога савезног друштвеног плана за 1954 год.

Говорници: Влада Зечевић, Моша Пијаде, Милош Минић, др Јерко Радмиловић, Јован Бељански, Светозар Вукмановић, Обрен Стишовић, Геза Тиквицки, Јосип Змајић

ПРЕТСЕДАВАО:

ПРЕТСЕДНИК

ВЛАДА ЗЕЧЕВИЋ

ЗАПИСНИЧАР:

ОБРЕН СТИШОВИЋ

Почетак у 17,10 часова

Претседник **Влада Зечевић** *(Изборни срез јадрански, НР Србија):* Отварам пету седницу Савезног већа Савезне народне скупштине и констатујем без прозивке да има кворума за решавање питања која су на дневном реду.

Записник данашње седнице водиће записничар народни посланик Обрен Стишовић. Молим записничара да прочита записник четврте седнице.

Записничар **Обрен Стишовић** *(Изборни срез моравичко-ариљски, НР Србија)* чита записник четврте седнице од 7 марта 1954 године.

Претседник **Влада Зечевић:** Да ли има примедаба на прочитани записник? (Нема). Пошто примедаба нема, записник се оверава.

Молим да саслушате саопштења.

Примили смо молбе од другова народних посланика за отсуство са овог заседања и то: Иван Регент због болести, Ратко Крстић због службене спречености, Коча Поповић због одласка на боловање тражи отсуство до 20 марта. Да ли Дом одобрава тражена отсуства? (Одобрава). Објављујем да су тражена отсуства одобрена.

Од народног посланика Ибраима Јашара примили смо писмо следеће садржине *(чита):*

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Молим Претседника Савезног већа Савезне народне скупштине да ми пружи обавештење на једној од наредних седница Савезног већа претходно прибављено од Државног секретара за иностране послове:

1) Из Дебарског среза током прошле године пребегле су три групе дечака из нашег среза у саставу од њих седам. У првој групи било је два Македонца и један Шиптар а у другој и трећој групи били су само Шиптари. Према информацијама које имамо дечаци из прве групе Цветан Димитријевски, Никола Маркоски и син Абдула Иску налазе се у логору Тепелени.

Пре четри месеца пребегли су Рамку Сефедин Абдурахман и Карамети Селмана Сабри. Општински Народни одбор на захтев родитеља у вези с тим упутио је акт Државном секретаријату под бр. 3589 од 30.XII.1953 године.

Трећа група пребегла је у децембру исте године. Питање се поставља зашто су албанске власти вратиле само ову трећу групу дечака која је пребегла у децембру месецу ове године, док прве две групе нису се вратиле. Породице дечака прве две групе непрестано постављају питање и интервенишу шта је са њиховом децом. Какве су мере педузете. У децембру 1953 године био сам код друга Ајтића по овом истом питању где сам добио одговор да ће се то касније решити.

2) Пре рата у Грчкој је било прилично Македонаца — печалбара. Како их је рат затекао неки су одмах напустили своје радње и вратили се у Југославију. Њихова имања, углавном, намештај у радњама и друге непокретности остале су у Грчкој. С обзиром на наше раније односе према Грчкој ово питање се није постављало. Међутим, данас већи број ових печалбара, од којих приличан број живи у Дебарском срезу постављају ми питање регулисања плаћања или враћања имовине која им је остала у Грчкој. Навешћу један конкретан пример: печалбар Благоје Шотароски из села Галичника, септембра месеца 1941 године напустио је своју радњу у Нафплијону (Јужна Грчка) плативши кирију до 31 октобра 1942 године. Кључеве радње је понео са собом у Југо-

славију, међутим, данас газда зграде отворио је радњу и ради са намештајем печалбара Шотароског. Према обавештењима које он има, посао у радњи газде не иде и он распродаје намештај који је својина Шотароског.

По овом конкретном случају свакако би требало предузети мере преко нашег конзулата у Атини. Међутим, поставља се уопште питање регулисања тих имовинских односа наших печалбара са грчким грађанима или органима власти.

Молим Претседника Савезног већа да предузме потребне кораке код Државног секретара за иностране послове како би ми се могло пружити тражено обавештење.

Смрт фашизму — Слобода народу!

5 марта 1954 г. Београд **И. Јашар**, с.р.
народни посланик

Ово писмо биће упућено Државном секретару за иностране послове.

Преко Претседника Савезне народне скупштине добили смо од Комисије за тумачење закона потврду:

а) Обавезно тумачење члана 14 Закона о јавном тужиоштву у вези са чланом 76 тач. 7 Општег закона о народним одборима;

б) Обавезно тумачење члана 7, 20 и 21 Закона о јавном правобраниоштву.

Ова су тумачења умножена и друговима народним посланицима раздељена, тако да их нећемо читати.

Од Одбора за социјалну политику и народно здравље примили смо извештај о Предлогу закона о укидању Закона о обавезној служби медицинског особља.

Од Одбора за спољне послове примили смо измештај о Предлогу закона о ратификацији Допунског споразума уз Уговор о пријатељству и сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске.

Од Одбора за буџет добили смо Одлуку о месечним наградама за сталне функције посланика Савезне народне скупштине с тим да се у Предлогу буџета Федеративне Народне Републике Југославије за 1954 годину унесу одговарајуће измене.

Преко Претседника Савезне народне скупштине обавештени смо да је Савезно извршно веће одредило за свога повереника за Предлог буџета Федеративне Народне Републике Југославије за 1954 годину Душана Ломпара, државног потсекретара у Секретаријату за послове опште управе и буџет, а као стручњака Војислава Гуелмина, шефа Отсека завршног рачуна у Државном секретаријату за послове опште управе и буџет.

Преко Претседника Савезне народне скупштине примили смо амандман на Предлог закона о буџетима. Амандман гласи: ... (*Моша Пијаде:* Не треба сада читати амандман). Пошто га народни посланици нису добили, ја молим да га прочитамо ... (*Моша Пијаде:* Читаће се када тај предлог закона буде на дневном реду и када дође место на које се односи амандман).

Усваја ли се овај предлог? (Усваја).

На основу примљених извештаја предложио бих допуну дневног реда који смо јуче утврдили и то тако да четврта тачка дневног реда буде: Ратификација Допунског споразума уз Уговор о пријатељству и сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске; а пета тачка: Претрес Предлога закона о укидању Закона о обавезној служби медицинског особља, и шеста тачка: Претрес Предлога одлука о потврди обавезних тумачења.

Прима ли Дом ову допуну дневног реда? (Прима).

Значи, Дом је прихватио допуну дневног реда.

Прелазимо на прву тачку дневног реда: Претрес Предлога савезног друштвеног плана за 1954 годину.

Пре прелаза на ову тачку дневног реда, дозволите ми да прочитам одлуку коју сам добио од Већа народа које је усвојило Предлог савезног друштвеног плана. Ова одлука гласи *(чита):*

Веће народа усваја Предлог савезног друштвеног плана за 1954 годину пошто је нашло да се ни у чему не коси са равноправношћу народа Југославије ни са Уставом утврђеним односима између народних република и Федерације.

8 марта 1954
Београд

Записничари:
Никола Секулић, с.р.
Риста Антуновић, с. р.

Претседник
Јосип Видмар, с.р.

Пошто је на заједничкој седници поднесен извештај о Предлогу савезног друштвеног плана за 1954 годину ми можемо одмах прећи на претрес.

О начину претреса и гласању у вези са Предлогом савезног друштвеног плана Одбор за народну привреду предложио је и процедуру; тај вам је предлог прочитан, а ја бих вас, ако ми дозволите, потсетио на предлог саме процедуре овог претреса.

Одбор за народну привреду предлаже да се гласање одмах врши о Предлогу савезног друштвеног плана за 1954 годину у начелу, а за први део се не врши посебно гласање, већ се примедбе на њега дају у вези са гласањем у начелу. Код другог дела претрес би се одвијао по главама, а гласање по одељцима. Одељци су означени арапским бројевима. Као посебни одељци сматраће се код глава: XIV, XV, XXV, XXVII, XXIX, XXXIII, XXXIV, XXXV, XXXVI, XXXVII і XXXVIII.

Пети део гласао би се по одељцима.

У вези с овим предлогом сматрам да би приликом претреса и гласања требало посту-

пити на следећи начин: Претрес би се вршио по главама, а гласање по одељцима. О првом делу не би се водила посебна дискусија него уз дискусију у појединостима. О том делу се не би гласало. То гласање по главама сматрало би се као посебан одељак.

Пети део би се гласао по одељцима, а на крају би се гласало о Предлогу савезног друштвеног плана у целини.

Што се тиче читања текста, по Пословнику Савезног већа, члан 147, став 1, одређујем да се текст не чита пошто је благовремено раздељен народним посланицима.

Да ли Дом прима овакав начин претреса? (Прима).

Пошто је ово прихваћено, прелазимо на претрес.

Отварам претрес по глави IV Предлога савезног друштвеног плана за 1954 год. која се односи на индустрију. *(Моша Пијаде:* Како, зар нема начелне дебате? Зар начелног претреса уопште нема?) Отварам начелни претрес. Ко жели реч од народних посланика? (Не јавља се нико). Ако се нико не јавља за реч прелазимо на претрес у појединостима. (*Милош Минић:* А гласање у начелу?) Прелазимо на претрес у појединостима. *(Милош Минић:* А зар нема гласања у начелу? — *Моша Пијаде:* Не мора да се гласа). Друг Милош Минић има реч.

Милош Минић *(НР Србија):* Малопре смо усвојили процедуру да гласамо у начелу. Тако је предложено и у извештају Одбора за народну привреду.

Претседник **Влада Зечевић:** Друг Минић сматра да треба да гласамо у начелу. Међутим, ми ћемо гласати кад завршимо гласање у појединостима у целини о целом плану. По члану 146 Пословника кад је претрес завршен и кад је извршено гласање о амандманима прелази се на гласање о законском предлогу у целини.

Молим за извињење, ја сам ипак погрешио. Ради се о томе што је Одбор предложио да треба и у начелу гласати. Друг Милош Минић има право. (*Др Јерко Радмиловић:* Ми смо то прихватили.) Има реч друг Пијаде.

Моша Пијаде *(Изборни срез Београд I, НР Србија):* Друже Претседниче, ви сте прво прочитали тај предлог који се налази у извештају Одбора. После сте узели на себе да то предложите па сте уопште изоставили начелну дискусију. По Пословнику се не гласа у начелу за неке законске предлоге. Међутим, ако другови желе да гласају у начелу за Предлог друштвеног плана, нека предложе да га гласамо . . .

Претседник **Влада Зечевић:** То је Одбор и предложио.

Моша Пијаде: Али то нисте ставили на гласање.

Претседник **Влада Зечевић:** Стављам још једном на гласање. Прима ли Дом предлог који је поднео Одбор за привреду? Реч има др Радмиловић.

Др **Јерко Радмиловић** *(Изборни срез Хвар—Брач—Вис, НР Хрватска):* Другови, мислим да је становиште да се прво гласа у начелу, прије него што смо Приједлог друштвеног плана претресли у појединостима и да након тога идемо на гласање у цјелини било помало и депласирано. Депласирано је најприје гласати у начелу (*Моша Пијаде:* Зашто?) утолико прије што имамо на крају гласање у цјелини. То становиште је усвојио и наш Пословник. Пословник полази од поставке (*Милош Минић:* Не важи за план!) да ће се гласати у појединостима а по потреби, ако то оцијени Дом, а с друге стране, кад се врши одјелит претрес да се на крају гласа о законском приједлогу у цјелини. Према томе, мислим да би било правилно да прије прелаза најприје размотримо приједлог у појединостима, као што предлаже Одбор за привреду, а да претходно не гласамо о Приједлогу друштвеног плана у начелу, него да на крају гласамо о законском приједлогу у цјелини.

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте реч народног посланика др Јерка Радмиловића. Међутим, Одбор за привреду јасно образлаже и предлаже засебно гласање. Ево зашто: за први део не врши се посебно гласање, већ се примедбе на њега дају у вези са гласањем у начелу. Зато одмах идемо на главу IV. (*Моша Пијаде:* Може да се гласа.)

Ко је *за* предлог који је дао Одбор за привреду, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није).

Прелазимо на главу IV Предлога савезног друштвеног плана за 1954 год. — Индустрија. Жели ли ко реч? (Нико се не јавља). Гласаћемо по одељцима. Ко је *за* одељак 1), нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Нико). Прелазимо на одељак 2) главе IV. Ко је *за,* молим да дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Прелазимо да одељак 3). Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Хвала. Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Прелазимо на одељак 4). Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Хвала. Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Прелазимо на одељак 5) главе IV. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Прелазимо на V главу. Жели ли ко да дискутује. Има реч друг Бељански.

Јован Бељански *(Изборни срез Шидски, АПВ — НР Србија):* Другови народни посланици, ја бих хтео да говорим о кланичној индустрији, јер мислим да кланична индустрија спада у ту главу. Говорићу о дистрибуцији и о диригованим ценама. Кланична индустрија је куповала сировине на тржишту по слободним ценама, а продавала своје производе (маст) по много нижим од производних цена. Овакво пословање предузећа кланичне индустрије одређено је позитивним прописима који су имали за циљ одржавање животног стандарда радничке класе на одређеном нивоу. Ако је кланична индустрија овај задатак који је друштво од ње тражило досад испунила, не видим разлога зашто се кланичној индустрији не врате у виду регреса они губици који су настали у разлици између куповне и продајне цене предузећа. Услед тога што регрес није дат, многа предузећа кланичне индустрије стоје пред затварањем, јер су постала кредитно неспособна за даље пословање. Неким предузећима кланичне индустрије Банка је блокирала текуће рачуне, што значи да је онемогућена дотичним радним колективима даља производња, а то води затварању предузећа. Тако, например, сухомеснатој индустрији „Срем" у Шиду, са годишњим капацитетом 3.800 тона сухомеснатих прерађевина (саламе, масти и др.), у којој ради око 180 радника, пре 14 дана Банка је блокирала текући рачун зато што је предузеће постало кредитно неспособно, тј. по извештају Банке предузеће је неспособно да врши даља плаћања због прекорачења обртних кредитних средстава.

Ова кредитна неспособност сухомеснате индустрије у Шиду није настала ради лошег пословања колектива. Напротив, овај колектив је од почетка године до данас показао невероватну жилавост и упорност у борби за даље одржавање производње, за чување угледа свог предузећа. Ово се најбоље види из следећег:

Према ревизији коју су у предузећу обавили органи Народне банке и ревизори финансиске службе Извршног већа АП Војводине, а које податке је изнела Народна банка НРС из Београда у свом акту од 22. XII. 1953 године губици предузећа износе укупно 46,738.929 динара а састоје се из:

1) Неоствареног регреса између набавне и јединствене цене за стоку до 31. XII. 1951 г. у износу од 11,629.628 динара; 2) погрешно обрачунатих материјалних вредности по стању 31. XII. 1951 г. 7,299.566 динара; 3) продаје масти у 1952 год. 14,642.252 динара; 4) продаје масти у првој половини 1953 г. у износу од 4,796.610 динара; и 5) из пословног односа са Управом за државне материјалне резерве 8,370.873 динара — свега 46,738.929 динара.

У ове губитке нису урачунати губици на масти у целој 1953 години, већ само до јуна месеца, као ни губици у току 1954 године, који се из дана у дан гомилају. У захтеву за давање регреса од 46,738.929 динара није унета исплаћена камата за ове три године у износу око 2,5 милиона динара, јер тих 46 милиона, који су служили предузећу као обртна средства, радни колектив не користи, а обавезан је да плаћа камату на њих, што би заједница исплаћену камату требало да надокнади колективу.

Прве две ставке од 1951 године у укупном износу од 18,929.194 динара приписују се у грешку предузећа што није на време поднело обрачуне за регрес. Ово је тачно. Али, зар због пропуштених рокова од стране неких руководећих другова (који су због тога и смењени) треба годинама да трпи читав колектив и ради тога да десетине фамилија живи од умањене месечне зараде која се креће од 3.500 до 6.000 динара.

Не треба заборавити да је то било доба кад су радни колективи тек проходали у самоуправљању привредним предузећима и када је била велика оскудица у стручном књиговодственом кадру те завршни рачуни нису били на време готови, ради чега ни захтев за регрес није предат у одређеном року.

Привремено решење ових губитака кланичне индустрије, — мислим да је ово случај у целој Југославији а не само у Војводини, — састоји се у давању двогодишњих кредита са каматом од 2%. Мислим да се не може уопште замислити да такво решење може дати неку помоћ предузећу да оно стане на здраве ноге, и то из разлога што се овакви губици свакодневно повећавају а камате непрекидно расту. Како предузеће у Шиду не ради већ 14 дана губици се због тога повећавају и неопходно је дати регрес, јер је заједница ово дужна учинити. Хитно решење овог проблема намеће се, поред изнетог, и из следећих разлога. У току зиме кланична индустрија, која производи сухомеснате прерађевине, мора радити пуном паром да би преко лета имала готове производе. Друго, предузеће се налази пред бројним тужбама од стране својих поверилаца и сноси огромне судске трошкове и велике губитке услед застоја у раду. Ја мислим, другови, ако су колективи кланичне индустрије извршили своје обавезе према друштву и земљи да је друштво дужно да изврши своје обавезе према колективу. Они су куповали сировине за прераду, а маст и месо продавали по одређеним ценама. Ту разлику између набавне и продајне цене треба држава да надокнади колективу, јер читава кланична индустрија, колико сам упознат у ФНРЈ, а не само у Војводини, налази се у критичном положају, осим предузећа која су радила за извоз. Ја молим Народну скупштину да о овоме продискутује и да се донесе радикална одлука.

Претседник **Влада Зечевић:** Жели ли још ко да узме реч од народних посланика? (*Светозар Вукмановић:* Молим за реч!) Потпретседник Савезног извршног већа друг Светозар Вукмановић има реч.

Потпретседник Савезног извршног већа **Светозар Вукмановић:** Другови народни посланици, у дјеловању нашег привредног система, код појединих индустриских грана или предузећа (кад претрпе губитке услијед слабих калкулација или лошег пословања) постоји тенденција да им те губитке покрије заједница. Та тенденција је постојала у току читаве прошле године и стални притисак вршен је на Савезно извршно вијеће да се покрију губици који су настали у појединим гранама индустрије. Савезно извршно вијеће је принципијелно стало на становиште да индустриским предузећима, када остваре добит, ова добит и остане а када претрпе губитак правилно је да га накнаде у сљедећој години. Међутим, тај општи принцип, то принципијелно рјешење не би се могло у потпуности примјенити и на кланичну индустрију. То је, фактички, специфична ситуација. Цијене масти биле су одређене административним прописом и на тај начин кланична индустрија фактички није могла да покрије своје губитке који су настали усљед тога што је морала да плаћа дебеле свиње на тржишту много више, по много већој цијени, него што је могла да поднесе. А цијену масти није могла повећати. На тај начин је фактички дошло, не кривицом колектива до извјесних губитака у кланичној индустрији. То је прво.

Друго, мислим да у периоду када стојимо пред модернизовањем кланичне индустрије (јер наш национални доходак трпи огромне штете због тога што је она у врло примитивном стању), не бисмо смијели донијети једну мјеру као што је недавања регреса која би спријечила модернизовање наше кланичне индустрије. По извјесним прорачунима ми само на томе што кољемо мршаву стоку губимо скоро толико колико износи полугодишња потрошња меса у Југославији итд. И баш због тога Предлог друштвеног плана предвиђа да се прехранбена индустрија, укључујући и кланичну индустрију, модернизује и да се стави на савременије основе. И из тог разлога сматрам да би требало повољно гледати на овај захтијев кланичне индустрије. Ако не бисмо признали њихове губитке, већ им наметнули да их у току даљег рада сами накнаде, несумњиво је да би то била штета за цијелу привреду. Али, исто тако, то не значи да би требало дати исувише средстава тој индустрији. Због тога би требало комисиски утврдити колико износе губици у кланичној индустрији. Савезно извршно веће је формирало комисију да предложи колико средстава, колику дотацију треба дати кланичној индустрији. То је једно. То је за прошлу годину.

За ову годину сматрамо да фактично треба ријешити ствар. Или, пустити слободну цијену масти и не дати регрес нити ма какве дотације кланичној индустрији, или држати одређене цијене а обезбиједити извјесне регресе за производњу масти. По томе какво је данас стање у кланичној индустрији производња масти је дестимулативна тако да ћемо имати штете ако се и даље она задржи, ако се нешто не учини. Међутим, пошто је читава ствар у испитивању, ја предлажем да ова Скупштина донесе амандман да се Савезно извршно вијеће овласти да донесе одлуку о овом питању у смислу овога што сам казао о висини накнаде за прошлу годину и о висини накнаде за ову годину, уколико се остане на ставу утврђених цијена масти. Ето то је конкретан предлог.

Претседник **Влада Зечевић:** Друг Бељански је чини ми се тако нешто тражио. Да ли је народни посланик друг Бељански задовољан одговором?

Јован Бељански: Задовољан сам.

Претседник **Влада Зечевић:** Да ли имате амандман?

Потпретседник Савезног извршног већа **Светозар Вукмановић:** Он се мора написати уз главу XXXVII. (*Моша Пијаде:* То питање уопште не спада у материју о којој сада расправљамо).

Претседник **Влада Зечевић:** Жели ли још ко реч? (Нико). Прелазимо на гласање по одељцима. Стављам на гласање одељак 1). Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви). Има ли ко *против?* (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 1) једногласно усвојен. Стављам на гласање одељак 2). Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 2) примљен једногласно.

Прелазимо на главу VI — Шумарство. Жели ли ко од народних посланика да говори по овој глави? Реч има народни посланик Обрен Стишовић.

Обрен Стишовић (*Изборни срез моравичко-ариљски, НР Србија*): Другови народни посланици, ја се слажем са овим предлогом само бих хтео да ставим неке примедбе, да кажем нешто о извесним појавама на терену. Наша територија је подељена на шумска газдинства и на шумске управе. Међутим, шумска газдинства и шумске управе нису заокружене по срезовима него се на територији појединог среза укрштају по два шумска газдинства или по три-четири шумске управе. Практично, ситуација је на терену таква да људи морају да плаћају три или четири пута

закупнину за краву или пашу. Јер, и једна и друга и трећа шумска управа у исто време наплаћују од појединих општина те дажбине. Ја бих молио да се то има у виду и предложио бих да се шумска газдинства и шумске управе организују тако да у целини буде обухваћен срез или барем општина, јер садашња подела није добра, и народ негодује. С друге стране, мислим да би то било у интересу самог подизања шума. Конкретно на терену једна шумска управа из једног среза нерационално користи шуму из другог среза и не води рачуна о самом пошумљавању. Због тога предлажем да се убудуће при организацији шумских газдинстава и управа води о томе рачуна.

Претседник **Влада Зечевић:** Има реч потпретседник Савезног извршног већа друг Светозар Вукмановић.

Потпретседник Савезног извршног већа **Светозар Вукмановић:** Питање спровођења привредног система захтијева диференцирано прилажење појединим гранама, наиме: привредни систем захтијева да се тачно опредијеле обавезе предузећа према локалној друштвеној заједници, према комуналној заједници, према републици и федерацији. То је с једне стране. С друге стране, привредни живот иде к извјесном уједињавању предузећа. Јер, ако бисмо остали на раздробљености појединих привредних грана, то би значило вући развитак натраг. Напримјер, уколико би се у електропривреди остало на изолованим електропривредним предузећима а не би се предузећа повезивала у један електропривредни систем, имали бисмо за посљедицу неискоришћавање појединих капацитета, дошли бисмо у немогућност да искоришћавамо поједине капацитете електропривредног система.

Зато смо ми читавим низом уредаба за поједине привредне гране решили баш то питање. Решили смо питање самосталности индустриских предузећа и њихових обавеза према комуналној заједници, републици и федерацији — с једне стране, а с друге стране, повезаности, ријешили смо заједницама, у циљу организовања заједничке производње инвестиција, задатака итд. То је питање рјешено у електропривреди, у нафти, у поморству, грађевинарству и у неким другим гранама.

Рјешавајући те проблеме ми смо паралелно приступили и рјешавању питања шумарства о чему је друг Стишовић говорио. И тамо су проблеми скоро исти, проблем великих шумских газдинстава и њихових односа према комуналној заједници, срезу, републици, федерацији итд. То смо питање обрађивали од друге половине прошле године, али се због врло велике несагласности између појединих република, између шумских предузећа итд. створило толико шаренило у предлозима и у схватањима, да су несагласности по свим питањима биле велике. По одлуци Савезног извршног већа сада се то питање поново ставља на дневни ред. Мислим да га треба озбиљно схватити и питања шумарства ријешити као што смо урадили у другим гранама. Слажем се са примједбом да треба ова питања рашчистити и да је то врло хитна ствар.

Претседник **Влада Зечевић:** Да ли је народни посланик друг Стишовић задовољан са одговором?

Обрен Стишовић: Задовољан сам.

Претседник **Влада Зечевић:** Жели ли још ко реч по овој глави? (Нико). Прелазимо на гласање. Стављам на гласање одељак 1). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 1) примљен. Стављам на гласање одељак 2). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 2) примљен.

Прелазимо на главу VII — Грађевинарство. Жели ли ко реч о овој глави? (Нико). Пошто нико не тражи реч прелазимо на гласање. Стављам одељак 1) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 1) примљен.

Стављам одељак 2) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 2) једногласно примљен.

Стављам на гласање одељак 3). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Констатујем да је одељак 3) једногласно примљен.

Стављам на гласање одељак 4). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава? (Нико). Констатујем да је прихваћен одељак 4), тиме је глава VII једногласно примљена.

Прелазимо на главу VIII — Транспорт и везе. Ко жели реч о овој глави? (Не јавља се нико). Пошто се нико ие јавља за реч прелазимо на гласање. Стављам на гласање одељак 1). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Констатујем да је одељак 1) једногласно примљен.

Стављам на гласање одељак 2). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од

гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 2) једногласно примљен, и тиме глава VIII.

Прелазимо на главу IX — Трговина и угоститељство. Тражи ли ко реч? (Нико се не јавља). Прелазимо на гласање. Стављам на гласање одељак 1). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 1) једногласно примљен.

Стављам на гласање одељак 2). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 2) једногласно примљен.

Прелазимо на главу X — Занатство. Да ли ко жели реч о овој глави? (Не јавља се нико). Прелазимо на гласање.

Стављам на гласање одељак 1). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава? (Нико). Констатујем да је одељак 1) једногласно примљен.

Стављам на гласање одељак 2). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 2) једногласно примљен.

Прелазимо на главу XI — Размена са иностранством и биланс плаћања. Да ли ко жели реч о овој глави? (Не јавља се нико). Прелазимо на гласање. Стављам на гласање одељак 1). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 1) једногласно примљен.

Стављам на гласање одељак 2). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава? (Нико). Констатујем да је одељак 2) једногласно примљен.

Прелазимо на главу XII — Инвестиције. Жели ли ко реч о овој глави? (Не јавља се нико). Прелазимо на гласање. Стављам на гласање одељак 1). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 1) једногласно примљен.

Стављам на гласање одељак 2). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржао од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 2) једногласно примљен.

Прелазимо на главу XIII — Цене. Жели ли ко реч? *(Геза Тиквицки:* Молим за реч.) Има реч народни посланик Геза Тиквицки.

Геза Тиквицки *(АПВ — НР Србија):* Другови народни посланици, стање у нашој пољопривреди, како смо видели из излагања друга Темпа а и из других података, није задовољавајуће. Пораст пољопривредне производње заостаје за порастом становништва у нашој земљи. Чињеница је да је у пољопривреду у току наше изградње најмање уложено. Наша политика цена је према пољопривреди утврђена са отвореним маказама на рачун пољопривредних производа. Међутим, све ове мере и мања улагања у пољопривреду и политика цена са овако отвореним маказама уствари су одраз наше објективне економске ситуације, стања наших производних снага, великих потреба у новчаним средствима за улагање у све области наше индустрије.

Међутим, ако погледамо, ако апстрахујемо те објективне факторе који постоје у нашој пољопривреди, мислим да има низ субјективних елемената који мање-више негативно дејствују у нашој пољопривреди и који се, ту и тамо, формирају чак и сасвим случајно, сасвим стихијно, а који нису увек у складу и на линији наше политике и у пољопривреди и опште политике. Овде мислим, поред осталог, и на неке елементе цена у пољопривреди.

Политика цена у пољопривреди није у свим областима и у свим артиклима конседквентно и доследно спроведена — мислим у пракси — на основу постављених интенција наше привредне политике према селу. Однос цена према појединим пољопривредним производима није увек постављен на економским елементима него често зависи од разних административних одлука, а некада су то и елементи разноразних, па чак и шпекулантских манипулација на тржишту, било приватног сектора, било предузећа нашег социјалистичког сектора. Ево неколико примера за то:

Ако погледамо како стоји ситуација са ценама појединих пољопривредних производа и према ценама пољопривредних производа утврдимо вредност радног дана онда имамо отприлике овакву слику: вредност једног радног дана на селу у пшеници износи 1340 динара, кукуруза 689, за сунцокрет 780, за шећерну репу 496 а за конопљу 484 динара.

Међутим, кад погледамо однос у ценама индустриских производа, онда можемо констатовати да је данашња цена шећерне репе таква да од ње, како индивидуални сељаци, тако и пољопривредне организације социјалистичког сектора, систематски и све више беже као од екстензивне културе. Резултати уговарања шећерне репе, закључно са фебруаром месецом, то непобитно потврђују. Ево само неколико примера. У 1953 години, — ја овде имам податке са територије Војводине, која је истовремено и најјачи произвођач и прерађивач шећерне репе, — дакле, у протеклој години у октобру месецу било је уговорено од друштвеног плана засејавање шећерне репе 11,6%, а ове године је уговорено засејавање свега 4,3% површина. У новембру прошле године било је уговорено 48,4%, а ове године 14,7%. Да вас не замарам

више са свим месецима. Закључно са фебруаром месецом прошле године имали смо уговорено 90,7% површина шећерне репе, а ове године имамо уговорено свега 60,1%. (*Моша Пијаде:* Ми смо сада већ у марту месецу. *Светозар Вукмановић:* Ко одређује те цене?) Фебруара месеца прошле године било је уговорено 90,7%, а ове године 60,1% пољопривредних површина намењених за шећерну репу на територији Војводине. Да бих до краја показао ову тенденцију, све године уговарања показују да се у месецима марту и априлу, по правилу, уговарају количине од 2 до 3% месечно. Према томе, нема неких нарочитих изгледа да би уговарање шећерне репе у овој години, у овим задњим месецима, марту и априлу, скочило до те мере да би се остварило дањих 40% колико још треба по плану уговорити.

Истовремено при оваквом односу цена показује се и друга тенденција. Произвођачи како социјалистичког сектора, тако и приватног сектора веома радо и у све већим количинама површина уговарају, беже на сунцокрет. Познато је да је сунцокрет велики паразит земље и да је невероватно исцрпљује. То сваки сељак зна и упркос тога иде на засејавање сунцокрета, а бежи од шећерне репе и конопље. Конопља је наш извозни артикал; ми смо доста заинтересовани да га остварујемо у предвиђеним количинама. Кад већ о овом питању говорим, мислим да треба истаћи: постоји још један проблем у вези са проблемом шећерана. Хоћу да истакнем да су сви изгледи да предвиђене површине шећерне репе неће бити уговорене, па према томе и засејане површине неће бити толике у овој години. Зато треба очекивати подбацивање не само и у првом реду у производњи шећера, него то треба очекивати у остваривању оног дела прихода који се из те гране привреде предвиђа. Када при томе имамо у виду да је код шећера висока стопа пореза и када знамо да је то озбиљан приход федерације и народних одбора, онда мислим да је то озбиљан проблем у овој години. Ако се утврди да је ова тенденција константна и да је томе узрок цена, онда је вредно посветити већу пажњу решавању овог проблема цена.

Бежање са интензивних на екстензивне културе показује се и у засејаним површинама у току протекле године. Тако, например, само на територији Војводине у току протекле 1953 године површине под житарицама расту за 35.000 хектара, односно за 2,97%, док истовремено интензивне културе опадају за 37.000 хектара, односно 9,56%. Хоћу да напоменем да је један од разлога за овакву ситуацију и то што услед реорганизације сељачких радних задруга велики број индивидуалних сељака иде на засејавање баш тих екстензивних култура житарица, ради подмиривања својих сопствених потреба. Међутим, у државном сектору, у задругама и у државним добрима, показује се да житарице са 60% укупних површина на територији Војводине расту и скачу на 74%. То говори да ту има неких ствари, неких проблема који нису у реду. Колико сам ја посматрао ове проблеме, мени се чини да је у питању цена шећерне репе, а да не говоримо о томе како се саме фабрике шећера понашају према произвођачима, до које мере самовољно утврђују проценте прљавштине итд. чиме, такође, доприносе погоршању тих односа. Али, мислим, то није битно.

Ако погледамо цене пољопривредних машина, ђубрива и горива, ако погледамо колико то утиче на трошкове производње у пољопривреди, онда се јавља повећање цена пољопривредних машина, ђубрива и горива у килограму пшенице на сваки хектар у вредности од 141 килограма пшенице. Значи, за толико ови трошкови подижу цену производње. Познато је, другови, да смо морали ублажавати инструменте предвиђене првобитним текстом друштвеног плана према пољопривредним добрима, ублажавали смо их на камати на обртна средства, смањујући их са 5% на 2%. Затим, ту смо ситуацију ублажавали и низом других олакшица које смо давали. Међутим, тиме смо пољопривредна добра ставили у положај да у овој години не раде са губицима, како је то досад било. С обзиром на ниво цена које су само делимично утврђене, а делимично су дириговане од стране нашег социјалистичког сектора од наших откупних предузећа, што је нормално и правилно, — мислим да у овом случају треба очекивати и губитке на нашим пољопривредним добрима у износу од 141 килограма пшенице по једном хектару, или очекивати нове поремећаје на тржишту пољопривредних производа. Рецимо, само пољопривредне машине, односно њихове цене расту на око 200%. Цене горива, вештачког ђубрива и машина расту услед смањеног регреса, а делом услед повећања коефицијента увоза на пољопривредне машине.

Други пример који наводим тиче се цена индустриских нузпродуката, односно пољопривредних сировина. Конкретно мислим на мекиње, резанце, уљану сачму, уљану погачу и друго. Ево шта се ту показује. Ми предвиђамо у Предлогу друштвеног плана прилично велике количине мекиња, резаната, уљане сачме и то за извоз. Нама је свакако сваки девизни динар неопходан, јер девизама решавамо болна питања и проблеме у нашој привреди. Међутим, извоз тако високих количина ових нузпродуката од стране неких стручњака правда се и тиме што кажу да индивидуални произвођачи неће да купују, нису заинтересовани за куповину ових продуката.

Ако погледамо односе у тим ценама, онда они изгледају овако: један килограм кукуруза стаје 14,3 динара а килограм мекиња 12 динара, килограм резанаца 12 динара, а килограм уљане сачме 10 динара. Ако утврдимо вредност хранљивости по јединици и ако кукуруз означимо са 100, онда се показују ови односи: кукуруз има 100% хранљивих вредности, мекиње 56%, резанци 63% а уљана сачма и уљана погача имају 43%. Према томе, однос хранљивих јединица у свакој јединици овог нузпродукта је у очигледној вредносној несразмери са ценама које ти продукти имају.

Хтео бих још да истакнем да нам је познато у каквом је тешком положају наше сточарство. Сточарство је једини потрошач ових нузпродуката и ми управо ове године неекономским ценама нузпродуката уствари онемогућавамо у извесној мери масовнију, већу примену баш ових продуката у сточарству. Тиме уствари у извесној мери кочимо развој сточарства, а с друге стране упућујемо пољопривредне произвођаче да кукурузом, који је индустриски употребљивији, који има разноврснију примену у индустрији, исхрањује стоку у већој мери, мада је он потребан и за извоз, и за индустрију, а и другим гранама.

Досадашња улагања у нашу пољопривреду нису мала, мада се то говори. Али је исто тако чињеница да она нису ни у приближној сразмери са улагањима у индустрију и неке друге гране. Међутим, и тамо где смо улагали у пољопривреду то није увек било економски најбоље и најпробитачније постављено. Приликом тражења пољопривредних кредита показало се да су наша пољопривредна добра, наше пољопривредне организације и на конкурс изашли неспремни, да су највећим делом (преко 50%), тражили кредите за грађевинске радове, а најмање управо за оне гране које непосредно подижу пољопривредну производњу.

Можда је овај мој предлог који ћу поднети требало да дође у дискусију у начелу. Међутим, нисмо се најбоље снашли у процедури нове Скупштине зато нека ми опросте другови народни посланици што ћу овде убацити једно питање које можда по свом карактеру није везано за овај део плана.

Пре свега, ми имамо низ нерешених проблема како у области цена тако и у области наше пореске политике према селу. Мислим да је друговима народним посланицима позната чињеница да је катастар, иако је добро примљен на селу, такав какав је веома неподесан, мада је кудикамо бољи од пореза на доходак, али да је у оваквом односу неодржив и да нас поставља пред задатак да извршимо ново катастарско премеравање и утврђивање нове катастарске лествице. То је један од низа проблема који стоје пред пољопривредом а који, по мом мишљењу, треба хитно решити.

Из излагања друга Вукмановића, како садашњег тако и ранијих, затим и из изјава других наших руководилаца а у вези са оријентацијом даље привредне изградње, ми очекујемо и предвиђамо нова и све већа сукцесивна улагања у пољопривреду. Међутим, мени се чини да наша пољопривреда оваква каква је данас, како по својој организационој структури и положају, тако и по разним економским односима, по односу цена једних пољопривредних производа према другима, по односу пољопривредних производа према индустриским, по односу нашег социјалистичког сектора, наших социјалистичких трговинских предузећа према пољопривредном тржишту итд. није сређена. Ово све говори да у области пољопривреде имамо низ неподесних и преживелих решења. Ми бисмо морали прилагодити садашње стање у већој мери са нашим новим привредним системом него што је то данас. Ту у првом реду мислим баш на субјективне факторе који постоје у пољопривреди. Због тога предлажем да одбори за привреду Савезне народне скупштине у току ове године, до доношења друштвеног плана за идућу годину, ставе на дневни ред проблеме и стање у нашој пољопривреди, да их детаљно претресу у свима видовима и да утврде и да предложе овом Дому које све мере треба предузети и каква решења донети, како бисмо у идућу 1955 годину ушли са решеним низом тих субјективних проблема који у данашње време нису најсрећније регулисани а који могу бити боље решени, и да на тим решењима заснујемо и друштвени план за 1955 годину.

Друго, мислим и предлажем да Савезно извршно веће сачини програм и план за нови катастар и да утврди рок до кога се мора довршити како би се тај нови катастарски премер обавио што пре. При томе хоћу да споменем да стручњаци говоре да ће израда катастарског премера трајати две-три, па можда и четири године. То је прилично дуг рок, да бисмо смели да одлажемо почетак израде новог катастра.

Уколико будемо ове проблеме у току ове године што боље претресли и донели одговарајуће мере за њихово исправљање, мислим да ћемо пружити велику помоћ нашој пољопривредној производњи. Тиме ћемо постићи кудикамо боље резултате и припремити нашу пољопривреду за наредна улагања, односно за она средства која се предвиђају за даљи развој пољопривредне производње. (Аплауз).

Претседник **Влада Зечевић:** Има реч народни посланик Јосип Змајић.

Јосип Змајић *(Изборни срез Ђаково, НР Хрватска):* Нисам имао, другови, намјеру да

говорим. Међутим, ово излагање друга Тиквицког ме натерало да кажем неколико ријечи. Ја се не бих сложио сасвим са његовим излагањем о питањима цијена пољопривредних производа. Не знам за бежање наших пољопривредних произвођача на производњу пшенице и о томе слично и ја бих хтио рећи у вези с тим неколико ријечи.

Прије свега, ако говоримо о овим цијенама онда морамо говорити и о томе каква је наша производња. Морамо видјети да ли ти наши произвођачи по хектару или по јутру дају онолико производа колико би могли дати производа уз нормалан рад, уз нормалне услове. Ја ћу вам навести само неке податке на основу којих се то може видјети. Ти подаци потичу са једног пољопривредног добра и подаци су тачни и извађени су из завршног рачуна за 1953 годину. Ствар стоји тако да није баш таква несрећа за произвођаче шећерне репе уколико бисмо, јасно, на тим површинама које бисмо засејали шећерном репом добили такве приносе какве је могућно постићи. На овом пољопривредном добру постигнуто је 335 метара шећерне репе. Када израчунате све трошкове производње онда је килограм шећерне репе коштао 1,60 динара, а продат је по 3,5 динара. Јасно, рентабилност је постигнута. Ако, међутим, није постигнут овакав принос шећерне репе нормално је да ће онда цијена коштања саме репе бити далеко већа него што је то овдје случај.

Друга ствар. Упоређење да је много рентабилније сијати сунцокрет иако он баш исцрпљује земљу није баш сасвим тачно за нашу Републику. Уљаре сада плаћају сунцокрет 24 динара по килограму. Просечно се може постићи, уз добар рад, отприлике 15 метара сунцокрета по хектару. Ако 15 помножите са 2.400 колика је цијена по метру добијете 36.000 динара. Ако узмете просек који се може постићи, 350 метара шећерне репе по 350 динара метар добићете 124.000 динара. Може се говорити о томе да ли је обрада за једну или другу културу већа, али се може видјети да ли је сам рад око сунцокрета уз такву цијену рентабилан.

Хтио бих изнијети неколико података у вези производње жита. Несрећа није у томе што би цијена била ниска, већ је несрећа у томе што по јединици површине добијемо мале количине жита. На овом имању гдје смо имали просјек ове године 92 метра по хектару килограм пшенице нас кошта 6,7 динара. Наравно, са свим трошковима. Дакле, и за управне и све трошкове који постоје на имању. Пшеница је реализована по 20 динара и може се видјети какав је резултат. Што се тиче кукуруза на имању које је прилично подводно, постигнут је принос од 44 метра по хектару. Цијена по килограму 5,7 динара а остварена цијена у клипу 10 динара. Даље, што се тиче конопља хтио бих навести овај податак. На имању је постигнут принос од 95 метара по хектару. Цијена коштања је 6 динара, реализована цијена 9 динара. Зато не бих хтио набрајати. Значи, није проблем толико у самим цијенама, колико је проблем у производњи, у количинама производа које добијемо по хектару, а то можемо остварити ако подузмемо све потребне мјере за овакву сјетву. Сложио бих се у питању цијена нузпродуката. Међутим, и цијене нузпродуката, — обзиром на цијене које имамо данас на тржишту уколико употребљавамо мекиње, сачму и остало за производњу, — могу да покрију трошкове уз интензивну исхрану стоке. Могу навести неке примјере са пољопривредних добара на Бељу и Осијеку гдје су уз интензивну исхрану постигнути шталски просјеци од 11 до 13 литара по крави, а годишњи просјек је постигнут преко 4.000 литара. Уз такве услове и уз ове цијене то се исплати. То не значи да ја стојим на становишту да цијене нузпродуката треба да буду баш такве. Ја бих ту упозорио на једну ствар. Ми можемо уштедети много на кукурузу уколико употребљавамо у исхрани стоке и за тов свиња сачму и мекиње а не да их извозимо. Далеко више у извозу добијемо за кукуруз, него за сачму и мекиње. Мислим да би ту требало мијењати коефицијенте и за сачму и за мекиње, јер се ти производи сматрају индустриским производима, јер су произашли из прехранбене индустрије. Услијед тога стимулирамо произвођаче данске, холандске, шведске и немачке и радимо на своју властиту штету и трошимо далеко веће количине кукуруза за свиње, него што треба. Ми трошимо за пораст киле живе ваге 2 килограма кукуруза иако је познато да је потребно 5 килограма кукуруза, уколико употребљавамо сачму, мекиње и уколико употребљавамо брашно од луцерке и томе слично. Према томе, ако би се ово узело у обзир, ја бих нашем Одбору за привреду а и Секретаријату за привреду, односно друговима који се баве извозом, упутио молбу да о томе поведу рачуна и да што више сачме и мекиња сачувају за наше потребе, јер на тај начин можемо повећати и млијечност, а тиме и количине бутера и масти; можемо тако појевтинити и производњу масти и томе слично.

Ја бих још, другови, хтио предложити једну ствар, а то је оно што је друг напоменуо да се код нас неправилно инвестирало. У пољопривреди, може се тако рећи, ми смо подизали хале, као у индустрији, а стројева немамо. Тако смо ми у пољопривреди првих година, 1948 и 1949, зидали хале, а да се нисмо постарали, односно нисмо имали средства да извршимо механизацију да бисмо на основу тога могли смањити трошкове производње,

смањити број радне снаге итд. Дакле, ми смо подигли хале, а нисмо унијели стројеве. Таквих зграда већ има доста, а према оцјени друга Тиквицког налазе се и данас и такви људи који сматрају да треба инвестирати у зграде, иако их довољно имамо. Мислим да би у неку руку требало онима који дају, тј. конкретно Банци или оним комисијама које одлучују о томе у које ће се сврхе употребити тражена средства, дати упутства да би требало спријечити да се улажу средства у те и такве скупе зграде.

Ја бих рекао да једно стајалиште за краве стаје 150 до 200 хиљада динара. То је само стајалиште за краве према грађењу какво је досад код нас било, па рачунајте сада и остало, рачунајте колико би те краве требало да производе да би се све то исплатило. Сматрам да је таква изградња апсолутно штетна по развитак пољопривреде, јер невероватно оптерећује саму производњу. Одбор за привреду био је присиљен да донесе извјесну одлуку на који начин да смањи камате пољопривреди. У вези с тим ја бих још предложио једну ствар. Ми на пољопривредним добрима — говорим о њима, јер имам неке податке, — имамо само на 11 пољопривредних добара зграде које се не користе. То су бивша уљара, напримјер, или бивша шпиритана, или бивша кудељара, које стоје, а стројеви су пренесени на друго мјесто. Таквих је зграда које оптерећују 11 добара са 37 милиона амортизације. Био је један амандман, међутим, формулација у овом нашем Приједлогу друштвеног плана није таква. Овдје стоји само да пољопривредна добра — члан 3 — могу у трајању од 3 године уплаћивати умањену камату за зграде. Ја стојим на становишту да на оне зграде које се не употребљавају или не могу да се употребе у овој години, јер нема довољно средстава да би се у њих инвестирало, не треба да плаћају камате да не би оптерећивале садашњу производњу, али да се при сваком народном одбору или у свакој републици створе комисије које би требало да испитају у које сврхе би се евентуално у будућности могле употребити ове зграде. Уколико се не би могле употребити ни у какве сврхе да се тај материјал искористи за изградњу на неком другом мјесту.

Дакле, има дотрајалих зграда, има зграда које су без стројева а има подигнутих зграда у пољопривреди као што је код неких сељачких радних задруга, које се не користе моментано, али које би се евентуално у скорој будућности могле користити. Сматрам да не би требало то да иде у бесконачност, него у току године да се то ријеши, да се у нове друштвене планове не уносе такви елементи због којих би овако уложена средства и даље остала неискоришћена.

Још је један проблем, другови, који би требало, по мом мишљењу, узети у обзир. То је питање дијелова за стројеве које не производимо. Има пуно стројева у пољопривреди чије дијелове засад наша индустрија не производи. Међутим, и на те дијелове за стројеве имамо коефицијенте и факторе, и услијед тога су често такви дијелови толико скупи да ако се девизе купе на обрачунском мјесту, да се не исплати узимати их, односно немамо довољно девиза да би их узимали. Услијед тога такви нам стројеви стоје неискоришћени. Мишљења сам да би за такве дијелове, које не производимо у земљи, могло Савезно извршно вијеће да размотри могућност, или да ми овластимо Савезно извршно вијеће да за поједине од тих стројева омогући куповину резервних дијелова.

Ето, толико сам имао у вези са овом дискусијом о пољопривреди.

Претсједник **Влада Зечевић:** Жели ли још ко реч? (*Светозар Вукмановић:* Молим за ријеч). Има реч друг Вукмановић.

Потпретсједник Савезног извршног већа **Светозар Вукмановић:** Ја управо имам да говорим о једном од најважнијих проблема за цијелу нашу привреду. Ја мислим да би Савезна народна скупштина требало у току године да постави на дневни ред те основне проблеме наше привреде, рецимо проблем пољопривреде и једне од основних диспропорција у нашој еокномици: заостајање пољопривреде и снажан развитак индустрије. Јер постоји извјесно схватање код наших људи да је у политици индустријализације основно — развитак индустрије, и да развитак пољопривреде не значи никакав стварни привредни развитак, да је то само развијање сировинске базе, да се, ако се формално гледа, пољопривредом задржава полуколонијални положај итд. Извјесних необичних схватања о тим питањима несумњиво има. Осим тога, битно је за нас да ми уносимо много јаснију свијетлост у политику коју треба да водимо у пољопривреди. Ту има различитих схватања и треба очигледно одредити смјернице политике којих треба да се држи Савезно извршно вијеће. Но, није ту само проблем пољопривреде, ту је и проблем монополизма на тржишту индустриских производа, ту је проблем заостајања транспорта и његов утицај на привредни развитак, на штете које могу наступити у привреди итд. Дакле, читав низ стварних проблема, који извиру из наше економике, захтијевају претресање и одређивање политике у Народној скупштини. Ја бих ту иницијативу стварно поздравио.

Сад да се вратим на питања која је друг Тиквицки овдје покренуо.

Прво питање, колико сам га разумио, је питање цијене шећерне репе. Из цијелог излагања ја мислим да ми треба јасно да видимо, да имамо јасну, чисту ситуацију да ли

ми и како ми можемо као Савезно извршно вијеће и Скупштина као врховни орган, како можемо да утичемо кроз друштвене планове на формирање цијене шећерне репе. У цијелом друштвеном привредном систему питање цијене шећерне репе рјешава се између фабрика и произвођача. Ако фабрика даје ниску цијену, она ће остати без шећерне репе и њихови ће капацитети морати да раде са можда пола свог капацитета, њихови капацитети неће моћи бити искоришћени 100%. Из тога ће наступити штета, штета гледана за радничке колективе у шећеранама, јер они ће морати да плате, без обзира радили пуним капацитетом или не, пуну стопу амортизације, такође морају да плате пуну камату на основна средства, итд. Онда, чим раде са смањеним капацитетом, њихова продуктивност рада је ниска, и ако економски мисле колективи по тим фабрикама, они морају одређивати такве цијене које ће стимулирати произвођаче да производе довољно шећерне репе, да могу искористити свој капацитет.

То са гледишта односа између фабрика шећерне репе и произвођача при одређивању цијене шећерне репе. Међутим, шта може настати на тржишту Југославије, за привреду Југославије? Може ли наступити штета за привреду из тих односа? Може наступити извјесна штета, но нека веома крупна штета неће моћи да наступи.

Ја мислим да та питања треба потпуно да оставимо да се она нормално развијају, да се цијена шећерној репи формира на основу понуде и тражње, јер нема потребе да се у то ма ко меша.

Друго питање јесте питање цијене пољопривредних машина. То је регрес за пољопривредне машине.

По мишљењу друга Тиквицког цијене пољопривредних машина су скочиле зато што је смањен регрес. А ја сматрам да су цијене скочиле, поред других факотра, што је уопште уведен регрес. Ја мислим да регрес диже цијене. Ми ипак нисмо били одлучни у Предлогу друштвеног плана. Ми смо задржали смањени регрес иако смо убијеђени да је то нездраво рјешење, иако смо убијеђени да ће регрес ићи, не у корист пољопривредних произвођача, него у корист фабрика пољопривредних машина, односно у корист железара, у корист рудника гвоздене руде итд. Ту је читав ланац. Повећавају цијене произвођачи гвоздене руде, повећавају цијене произвођачи кокса, а одмах за њима и железаре за ваљане материјале. Из тог ланчаног повећавања цијена не може ништа друго изаћи него повећање цијена финалним производима који излазе на тржиште по знатно вишим цијенама које често тржиште не може да поднесе. А зато се и појављују захтјеви за регрес на пољопривредним машинама, набијање цијена опреме за кључне објекте који се финансирају из буџета, за опрему за народну одбрану итд.

Ми смо напр. испитивали како је дошло до скока курса на обрачунском месту. Поред осталих фактора до скока курсева је дошло и због тога што су фабрике пољопривредних машина могле да плате долар не по 600 дин. него по 1.000 дин. Откуда? Отуда што имају регрес, што могу један део надокнадити из буџета. То није сметало да се, чим је смањен регрес, фабрике пољопривредних машина јаве Савезном извршном вијећу са изјавом да ће под тим новим условима имати губитака, јер морају плаћати повећане цијене сировинама и ваљаном материјалу. А ко каже да морају плаћати повећане цијене? Нека плаћају оне цијене које може поднијети тржиште њихових производа а не да рачунају да ће се обештетити из буџета итд. Ја лично мислим да докле год будемо попуштали овим тенденцијама да се губици подмирују из регреса и буџета, било којим каналима, да ћемо све дотле имати нездраву ситуацију у привреди. То не стоји за, рецимо, оне производе гдје је цијена висока услијед наше политике. Рецимо, за нафтине деривате.

Ми ограничавамо потрошњу нафтиних деривата да бисмо смањили увоз, да бисмо олакшали девизни биланс, јер порезом на промет држимо овако високе цијене гориву у циљу ограничавања потрошње у земљи. Због тога се каже да ће се у пољопривреди остати на сточној вучи и да се неће прећи на моторну вучу. Због чега? Због вештачки одређене цијене гориву. То исто важи за лим, шећер и индустрију конзерви. Ту су регреси потребни све док држимо административним инструментима овако високе цијене шећера, лима итд. Док постоје узроци морамо лечити посљедице. Али, наш је задатак да ликвидирамо платни дебаланс, да отклонимо узроке, односно да омогућимо слободно формирање цијена. По свим анализама, по свим калкулацијама цијене наших индустриских производа не би смјеле да буду на већем нивоу од средњоевропских цијена. Ево зашто. Истина, код нас је продуктивност рада због заосталости наших фабрика на нижем нивоу, али код нас је и реална надница на нижем нивоу. Под претпоставком да су једнаке цијене сировинама и амортизационе стопе итд. итд., који су разлози онда што имамо високе цијене производима? За то не говоре никакви разлози. Ми бисмо морали да идемо на далеко ниже цијене од садашњих. Ја сам у експозеу говорио гдје су узроци томе. У нашој индустрији, на обрачунском мјесту односно у извозној политици итд. Али, ја мислим да морамо водити одлучан курс не ка повећању регреса него ка постепеном његовом укидању. И не само укидању регреса већ и свих тих ванекономских

инструмената који никакав други резултат не дају него повећавају цијене производима. Ми смо у Предлогу друштвеног плана дали регрес за угаљ намијењен широкој потрошњи. Какав ће бити резултат? Резултат ће бити то да ћемо регрес дати рудницима, јер ће они тачно одредити цијене према томе каква је потрошња угља и примиће онај регрес који, тобоже, дајемо потрошачима. Пошто је ово питање широке потрошње врло осјетљиво ми смо тај регрес задржали.

Слично је питање регреса угоститељству против чијег се укидања у штампи води кампања. А тај регрес не користи 10% радничке класе и чиновништва Југославије. Помоћу тог регреса вршене су шпекулације тако да смо предложили његово укидање не због диспропорције у привреди, него због тога да бисмо уштедели 600 милиона динара, не због тога да бисмо створили материјалну базу за јевтино љетовање за шире слојеве радничке класе, јер, по мом мишљењу тих 600 милиона треба употребити, и такав је предлог Савезног извршног вијећа, да могу раднички колективи да дођу до кредитних средстава ради куповине шатора и организовања логора за летовања на мору, ради изградње планинских кућа у близини фабрика итд. Значи, да се створи материјална база за љетовање радничке класе, а да се угоститељска предузећа пусте да послују како могу, по закону понуде и тражње. То је наш предлог и ми мислимо да ће резултат те мјере бити да ће угоститељска предузећа морати да иду наниже са својим цијенама, да ће престати шпекулација и да ће се почети стварати још ове године и у сљедећој години средства којима ће се створити база за љетовање најширих слојева радничке класе у Југославији.

Ја широко поставих ово питање. Заиста, по мом мишљењу, нема никакве потребе да дајемо и повећавамо регрес за пољопривредне машине, јер морамо водити рачуна да нашом политиком фаворизовања развитка пољопривредне производње не почнемо стварати паразитизам дајући све могуће повластице. А то је могуће. Као што смо и из излагања друга Змајића видјели, она пољопривредна добра која добро послују, која раде као добри економисти, она добро пролазе и могу да пролазе при садашњим економским инструментима.

Треће питање је цијена мекиња и сачме итд. Ја заиста незнам какву сада ми политику треба да водимо да би се цијене сачме и мекиња снизиле. Ми смо имали ембарго једно вријеме за извоз, забрану извоза да би се сачма и мекиња употребљавале за исхрану наше стоке, да би остало што више кукуруза. Не знам да ли се нешто у томе промијенило. (*Јосип Змајић:* Поново се извози и коефицијенти су повећани.) Ја се слажем са вашим излагањем да коефицијенте треба да ревидира Савезно извршно вијеће, односно да дестимулира извоз мекиња и сачме да би се ти производи употребљавали у нашем сточарству. Ја се потпуно с тим слажем.

Нисам добро разумио како је постављено питање инвестиција у пољопривреди. Има ли каквих предлога. (*Геза Тиквицки:* Нема ништа). Исто тако нисам добро схватио друга Змајића о чему се ради кад је говорио о амортизацији за зграде. Ја мислим да се амандманом то питање ријешава. (*Јосип Змајић:* Само дјелимично). Републике могу за три године да дају умањени регрес. (*Јосип Змајић:* Али то је за укупна средства у пољопривреди. Оне могу за све зграде које се користе, за све стројеве који се користе да умање, и код нас у Хрватској су умањили и отписали на 27%, али се ради о таквим објектима који постоје а не користе се. Например, у згради бивше кудељаре ништа се не ради. Има стројева унутра). Оне могу умањити амортизацију, али ја сам против тога да се она потпуно укине. Пољопривредна добра треба да је користе, да траже начина да је користе. Иначе не могу да се потпуно ослободе. (*Јосип Змајић:* Ја сам за то да се у току ове године ријеше неких таквих објеката и да за ову годину отпадне плаћање амортизације). Нека умање на 10%, али нешто ипак да плате.

Претседник **Влада Зечевић:** Реч има друг Тиквицки.

Геза Тиквицки: Ја бих дао једно објашњење и хтео бих да искористим пет минута ради личног објашњења, колико ми према Пословнику припада. Одмах морам да кажем да сам пропустио да кажем да се у потпуности слажем у начелу и у детаљима са Предлогом друштвеног плана и изјављујем да ћу гласати за њега.

Питања која сам ја изнео односе се на отварање тих проблема, за њихово претресање и на потребу њиховог решавања, и то не у овој години. Са шећерном репом је свршено, нико не зна шта ће бити са оних 40%, колико није уговорено у односу на прошлу годину. Ми ћемо остати без потребних количина шећерне репе, бар на територији Војводине. Ја не знам каква је ситуација на другим подручјима. Међутим, у вези са излагањем друга Вукмановића о цени шећерне репе, мислим да ће се трошкови производње повећати. Цена по килограму шећера одређена је на 145 динара, утврђена је стопа пореза и, према томе, предузећа морају у оквиру тих цена да нађу своју рентабилност, односно границу рентабилности по којој могу да откупљују шећену репу.

Друго питање је питање регреса. Ја сам лично против регреса и слажем се са другом Вукмановићем да регрес делује дестимулативно у пољопривреди. То је теоретско и

практично питање, али чињеница је да произвођачи купују на тржишту код трговаца пољопривредну машину по већим ценама, а то важи и за мазиво, и за вештачко ђубриво. То ће повећати трошкове производње по сваком хектару за вредност од 141 килограма пшенице. Хоћу да скренем Дому пажњу на то да ћемо се на крају ове године наћи у ситуацији да или враћамо губитке пољопривредним добрима или да решавамо проблем повећања цена пољопривредним производима, услед повећања трошкова производње. Снижавање коефицијената на нузпродукте дестимулативно ће деловати на њихов извоз, али се неће смањити цена на унутрашњем тржишту. Јер, садашње ће цене остати: 14 динара за кукуруз, 12 динара за мекиње, а по таквим неекономским ценама ни домаће тржиште неће бити у могућности да их купује. Према томе, овај проблем није решен само снижавањем коефицијената, него га треба свестрано решавати. *(Јосип Змајић:* У вези са излагањем друга Вукмановића, ја бих предложио да се образује анкетна комисија која ће ове проблеме пољопривреде испитивати и онда са резултатима изаћи пред Скупштину).

Претседник **Влада Зечевић:** Кад ко жели да поднесе какав предлог, нека претходно тражи реч. (*Моша Пијаде:* Ово није предлог за дискусију. Ово је само сугестија Одбору за привреду).

Сада прелазимо на гласање главе XIII. Ко је *за* одељак 1), нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Ко се уздржава? (Нико).

Ко је *за* одељак под А., нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Ко се уздржава? (Нико).

Ко је *за* одељак под Б., нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржава? (Нико). Према томе, глава XIII је једногласно усвојена.

Предлажем Дому да сада закључимо седницу и да сутра пре подне наставимо рад. Сутра настављамо рад у 10 часова.

(Седница је закључена у 19,15 час.).

VEĆE PROIZVOĐAČA

5-ta SEDNICA

ODRŽANA 9 MARTA 1954 GODINE

SADRŽAJ:

Dnevni red: 1) Pretres Predloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Govornici: Ivan Božičević, Nikola Radin, ing. Boris Bakrač, Vili Škrinar, Vinko Kocijan, Veselin Radojčić, ing. Božidar Nikolić, Mijo Lemo, ing. Vladimir Tufegdžić, Anton Kurt, Dragan Trajanovski, Osman Karabegović, Dušan Sekić, Josip Cazi, ing. Vojin Popović, ing. Pavle Šumanovac, Milan Vukić, Petar Čolak, Josip Jauk, Radivoje Kesić, ing. Filip Knežević, Anton Šišul, Živorad Ćosić, Josip Bosnar, Ante Bojanić, Isidor Brdarić, Jaroslav Tureček, Nikola Bosanac, ing. Dular, Drago Čeh, Mijo Đurić, Žarko Župunski, Pero Gajić, Lazar Stanojević, Nikola Sadžak, Norbert Veber.

PRETSEDAVAO:
PRETSEDNIK
IVAN BOŽIČEVIĆ

ZAPISNIČAR:
IVAN BRDARIĆ

Početak u 9,05 časova

Pretsednik **Ivan Božičević** *(Izborni srez Zagreb III, NR Hrvatska):* Otvaram petu sjednisu Vijeća proizvođača Savezne narodne skupštine. Zapisnik ove sjednice vodiće narodni poslanik Isidor Brdarić.

Molim druga Brdarića da pročita zapisnik prošle sjednice.

Zapisničar **Ivan Brdarić** *(Izborni srez Beograd I, NR Srbija)* čita zapisnik četvrte sednice od 8 marta 1954 godine.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima li primjedaba na pročitani zapisnik? *(Nikola Radin:* Molim za reč). Ima riječ drug Radin.

Nikola Radin *(Izborni srez Sremska Mitrovica, APV — NR Srbija):* Hteo bih da kažem da među imenima drugova koji su učestvovali u diskusiji na jučerašnjoj sednici ne treba da stoji Simo Radić, nego Nikola Radin.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima li još primjedaba? (Nema). Zapisnik se usvaja sa primjedbom koju je stavio narodni poslanik drug Nikola Radin.

Nastavljamo pretres Prijedloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu. Upozoravam narodne poslanike da se mogu javiti i pismeno i usmeno za riječ, a riječ će dobijati redom kojim su se javljali. Za riječ se javio ing. Boris Bakrač, kao izvjestilac Odbora za narodnu privredu.

Izvestilac Odbora za narodnu privredu ing. **Boris Bakrač** *(Izborni srez Zagreb IV, NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, u jučerašnjoj diskusiji postavljen je niz pitanja na koja bi trebalo da odgovorimo. Međutim, pre nego što bih prešao na odgovore na neka konkretna pitanja, ja bih hteo da naglasim neke stvari zbog toga da bismo lakše razumeli odgovore i da bi se razumeo uopšte stav Odbora za privredu koji je pretresao Predlog društvenog plana i usvojio ga onako kako je pred vas iznet.

Pretresajući Predlog društvenog plana u Odboru za privredu u toku ovih 20 dana, mi smo polazili od toga da pretresemo pojedine privredne grane i da vidimo njihovu problematiku. Jasna stvar, ako bi se stvari gledale izolovano, onda bismo uzimali u obzir samo one bazične grane naše privrede, a ne bi bilo pretresanja ostalih grana u onom smislu kako je govorio Tureček za tekstilnu industriju ili kao što je govoreno za drvnu industriju. Međutim, ako se stvari kompleksno posmatraju kroz prizmu naših mogućnosti, onda mi, hteli ne hteli, dolazimo otprilike tačno na ono što je predviđeno u našem Predlogu društvenog plana, jer, konkretno rečeno, naše mogućnosti su još uvek ograničene. Ako posmatramo, recimo, raspodelu u odnosu na nacionalni dohodak u 1953/54 godini, mi još uvek vidimo da oko 40% odlazi na takozvane neprivredne izdatke, na izdatke za narodnu odbranu, socijalno osiguranje. Karakteristika ovogodišnjeg plana jeste potreba da se završi niz investicionih objekata koji su započeti u proteklim godinama. I to je bio jedan momenat koji je naša sredstva usmeravao da za investicije moramo da dajemo znatne sume, tako da potrebne

investicije iznose blizu 300 milijardi dinara, a neke investicije blizu 30 milijardi dinara.

Nadalje, karakteristika plana jeste razvijanje nerazvijenih oblasti, kao što su NR Makedonija i NR Crna Gora. Vi znate da je za svaku od ovih republika dato otprilike po 4 milijarde dinara.

Konačno, važan i presudan momenat za predloženu raspodelu naših sredstava jeste i naš trgovinski bilans sa inostranstvom. Nama u ovoj godini dospeva niz raznih obaveza koje iznose 36 milijardi dinara.

Iz tih razloga, a naročito zbog toga što su se sredstva za investicije morala znatno da povećaju (to je učinjeno naknadnim amandmanima Saveznog izvršnog veća), zatim što je pojedinim privrednim granama bilo potrebno osigurati posebne kontingente, — nije se sve moglo osigurati u jednom jedinom kontingentu, — mi smo, pritešnjeni potrebom za investicionim sredstvima, napravili raspodelu kako je predložena. Recimo, i tekstilnoj industriji i drvnoj industriji potrebni su rezervni delovi, potrebna je obnova postrojenja. Ja, u ime Odbora, ne mogu o tome da diskutujem, jer to zahteva solidnu i opširnu analizu. Verovatno će pretstavnici Saveznog izvršnog veća moći da kažu nešto više o tome. Davati neke povlastice pojedinim privrednim granama, favorizovati ih, to bi dovelo do znatnog pomeranja čitave naše računice i ja ne znam da li bismo mogli to da sprovedemo.

Nešto u vezi s pitanjem regresa ugostiteljskim preduzećima za korišćenje godišnjeg odmora. Odbor je stao na stanovište da taj regres treba ukinuti, jer je on više bio vid regresa ugostiteljstvu, nego regres radnim ljudima. Odbor smatra da taj regres treba ukinuti i ta sredstva upotrebiti korisnije za unapređenje turizma. Činjenica je da je svega oko 2,5% radnika koristilo godišnji odmor od svih onih radnika koji imaju pravo na to, a isto tako te povlastice za godišnji odmor koristilo je oko 10% službenika.

Jedan drug je postavio zahtev da bi elektroprivredi trebalo dati više investicija, jer je to osnova čitave naše energetske baze. Tačno je to da je prvi konkurs za investicione kredite stvarno malo i zaprepastio pojedine učesnike, jer je na tom konkursu, usled neispunjavanja formalnih razloga, otpao znatan broj objekata za koje su svi smatrali da treba da dođu u obzir. To je i naš Odbor pretresao i podvukao da pitanje naših investicija treba konačno da krene jednim ekonomskim putem i da mi tu moramo načiniti jednu prekretnicu. Kao što vidite iz Predloga saveznog društvenog plana, data je mogućnost Saveznom izvršnom veću da izvrši reviziju rezultata tog prvog konkursa. Tu je ušao, kao što vidite, priličan broj hidroenergetskih centrala, kao što su Kokin Brod, Kakanj, hidroelektrana Jajce I i II, Vinodol, dalekovodi i trafostanice. Treba naglasiti i to, s obzirom na potrebu da se investicije za elektroprivredu što jače favoriziraju, da je smanjena kamatna stopa na 2%, bez obzira na to kolika je ona inače. Isto tako, treba naglasiti da postoji mogućnost da se investicioni fondovi formiraju i u republikama i u lokalnim organima, tako da bi sa te strane neki objekti, oni koji su propali na prvom konkursu mogli da dođu u obzir kod natjecanja u nekim republikama.

Nešto o pitanju pomorstva, o kome je govorio drug Kesić. On je rekao da investicije odobrene za pomorstvo ne zadovoljavaju i postavio je pitanje iz kojih je razloga skinuto sa 10 milijardi 300 miliona na 9 milijardi 300 miliona. Tu ne bih mogao da dam drugi odgovor nego da je to u vezi sa nizom kasnijih operacija, kao i u vezi sa amandmanima Saveznog izvršnog veća. To je, isto tako, i iz razloga što je bilo potrebno da se poveća dotacija nerazvijenim oblastima i povećanje celokupnog našeg investicionog fonda od 280 na 298 milijardi. Isto tako, sredstva za narodnu odbranu povećana su od 164 milijarde na 166 milijardi, a zbog toga je bilo potrebno negde skinuti sredstva, tako da je u pomorstvu od 10 milijardi 300 miliona skinuto na 9 milijardi 300 miliona. Odbor je o svim tim stvarima diskutovao kao što je pretresao i celokupnu problematiku pomorstva i izgradnje brodova. Ovde je bilo govora o potrebi da se dotacije od 800 miliona dinara, koliko je predviđeno povećaju na 1.375,000.000. Međutim, uprkos toga što je Odbor uvideo svu problematiku, mi smo se našli u takvom položaju da nismo mogli da pređemo preko toga i da povećamo dotaciju. Činjenica je da su u tom posebnom krugu na konkursu brodogradilišna preduzeća odbijena jer nisu ispunjavala formalne uslove, nisu imala pripremljene investicione elaborate. Međutim, ja bih mogao da naglasim da je za brodogradnju ipak vođen kurs olakšica i favorizovanja do nekih granica. Recimo, kako se tretira pitanje amortizaciong fonda, koliko se može trošiti za zamenu u onom opsegu u kome postoji fizička istrošenost. U brodogradnji dozvoljeno je stoprocentno trošenje tih sredstava. Zatim, kamatna stopa. Kamatna stopa od 6% na osnovna sredstva snižena je za brodogradnju na 2%. Kod nekih objekata, kao što su dokovi, plovne površine i drugi, kamatna stopa se uopšte ne plaća na osnovna sredstva. Isto tako, hteo bih da naglasim da je rok za vraćanje zajmova produžen na 30 godina. Sve su to, drugovi, činjenice koje pokazuju da su brodogradnji date izvesne olakšice i da je ta grana naše privrede ipak favorizovana. Mislim da će drugovi iz Saveznog izvršnog veća moći da kažu detaljnije o problematici pomorstva. Vi sigurno znate da ogroman deo našeg tereta prevozimo stranim brodovima. Da je naš unutrašnji transport vezan za naše tarife a spoljni mora da se prilagodi svetskoj tarifi. Ne pori-

čem da se naše pomorstvo nalazi u teškoj situaciji, ali smatram da mi ne možemo da idemo preko naših materijalnih mogućnosti i ja bez konsultacije sa Odborom ne bih mogao ništa više da kažem o tom problemu. Zbog toga bih molio da pretstavnik Saveznog izvršnog veća kaže svoju reč o tom problemu.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ pretstavnik Saveznog izvršnog vijeća Osman Karabegović.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Drugovi narodni poslanici, ja bih hteo pre nego što odgovorim na neka pitanja da dam jednu opštu napomenu.

Ja mislim da mi moramo naše želje nekako dovesti u sklad sa našim mogućnostima. Zahtevi su, drugovi, mnogo širi nego što su sredstva i naše mogućnosti. Stoga kad god ko uzme reč da govori o svojoj grani postavlja određene zahteve, traži sredstva. Međutim, ako sve te zahteve dovedemo jedan sa drugim u vezu i kad pogledamo na sredstva kojima raspolažemo, vidimo da moramo svi pomalo da otstupimo da bismo napravili jednu celinu.

Ja bih prvo rekao nešto o pitanjima brodogradnje o čemu su govorili drugovi narodni poslanici. Mislim da je ta stvar mnogo diskutovana i da je dato jedno iscrpno objašnjenje zašto smo morali da smanjimo sredstva od 10.300,000.000 na 9.300,000.000 dinara. Ja mislim da su ovako obimna sredstva od 10.300,000.000 dinara koliko je prvobitno bilo određeno za brodogradnju najbolji dokaz koliko je velika pažnja poklonjena ovoj privrednoj grani. Ja se slažem da ako brodogradnja ne radi, ako ne radi s punim kapacitetom da je to pitanje zaposlenosti ljudi u primorskim gradovima. Kad pogledamo promenu u našem društvenom planu onda vidite da smo odlučili da izvršimo izvesnu preorijentaciju, da smo rešili da bar donekle i koliko nam mogućnosti sada dozvoljavaju izmenimo strukturu investicija, da smo odlučili da više investiramo u poljoprivredu. Međutim, drugovi, mi smo za poljoprivredu, za jednu tako veliku oblast odredili 15 milijardi, a brodogradnji dajemo 9.300,000.000. Ako uporedimo te dve stavke — ja bih naročito skrenuo pažnju na taj raspored sredstava — vidimo kolika je pažnja poklanjana brodogradnji. Ako pogledamo rezultate konkursa i odnos traženih kredita i raspoloživih kreditnih sredstava u opštem investicionom fondu, koja iznose oko 80 milijardi dinara, vidimo da je nemogućno zadovoljiti sve potrebe. Ta sredstva su, uglavnom, određena za glavne objekte koji su u gradnji, koje treba dovršiti, koje treba uključiti u proizvodnju. To je bio osnovni kriterijum pri određivanju investicionih kredita, jer završavanjem tih objekata obezbeđujemo onih 17% povećanja proizvodnje koju predviđamo Predlogom društvenog plana za 1954 godinu.

U tim traženjima mi znamo kakvo mesto zauzima elektroprivreda. Vi svi znate kakvih je teškoća bilo ove godine u snabdevanju elektroenergijom, zbog istrošenosti sredstava i nedovršenih hidrocentrala. Zato smo morali posvetiti pažnju i obezbediti sredstva kroz investicione kredite za elektroprivredu. Ovlašćenja Saveznom izvršnom vijeću određuju od godišnje tranše procenat na bazi toga kako se završavaju objekti i kad počinju sa proizvodnjom. Ako to uzmemo u obzir, ne vidim da smo načinili ikakvu grešku ako smo smanjili za jednu milijardu sredstva namenjena brodogradnji. Mi smo isto tako bili primorani da uzmemo dve milijarde od prehranbene industrije. Ako budemo dalje uzimali od prehranbene industrije onda neće biti ništa od toga što smo govorili da treba pomoći prehranbenu industriju. Mi znamo da nam godišnje propadaju velike količine poljoprivrednih proizvoda, zato što nemamo potrebnih prehranbenih objekata, hladnjača — i uopšte rashladnih uređaja u transportu, u domaćinstvu itd. Mi ne možemo meso da stavljamo u hladnjače, već ga stalno trošimo sirovo. Mi prevozimo živu stoku i imamo velike gubitke. Ako sve to uzmemo u obzir, onda, mislim da nam drugovi ne mogu ozbiljno zamerati što smo jednu milijardu uzeli brodogradnji. Ja znam da se ona ne nalazi u zavidnom položaju. Ja primam mnoge argumente drugova. S jedne strane, hteo bih da kažem da treba brodogradnji pomoći da dođe do sirovine i materijala, naročito materijala iz uvoza po sređenom kursu. S druge strane, ja mislim da naša brodogradnja može sada da radi i za civilnu industriju. Ona treba da se orijentiše i na civilni sektor, da sagleda mogućnosti izvoza i da je stimuliramo pri izvozu proizvoda. Juče je jedan od drugova predložio da se brodogradnji odobri na unutrašnjem tržištu prim, a to je ustvari regres. Ako neko proda svoje proizvode na našem tržištu mi ne dajemo nikakav prim. On prodaje kao što prodaju svi; on nema nikakvih premija. Hoćemo li mi i možemo li mi na to ići, ne mogu sada dati odgovor. Smatram da tu stvar treba sagledati.

Ja bih sada hteo reći nešto o klaničnoj industriji. Drug je juče dugo govorio o tome šta da radimo, ili da dajemo regres ili da pustimo slobodnu prodaju masti. Inače, sve ono što je on govorio o smanjenoj proizvodnji masti, da klanična industrija ima gubitke sve je to tačno. Ja priznajem da je to pitanje trebalo brže rešavati, ali takođe, treba istaći da to nije jednostavno pitanje, naročito ne pitanje puštanja masti u slobodnu prodaju. Mi ne možemo tek tako pustiti mast u slobodnu prodaju, jer moramo voditi računa o standardu radnih ljudi. Ako pustimo mast u prodaju po slobodnim cenama i ako se formira cena na

oko 300 dinara po kilogramu, to znači udarac na potrošni fond radnika. S druge strane, to ima usku vezu sa držanjem cena žitarica. Ja priznajem da problem o kome je govorio drug zaista postoji, da klanična industrija ima gubitke, da proizvodnja masti opada, da mi moramo da uvozimo velike količine masti, ali podvlačim da taj problem nije prost. Mislim da to treba hitno rešiti. Iako mnogi govore protiv tog regresa, po mom mišljenju, tu treba dati regres. Ako bi se išlo na slobodnu prodaju onda treba stvoriti dovoljno zaliha i tako obezbediti željeni nivo cena. Treba zasada, dakle, ići na regres. Toliko o tome.

Drug je malopre govorio o ugostiteljstvu.

Pravo da vam kažem, meni se čini da smo stvorili veliku diskusiju oko jedne prilično neznačajne stvari. Ima mnogo krupnijih pitanja kojima treba više obratiti pažnju, koja treba obrazlagati i razjašnjavati, o kojima se možemo i sporiti. Ne bih hteo da ponavljam ono što je već rečeno o rđavim stranama regresa kao instrumenta. On je izvor raznih negativnih pojava, lopovluka, špekulacije i parazitizma. Ali u poljoprivredi ga moramo zadržati. Uzmimo industriju koja proizvodi mašine za poljoprivredu. Kad imamo regres u procentu od cene, šta je normalno za onoga koji prodaje nego da veštački podiže cene. Regres ustvari onemogućava da se u jednoj grani vodi borba za veću produktivnost rada. Mnogi ljudi misle da kupovna moć poljoprivrednih proizvođača ne može da apsorbuje te mašine. Nije tačno, problem je u industriji. Industrija treba da bude jevtinija, onda treba da siđe sa cenama da bi poljoprivreda normalno kupovala. To, ustvari, dolazi zbog sadašnjih cena materijalu. Taj problem treba nekako rešiti i onda će biti omogućen normalan promet poljoprivrednih mašina, gnojiva i ostalog. Zatim, regres smo zadržali kod limenki i za ugalj. Mi smo naročito kod uglja morali zadržati regres, jer je to pitanje standarda. Za ugalj dajemo regres milijardu i nešto više, jer se to tiče svih ljudi u gradovima, naročito u republičkim gradovima.

Ovaj regres ugostiteljstvu smatram da ne treba da bude zadržan zato što ga koristi mali broj radnog sveta. S druge strane, mi imamo mali kapacitet odmarališta i kad je leto i sezona, nastaje velika opterećenost i prenatrpanost u tim objektima. Mislim da dovoljno razloga govori i da je baš u interesu ugostiteljske grane da ne treba da živi od regresa, već normalno, kao i ostale grane koje nemaju regres. Onde gde je regres nužan: u poljoprivredi, za ugalj, u prehranbenoj industriji, mi smo ga zadržali. Nismo regres potpuno ukinuli. Ovde regres nije nešto naročito što igra ulogu, ali on ustvari ima sve one negativne tendencije o kojima smo ranije govorili i to izrazitije nego drugde. Mi smo prošle godine dali 13 milijardi dinara regresa poljoprivredi. Sad smo ga smanjili na 6 milijardi dinara. Sem toga, daje se za šećer i limenke jedna milijarda dinara, zatim milijarda dinara za ugalj. Pored toga, daje se 800 miliona Jadranskoj liniskoj plovidbi, ali to se ne može nazvati regresom nego naknadom za niže cijene na jadranskim linijama što čini ukupno oko 9 milijardi dinara regresa.

Juče je jedan od narodnih poslanika govorio o cenama drvetu, odnosno o cenama uglju i pitao je da li će cene uglju pasti. Drugi narodni poslanik govorio je o tekstilnoj industriji i pitao ako ne bude kurs stabilizovan na 600 dinara, šta će biti s maloprodajnim cenama tekstila. Gledajući obračunsko mesto ovakvo kakvo je i kurseve na njemu, na kome je veći kurs nego što je u planu predviđeno, mi računamo da će cene skočiti. S druge strane, mi dovoljno ne naglašavamo fakat da su cene vezane za kupovnu moć stanovništva. Ako pogledamo tekstilnu industriju ranijih godina, vidićemo da su se gomilale zalihe, da je dolazila nova roba a stara ležala u magacinima. Tekstilna industrija treba da vodi računa, a to važi i za sve finalne proizvode, da ne možemo sa visokim cenama ići u potrošnju. Mi smo sa 23% sniženja došli na nivo koji je normalniji. Inače, tekstil je bio isuviše otišao u cenama u odnosu na nivo cena industrijskoj robi. Prema tome, mi moramo voditi računa i o većoj realizaciji, i o sniženju cena, o izvršenom prometu i sniženju troškova proizvodnje. Moramo gledati kakva kupovna snaga čeka tu robu. Inače, u protivnom ćemo gomilati proizvode. Tada su konsekvence svakojake i za privredne organizacije i za društvenu zajednicu.

Prema tome, potpuno se slažem da treba otkriti sve potrebne preduslove da se održi predviđeni nivo cena. Ali to nije stvar jednog meseca već je proces od godine dana. Recimo, cenom jamskom drvetu rudnici su zaista dovedeni u težak položaj. Cena je naglo pošla nagore. Mi ćemo morati — pravo da vam kažem — da nešto učinimo za jamsko drvo; i inače na tržištu drveta; da li je to pitanje obima seče, ili situacije u kojoj moramo odrediti plafonske cene to ćemo videti. Smatram da tu stvar moramo razmotriti.

Što se tiče drveta i uglja, moramo, po mom mišljenju, da zaštitimo što više naše šume, da seča bude što umerenija. Moramo voditi kurs i u pogledu potrošnje uglja i njegovih cena u cilju štednje drveta. Mi i danas mnogo trošimo drvo za ogrev. Što se tiče rezane građe, čija je cena ove godine jako skočila, uzrok je bio u velikom izvozu, a s druge strane, u povećanoj investicionoj izgradnji. Mi smo u investicije uložili preko plana blizu 40 do 50 milijardni dinara. To je svakako uticalo na cene materijalu: građi, cementu itd., a to je opet negativno uticalo na tržište za poljoprivredne proizvođače.

Smatram da je potrebno raditi na održavanju cena i to što povoljnijih kod uglja. S druge strane, treba omogućavati proizvodnju i takvih peći u kojima se može upotrebljavati ugalj. I to je dosad bila jedna smetnja. Ugalj treba što više upotrebljavati da bi se što više smanjila potrošnja drveta. Što se tiče građe mi smo planom predvideli kontingentiranje izvoza i to će imati uticaj na nivo cena građe.

Obzirom na pitanja koja su postavljena u vezi tekstilne industrije, nalazim da je ove godine osnovno stvoriti takvu situaciju na tržištu i u našoj izvozno-uvoznoj politici kojom ćemo obezbediti da tekstilna industrija radi što većim kapacitetom. Ona je ovih poslednjih godina radila sa kapacitetom od 60% i to ima najviše udela u onom opštem padu naše proizvodnje. Ona mora da radi sa što većim kapacitetom, jer je taj rad od 60% postojećeg kapaciteta imao jak uticaj na proizvodnost rada i u tim granama vrlo negativno delovalo.

Što se tiče zamerke kako i u kojoj meri će se upotrebljavati amortizaciona sredstva fonda za zamenu, nalazim da je dobro što smo ove godine odustali od sistema blokiranja dela amortizacije. Mi smo prošle godine imali prostu blokadu: preduzeća nisu mogla potrošiti 28 milijardi. To je išlo po procentu kod preduzeća. Međutim, sad smo Predlogom društvenog plana predvideli da je prema stepenu istrošenosti preduzeća mogućna upotreba amortizacionog fonda za zamenu. Mislim da je tačno ono što je drug govorio da je tekstilna industrija najviše zastarela, da smo amortizaciju upotrebljavali za nove investicije, a nismo joj omogućili da amortizaciona sredstva troši za svoju obnovu i održavanje. Ako se govori o stepenu istrošenosti, onda tekstilna industrija mora dobiti više sredstava za obnavljanje. Što se tiče procenta od 10% upotrebe amortizacionih i drugih fondova na drugom obračunskom mestu za kupovinu određenih sirovina i ostalog na inostranom tržištu, taj procenat nije postavljen kao nešto stalno. Kad uspemo stabilizirati kurs na obračunskom mestu kako je plan predvideo, da ne bude više nikakvih oštrih poremećaja na tržištu, mislim da se ovaj procenat može povećati. Mi smo samo dinarska sredstva blokirali da ne bismo vršili sada u prvom kvartalu, kad imamo teškoća sa uvozom, pritisak na drugo obračunsko mesto i tako dizali kurs. Ovaj procenat ćemo morati da povećamo ako se situacija stabilizuje. To, istina, zavisi od izvoza i mnogih drugih činjenica.

U vezi sa napomenom o kojoj je drug govorio da je kurs 750 dinara, a Predlogom društvenog plana je predviđen 600 dinara, mogu da kažem da je naš osnovni zadatak da nizom mera, instrumenata i otklanjanjem dosadašnjih smetnji u deviznom režimu na prvom mestu osiguramo uvoz osnovih sirovina. Mi mislimo da čitav niz osnovnih sirovina oslobodimo dopunskih koeficijenata, pa makar primjenili i restriktivne mere u pogledu pomoćnih sirovina i rezervnih delova.

Ali, to, drugovi, zavisi u prvom redu od našeg izvoza. Ako bude normalan priliv deviza, — a ne kao u januaru i februaru, kada smo oštro podbacili, — onda ćemo, računajući sa izvesnom inostranom pomoći u pogledu obezbeđenja iz uvoza sirovina izvesnim trgovačkim kreditima, moći da stabilizujemo kurs. Ali, on umnogome zavisi i od rada naših preduzeća i od naše izvozne politike.

Što se tiče elektroprivrede, drug koji je o tome govorio nije postavio nikakvo pitanje, ali je istakao da bi trebalo dati povlašćeno mesto našoj elektroprivredi kako u kreditnoj politici tako i u primeni izvesnih instrumenata. Međutim, ako pogledate u planu rokove otplata sredstava, ako pogledate kamate itd, zatim amandman koji je donesen i koji je postao sastavni deo Predloga saveznog društvenog plana, videćete da smo elektroprivredi, u okviru naših mogućnosti, dali sve povlastice. Sada moramo činiti sve da čitavu izgradnju obezbedimo, da ne budemo iznenađeni time što je neka izgradnja zakasnila ili time što neka centrala nije na vreme stavljena u pogon. U Odboru za privredu vodila se diskusija oko izrade jednog perspektivnog plana za razvoj elektroprivrede, odnosno oko jednog energetskog bilansa. Taj plan je napravljen i o njemu će se još diskutovati sa stručnjacima iz energetskog sistema i mi ćemo ga verovatno još u toku godine moći da proučimo u odborima. No, ne treba zaboraviti da je taj perspektivni plan energetike vezan za razvitak čitave naše privrede.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Drugovi narodni poslanici će se u diskusiji u pojedinostima izjasniti da li su bili zadovoljni sa ovim objašnjenjima. Ko još želi riječ u načelnoj diskusiji? (*Milan Stepanović:* Ja sam govorio o izgradnji, a nisam dobio odgovor).

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja, upravo, nisam razumeo šta je drug poslanik hteo da kaže. Ti si se druže poslaniče, koliko sam čuo, osvrnuo na pitanje potrebe izgradnje fabrike siliko-opeke. Ja mislim da je to na mestu da se održi sastanak pa da se vidi potreba te izgradnje. Slažem se sa tvojim predlogom.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik Škrinar Vili. Drugovi iz zadnjih klupa se žale da ne čuju, pa bih molio drugove govornike da vode računa o mikrofonu.

Vili Škrinar (*Izborni srez Trbovlje, NR Slovenija*): Nisam imao nameru da se javljam za reč, ali pošto je drug iz Saveznog izvršnog veća pokrenuo neka interesantna pitanja, a naročito

pitanje rudarstva, mislim da bi bilo dobro da se ta pitaja malo detaljnije razgledaju.

Stalno se podvlači da je cena uglju visoka i da je zaoštreno pitanje sniženja cena uglju. Međutim, kako da dođe do sniženja? Mi danas, na jednoj strani, moramo da dajemo regres na ugalj za ogrev, a s druge strane, opet kažemo da taj isti ogrev poskupljuje pa se pri tome ipak zahteva da se zadrže cene uglju, a to je nemoguće. Regresi su nužno zlo u privredi.

Međutim, ako pogledamo svuda u svetu, videćemo da se radi sa gvozdenim stubovima a i mi imamo sve uslove za to. Gvozdeni stubovi mogu zameniti stubove od drveta. Time bi se postigla velika ušteda. S druge strane, ako imamo u vidu da gvozdena građa izdrži preko 60 tona pritiska, onda ćemo videti da to znači i sigurnost za naše radnike u rudnicima. Napominjem da je samo Slovenija imala prošle godine vrlo mnogo nesrećnih slučajeva. Naročito Trbovlje, gde je u toku godine bilo osam smrtnih žrtava. I s te strane nužno je da počnemo da uvodimo gvozdene stubove, to je jedno rešenje za sniženje cena uglju. S druge strane, trebalo bi osposobiti fabriku rudarskih strojeva i rudarskih postrojenja. Ova fabrika je u završnoj fazi. Ona bi već ove godine mogla da izgrađuje ne samo transportere, koji bi mogli uz dobru organizaciju da povećaju produktivnost rada za 20% što znači i da pojevtini proizvodnju. Pitanje same građe moglo bi se rešiti na taj način što bi se ona uzela kao reprodukcioni materijal, da se tretira kao reprodukcija i tada bi u rudarstvu mogla da se koristi čitava amortizacija.

Dalje, mislim da ne bi bilo loše da se ovoj fabrici koja je u završnoj fazi dade obaveza da radi separacije, da izrađuje transportere, jer su oni dotrajali. To su pitanja koja bi mogla da reše mnoge stvari u rudarstvu i čije bi rešenje moglo doprineti da se regres u idućoj godini smanji bar za 50%.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima Vinko Kocijan.

Vinko Kocijan *(Izborni srez Varaždin, NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, pre svega hteo bih da vam kažem da sam ja poslanik četiri sreza; Ludbreškog, Varaždinskog, Čakoveca i Preloga. Ja sam izabran kao poslanik poljoprivredne grupe.

Pre svega hteo bih da postavim jedno pitanje, koje se tretira mnogo od strane Veća proizvođača. Naime, radi se o tome da bi trebalo da mlinovi vrše otkup u srezu, a ne razni nakupci, koji nabijaju cene artiklima. Mlinovi po određenim cenama preuzimaju kukuruz, naime, za jedan metar plaćaju 1375 dinara. Međutim, pojavili su se razni seljački nakupci. Oni, ustvari, kupuju kukuruz po 1500 dinara, a na pijaci u Varaždinu prodaju po 2100 dinara. Radi se o tome: ako naši mlinovi vrše otkup, oni u tom slučaju po jednom metru, što je normalno, zarade 125 dinara. Međutim, ovi seljački nakupci zarađuju 600 dinara po jednom metru.

U našem srezu, naime, u četiri ova sreza rađa odličan i krompir i pasulj. Godišnji izvoz krompira je 2000 vagona. Međutim, pojavljuju se raznorazni stari direktori i nakupci, koji odlaze u poljoprivredne zadruge, tamo otkupljuju, i putem dispozicija ovom ili onom preduzeću zarađuju ogromne sume novca. Ja smatram da bi trebalo da se naša preduzeća direktno povežu sa poljoprivrednim zadrugama i da od njih uzimaju kukuruz ili krompir. Ja sam, naprimer, video da krompir u Beogradu košta 20 dinara po kilogramu, a kod nas svega 6 dinara. Ako uzmete u obzir da se podvoz plaća dinar po kilogramu, onda taj krompir može da košta najviše sedam dinara. Pasulj košta između 35 i 45 dinara, a nakupci su naterali cene pasulju na 80 dinara po kilogramu. Zato smatram da bi radni kolektivi trebalo da vode računa o ovome i da se direktno povezuju sa poljoprivrednim zadrugama. Oni bi plaćati krompir po 7 dinara, a ne 20, a pasulj 40, a ne 120 dinara koliko ovde košta.

Kod nas postoje šumske uprave, koje vode računa o šumskim fondovima. Međutim, ako bi jednom seljaku trebalo neko drvo za svoje gazdinstvo, onda on to ne može da dobije, jer te šumske uprave seku drva samo za ogrev u dužini od jednog metra, a seljacima su za gazdinstvo potrebna duža drva. Zašto uprave ne bi prodavale na panju i da seljak seče onoliko koliko mu treba. Ja bih sa svoje strane predložio da ovaj posao preuzmu opštinski odbori, da ne traže dotacije, jednom rečju da preuzmu sve obaveze i sva prava na sebe.

Ja to govorim zato, jer mi imamo i takvu situaciju da ako neki seljak hoće da poseče granje sa neke vrbe ili nekog drugog drveta, on samo zato mora da ide pet do šest puta da bi dobio dozvolu od šumske uprave.

Zato ja predlažem da ovaj posao preuzmu na sebe opštinski odbori.

Ja sam izneo nekoliko problema pred ovu Skupštinu smatrajući da će oni biti rešeni.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima narodni poslanik drug Veselin Radojčić.

Veselin Radojčić *(Izborni srez Derventa, NR Bosna i Hercegovina):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, ja mislim da Predlog društvenog plana nije nikada u našoj zemlji tako pretresan kao što je to bio sada slučaj. Sa društvenim planom upoznata je cela naša zemlja, svaki naš čovek, što pretstavlja vrlo važnu činjenicu.

Predlog društvenog plana pretresan je počev od veća proizvođača u srezovima, zatim u radnim kolektivima, radničkim savetima i zavodima za planiranje, kako republičkih tako i u Saveznom zavodu za plan. Ja mislim da

to nije slučaj samo u Bosni i Hercegovini već i u svim ostalim republikama, da su članovi Izvršnog veća išli po skoro svim mestima i upoznavali naše ljude sa društvenim planom. Svi rukovodioci u srezu, bili su vrlo aktivni, naročito narodni poslanici, kao i oni koji se nalaze u skupštinskim odborima za privredu i budžet, tako da nikada nije plan tako detaljno pretresen po svim stavkama kao što je to slučaj sa ovim.

Ali, ja bih ipak hteo da izenesem ovde neke stvari. Pre svega, ja smatram da je pitanje naše industrije najvažniji momenat u čitavom našem privrednom životu. S tim u vezi tesno je povezano pitanje nafte i naftinih derivata. Pre svega, smatram da bi trebalo posvetiti naročitu pažnju proizvodnji nafte i naftinih derivata, kako bi se u velikoj meri smanjio uvoz. U svakom slučaju da ukoliko se poveća porast proizvodnje nafte, u prvom redu sirove nafte, da će se u tom slučaju povećati i rentabilitet naših preduzeća, a s druge strane, oslobodićemo se onih dolarskih izdataka za naftu u visini od 9 miliona dolara.

Dalje, smatram da bi trebalo dati više mogućnosti i za istraživanje nafte u našoj zemlji.

Ja smatram da ako se posveti daleko veća pažnja proizvodnji nafte, njenom istraživanju, da će se za dve godine pokazati i te kako ogromna dobit, naročito u tom pogledu što će se smanjiti njen uvoz.

Dalje, ja bih hteo da govorim ovde u vezi glave XXI iz Predloga društvenog plana, gde je postavljeno plaćanje rente. Tu se govori o proizvodnji sirove nafte, a ne govori se ništa o preradi sirove nafte. Ja mislim da je tu Odbor za privredu nešto propustio. Nije mi sajno da li renta dolazi i na preradu sirove nafte ili samo na proizvodnju sirove nafte.

Kao treću stvar postavio bih pitanje u vezi sa glavom XXXIV koja govori o uzimanju od privrednih preduzeća 50% fondova na slobodnom raspolaganju, odnosno kaže se da su preduzeća dužna da 50% od sredstava na slobodnom raspolaganju uplaćuju u taj opšti investicioni fond. Ja mislim da ta stimulacija preduzeća ne bi se odrazila povoljno ako bismo uzimali linearno 50% od fondova na slobodnom raspolaganju svih preduzeća. Ja znam da su u nizu preduzeća ta sredstva specijalno ostavljena za društveni standard. Uzimati linearno svim preduzećima 50%, ja mislim da je to nepravilno, neka preduzeća su pravila plan da ta sredstva u iznosu od 90% upotrebe za društveni standard. Ja znam da su to velike sume, ali mislim da ni u kom slučaju ne bi trebalo linearno uzimati od svih preduzeća 50%. Možda bi i Sekretarijat za privredu ili savezni Zavod za planiranje trebalo da osnuju jednu komisiju da se vidi na osnovu pregleda bilansa od kojih bi preduzeća to trebalo uzimati.

Drug Tempo je u jučerašnjem ekspozeu govorio o zajmovima preduzećima, a i u »Službenom listu FNRJ« izašla je odluka Saveznog izvršnog veća, upravo uredba da privredna preduzeća u vezi sa dobijanjem zajma treba da podnesu čitavu dokumentaciju Narodnoj banci, i tu je naglašeno koja će preduzeća prvenstveno dobijati zajam. Ja mislim da bi bilo pravilno i logično da se to zadrži, a sada se opet stvari menjaju.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima Božidar Nikolić.

Ing. **Božidar Nikolić** *(Izborni srez Pazin, NR Hrvatska)*: Iz svih izveštaja Odbora za privredu koje smo juče čuli, kao i iz referata, vidi se jedno: nema dovoljno novca da se podmire sve potrebe. Međutim, ipak bi trebalo malo ozbiljnije porazgovarati o nekim investicijama. Mene ne zadovoljavaju neki odgovori koje je dao drug Karabegović. Ja bih morao postaviti neka pitanja, i to naročito iz oblasti elektroprivrede. Ovakav nedostatak električne energije koji je bio ove jeseni, zime i koji je sada, ima dva uzroka. Pre svega, to je zbog sušne jeseni, a isto tako i zbog opšteg nedostatka električne energije, zbog puštanja u pogon novih preduzeća. Međutim, daljom investicionom izgradnjom pustiće se u toku ove, a naročito početkom iduće godine još neka preduzeća, novi potrošači električne energije, kao što su Ražanj i još neki objekti. To nisu mali potrošači električne energije, nego vrlo krupni. Sada bih postavio pitanje da li postoji opasnost da će puštanjem u pogon tih novih kapaciteta nastati još veći nedostatak električne energije. Treba videti s ovogodišnjim investicijama i podizanjem novih objekata za proizvodnju električne energije da se ublažava i koliko se ublažava ova situacija. Smatram da ukoliko se predviđa da će nedostatak električne energije imati krupnih posledica za postojeću industriju i za onu industriju koja će se pustiti u pogon, trebalo bi se odreći mnogih investicija, jer gubitak u privredi zbog nedostatka električne energije ove zime bio je ogroman i iznosi mnoge i mnoge milijarde dinara, a te nam milijarde danas nedostaju.

Dalje, mislim da kažem nešto u vezi sa glavom II Predloga društvenog plana, u kojoj se govori o rashodima socijalnog osiguranja. Kod društvenih fondova izdaci za socijalno osiguranje veći su za 8 milijardi 500 miliona, a budžetski rashodi veći su za oko 5 milijardi dinara. Mislim da govorim o ovom delu koji se odnosi na izdatke za socijalno osiguranje. Meni se čini, drugovi, da u ovim izdacima mnogo sredstava ide tamo gde ustvari nije namenjeno da ide. Uzmimo samo jedan primer, a to je davanje na ime dečjih dodataka. Ti izdaci iznose približno polovinu izdataka na socijalno osiguranje, iznose oko 35 do 40 milijardi dinara.

Ako gledamo da li se taj novac troši stvarno na decu, da li se troši na ono za šta je namenjen, onda ćemo videti da se vrlo mali procenat tog novca troši na ono čemu je namenjen. Tu se radi o najplemenitoj odluci Saveznog izvršnog veća i predašnje Skupštine o davanju dečjih dodataka. Moje je mišljenje da kada bi se tu učinila jedna krupna revizija, da bi se tu našlo dosta sredstava koja se nepravilno daju i otuda bi se našla sredstva za investicije, za odmarališta, domove, bolnice, itd.

Mene nije zadovoljio odgovor druga Karabegovića o pitanju cena. Nije me zadovoljio zato što ja ne vidim jasno da će doći do pada cena od 12% u materijalu za reprodukciju. To ne vidim iz sledećih razloga. Drugovi su govorili ovde o jamskoj građi, a ja ću reći kako su se kretale cene toj građi. 1952 godine cena jamskoj građi je iznosila 3.500 dinara, 1953 godine ta cena je iznosila od 3.500 do 4.000, januara 1954 godine iznosila je 6.000 do 6.500, a februara 1954 godine 7.000 do 7.500 dinara. Javljaju mi iz ugljenokopa da sada cena jamskoj građi može da se ugovori samo u iznosu od 8.000 dinara. Što se tiče električnih upaljača, oni rudnici kod kojih ima opasnosti od eksplozije, oni ne mogu ni misliti da proizvode upaljače, ne mogu ni misliti o tome, nema diskusije o tome da bismo mogli pokušati na neki drugi način, ukoliko ne bismo uložili vrlo krupne investicije. U 1952 godini cena upaljačima je iznosila od 50 do 60 dinara, u 1953 godini od 160 do 170 dinara, u 1954 godini, zbog novih propisa ta cena iznosi: 240 do 250 dinara. Materijal za reprodukciju u 1952 godini iznosio je 900 dinara, u 1953 godini 1.200 dinara, a prema najnovijim podacima iznosi 1.400 do 1.600 dinara.

Ja sam hteo samo na osnovu nekoliko primera da pokažem da mi nije jasno kako će cene ići nadole. Iz ovoga što sam ovde izneo vidi se suprotno. Ja bih molio da se kaže nešto konkretnije o cenama, jer ne vidim kako će se cene sniziti.

Povoljno je odgovorio drug Karabegović na pitanje 10% deviznih sredstava za opremu, na ime zamene strojeva. Povoljno je odgovorio u tome što je rekao da to nije fiksno, nego da će se to promeniti čim situacija bude bolja. Međutim, ovde ne bih to samo konstatovao, nego ovo sam izneo zato što zaista u tekstilnoj industriji, u rudarstvu, a i u drugim granama dotrajalost strojeva je takva da zaista jednog dana možemo na mnogim mestima stati sa proizvodnjom, a po glavi XVI može se koristiti onoliko koliko se ostvaruje. Međutim, kakvo je to stanje sa mehanizacijom i sa uvoznom opremom, ne samo danas, nego i pre. Uvozna oprema neće se moći sa ovih 10% držati u redu da bi proizvodnja tekla normalno. Savezno izvršno veće treba odmah da pristupi i da vidi čim situacija bude povoljna da nadoknadi ovih 10%, da se osposobe strojevi da mogu normalno proizvoditi. Dotrajalost strojeva, koji su uvozna oprema, iznosi od 35 do 70%, a iz ovog procenta se vidi da treba tu nešto smanjiti.

Izgubio sam iz vida da iznesem još jednu stvar.

Prekjuče mi je u banci rečeno da rezervni delovi koji se uvoze iz inostranstva, a isto tako i oni rezervni delovi koje proizvodi naša zemlja, da treba da terete cenu koštanja i postavlja se pitanje kako rešiti taj problem. To su izneli kao principijelno stanovište i kao jedino mogućno rešenje za nabavku rezervnih delova. Ako te rezervne delove budemo kupovali na slobodnom tržištu, onda nema govora o nekom sniženju cena.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima Lemo Mijo.

Mijo Lemo *(Izborni srez Knin, NR Hrvatska):* Ja bih govorio o regresu ugostiteljstvu. Tačno je da je bilo nepravilnog korišćenja povlastica za godišnji odmor. Ja sam svedok, pošto sam radio u ugostiteljstvu, da je bilo 40 do 60% ljudi koji su dolazili na godišnji odmor i koristili povlastice a koji nisu bili iscrpljeni radom, ali pored toga bilo je ljudi iz rudnika, iz metalurgije, kojima je stvarno bio potreban godišnji odmor u turističkim objektima. Međutim, ako usvojimo ukidanje regresa, onda ćemo onemogućiti onima kojima je to potrebno da dođu na letovanje u turističke objekte. Ja se slažem sa tekstom koji je juče u diskusiji predložio jedan drug u vezi s tim da se dodaju neke stavke po kojima bi bilo mogućno da se zaslužnim radnicima u granama teške industrije, kao i umnim radnicima, odobre povlastice za godišnji odmor, da tim ljudima omogućimo da koriste godišnji odmor na račun zajednice.

S druge srane, šta će biti ako ukinemo regres ugostiteljskim preduzećima, a ne omogućimo inostranim turistima da koriste naše turističke objekte? Međutim, mi znamo da je prošle godine bilo dosta primedaba u vezi s tim da su se u tim turističkim objektima klanjali strancima, servilno se odnosili prema njima, itd. Mi znamo da je među strancima bilo i takvih koji su vršili propagandu. Čak je bilo i takvih koji su na ulicama delili slike svetaca, molitvenike kao neki misionari u Jugoslaviji; nisu se ponašali kao turisti.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima narodni poslanik ing. Vladimir Tufegdžić.

Ing. **Vladimir Tufegdžić** *(Izborni srez Šabac, NR Srbija):* Meni se čini da se mi malo upuštamo u sitne stvari, a o jednom vrlo važnom pitanju, o pitanju elektroprivrede, malo se diskutuje. Ja mislim da je pitanje elektroprivrede, posebno pitanje iskorišćavanja vodenih snaga, jedno od najvažnijih pitanja u našoj

privredi. Hoću da skrenem pažnju da, po mom mišljenju, o ovom pitanju treba da se razvije široka diskusija šta je sve dosad urađeno, kako se prilazilo tim problemima itd., jer fakat je, drugovi, da mi danas, deset godina posle oslobođenja, nemamo dovoljno električne energije, s jedne strane, a s druge strane, električna energija kojom raspolažemo u zemlji nije pravilno raspoređena po republikama. Hoću da skrenem pažnju da smo 1939 godine proizvodili otprilike jednu milijardu i sto miliona kilovatčasova, a danas proizvodimo 2.700,000.000 kilovatčasova, to jest produkcija se povećala za dva i po puta. Međutim, ako pogledamo kakva je raspodela električne energije po republikama, mi ćemo videti da Srbija i Hrvatska raspolažu otprilike sa 600 miliona kilovatčasova, odnosno da učestvuju u proizvodnji sa 23 do 24%. NR Slovenija učestvuje u proizvodnji sa 39 do 40%, NR Makedonija sa 4%, NR B i H sa 10%, a NR Crna Gora sa 0,4%.

Mi vidimo da distribucija i sama proizvodnja nisu u skladu sa industrijom. Od onih 2.700 miliona kilovatčasova koliko ustvari proizvodimo, 53% pripada hidroenergiji a 47% kaloričnim centralama. Tih 47% ionako teško rade. Što se tiče hidroenergije pada u oči jedna interesantna činjenica da se naši projektanti uvek orijentišu na neke male reke, na neke vršne centrale kao naprimer Vlasina, Kokin Brod, Mavrovo a osnovne centrale nema. Nekako se obilazi reka Drina. Hoću da kažem da Drina pretstavlja kapacitet od oko 300 hiljada kilovata sa mogućnošću proizvodnje oko 3 milijarde kilovatčasova. To znači da može da duplira današnju proizvodnju predviđenu ovogodišnjim Predlogom društvenog plana. Hteo sam naročito da se zadržim na Predlogu društvenog plana za ovu godinu, i da ukažem na potrebu porasta proizvodnje električne energije u vezi sa predviđenim porastom proizvodnje i industrije.

Razvoj industrije u 1954 godini zahteva sve više energije. Vama su poznate velike fabrike i pogoni koji treba da budu pušteni u proizvodnju i postoji opasnost da će ta industrija doći u situaciju da neće moći da proizvodi zbog nedostatka električne energije. Zbog toga, mislim da ne treba obilaziti oko Drine kao »kiša oko Kragujevca« i da bi trebalo još ove godine predvideti izvesne kredite barem 300 do 400 miliona za pripremne radove za Dubravicu ili za Đurđevicu. Toliko o ovom problemu.

Dalje, drugovi, hteo sam da skrenem pažnju još i na cene, odnosno na instrumente koje u Predlogu društvenog plana predviđamo u pogledu regulisanja cena u ovoj godini. Ja se slažem sa smernicama koje postavlja društveni plan ali sam hteo da istaknem i izvesne momente koje treba oštro kontrolisati da se ne bi dogodilo ipak nešto suprotno, a to je ono o čemu su govorili i neki drugi drugovi, a to je pitanje drvne građe i cementa.

O građi je dosta govoreno. Govorio je i drug Tomić. Ja se sa njim slažem, ali mislim da se drug Tomić nije dotakao pitanja monopolističkog položaja preduzeća, a naročito šumskih uprava koje imaju svoje vlastite pogone i u vlastitim pogonima prerađuju građu. Ovakva monopolistička preduzeća podižu cenu građi. S druge strane, ovakva situacija može da dovede male pilane, strugare u težak, bezizlazan položaj da ne mogu često ni da konkurišu i da budu prinuđena da raspuštaju radništvo. Takav je slučaj pilane u Iljašu, u Bosni, koja nema svoje šume. To je slučaj pilane »Mačva«. Ja se slažem da je pravilno da i šumske uprave podižu svoje pogone, ali, čini mi se, u sadašnjem momentu može da se pojavi kriza kod pojedinih preduzeća i da ona budu prinuđena da otpuštaju radnike usled toga što ne mogu da izdrže konkurenciju.

Drugo pitanje je pitanje cementa i drugog građevinskog materijala, kao što je gvožđe. Pojedine fabrike i trgovačka preduzeća počinju da vode jedan osobit sistem trgovine a to je traženje avansa. Tako, naprimer, za izgradnju jednog objekta gde je potrebna ogromna količina cementa, fabrika cementa u Puli traži da joj se plati unapred barem tri meseca. To znači potrošač je prinuđen da isplati 100 miliona dinara tri meseca unapred a to znači da se zaduži kod banke, da povećava fondove prodavca, a s druge strane da rizikuje da mu banka uskrati obrtna sredstva zato što daje avanse. To pitanje avansa nije dovoljno kontrolisano. Ja bih molio da se tom pitanju obrati naročita pažnja i da se davanje avansa uskrati. (*Jedan glas*: Da se da odmor. Osim toga, treba obratiti pažnju na Poslovnik da niko ne govori više od pet minuta. *Drugi glas:* To nije predviđeno Poslovnikom.)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Odmor ćemo dati u 11 časova. Ima riječ drug Anton Kurt.

Anton Kurt *(Izborni srez Travnik, NR BiH):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, ja neću da govorim o vojnoj industriji, jer je o njoj govorio drug Gošnjak. Hoću da istaknem samo da vojna industrija stavlja na raspolaganje svoje kapacitete civilnoj potrošnji da bi opravdala uložene investicije koje joj je dala zajednica. Želeo bih ovde samo da skrenem pažnju na izvesne stvari na koje bismo svi trebalo da obratimo veliku pažnju. To je pitanje potrebe štednje u investicionom materijalu i pravilne upotrebe mašinskog parka. Ja smatram da kad bismo napravili analizu o upropašćenim stvarima mi bismo verovatno utvrdili da na naše ruke nisu otišli milioni već verovatno milijarde upropašćenog materijala, cementa, građe i drugog nepravilon upotrebljenog materijala. Ovde je diskutovano pitanje cementa i građe. Ja verujem da bismo mogli da uštedimo ogromne sume novaca ako bismo obratili više pažnje pravilnoj upotrebi građevinskog materijala. Ako pogledamo iskorišćenje našeg

mašinskog parka mi vidimo da uvozimo nove mašine a da istovremeno mašine kojima raspolažemo iskorišćavamo sa svega 50%.

Mislim da je to pitanje o kome treba da raspravljamo. Ako je neko pre rata bio u Nemačkoj on je mogao da vidi, naprimer, kod preduzeća Adler Verke u Frankfurtu kakve je sve nove stvari izrađivala ta fabrika sa starim mašinama sa prenosom na remen. A šta mi radimo. Mi imamo moderne fabrike, moderne mašine koje nedovoljno iskorišćavamo. Mi smo u tom pogledu stvorili ogroman komoditet koji nam stvara ogromne gubitke.

Dalje, ovde je bilo govoreno o pitanju hidrogradnje. U vezi s tim ja bih hteo da obratim pažnju na ogromne količine sitnog uglja, prašine u našim rudnicima koja košta 250 dinara tona a koja se može trošiti u kaloričnim centralama. Mislim da bi to pitanje trebalo razmotriti i pristupiti podizanju malih kaloričnih centrala tamo gde u doglednom vremenu neće dopreti dalekovodi.

Hteo bih takođe da se osvrnem na pitanje cena na tržištu, koje je povezano sa pitanjem monopola izvesnih industriskih preduzeća. Zašto je, naprimer, jedan artikal koji uvozimo iz inostranstva znatno jevtiniji od istog artikla koji sami proizvodimo. Mislim da bi to pitanje trebalo pokrenuti ovde ali načelno razraditi i ispitati po radnim kolektivima, na radnim mestima, da bi se videlo zašto su cene visoke. Naprimer, ventilator »Zagreb« košta dva i po miliona dinara, a isti takav ventilator uvezen iz inostranstva košta milion odnosno 1 milion 100 hiljada dinara. Pitamo se radi čega? Izgleda zato što »Rade Končar« ima monopolistički položaj.

U vezi štednje materijala hoću da istaknem naročitu potrebu štednje gvožđa. Mi znamo da naše železare mogu da proizvode 40.000 tona a da za investicije po društvenom planu treba oko 120.000 tona.

Hoću, na kraju, ponovo da podvučem da smatram da svi moramo i u pogledu potrošnje materijala i u pogledu naših zahteva imati uvek pred očima ne interese svojih preduzeća već interese zajednice, kao celine.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Određujem odmor od 15 minuta.

(Posle odmora)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik Trajanovski.

Dragan Trajanovski *(Izborni srez Štip, NR Makedonija):* Predlažem da pređemo na pretres u pojedinostima. U dosadašnjoj diskusiji drugovi su faktički pretresali u pojedinostima. To je moj predlog.

Ujedno koristim priliku da se pridružim stavu diskusiji druga potpukovnika Antona Kurta i druga Osmana Karabegovića. U ovakvom iznošenju problema i zahteva nalazim da se stvarno odražava naša gotovost da rešimo i zahvatimo sva ona pitanja koja su još nerešena. Sa te strane je, mislim, ovo pozitivno. Ali, s druge strane, tu postoje uvek i pre svega zahtevi o dodeljivanju sredstava. U diskusiji u načelu nisu iznošena gledišta o tome kako ćemo podići proizvodnost rada u okviru mogućnosti koje imamo. Ukazao bih na dve pojave. Naše mogućnosti su ograničene. Način dosadašnjih izlaganja odražava izvesne pojave partikularizma po granama. I pored toga što je poznato da moraju postojati određene proporcije u odnosima između pojedinih grana, zahtevi pojedinih drugova stvarno vode takvom jednom partikularizmu po granama. Mi moramo voditi računa i o tome da se manje-više od ovog Doma u svom radu uče veća proizvođača republika, pogotovu veća proizvođača komuna. Utoliko više treba da suzbijamo ove pojave partikularizma. U ovoj etapi kada smo odbacili dosadašnje administrativne načine regulisanja izvesnih pitanja privrede uočava se druga jedna pojava: s jedne strane, pozdravlja se smanjenje administrativnog zahvatanja i sve veće slobodno delovanje ekonomskih zakona, a s druge strane, kad se radi o tome da nam to slobodno delovanje zakona u našoj privredi dole, konkretno u jednoj grani, u jednom preduzeću, nekako »ne štima«, onda hoćemo i tražimo administrativnu zašitu. Drugovi su govorili o sistemu kreditiranja putem konkursa. Neki drugovi su u suštini tražili da se nepravedno otstupa od toga i da se mimo konkursa daju sredstva.

Ove su dve pojave prilično karakteristične.

Kao što sam rekao, predlažem da pređemo na pretres u pojedinostima i da tretiramo sve grane, kako ih tretira Predlog saveznog društvenog plana, da govorimo o povećanju proizvodnje i produktivnosti rada ako se o tome govori u predlogu, ili da govorimo o cenama, ako se postavlja problem cena, davati eventualno amandmane u pogledu cena u jednoj grani ili u jednoj oblasti, ako one ne odgovaraju.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Narodni poslanik Trajanovski predlaže da se zaključi pretres u načelu. Htio bih da vidim ima li još ko od poslanika koji bi diskutovao u načelu pre nego što stavim prijedlog na glasanje. Da li se ko od narodnih poslanika javlja za riječ? (Niko.) Pre nego što bismo prešli na glasanje, ja bih pitao izvjestioca Odbora za privredu da li želi sada da da odgovor ili objašnjenja na izvjesna pitanja ili kad se bude pretresalo u pojedinostima. *(Josip Bosnar i još nekoliko poslanika:* Kad bude pretres u pojedinostima.)

Prema tome, proglašujem da je pretres Prijedloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu u načelu završen.

Prelazimo na glasanje. Oni narodni poslanici koji su *za* Prijedlog saveznog društvenog plana za 1954 god. u načelu, neka dignu ruku.

(Svi dižu ruku.) Ko je *protiv?* (Niko.) Da li se neko uzdržava od glasanja? (Niko.) Prema tome, Prijedlog saveznog društvenog plana za 1954 godinu prihvaćen je jednoglasno u načelu.

Prelazimo na pretres Prijedloga društvenog plana u pojedinostima. Kao što je juče odlučeno, prelazimo na pretres glave IV — Industrija. Drugovi koji su imali namjeru da daju amandmane mogu ih dati prilikom pretresa u pojedinostima. Svako ko je dao amandman može ga i povući prije nego što se pristupi glasanju. Ovaj amandman koji je pretstavnik Saveznog izvršnog vijeća prihvatio postao je sastavni dio samog prijedloga i o njemu se posebno ne glasa. Ukoliko se o nekom amandmanu ne izjasni pretstavnik Saveznog izvršnog vijeća, ili se izjasni protiv njega, onda se najprije glasa o amandmanu, pa se poslije toga glasa o samom zakonskom prijedlogu. Ukoliko bi bilo više amandmana na jedan član, u tom slučaju se glasa prvo o amandmanu koji se najviše razlikuje od zakonskog prijedloga.

Prelazimo na pretres glase IV — Industrija. Pretresaćemo cijelu glavu, a glasaćemo po odjeljcima: prvom, drugom itd. Može da se čita neki odjeljak ako neko to zatraži, inače se tekst neće čitati.

Ko se javlja za riječ u diskusiji o glavi IV — Industrija? Ima riječ drug Dušan Sekić.

Dušan Sekić *(Izborni srez Novi Sad, APV — NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, ja mislim da je potrebno nešto da se kaže u vezi sa ovom glavom u vezi sa industriskom proizvodnjom.

U Predlogu saveznog društvenog plana vidi se da je društveni bruto produkt uvećan za 47 i po ili 50 milijardi dinara. Ako pogledamo pojedine proizvode, vidimo da industrija treba da poveća proizvodnju za oko 65 milijardi i da time nadoknadi i svu planiranu manju proizvodnju kao što je poljoprivredna sa prosečnom godinom. Time industrija, uglavnom, povećava društveni bruto promet, uglavnom ona. Zbog toga smatram da je pitanje industriske proizvodnje jedno od centralnih pitanja. Pitanje od koga zavisi izvršenje ovog i ovakvog društvenog plana. Izvršenje plana proizvodnje, porasta proizvodnje i produktivnosti jedna je od osnovnih karakteristika predloženog društvenog plana .Od toga, po mom mišljenju, zavisi uglavnom čitav društveni plan i ovakva raspodela i ostvarenje svih planova i zamisli, dakle celokupna privredna politika kako je zamišljena i razrađena u predlogu saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Ja bih hteo u vezi s tim da kažem da je takvo predviđanje povećanje proizvodnje u industriji od 65 milijardi dinara realno. Pre svega, kao što je rečeno u Predlogu saveznog društvenog plana, zbog toga što raspolažemo neiskorišćenim kapacitetima i drugo što se u toku ove godine pušta u pogon u oblasti industriske proizvodnje oko nekih 50 krupnih kapaciteta.

Međutim, ja mislim da upravo Veće proizvođača mora ovome korišćenju kapaciteta da posveti svu svoju pažnju. Mi imamo prilično velike kapacitete, naročito kada se oni uzmu ukupno, u čitavoj zemlji. Tada su oni na kvadrat veći nego ako se gledaju pojedinačno, individualno po pojedinim preduzećima. Ja mislim, pre svega, na proizvodnu kooperaciju industriskih preduzeća, a naročito u mašinogradnji. Mi imamo takva proizvodna sredstva da možemo mnogo više proizvoditi nego što smo dosad postizali. Kooperacijom i saradnjom naših preduzeća možemo da proizvodimo novu opremu, koju smo uvozili ili ćemo je još uvoziti. Možemo da proizvodimo razna vozila, kao što su tramvaji, trolejbusi, motorni vagoni itd. o čemu je prilično diskutovano u našem Odboru za privredu.

Ja lično mislim da to pitanje kooperacije naših preduzeća nije još dovoljno razmotreno. Ono je samo načelno postavljeno i ukazano je na tu potrebu, ali, tako mi se čini, trebalo bi i u Izvršnom veću i u Industriskoj komori još eventualno razmisliti i videti kako i na koji način da se sprovede i ostvari što efikasnije ta proizvodna kooperacija još u toku ove godine. Jer, kad gledate kapacitete pojedinih preduzeća onda to ne daje stvarnu sliku mogućnosti naše proizvodnje. Poznato je da se danas u čitavom svetu u velikoj meri koristi međusobna kooperacija različitih preduzeća, tako da su u konačnu proizvodnju ukopčana mnoga preduzeća različith grana i oblasti.

To je prvo, da ponovim: da se vidi i prouči, konkretizuje i omogući kooperacija naših proizvodnih preduzeća, jer je činjenica da i sada ima slučajeva da naša proizvodna preduzeća, u jagmi za otimanjem tržišta, ne pristaju na tu saradnju, izbegavaju zajedničko kupovanje, zajedničke crteže; tu je i niz drugih pojava koje otežavaju ovu saradnju.

Druga stvar, to je naučna organizacija rada. Mi, kao što se vidi iz Predloga saveznog društvenog plana, treba da povećamo izvoz proizvodima iz oblasti industrije i rudarstva. Sama ta činjenica da se naša industriska roba sučeljuje, susreće na inostranom tržištu sa tuđim proizvodima, koji su često na vrlo visokom nivou, kako u pogledu kvaliteta tako i u pogledu cena, govori o tome da u oblasti naše industriske proizvodnje moramo ubrzanim tempom ići na jednu ekonomičniju, jevtiniju i kvalitetniju proizvodnju.

Osnovna stvar u celom ovom pitanju je pitanje naučne organizacije rada. Naša proizvodnja, bez obzira što često raspolažemo takvim tehničkim sredstvima da ne mora da bude zanatska, još uvek je, po sili navike naših tehničkih kadrova i ostalih, umnogome zanatska, čak

i više nego što bi trebalo da bude prema onome čime raspolažemo.

Tu ima još jedno pitanje sa kojim se susreću naša privredna preduzeća. To je pitanje novčanih sredstava za ove svrhe jer naučna organizacija rada zahteva prilično investiranje sredstava u ovakve studije, u povećanje kadrova, na kraju krajeva za izradu crteža, planova, povećanja tehničkih priprema, laboratorija itd. Kad smo diskutovali o ovom problemu u Odboru za privredu naišli smo skoro kod svake naše grane da su preduzeća postavljala pitanje kako obezbediti ova sredstva, gde naći sredstva kojim treba obezbediti istražne radove, gde naći sredstva za izradu planova, za izradu raznih fabrika, postrojenja itd. Smatram da mi u ovogodišnjem Predlogu saveznog društvenog plana ne možemo u tom smislu iznaći neke konkretnije mogućnosti za radikalnije rešenje ovog pitanja. Stvar je u praksi, u tekućem radu u našoj privredi, ali mi se čini da bi trebalo za iduću godinu razmotriti ovu stvar. Ja lično smatram da je nemoguće i ekonomski neodrživo da tu stvar finansiramo iz državnog budžeta. Činjenica je da našim preduzećima nisu dosad ostajala dovoljna sredstva za ove svrhe, jer to su vrlo krupne stvari. Naravno, pošto su ti radovi potrebni, preduzeća zahtevaju da se to finansira iz budžeta, da se finansiraju istražni radovi za naftu, olovo i bakar, u rudarstvu za izradu raznih crteža, licenca, patenata za mašinogradnju. Čini mi se da dosad, mada nije bilo dovoljno mogućnosti za to, nije uvek vođeno računa o svemu tome. Zbog toga smo imali slučajeva da inostrana preduzeća, koja tehnički nisu bolja od pojedinih naših preduzeća mašinogradnje, uspešno konkurišu našim preduzećima zato što imaju gotove crteže i prilično ranije utrošenih sredstava, pripremljene dokumentacije i planove itd. tako da mogu odmah stupiti u proizvodnju.

Ja ne znam kakvi sve instituti postoje kod nas, kakve ustanove i kakve instance postoje za proučavanje organizacije rada i produktivnosti. Koliko znam, neke takve ustanove postoje. Samo, koliko mi je poznato, ne vide se mnogo rezultati njihovog rada u privredi, konkretno u pojedinim granama i preduzećima. Verovatno da su to male ustanove, ali mi se čini da bi ovim stvarima trebalo posvetiti više pažnje kod nas baš s obzirom na to da se naša privreda brzo razvija, brzo se podižu nove fabrike, novi pogoni, itd., te bi radi toga trebalo više razmotriti ove stvari. Ja nemam tu neki konkretan predlog, ali osećam potrebu da se nešto preduzme za osnivanje većeg broja takvih instituta, koje bi direktno vršili usluge našim preduzećima. Te bi ustanove morale vršiti obradu čitavih preduzeća dokumentaciju tehničkih radova na naučnoj osnovi za određenu proizvodnju i slično.

Pitanje produktivnosti rada, po mom mišljenju, ima dosta veliki značaj u našem društvenom planu. Predviđa se povećanje, koliko se sećam, od 10%. Ta cifra je verovatno dobijena na osnovu određene računice. Ali, drugovi, takvo povećanje produktivnosti rada zahteva stvarno ozbiljne napore i vrlo velike izdatke. Jer, normalno povećanje produktivnosti rada godišnje je 2—4—5%, i ako se to postigne to je već dobar uspeh. U tom smislu ja mislim da nam pretstoji vrlo ozbiljna borba u toku ove godine i zato sam ja potencirao ovu stvar počev od proizvodnih kooperacija do naučnog ispitivanja rada i osnivanja ovih instituta. Ja mislim da ovakve institucije, bez obzira na to kako će se zvati, u prvom redu treba da stvara država i da ih ona finansira. Kad to kažem to znači finansiranje počev od naših komuna sve do republika i saveza. To opet ne znači da i naša preduzeća ne treba da imaju svoje institute, laboratorije itd. Međutim, to će ipak biti uže institucije koje će više služiti samo toj grani privrede ili preduzeću. S tim u vezi je i pitanje našeg platnog sistema mada on nije direktno u vezi sa ovom glavom, ali je tesno vezan za pitanja povećanja produktivnosti. Ja govorim u vezi s tim zato što ne bih hteo da govorim o platnom sistemu kao takvom, nego više u vezi sa povećanjem produktivnosti rada. Svima nama je poznato da ovakav platni sistem kako je izložen u Predlogu društvenog plana je ustvari onaj kao što je bio lanjski i da on ne može dovoljno stimulativno uticati na produktivnost rada. Ja mislim da bi, pre svega, sa tog stanovišta trebalo ovo pitanje proučiti u toku ove godine i to kao jedno od centralnih pitanja u čitavoj našoj privredi. Na njega treba gledati ne sa stanovišta samog platnog sistema kao posebne kategorije u našem privrednom sistemu, nego kao na određeni deo privrednog procesa vezan za produktivnost rada. Čitav platni sistem treba postaviti na takve principe da što je moguće više podiže produktivnost rada.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Želi li još ko riječ o ovoj glavi? Ima jedan amandman na I odjeljak ove glave. Molim druga Nikolu Radina koji predlaže taj amandman da ga obrazloži.

Nikola Radin *(Izborni srez Sremska Mitrovica, APV — NR Srbija)*: Drugovi narodni poslanici, ja sam o tome govorio opširno, možda malo isuviše opširno i hteo bih sada samo da pročitam taj amandman onako kako ga ja ja predlažem. On bi glasio: »U prvom odeljku glave IV pasus 4 dopunjuje se i glasi: «... potsticajem razvoja prerađivačke industrije, a naročito prehrambene, kao i davanjem regresa na mast (i za 1952 i 1953 godinu)«.

Ja bih molio druga Pretsednika da postavim dva pitanja drugu Osmanu Karabegoviću

u vezi s ovim amandmanom. Prvo pitanje: Da li se prema podacima kojima raspolaže Savezno izvršno veće može izvršiti sniženje cena masti?

Drugo, da li je bolje dati regres, i razmotriti pitanje u vezi sa puštanjem masti po slobodno formiranim cenama.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ovo pitanje sniženja cena trebalo bi da razmotri možda Izvršno veće, kao i predlog koji se s tim u vezi ovde iznosi. Samo, koliko ja znam, mi zasada nismo orijentisani na to. Uostalom, ja sam izneo svoje mišljenje da uvedemo regres kod masti i to odmah. Smatram, isto tako, da nema potrebe da to unosimo kao amandman, jer to može biti operativna stvar u okviru rada Saveznog izvršnog veća.

Mišljenja sam da bi bilo realnije za poslovanje klanične industrije ako se ide na slobodnu cenu masti. Međutim, s obzirom na današnje zalihe, ne može se ići na to.

Ja mislim da je poznata stvar da smo mi one gubitke u klaničnoj industriji rešili sa kreditima i niskim kamatnim stopama. Ja znam da je i to teško da podnosi klanična industrija, ali gubitke mora dijelom da snosi i grana. Klanična industrija nije bila nikakvim aktom vlasti obavezna da proizvodi određene količine masti. Vi znate da postoji uvek rizik u pogledu izlaska na tržište. Ali, što se tiče onoga o čemu je govorio drug, naime da moramo uvoziti veće količine masti, da je unutrašnja produkcija sve manja, ja mislim zbog toga treba dati naknadu klaničnoj industriji.

S tim u vezi trebalo bi postaviti pitanje klaničnoj industriji: što ona kupuje svinje po visokim cenama. Po mom mišljenju oni snose veliku odgovornost za visoke cijene debelim svinjama na tržištu pa i naša izvozna preduzeća prilično utiču na skok cijena.

Na kraju, ja ne vidim potrebu da se usvoji ovaj amandman, ali smatram da treba dati regres za mast.

Nikola Radin *(Izborni srez Sremska Mitrovica, APV — NR Srbija):* Ovo pitanje nije rešeno još od 1952 godine. Ja smatram da bi ovaj amandman trebalo da uđe iz razloga sa kojima se složio i drug Osman Karabegović. Mi smo doveli jednu našu privrednu granu u takvu situaciju da mora prekinuti rad. S druge strane, snizili smo proizvodnju masti na jednu polovinu a plaćamo mast iz uvoza 150 dinara skuplje nego što je određena cena.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Bakrač, kao izvjestilac.

Izvestilac Odbora za narodnu privredu **ing. Boris Bakrač** *(Izborni srez Zagreb IV, NR Hrvatska):* Ja se slažem sa onim što je izneo drug Osman Karabegović. Isto tako, slažem se s tim da bi ovo trebalo da bude preporuka našeg Veća Saveznom izvršnom veću.

Što se tiče gubitka iz 1952 godine, ja ne mogu da ulazim u to.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prelazimo na glasanje odjeljka pod 1) glave IV. Prije svega, da glasamo za amandman uz ovaj odjeljak 1) koji je podnio narodni poslanik Radin. Ko je *za* ovaj amandman, neka digne ruku. (Jedan diže ruku). Ko je *protiv?* (Većina). Prema tome, amandman je odbijen.

Prelazimo na glasanje odjeljka 1). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržao od glasanja (Niko). Proglašujem da je odjeljak 1) jednoglasno prihvaćen.

Prelazimo na odjeljak 2). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko). Oglašujem da je odjeljak 2) jednoglasno primljen.

Prelazimo na odjeljak 3). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko). Kostatujem da je odjeljak 3) jednoglasno primljen.

Prelazimo na odjeljak 4). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko). Prema tome, proglašujem da je odjeljak 4) jednoglasno primljen.

Prelazimo na odjeljak 5). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko). Prema tome, konstatujem da je odjeljak 5) jednoglasno primljen. *(Dragi Stamenković:* Mislim da je ovde usvojena preporuka Veća, a ne amandman). Ima riječ drug Karabegović.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Mi u planu unosimo regres, a sutra možemo naći neku bolju soluciju. Prema tome, to bi trebalo da ostane preporuka Saveznom izvršnom veću za sprovođenje te mere. Regres je jedan oblik, koji sam po sebi nije dobar; mi sada moramo na njega ići, ali sutra možemo naći neku drugu bolju formu. Drug ima pravo što zazire — hoće li se rešiti ili neće ovo pitanje. Ja čvrsto stojim na stanovištu da to pitanje treba što prije riješiti.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prema tome, ostaje preporuka Saveznom izvršnom vijeću. *(Nikola Radin:* Molim za reč.) Ima riječ drug Radin.

Nikola Radin: Dobro, ali da Izvršno veće ne donese odluku kakvu je donelo za regres iz 1952/53 godine, jer to ne rešava stvar.

Pretsednik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja ne tvrdim da će Veće pokriti gubitke klanične industrije, nego da će rešiti pitanje budućih gubitaka.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Skrećem pažnju drugu Radinu da mi diskutiramo o Prijedlogu

društvenog plana za 1954 godinu i da smatram da nema mjesta da se sada pokreće pitanje regresa za gubitke iz ranijih godina. Ima riječ drug Cazi.

Josip Cazi *(Izborni srez Osijek srez, NR Hrvatska):* Drugovi, ja bih htio da skrenem pažnju na Poslovnik Vijeća proizvođača. Mi se udaljujemo od diskusije. Po Poslovniku je izglasana glava IV i smatram da nema više potrebe da diskutiramo o problemima koji su izglasani.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Otvaram pretres o glavi V — Poljoprivreda. Riječ ima ing. Vojin Popović.

Ing. **Vojin Popović** *(Izborni srez Novi Pazar, NR Srbija):* Drugovi Narodni poslanici, hoću da se osvrnem na plan za poljoprivredu u 1954 godini. Za poljoprivrednu proizvodnju predviđanja su prilično realna. Mi dajemo poljoprivredi u 1954 godini znatno više sredstava nego što smo joj davali u proteklim godinama. Dajemo oko 14,5 milijardi u odnosu na 6,4 milijardi koliko je bilo dato u prošloj godini. Svakako to su sredstva koja su potrebna poljoprivredi, mada je tačno da bi bila potrebna i veća. No posmatrajući opšti raspored i naše mogućnosti to je ono što se u ovom trenutku može dati. To je činjenica. Naše mogućnosti suprotstavljaju se većem davanju. Ali s obzirom na to da su poljoprivredi data ovim planom u nizu instrumenata znatne olakšice i da će poljoprivredne organizacije moći primenom tih instrumenata stvoriti znatne fondove, smatram da će se materijalne mogućnosti, ako se te povlastice pravilno koriste i povećati. Ja ću navesti u vezi s tim neke momente. Prvo, hoću da kažem nešto o upotrebi sume koja je predviđena za investicije u poljoprivredi. Svakako da će poljoprivredna proizvodnja pretrpeti štete ako se investicije ne upotrebe kako treba. To znači da treba paziti da se ta sredstva ne upotrebe za neprivredne investicije, za neke krupne građevinske objekte koji neće odmah učestvovati u takvoj proizvodnji. U tom pogledu smatram da bi bilo potrebno dati izvesne preporuke, da Narodnoj banci treba odrediti čvrstu orijentaciju da bez obzira na uslove konkursa, kad bude cenila kreditnu sposobnost zajmotražilaca strogo vodi računa da se sredstva namenjena poljoprivredi upotrebe direktno u proizvodnju, tj. za nabavku razne stoke, unapređenje stočarstva, za poboljšanje voćnjaka, vinograda, za podizanje takvih objekata koji će povećati proizvodnju a ne da se ulažu u objekte kao što je bilo prošle godine kada je naprimer, jedna poljoprivredna organizacija tražila 20 miliona dinara da podigne štalu u koju bi smestila svega 50 krava koje su davale godišnje 6.000 litara mleka. Amortizacija te štale bi pojela ne samo mleko nego i krave.

Ovde moram da naglasim još jednu stvar. Predlog Saveznog društvenog plana za 1954 godinu vodi računa o krupnim melioracijama u poljoprivredi. Plan je stao na gledište da velika melioracija u poljoprivrednoj izgradnji kanala, nasipa, odvodnih pumpi itd finansiraju iz budžetskih sredstava federacije. U tu svrhu dobile su pojedine republike dotacije naprimer, Srbija za melioracije u Kosmetu, Makedonija je takođe dobila izvesna sredstva. Kanal Dunav—Tisa ova naša vodna magistrala, koja je uglavnom gotova, dobila je za vodogradnju tog dela, sumu od 850 miliona dinara. To je rešeno da se finansira iz budžetskih investicija. Mislim da je to velika pomoć poljoprivredi da je to ogromna olakšica. Treća stvar koja se obezbeđuje ovim planom jeste činjenica da smo blagodareći porastu naših materijalnih snaga, prvi put posle rata u ovogodišnjem budžetskom planu predvideli kredite za individualne poljoprivredne proizvođače, 25 investiciona kredita u visini 2,3 milijarde dinara. Pored toga predlogom plana ovlašćeno je Savezno izvršno veće da odobri i poseban kontigent obrtnih kredita za individualne prozivođače koji će se moći upotrebiti za nabavku sredstava za proizvodnju: semena, goriva, maziva i drugih sličnih stvari. Sve ove povlastice poljoprivredi znatno će povećati materijalna sredstva poljoprivrednih organizacija. No, ima i drugih instrumenata čije će se dejstvo povoljno odraziti na poljoprivrednu proizvodnju. Kamata na osnovna sredstva za poljoprivrednu proizvodnju svedena je na 2%. Neekonomske zgrade koje se nalaze na pojedinim dobrima oslobađaju se plaćanja kamate na osnovna sredstva. Porez na dobit za deo poljoprivredne delatnosti u saveznim razmerama takođe se neće plaćati. Dalje, ovlašćuje se Savezno izvršno veće da može zadružne organizacije i poljoprivredna dobra osloboditi i plaćanja poreza na dobit i na ostalu poljoprivrednu delatnost ukoliko se za to ukaže potreba. Pored toga kod starih objekata koji su već izgrađeni, kao što su kanali, nasipi i pruge postoji oslobođenje kamate na osnovna sredstva. S obzirom na to da su to investicije posebnog karaktera predložen je amandman koji je usvojen u oba odbora. Sve ove povlastice, kao i poseban kontingent investicionog kredita u iznosu od 2 i po milijarde dinara besumnje će direktno uticati na poboljšanje poljoprivredne proizvodnje i stimulirati poljoprivredne proizvođače. Tu treba uzeti u obzir i olakšice koje je dobila prehranbena industrija koja je u neposrednoj vezi sa poljoprivredom, kao što su mlinovi, silosi, hladnjače, sušare, mlekare itd za koja je određena kamatna stopa od 2%. Stoga smatram da će poljoprivreda u 1954 godini ostvariti rezultate koji su Predlogom društvenog plana predviđeni.

Na kraju da naglasim i to da su i u pogledu korišćenja, odnosno vraćanja investici-

onih kredita date poljoprivredi izvesne olakšice ako neka poljoprivredna organizacija uzima kredit za podizanje vinograda, prvi anuitet plaća tek posle 4 godine, a ako uzima kredit za podizanje voćnjaka tek posle 6 godina, to jest onda kad taj zasad počinje da daje pun rod. Za poljoprivredne zgrade za stoku, za mašine i druge objekte anuitet se plaća tek posle prve godine. Sredstva za proizvodnju veštačkih đubriva biće ove godine povećana za 250 miliona dinara. Industriji koja proizvodi mašine potrebne poljoprivredi takođe je dat regres od 6 milijardi dinara. Ako sve ovo uzmemo u obzir onda će nam biti jasno da će poljoprivreda zaista moći ostvariti smernice koje su postavljene ovim planom.

U vezi s tim, hoću da naglasim neke stvari koje zavise od poljoprivrednih organizacija, od potpuno pravilne primene ovih instrumenata. Mislim, naime, da će u 1954 godini poljoprivredne organizacije i kolektivi morati da se bore za pravilnu primenu ovih instrumenata i da ne dođe do toga da nepravilnom primenom ovih olakšica dođe do probijanja platnog fonda što bi izazvalo poremećaj u robno-novčanim odnosima.

Mi smo u Odboru za privredu diskutovali i o pitanju uvoza i izvoza. Privredna politika koja je došla do izražaja u Predlogu saveznog društvenog plana za 1954 godinu ide za tim da se u ovoj godini uravnoteži naš spoljno-trgovinski bilans, bilans plaćanja u inostranstvu.

Ako bismo mi išli za onim što su neki drugovi zahtevali za proširenje gradnje preko naših mogućnosti koje su planom postavljene, ako bismo išli na proširenje građevinskih radova, a ne na dovršenje pojedinih objekata koji će proizvoditi, onda ne bismo postigli ono što želimo. To je isto i u pitanju izvoza. Ako u poljoprivredi ne iskoristimo čitavu ovu situaciju i ako se ne borimo za povećanje izvoza poljoprivrednih proizvoda, mi ćemo dovesti u teškoće čitavu zemlju i nećemo joj pomoći da što pre ispliva iz negativnog bilansa prema inostranstvu. Međutim, drugovi, ja to moram da naglasim, svi instrumenti društvenog plana za 1954 godinu usmereni su na stabilizaciju tržišta i na stabilizaciju naših odnosa prema inostranstvu, sa perspektivom da u roku od godine dana izravnamo naš spoljnotrgovinski bilans. Ako se držimo ovih dokumenata, mi ćemo to i učiniti, ako zidamo štalu od 20 miliona dinara, onda nećemo postići ništa. Navodim primer jednog sreza koji je uspeo da sitnim investicijama, podižući male mlekare po selima i prikupljajući mleko, za godinu dana obuhvatio je preradom 96% mleka koje se proizvodi na njegovom području. Tolika količina mleka je prerađivana u kvalitetne sirovine koje idu u inostranstvo. Tako je od mleka, koje ranije u tom srezu nije bilo roba odjedanput stvoren izvozni artikal, i koji je naravno doneo koristi. Izgradnja tih sitnih objekata znatnije će doprineti poljoprivrednoj proizvodnji, nego veliko ulaganje. Zato se zalažem za to, i mislim kasnije da predložim takvu preporuku da zaista banka vodi računa o svakom investitoru, o svakoj poljoprivrednoj organizaciji u koje će svrhe ulagati sredstva namenjena poljoprivrednoj proizvodnji.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima Pavle Šumanovac.

Ing. **Pavle Šumanovac** *(Izborni srez Sombor, APV — NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, ja bih želeo da osvetlim neka pitanja iz oblasti poljoprivrede u okviru Predloga saveznog društvenog plana i to ona o kojima nije govorio drug ing. Voja Popović, a koja smatram da imaju važnosti i da zbog toga o njima treba diskutovati.

Svakako poljoprivredi je dat pun značaj. S obzirom, s jedne strane, na njenu zaostalost, a s druge, s obzirom na to što od nje živi 10 miliona našeg stanovništva, a to je ukupno oko 62%. Što se tiče mera koje je pomenuo Voja Popović i instrumenata koji su sadržani u Predlogu saveznog društvenog plana logično je da ne bismo smeli ni da idemo za većim investicijama u poljoprivredi. Postoji ozbiljno pitanje da li danas poljoprivreda može i da primi neke velike investicije, a kao što smo juče čuli u ekspozeu druga Vukmanovića, kada bi se više i ulagalo, to bi izazvalo štaviše i veća opterećenja za poljoprivredu. Izvesna se produkcija u poljoprivredi ne može postići paralelno sa intenzivnim ulaganjem.

Ja bih hteo da govorim o jednom instrumentu koji je predviđen u Predlogu saveznog društvenog plana, a koji je sigurno i najradikalniji, koji će najbolje delovati na unapređenje poljoprivrede, a o kome drug Popović nije govorio. To je oporezivanje po katastarskom prihodu. U društvenom planu mogli ste zapaziti da je oporezivanje katastarskog prihoda prošle godine iznosilo 26 milijardi iz poljoprivrede dok se ove godine predviđa 31,5 milijarda. Drugim rečima, to izgleda da je za pet milijardi poresko opterećenje u poljoprivredi veće ove godine nego što je bilo prošle godine. Samim tim logično je da će i troškovi proizvodnje koje će imati poljoprivreda u idućoj godini biti za preko milijardu dinara veći. Međutim, to je samo prividno. Predviđeno je toliko, jer mi danas moramo protegnuti poresko opterećenje i na takozvanu zemljarinu na zadružnom i državnom sektoru; 6% od katastarskog prihoda plaća i socijalistički sektor. To je novina koja povećava ukupnu sumu ili masu koja je označena u našem predlogu društvenog plana. Međutim, ko ima dodira sa poljoprivrednicima može da vidi da svi oduševljeno pozdravljaju prelaz na oporezivanje po katastru i smatraju, sa pravom se to može i smatrati, da je to jedna od najradikalni-

jih ekonomskih mera posle ukidanja otkupa i administrativnog rukovođenja. Ljudi žele da se što pre pristupi sprovođenju oporezivanja po katastarskom prihodu. Međutim, ako se gleda problem oporezivanja po katastarskom prihodu on ima praznina, ima zamerki i ja bih želeo da govorim o tome. Naime, mi smo u metodologiji utvrđivanja katastarskog prihoda šablonski postupili, jer smo pšenicu i kukuruz uzeli samo kao dva njivska produkta i na bazi njihove vrednosti po rejonima su određivane cene. Utvrđeni katastarski prihod nije pravilno obuhvatio ekonomsku snagu poljoprivrednih gazdinstava i u pojedinim proizvodnim rejonima to se oštro očituje u pasivnosti pojedinih srezova. Problem i uzroke pasivnosti pojedinih srezova trebalo bi proanalizirati u svetlu katastarskog prihoda. Logično je da se ne može sada ponovo pristupiti reviziji katastra. To nije ni potrebno i možemo mirne duše još jedno pet godina da primenjujemo instrumente katastarskog prihoda ovakve kakvi su. Za to vreme treba proučavati mogućnost izmena i popravljanja sadašnjeg katastra, to jest utvrđivati dohodak na bazi proizvodnje u dotičnim rejonima i u dotičnim srezovima, to jest, treba ispitivati strukturu plana setve u pojedinim rejonima. Na taj način sigurno je da će se pravilno utvrditi katastarski prihod u svakom rejonu i da će ekonomska snaga svakog gazdinstva biti pravilno procenjena. Verujem da će to pitanje u mnogim srezovima biti rešeno, mislim to pitanje poljoprivredne pasivnosti.

Drug Popović je govorio o investicijama i prema tome, sve što bih ja rekao to bi bilo ponavljanje. Suma za investicije u poljoprivredi ove godine se povećava za oko tri i po puta. Od lanjskih 6,5 milijardi povećana je na 14,5 milijardi. Tome treba logično dodati još i 600 miliona za prehranbenu industriju. Ali, time se više rešava pitanje gubitaka, štete koju ima poljoprivreda nego što je to možda investicija industriskog karaktera. Bilo je govora o uslovima i o povoljnosti tih kredita. Ako pogledamo poljoprivredu vidimo da je tamo rok otplate ovih investicija 20 do 50 godina. Smatram da su to najpovoljniji rokovi koji se u svetu mogu naći. Ako pogledamo kamatu vidimo da će i ona biti formirana verovatno negde oko 3% i preko 3%. Kao što je u Predlogu društvenog plana rečeno elektroprivreda je izuzeta sa 2%, a pošto su ovo investicije iz opšteg investicionog fonda i koje se obezbeđuju putem konkursa, može se očekivati i da će se možda graničiti sa najnižom kamatnom stopom od 3%, a ta stopa nije visoka. Naprotiv.

Postoji, možda jedna anomalija u pogledu kamatne stope. Za kratkoročne kredite predviđena je 2%. Inače, kratkoročni krediti su uvek skuplji. Međutim, ovde će ispasti da su investicioni skuplji jer će početi sa 3% pa nadalje. Ipak smatram da bi investicioni krediti na duži rok koji zahtevaju i veće sume i kod kojih po njihovom karakteru amortizacioni rok traje duže godina, trebalo bi da imaju niže kamate, odnosno trebalo bi da su približne bar stopama za kratkoročne kredite.

Sad je pitanje da li su dovoljne investicije od 14,5 milijardi dinara koje su date poljoprivredi, ili bi trebalo više ili manje. Ako se pogledaju rezultati konkursa onda će se videti da su ti zahtevi daleko veći nego što su sredstva koja su na raspolaganju. Međutim, kod Narodne banke u Vojvodini od 1.600 preduzeća konkurisalo je svega 150, a od toga je 80 jedino primljeno na konkurs. S obzirom da mnoga i mnoga preduzeća nisu zadovoljila formalne uslove ostao je tako mali broj na konkursu. Osim toga, ekonomska dokumentacija, na čemu Banka prilično insistira, nedostajala je mnogim preduzećima.

Gledajući zahteve koji su podneti Banci izgleda da se veća sredstva ne mogu apsorbovati, odnosno ne bi bila ekonomična i ne bi bila racionalna. Pokazuje se u poljoprivredi tendencija izbegavanja ulaganja u investiciona sredstva, u takve investicione objekte koji nisu čisto proizvodnog karaktera, koja nemaju neposredno reproduktivnu snagu. Danas je to poznata činjenica da kupovati traktor znači skuplje poorati svaki hektar za oko 800 do 1.200 dinara od oranja zapregom. Sama ta činjenica destimulirala je mnoga preduzeća za mehanizaciju. A da li to znači da je upošte treba napustiti, da li je to linija budućnosti? Ne to je momentana situacija.

Ali ima još jedna stvar. U prehranbenu industriju biće uloženo oko 6,5 milijardi. Postoji tendencija za podizanje krupnih objekata za široko radničko snabdevanje. Drugim rečima, postoji jedna greška ili tendencija da se greši, slično onome što je bilo i sa drugim poljoprivrednim objektima.

Mislim da je i ovde potrebno diskutovati u principu o tome da baš u poljoprivredi, prehranbenoj industriji treba težiti ka podizanju malih, sitnih objekata dislociranih po rejonima sa malim radničkim snabdevanjem, jer oni imaju najveću budućnost, oni će baš najekonomičnije raditi, što je suprotno opštem shvatanju da velika preduzeća i ekonomičnije i racionalnije rade. Ovde se radi o transportu proizvoda koji ne podnose veliku udaljenost.

Konačno hteo bih da govorim o još jednoj stvari kod investicija u poljoprivredi. Drug Voja Popović je pomenuo melioracije.

Njima je Predlogom saveznog društvenog plana dat značaj. Međutim, u Odboru za privredu diskutovano je o velikim melioracijama, o krupnim objektima takozvane detaljne razvodne mreže. To je išlo na budžet, pošto se neće naći proizvođač koji bi pristao da ulaže u krupne melioracione objekte. Karakter melioracija je takav da se one svuda u svetu finansiraju iz

budžetskih sredstava. Međutim, kad se radi o takozvanoj detaljnoj razvodnoj mreži ona bi trebalo da tereti neposrednog proizvođača. Finansiranje ovih melioracija predviđeno je iz opšteg investicionog fonda pod povoljnim uslovima, za 50 godina i kamatom verovatno od oko 3%. Ti uslovi su potpuno prihvatljivi.

No, ima jedna stvar o kojoj smo diskutovali nas nekoliko poslanika. Želim to da podnesem kao amandman. Pedeset godina amortizacionog roka za investicije u melioracijama sasvim je dovoljno. Ali je ovde potrebno, kao što je to učinjeno kod investicija za vinograde i voćnjake, odložiti početak plaćanja anuitetom na tri godine. Ovo zato jer mi ne možemo očekivati od proizvođača — a u pitanju su i državna dobra i seljačke radne zadruge i privatnici — da će prve godine imati pun uspeh u proizvodnji, pa zato od njih ne treba zahtevati otplatu anuiteta.

Pošto se ovde ne traže niti nova sredstva niti produženje roka otplate, ja mislim da će drugovi narodni poslanici i pretstavnik Saveznog izvršnog veća ovakav amandman usvojiti. Napominjem da je isti takav predlog amandmana već usvojen u Saveznom veću danas do podne... *(Pretstavnik Saveznog izvršnog veća Osman Karabegović:* Nisam razumeo zašto drug traži odgađanje otplate). *(Čita):*

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Molim Veće proizvođača Savezne narodne skupštine da usvoji da se u glavi XIX Predloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu, koja govori o rokovima otplate zajmova za investicije, iza tačke 7 unese kao posebna tačka 8, sledeći amandman: »Otplate anuiteta za anuitete na melioracionu razvodnu mrežu počinju teći posle tri godine«.

Predlagači:
Ing. **Pavle Šumanovac**, s. r.
Jagoš Subotić, s. r. itd.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li još ko želi da učestvuje u diskusiji? Ima riječ drug Milan Vukić.

Milan Vukić *(Izborni srez Livno, NR Bosna i Hercegovina):* Drugovi narodni poslanici, iz pregleda o razvoju privrede u 1953 godini vidimo sledeću situaciju.

Tamo gde se govori o ostvarenju vrednosti proizvodnje u 1953 godini u poljoprivredi, videli smo da je naše stočarstvo ostvarilo vrednost proizvodnje u odnosu na desetogodišnji prosek iz 1939 sa 94%. Dalje videli smo da u pogledu kritičnog opsega proizvodnje mesa stojimo još lošije. U 1953 godini u odnosu na period 1929 do 1939 proizvodnja mesa iznosi 79%, a kod masti svega 79%. Iz ovoga se za mene nameće jedan problem, a to je pitanje razvitka našeg stočarstva uopšte, kao jedne od najglavnijih grana u našoj poljoprivredi.

S druge strane, videli smo da je naše voćarstvo uglavnom po vrednosti proizvodnje premašilo desetogodišnji prosek. Voćarstvo je postiglo 149% u 1953 a vinogradarstvo 113%.

Zašto iznosim podatke o proizvodnji u jednoj i drugoj oblasti? Evo zbog čega. U Uredbi o plaćanju poreza u poljoprivredi na privatnom sektoru govori se o izvesnim olakšicama kod onih domaćinstava koja podižu voćnjake i vinograde dok nema govora o tome da bi trebalo dati olakšice onim proizvođačima koji se bave ili žele da se bave stočarstvom. Ako se stvar postavi tako da se stimuliraju voćarstvo i vinogradarstvo, gde vidimo da je premašen predratni prosek, onda se postavlja pitanje da li ima mogućnosti da se stimulira stočarska proizvodnja koja je daleko ispod desetogodišnjeg proseka.

U vezi s tim ja bih predložio da bilo Odbor za privredu našega Doma bilo Savezno izvršno veće razmotri pitanje davanja olakšica u pogledu poreza onim proizvođačima koji žele da povećaju površine pod krmnim biljem. Ako bi se našim poljoprivrednim proizvođačima dale olakšice slične onim za voćarstvo i vinogradarstvo, ako se kaže da će se smanjiti porez za tri do pet godina za površine pod krmnom hranom ili ako se oslobode za izvesan niz godina, verujem da bi to bilo daleko efikasnija mera za unapređenje našeg stočarstva nego sva ona ubeđivanja po selima koja čine poljoprivredni stručnjaci. Ovo je u vezi sa onim što su drugovi diskutovali ranije o oporezivanju po katastarskom prihodu.

Činjenica je da je ova uredba prihvaćena od strane proizvođača sa velikim oduševljenjem. Još uvek ima špekulanata koji se drže rezervisano, ali glavnina je shvatila suštinu zakonskih propisa, to jest da je došlo vreme da mogu svoju proizvodnju razvijati koliko mogu jer znaju da će svoje obaveze znati unapred. O ovome što sam rekao trebalo bi razmisliti jer bi to sigurno doprinelo brzom jačanju našeg stočarstva.

U Predlogu društvenog plana vidimo da je težište ove godine u pogledu prerađivačke industrije prešlo na prehranbenu industriju. Naime, mi se trudimo od oslobođenja da ubedimo naše proizvođače da proizvode ovo ili ono. To radi narodna vlast, društvene organizacije i poljoprivredni stručnjaci. Međutim, vidimo da tu nemamo bogzna kakvog uspeha. Znači postavlja se pitanje ne ubeđivanja proizvođača, jer su ona često distributovana, nego se postavlja pitanje ekonomskih mera koje će ih navesti da proizvode ono što je potrebno.

Jedna od tih mera je Uredba o plaćanju poreza po katastarskom prihodu, a druga je podizanje prehranbene industrije. Jer, ako želimo da govorimo o povećanju robne proizvodnje kod seoskog proizvođača koji je dosad više proizvodio naturalno, onda mu moramo pružiti priliku da proizvode plasira blizu mesta proizvodnje, da ih plasira po iole pristojnijoj ceni. Zato pozdravljam podizanje prehranbene industrije koja će omogućiti uz jednu zdravu politiku cene,

da naši sitni poljoprivredni proizvođači prerastu u robne proizvođače, jer su oni dosad proizvodili sve i sva ali uglavnom za svoju potrošnju dok su za tržište proizvodili samo toliko koliko im je bilo potrebno za podmirenje potreba i obaveza.

Naša trgovina može da pruži znatnu pomoć unapređenju poljoprivrede samo ako su povezani industrija i trgovina sa poljoprivredom, možemo govoriti o uspešnim i brzim koracima na unapređenju naše poljoprivrede. Međutim, ako trgovina bude radila kao i dosad, onda ona sigurno neće doprineti unapređenju naše poljoprivrede. Uzmimo samo primera radi cenu paradajza u Bosanskom Šamcu, koja se naprimer, kretala oko 3 dinara po kilogramu. Međutim, u Sarajevu je prodavan po 18—20 dinara, a u drugim mestima još skuplje. Proizvođač je, ustvari, dobio 15—20% postignute cene od potrošača, a potrošač je platio 5 ili 3 puta skuplje nego što je morao da plati. Zašto? Zato što mi imamo niz stvari koje destimulativno deluju na proizvođača, a s druge strane potrošači moraju da plaćaju neopravdano visoke cene.

Ja mislim da bi naša zadružna trgovina morala da reši ovaj problem. Mi smo nešto slično čuli i od druga iz Hrvatske, da tamo krompir košta 6 dinara, a ovde, u Beogradu, 20. Tu je proizvođač dobio 30%, a potrošač platio tri puta skuplje. Ja mislim da postoje solidne osnove za rešenje ovog pitanja, potrebna je dobra volja, više oroanizacionog smisla i upornije borbe.

Naše zadružne organizacije mogu da pomognu rešenju ovog problema ako bi jednom počele da rade sa takozvanim otvorenim računom. To znači da uzimaju proizvode od svojih zadrugara, da im plaćaju postignutu cenu i određeni procenat za pokriće troškova. Kad bi naše zadruge tako radile, onda bismo postigli to, što nam je uostalom i najvažnije, da zadruge podignu svoj ugled u očima zadrugara. Jer, treba voditi računa o tome, da je taj ugled olabavio. Međutim, to nije lak posao. Tu se mora voditi računa o našim seljacima koji su spremni da za novac putuju po 40 do 50 kilometara sa teretom na konjima od nekih 30 kilograma. Ali, dobar deo zadrugara je počeo ozbiljnije da radi. Zadrugari su to pozdravili, pogotovo, kada su videli materijalnu korist. Jer, zadruge treba u prvom redu da osvoje poverenje i tek onda će stvari ići kako treba. S druge strane, to bi doprinelo da zadruge dobiju svoja rukovodstva koja bi bila zainteresovana da rade. Tu u prvom redu mislim na zadružne odbore. Zadružni odbori su danas manjeviše formalna stvar. Sve probleme rešavaju poslovođe i knjigovođe, a zadrugari i drugovi iz upravnog odbora nisu zainteresovani u zadružnom odboru, jer ne vide neke praktične koristi.

I u pitanju rejonizacije mogu se postići izvesni uspesi. Međutim, tu se ne može ništa postići primenom administrativnih mera. Ali, ekonomski, u svakom slučaju, da se može mnogo postići.

Naša trgovinska preduzeća svode svoj posao samo na to: kupi-prodaj. Ali, pitanje je šta se kupuje i prodaje. Međutim, ona uopšte ne zalaze dublje u probleme, da razvijaju svoje poslovanje i da doprinose većem oživljavanju trgovine, da se one dignu na veći stepen i da stvarno doprinesu rešenju problema u poljoprivredi. Zašto naša preduzeća ne bi išla na to da razviju svoj posao u područjima koja proizvode, naprimer, krompir. Mi svake godine uvozimo iz Holandije ogromne količine krompira i dajemo dragocena sredstva za proizvode koje možemo imati u ogromnim količinama. Uostalom, to je i Slovenija pokazala da se kod nas može u ogromnim količinama proizvoditi krompir. Zašto ne bismo mogli to raditi u Bugojnu, Livnu, Duvnu, jer su svi ti krajevi poznati kao odlični za proizvodnju krompira, imaju odlične uslove za proizvodnju semenog krompira. To bi moglo da se učini ako bismo rekli, konkretno nekom području da proizvede određenu količinu krompira tim što bi mu se obezbedilo žito, onda se tamo ne bi sejalo žito ili kukuruz, jer bi ga dobili, i to u mnogo većim količinama nego kada bi ga sami gajili. Ako bi jedno ozbiljno trgovačko preduzeće obezbedilo potrebne količine kukuruza i sklopilo ugovor sa seljacima toga kraja da seju krompir, onda bi tu bilo itekako velikog uspeha i za jednu i za drugu stranu.

Kao što vidite uslovi postoje samo bi trebalo da se trgovina orijentiše u tom pravcu.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Mogli bismo da prekinemo sjednicu. (Svi se slažu.)

Sjednicu prekidam s tim da je nastavimo danas u 16 časova.

(Sednica je prekinuta u 13 časova).

(Nastavak u 16,05 časova)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Nastavljamo sjednicu. Ko se javlja za riječ? Ima riječ Petar Čolak.

Petar Čolak *(Izborni srez Zadar, NR Hrvatska):* Hteo bih o poljoprivredi da kažem nekoliko reči. Mogu unapred da kažem da se u potpunosti slažem sa stavom koji je zauzet u odnosu na poljoprivredu i da ću glasati za ovaj predlog.

Međutim, hteo bih da ukažem i na jednu negativnu stvar koju bi trebalo videti. Istovremeno bi trebalo videti njene posledice i otkloniti ih, a to je u vezi s načinom na koji dobijaju kredite privredne organizacije. Ja mislim da bi trebalo, iako je sada to već kasno, iako se ništa ne može preduzeti u tom pravcu, da se makar ubuduće vodi računa o tome da se privrednim organizacijama da mogućnost da imaju više vremena, da razmišljaju više o tome koliko im je potrebno kredita i kako da izrade stručne elaborate, da bi na osnovu tih elaborata dobili

kredite. To govorim zato što se ove godine dogodilo mnogim preduzećima da su bila obaveštena od Banke da mogu dobiti kredit, odnosno da mogu učestvovati u konkursu za dobijanje kredita a za to su imali vremena svega pet dana. Konkretno u preduzeću u kome ja radim dogodilo se to da su tražili u roku od 5 dana da se izrade elaborati i da se traže krediti. Međutim, činjenica je da mnoga preduzeća nisu imala vremena u roku od 3 do 10 dana da izrade elaborate kakvi su potrebni i kako je to predviđeno Predlogom društvenog plana za ovu godinu. Iz razloga što ta preduzeća nisu imala objektivnih mogućnosti da izrade elaborate u tako kratkom vremenu, došlo je do toga da mnoga nisu mogla dobiti kredite. I šta će se desiti? Ako na početku godine ta preduzeća ne mogu da dobiju kredite, onda i planovi koje su te organizacije imale za ovu godinu treba da otpadnu. O tome treba voditi računa.

Drugo, mislim da bi takođe trebalo voditi računa i tome kako i ona preduzeća i one privredne organizacije koje sada nisu momentano razvijene, koje nisu u potpunosti kreditno sposobne, kako one da dođu do izvesnih sredstava koja bi pomogla njihovom razvijanju. To još više vredi za mnoge pasivne krajeve. Ako idemo od pretpostavke da će se moći da dođe do kredita, u granicama mogućnosti, putem konkursa, onda će se po mom uverenju dogoditi da će doći do kredita one organizacije koje su ekonomski jače ili bolje reći one organizacije koje su bogatije, koje mogu pristati na veću kamatnu stopu. One koje su momentano pasivne, a imamo čitavih takvih krajeva, naročito to vredi za dalmaciju i za mnoge druge krajeve, one objektivno neće moći da dođu do kredita i neće biti u stanju da krenu napred u razvitku svojih proizvodnih snaga. Ja mislim da bi bilo dobro da se u obliku jedne preporuke odavde, od jednog i drugog doma, od Narodne skupštine kao celine, preko Saveznog izvršnog veća predvidi takva jedna mera da se prosto da sugestija, kao što je to učinjeno u celini za poljoprivredu, da se iz sume koja je predviđena za ovu granu predvidi i jedna suma novca konkretno za pasivne krajeve. Ja govorim o pasivnim krajevima, jer ja sam iz tih krajeva.

Drugo, ja sam slobodan da se pozovem i na stav druga Tita, koji je izložio na našem prošlom zasedanju. Drug Tito je jasno i određeno rekao da bi trebalo voditi računa i o tome da se pasivnim krajevima pomogne. Ja mislim da bi svakako o tome trebalo voditi računa, jer ja prilično izražavam sumnju da će pasivni krajevi moći da dođu do sredstva koja bi im zajednica mogla da osigura, ako treba da se razvije borba za kredite putem kamatnih stopa.

Ja sam te dve stvari hteo da istaknem, i ja mislim da o tome treba povesti računa.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li se prima odjeljak 1)? (Prima.) Ima li ko *protiv*? (Nema.) Da li se prima odjeljak 2). (Prima.) Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava? (Niko.)

Prelazimo na glavu VI — Šumarstvo. Ko želi riječ? Ima riječ Josip Jauk.

Josip Jauk *(Izborni srez Delnice, NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, u vezi sa Predlogom društvenog plana za 1954 godinu hteo bih da iznesem nekoliko stvari o problemu šumarstva i drvne industrije.

Iz plana se vidi da je u 1953 i 1954 godini smanjena seča za 18% u odnosu na 1952 godinu. Smatram da je i pravilno to smanjenje u odnosu na zaštitu same šume. Ovo smanjenje nije se osetilo u 1953 godini, kao što će se osetiti u 1954 godini, zbog toga što smo u 1953 godinu ušli sa izvesnim zalihama drvnih masa iz 1952 godine. Zbog toga nam se i nameće pitanje da ozbiljno razmislimo kako bi u ovoj godini pravilno vodili šumarsku politiku, a da ne oštetimo zajednicu i radne ljude.

Po licitaciji koja je sprovedena u NR Hrvatskoj ne bi se moglo još osetiti koliko je korisna i da li je štetna, ali je činjenica da je drvo poskupilo na panju za oko 300% a s tim je jasno došlo i do opadanja životnog standarda. Bilo je slučajeva da je kod licitacije procena drvne mase u jednom predelu bila 1,400.000, a plaćeno je 3,700.000 dinara. Trebalo bi doneti uredbu koja bi se odnosila na čitavu FNRJ. Sa poskupljenjem drvne mase dolazi u kritičnu situaciju i drvna galanterija i uopšte finalna proizvodnja. Treba voditi računa o tome da se što racionalnije iskorišćuje naša drvna masa, a to možemo jedino putem finalne proizvodnje, s jedne, a s druge strane dolazimo do većeg zaposlenja radnih ljudi i do većeg nacionalnog dohotka. Zbog svega toga bilo bi potrebno da se na neki način osigura finalna proizvodnja i odbrani od visokih cena.

Kako je šuma naše veliko narodno bogatstvo, zbog toga smatram da bi joj trebalo posvetiti više pažnje, a u vezi s tim i da se odredi broj preduzeća koja mogu izvoziti na vanjsko tržište, a ne kao što je dosad bio slučaj da su mnoga preduzeća mogla ugovarati na vanjskom tržištu, što je dovodilo do konkurencije između preduzeća. Jasno je da je ta konkurencija svakako išla u korist stranom kapitalu. Zbog toga mislim da u odnosu na izvoz na vanjsko tržište treba da postoji jedinstven istup.

Dalje, trebalo bi više voditi računa o uzgoju šuma i njihovom čuvanju od raznih štetočina.

Na osnovu gore izloženog predlažem sledeće:

Prvo, da se licitacije kod šume sprovedu na čitavoj teritoriji FNRJ.

Drugo, da se razmisli o finalnoj proizvodnji i o drvnoj industriji.

Treće, da se u glavu XXX društvenog plana unese određena cena drveta, i

Četvrto, da se povede računa o jedinstvenosti izvoznika na vanjskom tržištu.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prelazimo na glasanje. Ko je *za* odjeljak 1)? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Ko je *za* odjeljak 2)? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Ko se uzdržava? (Niko).

Prelazimo na glavu VII — Građevinarstvo. Ko želi riječ? Ima riječ Vladimir Tufegdžić.

Ing. **Vladimir Tufegdžić** *(Izborni srez Šabac, NR Srbija).* U vezi s razvojem građevinarstva ja bih učinio izvesne preporuke.

Prvo, zbog nepostojanja nekih propisa u građevinarstvu i uredaba, kao i zbog zaostalosti nekih propisa, nameće se potreba donošenja novih uredaba koje će regulisati i omogućiti rad građevinarstvu u novim uslovima. U tom smislu smatram da treba konsultovati i građevinske organizacije, kao što je Društvo inženjera i tehničara, komore itd.

Drugo, smatram da treba pomoći da građevinarstvo dobije svoju mehanizaciju. Retka su građevinska preduzeća u zemlji koja imaju mehanizaciju. Zato bi bilo potrebno nabaviti mašine za izgradnju puteva. Činjenica je da su preduzeća za izgradnju puteva skoro lišena mehanizacije.

Zatim, preporučujem da se u pogledu projektovanja, snimanja terena itd. primeni metod kao što je aerofotogrametrisko snimanje. Da se postave generalštabne i geografske karte u razmeri 1 : 10.000 ili 1 : 25.000 a naročito karte od 1 : 25.000 koje su jako korisne za generalno projektovanje.

Najzad, treba prići montažnoj izgradnji i preporučiti sreskim narodnim odborima da stvaraju građevinska preduzeća manjeg tipa radi izvršenja opravki onih mnogobrojnih zgrada koje su skoro napuštene u srezovima, itd.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima li još ko da se javi za riječ? (Niko). Pošto se niko ne javlja za riječ, prelazimo na glasanje. Da li se prima odjeljak 1)? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Da li se prima odjeljak 2)? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Da li se prima odjeljak 3)? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Prima li se odjeljak 4)? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na glavu VIII — Transporti i veze. Ko se javlja za riječ? Ima riječ narodni poslanik Radivoje Kesić.

Radivoje Kesić *(Izborni srez Rijeka II, NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, u svoje ime i još devet narodnih poslanika predlažem sledeći amandman uz program izgradnje pomorskih brodova *(čita):*

Koeficijent za izvoz brodova od 1,5 dodeljivaće se brodogradnji i za izgradnju brodova domaćih brodarskih preduzeća međunarodne plovidbe.

O b r a z l o ž e n j e

U prilogu br. 2) Predloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu (strana 55) predviđena je materijalna realizacija izgradnje pomorskih brodova.

Vrednost investicija za ovu materijalnu realizaciju iznosi, po cenama naše brodogradnje, Dinara 12 milijarde 460 miliona.

Društvenim planom smanjen je kredit za finansiranje ove izgradnje na 8 milijarde 600 miliona dinara što pored sredstava iz amortizacionih fondova pomorskih preduzeća omogućuje izgradnju u vrednosti od svega 10 milijarde 400 miliona dinara.

Pomorska preduzeća — Jugoslovenska liniska plovidba i Jadranska slobodna plovidba — posluju pod uslovima svetskog tržišta, kao i sve ostale mornarice u svetu.

Naša brodogradnja u slučaju kad prodaje brodove stranim mornaricama ima izvozni koeficijent 1,5, jer su njene cene za oko 50% više od svetskih cena za brodove.

Pošto naša pomorska preduzeća posluju pod istim uslovima kao strane mornarice, potrebno je da se isti koeficijent (1,5) primenjuje i u slučaju kada naša brodogradnja izgrađuje brodove za naša pomorska preduzeća, jer njihova kalkulacija ne podnosi naše unutarnje cene brodova. Ukoliko se ovaj princip ne usvoji došla bi naša trgovačka mornarica u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju stranih mornarica, koja je vrlo oštra.

Pored toga, predloženi krediti obezbeđuju izvođenje samo 80% predviđenog programa, koji je čak mnogo manji od prosečnog po desetogodišnjem programu izgradnje flote, što bi imalo za posledicu osetno veći odliv deviznih sredstava za plaćanje prekomorskog transporta stranim brodovima. To povlači za sobom i nezaposlenost naših brodogradilišta, zbog čega bi došlo do znatnog otpuštanja radne snage, oko 1.500 radnika i službenika.

Primenom ovog koeficijenta dobilo bi se za izvršenje programa izgradnje trgovačke mornarice dinara 3.160,000.000, a potreba kredita smanjila bi se za dinara 1.100,000.000 dinara, što bi ostalo na raspolaganju za druge svrhe.

Ovaj amandman predlažemo bazirajući ga na davanju izvoznog prima brodogradilištima kad grade brodove za domaća brodarska preduzeća, u istoj visini u kojoj ga imaju kad grade brodove za inostrane brodovlasnike. Bez ovakvog izvoznog prima brodarska preduzeća ne bi bila u stanju da koriste ni predložena investiciona sredstva, jer ne bi bila kreditno sposobna za plaćanje kamata i anuiteta za ovako visoke cene brodova iz jednostavnog razloga što brodarska preduzeća formiraju svoje prevozne usluge prema inostranom tržištu. Davanje prima brodogradilištima kad grade brodove za inostrance, a ne dajući našim brodarskim preduzećima, dovodi do nezgodne situacije.

Predlagači:
Radivoj Kesić, s. r. i drgovi

Pretsednik **Ivan Božičević:** Traži se da koeficijenat za izvoz brodova iznosi 1,5. Ne znam da li to spada u ovu glavu. Meni to nije jasno. Ja mislim da to spada u glavu XXVIII — u Budžet. Da li da riješavamo kad dođe na red glava XXVIII? (*Glasovi:* Tako je!). Onda ćemo rješavati kod glave XXVIII.

Da li još ko želi riječ? Ima riječ narodni poslanik Filip Knežević.

Ing. **Filip Knežević** *(Izborni srez Sisak, NR Hrvatska):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, u 1954 godini imamo planirano povećanje

proizvodnje u našoj industriji za 17%. U tome transport treba da igra odlučujuću ulogu. U Predlogu društvenog plana za 1954 godinu predviđeno je da će 43.000 novih radnika stupiti u proizvodnju. Sigurno je da 20.000 tih radnika neće biti na licu mesta već će dolaziti iz okoline u mesto proizvodnje. Naš saobraćaj železnički i autobuski treba da se pobrine da se između industriskih centara i gradova razvije bolji saobraćaj nego što je bilo dosada. Velika izgradnja stanova za nas je ove godine nemoguća. Naš saobraćaj treba da se organizuje tako kako bi naša industrija dobila nove radnike. To je pitanje i političkog i ekonomskog značaja. Na taj način će i seljaci moći više da se upućuju u fabrike. Transportna sredstva moramo modernizovati.

Naša industrija bi trebalo, konačno, u saradnji sa saobraćajem, sa našim železnicama, da reši pitanje brzih transportnih sredstava. Na taj način ćemo rešiti jedan veliki ekonomski i politički problem u našoj zemlji. Razvoj naše industrije zavisi od kadrova, od radnika svih mogućih vrsta, a to možemo postići ako oko naših gradova i industriskih centara pojačamo železnički saobraćaj.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik Anton Šišul.

Anton Šišul *(Izborni srez Vinkovci, NR Hrvatska):* Na sjednici Narodnog odbora kotara Vinkovci traženo je da narodni poslanici postave pitanje izgradnje stanične zgrade u železničkoj putničkoj stanici Vinkovci.

U vezi ovog zahtjeva želim da dadem pred ovim Domom jedno kraće obrazloženje.

Stanica Vinkovci sagrađena je godine 1879. U to vrijeme stanica je dobila prijemnu stanicnu zgradu, sa prostorom za putnike za oko polovicu manjim nego što je sada. Pretstavu o veličini tadašnjeg saobraćaja možemo lako dobiti, ako se sjetimo da je to bilo 1879 godine i da je ta stanica tada ležala samo na jednoj pruzi i to na pruzi Bogojevo—Slavonski Brod, bez pruga za Brčko, Županju, Gaboš, Osijek i Zemun. (Pruga za Brčko građena je 1896 godine, za Županju 1901, za Zemun 1883 i za Osijek 1910 godine.)

Moramo napomenuti da su se sa razvojem teretnog saobraćaja proširivali i kapaciteti stanice za savlađivanje toga saobraćaja i sada u potpunosti zadovoljavaju. Međutim, za savlađivanje povećanog putničkog saobraćaja kapaciteti su, takoreći, gotovo ostali isti.

Prostor za putnike u samoj staničnoj zgradi jedva se duplirao, to jest samo se još jedanput povećao, proširio za oko 350 do 400 kvadratnih metara. Putnički saobraćaj se odvija preko istovjetnih kolosječnih postrojenja, na isti primitivan način kako se počeo i u novosagrađenoj stanici. Dočim danas kroz ovu stanicu prođe do 90 putničkih i oko 110 ostalih vlakova, dakle oko 200 vlakova za 24 sata. Najteža je situacija u putničkom saobraćaju, pošto se sav putnički saobraćaj odvija na četiri kolosjeka. U pojedinim momentima jednovremeno se slegnu po šest do sedam putničkih vlakova, tako da putnici moraju da zaobilaze putničke kompozicije, preskaču preko putničkih kompozicija da bi došli do svog vlaka i pri tome su stalno izloženi opasnosti od gaženja. Iz ovoga je jedini izlaz izgradnja podzemnih hodnika za prelaz putnika sa perona na peron.

Što se tiče prostorija za putnike u staničnoj zgradi vrlo je teško, naročito kad se u te prostorije dođe oko pola noći, ujutru, u podne i u sličnim situacijama. Naime, kvadratura prostora je za polovicu manja od one koja je potrebna za broj putnika koji se u jednom momentu nađe u tim prostorijama.

Kroz te prostorije sada prođe za 24 sata od 3 do 7 hiljada putnika. U jednom momentu slegnu se i do 800 putnika. Zasada raspolažemo samo sa 750 kvadratnih metara, a za 800 putnika potrebno je bar 18.600 kvadratnih metara prostora.

Jedini izlaz iz ove situacije je izgradnja nove, velike moderne stanične zgrade.

Sa izgradnjom ove stanične zgrade riješio bi se u gradu još jedan vrlo ozbiljan problem i to školske zgrade. Naime, u zgradi koja je pravljena 1911 godine za školu, nalaze se železničke ustanove. Izgradnjom nove stanične zgrade, sve ove železničke ustanove prešle bi u sadašnju železničku stanicu, a u toj zgradi mogla bi se smjestiti čitava osmogodišnja škola sa vrlo malim troškovima.

Molim ovaj Dom da dade preporuku Izvršnom vijeću Sabora Narodne Republike Hrvatske da se izgradnja ovih objekata unese u plan za 1954 godinu.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Preporuka koju je drug predložio biće upućena nadležnom odboru na razmatranje. Imamo još nekoliko preporuka. Preporuke koje se daju na sjednici Doma upućuju se nadležnim odborima poslije čega one dolaze na pretres u oba doma.

Pošto se niko ne javlja za riječ prelazimo na glasanje o glavi VIII. Da li se prima odjeljak 1)? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se prima odeljak 2)? (Prima). Prema tome, konstatiram da je glava VIII u cjelini izglasana.

Prelazimo na pretresanje glave IX — Ugostiteljstvo. Traži li ko riječ? (Ne traži niko). Prelazimo na glasanje. Prima li se odjeljak 1)? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Prima li se odjeljak 2? (Prima). Ima li ko *protiv* ili se ko uzdržava? (Niko). Prema tome, i ova glava je jednoglasno usvojena.

Prelazimo na diskusiju o glavi X — Zanatstvo. Ima riječ drug Ćosić Živorad.

Živorad Ćosić *(Izborni srez Beograd IV, NR Srbija):* Ova glava — Zanatstvo, drugovi, naro-

čito treći odeljak, govori da su zanatska preduzeća u pogledu dobijanja kredita izravnata sa industriskim preduzećima i da pod opštim uslovima mogu učestvovati u konkursu. Drugovi iz zanatstva, kako oni iz privrede tako i oni iz sindikata, izražavaju bojazan da će ova ravnopravnost ostati samo na papiru, a da u praksi može da dođe do neravnopravnog odnosa između industriskih preduzeća, kao ekonomski jačih, i zanatskih preduzeća. Ja mislim da bi trebalo sprečiti eventualnu neravnopravnost, time što bismo ovlastili Savezno izvršno veće da izdvoji deo iz opštih sredstava za investicije i da to stavi na raspolaganje zanatskim preduzećima, s tim da se ona sama takmiče, kao što bi se takmičila i u zajednici sa industriskim preduzećima. Na taj način mi bismo ostali dosledni principu da se sredstva za investicije dobijaju putem konkursa, putem takmičenja, dok bi ovako moglo da se dogodi da zbog neravnopravnog odnosa zanatska preduzeća ostanu bez sredstava za investicije.

Mi smo često skloni da na zanatstvo gledamo kao na nešto što je preživelo, što je prošlo. Međutim, niz grana zanatstva ne samo da su potrebna i da ih treba razvijati, nego će one za još izvestan niz godina biti neophodne. Zato treba da se u X glavi u poglavlju 1 na kraju trećeg pasusa, izbaci tačka i doda: »Iz sredstava koja su namenjena za investicije u zanatstvu«. Ceo pasus bi onda ovako glasio *(čita)*:

U poglavlju koje govori o izdvajanju sredstava, podneli bismo amandman kojim bi se ovlastilo Savezno izvršno veće da odredi visinu svote koja bi se stavila zanatstvu na rasopalganje, naravno, pod opštim uslovima.

Pretsednik **Ivan Božićević:** Molim pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća da se izjasni o ovom amandmanu.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja mislim da ovaj amandman ne možemo usvojiti. Mi već imamo dosta tih da tako nazovem krugova za kredit. Imamo krug poljoprivrede, krug prehranbene industrije, krug za brodogradnju itd. Mi imamo niz takvih krugova i svaka bi grana mogla da traži tako nešto za sebe. Ne vidimo potrebu da se ovaj amandman primi, nego neka zanatska preduzeća pod opštim uslovima konkurišu i neka dobiju onoliko, prema tome koliku kamatnu stopu mogu da podnesu.

Pretsednik **Ivan Božićević:** Da li izvjestilac Odbora za privredu želi da se izjasni o ovom pitanju? (*Ing. Boris Bakrač:* Ne želim). Onda prelazimo na glasanje. Stavljam na glasanje amandman druga Ćosića. Ko je *za*, neka digne ruku. (Niko ne diže ruku). Ko je *protiv* amandmana? (Svi dižu ruku). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Prema tome, objavljujem da amandman nije prihvaćen. Prelazimo na glasanje o glavi X odjeljak 1) ovako kako je predložen. Ko je *za* odjeljak 1)? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Ko je *za* odjeljak 2)? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Prema tome, objavljujem da je glava X u cjelini usvojena.

Prelazimo na pretres glave XI Prijedloga saveznog društvenog plana — Razmjena sa inozemstvom i bilanca plaćanja. Ko želi riječ? (*Josip Bosnar*: Molim za reč, jer imam amandman). Ima riječ drug Bosnar.

Josip Bosnar *(Izborni srez Beograd, NR Srbija):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, ja sam juče govoiro o unapređenju jedne naše privredne grane. U vezi ove XI glave ja bih podneo jedan amandman, zapravo jednu dopunu i to posle 6 pasusa prvog odeljka. Amandman bi glasio *(čita)*:

A M A N D M A N

GLAVA XI

RAZMJENA SA INOZEMSTVOM I BILANCA PLAĆANJA

1)

Nakon alineje »umanjenjem uvoza opreme«, treba dodati novu alineju:

Smanjenjem uvoznih faktora za strojeve koji se po prethodnom odobrenju Izvršnog veća nabavljaju iz vlastitih sredstava, a gde će ti strojevi omogućiti povećanje opsega i kvalitete proizvodnje sposobne za konkurenciju na stranom tržištu.

Ova glava drugovi narodni poslanici, sama govori o borbi koja pretstoji našoj industriji za plasiranje njenih proizvoda, s obzirom na pad cena na inostranom tržištu. Da bismo osposobili našu privredu i našu industriju za to, jasno je da je moramo mehanizovati da bi racionalnije koristila sirovine, vreme itd. Ovaj šesti pasus govori o umanjenom uvozu opreme. Ako bi se to bukvalno shvatilo, kao što se to većinom kod nas i čini, naša realna ekonomska računica pokazuje da bismo sa jednom ili više mašina mogli dobit sredstva dva puta i nekoliko puta više. Ali mnogi naši merodavni faktori ne razmišljaju mnogo o svemu tom i onemogućavaju nabavku, to jest ne menjaju faktore.

Ja sam juče predložio da se za pojedine mašine, za one za koje se nesumnjivo pokaže da će korisno poslužiti i da ćemo njihovim uključivanjem u proizvodnju dobiti daleko više deviznih sredstava, treba primeniti smanjeni faktor ili ih čak osloboditi faktora. Mi bismo na taj način koristili našoj privredi i samoj industriji drveta.

Ja mogu ovde navesti samo jedan primer. U industriji drveta trebalo bi nekoliko takvih mašina koje ne bi iziskivale nikakve posebne investicije. Te se mašine mogu dobiti vrlo jevtino u inostranstvu, možda i polovne mašine i mi bismo koristili, naprimer, visokoturažni frezer, jer nema racionalne proizvodnje bez takvog

jednog frezera. On košta oko 900 dolara ili 800.000 dinara a ako se primeni uvozni faktor onda staje 8 miliona dinara.

Mnoga naša preduzeća hoće da nabavljaju iz vlastitih deviznih sredstava, ali ne dobijaju smanjeni faktor što povećava cenu proizvoda, a neka preduzeća uopšte nisu u stanju da isplate te mašine. Ako bi sa jednom takvom mašinom preradili 1 kubni metar otpadaka ili šperploča i proizveli razne galanteriske proizvode, taj kubni metar šper ploča koštao bi 100.000 dinara a otpaci daleko jevtinije i mi bismo za taj prerađeni kubni metar mogli dobiti 500 hiljada dinara. Naravno i tražnja je za te artikle veoma velika. Naša industrija, međutim, ne može da zadovolji potrebe, jer nema potrebnih mašina.

Iz ovoga proizilazi da bi četiri radnika mogla da prerade taj kubni metar i da svaki radnik doprinese našoj zajednici po 100.000 dinara. Smatram da bi ovo pitanje i ovaj amandman trebalo ozbiljno razmotriti i uneti ga ovde kao dopunu i na taj način omogućiti da se pojedine korisne mašine uvezu iz sredstava kojima raspolažu naša preduzeća, ali bez ovih uvoznih faktora.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Ante Bojanić.

Ante Bojanić *(Izborni srez Split, NR Hrvatska):* Ja bih, drugovi i drugarice narodni poslanici, dao jednu preporuku u vezi ove glave. Naime, svi smo videli da u Predlogu društvenog plana pitanje našeg izvoza pretstavlja jedno od naših najkrupnijih pitanja. Ove godine mi ćemo morati da se borimo da naše izvozne mogućnosti do kraja iskoristimo. Moraćemo se boriti da u što većoj meri izvezemo naše proizvode. U prvom redu, drugovi, moramo da iskoristimo sve rezerve koje dosad nisu iskorištavane.

Drugovi, prema Predlogu društvenog plana trebalo bi da u ovoj godini izvezemo cirka 83 milijarde vrednosti, i to: iz industrije 49 milijardi, iz poljoprivrede oko 32 milijarde. Meni se lično čini, na temelju poznavanja naših rezervi, da u našoj poljoprivredi ima mnogo većih mogućnosti nego što su predviđene planom, ako bismo posao organizacije izvoza bolje provodili i ako se svi skupa budemo borili, naročito drugovi koji rukovode poljoprivrednim dobrima, koji rade na našem zadružnom sektoru, da te mogućnosti do kraja iskoristimo.

U vezi sa ovim ja bih dao neke napomene. Mi smo čuli od pretstavnika Izvršnog veća da će se stopa poreza na kursnu razliku, koja je sada 80%, smanjiti čak ispod 50%. To će, drugovi, biti jedan potsticaj, jedan stimulans našim izvoznim preduzećima, pogotovo našim zadružnim organizacijama.

Još jedna stvar. Mi smo u Odboru za privredu razmatrali i doneli jedinstvenu odluku da naša izvozna preduzeća svoje poslovanje postave na bazi komisionog rada. To znači da ta preduzeća rade uz određenu maržu koja pokriva troškove a da onaj višak koji nastaje usled te krupne razlike bude vraćen zadružnoj organizaciji. Jasno je da tu moramo voditi jednu određenu politiku. Ta politika treba da se sastoji u tome i svi treba da se borimo za to da naša zadružna preduzeća tu razliku koja nastaje prilikom prodaje deviza na slobodnom obračunskom mestu ne predaju drugome, nego da se od te razlike stvaraju fondovi zadruga a u cilju proširenja proizvodnje.

Drugovi, ja sam u diskusiji u Odboru za privredu izneo niz primera koji potvrđuju ovo stanovište i dokazao da su te mogućnosti mnogo veće. Jedan naš kotar u Hrvatskoj dobio je prošle godine samo za izvoz gljiva 35 miliona dinara. Ako mi samo jedan deo, to jest 60%, dajemo društvenoj zajednici onda vidimo kolika je to suma i da mi stvarno možemo ostvariti naš plan izvoza. S druge strane, takvim radom mi možemo u odnosu na inostranstvo da postanemo i aktivni.

Smatram da je to jedan od naših osnovnih zadataka. Drug Blagojević izveo nam je jednu računicu i dokazao da se u jednom preduzeću od otpadaka drveta može izraditi finalnih proizvoda u vrednosti od 250 miliona dinara. Takvih mogućnosti ima u našoj zemlji mnogo. Ja ne bih sve te mogućnosti predviđao za izvoz, ali takvih proizvoda imamo mnogo, naročito u šumskoj industriji. Svaki dinar koji izvezemo znači jačanje naše ekonomske moći, znači jačanje naše nezavisnosti.

Ja mislim da vam je svima jasna ova preporuka koju sam izneo jer ova godina u tom pogledu je za nas veoma važna i veoma teška. Vi vidite da su naše obaveze prema inostranstvu ove godine vrlo jake tako da se postavlja pitanje da li ćemo mi taj deficit od 36 milijardi dinara moći da smanjimo ili ne.

Što se tiče industrije, ja mislim da su naši kapaciteti u industriji u stalnom porastu ali oni su u izvesnoj meri i ograničeni našim proizvodnim mogućnostima, našim unutrašnjim potrebama. Ove rezerve koje imamo u poljoprivredi mnogo su veće i nisu iskorišćene zbog današnje slabe organizacije. Drugo, mi imamo izvesna preduzeća, naročito u Sloveniji, Hrvatskoj i u Srbiji, i to su neka zadružna preduzeća, koja su neke radove započela i u svom radu pokazala stanovite uspehe. Međutim, imamo izvesnih preduzeća koja, ne vodeći računa o proizvodima nego u prvom redu o tome da sebi povećaju platni fond, nisu ništa učinila da bi povećala mogućnosti našeg izvoza.

Ja sam predložio i ponovo to iznosim da bi naša izvozna preduzeća trebalo, pored ostalog, da postave sebi kao važan zadatak da svoje viškove upotrebe na jačanje naših proizvodnih kapaciteta, u prvom redu za one proizvode koji dolaze u obzir za izvoz, jer imamo i takvih proizvoda koji za nas ne pretstavljaju naročitu

vrednost, ali kada se iskoriste za izvoz oni nalaze dobro tržište.

Ja sam hteo toliko, jer sam smatrao da je ovo pitanje vrlo važno i da svi skupa moramo da se borimo da se ono ostvari.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Isidor Brdarić.

Isidor Brdarić *(Izborni srez Beograd I, NR Srbija):* Ja sam hteo da postavim samo jedno pitanje. Možda je to trebalo da učinim u načelnoj diskusiji, ali pošto se još nisam navikao na ovaj rad i proceduru, mislim da to mogu da učinim i sada. Radi se, naime, o trgovinskim odnosima sa drugim zemljama. Ja bih molio druga Karabegovića da nam objasni u kakvom se stanju nalaze naši trgovinski odnosi sa susednim zemljama, konkretno sa Italijom. Meni to pitanje postavlja niz preduzeća koja imaju trgovinske veze sa drugim zemljama i sa Italijom, pa bih molio druga Osmana Karabegovića da nam objasni u kakvom stanju, odnosno kakve veze sada postoje pošto se čuje da je sadašnja italijanska vlada skinula zabranu u odnosu na našu zemlju.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li drug Karabegović želi odmah da odgovori?

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja mislim, drugovi, da nema ništa naročito novo i ništa precizno ne mogu u tom pogledu odgovoriti. Vi ste u štampi videli da je razmena između nas i Italije bila svedena na minimum. Ja nemam nikakvih podrobnijih informacija, ali mislim da je to stanje nešto ublaženo. Istina, mi nemamo onih privrednih veza kao što smo imali ranije, ali preciznije informacije ne mogu sada dati.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li želite da pređemo na glasanje o glavi XI. Imamo jedan amandman i molim pretstavnika Saveznog izvršnog veća da se izjasni.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Drugovi, ja se do kraja ne bih složio sa izlaganjem druga Bosnara o primeni koeficijenata. Evo zbog čega.

Ja mislim da mi moramo zajednički gledati na naš bilans plaćanja i na naše obaveze, na naše dugove koje moramo ove godine platiti.

S druge strane, tu je i pitanje obezbeđenja sirovina i redovnog rada industrije. Ja sam o tome govorio pre podne. Ja mislim da s obzirom na stanje našeg bilansa i potrebu da izvezemo 85 milijardi dinara što poljoprivrednih, što industriskih proizvoda (pri tome ne treba zaboraviti dugove) da mi treba da vodimo takvu politiku kod uvoza opreme, tu je bar jasna računica, tu ne treba mnogo filozofiranja, — da svedemo taj uvoz na najnužnije. Ja mislim da se upravo događa ono što je drug Bosnar govorio, da često kupujemo mnoge stvari u inostranstvu koje bismo mogli sami napraviti. Mi smo, drugovi, uvozeći opremu, razvijajući naše proizvodne snage iz godine u godinu davali velika sredstva za uvoz tzv. ključne opreme. I ove godine moramo još uvesti određeni dio. Došlo je vrijeme da napravimo u tome jedan preokret. To pogotovu diktiraju sadašnji uslovi kada smo se zadužili za hranu jer smo imali sušnu godinu, a zadužili smo se i za ostalo, pa i za opremu. Ima, doduše, slučajeva da često nabavka neke sitne i manje mašine omogućava veći izvoz.

Ne odbijam da je ovo praktično i celishodno, ali nije umesno da se taj predlog ovde podnosi, jer u glavi XXVIII se kaže da je Savezno izvršno veće ovlašćeno da menja, primenjuje i utvrđuje koeficijente uvoza i izvoza. Drug Bosnar može učiniti predlog pa da razmotrimo, ali ne u obliku amandmana. Savezno izvršno veće je ovlašćeno u pogledu izmene koeficijenata ali u principu moramo, hteli ne hteli, držati tu politiku: što manje uvoza mašina; sve što se može nabaviti u zemlji treba nabaviti tu, jer su nam ograničena sredstva, jer su nam, bar u ovim godinama, vrlo velike obaveze prema inostranstvu.

Eto toliko mogu da kažem.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Bosnar.

Josip Bosnar *(Izborni srez Beograd, NR Srbija):* Samo jedno pitanje, jedno kraće obrazloženje. Ovde je jasna računica: ako treba da izdamo 900 dolara a primimo 1.500 dolara za istu godinu, da li mi onda treba kruto da se držimo. Ako je to jasno, onda je naša ekonomska računica da u jednoj istoj godini učinimo da dobijemo što više sredstava. (*Osman Karabegović:* Nije ovaj predlog vezan za ovu glavu o kojoj je diskusija. Ja se slažem da treba takve stvari razmotriti. To može biti predlog Izvršnom veću.) Posle obrazloženja ja povlačim amandman i tražim da to bude predlog.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja se ne slažem da mi kočimo uvoz opreme iz nekakvih nerazumljivih ekonomskih razloga. Razuman je razlog da moramo staviti branu uvozu inostranih mašina i moramo goniti našu proizvodnju da obezbedi što više. (Aplauz. — *Josip Bosnar:* Ja se slažem ako može tako.)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prima li Vijeće odjeljak 1)? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Prima li se odjeljak 2)? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na glavu XII — Investicije.

Kod ove glave — Investicije, odeljak 1), za 1954 godinu stoji 15 milijarde 300 miliona. Ovo je vjerojatno štamparska greška, jer u Odboru za narodnu privredu oba doma usvojeno je 14 milijardi 450 miliona. To bi trebalo da se ispravi.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Tu se radi o izmeni strukture investicaja.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li ko želi riječ? (Niko). Prelazimo na glasanje. Po cijeloj ovoj glavi se glasa kao o jednom odjeljku prema odluci koju smo donijeli u početku pretresa. Prema tome, ko je *za* ovaj odjeljak, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na glavu XIII — Cijene. Ko se javlja za riječ? Ima riječ narodni poslanik Jaroslav Tureček.

Jaroslav Tureček *(Izborni srez Krapina, NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, dozvolite mi da se zahvalim na odgovoru koji su dali pretstavnik Saveznog izvršnog veća i Izvestilac Odbora za privredu u vezi sa pitanjem koje sam juče postavio. Međutim, danas, s obzirom da nisam delimično zadovoljan odgovorom na pitanje cena u tekstilnoj industriji, odnosno sniženja cena u 1954 godini želeo bih da u vezi s tim dam obrazloženje, odnosno da podnesem predlog Saveznom izvršnom veću.

Ja sam juče u svom izlaganju postavio pitanje cena, odnosno koliko tekstilna industrija plaća dolar za uvoz sirovina. Izneo sam konkretno da je Narodna banka zaračunavala dolar po 690 dinara, odnosno računajući na tri meseca otplate i računajući dopunski koeficienat 2, svaki dolar je došao i na 990 dinara!

S obzirom na kalkulaciju koju su preduzeća pravila na bazi dolara po 600 dinara, tekstilna preduzeća neće biti u stanju da održe sadašnji nivo cena tekstilnih proizvoda. Tim više što su neka od njih dosada potpisala ugovor s obzirom na propise o cenama deviza za sirovine koje su kupljene u toku 1953 godine, a još nisu stigla u zemlju, dolazimo na to da bi dolar kako je kalkulisan u odnosu na cenu bio preskup.

Iz toga izlazi da, naprimer, za sedam tona kupljene vune, što pretstavlja svega 25% potreba industrije u Jugoslaviji, preduzeća su više platila 637 miliona dinara. Drugim rečima, ako bi se nastavilo dalje kupovanje sirovina pod tim uslovima mi smo stavljeni pred alternativu: ili zatvaranje preduzeća ili povećanje cena. U tom slučaju samo bi vunarski sektor tekstilne industrije imao gubitak u toku godine od 2.548,000.000 dinara. U pamučarskom sektoru je slična situacija, s tim što je nešto oštrija nego kod vune pošto uvozimo veće količine pamuka (28.000 tona godišnje).

Iz toga predviđam (ne računajući svilu i druge sirovine potrebne tekstilnoj industriji) da bi gubitak u tekstilnoj industriji ukoliko ona ne bi povećala cene proizvoda, bio vrlo veliki, tako da ceo regres koji je dat posle 1. VIII. 1953 godine ne bi mogao da ih pokrije, odnosno sadašnji nivo cena ne bi se mogao održati, pogotovo se ne može izvršiti sniženje cena.

Rezultat svega toga... (*Osman Karabegović:* Onda nećemo prodavati). Ja dozvoljavam da nećemo prodavati robu, ali će se dogoditi da ćemo otpuštati radnike ili povećavati svoje zalihe, a te zalihe, bar u Srbiji, su naročito vrlo velike. Ja sam konkretno upućen u to da je Grdelica imala zaliha od milijardu i 200 miliona dinara. S druge strane, obavešten sam da je dobila 300 miliona dinara od Vlade NR Srbije na ime regresa da bi mogla sniziti cene. Jasno je da bi to dovelo preduzeća u neverovatne teškoće i radi toga u ime svoje i u ime još četvorice drugova, u vezi sa glavom XIII, odeljak 1), podnosim sledeće *(čita):*

S obzirom da bi povišenje cena tekstilu imalo loše posledice kako po životni standard, a ujedno izazvalo disproporcije u postavkama Saveznog društvenog plana za 1954 godinu, do čega bi došlo radi velike razlike u ceni sirovina, predlaže se Saveznom izvršnom veću sledeća

PREPORUKA

1. da osigura kupovinu deviza za tekstilne sirovine na obračunskom mestu prema kursu koji ne bi mnogo otstupao od kursa predviđenog od kalkulacija i
2. da dosadašnje kupovine učinjene u 1954 godini prilagodi ovoj preporuci.

Predlagači:
Jaroslav Tureček, s. r. itd.

Molim da mi se na ovu preporuku odgovori.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Preporuka koju je podnio drug Tureček sa još četvoricom drugova biće upućena Odboru za narodnu privredu Vijeća proizvođača.

Prelazimo na glasanje i glave XIII. Na redu su: A. Cijene u industriji. Prima li se? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Prelazimo na glasanje odjeljka B. — Cijene u poljoprivredi. Prima li se? (Prima). Ima li ko *protiv? (Nikola Bosanac:* Ja glasam protiv! Tražim reč)). Ima riječ narodni poslanik Nikola Bosanac.

Nikola Bosanac *(Izborni srez Daruvar, NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, u Predlogu društvenog plana predviđeno je da će se zadržati cene poljoprivrednim artiklima. Ja bih samo dao jedan predlog koji bi trebalo da razmotri Izvršno veće. Verovatno da bi i Izvršno veće taj problem trebalo da reši kroz našu trgovinu. Jer nesrazmera koja je bila u 1953, mislim nesrazmera između cena otkupa i prodaje, vrlo je velika, strašna. Smatram da je to zato što imamo suviše tih agencija, koje se zovu agencije a koje nemaju ništa sa robom, one robu čak i ne vide a na njoj zarađuju ogromne pare. Rešenje trgovine bi trebalo naći, jer se događa da potrošač skupo plaća, a i proizvođači su nezadovoljni. Krivica je do trećega, do tih agencija koje zarađuju pare.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Objavljujem da je ovaj odjeljak primljen većinom glasova sa

jednim glasom protiv. Prelazimo na glavu XIV — Prihodi stanovništva, cijene na malo i osobna potrošnja. Javlja li se ko za riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se glava XIII? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na glavu XV — Društveni proizvod, nacionalni dohodak i njihova raspodjela. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja). I o ovoj glavi ćemo također glasati kao o jednom odjeljku. Prima li se glava XV? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Pre nego što pređemo na treći dio — Propisi o ekonomskim instrumentima i mjerama za ostvarenje plana... *(Ing. Alojz Dular:* Molim za riječ). Ima riječ povjerenik drug Dular.

Poverenik Saveznog izvršnog veća ing. **Alojz Dular:** Pre podne su bila postavljena pitanja iz oblasti elektroprivrede. Ja bih pokušao da ta pitanja objasnim u vezi sa energetskim bilansom za 1954 godinu.

Elektroenergetski bilans za 1954 godinu zasniva se na novim kapacitetima izgrađenih objekata, s jedne strane, i na povećanju potrošnje električne energije kako za potrebe privrede tako i za široku potrošnju, s druge strane. Ukupni porast proizvodnje električne energije u 1954 godini iznosi 14%. Potrošnja električne energije u 1954 godini ukupno iznosi 3,4 kv miliona prema 2,957 u 1953 godini.

Prilikom izrade Predloga društvenog plana uzeta je u obzir proizvodnja novih kapaciteta: U srbiji Ovčar Banja, Međuvršje, Raška, Vrela I i Vrela II; u Hrvatskoj Vinodol s puštanjem u pogon samo akumulacije Lokvare, dalje Konščina i elektrana Jugovinila; u Sloveniji Vuzenice I, Vuzenice II, Mariborski otok, drugi agregat koji je već ušao u pogon Medvode; u Bosni Banovići, nova centrala koja će dati 20 miliona kv, dalje proširenje Zenice sa 20 miliona kv, Jajce II i Jablanica; u Makedoniji povećanje termoelektrane Mađari, i NR Crna Gora u kojoj se pušta u pogon Glava Zeta. Na taj način bi se dobila proizvodnja od 3,402 miliona kv.

Na drugoj strani uzeto je u obzir povećanje široke potrošnje kao i povećanje u preduzećima. Tu je uzet prosečni porast. U poslednjim godinama bio je porast, ako računamo od 1947: u Srbiji 11%, u Hrvatsoj 7%, u Sloveniji 6,5%, u Bosni 11,5%, u Makedoniji 20%, a u Crnoj Gori 23%. Dakle u zaostalim republikama je, kao što se vidi, prosek veći u potrošnji električne energije nego u razvijenijim republikama.

Rezultat ovoga je sledeći: Pri ovakvoj proizvodnji, ako računamo da rade puni kapaciteti, u Hrvatskoj će manjak iznositi 34 miliona kv. Međutim, u Sloveniji i Crnoj Gori i Makedoniji manjkovi su više teoriski. U Bosni je manjak 18 miliona kv. Kako će se to odraziti u Srbiji? To će se odraziti u tome da će biti manjka u proleće i na kraju godine i da će to uticati na onu industriju koja troši električnu energiju u velikom obimu kao što je hemiska i druga industrija. U Bosni to će se odraziti na elektropeći, na fabriku azota u Goraždu, koja neće biti u punom pogonu.

Pitanje je da li ovi novi objekti ublažuju krizu. Svakako da oni ublažuju krizu. Oni treba, kad stupe u pogon, da povise proizvodnju za 14%. Postoje čak mogućnosti da se ti kapaciteti i bolje iskoriste, naravno ako bude bilo više volje. Na konkursu koji je održan, neki su objekti uzeti u obzir a neki nisu. Ja sam ovde pročitao i neke objekte koji nisu bili uzeti u obzir iz formalnih razloga. Među njima i Međuvršje, Raška, termocentrala Kakanj. Amandmanom koje je Savezno izvršno veće podnelo rešava se i to pitanje a isto tako rešeno je i pitanje da se uzmu u obzir i elektrane koje nisu bile puštene na konkurs. Osim toga, i razni drugi elektroprivredni objekti, kao trafostanice, mogu da udu na konkurs. Drugo je pitanje, drugovi, zašto su ti objekti ovako locirani. Lokacija objekata zavisi od raznih uslova, uslova vode itd. Taj raspored je napravljen već ranije. Posebno je takođe pitanje zašto su zadocnili objekti koje je ranije trebalo pustiti u pogon. Ja se ne bih upuštao u razloge zakašnjenja, jer je u Odboru za privredu Veća proizvođača formirana jedna komisija da ispita tu situaciju i da utvrdi kada treba ti objekti da budu pušteni u pogon i šta treba uraditi da bi definitivno proradili. Ja ću vam ovde nabrojati one objekte koji treba da idu u pogon i navesti približne rokove. U Narodnoj Republici Srbiji hidroelektrana Zvornik po najnovijim informacijama, treba da ide u pogon jula 1955 godine, Vrela I oktobra 1954, Vrela II maja 1954, Vrela III februara 1956, Vrela IV juna 1957, Ovčar Banja avgusta 1954, Međuvršje septembra 1954, Raška aprila 1954, termoelektrana u Kostolcu IV agregat juna 1955, termoelektrana »Kolubara«, koja se gradi sa dva agregata, jedan od 30 mgv a drugi sa 60 mgv treba da bude puštena u pogon januara 1956 godine. U Hrvatskoj treba da bude završena akumulacija hidroelektrane u Vinodolu januara 1956, termoelektrana Konščina — jedan agregat treba da ide u pogon uskoro, a ostali agregati postepeno. U Sloveniji hidroelektrana Vuzenica, drugi agregat, treba da ide u pogon aprila ove godine, Vuhred aprila 1956, Moste, treći agregat, maja 1954, Medvode avgusta 1954, termoelektrana u Šoštanju u početku 1956 ili krajem 1955. U Bosni i Hercegovini: hidrocentrala Jajce, koja je trebalo već ranije da bude završena pa je onda rečeno da će biti završena početkom ove godine sad je odložena do oktobra 1954 godine, Jajce II biće puštena u pogon juna 1954. Jajce je osobito važno, jer će u to vreme biti završena visoka peć koksare u Zenici tako da će pogon Zenica biti direktno vezan sa hidroelektranom

Jajce. Termoelektrana Kakanj treba da bude puštena u pogon januara 1956 godine, a hidroelektrana Jajce 1 marta 1957 godine. U Narodnoj Republici Makedoniji III agregat termoelektrane Mađari treba da se već pusti u pogon, a hidroelektrana Mavrovo oktobra 1955. U Crnoj Gori hidroelektrana Glava Zete treba da bude puštena u pogon juna 1954 a hidroelektrana Siverovići januara 1956.

To je bio ukratko odgovor na pitanje o puštanju u pogon ovih objekta.

Drugovi, ima još jedno pitanje u vezi sa elektroprivredom a naime tvrdnja da se Drina nedovoljno koristi. Drina je reka sa velikim mogućnostima. Prva stepenica na toj reci je Zvornik. Posle Zvornika ima još tri stepenice. Jedna od tih je Kokin Brod koji je u početku izgradnje. Međutim, pitanje korišćenja vodnih snaga Drine je pitanje studija. Tu ima raznih projekata. Sve te projekte treba temeljito prostudirati pre nego što se donese konačna odluka, pre no što se dâ konkretan odgovor. Potrebna su ne samo geološka i hidrološka ispitivanja već se postavlja i pitanje opreme.

U oba veća bilo je objavljeno pitanje o energetskom bilansu u idućoj godini. O tome se radi jedna posebna studija. Prvi rezultati već su poznati, samo ja ne bih ovo tu objašnjavao, jer će ta studija biti objavljena. Mogu samo da vam kažem da je ta studija u punom toku, ali je potrebno sve te podatke ponovo ispitati da ne bi bilo grešaka. Drugovi, kad se poveže Zvornik sa Dobojem, kad se poveže Doboj sa Bosanskim Brodom, kad se poveže konačno zapadni energetski sistem Slovenije i Hrvatske sa sistemom Srbije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore onda će situacija biti mnogo drugačija nego što je danas. Ja mislim, drugovi, da ovde detaljno ne bi imalo smisla ulaziti u stvar, jer je to pitanje studije koja će kasnije biti objavljena i o kojoj ćemo kasnije diskutovati.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Skrećem pažnju drugovima narodnim poslanicima da prilikom glasanja treba da se izjašnjavaju da li su *za*, da li su *protiv* odnosno da li se uzdržavaju od glasanja.

Određujem kratak odmor.

(Posle odmora)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Drugovi, nastavljamo pretres Trećeg dijela Prijedloga društvenog plana. Na redu je glava XVI — Stope amortizacije. Ko želi riječ? (*Drago Čeh:* Molim za reč). Ima riječ narodni poslanik Drago Čeh.

Drago Čeh *(Izborni srez Negotin, NR Srbija):* U odeljku 4) glave XVI, predviđeno je da sva privredna preduzeća mogu u potpunosti koristiti uplaćena sredstva za investiciono održavanje. Isto tako, predviđeno je da preduzeća rudarstva i proizvodnje nafte mogu u punom iznosu korisititi sredstva amortizovanog fonda uplaćena za zamjenu građevinskih, odnosno rudarskih objekata, dok je u odeljku 2) predviđeno da sredstva amortizacionog fonda za zamenu opreme u punom iznosu mogu koristiti samo preduzeća pomorskog, riječnog i zračnog saobraćaja, dok ostala privredna preduzeća ovaj dio amortizacionog fonda mogu koristiti samo u iznosu koji odgovara procentu otpisa osnovnih sredstava, prema stanju iskazanom u knjigovodstvu. Siguran sam da se u ovom Prijedlogu društvenog plana potkrala greška, jer je bezuvjetno potrebno da se rudarskim preduzećima kao i preduzećima za proizvodnju nafte obezbjedi 100% korišćenja amortizacionog fonda koji ova preduzeća uplaćuju za zamjenu dotrajale opreme. Stanje mehanizacije osobito u našim velikim rudarskim preduzećima i preduzećima za proizvodnju nafte vrlo je kritično i ona se održava sa najvećim naporima i ulaganjem svih mogućih sredstava kojima preduzeća raspolažu. Moramo imati na umu da od stanja ove mehanizacije zavisi čitava naša proizvodnja uglja, čitava naša proizvodnja obojenih metala, koja čine važan udio u našem spoljnotrgovinskom bilansu, i naša proizvodnja nafte — jednom riječi bazične sirovine naše privrede. Srazmjerno niski učinci koje danas imamo u našem rudarstvu u poređenju sa drugim zemljama imaju svog osnova baš u lošem stanju naše mehanizacije. Zbog toga je u glavi IV potpuno pravilno predviđeno da će se razvitak industrije u 1954 godini osigurati između ostalog i putem odvajanja više sredstava za bolje održavanje i zamjenu postojećih postrojenja. Ukoliko se hoće u rudarstvu i proizvodnji nafte postići u 1954 godini porast produktivnosti rada za 10%, koliko je Prijedlogom društvenog plana predviđeno, jasno je da se ova velika cifra može postići samo boljim održavanjem postojeće i zamjenom dotrajale mehanizacije podobnim mašinama i uređajima.

Sigurni smo, da u ovoj godini ne možemo računati, obzirom na opštu situaciju sa nekim velikim nabavkama i skokovima, ali mišljenja smo da je potrebno obavezno dati rudarskim preduzećima i preduzećima za proizvodnju nafte mogućnost 100% korišćenja amortizacionog fonda za zamenu opreme. Obzirom na povećane cijene, a osobito u prvom kvartalu kod naše mašinske industrije i uvoznog režima ni sa 100% korišćenjem neće biti mogućno obezbediti zamjenu dotrajale opreme koja će se pojaviti u ovoj godini. Ukoliko drukčije postupimo onda moramo već sada biti sigurni da u ovoj godini nećemo ispuniti planske zadatke, ni povećati produktivnost rada za predviđenih 10%.

Zbog toga grupa narodnih poslanika predlaže sledeći amandman (*čita*):

AMANDMAN UZ GLAVU XVI PREDLOGA SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1954 GODINU (STOPE AMORTIZACIJE)

Obzirom na veliku istrošenost opreme za proizvodnju u rudarstvu i preduzećima za proizvodnju nafte i obzirom na potrebno povećanje učinka, a koje možemo postići samo postepenom zamenom dotrajale opreme to se ukazuje nužna potreba da se rudarskim preduzećima i preduzećima za proizvodnju nafte dozvoli sto postotno korišćenje amortizacionog fonda za zamenu opreme. Zbog toga se predlaže da se u glavi XVI, tačka 4, stav 2, iza reči »zračnog saobraćaja« doda: »rudarstva i proizvodnje nafte«.

Sa ovom promenom stav 2 tačke 4 glave XVI glasio bi:

»Sredstva amortizacionog fonda za zamenu opreme privredna preduzeća mogu koristiti u iznosu koji odgovara postotku istrošenosti (otpisa) osnovnih sredstava prema stanju iskazanom u knjigovodstvu. Izuzetno preduzeća pomorskog, rečnog i zračnog saobraćaja, rudarstva i proizvodnje nafte mogu koristiti uplaćena sredstva za zamenu opreme u punom iznosu.«

Beograd, 8-III-1954 god .

Narodni poslanici:

Čeh Drago, s. r., **Nikolić Božidar**, s. r., **Škrinar Vili**, s. r., **Šterban Karlo**, s. r., potpis nečitak, **Benčič Stane**, s. r., **Grešak Ivan**, s. r.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li još ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Pošto se niko više ne javlja, molim pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća da se izjasni o podnetom amandmanu.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Predlažem, drugovi narodni poslanici, da ne usvojimo ovaj amandman. Naime, i druge grane mogle bi da postavljaju iste zahteve da bi obezbedili sredstva. S druge strane, ako usvojimo ovaj amandman onda ćemo izmeniti sredstva za investicije. Ne bih se složio sa ovim amandmanom.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prelazimo na glasanje. Prvo glasamo o predloženom amandmanu. Ko je *za* amandman koji je predložila grupa narodnih poslanika na čelu sa narodnim poslanikom Čeh Dragom? (Manjina diže ruku). Ko je *protiv* amandmana? (Većina diže ruku). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Konstatiram da je amandman većinom odbijen.

Prelazimo na glasanje. Prema odluci koju smo donijeli na početku glavu XVI — Stope amortizacije glasamo kao odjel. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema).

Prelazimo na glavu XVII — Kamatna stopa na osnovna sredstva. Ko želi da diskutira? (Niko se ne javlja). Prelazimo na glasanje. Da li se prima odjeljak 1)? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Odjeljak 2). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Odjeljak 3). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Odjeljak 4). Da li se prima? (Prima). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Odjeljak 5). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava? (Niko).

Odjeljak 6). Da li se prima? (Prima). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Odjeljak 7). Da li se prima? (Prima). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja (Niko).

Odjeljak 8). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na glavu XVIII — Kamatna stopa za kratkoročne kredite. Ko želi da uzme riječ. (Niko se ne javlja). Prelazimo na glasanje.

Odjeljak 1). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Odjeljak 2). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Odjeljak 3). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Odjeljak 4). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja (Niko).

Odjeljak 5). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja (Niko).

Odjeljak 6). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja (Niko).

Odjeljak 7). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja (Niko).

Prelazimo na glavu XIX — Rokovi otplate zajmova za investicije i izdvajanja sredstava iz Općeg investicionog fonda. Ko želi riječ? (*Mijo Đurić*: Ja.) Ima riječ narodni poslanik Mijo Đurić.

Mijo Đurić *(Izborni srez Zenica grad, NR Bosna i Hercegovina)*: Poznato vam je kako su preduzeća učestvovala u konkursu za kredit. Rudnik mrkog uglja u Zenici ponudio je 2% kamate i odbijen je. Ali, taj rudnik mrkog uglja već je utrošio na otvaranje nove jame oko 150 miliona dinara, i to 59 miliona u 1953 godini što je kreditirao gradski narodni odbor. No, nije samo to. Ako bi sad rudnik mrkog uglja u Zenici odustao od dalje investicione izgradnje te jame, onda, ustvari, treba kroz godinu dve dana da prestane da radi zato što

će njegova stara jama presušiti. Taj rudnik mrkog uglja Zenica snabdeva železaru sa nešto oko 50%, a to znači oko 350 tona dnevno uglja, sa istom tolikom količinom snadbeva i elektranu u Zenici.

Smatram da bi trebalo i rudnik mrkog uglja u Zenici da uđe u ovaj odeljak 10 glave XIX i da taj odeljak glasi tako da pored rudnika mrkog uglja Kakanj stoji mrki ugalj rudnika Zenice, umesto samo »rudnik mrkog uglja Kakanj«.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li još ko želi riječ? *(Ing. Pavle Šumanovac:* Ja.)

Ima riječ narodni poslanik ing. Pavle Šumanovac.

Ing. **Pavle Šumanovac** *(Izborni srez Sombor, APV — NR Srbija):* U glavi XIX u tački 7 govori se o otplati anuiteta za vinograde, voćnjake i zgrade na poljoprivrednim gazdanstvima. Ja sam još pre podne najavio o ovoj tački da nas šest poslanika podnosimo amandman koji se odnosi na melioracije; tražili smo da se odloži početak plaćanja.

Obrazlažem to sledećim: melioracije su — ovde naročito mislim na navodnjavanje — vrlo skupe investicije. One po hektaru iznose 150.000 dinara a penju se i do 300.000 dinara.

To je nova tehnička mera, poljoprivrednici su nenaviknuti na nju, i, prema tome, ne može se očekivati prve godine da će navodnjavanje uspeti punim efektom. To će trajati dve ili tri godine; treba da se oni nauče. Prema tome, bilo bi ekonomski pogrešno već prve godine tražiti otplatu anuiteta. Zato predlažem sledeći amandman: »Otplata anuiteta za investicije na melioraciju razvodne mreže počinje teći posle tri godine«.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ ing. Vojin Popović.

Ing. **Vojin Popović** *(Izborni srez Novi Pazar, NR Srbija):* Ja bih hteo, drugovi, ustvari da obrazložim amandman na glavu XIX, odeljak 10) tačka 4. Ja predlažem da se posle podtačke d) doda podtačka e) koja bi glasila: »Tekstilna fabrika Novi Pazar«. To znači da se i ona uvrsti u ona preduzeća koja odlukom Saveznog izvršnog veća mogu dobiti kreditna sredstva. Ovo podnosim iz razloga što je ova fabrika u građvinskom pogledu završena, potrošeno je nekoliko stotina miliona dinara, a potrebno je još svega 20% građevinskih radova. Iz tih razloga predlažem da se ovaj amandman prihvati.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Župunski.

Žarko Župunski *(Izborni srez Zrenjanin, APV — NR Srbija):* Ja bih drugovi narodni poslanici, govorio u vezi sa ovom glavom, odeljak 10, tačka 3. Tu se kaže da se ovlašćuje Savezno izvršno veće da donese odluku kojom će se ovlastiti Upravni odbor Narodne banke da odobri zajmove za investicione objekte čiji su investitori zbog neispunjavanja uslova odbijeni na prvom natjecanju radi dobijanja zajmova iz Investicionog fonda. Ja bih govorio u vezi sa jednim novim, velikim prehranbenim kombinatom u Zrenjaninu, koji nije lokalnog karaktera. U taj objekat društvena zajednica dosada je uložila oko 3 i po milijarde dinara, a bruto produkt tog kombinata je oko 5 milijardi dinara. To je objekt opštejugoslovenske vrednosti. Ja sam podneo amandman da se u odeljak 10 uvrsti i prehranbeni kombinat u Zrenjaninu, to jest da i on može dobiti investiciona sredstva za svoje dovršenje. Taj objekat će u toku 1954 godine proizvoditi svoj osnovni proizvod — skrob, ali za složeniju proizvodnju, to jest za preradu skroba, potrebna su sredstva. Kod se počne sa tom finijom proizvodnjom mi ćemo dobijati jednu količinu koju možemo da izvozimo, što bi moglo u krajnjoj liniji da poboljša naš platni bilans. Drug Osman Karabegović je govorio o tome da bi trebalo da idemo na to da naša industrija proizvodi opremu koju sada iz uvoza još uvek moramo da dobijamo. To je tačno. Mislim da je to sasvim na mestu, ali smatram da bi trebalo i ekonomski da proračunamo, još u toku ove godine, šta je rentabilnije: da li da idemo na osvajanje uvozne opreme, što može da traje godinu, dve godine pa možda i više ili da uvezemo opremu za dovršenje prehranbenog kombinata koji može da poboljša naš platni bilans sa inostranstvom. Tu je u pitanju oko 475 miliona dinara za investicije u tom preduzeću. Ja predlažem Domu da usvoji ovaj amandman da se prehranbenom kombinatu u Zrenjaninu omogući dobijanje kredita.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Pera Gajić.

Pera Gajić *(Izborni srez Banja Luka, NR Bosna i Hercegovina):* Predlažem, drugovi, da se u vezi sa tačkom 10 pod 3., u kojoj se govori o tome da se odobre zajmovi za investicione objekte čiji su investitori odbijeni na prvom konkursu za davanje zajmova, da se tu nabroji i tvornica celuloze u Prijedoru. Tvornica je već podnela svoj zahtev za izgradnju tvornice papira u Prijedoru. Ekonomski i tehnički elaborat je već bio u Saveznom izvršnom veću ali je radi raznih redostataka odbijen.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Laza Stanojković.

Lazar Stanojković *(Izborni srez Vladičin Han, NR Srbija):* Ja bih postavio jedno pitanje u vezi sa ovim investicijama i kreditima za koje se stavlja rok. To pitanje se odnosi na traktore. Ovaj rok otplate od pet godina mislim da poljoprivredne organizacije neće moći da koriste.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Trajanovski.

Dragan Trajanovski *(Izborni srez Štip, NR Makedonija):* Nešto u vezi sa prigovorom Šumanovca na odjeljak 7) glave XIX. Odmah ću reći da nisam za to da otplata anuiteta počne baš posle tri godine, a evo zašto. Ima raznih melioracija. Ako postavimo da otplata počinje posle tri godine desiće se da oni melioracioni objekti koji mogu već u prvoj godini dati pune rezultate, neće otplaćivati zajam. To će destimulativno delovati na poljoprivredna dobra ili zadruge. I obrnuto, ima i takvih melioracionih objekata koji po svom karakteru ne mogu u prvoj godini pokazati rezultate. Znamo da će takvo poljoprivredno dobro doći u teškoće zbog otplata. Zato mislim da treba da nađemo sredinu. Ako usvojimo amandman Šumanovca da otplata počne posle tri godine pojaviće se to da će ovaj rok destimulativno delovati na pojedine poljoprivredne organizacije. Isto tako ako usvojimo kako je predloženo neće biti zgodno. Zato mislim da poslednja rečenica u tački 7) odeljak 10 glasi »Za melioraciju posle jedne, dve ili tri godine«, što znači da otplata anuiteta za melioracije počinje posle jedne, dve ili tri godine. Zašto ovo predlažem? Smatram da će se time ostaviti mogućnost da se u svakom konkretnom slučaju prilikom traženja kredita rešava da li će otplata početi u prvoj, drugoj ili trećoj godini. Na taj način mi ćemo suzbiti šablone u pogledu raznih rejona u vezi s melioracijama. Ima rejona u kojima melioracije još u prvoj godini mogu dati rezultate, a ima rejona u kojima melioracije ne mogu odmah dati rezultate. Stoga ja molim da usvojimo ovaj amandman da otplata anuiteta počinje posle jedne, dve ili tri godine. Na taj način imamo mogućnost da rešavamo o svakom konkretnom slučaju.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Narodni poslanik drug Šumanovac želi da govori povodom svog amandmana o kome je govorio i drug Trajanovski.

Ing. **Pavle Šumanovac** *(Izborni srez Sombor, APV — NR Srbija):* Drugovi i drugarice, dozvolite mi da ponovo govorim jer se radi o predlogu koji sam ja dao. Kada je reč o melioracijama mi znamo da se od 50 do 100% melioracija finansiraju iz sredstava najšire zajednice, iz budžeta bez vraćanja. Kada su u pitanju melioracije u cilju navodnjavanja kod nas, onda treba imati u vidu to da smo jedne godine od suše imali štetu od 144 milijarde. Drugo, treba voditi računa o tome da ništa efikasno nemamo u borbi protiv suše, nego jedino vodu. Treće, treba imati u vidu da dovođenje vode na njivu košta 150.000 dinara po hektaru i da poljoprivreda na izgrađenom objektu neće dati 5.830 dinara koliko godišnje pripada anuiteta po hektaru.

Ja vas pitam, drugovi, da li je ekonomski racionalno i opravdano utrošiti 100 miliona pa onda pustiti tri godine da stoji neiskorišćeno, jer u protivnom ako bismo hteli pritiskom da iznudimo otplatu anuiteta postigli bismo to da niko ne bi dao ništa, jer se radi o bezbroj privrednika, a to smo manje-više već objasnili, sa slabom ekonomskom snagom i nenaviklih i nenaučenih tim agrikulturnim merama. Navodnjavanje je vrsta agrikulture za koju je potrebno tri do pet godina da se uđe u posao da bi se došlo do punog efekta. Dalje navodnjavanje povlači za sobom velike investicije samog gazdinstva.

Gazdinstvu je potrebno đubrivo, a za đubrivo je potrebna stoka. Gazdinstvo mora da uloži svojih sredstava 30 do 40.000 po hektaru i još treba da plati prve godine 5.000 din. anuiteta. Ja vas uveravam, drugovi narodni poslanici, da od same mere navodnjavanja ekonomski neće biti ništa. Prema tome, ja vas molim da iz čisto ekonomskih razloga shvatite da investirane pare u objekte za melioraciju treba vraćati posle tri godine od dana uzimanja kredita, kad već nismo u materijalnoj snazi da iz budžeta 50% investiramo u ovu vrstu investicija.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima Nikola Sadžak.

Nikola Sadžak *(Izborni srez Stara Pazova, APV — NR Srbija):* Imam primedbu na rokove otplata traktora i rokove otplata za voćnjake i vinograde. Predlažem da se rokovi za otplatu traktora produže na 10 godina, a rokovi za voćnjake i vinograde da se produže za 25 godina. Ovo činim iz razloga što može da se desi da će traktori, proizvedeni ove godine biti takvi da će im amortizacija biti velika. Pretpostavljam da će traktor, koji vredi oko 2,5 miliona dinara, zahtevati godišnju otplatu od oko 1 milion dinara. Mislim, da bi se time poskupila proizvodnja.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima ovdje amandman koji je podnio drug Stjepan Skubić. Da li drug Skubić želi da dâ obrazloženje uz ovaj amandman.

Stjepan Skubić *(Izborni srez Zagreb, NR Hrvatska):* Ja mislim da je situacija sasvim jasna i da nema potrebe da amandman obrazlažem, pošto je to obrazloženje dato javno kroz štampu.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ovdje imamo već sedam osam amandmana. Da li se još neko javlja za riječ? Ako se niko ne javlja za riječ mogli bismo da pređemo na glasanje. Drug Skubić Stjepan traži u svom amandmanu da se stav 3 izmijeni i da se rok za otplatu zajma poveća na 50 godina. Molim druga Osmana Karabegovića da se izjasni o ovim amandmanima.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Drugovi, što se tiče rokova oni su usklađeni sa vekom trajanja. S druge strane, rokovi imaju i taj smisao da u određenoj meri usmeravaju strukturu investicija.

Ja se ne bih složio sa predloženim rokovima, jer bismo na taj način narušili dva osnovna kriterijuma: vek trajanja i usmeravanje investicija u određenim oblastima.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima još jedan amandman u kome se traži da rok bude 10 godina.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja mislim da uopšte ne bismo mogli menjati ove rokove, jer se onda čitav odnos poremećuje.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Drug Vojin Popović želi da da jedno objašnjenje.

Ing. **Vojin Popović** (*Izborni srez Novi Pazar, NR Srbija*): Drugovi, mi smo već izglasali da se prvi kredit za poljoprivredne mašine plaća posle jedne godine dana. Prema tome, u ovoj 1954 godini neće se plaćati anuiteti za traktore i mašine, a u 1955 godini mi ćemo ponovno rešavati ovo pitanje. Predlažem da prihvatimo tekstove onako kako su formulisani Predlogom društvenog plana.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prema tome, možemo staviti ovu glavu na glasanje. *(Stjepan Skubić:* Pošto sam čuo ovo obrazloženje druga Popovića povlačim svoj amandman.) — Pitam druga Nikolu Sadžaka da li povlači svoj amandman. *(Nikola Sadžak:* Posle ovog objašnjenja i ja povlačim svoj amandman).

Prema tome, stavljam na glasanje odjeljak 1). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se neko uzdržao? (Nije).

Stavljam na glasanje odjeljak 2). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije).

Stavljam na glasanje odjeljak 3). Da li se prima? (Prima). Da li je ko *protiv?* (Nije). Da li se ko uzdržao? (Nije).

Stavljam na glasanje odjeljak 4). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije).

Stavljam na glasanje odjeljak 5). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije).

Stavljam na glasanje odjeljak 6). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije).

Na tekst odjeljka 7) imamo dva amandmana. Molim druga Osmana Karabegovića da se izjasni o ovim amandmanima.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ne vidim razloga da ne usvojimo ovu dopunu za melioracije. U smislu ovih amandmana treba da prihvatimo predlog da se posle tri godine otplaćuju anuiteti.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Pošto je ovo usvojeno od strane Saveznog izvršnog vijeća, amandman druga Šumanovca postaje sastavni dio zakonskog prijedloga.

Izvestilac Odbora za narodnu privredu ing. **Boris Bakrač:** Ako ne usvojimo kako je ranije predloženo postojaće izvesna nelogičnost. Ja mislim da su u pitanju sitne sume. *(Glasovi:* Nisu to sitne sume!), pa se može preći na sistem vraćanja kredita posle jedne, dve i tri godine.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Stavljam na glasanje tekst koji je izmijenjen prema prijedlogu narodnog poslanika Pavla Šumanovca. Ko je *za* taj tekst, neka digne ruku. (Većina diže ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržao? (Jedan poslanik se uzdržao od glasanja). Prema tome, odjeljak 7) je usvojen većinom glasova.

Stavljam na glasanje odjeljak 8). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije).

Stavljam na glasanje odjeljak 9). Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije).

Na odjeljak 10) imamo dva amandmana. Na tačku 3 ovoga odjeljka dao je jedan amandman Župunski Žarko. Molim druga Osmana Karabegovića da se izjasni o ovom amandmanu. Ustvari, ima ovdje četiri amandmana na odjeljak 10). Ja ih predajem drugu Osmanu Karabegoviću da se sa njima upozna.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Drugovi, ja sam danas dopodne objašnjavao drugovima narodnim poslanicima taj odnos traženja kredita i obima sredstava u opštem investicionom fondu.

Ovo što je sada uneto u Predlog društvenog plana bio je amandman na prvobitni tekst. To je ušlo pod uslovom da Banka bude ovlašćena da utvrđuje procenat od godišnje tranše za dobivene kredite u 1954 godini. Kako vidite, ovde je pretežan deo elektroprivrede i to iz poznatih razloga koje smo danas čuli.

Ja mislim da taj princip ne bismo smeli narušiti. Onaj ko je iz opravdanih razloga odbijen, ne može ga sada unositi. Ko je odbijen bez razloga, tj. ako je Banka pogrešila prema uredbi, ima pravo da se žali. Prema tome, ja se nikako ne bih složio da ovde ubacujemo nove objekte. Jer i ovde nabrojani objekti, bilo da su ponudili nižu kamatu bilo da su objekti elektroprivrede, svi su tako široki da, prema raspoloživim investicijama, ja mislim nema nikakvog smisla da ih ovde, jedan po jedan ponovo ubacujemo. Ako bismo išli tim putem onda ćemo prvobitni plan proširiti, a to nema nikakvog smisla, jer ćemo ovim proširivanjem ugroziti izgradnju onih objekata koji se moraju završiti. Mi bismo na taj način onemogućili izgradnju

objekata koji će moći da proizvode u 1954 godini. Prema tome, ja se ne bih složio ni sa predlogom za skrobaru u Zrenjaninu, ni sa predlogom za celulozu u Prijedoru, ako su već odbijeni sa konkursa.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prelazimo na glasanje odjeljka 10. Ko je *za* amandman druga Župunski Žarka? (Manjina diže ruku). Ko je *protiv?* (Većina). Da li se neko uzdržao? (Dva poslanika se uzdržavaju). Prema tome, amandman druga Župunskog nije prihvaćen. *(Pero Gajić:* Ja povlačim svoj amandman).

Stavljam na glasanje amandman koji je dao drug ing. Vojin Popović za tekstilnu fabriku u Novom Pazaru. Ko je *za* ovaj amandman, neka digne ruku. (Dva narodna poslanika dižu ruku). Ko je *protiv?* (Svi ostali dižu ruku). Da li se neko uzdržao? (Nije).

Stavljam na glasanje amandman koji je dao drug Đurić Mijo za ugljenokop u Zenici. Ko je *za* ovaj amandman, neka digne ruku. (Dva poslanika dižu ruku). Ko je *protiv?* (Svi ostali dižu ruku). Da li se neko uzdržao? (Nije).

Prema tome, oglašujem da su svi amandmani i prijedlozi uz odjeljak 10) odbijeni. Ko je *za* odjeljak 10, neka digne ruku. (Većina diže ruku). Ko je *protiv?* (Nekoliko poslanika diže ruku). Da li se neko uzdržao? (Nije).

Drug Stanojković je postavio pitanje u pogledu otplate kredita za traktore guseničare. Da li drug Stanojković želi da ponovo postavi ovo pitanje?

Lazar Stanojković *(Izborni srez Vladičin Han, NR Srbija):* Ja sam postavio pitanje da li se otplata za traktore odnosi i na traktore guseničare, jer smatram da ta otplata nije dobra, zato što je predviđeno da traktor traje pet godina.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li drug Karabegović želi da odgovori na ovo pitanje?

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja mislim da se to odnosi na sve vrste traktora.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li je narodni poslanik drug Stanojković zadovoljan odgovorom? *(Lazar Stanojković:* Čuo sam odgovor i zadovoljan sam).

Prelazimo na glavu XX — Obračunske plate. Riječ ima drug Norbert Veber.

Norbert Veber *(Izborni srez Zagreb srez, NR Hrvatska):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, predloženi način formiranja obračunskih plata, kako je to predviđeno u glavi XX Predloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu, znači uklapanje starog sistema formiranja neoporezivih plata u sada razrađeni privredni sistem.

Jedan od ciljeva novih instrumenata u našem privrednom sistemu je da se preduzeća postave u ravnopravniji međusobni položaj nego što su bila primenom stopa akumulacije i fondova. Stimuliranje kolektiva trebalo bi da bude rezultat boljeg gazdovanja i rada radnika i službenika svakog preduzeća. Svi ostali instrumenti Predloga društvenog plana u 1954 godini uglavnom i deluju u tom pravcu. Međutim, naš platni sistem, kao jedno od najosetljivijih pitanja koje radne ljude, razumljivo, i najviše interesuje, nije upravljen u tom pravcu. Vratili smo se natrag, na stari sistem, koji nosi u sebi niz slabosti. Takav sistem je, po mom mišljenju, neodrživ. Ja ću ipak glasati za njega samo iz razloga, jer ne vidim mogućnosti da ga sada menjamo, kada treba da prihvatimo Predlog društvenog plana, koji je već inače u zakašnjenju. Ja ipak smatram da je bilo boljih rešenja, koja bi i u pitanje platnog sistema unela više reda.

Dozvolite mi zbog toga da kažem još izvesne stvari pred ovim visokim Domom u vezi sa platama i platnim sistemom u našoj privredi, i da dam konkretan predlog koji bi, po mom mišljenju, mogao pomoći da pronađemo bolje rešenje.

Kao što svi znate, u vezi sa razradom privrednog sistema najviše se u radnim kolektivima diskutovalo o platnom sistemu i platama. Ta diskusija se naročito razvijala nakon objavljivanja Odluke o primeni planskih instrumenata za 1954 godinu u »Službenom listu FNRJ«, br. 52 od 26 decembra 1953 godine, gde su pod IV objavljene obračunske plate i razvrstavanje preduzeća u grupe. Sve diskusije koje su vođene oko plata i platnog sistema pre objavljivanja pomenute odluke, bazirale su se na postavci, da se ukupni platni fond radnika i službenika u našoj zemlji neće i ne može smanjiti, te da, prema tome, i sam sistem ne sme dovesti do smanjenja plata, osim eventualne manje preraspodele. Prilikom objavljivanja obračunskih plata drugovi iz Saveznog zavoda za planiranje tvrdili su da su obračunske plate 10% niže od neoporezovanih plata u 1953 godini. Tako se može tumačiti i Uredba o platama radnika i službenika privrednih organizacija (»Službeni list FNRJ«, br. 56 od 31 decembra 1953 godine), prema kojoj se omogućava narodnim odborima srezova i gradova da iz dobiti odobre privrednim preduzećima ceo iznos do 10% od obračunskih plata. Pri tome treba još imati u vidu da je tu uračunato i socijalno osiguranje na iznos iznad obračunskih plata.

I u prvom Predlogu društvenog plana Federativne Narodne Republike Jugoslavije za 1954 godinu, koji je predat narodnim poslanicima januara ove godine, na strani 25, pod odeljkom »Prihodi stanovništva, cene na malo i lična potrošnja«, takođe stoji između ostalog sledeće:

pod — a) Predviđa se povećanje fonda plata za 6% u upoređenju sa 1953 godinom, a u tome prosečnih plata za 2%, itd. — a dva pa-

susa dalje — »obračunske plate koje su u proseku za celu privredu postavljene na nivou 90% od isplaćenih plata u 1953 godini«.

A i direktor Saveznog zavoda za planiranje, drug Sergej Krajger, na prvoj zajedničkoj sednici Odbora za privredu Saveznog veća i Veća proizvođača, 11. II. 1954 godine, ponovio je ista tvrđenja.

Da li je bila ta postavka tačna, nije se moglo proveriti, jer nažalost, ne raspolažemo statističkim podacima o platama, ni statističkim podacima o broju zaposlenih po granama i kvalifikacijama, iako naša statistička služba raspolaže podacima o mnogo manje važnim pitanjima. Pored toga, uz podatke o platama nije data dokumentacija.

Međutim, u diskusijama radni kolektivi su uglavnom ukazivali na činjenicu da objavljena visina obračunskih plata znači osetno smanjenje plata radnika i službenika, i to linearno. Iz tih razloga bilo je nužno celu stvar proveriti u samim kolektivima, odnosno u samoj primeni obračunskih plata kod kalkulacija u preduzećima. Uglavnom, sve primedbe i kritike koje su dolazile od kolektiva, osim uzuzetaka kod kojih postoji problem dobiti, nisu bile uperene protiv sistema obračunskih plata, već protiv razvrstavanja u pojedine grupe i protiv visine obračunskih plata koje su iz toga proizlazile. U diskusijama po kolektivima ukazano je na to da se, zapravo, skoro svima smanjuju neoporezovane plate i da obračunske plate ne pretstavljaju samo 10% manje od neoporezovanih plata prema uredbi iz aprila 1953 godine akamoli od isplaćenih. U tu svrhu i Centralno veće SSJ pozvalo je radne kolektive na što širu diskusiju i na dostavljanje primedbi na grupacije i obračunske plate. Ta diskusija i dostavljeni podaci su samo potvrdili već iznete primedbe radnih kolektiva.

Pored toga, na već pomenutoj zajedničkoj sednici Odbora za privredu Saveznog veća i Veća proizvođača, drug Sergej Krajger izjavio je, između ostalog, i sledeće (prema stenografskim beleškama, a to je objavila i dnevna štampa):

»Sa ovakvom računicom je stvar ušla u plan. Što se tiče obračunskih plata koje su ovde instrumentima plana unesene, i što se tiče pojedinih grupacija, to je rezultat diskusije Sindikata.«

Smatram za svoju dužnost da ukažem na izvesne činjenice da bi drugovi narodni poslanici, a isto tako i naša javnost, bili pravilno informisani, kao i da bi se mogao pravilno sagledati problem plata:

Prvo, sistem obračunskih plata u sklopu razrade privrednog sistema i razvrstavanja privrednih grana i preduzeća u grupe nije rezultat diskusije Sindikata, već je takav sistem postavila komisija koja je razrađivala naš privredni sistem. Sindikati su se sa takvim sistemom složili, jer smatraju da je moguć uz pravilno postavljene visine obračunskih plata i uz pravilno postavljanje i oporezivanje dobiti. To, međutim, ne znači da se ne može naći i bolji sistem. Sindikati, takođe, nisu odlučivali o visini obračunskih zarada, već su u prvoj fazi diskutovali i postavili samo odnose zarada koji bi trebalo da postoje između pojedinih kategorija radnika i službenika s obzirom na stručnost, uslove i težinu rada između pojedinih grana i preduzeća, iz čega je onda proizašlo njihovo razvrstavanje u osam, umesto u pet predloženih grupa. Takav predlog je i dostavljen Saveznom izvršnom veću. O visini obračunskih zarada za pojedine grupe nije se moglo diskutovati, jer se nije raspolagalo konkretnim podacima iz preduzeća o stvarno neoporezivanim zaradama u 1953 godini, kao ni o tome sa kojom visinom neoporezivanih odnosno ostvarenih zarada i brojem radnika su računali planski organi. Pored toga, Sindikati su se oslanjali na to, da je bio principijelno prihvaćen njihov zahtev da do smanjenja platnog fonda u celini ne dođe, što je, uostalom, bio i stav naših privrednih rukovodilaca u svim diskusijama koje su vođene. Sindikati su ipak očekivali da diskutuju o visini plata posle podnošenja predloga o odnosima Saveznom izvršnom veću. Međutim, Savezno izvršno veće nije Sindikatima ni dostavilo predlog o visini obračunskih plata, pa prema tome Sindikati nisu ni mogli diskutovati o tome, pre objavljivanja odluke u štampi.

Drugo, iz svih podataka kojima se sada raspolaže proizlazi da je kritika o visini obračunskih plata radnih kolektiva u većini bila opravdana. Raspolažem ovde podacima Narodne banke za decembar 1953 godine iz 557 preduzeća, u kojima je zaposleno oko 283.000 radnika i službenika. Iz tih podataka proizlazi da su obračunske plate u proseku za sva ta preduzeća ne za 10% niže od neoporezovanih plata iz 1953 godine, već za oko 20% niže, ako se ima u vidu da preduzeća treba da plate i doprinos za socijalno osiguranje na sumu koja se isplaćuje na ime zarada iznad obračunskih plata. Ukupni proseci za sva ta preduzeća izgledaju ovako: prema obračunskom stavu u navedenim preduzećima prosečna obračunska stavka plus 10% iznosila bi 7.908 din. Međutim, pošto se na pomenutih 10% plaća socijalno osiguranje, može se računati samo plus 6,9%, što iznosi 7.685 dinara. To je prosek koji bi bio apsolutno neoporezovan, odnosno prosek koji bi narodni odbori mogli da odobre bez delovanja skale iz Uredbe o platama radnika i službenika privrednih organizacija. Međutim, prosečna neoporezovana plata za ta ista preduzeća u mesecu decembru, prema uredbi iz aprila 1953 godine, iznosila je 8.470 dinara. Dakle, za 1.281 dinar veća od prosečne obračunske plate za ta ista preduzeća, koja iznosi dinara 7.189. Pošto se na taj iznos plaća doprinos za socijalno osiguranje od 45%,

tj. dinara 576, onda izlazi da je iznos od dinara 8.470 + 576, tj. ukupno dinara 9.046 umanjen za oko 20% u odnosu na gore pomenutu obračunsku prosečnu platu.

Raspolažem i sa isplaćenim zaradama za ta ista preduzeća u mesecu decembru, samo ona ne mogu služiti kao apsolutna dokumentacija, jer to nisu potpune isplate i ne prikazuju stvarno stanje, jer obuhvataju samo jedan mesec. Zbog toga ih iznosim samo radi ilustracije. Prema tim podacima isplaćeni prosek u decembru 1953 godine za ista ta preduzeća iznosi 9.441 dinar. Dakle, novih 11% više.

Verujem da se potkrala greška u računicama, koja je, međutim, izazvala opravdano negodovanje radnih kolektiva protiv visine obračunskih plata a samim time i protiv takvog razvrstavanja u grupe, a ne protiv samog sistema.

Svakako da i u predlogu grupisanja preduzeća i odnosima između pojedinih grupa datih od strane sindikata, ima grešaka i nedostataka. Da su, međutim, obračunske plate bile pravilno postavljene, tj. u odgovarajućoj visini, ne bi nastalo takvo negodovanje i mnogo lakše bi se ispravile greške koje su se potkrale.

Po mom mišljenju za tarifnu politiku su odgovorni kako Sindikati tako i državni organi. A pogotovo moraju voditi računa o platama planski organi prilikom razrade društvenih planova. Zato su im, međutim, potrebni statistički podaci o tome tako važnom pitanju kome dosad nije posvećena dovoljna pažnja. Treba napomenuti da i novi Predlog društvenog plana, koji su podneli odbori za privredu Saveznog veća i Veća proizvođača, nema nikakve dokumentacije o tom pitanju.

To nam ukazuje samo na to da je nemoguće dalje voditi tarifnu politiku, kao jedan od najvažnijih faktora u čitavom privrednom sistemu, bez dobrih statističkih podataka kako o broju zaposlenih po kategorijama stručnosti, tako i o ostvarenim platama radnika i službenika. U vezi s tim se ne mogu zadovoljiti sa odgovorom koji je dat na pitanje narodnog poslanika druga Dragog Stamenkovića u vezi statistike. Smatram da je to pitanje vrlo hitno i da se ne možemo zadovoljiti time da se Savezni zavod za statistiku i evidenciju nada da će to pitanje u toku 1954 godine da reši. Potrebno je rešenju tog problema i uvođenju statističke službe o tom pitanju što hitnije pristupiti i u tom pravcu zadužiti odgovorajuće organe.

Isto tako, smatram da u pravilnom vođenju tarifne politike treba da igra važnu ulogu i Institut za proučavanje produktivnosti rada, koji postoji pri Saveznom zavodu za planiranje. Morali bismo učiniti sve da isti u što mogućno većem obimu prouči ta pitanja, te da i sa svoje strane da konkretne predloge o ovom problemu.

S obzirom na važnost tog pitanja i s obzirom da je ono sada potpuno nesređeno i da postoje prilično velike nesrazmere i neopravdano visoke razlike između zarade radnika i službenika, kako pojedinh grana tako i pojedinih preduzeća unutar jedne grane, a u cilju da se to pitanje pravilno reši predlažem da Savezna narodna skupština formira jednu komisiju od narodnih poslanika i stručnjaka koja bi proučila taj problem i podnela odgovarajuće predloge. Predlažem da to bude komisija Savezne narodne skupštine radi toga što bi ta komisija mogla najefikasnije prići tom problemu, prikupiti potrebne podatke i dobiti uvid u stvarno stanje našeg dosadašnjeg platnog sistema, iz čega bi se onda mogli izvući potrebni zaključci i dati konkretni predlozi Skupštini za pravilno rešenje politike plata uopšte.

U vezi sa ovim što sam rekao, podnosim sledeće *(čita):*

PREDLOG ODLUKE

1) Na osnovu člana 98 Poslovnika Savezne narodne skupštine predlažem da se pri Saveznoj narodnoj skupštini formira komisija od narodnih poslanika i stručnjaka za proučavanje pitanja platnog sistema.

2) Zadatak komisije bio bi da prikupi sve potrebne podatke o platama i problemima platnog sistema. Komisija će prikupljeni materijal razraditi i na osnovu toga predložiti Saveznoj narodnoj skupštini konkretan predlog za rešenje platnog sistema u privredi i plata uopšte, kao i eventualnih drugih problema, koji se pojavljuju u direktnoj vezi sa platnim sistemom.

3) Komisija se ovlašćuje da radi prikupljanja što šire dokumentacije problema plata i politike plata, vrši ankete u preduzećima, prikupi sve raspoložive statističke podatke o platama i onome što je sa njima u vezi, od svih organa koji istima raspolažu. Komisija može konsultirati sve one faktore koji bi mogli koristiti kod rešenja tog zadatka.

4) Komisija će u svom radu sarađivati sa odgovarajućim državnim organima, institutima, preduzećima, sindikalnim organizacijama i drugim. Komisija treba da povereni joj zadatak završi najdalje u roku od 6 meseci.

OBRAZLOŽENJE

Prednji predlog obrazlažem time što sada postoje veći neskladi u platama i pošto smatram da u Predlogu saveznog društvenog plana predloženi sistem formiranja obračunskih plata ne odgovara novonastaloj situaciji u našoj privredi, a nije ni u skladu sa ostalim instrumentima društvenog plana. Predloženo rešenje platnog sistema smatram mogućim samo kao privremeno, jer radi kratkoće vremena za detaljnije proučavanje sistema plata sada nije bilo mogućnosti. Predložena komisija trebalo bi da omogući Saveznoj narodnoj skupštini da donese konkretno rešenje toga tako važnog pitanja u sklopu naše celokupne privredne problematike.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Postavlja se pitanje da li da sada prekinemo rad ili da nastavimo. (*Više glasova*: Da prekinemo, umorni smo.) Dobro, onda ćemo sada prekinuti rad s tim da se naredna sjednica održi sutra u 8.30 časova prije podne.

(Sednica je zaključena u 19,10 časova)

САВЕЗНО ВЕЋЕ

6-та СЕДНИЦА

ОДРЖАНА 9 МАРТА 1954 ГОДИНЕ

САДРЖАЈ:

Дневни ред:
1) Претрес Предлога савезног друштвеног плана за 1954 годину;
2) Претрес Предлога закона о буџетима.

Говорници: Влада Зечевић, Јосиф Трајковић, Моша Пијаде (2 пута), др Јерко Радмиловић (7 пута), Никола Кмезић, др Макс Шнудерл, Фрањо Гажи, Драго Гиздић, Крсте Црвенковски, Јован Бељански, Зоран Полич (2 пута), Јакоб Авшич, Стојадин Стојковић, Едуард Јардас (4 пута), Јосип Колар, Мома Марковић и Добривоје Радосављевић.

ПРЕТСЕДАВАО:
ПРЕТСЕДНИК
ВЛАДА ЗЕЧЕВИЋ

ЗАПИСНИЧАР:
ОБРЕН СТИШОВИЋ

Почетак у 10,10 часова

Претседник **Влада Зечевић** *(Изборни срез јадрански, НР Србија):* Отварам шесту седницу Савезног већа. Констатујем да имамо кворум за пуноважно решавање.

Записник данашње седнице водиће записничар Обрен Стишовић.

Молим записничара да прочита записник прошле седнице.

Записничар **Обрен Стишовић** *(Изборни срез моравичко-арилски, НР Србија)* чита записник пете седнице од 8 марта 1954 године.

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте записник. Има ли ко какву примедбу? (Нема). Примедаба нема, записник се оверава.

Пре прелаза на дневни ред молим да чујете саопштења. Извештавам Дом да сам добио писмо од народног посланика другарице Митре Митровић у коме моли отсуство због службеног пута у иностранство и од другарице Катарине Патрногић која моли отсуство због болести. Да ли Дом одобрава тражена отсуства? (Одобрава). Објављујем да су тражена отсуства одобрена.

Пре него што продужимо претрес Предлога савезног друштвеног плана за 1954 годину молим другове народне посланике да ми дозволе да прочитам члан 32 Пословника Савезног већа и то више ради себе него ради вас да не би долазило више до забуне. *(Чита):*

Нико не може говорити на седници пре него што буде тражио и добио реч од претседника.

Пријаве за реч чине се чим се претрес отвори и могу се подносити све до завршетка претреса. Претседник даје реч по реду пријављивања. Пријава може бити писмена или усмена.

Пријављени говорник има право да свој ред уступи другом пријављеном говорнику.

Настављамо претрес Предлога савезног друштвеног плана. Отварам претрес о глави XIV. Ко жели реч? (Нико се не јавља).

Стављам главу XIV на гласање. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се неко уздржао од гласања? (Није).

Објављујем да је глава XVI изгласана.

Прелазимо на главу XV — Друштвени производ, национални доходак и његова расподела.

Да ли има неког од народних посланика који жели да дискутује о глави XV.

Реч има народни посланик друг Јосиф Трајковић.

Јосиф Трајковић *(Изборни срез бујановачки, НРС):* Другови народни посланици, у овој глави која говори о расподели националног дохотка, а и буџетом, предвиђа се 92 милијарде динара за социјалну заштиту. Одмах да кажем, ја не инсистирам да се та сума повећа, јер је она и овако, када се узме све скупа у обзир, прилично велика. Такође, не мислим да износим статистичке податке и да правим нека упоређења са другим земљама, мада нека не би била сувишна, јер смо ми земља са социјалистичким друштвеним поретком чији је циљ да обезбеди свим радним људима бољи живот. Али, ако се неке ствари боље реше, верујем да би се и ова социјала знатно смањила што би омогућило да друштво уштеђена средства корисније употреби.

Где би се могле извршити уштеде?

Прво, приличан број радника, нарочито у пасивнијим срезовима, налази се на материјалном обезбеђењу у очекивању да добије запослење. Сви ми знамо како је измена привредног система учинила да тај проблем по стане акутан. С једне стране, данашњи привредни систем и слободно деловање економских закона, а с друге стране, степен развитка пољопривреде учинио је да приличан број сељака, који се раније повремено запошљавао, сада стално тражи посао; њихов се број стално повећава. Пред нашим очима одвија се свима нама добро познат процес индустиског и привредног развитка земље који условљава и промену социјалне структуре. Унапређење пољопривреде, стварање прерађивачке индустрије несумњиво ће утицати на апсорбовање овог вишка радне снаге на селу. Међутим, један већи број ће неминовно морати да иде у индустрију и на јавне радове.

У Предлогу савезног друштвеног плана каже се да ће повећање индустриске производње омогућити да се запосли нових 42.000 радника и службеника, што ће првенствено учинити да се реши питање незапослених по градовима. Такође се Предлогом друштвеног плана предвиђа већа сума за јавне радове, у којима само Армија учествује са шест милијарди динара за изградњу путева. Ови јавни радови допринеће у доброј мери запослењу већег броја људи са села.

Али у реализацији ових инвестиција и запошљавања искрсава један проблем. Наиме, путеви и пруге пролазе кроз одређене крајеве одакле ће се у првом реду и запослити људи. Зато се поставља питање како ће се омогућити запослење извесном броју радника из удаљенијих крајева и на тај начин скинути их са социјале. Досадашњи прописи не обавезују никог на неку сразмеру. Например, у два суседна среза у врањском крају око 1500 људи траже запослење, од којих је већи број на социјали и на интервенцију Бироа за посредовање рада често је са разних страна одговарано како се нема могућности за смештај радника. С друге стране, тамо где се изграђују кључни објекти, где се они пуштају у погон запошљава се приличан број људи са села који по свом имовном стању могу да обезбеде себи егзистенцију у пољопривреди, а овако нису ни радници ни земљорадници.

У вези са овим проблемом, по мом мишљењу, треба урадити две ствари: прво, да предузећа обезбеђују смештај и за раднике из других крајева, и друго, изменити прописе о служби рада и запослењу у правцу успешног решавања проблема вишка радне снаге из пасивних крајева.

Други проблем јесте социјална и здравствена заштита. У вези са овим поставља се питање да ли материјална средства која се предвиђају и која могу једино да се обезбеде нису у несразмери са законским прописима који пружају широка права грађанима. Посматрано кроз праксу са терена, рекло би се да материјалне могућности не одговарају правима условљеним законским прописима. Ја не инсистирам на повећању тих средстава, већ, напротив, на усклађивању прописа са нашим материјалним могућностима. Наиме, повећавати социјалну и здравствену заштиту у оној мери у којој расту наше производне снаге и национални доходак, јер неиспуњавање неких права ствара одређено политичко расположење и зато треба ревидирати неке прописе.

Даље, хтео бих у вези с тим да кажем да извесна социјална давања нису на свом месту. Ради се о пензијама и дечјем додатку. На дан 1 маја 1953 године у нашој земљи било је око 350.000 пензионера. Не ради се овде о оним људима који су по свим моралним и законским правима стекли пензију и који ће је стицати, него о једном броју људи који немају никаквих разлога да траже од заједнице и узимају, јер јој ништа нису дали, штавише многа су јој зла нанели. Наиме, разни бивши профитери и експлоататори, бивши шпекуланти и паразити, разна бивша приватна занимања, изигравајући прописе и служећи се разноврсним доказима стекли су и стичу пензије. У тој групи су и разни крвници из бивших ненародних режима, разни жандарми и агенти, судије који су радничке борце слали на вешала и у казамате. Према тим елементима наша се заједница мора односити на одговарајући начин, и зато предлажем ревизију пензионих аката, чиме би се извршиле велике материјалне уштеде и завело би се једно правичније стање у тој области.

И на крају, дотакао бих се дечјег додатка. У 1953 години издато је 45 милијарди дечјег додатка на 1,410.000 деце. Ово питање је сувише деликатно да би се без озбиљних студија и анализа могло нешто одређеније да каже. У писменом извештају Савезног извршног већа, поднетом на прошлом заседању, каже се: „Дечји додатак претрпео је отада (дана доношења) неколико измена и све више прераста уствари у породични додатак у учешће заједнице у збрињавању породице с децом, што му је и основни смисао".

У народу се баш тако и схвата да је дечји додатак у суштини породични додатак и баш зато на адресу дечјег додатка, односно породичног, има озбиљних приговора, не у правцу његовог укидања, већ његове расподеле. И поред свих цензуса и прописа може се видети маса случајева неоправданог примања породичног додатка нарочито на селу. Због тога на многобројним састанцима на селу то се критикује и траже се оштрији прописи, јер многи, захваљујући том додатку, увећавају

свој посед, купују инвентар, а децу држе у незнању и лошем животу.

По мом мишљењу нешто би у систему породичног додатка требало мењати и зато предлажем да се у овој години то питање од стране Извршног већа и Народне скупштине проучи и предложи један рационалнији систем утрошка средстава заједнице на социјалну заштиту. Чини ми се да ми још морамо у целости полазити од принципа: свакоме према раду а не према потребама, и да социјална давања сведемо на једну строго рационалну основу.

Питања у вези са овом главом упутио сам и Извршном већу.

Претседник **Влада Зечевић:** Има реч претседник Савезне народне скупштине друг Моша Пијаде.

Претседник Савезне народне скупштине **Моша Пијаде** *(Изборни срез Београд I, НР Србија):* Ја сам добио синоћ од друга Трајковића три питања да их упутим Савезном извршном већу. Он је то на крају и споменуо. Међутим, пошто је друг сва та три питања изнео овде приликом претреса, ја мислим да Савезно извршно веће није обавезно да одговори на питања. Ту је претставник Савезног извршног већа, а ви сте друже Трајковићу то убацили овде у претрес, по овој тачки дневног реда и ако претставник Савезног извршног већа хоће да одговори на то, то јест да дискутује с вама, онда је то друга ствар. (Одобравање).

Претседник **Влада Зечевић:** Ко још жели реч о глави XIV? Има реч друг др Јерко Радмиловић.

Др **Јерко Радмиловић** *(Изборни срез Хвар, Брач и Вис, НР Хрватска):* У нашој јавности се често говори о проблемима социјалне заштите некако са извјесним потцјењивањем тих проблема, тако да је већ и сам појам социјлне заштите у нашој друштвеној проблематици добио извјестан потцјењујући назив познат под називом социјални.

Другови, друг је овдје истакао да питања из области социјалног осигурања заслужују своју пажњу. Ја, такође, то мислим, али кад говоримо, другови, о проблемима социјалног осигурања и кад посматрамо цифру која је овдје изражена у расподјели националног дохотка у износу од 92.000,000.000 динара, онда најприје да видимо оно што се односи на тих 92 милијарде динара. Тих 92.000,000.000 динара, другови, — ја овдје могу рећи само отприлике јер ми још не можемо да изнесемо тачно — кретаће се на расходе по линији гране болесничког осигурања. То је несумњиво једна типична грана социјалног осигурања и она ће отприлике да износи око 25 милијарди динара у овој години. Под тим расходом подразумијевамо амбулантно лијечење које може да кошта око 3 милијарде, болесничко лијечење — 7 милијарди и нешто, — лијечење у природним лечилиштима — 694 милиона, апотекарски трошкови — 3.868,000.000, ортопедске справе 628.000, путни трошкови, због тога што у извјесним мјестима немамо одговарајуће лијечнике, нарочито у заосталијим крајевима, — а то је врло слаба наша страна, — 1.122,000.000 динара, материјално обезбјеђење, храварина — 6.306,000.000, материјално обезбјеђење због трудноће и порођаја 534 милиона, погребнина — 420 милиона и остали трошкови у вези са спровођењем болесничког осигурања — 565 милиона. Дакле, отприлике око 25 милијарди динара. Требало би да сносимо трошкове за ове типичне гране социјалног осигурања за које претпостављамо да морају остати у систему нашег социјалног осигурања. Даље, другови, под социјалним осигурањем и његовим даљим гранама подразумијевамо пензионо-инвалидско осигурање, које ће износити за инвалиднину у овој години 648,000.000, за инвалидске пензије око 10 милијарди, старосне пензије 9.693 милиона, породичне пензије 6.033 милиона. Дакле, нешто више од 25 милијарди.

Ја лично сматрам да кад се говори о социјалном осигурању, под појам социјалног осигурања спадају и ове основне гране, наиме, болесничко осигурање и пензионо-инвалидско осигурање. Међутим, на ове 92 милијарде додаје се, другови, и дјечји додатак који претставља огромну суму у укупном износу, који овдје третирамо као износ за социјално осигурање, а то је 39 милијарди и нешто више колико дјечји додатак треба да износи у овој години. Ја претпостављам да ће та сума да износи и више, али по ономе што ће заводи за социјално осигурање да исплате.

Према томе, другови, ако анализирамо ову цифру од 92 милијарде, која носи назив социјалног осигурања, онда ћемо видјети да уствари социјално осигурање у најужем смислу ријечи обухвата трошкове болесничког осигурања — а то је око 25 милијарди и нешто мање — и нешто више од 25 милијарди за задовољење потреба гране пензионо-инвалидског осигурања, — дакле, укупно нешто више од 50 милијарди. Овој цифри од 50 милијарди прикључује се даља цифра од 39 и више милијарди за дјечји додатак. И кад се, другови, посматра социјално осигурање, нарочито с тачке гледишта оптерећења привреде, биће потребно да се са 45% оптерети привреда на износ примљених плаћа и зарада од стране радника и службеника у овој години. Као што вам је познато наши инструменти предвиђају 45% на зараде и плаће ради задовољења потреба социјалног осигурања, укључујући ту све гране, па према томе и дјечји додатак.

Ова је цифра прилична, али ми са 45%, по мом мишљењу, подмирујемо потребе оних грана које леже изван система социјалног осигурања. Као што видите, подмирујемо потребе не само трошкова од 50 милијарди, него и трошкове за 92 милијарде динара, која разлика претставља потребно осигурање за исплату дјечјег додатка.

Међутим, другови, када говоримо о социјалном осигурању морамо имати у виду ове двије стране проблема: с једне стране, проблем социјалног осигурања под којим подразумијевамо, у његовој суштини, обезбјеђење радника и службеника за случај болести — дакле, болесничко осигурање, и осигурање радника и службеника за случај њихове инвалидности — дакле, инвалидско осигурање, и као трећа основна категорија социјалног осигурања — пензионо осигурање.

Дјечји додатак нарочито у овој цифри која износи 32 милијарде, по мом мишљењу, није типична категорија социјалног осигурања. Она је у тако високом износу дошла у првом реду због тога да изврши коректуру на постојеће плаће радника и службеника. Услијед чињенице што је у систему административног руковођења привредом, у систему натуралног обезбјеђења радника и службеника требало да се некако нађе одговарајуће рјешење, одговарајуће рјешење није нађено анализом, рјешењем питања система плаћа, него је нађено једном коректуром система плаћа, која задовољава у потпуности нашу друштвену стварност. Према томе, другови, ова огромна цифра која се даје — 50 милијарди динара — уствари је коректура на постојећи систем плаћа који постоји у нашој стварности.

Нема никакве сумње, другови, када говоримо о социјалном осигурању тешко је то и претпоставити, иако оно има своје слабости, да је могућно — опет то лично мислим — дати заокружен систем социјалног осигурања без претходног рјешења система плаћа у нашој друштвеној заједници. Као што сте видјели из рјешења која се дају у Приједлогу савезног друштвеног плана остаје стари систем плаћа, за који сви знамо да не задовољава интересе наше привреде и претставља један врло значајан проблем. Нема сумње да када будемо ускладили систем плаћа да ћемо самим тим наћи и рјешење питања социјалног осигурања.

Осјетио сам потребу да кажем ових неколико ријечи, јер ме је потакло излагање предговорника — не можда његово директно апострофирање, а чим чујем ријеч „социјала" ја се узбудим. . . . .

Претсједник **Влада Зечевић:** Реч има потпретсједник Савезног извршног већа друг Светозар Вукмановић.

Потпретсједник Савезног извршног већа **Светозар Вукмановић:** Ја бих само неке ствари и овдје подвукао. Прво, питање друга Трајковића о запослењу радне снаге у крајевима у којима неће бити радова. Ми у нашем систему планирања треба да узмемо у обзир, и морамо при планирању да пођемо од тога, да, када има радова у ма ком крају Југославије, мора бити и запослења за све раднике из свих крајева наше земље јер за запошљавање радника нема административних граница у нашем привредном систему. И с обзиром на чињеницу да укупна средства за инвестиционе радове нису мања него прошле године, ја мислим да се тај проблем беспослице не би смио појавити. И на трећи моменат морамо да укажемо — преко њега се обично прелази, а то је да прилична средства стоје на располагању комунама и републикама. По нашим рачунима, по нашој оријентацији ради се тамо око неких 40 милијарди за инвестиционе радове. Али баш кад говоримо о том проблему карактеристично је да су наша настојања ишла на то да смањимо средства републикама, а да повећамо средства комунама, а дотле је тамо било настојања да се што више средстава намени за федерацију, да се средства што више централизују. Значи док је наша тенденција, коначно, да дођемо до тога да сматрамо да нема никакве потребе да федерација кроз буџет финансира извјесне привредне објекте, дотле, обратно, извјесне тенденције постоје да се та средства што више повећају. То је очигледно погрешна тенденција. Та средства фактично постоје и то ће се видети из друштвених планова срезова. Рецимо, има срезова и градова који су до пре неколико дана говорили да немају ни динара за станове, за инвестициону изградњу и молили су за дотације итд. Сада се показало када је приједлог плана био готов да имају три до четири и пет милијарди. О милијардама се ради. Та средства ће коначно доћи до изражаја у друштвеним плановима, јер систем баш и управља на то да та средства мобилишемо. Ми немамо ништа против тога да се она мобилишу. Напротив. То се може само повољно одразити. Ја немам шта више да одговорим на прво питање.

На друго питање, које су, мислим, поставили другови Трајковић и Радмиловић, то је питање читавог нашег система социјалног осигурања. Ја могу само да ово изјавим: Савезно извршно вијеће већ је узело у разматрање читав систем социјалног осигурања да би га прилагодило нашем привредном систему и општем систему децентрализације наше државне управе. Прво, да се оствари самоуправа и у области социјалног осигурања; друго, да предузећа према томе колико отприлике уплаћују у фондове социјалног осигурања, према томе колико радника има, као и према томе колико дотично предузеће оптере-

ћује фондове социјалног осигурања итд.; да се прилагоде прописи — правилно је оно што је друг поставио — да се прилагоде прописи из социјалног осигурања материјалним могућностима, а то је нарочито могућно у области болесничког осигурања. Ти су прописи скоро готови и даће се на дискусију. Ја мислим да ћемо у врло кратком року предложити реорганизацију читавог система социјалног осигурања.

Али, ја бих се конкретно осврнуо на дјечји додатак, на излагање другова о дјечјем додатку. Колико год је тачно оно што су они износили: шпекулације од стране извјесних полуратника, сељака који имају своје куће, имања, тј. колико је то тачно у вези са цензусом тачно је, исто тако и то, нарочито у развијенијим републикама, да је тај цензус прилично дестимулативан за раднике који имају своју башту, организују производњу у својој башти, кући, итд., тако да ја не бих могао да предложим да се ма шта за сада мења. Ја бих хтио ипак да подвучем једну ствар. Дјечји додатак у нашем систему је саставни дио плате. Реална надница нашег радника је нижа, испод нивоа у средњеевропским земљама, и када говоримо о висини дјечјег додатка код нас, ми треба да говоримо о висини зараде радника. То је саставни дио зараде радника. Нарочито радника са породицом. И док год ми имамо овако ниске зараде, по мом мишљењу, остаће овако велики дјечји додатак. Истина, тачни су и приговори да он дестимулативно утиче на производност рада, истина је да се јављају разне шпекулације, нарочито их чине они који имају имање итд. То је тачно. Али, тачно је и ово да је реална надница нашег радника страховито ниска и да се дјечји додатак мора посматрати с тог аспекта. Ја не бих, по мом мишљењу, много задирао у то питање. Но, уколико буду потребне извјесне коректуре оне ће се у склопу опште дискусије о читавом систему социјалног осигурања и поставити. Зато сматрам да у овај Приједлог друштвеног плана не треба уносити никакве измјене.

Што се тиче трећег питања друга Трајковића ја на њега не могу да одговорим јер није везано за Приједлог друштвеног плана. На крају, иако није у вези са питањима, која су сада постављена, ја бих хтио да подвучем једну ствар из јучерашње дискусије. Када човјек чита јутрошњу нашу штампу добија једну апсолутно погрешну слику о дискусији која се води у овом Дому. Наиме, тамо стоји да сам ја у име Извршног вијећа прихватио снижење цијена за сачму, мекиње и шта ти ја знам, итд. итд. То значи да овај Дом одређује цијену сачме, а у нашем привредном систему ми смо само задржали изузетак за поједине монополне произвођаче на тржишту, само смо то задржали. Ја сам јуче говорио пола часа о томе да, уколико је потребно да се забрани извоз мекиња, да би се могло што више мекиња оставити за домаће тржиште, да то ми прихватимо. А о одређивању цијена мекињама, то је само фантазија новинара! Ето толико. (Аплауз).

Претсједник **Влада Зечевић:** жели ли ко од народних посланика још реч о овој глави? Има реч народни посланик друг Јерко Радмиловић.

Др **Јерко Радмиловић:** *(Изобрни срез Хвар, Брач и Вис, НР Хрватска):* Другови, из излагања друга Вукмановића потпретсједника Савезног извршног вијећа, могло би произаћи то да сам ја бранио становиште да се права радника и службеника учине зависним од њиховог материјалног стања, вјеројатно зато што је такав став заузео предговорник. Међутим, ја се слажем са излагањем друга Темпа и сматрам да права радника и службеника не би требало везивати за материјално стање, ни радника ни службеника.

Претсједник **Влада Зечевић:** Жели ли још ко реч? (Не јавља се нико).

Стављам главу XV на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није).

Глава XV је изгласана.

Прелазим на главу XVI — Прописи о економским инструментима и мерама за остварење плана.

Ко жели од народних посланика реч? (Не јавља се нико).

Прелазимо на гласање по разделима. Стављам одељак 1) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржава? (Нико). Усвојен је одељак 1).

Стављам на гласање одељак 2). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Усвојен је одељак 2).

Прелазимо на одељак 3). Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Одељак 3) је изгласан.

Прелазимо на одељак 5). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Четврти одељак је изгласан.

Прелазимо на одељак 5). Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Пети одељак је изгласан.

Глава XVI је изгласана.

Прелазимо на следећу главу XVII — Каматна стопа на основна средства. Ко жели реч од народних посланика? (Не јавља се нико).

Стављам на гласање одељак 1). Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Први одељак је изгласан.

Прелазимо на одељак 2). Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Нико). Други одељак је изгласан.

Прелазимо на одељак 3). Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Трећи одељак је изгласан.

Прелазимо на одељак 4) Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Четврти одељак је изгласан.

Прелазимо на одељак 5). Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Пети одељак је изгласан.

Прелазимо на одељак 6). Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Шести одељак је изгласан.

Прелазимо на одељак 7). Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Седми одељак је изгласан.

Прелазимо на одељак 8). Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Осми одељак је изгласан.

Цела глава XVII је изгласана.

Претседник **Влада Зечевић:** Прелазимо на главу XVIII — Каматна стопа и отплате за краткорочне кредите. Ко жели реч по овом питању? (Нико). Према томе, прелазимо на гласање. Стављам на гласање главу XVIII, одељак 1). Ко је *за* овај одељак, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Према томе одељак 1) је изгласан.

Стављам на гласање одељак 2) главе XVIII. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Према томе, изгласан је и одељак 2) главе XVIII.

Стављам на гласање одељак 3). Ко је *за* одељак 3), нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава? (Нико). Према томе, одељак 3) је изгласан.

Стављам на гласање одељак 4). Ко је *за* овај одељак, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава? (Нико). Према томе, одељак 4) је изгласан.

Стављам за гласање одељак 5). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава? (Нико). Према томе, изгласан је одељак 5) главе XVIII.

Стављам на гласање одељак 6). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава? (Нико). Према томе, цела глава XVIII је изгласана.

Прелазимо на главу XIX — Рокови враћања зајмова и издвајања средстава из Општег инвестиционог фонда. Ко жели реч о овом питању? Реч има друг Никола Кмезић.

Никола Кмезић *(Изборни срез оџачки, АПВ — НР Србија):* У вези са роковима отплата кредита које дајемо Предлогом друштвеног плана пољопривреди хтео бих да кажем неколико речи. У досадашњем нашем развитку свима је јасно да смо морали да идемо на подизање тешке индустрије, као основну базу за изградњу социјализма. У том погледу ми смо досад постигли крупне резултате. С обзиром да смо ми у изградњи наших кључних објеката при крају, — неки су пуштени и у погон, а неки се завршавају и током идуће године биће пуштени у погон, — наша заједница је већ сада, на овом ступњу нашег привредног и друштвеног развитка, у могућности да ове године, као што смо видели из Предлога савезног друштвеног плана, одвоји знатна средства за унапређење пољопривреде и подизање продуктивности у пољопривредној производњи. Друг Вукмановић је говорио о том питању и назвао инвестирање у пољопривреди ове године као једну врсту прелазног периода у даљем поклањању пажње развитку наше пољопривреде, која је досад заостајала према развитку наше индустрије.

У Предлогу савезног друштвеног плана за 1954 годину предвиђа се низ крупних мера за подизање пољопривредне производње и даљи развитак наше пољопривреде. Мислим да као најважније треба истаћи да су инвестиције путем кредита, а исто тако и путем буџетских средстава, у овој години знатно веће у односу на досадашње инвестиције у пољопривреди. Предлогом друштвеног плана који сада претресамо за унапређење предвиђено је и низ олакшица, као што су камата, кредити, регреси, ниже каматне стопе и друго. Опорезивање по катастру, подизање прехрамбене индустрије и низ других мера предузимамо да нашу пољопривредну производњу доведемо у склад са нашом индустријском.

У подизању продуктивности у пољопривреди, с обзиром на наше климатске услове, значајну улогу игра питање мелиорације, наводњавања, што је такође предвиђено и о чему се водило рачуна приликом доношења овог Предлога друштвеног плана. Самим тим што је у Предлог друштвеног плана ушло питање наводњавања, питање мелиорације и што је решено питање буџетских средстава и кредита, види се да смо се ми већ у овој години оријентисали, поред ових набројаних мера, и у овом правцу на подизање продуктивности у пољопривреди. С обзиром да наводњавање изискује већа материјална улагања пољо-

привредних произвођача за прве две до три године, због тога што се морао обезбедити сточни фонд, да бисмо имали ђубрива, које је у условима наводњавања нужно и повећано у односу на суво ратарење и због тога што произвођачи морају да обезбеде вештачко ђубриво као средство боље и ефикасније употребе воде, као и због обезбеђивања разног ситног алата који је условима наводњавања нужнији него приликом сувог ратарења, затим с обзиром на потребу стицања искустава у наводњавању, које ми сада немамо, а које ћемо свакако код наших произвођача за следеће 1—3 године стицати, с обзиром на то да ми кредите које ћемо узимати за грађење разводне мреже и које ће произвођачи морати да враћају, како је Предлогом друштвеног плана предвиђено у року од 50 година, а ти ануитети биће прилично високи, око 5.000 динара по катастарском јутру сваке године, дакле с обзиром на све ове околности мислим да би у извесној мери требало стимулирати произвођаче већ сада, одмах у почетку, када улазимо у систем наводњавања. Мислим, кад шире захватамо ово питање унапређивања и развитка наше пољопривреде, треба и то да решимо. Због свега овога сматрам да би требало обезбедити да отплате ануитета почну тећи после 3 године, што се види из свих ових разлога које сам навео. *(Светозар Вукмановић):* Да ли то мислите на мелиорације?) Мислим за разводну мрежу. Другови, ја не мислим да постављам неко питање повећања средстава за мелиорације. Ја се потпуно слажем са свим што је постављено у Предлогу савезног друштвеног плана, пошто је сасвим јасно да у данашњој ситуацији немамо могућности да одвајамо већа средства за мелиорације и наводњавање. Сматрам да би у овој години у границама овог Предлога друштвеног плана, требало одложити плаћања ануитета за 3 године, јер је то, чини ми се, оправдано, и економски и политички, ако хоћете: то ће позитивно деловати и утицати на наше произвођаче, да се упусте у наводњавање, које је, по мом мишљењу, један од врло важних момената за развитак наше пољопривреде, за повећање приноса. Разумљиво, да разне агротехничке мере, које предвиђамо у пољопривреди, имају утицаја на повећање приноса. И у сушним годинама предузимане су те мере. Иако су предузимане у сушној 1951 години агротехничке мере, принос у житородним крајевима није био већи у просеку од 7 метара, а у условима наводњавања, у кишном периоду, и при најслабијој обради и на лошој земљи, просек је бивао 14—15 метара по једном јутру.

Због тога, другови, у име групе од деветнаест народних посланика, са којима сам дискутовао о овом проблему, предлажем овом Дому да се у глави XIX, после одељка 7) унесе нови члан, односно одељак 8) који би гласио: „Отплата ануитета за инвестиције за изградњу разводне мреже за наводњавање почиње тећи после треће године".

Предложени амандман потписали су народни посланици Никола Кмезић, Панин Брана, Кекић Данило, Никшић Ђорђе, Пашко Ромац, Влајковић Радован, Тиквицки Геза, Станка Веселинов, Нађ Јожеф, Змајић Јосип, Алексијевски Димитар, Никола Јакшић, Илија Рикановић, Мартиновић Милан, Цар Петар, Лацковић Мирко, Дачић Јован, Славко Комар, и Звонко Бркић.

Претседник **Влада Зечевић:** Тражи ли још ко од народних посланика реч?

Стављам одељак 1) на гласање. *(Моша Пијаде:* — Да ли овај амандман лажи за тај одељак?) Не. Стављам на гласање први одељак. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико).

Стављам одељак 2) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није).

Стављам одељак 3) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Изгласан је трећи одељак.

Стављам одељак 4) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку) Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Изгласан је четврти одељак.

Стављам одељак 5) на гласање. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Изгласан је пети одељак.

Стављам одељак 6) на гласање. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Изгласан је шести одељак.

Стављам одељак 7) на гласање. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Изгласан је седми одељак.

Сада је на реду осми одељак. Пошто су другови предлагачи поднели амандман стављам овај амандман на гласање, а молим претходно да се о амандману изјасни известилац друг Зоран Полич.

Известилац Одбора за народну привреду **Зоран Полич:** Другови посланици, у име Одбора за народну привреду ја прихватам тај амандман из разлога који је навео посланик који је образложио тај амандман.

Претседник **Влада Зечевић:** Молим претставника Савезног извршног већа да се изјасни.

Потпретседник Савезног извршног већа **Светозар Вукмановић:** У име Извршног вијећа прихватам амандман.

Претседник **Влада Зечевић:** Амандман је прихваћен како су га предлагачи саставили и постаје саставни део Предлога друштвеног плана.

Стављам прихваћени амандман на гласање. Ко је *за* овако предложени амандман, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Изгласан је осми одељак.

Стављам одељак 9) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Изгласан је и девети одељак.

Стављам одељак 10) на гласање. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Изгласан је десети одељак.

Стављам одељак 11) на гласање. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Изгласан је и једанаести одељак. Тиме је цела глава XIX изгласана.

Прелазимо на главу XX — Обрачунске плате. Ко жели од народних посланика да говори о овој глави? (Др *Јерко Радмиловић:* молим за реч.) Има реч друг Радмиловић.

Др **Јерко Радмиловић** *(Изборни срез Хвар, Брач и Вис, НР Хрватска):* Као што је познато процес обрачунских плаћа текао је тако да смо прво имали један приједлог Савезног извршног вијећа који је полазио од становишта са осам категорија, који је полазио од становишта да се обрачунске плаће одређују обзиром на категорије радника и службеника. Међутим, амандманом Савезног извршног вијећа, који је усвојио и Одбор за народну привреду остало се код постојећег режима плаћа у привреди. Ја сам пратио рад на рјешавању питања плаћа и установио сам да постоји једна категорија радника која је по свом начину рада, по својим квалификацијама, по тежини посла таква категорија која заслужује посебну пажњу, то је категорија радника запослених у каменоломима. Наиме, другови, рад у каменоломима претставља свакако такав посао који обзиром на квалификације које треба да имају радници који тамо раде, обзиром на тежину посла који они треба да свршавају, претставља такву категорију, која се, по мом мишљењу, додирује са категоријом радника запослених у рудницима угљена. Једина разлика постоји у томе што радници каменолома треба да имају веће квалификације, али је њихов рад нешто лакши, да тако кажем, што се њихов рад не обавља у рову, него на отвореном простору, под ведрим небом. И пошто овај приједлог обрачуна, који рјешава питање обрачунских плаћа даје могућност да се низу радника и службеника који раде у рудницима угљена, на дневним коповима: у рудницима разнобојних метала, подузећима за производњу и прераду нафте, подузећима црне и обојене металургије, подузећима хемиске индустрије и коксарама, творницама цемента, творницама туткала, подузећима за истражне радове и дубинско бушење, подузећима за плин, радницима на истовару и утовару у поморским лукама итд., да се свима тим радницима може, уз одобрење народног одбора односно вијећа произвођача, повећати, у првом ставу овога одјела утврђена плаћа, просјек плаћа до 50%, сматрам да у такву категорију спадају и радници запослени у каменоломима. Због тога предлажем у име своје и у име друга Макса Шнудерла, да се у Приједлогу савезног друштвеног плана за 1954 годину, пречишћен текст у глави XX, први одјел точка 2) под б) у петом реду послије ријечи „јамским радом" дода ријеч "каменолом".

Претседник **Влада Зечевић:** Има реч др Шнудерл.

Др **Макс Шнудерл:** *(Изборни срез Марибор, НР Словенија):* Ја се придружујем амандману друга др Јерка Радмиловића због тога што су ме радници колектива „Гранитолом" у Јозефдолу код Рибнице, на Похорју, и Плетернице, замолили да поднесем овакав амандман. Рад у том каменолому гранита тако је тежак и човек то не може да замисли. Све док се не види не може се то ни претставити, толико је то тежак рад. Ту радници раде са каменом, са великим блоковима, они праве коцке за цесте, велике блокове за зграде, за хидроцентрале итд. Уколико се ради са машином ту је стална камена прашина коју читав дан радници удишу и од тога се страда, обољева услед удисања прашине од гранита. Због тога мислим да је предлог др Јерка Радмиловића основан.

И у Већу произвођача биће поднесен амандман. Ја сам се споразумео са другом Штурмом који ће тамо поднети амандман. Подносим следећи амандман *(чита):*

На главу XX тач. 2 Предлога савезног друштвеног плана а за 1954 годину подносим амандман, и то:

Да се у подтачци а) тач. 2 главе XX Предлога савезног друштвеног плана за 1954 годину која третира питање обрачунских плата иза прве реченице: „Руднике угља са јамским радом" унесе нова реченица: „Рудници живе".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Подтачка а) тач. 2 главе XX Предлога савезног друштвеног плана за 1954 годину одређује висину процената до којих могу сресци народни одбори, односно њихова већа произвођача, у смислу првог става тач. 2 поменуте главе, повећати износе обрачунских плата водећи рачуна о тежини и условима рада.

У Руднику живе Идрија су због природног притиска и опасности рушења, због врућине у једним а воде у другим одељењима, а нарочито због појаве самородне живе и испаравања живине паре услови рада врло тешки, долази до тровања радника. Због тога су услови рада у руднику живе тежи од свих осталих рудника и предузећа у земљи. На радним местима у шкриљцима, где се појављује самородна жива, рад је могућ само у маскама и то највише два сата, после чега радник мора добити рад на чистом ваздуху. Опасност тровања живом постоји и на другим радним местима, нарочито у топионици. Например, приликом периодичног чишћења кондензатора, димних цеви, пећи и других постројења редовно долази до тровања 20 па и више радника. Упркос заштитних мера и коришћења свих расположивих заштитних средстава, у том руднику долази до редовног тровања тако да је због тога на боловању стално релативно велики број радника.

Из поменутих разлога јасно се види да је неправилно да рудник живе буде распоређен у нижу групу него угљенокопи са јамским радом, мада је очигледно да су услови рада у руднику живе тежи него у угљенокопима. Због тога је нужно потребно да рудник живе уђе у исту групу као угљенокопи са јамским радом.

Пошто се са предложеним амандманом исправља велика неправда која је досад чињена поменутом радном колективу, молим овај Дом да га усвоји.

Претседник **Влада Зечевић:** Да ли још неко тражи реч?

Јакоб Авшич *(Изборни срез Толмин, НР Словенија):* Ја сам јуче поднео један амандман, али пошто сам прикупио податке и добио обавештења и с обзиром на досадашњу дискусију ја га повлачим.

Претседник **Влада Зечевић:** Друг Јакоб Авшич повукао је амандман који је јуче поднео.

Потпретседник Савезног извршног већа друг Светозар Вукмановић поднео је амандман на главу XX, који гласи *(чита):*

У допуну раније поднесених амандмана на Предлог друштвеног плана ФНРЈ за 1954 годину, Савезно извршно веће накнадно подноси следећа два амандмана:

1) АМАНДМАН УЗ ГЛАВУ XX, ЧИЈИ ЈЕ НАСЛОВ „ОБРАЧУНСКЕ ПЛАТЕ"

У глави XX, у тач. 1, треба додати други став који гласи:

„Изузетно, за раднике у пољопривреди, запослене на пољопривредним пословима, без обзира на категорију, обрачунска плата износи 6.800 динара месечно или 33 динара по једном часу."

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Због немогућности да се за раднике на пољопривредним пословима изврши категоризација радних места према стручној спреми која се захтева за обављање послова, потребно је да се за утврђивање обрачунског фонда плата пољопривредних добара, у оном делу који се односи на раднике на пољопривредним пословима, пропише обрачунска плата у јединственом износу, без обзира на категорију стручне спреме (како је то било и прошле године у погледу утврђивања просечног фонда плата).

Овај амандман Савезног извршног већа уз главу XX, ако га Дом прихвати, постаје саставни део Предлога савезног друштвеног плана.

Стављам овај амандман на гласање.... *(Моша Пијаде:* Друже претседниче, да ли сте запазили да није присутан довољан број народних посланика. Да ли је довољан број за гласање?)

Претседник **Влада Зечевић:** Ја ћу пребројати (врши пребројавање). Присутно је 163 народна посланика, а за кворум треба да имамо 177. Према томе, седницу прекидам и после 20 минута наставићемо рад.

(После прекида)

Претседник **Влада Зечевић:** Пре наставка рада хоћу да констатујем да имамо кворум и да можемо наставити рад.

Прелазимо на главу XX. У њој, видели сте, имамо амандман Савезног извршног већа који је постао саставни део законског предлога, имамо и два амандмана народних посланика другова др Јерка Радмиловића и др Макса Шнудерла. Први амандман другова посланика предлаже да се у глави XX Предлога савезног друштвеног плана, која третира питање обрачунских плата, иза прве реченице, где се говори о рудницима угља, ставе речи „рудници живе".

Питам известиоца Одбора за привреду друга Зорана Полича и претставнике Савезног извршног већа — да се изјасне по овим амандманима.

Други амандман др Јерка Радмиловића и др Макса Шнудерла односи се на исту главу, тачка 2б, где се налазе рудници разнобојних метала. У том амандману се тражи да се ту дода реч „каменолом".

Реч има народни посланик Зоран Полич.

Известилац Одбора за народну привреду **Зоран Полич** *(НР Словенија):* Другови, као што је познато ми смо у првобитном Предлогу савезног друштвеног плана имали потпуно другачију концепцију за одређивање обрачунских плата. Пошто се показало да не можемо да пређемо на тај нови систем, а да не би настала празнина, ми смо се морали вратити у целини на систем какав је био прошле године. Ми смо у Одбору за народну привреду дискутовали о томе и тамо смо утврдили да ако бисмо овде правили неке изнимке онда би требало у целини да дискутујемо. Јер, многе друге врсте послова су исто тако погођене овим системом, тако да ако бисмо променили однос код њих, онда бисмо стварно морали да променимо читав систем обрачунских плата. Али то тражи много опсежније дискусије, много више анализа да би се стварно нашао бољи систем него што је био прошле године.

Зато другови, у име Одбора за народну привреду одбацујем ова два амандмана, а нарочито због тога што се у тој истој глави у

одељку 1) предвиђа да Савезно извршно веће може дати овлашћења народним одборима да за извесне гране, односно групе предузећа могу повећати износе просечних обрачунских плата. Тиме се даје могућност да се сада, док читава та материја није проучена, изврше оне измене, које су стварно нужно потребне.

Претседник **Влада Зечевић**: Има реч друг Светозар Вукмановић.

Потпретседник Савезног извршног већа **Светозар Вукмановић**: Чињеница је да амандмани које су овдје поднијели другови народни посланици др Јерко Радмиловић и др Макс Шнудерл, показују неодрживост овог система платних фондова који је дат у Приједлогу друштвеног плана и да треба упорно радити да наш систем планирања буде такав да се ми не мешамо у расподелу вишка рада за потребе комуналне заједнице и за формирање платних фондова по предузећима, него да се платни фондови по предузећима формирају према успјеху сваког предузећа. Ја мислим да ћемо моћи да припремимо у току ове године тај нови систем. Можемо га проверити и у пракси, тако да слиједеће године може да ступи на снагу.

Ја нисам за то да прихватимо ова два амандмана, иако је чињеница оно што је рекао друг Шнудерл за рудник живе у Идрији. Али слична је ситуација и са коритастим пећима у Трепчи. Иако смо појединачно рјешавали проблеме у току прошле године долазимо до тога да се читав низ других предузећа јавља и тражи своја права упоређујући себе са другим предузећима итд.

Систем који је дат у Приједлогу савезног плана, а који је постављен у сарадњи са синдикатима, има својих недостатака. Конкретно, због рудника живе и неких других предузећа, ми смо тражили овлашћење да Савезно извршно вијеће може за групе предузећа, односно за појединне гране, да изврши измене. Зато и ја предлажем да се не прихвате ови амандмани. То не значи да ја предлажем да се не прихвати и захтјев за изузетно третирање, специјално рудника живе, јер су заиста тамо изузетни услови, али су изузетни услови и у Трепчи на коритастим пећима. Сва се та питања морају у цјелини разматрати. Сматрам да је то овлашћење довољно да се ови амандмани не прихвате.

Што се тиче каменолома, предлажем да се и то питање проучава заједно са осталим.

Претседник **Влада Зечевић**: Питам предлагаче амандмана да ли остају при амандманима?

Др **Макс Шнудерл**: Остајем.

Др **Јерко Радмиловић**: Остајем.

Претседник **Влада Зечевић**: Стављам амандман др Макса Шнудерла на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Око петнаест посланика диже руку). Ко је *против*? (Већина). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је амандман др Макс Шнудерла већином гласова одбијен.

Стављам на гласање амандман др Јерка Радмиловића. Ко је *за*, нека дигне руку. (Неколико посланика диже руку). Ко је *против*? (Већина). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је амандман др Јерка Радмиловића већином гласова одбијен.

Стављам на гласање први одељак главе XX са амандманом који је поднело Савезно извршно веће. Ко је *за*, нека дигне руку. (Већина диже руку). Има ли ко *против*? (Нико). Да ли се ко уздржао од гласања? (Један). Констатујем да је одељак 1) већином гласова прихваћен.

Прелазимо на гласање о другом одељку главе XX. Ко је *за*, нека дигне руку. (Већина диже руку). Има ли ко *против*? (Нико). Да ли се ко уздржао од гласања? (Тројица). Констатујем да је 2) одељак главе XX већином гласова прихваћен.

Стављам на гласање одељак 3). Ко је *за* овај одељак, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је овај одељак једногласно прихваћен.

Прелазимо на главу XXI — Рента. Да ли ко од посланика жели реч. (Нико). Пошто нико не жели реч, прелазимо на гласање.

Стављам на гласање одељак 1). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Констатујем да је одељак 1) једногласно примљен.

Стављам на гласање одељак 2). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 2) једногласно примљен.

Стављам на гласање одељак 3). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 3) једногласно примљен.

Стављам на гласање одељак 4). Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 4) једногласно усвојен и, према томе, глава XXI.

Прелазимо на главу XXII — Расподела прихода из пореза на промет. Жели ли ко реч по овој глави? Реч има народни посланик др Јерко Радмиловић.

Др **Јерко Радмиловић** *(Изборни срез Хвар, Брач и Вис, НР Хрватска)*: Другови народни посланици, када сам поводом последњег избора обилазио зборове бирача, ја сам на сваком од тих зборова, а био сам на око

педесет, пошто се налазим у пољопривредном крају, свуда наишао на једно питање, на које је мени лично било врло тешко дати одговор. Мене су свуда питали: Па добро друже Јерко, да ли је довољно да се за потрошњу у домаћинству произвођача грожђа, то јест вина, оставља годишње без оптерећења са порезом на промет количина 40 до 120 литара вина за сваког члана домаћинства старог изнад 15 година. Наравно, према општој оцјени тих људи, када се већ оставља одговарајућа количина и ослобађа од пореза на промет, то рјешење није увјеравајуће и није задовољавајуће. Зато ја овдје то износим, не стављајући амандман пошто се то питање не рјешава овдје него посебном Уредбом о порезу на промет производа објављеном у броју 55/53 „Службеног листа ФНРЈ" гдје је прописано, као што је било прописано и у ранијој уредби, да се пољопривредни произвођачи ослобађају од плаћања пореза на вино у количини од 40 до 120 литара, с тим да републичко извршно вијеће прописује сваке године количине вина и ракије које се могу трошити у домаћинству без плаћања пореза у оквиру горе наведених количина. То значи да народне републике у најбољем случају могу да пропишу да се пољопривредним произвођачима остави 120 литара вина а не више. Због тога ја овдје скрећем пажњу на то Савезном извршном вијећу да размотри ово питање и да га доведе у склад са схватањем и потребама људи који се баве производњом вина.

Претседник **Влада Зечевић:** За реч се јавио народни посланик Фрањо Гажи. Има реч Фрањо Гажи.

Фрањо Гажи *(Изборни срез Врбовец—Зелина, НР Хрватска):* Желим да говорим по овом истом питању о коме је говорио друг др Јерко Радмиловић. Не знам да ли је то питање сада на дневном реду, али ако јесте, молим вас за дозволу, друже претсједниче, да проговорим неколико ријечи о томе.

Ја са уставним придружујем другу Радмиловићу, али не у том смјеру, као што је рекао друг Радмиловић. Ја нисам за то да се пољопривредни произвођачи ослободе дјеломично од плаћања пореза на промет вина и ракије који они властито произведу, него ја предлажем Савезном извршном вијећу да се то брише и да се то уреди као што је то било прије: да плаћају порез на вино и ракију они који продају односно они који купују.

Другови и другарице народни посланици, ово је један врло тежак политички проблем с којим се не сусреће само друг Јерко Радмиловић него сви народни посланици који су међу народом који производи вино и ракију. (Веселост). Кажем, политички проблем. И, другови народни посланици, догађају се такве ствари. Ја мислим да је то само једна од осталих административних одредаба које смо провађали послије ослобођења. Врло је тешко контролисати хиљаде и стотине хиљада оних произвођача који су увидјели да онај човјек који је непоштен, који на питање: колико си произвео вина и ракије одговори непоштено, — а таквих има све више — добро пролази, и такве је врло тешко ухватити. Број таквих непоштених људи све више се повећава.

Има још неких других принципијелних ствари. Врло је тешко контролисати стотине произвођача, а држим да је много лакше контролисати оне којих има мање, а то су они који купују, односно они који продају.

Ја држим да је то једна неправедна ствар. Ако идемо на што већу производњу, како ћемо онда питати „колико си произвео вина и ракије", толико ћеш и платити, с тим да му остане незнатан број литара, од 40—120 литара вина и ракије, што је изнио друг Радмиловић. Оне који купују, њих ћемо лакше моћи да опорезујемо. Исто тако, било би нам чудно када бисмо питали „колико си произвео пшенице, колико килограма пшенице" и онда ћемо толико зарачунити на производњи. Мислим да би свима ово било чудно и зато је ова одлука о опорезивању вина и ракије — лака одлука.

Друга је ствар, што има приговора од стране произвођача, јер се говори о унапређењу виноградарства. Држимо да је оваква одредба, административна одредба, кочница за унапређење виноградарства. Поред тога, дешавају се којекакве ствари, јер то су стотине домаћинстава које треба контролисати, контролор иде од домаћинства до домаћинства, па му овај понуди једну или двије чашице ракије, а послије 10 чашица он је пијан (Смех), а другови, немојте се смијати, то су ствари које се догађају на терену. Он се поштапа са мјером и тако иде по цести. Догађају се и друге свакојаке ствари. Много је потребно тих контролора ако се ради на такав начин, а не постиже се ефекат који бисмо ми хтјели да постигнемо. Исти онолики износ који добијамо на овакав непопуларан начин добили бисмо и на други начин. Зато предлажем да Савезно извршно вијеће донесе једну измјену у том правилнику који говори о порезу за вино и ракију, тако да то плаћа онај који продаје или онај ко купује.

Ја нисам покупио имена народних посланика, народних заступника који би подржали овај приједлог или амандман, али мислим да би то била велика већина. Молим друга претсједника да ово питање стави на гласање.

Претседник **Влада Зечевић:** Реч има народни посланик Драго Гиздић.

Драго Гиздић *(Изборни срез Сплит срез, НР Хрватска):* Другови, народни посланици, како сам и ја један од посланика из виноградских крајева, то је исти случај и самном као и код друга Радмиловића. У предизборној кампањи, на готово сваком збору бирача су износили ово питање, које је по њиховом мишљењу нереално и неодрживо. Они се слажу са тим да треба плаћати трошарину на вино, јер се то плаћало и раније, али сматрају да је нормално да трошарину плаћају купци. Они своје мишљење поткрепљују тиме што се питају зашто тај порез плаћају само произвођачи вина, кад то није случај са осталим пољопривредним производима.

Другови, оно што је најгрубље у свему овоме, то је што општинске комисије, које треба да утврде количине вина по конобама, не могу да познају прилике у 10 до 15 села појединих општина. Јасно је да тих 5—6 људи то не могу спровести. Најгрубље ствари се дешавају приликом обиласка тих подрума и истицани су примјери најгрубљег поступка при обилажењу конoба, што у крајњој линији вријеђа осјећај не само поноса, него и политичку свијест наших људи који су показали више пута, показују и данас, а и сутра ће показати да су најбољи патриоти ове земље. Из тих разлога сматрам да би било и економски оправдано а тим више политички да се тај терет пребаци са произвођача на купца вина, јер бисмо тиме стимулирали наше сељаке у винородним крајевима да посвете већу пажњу одгајивању винограда.

Претседник **Влада Зечевић**: Има реч друг Темелковски.

Борко Темелковски *(НР Македонија):* Другови, народни посланици мислим да треба ускратити реч народним посланицима који се удаљују од дневног реда. У овој глави ради се о другој материји. Ради се о томе колико ће од пореза на промет узети федерација, колико ће добити комуне и републике. Уопште се не говори о регулисању количина, колико ће се количина оставити домаћинствима у погледу вина. То је посебна уредба и кад она буде била на дневном реду онда народни посланици могу да постављају питања. Овде се ради о томе да ли ћемо прихватити предлог да се од укупног износа пореза на промет који се наплати од привредних организација, изузев задруга, и продаје вредносница, 80% одвоји за привредне потребе федерације, 20% за републике. Ако бисмо овако радили, мислим да би то било потпуно отступање од Пословника Савезног већа.

Претседник **Влада Зечевић:** Реч има друг Мијалко Тодоровић, претставник Савезног извршног већа.

Претставник Савезног извршног већа **Мијалко Тодоровић** *(Изборни срез грујански, НР Србија):* Независно од тога што дискусија народних посланика није непосредно везана за дневни ред, хтео бих да кажем да ће Савезно извршно веће кад буде разматрало ово питање пореза на промет алкохолних пића узети у обзир примедбе које су дали другови Фрањо Гажи, др Јерко Радмиловић и Драго Гиздић. Хтео бих при томе да нагласим да је Савезно извршно веће приликом разраде ове уредбе водило рачуна и имало у виду тешкоће, које је друг Гажи навео приликом одмеравања величине. Међутим, ми смо раније имали чак и систем да купци, односно продавци, приликом продаје плаћају порез на промет. И ту је било компликација при спровођењу у живот. То је било везано са великим могућностима за шпекулације.

Што се тиче рђавог поступка извесних органа приликом пописа вина, ја се слажем са друговима који су то критиковали. Али ја мислим да је најефикасније да народни посланици у изборним срезовима настоје да се такви поступци онемогуће, јер су то органи среских народних одбора.

Претседник **Влада Зечевић:** Ко жели реч још од другова народних посланика? (Не јавља се нико).

Стављам први одељак на гласање. О њему је било речи и народни посланици су говорили. Ко је *за* одељак 1), молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Први одељак је примљен.

Стављам одељак 2) главе XXII на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Одељак 2) је примљен.

Стављам одељак 3) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нико). Да ли се ко уздржао? (Нико). Одељак 2) је примљен.

Стављам одељак 4) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Четврти одељак је примљен.

Глава XXII је прихваћена.

Прелазимо на главу XXIII — Стопа пореза на промет. Ко жели од народних посланика реч по овој глави? (Не јавља се нико).

Стављам одељак 1) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Први одељак је изгласан.

Стављам одељак 2) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Други одељак је примљен.

Стављам одељак 3) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Трећи одељак је примљен.

Стављам одељак 4) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Четврти одељак је примљен. Значи, XXIII глава је усвојена.

Прелазимо на главу XXIV — Допринос за социјално осигурање. Жели ли ко од другова народних посланика реч о овој глави? (Нико се не јавља).

Прелазимо на гласање. Стављам одељак 1) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Први одељак је примљен.

Стављам одељак 2) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Други одељак је примљен.

Стављам трећи одељак на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Трећи одељак је примљен. И глава XXIV је усвојена.

Прелазимо на главу XXV — Ограничење фонда плата. Ко жели од народних посланика реч о овој глави? (Не јавља се нико). Стављам целу главу на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Глава XXV је прихваћена.

Прелазимо на главу XXVI — Стопа пореза на доходак. Ко жели од народних посланика реч? (Не јавља се нико).

Стављам одељак 1) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Први одељак је примљен.

Стављам одељак 2) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Други одељак је примљен.

Стављам одељак 3) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Трећи одељак је примљен.

Стављам одељак 4) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Четврти одељак је примљен. Глава XXVI је усвојена.

Прелазимо на главу XXVII — Учешће народне републике у приходима среза, града и градских општина са посебним правима. Ко жели реч од другова народних посланика? (Нико се не јавља).

Стављам на гласање главу XXVII. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Усвојена је глава XXVII.

Прелазимо на главу XXVIII — Средства Централног девизног фонда.

Од претставника Савезног извршног већа друга Мијалка Тодоровића добио сам два амандмана. Молим члана Савезног извршног већа друга Мијалка Тодоровића да прочита амандмане.

Претставник Савезног извршног већа **Мијалко Тодоровић** *(Изборни срез гружански, НР Србија):* Предлажем амандман уз главу XXVIII, став 4), и то да се дода нови став, који гласи *(чита):*

Овлашћује се Савезно извршно веће да одреди да се износи који произлазе из разлике у цени између домаћих и страних тарифа у поморском саобраћају могу уносити у амортизациони фонд поморско транспортних предузећа.

Другови, пошто наша бродарска предузећа врше услуге у иностранству по међународним ценама а бродове купују по унутрашњим ценама које су знатно више него међународне цене бродова, то је потребно дати овакво овлашћење Савезном извршном већу да може путем коефицијената који важе за увоз да олакша положај нашим бродарским предузећима и омогући им конкуренцију у погледу превоза на светском тржишту.

Други амандман који предлажем од стране Савезног извршног већа односи се на одељак 6) и то је пре свега стилског карактера. Предлажемо да последњи став гласи *(чита):*

Предузећа речног саобраћаја могу у 1954 години користити 50% инвестиционих средстава за набавку инвестиционе опреме из иностранства, користећи средства остварено позитивног салда свог девизног пословања.

Реч је, као што видите, само о формулацији.

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте предложени амандман који постаје саставни део главе XXVIII. Ко жели од народних посланика да говори о овој глави? (Нико се не јавља). Стављам одељак 1) на гласање. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није).

Стављам одељак 2) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није).

Стављам одељак 3) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није).

Стављам одељак 4) на гласање, и овако формулисани предложени амандман који је дао члан Извршног већа Тодоровић. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није).

Стављам одељак 5) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није).

Стављам одељак 6) на гласање, са амандманом који је предложио претставник Савезног извршног већа друг Тодоровић. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку).

Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Глава XXVIII је усвојена.

Прелазимо на главу XXIX — Мере за регулисање извоза и увоза. Ко жели реч од народних посланика? Има реч друг Бељански.

Јован Бељански *(Изборни срез шидски, АПВ, НР Србија):* Уз ову главу која говори о мерама за регулисање увоза и извоза предлажем амандман с тим да се дода на крају *(чита):*

Да се савези ловачких друштава ослободе плаћања пореза на извезену дивљач као и укидање фактора на увоз оног ловачког прибора који се код нас не производи уопште или у недовољној количини као: бездимни барут, каписле и чауре за бездимни барут.

Другови народни посланици, подносећи овај амандман имао сам у виду следеће:

Досада је владала пракса, досад се унапређење ловне привреде финансирало углавном из буџета. Да би се чим пре прекинуло са том праксом неопходно је потребно донети такве одлуке које ће олакшати како организацију узгоја дивљачи, тако и њен извоз у иностранство, јер ће од добијених девиза читава наша заједница имати огромне користи.

Док, углавном, све наше привредне организације за извоз робе у иностранство траже, а неке и добијају регрес, дотле савези ловачких друштава не траже те регресе већ само ослобођење од разних терета при извозу дивљачи и увозу оног ловачког прибора који им је неопходан јер се у нашој земљи не производи уопште или се производи али не у довољној количини.

Савез ловачких друштава Војводине је у задње три године преко експортних друштава извезао дивљачи у иностранство и остварио следећа девизна средства:

1951	године	42.247	обрачунских долара
1952	„	78.584	„ „
1953	„	130.000	„ „
	Свега	250.831	обрачунски долар.

Из добијених средстава извоза уз помоћ месних ловачких друштава Савез ловачких друштава Војводине је стално унапређивао ловну привреду Војводине тако да је само у току прошле године уложио пет милиона динара на подизање вештачке фазанерије која ће служити за даље размножаваньеа ове пернате дивљачи и на остале терене где за то постоје услови.

Поред тога, у току ове зиме ловачка друштва Војводине издала су колико ми је досад познато, преко 15 милиона динара за исхрану и очување дивљачи да не би угинула услед јаке зиме и глади. Затим, увезено је из иностранства нове фазанске дивљачи као: сребрни, краљевски и дијамант фазани као и банкивске кокоши.

Да се Савез ловачких друштава у Војводини није бавио унапређењем ловне привреде и извозом, ниуком случају не би био у стању да уложи толике паре колико је уложио у току прошле године. По садашњим прописима од добијених прихода за извезену дивљач држава узима две трећине а ловачким друштвима остаје само једна трећина што ниуком случају не може служити као потстрек за даљи узгој дивљачи за организацију њеног извоза.

Ради тога предлажем и молим народне посланике да усвоје овај амандман од чега ће наша заједница имати огромне користи.

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте амандман народног посланика Бељанског. Жели ли ко од народних посланика да говори поводом амандмана пре него што се известилац изјасни? (Нико се не јавља). Молим известиоца Зорана Полича да се изјасни.

Известилац Одбора за народну привреду **Зоран Полич** *(НР Словенија):* Другови народни посланици, питање извоза и увоза врло је озбиљно питање и због тога тражи и еластично праћење самог проблема и оперативне мере које треба предузимати. Због тога је у ову главу ушло овлашћење Савезном извршном већу да може те проблеме да решава, и зато не треба да се уводе неке конкретне мере. Оно што друг посланик Бељански предлаже, то је конкретно разрађивање политике. То може да послужи Савезном извршном већу као сугестија за пословање, али не можемо то овде да уносимо, пошто би онда требало да уносимо и друге мере које се предвиђају у политици увоза и извоза. У име Одбора за народну привреду изјављујем да не прихватам тај амандман.

Претседник **Влада Зечевић:** Молим претставника Савезног извршног већа да се и он изјасни.

Претставник Савезног извршног већа **Мијалко Тодоровић** *(Изборни срез гружански, НР Србија):* И Савезно извршно веће не прихвата амандман из истих разлога које је навео известилац Одбора за народну привреду.

Претседник **Влада Зечевић:** Пошто амандман није прихваћен, питам народног посланика друга Бељанског да ли остаје при свом амандману.

Јован Бељански: Остајем.

Претседник **Влада Зечевић:** Жели ли још ко реч? *(Мијалко Тодоровић:* Молим за реч). Има реч претставник Савезног извршног већа, друг Мијалко Тодоровић.

Претставник Савезног извршног већа **Мијалко Тодоровић** *(Изборни срез гружански, НР Србија):* Пре гласања хтео бих још нешто да кажем. Ја се са другом Бељанским потпуно слажем да ту привреду треба потстица-

ти. Слажем се да Савезно извршно веће треба да потстиче извоз артикала ловне привреде. Слажем се са сугестијом да Савезно извршно веће, када буде одређивало коефицијенте извоза и друге услове извоза за артикле ловне привреде, узме у обзир да је то код нас млада привредна грана, која се развија и којој треба пружити за то могућности. Али, исто тако слажем се са образложењем известиоца Одбора за народну привреду да овом амандману нема места у Предлогу друштвеног плана.

Претседник **Влада Зечевић:** Стављам амандман на гласање. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Јован Бељански и 15 народних посланика дижу руку). Ко је *против?* (Огромна већина посланика). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је амандман одбачен великом већином и није прихваћен.

Прелазимо на гласање о глави XXIX. Ко је *за* ову главу, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Објављујем да је глава XXIX усвојена.

Прелазимо на главу XXX — Одређивање цена. Ко жели од народних посланика реч о овој глави? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља за реч стављам одељак 1) главе XXX на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се неко уздржао од гласања? (Нико).

Стављам одељак 2) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није).

Стављам одељак 3) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Нико).

Стављам одељак 4) на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Нико).

Прелазимо на главу XXXI. Уз главу XXXI — Контингентирање производа за прераду у земљи — имамо амандман Савезног извршног већа. По том амандману у глави XXXI, одељак 1) треба додати нов став који гласи *(чита):*

Овлашћује се Савезно извршно веће да може по потреби за поједине врсте производа одређивати количине које су поједине привредне организације обавезне у 1954 години продати (испоручити) другим привредним организацијама за потребе прераде у земљи као и услове продаје тих производа.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:

Овај амандман се подноси ради тога да би се Савезном извршном већу дало овлашћење да може одредити контингентирање за прераду у земљи и других производа поред бакра за који су контингенти већ одређени самим планом (глава XXX, тач. 1), то јест да би Савезно извршно веће, ако се за то укаже потреба, могло интервенисати на тржишту у циљу обезбеђења одређене производње.

(Моша Пијаде: Друже претседниче ја мислим да ви треба да се ослободите тога посла када је ту претставник Савезног извршног већа, и његова је дужност да чита амандман и да га образложи. Не мора претседник Већа да чита амандман. Ту је предлагач амандмана који треба да га чита и образлаже.)

Дајем објашњење другу народном посланику Моши Пијаде. Писмом Савезног извршног већа за његове претставнике одређени су друг Светозар Вукмановић и друг Мијалко Тодоровић. Пошто сам овај амандман добио од друга Вукмановића, а он сад није овде ја сам га прочитао, док је амандмане које је поднео друг Тодоровић он читао и образложио. То је разлог зашто сам ја читао. За реч се јавља друг Пијаде.

Моша Пијаде: Ми се добро сећамо да је у том писму за известиоца Савезног извршног већа у претресу Предлога плана одређен друг Вукмановић, а да ће га замењивати друг Мијалко Тодоровић. Кад он није ту онда га замењује друг Тодоровић.

Претседник **Влада Зечевић:** Онда дајем реч другу Тодоровићу.

Претставник Савезног извршног већа друг **Мијалко Тодоровић:** Другови народни посланици, у тексту Предлога савезног друштвеног плана предложен је одређени контингент бакра који се мора предати ваљаоницама у земљи на прераду и он се не може извести. Као што вам је познато, ми смо до недавно претежну количину блистер бакра извозили, јер нисмо имали довољне капацитете за прераду. Међутим, пошто су ове године завршени знатни капацитети који могу прерађивати бакар предложили смо да се Савезним друштвеним планом ограничи извоз, то јест да се произвођачи обавежу да бакар предају нашим фабрикама на прераду како бисмо извозили финалне производе. Тај исти разлог важи и за неке друге производе, то јест, пошто ће поједини капацитети бити проширени у току године, то им треба обезбедити сировине. Због тога Савезно извршно веће предлаже амандман да би добило овлашћење да у току године може предузети мере да обезбеди извоз финалних производа место полуфабриката и код других производа.

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте образложење претставника Савезног извршног већа. Да ли неко од народних посланика тражи реч о овој глави? (Не јавља се нико).

Стављам на гласање главу XXXI са амандманом који постаје њен саставни део. Ко је *за* одељак 1) са амандманом, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није).

Стављам одељак 2) главе XXXI на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу ру-

ку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Нико). Објављујем да је глава XXXI прихваћена.

Прелазимо на главу XXXII. — Отплата савезних инвестиција. Да ли жели ко реч од народних посланика? (Не јавља се нико).

Стављам на гласање одељак 1) главе XXXII. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није).

Стављам одељак 2) на гласање. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није).

Прелазимо на главу XXXIII — Коришћење неупотребљивих средстава — републички инвестициони фондови. Ко жели реч? (Нико се не јавља).

Стављам главу XXXIII на гласање. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Глава XXXIII је усвојена.

Прелазимо на главу XXXIV — Зајам федерације. Ко жели реч? (Нико). Стављам главу XXXIV на гласање. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није).

Прелазимо на главу XXXV — Примена прописа о економским инструментима на установе са самосталним финансирањем које се баве узгојем и експлоатацијом шума. Да ли неко жели реч? (Нико). Стављам ову главу на гласање. Ко је *за,* нека дигне руку? (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Објављујем да је глава XXXV примљена.

Прелазимо на четврти део — Новчана средства федерације и њихова основна расподела. Глава XXXVI — Укупна средства федерације и извори средстава. Ко жели реч од народних посланика о овом делу и овој глави? (Нико). Стављам главу XXXVI на гласање. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао (Није).

Прелазимо на главу XXXVII — Употреба средстава федерације. Овде имамо амандман народног посланика Јована Бељанског упућен Савезном већу а у коме се каже *(чита):*

У вези досадашњег пословања кланичне индустрије у 1951, 1952, 1953 и 1954 години, показали су се огромни губици услед разлике између набавних цена сировине на слободном тржишту и продајних цена кланичне индустрије за маст и сирово месо, који су продавани по фиксним — диригованим ценама, предлажем амандман да се на крају главе XXXVII дода нов став који ће гласити:

Овлашћује се Савезно извршно веће да најхитније утврди висину оправданих губитака које је у 1951, 1952, 1953 и 1954 години претрпела кланична индустрија и да исте у најкраћем времену надокнади из друштвених резерви.

Ја, другови, мислим да није потребно да се предлагач амандмана изјашњава пошто је народни посланик друг Бељански говорио јуче о овом амандману.

Има реч претставник Савезног извршног већа друг Тодоровић.

Претставник Савезног извршног већа **Мијалко Тодоровић** *(Изборни срез гружански, НР Србија):* Текст амандмана о коме је реч гласи *(чита):*

Овлашћује се Савезно извршно веће да најхитније утврди висину претстављених губитака које је 1951, 1952, 1953 и 1954 године претрпела данашња индустрија и да исте у најкраћем времену надокнади из друштвених резерви.

Ја лично нисам у јучерашњој дискусији разумео подносиоца амандмана друга Бељанског. Нисам тако разумео ни претставника Савезног извршног већа друга Темпа. У јучерашњој дискусији реч је била о садашњој ситуациији у којој се налази кланична индустрија а не о њеној историји. Друг Вукмановић је јуче говорио, када се осврнемо на амандман друга Бељанског, да проблем у кланичној индустрији постоји у 1953 када је имала извесне губитке, и да овај проблем постоји у 1954 години. Савезно извршно веће стоји на становишту, како је друг Вукмановић јуче изнео, да овај положај кланичне индустрије треба проучити. Међутим, што се тиче 1953 године, колико се ја сећам, ради се о једној суми од мислим 250 милиона динара губитака. Мислим да се тај проблем може решити једним погодним дугорочним зајмом кланичној индустрији.

Међутим, што се тиче 1954 године слажем се с амандманом да Савезно извршно веће реши то питање, да се регулише положај кланичне индустрије. Ја бих придржао себи право да у овом духу накнадно формулишем тај текст.

Претседник **Влада Зечевић**: Има реч друг Пијаде.

Моша Пијаде: *Изборни срез Београд I, НР Србија):* Јуче је било говора о накнади губитака за 1953 годину, а сада у амандману видимо и 1951 и 1952 итд. Колико знам друг Вукмановић се сложио с тим да се на крају ове главе дода тај амандман у коме је речено да ће Савезно извршно веће испитати и накнадити те губитке за 1953, а није било говора о 1951 и 1952 години. Према томе, ако се избаце оне две претходне године мислим да би се такав амандман могао примити.

Претседник **Влада Зечевић:** Стављам на гласање амандман друга Бељанског. Ко је *за* тај амандман, нека дигне руку. (Само подносилац амандмана народни посланик Јован Бељански диже руку). Ко је *против,* нека дигне руку. (Сви посланици, осим посланика Бе-

љанског, дижу руку). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Према томе, одбијен је амандман народног посланика Бељанског.

Има реч известилац Зоран Полич.

Известилац Одбора за народну привреду **Зоран Полич** *(НР Словенија):* Другови народни посланици, ја бих предложио да амандман гласи овако *(чита):*

Овлашћује се Савезно извршно веће да испита и реши питање губитака.

Пошто овај текст не задовољава ни мене, молим да ме овластите да до коначног изгласавања Предлога друштвеног плана могу поднети текст амандмана о регресу за кланичну индустрију.

Претседник **Влада Зечевић**: Да ли ко жели реч у вези са овим амандманом? (Не јавља се нико). Да ли се даје ово овлашћење? (Даје).

Има реч народни посланик Едуард Јардас.

Едуард Јардас *(Изборни срез Ријека град, НР Хрватска):* Другови народни посланици, желим говорити о два става из главе XXXVII Приједлога друштвеног плана у којима се говори о регресу — мада сам у принципу против регреса, јер знам да регреси, по правилу, дјелују дестимулативно. Говорићу о ова два питања пошто сматрам да су она од неизмјерног политичког значаја. Прије свега, радо бих се осврнуо на тачку 2) став ц) гдје се говори о средствима којима располаже федерација у 1954 години и гдје се предвиђа за угљен намијењем за широку потрошњу једна милијарда динара. Ја бих о томе радо рекао слиједеће:

Према Приједлогу друштвеног плана, тач. 2) став ц), предвиђено је да се на угљен намијењен широкој потрошњи одобрава регрес од 47% на малопродајне цијене у износу од једне милијарде динара.

Уколико се исти регрес не одобри и произвођачима умјетног горива плина из угљена дошли би грађани у градовима опскрбљени плином, и то републички центри Љубљана, Загреб, Сарајево, Нови Сад, Ријека, Осијек, Сплит, Пула, Ровињ, Пореч, Марибор, Цеље, Суботица, Панчево, Пиран и Изола у СТТ у неравноправни однос са градовима без плина.

У градовима без плинара уживаће практички повластице регреса на угљен сви грађани, дочим ће у градовима са плинарама регрес у потпуности уживати само они који станују у технички несавременим зградама без плинских инсталација за купање, гријање, те припрему воде.

Посљедица таквог неравноправног односа била би да би велики дио потрошача плина у таквим зградама у којима је то проведљиво одустао од трошења плинова, те као гориво употребљавао мрки угљен или лигнит на који добива регрес, а умјесто градског огрјевног плина.

Услијед отпада тих протрошача плина умањила би се у плинарама производња а тиме би се релативно повисила трошкови управе и остале режије, што би изазвало повишење производних трошкова, те дослиједно повишење већ и сада високих цијена плина.

У многим пак становима прелазак на крута горива био би у пракси потпуно непроведив јер има зграда, и нових и старих, које уопће немају димњака за одвод димних плинова из ложишта са угљем, те грађани у тим становима не би имали могућности да користе регрес на угаљ, тако да би дошли у неравноправни однос према осталим грађанима који станују у зградама без плина.

Тај би се регрес односио на размјерно мању количину од укупно 56.500 тона угљена годишње у вриједности од око 122 милиона динара. Код нас на Ријеци то би се овако одразило: садашња цијена плина износи 15 динара, а она би се повећала на 32 динара док би се цијена воде од 10 динара повећала на око 15 динара за кубни метар. Према томе, мислим да су сви градови у истом положају који имају плин као што је град Ријека. Сматрам да треба дати овај регрес за угљен за широку потрошњу. А нисам за регрес за индустриску потрошњу.

Друго, по тачци 2 д) главе XXXVII предвиђена је дотација Јадранској линијској пловидби за покриће губитака брзих директних линија обалне пловидбе и за повластице које се прописују савезним прописима, и то у износу од 800 милиона динара. Да би та установа могла нормално вршити своју друштвену функцију потребна јој је дотација од 1.370 милиона динара.

Ја сам о томе већ говорио на састанку Одбора за привреду. Тамо је тај приједлог за пуну дотацију одбијен са мотивацијом да су ово углавном пруге које саобраћају унутар наше земље, то јест, не иду у иностранство, а ова се дотација од 800 милиона динара односи на оне линије које саобраћају са иностранством. Сматрам да такав став Одбора за привреду није на месту. Одбор за народну привреду овог Дома стао је на становиште, пошто се тада претпостављало да ће дио дотација од 1.370 милиона динара колико је потребно да би Јадранска линијска пловидба могла да проведе свој задатак, дати Народна Република Хрватска. Међутим, од стране Народне Републике Хрватске до данас немамо обавјештења, нити је питање ријешено у начелу него је ријешено само дјеломично, за прво тромјесечје. Сматрам да би ово питање овдје требало поново да се размотри, јер о томе овиси живот и опстанак наших људи уз Јадранску обалу.

Коначно, није то само питање наших радних људи у овим нашим крајевима који би

се хтјели користити таквом службом као што је Јадранска линијска пловидба, него су у питању други задаци које та служба врши. Прије свега, данас су ти крајеви Далмације и низ обалу помало у непогодном и непожељном положају, јер како данас стоје ствари, ти крајеви због скупог возаринског става плаћају житарице, конкретно хљеб 5, 8, и до 10 динара скупље него што се он плаћа у житородним крајевима. И када би сада још дошли на то да ћемо повисити превозне ставове за превоз хране, тешко је претпоставити да ће они моћи поднијети даље оптерећење цијена основних живежних намирница ради поскупљења превозних трошкова. Поред тог основног разлога, постоји још низ других који говоре у прилог потребе савезне дотације. Јадранска линијска пловидба превози пошту и врши каботажу по налогу ПТТ, ЈДЖ, ЈНА итд. дуж Јадранске обале. Поставља се питање да ли да раднички савјет и управа Јадранске линијске пловидбе из тих врела наплаћује дефицит својих стварних оперативних трошкова повишењем возаринских ставова до висине реалних трошкова или да у обрнутом случају буде присиљена искључити нерентабилне линије и тиме отказати им услуге.

И, коначно, претстоји нам туристичка сезона. Ја мислим да ако се усвоји предлог да се одузме регрес за годишњи одмор и ако би Јадранска линијска пловидба била приморана да своје возаринске ставове, — пошто нема покрића оперативних трошкова, — повиси за 8 до 10 пута, мислим да ће мали број трудбеника моћи да користи њене услуге. И свакако да би се то одразило и на девизном туризму, јер би то погодило и странце који би требало да плате високе возаринске ставове који би били неодрживи.

Пошто је речено, то јест незванично саопштено да ће остали дио дотације у износу од 570 милиона динара, сносити Народна Република Хрватска, и ако Јадранска линијска пловидба и њен колектив није о томе обавијештен, ја бих желио да нам неко дâ ауторитативни одговор и да нам објасни да бисмо могли људима у колективу да одговоримо да ли ће Јадранска линијска пловидба везати своју флоту и искључити своје линије или ће ово питање бити регулисано стварно из савезних средстава или од стране народних република Хрватске, Црне Горе и Словеније. Ја бих желио да неко у том смислу да конкретан одговор, а ја бих задржао право да, ако ово питање није ријешено у том смислу, поднесем амандман да се задужује Извршно вијеће да то питање среди у току овог мјесеца, да се зна ко ће дотацију дати. У упоредби са стањем на Ријеци свакако да постоји много рупа у самој Јадранској линијској пловидби, борба за штедњу ће се повести и од стране колектива и од стране људи из Народног одбора на Ријеци.

Претсједник **Влада Зечевић:** Има ли известилац Одбора за привреду шта да одговори? *(Моша Пијаде:* Да ли имате конкретан амандман?)

Едуард Јардас *Изборни срез Ријека град — НР Хрватска):* Подносим у име групе од 7 народних посланика слиједећи амандман *(чита):*

Да се у глави XXXVII Приједлога друштвеног плана за 1954 годину, у ставу 2 под д), измијени цифра од 800 милијуна динара на 1.370 милијуна динара.

Предлагачи:

Едуард Јардас, с. р., **Иван Мотика,** с. р., **Ленац Мирко,** с. р., **Јосип Шестан,** с. р., **Анте Роје,** с. р. и **Маријан Шувић,** с. р.

Други амандман који подносим, подноси се на регрес а то је: да се укључи и онај дио угљена који плинаре користе за производњу плина за широку потрошњу. Ту би дошло у обзир 55 хиљада тона угљена у вриједности 122 милиона динара. Предлагачи Едуард Јардас, Иван Мотика, Милош Лединек, Владо Мајхен. *(Момчило Марковић:* Одакле средства да се обезбеде? Дајте предлог.)

Претсједник **Влада Зечевић:** Молим друга известиоца да се изјасни о овим амандманима.

Известилац Одбора за народну привреду **Зоран Полич:** Другови народни посланици, Одбор за народну привреду расправио је једно и друго питање која се сада покрећу као амандмани. Што се тиче Јадранско-линијске пловидбе, — тражи се да се предвиђена субвенција повиси од 800 милиона на 1.370 милиона, — ми смо темељито то расправљали у нашем извјештају казали смо да треба да се питање саобраћаја, нарочито питање у вези са рентабилношћу појединих линија, испита и хитно донесу потребни закључци. За вријеме док се то не испита ми се нисмо могли у Одбору за народну привреду сложити с тим да би једноставно одобрили регрес пошто није само питање Јадро-линије, јер долазе у обзир и друге саобраћајне везе за које би требало поједине републике па чак и срезови да дају субвенције. Ја нећу да кажем да би то требало коначно да се одбије, али ја мислим да то није данас сазрело да једноставно одобримо тај регрес, јер бисмо тиме преузели на себе да ћемо можда још који такав регрес давати гдје то није дужност федерације, већ је то ствар појединих република или срезова. Али мислим да бисмо ово као сугестију могли примити, да се ова ствар што хитније испита. Ја мислим да не могу ове амандмане да прихватим у име Одбора за пивреду.

Исто је тако и са питањем регреса за плинаре у вези са угљеном. И о томе смо дискуто-

вали и дошли до закључка да је много боље препустити решење тог питања самим комунама, самим градским одборима, с тим да могу да ослободе плинаре плаћања и камате на основна средства и амортизације. Ми не можемо да улазимо у то са регресом, јер је тешко одвојити плин који иде за широку потрошњу, а који не иде. Ја мислим и то да ће она средства заједнице које дајемо у виду регреса проузроковати много слабије газдовање него што би било ако би комуне само ово решавале, тј. да им омогућимо решавање тог питања на тај начин што би оне ослобођавале камате на основна средства и плаћања амортизације. Зато и тај амандман у име Одбора за народну привреду не бих могао да прихватим.

Претседник **Влада Зечевић:** Жели ли претставник Савезног извршног већа да се изјасни. Има реч претставник Савезног извршног већа Мијалко Тодоровић.

Претставник Савезног извршног већа **Мијалко Тодоровић** *(Изборни срез Гружански, НР Србија):* Ја се у потпуности, другови народни посланици, слажем са народним послаником Јардасом да је питање пловидбе на Јадрану важно питање за становништво тих крајева и да треба водити озбиљно рачуна да оно не само не стагнира него да се тај саобраћај, читава његова мрежа и ефикасност саобраћаја што боље и брже развија. Међутим, Савезно извршно веће приликом израде Предлога друштвеног плана, код давања регреса и дотација, узело је у обзир да се савезним средствима тј. из средстава федерације решавају само нека питања саобраћаја која су од општејугословенског значаја. Као што сте могли сами видети, предвиђен је ваздушни саобраћај, речно бродарство — само за повластице које се прописују савезним прописима. За Јадранску линиску пловидбу дате су, као и за речно бродарство повластице које се прописују савезним прописима и за покривање брзих линија обалске пловидбе, дакле, за оне линије које имају шири значај него што га имају уске локалне линије. Дискусија о томе као што је и друг Полич напоменуо, вођена је у одборима Народне скупштине и одбори су се сложили са овим разлозима Савезног извршног већа. Од тада до данас ништа се у том погледу није променило, изузев тога, како друг Јардас извештава, да Народна Република Хрватска односно њен план не даје одговор да ли ће бити накнадних средстава Народне Републике Хрватске. Нисам у стању да видим да је то довољан разлог да ми морамо повећати дотације за Јадранску линиску пловидбу. Мислим да је много лакше и Народној Републици Хрватској и среским народним одборима у тим крајевима да непосредније оцене значај појединих линија и да према томе пронађу могућности и одреде средства за покривање губитака како би се успешно развијао поморски саобраћај. Осим тога, ја не видим где би се могло наћи још средстава за повећање ове дотације.

Што се тиче регреса за угаљ који троше плинаре, мислим, другови, да је регрес за угаљ за широку потрошњу такође ствар која не одговара читавом нашем систему и ми смо из свих других а најмање из економских разлога били принуђени да га задржимо и у овој години. Проширење ове категорије регреса у нашем плану на нове артикле не би имало смисла. Мислим да би нам компликовало ствари и читав систем. То је прва ствар. Друго, плин ипак не игра у личној потрошњи ону улогу коју игра угаљ у целини. Плинаре су предузећа и врло је тешко одредити свакој плинари колико плина даје за широку потрошњу а колико за друге консументе. Најзад, плинаре су типична комунална предузећа која су постављена у такав режим да срески народни одбори могу ове планске инструменте да подешавају тако да она могу на врло ефикасан начин да решавају питање снабдевања грађана па и питање плина. Због тога ја не могу да усвојим амандмане које је предложио друг Јардас.

Претседник **Влада Зечевић:** Да ли предлагачи амандмана одустају од предложених амандмана или су задовољни образложењем.

Едуард Јардас: Остајем при амандманима.

Претседник **Влада Зечевић:** Стављам амандман друга Јардаса на гласање, у коме се тражи да се у глави XXXVII Предлога савезног друштвеног плана, тачка 2 под ц), допуни тиме да се регрес прошири на све плинаре које производе плин. *(Моша Пијаде:* То није формулација амандмана о коме може да се гласа.) Има реч друг Јардас.

Едуард Јардас *(Изборни срез Ријека град, НР Хрватска):* Ја предлажем да се у глави XXXVII Предлога савезног друштвеног плана, тачка 2 под б), допуни да се регрес на угаљ за широку потрошњу сведе на све плинаре за широку протрошњу, што би било у износу од 56.000 тона угља у вредности од 122 милиона динара. *(Моша Пијаде:* То је приповетка, а не амандман.) Ја сам само предложио да се повећа ова цифра.

Претседник **Влада Зечевић:** Има реч друг Пијаде:

Моша Пијаде *(Изборни срез Београд I, НР Србија):* Ово што је рекао друг Јардас за тачку 2, под б) у којој се говори о угљу за широку потрошњу у вредности од једне милијарде то није амандман. Амандман мора бити у таквој форми написан да може да се дода тексту који је ту или да може да замени неки текст. Друг Јардас хоће да у вези са угљем

за широку потрошњу обухвати још и неке друге ствари, али то треба јасно формулисати да можемо да гласамо. Овако како је то изнео друг Јардас, о томе се не може гласати. Другови народни посланици који излазе са амандманима, треба да их припреме.

Претседник **Влада Зечевић:** Има реч друг Јардас.

Едуард Јардас *(Изборни срез Ријека град, НР Хрватска):* Ја се слажем са другом Пијаде. Предлажем да се ово питање одгоди за касније и да ми се да прилика да ово формулишем па да онда изгласамо. У противном случају мени не преостаје ништа друго него да одустанем од амандмана, пошто га нисам добро припремио.

Претседник **Влада Зечевић:** Стављам на гласање други амандман. Други амандман гласи овако, да се у глави XXXVII Предлога савезног друштвеног плана у тачки 2 измени цифра од 800 милиона на цифру једна милијарда 370 милиона динара. Ко је *за* овај амандман, нека дигне руку. (Мањина диже руку). Ко је *против* амандмана? (Већина диже руку). Ко се уздржава од гласања? (Неколико се уздржава од гласања). Према томе, констатујем да је амандман већином гласова одбачен.

Има реч друг Пијаде.

Моша Пијаде *(Изборни срез Београд I, НР Србија):* Амандман може да се поднесе све док се законски предлог не изгласа у целини. Према томе, уколико је друг Јардас закаснио, он има времена да поднесе амандман све док не будемо гласали у целини.

Претседник **Влада Зечевић:** Има реч друг др Радмиловић.

Др **Јерко Радмиловић** *(Изборни срез Хвар, Брач и Вис, НР Хрватска):* Другови и другарице, питање укидања туристичких повластица дискутувало се дуго. У тој дискусији, у којој су учествовале синдикалне, угоститељске и туристичке организације и наша јавност у дневној штампи свестрано је расправљано питање о давању повластица корисницима годишњег одмора. Показало се да је давање повластица, по мом мишљењу, у садашњој ситуацији потребно и треба га задржати, како у интересу домаћих туриста, тако и у интересу развијања туризма уопће. На темељу дискусије и на основу Приједлога савезног друштвеног плана за 1954 годину била је предвиђена сума од 600 милиона динара за то. С тим у вези израђен је био и нацрт нове уредбе о коришћењу повластица за 1954 годину. Предвиђен је износ од 600 милиона динара за регрес угоститељству и он би донекле осигурао промет домаћих туриста на нивоу промета у 1953 години. Нова уредба у основи је онемогућавала злоупотребе и негативне појаве које су произлазиле из досадашњег начина коришћења и давања повластица корисницима годишњих одмора. У 1954 години, по мом мишљењу, не би се могла ускладити просјечна куповна моћ домаћих туриста са просјечним цијенама пансиона, па би требало дати припомоћ због цијена у пансионима, како је то било у ранијим годинама. Претпостављало се да ће укидање повластица утицати на смањење цијена у угоститељству и да ће се на тај начин омогућити приступачније цијене домаћим гостима, али то је све тешко претпоставити . . .

Претседник **Влада Зечевић:** Ја бих молио друга Радмиловића да пређе на излагање у вези са материјом о којој се говори у овој глави.

Др **Јерко Радмиловић** (наставља): Ја имам право да говорим. И друг претседник има право. Сувише је било ријечи у нашој јавности и било је мишљења *за*, и *против* укидања повластица. Ја сам на страни оних који су за то да се задржи регрес у оном облику, али не како је то било раније већ како је предложило само Савезно извршно вијеће. Зато у заједници са другом Јардасом, Мотиком, Крпаном, Шестаном, Драгом Гиздићем и другим предлажем, на основу члана 143, став 3, Пословника Савезног већа Савезне народне скупштине да се у Приједлог савезног друштвеног плана за 1954 годину (пречишћени текст), у глави XXXVII, тачка 2, дода нова одредба под „д": „за кориснике годишњег одмора, раднике и службенике". С тим у вези треба да се измијене даље ознаке у тој точки, тако да садашње одредбе под „д", „е", итд. буду „е", „ф". На крају главе да се број 31.587 замијени цифром 30.987.

Претседник **Влада Зечевић:** Стављам амандман друга др Јерка Радмиловића на гласање. *(Гласови:* Нека се изјасни претставник Извршног већа). Реч има друг Зоран Полич.

Известилац Одбора за народну привреду **Зоран Полич** *(НР Словенија):* Другови народни посланици, у име Одбора за народну привреду могу да кажем да се слажем са објашњењем које је дао претставник Савезног извршног већа и да због тога не прихватам амандман.

Претседник **Влада Зечевић:** Стављам овај амандман на гласање. Ко је *за* амандман, којим треба да се у друштвени план поново унесе цифра од 600 милиона динара као регрес угоститељству, нека дигне руку. (Мањина диже руку). Ко је *против* овог амандмана? (Већина диже руку). Ко се уздржава од гласања? (Неколико се народних посланика уздржава од гласања). Према томе, констатујем да је већина присутних народних посланика гласала против предложеног амандмана.

Сада треба да гласамо у целини за главу XXXVII. Ко је *за* ову главу у целини, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржава? (Нико). Констатујем да је глава XXXVII овако како је предложена усвојена. Сада прекидам седницу. Настављамо рад по подне у 17 часова.

(Седница је прекинута у 13,40 часова).

(Наставак у 17,10 час.)

Претседник **Влада Зечевић**: Настављамо рад. Констатујем да је присутан довољан број посланика и да имамо кворум па можемо приступити раду.

Обавештавам Дом да на два питања народног посланика Јосифа Трајковића јутрос није дат одговор, сада ће на њих одговорити члан Савезног извршног већа народни посланик друг Добривоје Радосављевић.

Претставник Савезног извршног већа **Добривоје Радосављевић** *(Изборни срез тимочки, НР Србија):* Друг Јосиф Трајковић поставио је следећа питања:

Прво, на основу материјалних могућности среза произлази да материјалне могућности заједнице нису у складу с правима на социјалну и здравствену заштиту коју грађани имају на основу законских прописа. Поставља се питање да ли је потребно ускладити те прописе са материјалним могућностима.

Друго, многобројна лица из редова бивших трговаца, банкара и разних профитерских занимања у старој Југославији, па и појединa лица из бившег полицискот апарата, која су верно служила противнародним режимима — нису стављена ван закона, већ су, захваљујући постојећим прописима, добила пензију. Зато постављам питање да ли Извршно веће намерава да мења постојеће прописе и да предузме ревизију постојећих аката како би се поништила ова неоправдана примања и обезбедила гарантија и убудуће.

На ово прво питање, мада није сасвим јасно формулисано на које се материјалне могућности мисли, да ли читаве заједнице, читаве земље, или заједнице среза, јер се каже: „На основу материјалних могућности **среза** произлази да материјалне могућности заједнице нису с правима . . .", али без обзира на то, ја бих рекао следеће:

Наш систем социјалног осигурања посебно а и социјалне заштите у целини почива на законима који су донети ранијих година, 1947, 1948, на Закону о социјалном осигурању од 1950 године, тако да у целини наш систем социјалног осигурања и социјалне заштите није у складу са свим променама извршеним у друштвеном систему, а посебно са променама у привредном систему. Наравно, тај систем какав је сада, поред свих измена које су извршене у току последњих годину и по дана, носи читав низ административних обележја. Самим тим он омогућава и злоупотребе, омогућава и расипање средстава, у многим случајевима стимулира осигураника на коришћење права и без стварног основа, без стварног оправдања, тако да су фондови наше социјалне заштите, посебно социјалног осигурања, преоптерећени разним нерационалним расходима. Сви ти расходи које заједница тешком муком одваја за подмирење свих тих потреба, наравно, нису најрационалније искоришћени, тако да, с једне стране, у систему социјалног осигурања имамо празнина и неправилног коришћења права, а с друге стране, имамо читав низ питања која нисмо у стању да решимо баш због тога што немамо материјалних могућности.

Поред промена које су извршене последњих годину и по дана у систему социјалне заштите, посебно у систему социјалног осигурања, стварањем поново завода за социјално осигурање, стварањем органа самоуправљања у тим заводима, нарочито одвајањем болничке гране и посебнх фондова код среских завода за социјално осигурање, дата је материјална могућност за самоуправу у социјалном осигурању у оквиру среза, у болничкој грани углавном.

Али све те промене, иако су у извесном смислу значиле напредак према ранијем периоду, у извесном смислу развиле интерес друштва и заједнице, посебно среза за ова питања, за правилнију употребу средстава, ипак сам закон од 1950 године умногоме је сметња да се многе ствари правилније поставе и да се та средства у целини правилније употребљују.

У стручним органима Савезног извршног већа ово питање је већ на проучавању, како би се у целини наш систем социјалне заштите, а посебно социјалног осигурања, ускладио са нашим друштвеним системом, посебно са привредним системом. Ускоро ће Савезно извршно веће доставити известан материјал о појединим питањима Народној скупштини, односно Одбору за народно здравље и социјалну политику Савезног већа и Одбору за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача. На проучавању целе те проблематике, на томе да се што правилније усклади цео систем социјалне заштите, а посебно систем социјалног осигурања, са свим код нас досад извршеним друштвеним променама, Савезна народна скупштина целе ове године имаће да претреса читав низ проблема и да доноси одређене законске прописе.

Што се тиче другог питања — тј. да многобројна лица из редова бивших трговаца, банкара и разних профитерских занимања итд — уживају пензије, ја бих само рекао то да је Уредба о изменама и допунама Уредбе о одређивању и превођењу пензија и ин-

валиднина од јануара 1953 године, коју је донела још Савезна влада, овај проблем углавном решила. Наиме, ради се томе да је том Уредбом о изменама и допунама раније уредбе одређено да се овим лицима — бившим трговцима, банкарима или разним припадницима бившег политичког и управног апарата који су служили противнародне режиме, — време проведено на тим пословима и у току тих занимања никако не признаје у радни стаж. По чл. 5 те уредбе, која је изашла у „Службеном листу ФНРЈ", бр. 2 од 1953 године, овлашћени су срески заводи за социјално осигурање да могу извршити ревизију у погледу признавања радног стажа. Међутим, истина је да у пракси срески заводи за социјално осигурање у великом броју још нису спроводили ову уредбу и да има још увек оваквих лица, на која се односи питање које је поставио друг Јосиф Трајковић, која имају пензије и то, наравно, противзаконито. Али, уствари, ради се о томе да на бази већ сада важећих законских прописа оваква лица не би имала право на пензију и ради се о томе да срески заводи за социјално осигурање могу таквим лицима да одузму по уредби време проведено на таквим пословима. Самим тим многа од тих лица изгубила би право на пензију. Могу само да наведем да је, рецимо, у току спровођења ове уредбе, која је изашла пре више од годину дана, у Србији скинуто са пензије свега 53 лица, у Хрватској 13, у Црној Гори 75. Толико имам података.

Претседник **Влада Зечевић:** Да ли је друг народни посланик који је поставио питање задовољан одговором? *(Јосиф Трајковић:* Задовољан сам).

Прелазимо на XXXVIII главу — Савезне инвестиције. Ко од народних посланика жели реч о овој глави? Има реч народни посланик Стојадин Стојковић.

Стојадин Стојковић *(Изборни срез јужноморавско-масурички, НР Србија):* Ја сам, другови народни посланици, хтео да замолим претставника Савезног извршног већа ако може да дâ извесно објашњење у вези са главом XXXVIII — Савезне инвестиције. Наиме, под другим ставом б) предвиђено је у Предлогу савезног друштвеног плана, за рударска, геолошка, технолошка и научна истраживања сума од 2.670,000.000 динара. Међутим, из материјала и из јучерашњег образложења друга Темпа нисам могао да запазим на које се све конкретне радове и на која се сва конкретна истраживања мисли да утроши ова сума и у којим крајевима.

Претседник **Влада Зечевић:** Жели ли претставник Савезног извршног већа да одговори на ово питање сада или касније? *(Мијалко Тодоровић:* Могу одмах). Има реч члан Савезног извршног већа друг Мијалко Тодоровић.

Претставник Савезног извршног већа **Мијалко Тодоровић** *(Изборни срез гружански, НР Србија):* Већ јуче су другови народни посланици а надам се и посланик који је поставио питање, могли да чују из експозеа друга Вукмановића да се средства која су овим планом предвиђена за рударска, геолошка, технолошка и друга научна истраживања односе на истраживања таквог карактера која су по свом значају важна за економски развитак целе Југославије, или су тако великог обима да их поједина предузећа, поједине привредне организације или мање друштвене заједнице — срезови, градови итд — не могу финансирати, или су истраживања таквог карактера који захтева дугорочно улагање да би се после једног дужег периода, и можда са извесним ризиком, тек постигли резултати. Према томе, у овом случају, кад се ради о суми од 2.670,000.000 динара, није било одлучујуће питање у ком крају се средства улажу, него у ком циљу се средства улажу.

Сума од 2.670,000.000 динара распоређена је, прво, за истраживачке радове на новим нафтоносним пољима, и то на оне истраживачке радове које не могу да врше у својим редовним истраживањима постојећа предузећа у области експлоатације нафте. Важност таквих истраживања мислим није потребно посебно наглашавати, прво због тога што се зна колике су наше потребе за нафтом и нафтиним дериватима и колико се увози ових производа, и, друго, јер се односи на она подручја где је већ утврђено постојање нафте, само је питање даљих истраживања и окончања тих радова.

Исто тако, из ове суме предвиђено је финансирање даљег истраживања у области продукције кокса из домаћих угљева, а и за нашу црну металургију на бази продукције помоћу домаћих коксева који садрже извесне штетне остатке, и према томе за изналажење процеса да се и штетни остаци отстране из продукције наших високих пећи. Ту се, пре свега, ради на томе да код досадашњих резултата продукције кокса из мешавина домаћих угљева остаје једна знатна количина сумпора који је штетан остатак у продукцији самог железа. У свету постоји технолошки процес који решава питање отстрањивања сумпора и за довршење овог изучавања и примене у нормалној продукцији такође су предвиђена извесна средства. Затим је предвиђено даље финансирање разних технолошких испитивања у циљу проширења постојеће сировинске базе, истраживања алуминијума и порцеланске земље. Најзад, у овој суми предвиђена су средства за истраживање у области атомске енергије, за наш Институт и инсти-

туције које се том области истраживања баве.

Претседник **Влада Зечевић:** Да ли је народни посланик друг Стојадин Стојковић задовољан овим одговором? *(Стојадин Стојковић:* Јесам).

Жели ли још ко реч о глави XXXVIII — Савезне инвестиције. (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, стављам целу главу на гласање. Ко је *за,* молим да дигне руку. (Сви дижу руку). Хвала. Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Глава XXXVIII је примљена.

Прелазимо на пети део — Одредбе о доношењу и извршењу друштвених планова за 1954 годину. На реду је глава XXXIX — Доношење друштвених планова за 1954 годину. Ко од другова народних посланика жели реч о овој глави? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање одељак 1). Ко је *за* први одељак главе XXXIX, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Хвала. Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Први одељак је усвојен.

Стављам на гласање одељак 2). Ко је *за,* молим да дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатујем да је одељак 2) усвојен.

Стављам одељак 3) главе XXXIX на гласање. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Трећи одељак је усвојен. Тиме је глава XXXIX усвојена.

Прелазимо на главу XL — Прописи о економским инструментима и мерама друштвеног плана народне републике, аутономне јединице, среза, града и општине. Ко од посланика жели реч о овој глави? (Нико се не јавља).

Стављам одељак 1) на гласање. Ко је *за* први одељак, молим да дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Утврђујем да је први одељак усвојен.

Стављам одељак 2) главе XL на гласање. Ко је *за?* (Сви дижу руку) Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Други одељак је усвојен.

Стављам одељак 3) главе XL на гласање. Ко је *за?* (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Трећи одељак је усвојен.

Стављам одељак 4) главе XL на гласање. Ко је *за?* (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Глава XL је усвојена.

Прелазимо на главу XLI — Завршне одредбе. Жели ли ко од другова народних посланика да дискутује о овој глави? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, стављам одељак 1) главе XLI на гласање. Ко је *за?* (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Утврђујем да је први одељак главе XLI примљен.

Стављам одељак 2) главе XLI на гласање. Ко је *за?* (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Други одељак главе XLI је усвојен.

Пре него што пређемо на гласање о Предлогу друштвеног плана у целини дајем реч известиоцу Одбора за народну привреду другу Зорану Поличу који је формулисао предлог амандмана који постаје саставни део и кога смо овластили јутрос да формулише главу XXXVII.

Известилац Одбора за народну привреду **Зоран Полич** *(НР Словенија):* У глави XXXVII Предлога савезног друштвеног плана за 1954 годину додаје се нов став који гласи *(чита):*

Овлашћује се Савезно извршно веће да испита губитак у кланичној индустрији и регресира губитке настале 1953 године због фиксираних цена масти, као и да реши питање губитака у 1954 години.

Претседник **Влада Зечевић:** Овај амандман постаје сад саставни део Предлога савезног друштвеног плана за 1954 годину. Жели ли још ко од народних посланика реч? Има реч друг Едуард Јардас.

Едуард Јардас *(Изборни срез Ријека град, НР Хрватска):* Друже претседниче, ја бих прочитао, ако дозволите, пречишћени текст овог амандмана о предлогу који смо прије подне дискутовали *(чита):*

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

У Савезном друштвеном плану за 1954 годину, у глави XXXVII, тач. 2 под ц, предвиђена је дотација од једне милијарде динара за регрес на гориво. Пошто у нашој земљи има 12 градова са преко милион становника, који имају плинаре, за чији угљен није предвиђен регрес у горњој цифри, становници тих градова биће стављени у неравноправан положај према осталим грађанима ФНРЈ, јер неће моћи користити поменути регрес, то предлажем да се тај регрес повећа за 122 милиона динара за набавку угљена за плинаре. На основу члана 143, став 3, Пословника Савезног већа предлажем следећи

АМАНДМАН

У глави XXXVII Савезног друштвеног плана, тач. 2 под ц, мења се и гласи:

За угљен за широку потрошњу и угљен за плинаре које производе плин за широку потрошњу 1,122

Смрт фашизму — Слобода народу!

Београд, 9 март 1954

Подносилац амандмана,
Јардас Едуард, с. р.

(Светозар Вукмановић: Треба нагласити одакле ће средства да се узму). Ја мислим да бисмо та средства могли узети из дотација које дајемо друштвеним организацијама.

Претседник **Влада Зечевић:** Овај амандман је јутрос био одбијен. Стављам амандман на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Мањина диже руку). Има ли ко *против?* (Већина диже руку). Ко се уздржава? (Три посланика дижу руку). За предложени амандман гласало је 14 посланика, три су се уздржала, а већина је гласала против амандмана.

Има реч друг др Јерко Радмиловић.

Др **Јерко Радмиловић** *(Изборни срез Хвар-Брач-Вис, НР Хрватска):* Само једно питање. Пред народним посланицима налазе се два текста, један текст на српском и други текст на хрватском језику. Мене интересује то зато што сам запазио да у хрватском тексту има неких формулација које не одговарају језику. Интересује ме да ли ћемо гласати о оба текста или за српски текст?

Претседник **Влада Зечевић:** Има реч народни посланик друг Моша Пијаде.

Моша Пијаде *(Изборни срез Београд I, НР Србија):* Другови, пречишћени текст Предлога савезног друштвеног плана ми смо штампали из техничких разлога само латиницом ијекавски; немојте да кажете да је то хрватски текст. Нема српског и хрватског текста. Ако сте запазили у овом тексту грешке требало је, а има још времена пошто нисмо изгласали у целини, да кажете шта треба исправити. Ту су и амандмани, молим вас.

Претседник **Влада Зечевић:** Има реч народни посланик др Јерко Радмиловић.

Др **Јерко Радмиловић** *(Изборни срез Хвар-Брач-Вис, НР Хрватска):* Ја сам претпостављао да сам ја као посланик из Хрватске случајно можда добио овај текст. *(Гласови:* Не). У реду ствар. Због тога и нисам правио питање о самом тексту. Иначе ако погледате, на страни 11, у глави XIII став 1), прва реченица гласи: „Водити течај на снижењу општег нивоа цијена". Изгледа као да ћемо држати предавања а не водити курс.

Претседник **Влада Зечевић:** Има реч претставник Савезног извршног већа Мијалко Тодоровић.

Претставник Савезног извршног већа **Мијалко Тодоровић** *(Изборни срез гружански, НР Србија):* Пре коначног примања овог предлога плана, ја бих у име Савезног извршног већа поднео још један амандман којим треба да се исправи једна доста озбиљна техничка грешка у овом тексту плана. У глави II, одељак 1) тачка 3 стоји да „индекс производње по намени производа показује следеће промене:" и дати су индекси за 1952 и 1953 у односу на 1951. Стоји 1951 равно 100. Међутим, ово се само односи на 1952 годину. То значи да су индекси 1952 у односу на 1951 годину, а међутим, у 1953 у односу на 1952 годину. Према томе, 1951 равно 100. У петом реду ове тачке треба да се брише и треба да се стави у следећем реду после броја 1952 у загради 1951 равно 100, а у наредном реду, после броја 1953, треба да стоји у загради 1952 равно 100.

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте амандман претставника Савезног извршног већа који постаје саставни део предлога. Жели ли још ко од посланика реч? (Не јавља се нико).

Прелазимо на гласање у целини. Стављам Предлог савезног друштвеног плана за 1954 годину у целини на гласање. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Хвала. Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није).

Објављујем да је Савезни друштвени план за 1954 годину у Савезном већу примљен једногласно.

Одређујем одмор од 10 минута.

(После одмора)

Претседник **Влада Зечевић:** Настављамо рад. Констатујем да имамо кворум за решавање. Прелазимо на другу тачку дневнога реда: претрес Предлога закона о буџетима. Молим известиоца народног посланика Јосипа Колара да поднесе извештај.

Известилац Одбора за буџет **Јосип Колар** *(Изборни срез Крапина — Преграда, НР Хрватска)* чита извештај Одбора за буџет о Предлогу закона о буџетима. (Видети прилог).

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте извештај народног посланика Јосипа Колара. Молим народног посланика др Јерка Радмиловића, известиоца Законодавног одбора, да поднесе извештај.

Известилац Законодавног одбора др **Јерко Радмиловић** *(Изборни срез Хвар-Брач-Вис, НР Хрватска)* чита извештај Законодавног одбора о Предлогу закона о буџетима. (Видети прилог).

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте извештај Законодавног одбора. Има реч претставник подносиоца законског предлога, члан Савезног извршног већа друг Мома Марковић.

Претставник Савезног извршног већа **Мома Марковић** *(Изборни срез подунавски, НР Србија):* Другови народни посланици, Предлог закона о буџетима претставља даљу разраду већ постојећег буџетског система ко-

ји је ступио на снагу 1 јануара 1952 године. Основна поставка Предлога закона о буџетима базира на даљем развијању и учвршћењу самоуправности радног народа путем самоуправних друштвених органа од радничких савета до претставничких тела — народних скупштина и народних одбора. У складу са Уставним законом и Законом о народним одборима, а да би се осигурала материјална база ове самоуправности, Предлог закона о буџетима — у највећој могућној мери у данашњим условима — јача обим и структуру буџета локалних заједница као основних органа народне власти. На овој основи је извршена расподела постојећих извора буџетских прихода. Локалне заједнице, као и остали органи народне власти, потпуно самостално доносе своје буџете и располажу приходима који су им на основу закона додељени за извршење све сложенијих и обимнијих задатака. Према томе, локалним заједницама је загарантована самосталност буџета, пуна буџетска иницијатива што је већ досад дало позитивне резултате и што ће још више доћи до изражаја у јачању материјалне базе свих буџета.

Децентрализација наше државне управе и даља демократизација нашег друштвеног живота захтевале су развијање нових форми финансирања давањем финансиске аутономије друштвеним службама путем система посебних фондова. Овај систем треба да обезбеди учешће самоуправних органа трудбеника у управљању и располагању појединим друштвеним фондовима који служе за подмирење појединих друштвених потреба. Из тих разлога, систем фондова у законском предлогу више је разрађен него што је досад био случај. Овим прописима и народни одбори добијају право да самостално својим одлукама оснивају посебне фондове. Да би се обезбедила контрола претставничких органа у руковању средствима фонда и пружио потпун преглед финансиског стања, предрачуни прихода и расхода посебних фондова одобравају се истовремено са буџетом. Међутим, потребно је нагласити да досад није било потребне дисциплине у овом погледу, пошто су се фондови често оснивали и средства трошила мимо контроле претставничких органа и у сврхе за које средства нису била намењена.

Предлог закона о буџетима регулише питање финансирања инвестиција из буџета. Досад се финансирање инвестиција вршило углавном преко инвестиционог фонда, као и других посебних фондова, а мањим делом непосредно преко буџета. Међутим, сада се предвиђа финансирање инвестиција како путем инвестиционог фонда, односно путем кредита намењених за инвестиције уз плаћање ануитета, тако и путем буџета. У свим оним случајевима у којима то није могућно остварити путем кредита (путеви, истраживачки радови, разни облици дотација привредним организацијама, заосталим рејонима и слично), финансирање инвестиција врши се из буџета. Као што је познато, финансирање инвестиција у привреди врши се из средстава инвестиционог фонда код Народне банке на бази конкурса под условима слободног такмичења привредних организација уз обавезу враћања кредита и плаћања камата. Међутим, како постоји потреба подизања нових објеката у привреди који су од важности за заједницу, а којима треба обезбедити приоритет изградње, то се средства за такве објекте обезбеђују буџетом. Из тих разлога нови систем предвиђа три начина финансирања инвестиција. Прво, путем кредита из инвестиционог фонда код Народне банке, тј. оне се финансирају уз обавезу да се узета средства од стране корисника врате о року и за њихово коришћење плати одређена камата. Друго, инвестиције се финансирају директно из буџета, тј. буџет даје средства дефинитивно без обавезе враћања. Треће, Предлог закона о буџетима предвиђа још једну нову форму посредног финансирања инвестиција из буџета путем дотирања буџетских средстава инвестиционом фонду. Наиме, осим средстава која су предвиђена у буџету за финансирање инвестиција могу се буџетом обезбедити још и средства која се непосредно дотирају инвестиционом фонду под одређеним условима. На овај начин се повећава обим инвестиционих средстава фонда, а орган из чијег се буџета она дотирају има право да пропише услове под којима се она дају и евентуални приоритет појединих корисника.

Као новину Предлог закона о буџетима разрађује систем гарантија које преузима буџет, а које су уведене Уредбом о краткорочним кредитима. Сваки орган власти може код кредитних установа закључити зајмове и преузимати гарантије за обавезе привредних организација на свом подручју. У случају да отплата узетих зајмова дође у питање или ако привредне организације не буду одговарале својим обавезама према кредитним установама, а за које су дате буџетске гарантије, орган који је дао гарантију обезбеђује потребна средства на име ануитета из свог буџета. Остали прописи регулишу технику састава, доношења и извршења буџета.

Савезно извршно веће предлаже један амандман, с обзиром да је у члану 30 Предлога закона о буџетима предвиђено да ако Народна скупштина односно народни одбор не донесе буџет на време да ће се привремено финансирање вршити на основу буџета протекле године по његовим општим одредбама, и то највише за три месеца. Међутим, пошто доносимо буџет са закашњењем, народни одбори нису у стању да у току марта месеца

донесу своје буџете, предлажемо да се доношење тих буџета продужи још за један месец. У вези с тим се предлаже и да се после члана 58 унесе нови члан 59 који би гласио *(чита):*

Члан 59

Изузетно од члана 30 овог закона народни одбори могу доносити одлуке о свом привременом финансирању и за месец април 1954 године.

На тај начин досадашњи чланови 59 до 61 постају чланови 60 до 62.

Другови народни посланици, подносећи у име Савезног извршног већа Предлог закона о буџетима, ја вас молим да га усвојите.

Претседник **Влада Зечевић**: Чули сте реч претставника Савезног извршног већа и амандман који постаје саставни део законског предлога.

Ову седницу закључујем, а идућу заказујем за сутра у 10 часова, са утврђеним дневним редом. *(Моша Пијаде:* Молим за реч.) Има реч друг Пијаде.

Моша Пијаде *(Изборни срез Београд I, НР Србија):* Ја бих вас молио да одредите седницу за мало касније пошто Веће народа треба да се састане сутра у 9 часова, па ако оно не заврши седницу до 10 часова, ова неће моћи да почне.

Претседник **Влада Зечевић**: Претседник Савезне народне скупштине друг Моша Пијаде сазвао је седницу Већа народа за сутра у 9 часова. Обавештавам народне посланике Већа народа да ће се одржати седница Већа народа сутра у 9 часова. Према томе, прихватам предлог народног посланика Моше Пијаде и наредну седницу заказујем за сутра у 11 часова.

(Седница је закључена у 18,35 часова).

ПРИЛОЗИ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ
Бр. 469
20 јануара 1954 године
Београд
СНС(А)/3

ПРЕТСЕДНИКУ
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
Београд

Сагласно одлуци о привременом финансирању у првом тромесечју 1954 године, достављамо Вам Предлог закона о буџетима.

Потпретседник
Савезног извршног већа
Моша Пијаде, с. р.

ПРЕДЛОГ
ЗАКОНА О БУЏЕТИМА

I. Основне одредбе

Члан 1

Буџетом Федеративне Народне Републике Југославије (савезни буџет), буџетима народних република, аутономних јединица, срезова, градова и градских општина са посебним правима и општина предвиђају се приходи који им по закону припадају и врши расподела новчаних средстава која су привредним плановима одређена за извршење задатака државних органа и установа, за инвестиције предвиђене привредним плановима које се финансирају из буџета и за дотације.

Сваки буџет доноси се за једну годину — важи за ту годину (буџетска година).

Члан 2

Буџет доноси надлежно претставничко тело на начин предвиђен овим законом.

Народне републике, аутономне јединице, срезови, градови и општине самостално распоређују у својим буџетима целокупне приходе који им на основу закона припадају.

Члан 3

Расходи у сваком буџету деле се на два основна дела: на расходе привреде и на расходе администрације, а у савезном буџету и на расходе народне одбране.

Члан 4

Расходи привреде су: расходи за инвестиције у привреди, дотације народним републикама, аутономним јединицама, срезовима, градовима и општинама за подизање привредно недовољно развијених подручја, дотације и средства за санацију привредних организација, средства за измирење обавеза по унутрашњим и спољним зајмовима и део резервног фонда за потребе привреде.

Расходи администрације су: средства за непривредне инвестиције, средства за просвету и културу, социјално старање, здравствену заштиту, државну управу, судство, тужилаштво, део резервног фонда за потребе администрације и дотације буџетима народних република, аутономних јединица, срезова, градова и општина за подмирење расхода државне управе.

Члан 5

Привредним планом врши се расподела укупних прихода за покриће расхода по буџету, за инвестициони фонд и за фонд социјалног осигурања.

Поједини приходи могу се привредним планом у целини или у одређеном проценту уступити буџету односно инвестиционом фонду.

Члан 6

Сви приходи морају бити распоређени у буџету и показани по изворима из којих потичу.

Сви расходи морају бити распоређени у буџету и уравнотежени са приходима.

Ако у току буџетске године буду донети прописи којима се смањују приходи или повећавају расходи предвиђени буџетом, морају се тим прописима обезбедити и извори прихода којима ће се буџет уравнотежити.

Ако се у току буџетске године услед ванредних прилика и потреба повећају расходи односно умање приходи, буџет се мора уравнотежити било снижењем предвиђених расхода било повећањем постојећим односно изналажењем нових извора прихода.

Члан 7

Савезни буџет може предвидети потребне дотације појединим народним републикама.

Буџет народне републике може предвидети потребне дотације појединим срезовима и градовима, а буџет Народне Републике Србије и дотације аутономним јединицама.

Буџет среза (града) може предвидети потребне дотације општинама на свом подручју.

Члан 8

Буџетом се обезбеђују средства за инвестиције које се према привредним плановима финансирају из буџета.

Члан 9

У буџету се могу предвидети средства у циљу дотирања инвестиционог фонду.

Орган надежан за доношење буџета може одредити намену средстава која се дотирају инвестиционом фонду и услове под којима се она могу користити.

Члан 10

У савезном буџету обезбеђују се средства за извршење обавеза ФНРЈ по иностраним зајмовима и међународним уговорима.

Члан 11

Буџетом се могу предвидети средства за дотације и санацију појединих привредних организација, као и за дотације појединим друштвеним организацијама.

Члан 12

Сваки буџет има резервни фонд.

Средства резервног фонда служе за покриће непредвиђених и недовољно предвиђених расхода администрације и привреде у току године.

Из резервног фонда савезног буџета који служи за потребе администрације покривају се непредвиђени и недовољно предвиђени расходи народне одбране.

Резервним фондом располаже извршно веће односно народни одбор.

Извршно веће може пренети делимично право располагања делом буџетског резервног фонда који служи за потребе администрације на државног секретара за послове буџета и државну администрацију, односно секретара за послове буџета и државну администрацију аутономне јединице, а оним

делом који служи за потребе привреде на државног секретара за послове народне привреде, односно на секретара за послове народне привреде аутономне јединице.

Народни одбор може овластити комисију за буџет из чл. 44 овог закона да располаже резервним фондом.

Члан 13

Државни секретари за послове народне привреде, секретари за послове народне привреде аутономних јединица и народни одбори имају право контроле над утрошком средстава датих из буџета привредним организацијама, као и контролу употребе средстава посебних фондова, а државни секретари за послове буџета и државну администрацију, секретари за послове буџета и државну администрацију аутономних јединица и народни одбори имају право контроле над утрошком средстава датих државним органима, установама и друштвеним организацијама.

Члан 14

Федеративна Народна Република Југославија, народне републике, аутономне јединице, срезови, градови и општине могу приходима својих буџета гарантовати банкама за обавезе привредних организација и установа са самосталним финансирањем на свом подручју.

Члан 15

Савезно извршно веће прописује техничке услове за састав буџета у циљу обезбеђења јединствене евиденције о њиховом извршењу.

II. Буџетски приходи и њихова расподела

Члан 16

Расходи савезног буџета покривају се следећим изворима прихода:

1) порезом на промет,
2) савезним порезом на добит,
3) порезом на фонд плата,
4) царинама,
5) порезом на монополску добит и
6) сопственим приходима државних органа и установа који се финансирају из савезног буџета.

Члан 17

Расходи буџета народне републике покривају се следећим изворима прихода:

1) републичким порезом на добит,

2) основним порезом на доходак од пољопривреде,

3) основним порезом на доходак од самосталних занимања и имовине,

4) делом прихода које срез добија из добити привредних организација,

5) рентом и

6) сопственим приходима државних органа и установа који се финансирају из буџета народне републике.

Законом о одобрењу савезног буџета може се одредити да приход од пореза на промет, који се плаћа на одређене артикле, припадне народној републици.

Члан 18

Аутономним јединицама припада део редовних прихода Народне Републике Србије, наведених у тач. 1 до 5 ст. 1 и 2 чл. 17, који се остварују на њиховом подручју, као и сопствени приходи државних органа и установа који се финансирају из буџета аутономне јединице.

Привредним планом Народне Републике Србије одредиће се проценти учешћа Аутономне Покрајине Војводине и Аутономне Косовско-метохиске Области у приходима из тач. 1 до 5 става 1 и става 2 члана 17 овога закона.

Члан 19

Расходи буџета среза односно града покривају се следећим изворима прихода:

1) делом добити привредних организација,
2) допунским порезом на доходак од пољопривреде,
3) допунским порезом на доходак од самосталних занимања и имовине,
4) земљарином,
5) државним таксама и
6) приходима државних органа и установа који се финансирају из буџета среза односно града.

Законом о одобрењу савезног буџета може се одредити да порез на промет који плаћају приватна лица припада буџету среза односно града.

Порез на промет који се плаћа на одређене артикле може се законом о одобрењу савезног буџета доделити буџету среза односно града.

Извори прихода општина у саставу града утврђују се привредним планом града или статутом града, било као самостални извори прихода, било као учешће општина у приходима града.

Члан 20

Расходи буџета градских општина са посебним правима покривају се следећим изворима прихода:

1) делом добити привредних организација,

2) допунским порезом на доходак од пољопривреде,

3) порезом на доходак од самосталних занимања и од имовине,

4) порезом на наслеђа и поклоне,

5) државним таксама и

6) сопственим приходима државних органа и установа који се финансирају из буџета градске општине са посебним правима.

Члан 21

Расходи буџета града који није подељен на општине као и расходи буџета општине покривају се следећим изворима прихода:

1) делом добити привредних организација,
2) допунским порезом на доходак од пољопривреде,
3) допунским порезом на доходак од самосталних занимања и имовине,
4) државним таксама,
5) порезом на наслеђа и поклоне,
6) прирезом,
7) општинским таксама,
8) општинским порезом на промет,

9) сопственим приходима државних органа и установа који се финансирају из буџета града односно општине.

Законом о одобрењу савезног буџета може се одредити да порез на промет који плаћају приватна лица припада буџету града односно општине.

Члан 22

Привредним планом или другим законским прописима може се одредити учешће среза, града и општине и у другим приходима поред прихода који по овом закону служе за покриће потреба њихових буџета.

Члан 23

Нове врсте пореза и такса могу се уводити само савезним законом.

Члан 24

Ванредни приходи буџета су:

1) вишак прихода из претходне буџетске године,
2) зајмови,
3) разни непредвиђени приходи,
4) дотације,
5) приходи укинутих фондова,
6) приходи засновани на посебним прописима.

Члан 25

Зајмове путем јавног уписа у земљи могу расписивати Савезна народна скупштина, народне скупштине народних република и народни одбори.

Средства из зајмова остварена путем јавног уписа у земљи уносе се у онај буџет у чију је корист зајам расписан, а могу се употребити само за оне сврхе за које је намењен.

Члан 26

Државне зајмове у иностранству закључује Савезно извршно веће, по одобрењу Савезне народне скупштине.

Средства из државних зајмова закључених у иностранству уносе се у савезни буџет.

III. Посебни фондови

Члан 27

Ради остварења општих задатака постављених привредним плановима могу се законом и одлуком народног одбора оснивати или укидати посебни фндови.

За исплату накнада разлике у цени које се на основу савезних прописа дају привредним организацијама морају се образовати посебни фондови.

Законом односно одлуком којом се оснивају посебни фондови мора се одредити и њихова намена и извори прихода.

Приходи посебних фондова могу бити само приходи који се уводе прописима којим се оснивају посебни фондови, сталне или повремене дотације из буџета и ванредни буџетски приходи утврђени овим законом.

Члан 28

Приходи и расходи посебних фондова предвиђају се самосталним предрачуном фонда који се као прилог буџета одобрава истовремено са буџетом.

Ако се после доношења буџета оснује фонд, предрачун прихода и расхода фонда мора се поднети народној скупштини односно народном одбору на одобрење по снивању фонда.

Изузетно од одредаба првога става, фонд социјалног осигурања није прилог буџету, али се одобрава истовремено са буџетом.

Уколико се расходи посебних фондова не могу уравнотежети сопственим приходима, законом којим се одобрава буџет може се предвидети потребна дотација фонду.

Члан 29

Законом односно одлуком којом се оснивају посебни фондови одређује се и начин управљања овим фондовима.

IV. Гарантовање буџетским средствима

Члан 30

Федеративна Народна Република Југославија, народне републике, аутономне јединице и народни одбори срезова, градова и општина могу гарантовати банкама за обавезе привредних организација и за инвестиционе кредите које за своје потребе подижу код банака средствима својих инвестиционих фондова. Уколико средства ових фондова не буду довољна, за гаранцију могу служити и буџетски приходи, изузимајући део прихода који је потребан за покриће расхода за судство, просвету, социјалноздравствену заштиту и личне издатке управе, као и најнеопходније материјалне расходе потребне за њено неометано функционисање.

Ако се гаранција протеже и на следећу буџетску годину, део прихода који се по претходном ставу изузима од гаранције, не може бити мањи од износа који је за ту сврху био предвиђен у буџету из протекле године.

Члан 31

Ако Федеративна Народна Република Југославија, народне републике, аутономне јединице и народни одбори срезова, градова и општина нису у могућности да одговоре својим обавезама по преузетим гаранцијама, банке могу наплатити доспела и неизмирена потраживања из средстава инвестиционог фонда. Уколико средства овога фонда не буду довољна, банке могу наплаћивати доспела а неизмирена потраживања на терет текућих буџетских прихода, изузимајући део прихода који је потребан за покриће издатака за судство, просвету, социјалноздравствену заштиту и личне издатке управе, као и најнеопходније материјалне расходе потребне за њено несметано функционисање.

Ако у једној буџетској години не буду измирена потраживања из претходног става банка има право да се наплати из свих буџетских прихода следеће године и то до 20% од њихове укупне висине.

Члан 32

Законом односно одлуком којом се доноси буџет имају се одобрити све примљене обавезе према банци створене у претходној буџетској години у смислу чл. 30 овог закона.

V. Састав и доношење буџета

Члан 33

Буџет се састоји из општег дела, посебног дела и прилога.

Општи део садржи финансиске одредбе и одредбе о мерама за извршење буџета.

Расходи у посебном делу деле се на расходе привреде и расходе администрације, а у савезном буџету и на расходе народне одбране.

Као прилози буџета подносе се предрачуни установа са самосталним финансирањем, самосталних установа и посебних фондова.

Члан 34

Сваки државни орган и установа има свој предрачун прихода и расхода који у целости улази у одговарајући буџет.

Члан 35

Предрачуни прихода и расхода установа са самосталним финансирањем улазе у буџет само са својим вишком прихода над расходима односно вишком расхода над приходима.

Савезно извршно веће доноше посебне прописе о установама са самосталним финансирањем.

Члан 36

Финансирање самоуправних установа (академија наука, универзитета, факултета, великих школа и др.) врши се преко самосталних предрачуна прихода и расхода и расхода ових установа.

Предрачуни прихода и расхода као и завршни рачуни самоуправних установа одобравају се као прилози истовремено са одобравањем одговарајућег буџета односно завршног рачуна.

Законом о оснивању ових установа прописаће се начин њиховог финансирања.

Члан 37

Приходи се распоређују по деловима, разделима, партијама и позицијама.

Расходи се распоређују по основним деловима, разделима, деловима, главама, партијама и позицијама.

Члан 38

Предлози буџета среза, града и општине морају бити изнети на дискусију пред зборове бирача, а предлог буџета среза мора бити достављен и општинама на примедбе.

Уз предлог буџета народном одбору морају бити достављене и примедбе зборова бирача односно народних одбора општине, уколико у коначном нацрту буџета ове примедбе нису усвојене.

Члан 39

Савезни буџет доноси, на предлог Савезног извршног већа, Савезна народна скупштина законом. Буџет народне републике доноси на предлог извршног већа народне републике, народна скупштина народне републике законом. Буџет Аутономне Покрајине Војводине доноси, на предлог Извршног већа Аутономне Покрајине Војводине, Народна скупштина Аутономне Покрајине Војводине законом. Буџет Аутономне Косовско-метохиске Области доноси на предлог Извршног већа Аутономне Косовско-метохиске Области, народни одбор Аутономне Косовско-метохиске Области одлуком.

Буџет среза, града, градске општине са посебним правима и општине доноси народни одбор одлуком.

Са буџетом се одобравају и његови прилози.

Члан 40

Буџет се доноси пре почетка године на коју се односи.

Ако буџет не би био донет на време, привремено финансирање вршиће се на основу буџета протекле године по његовим општим одредбама, али највише за три месеца.

Одлуку о привременом финансирању доноси за Федеративну Народну Републику Југославију Савезно извршно веће, за народну републику извршно веће народне републике, за аутономну јединицу извршно веће аутономне јединице, а за народне одборе среза, града, градске општине са посебним правима и општине народни одбор.

Члан 41

Буџетска година почиње 1 јануара, а завршава се 31 децембра исте године.

Време за које се сви рачуни о приходима и расходима, засновани у једној буџетској години, морају закључити зове се рачунска година.

Рачунска година почиње када и буџетска, а траје два месеца по истеку буџетске године.

VI. Извршење буџета

Члан 42

Буџет се извршује употребом средстава према њиховој намени и у границама одређеним буџетом, као и наплатом прихода у границама и на начин одређен законом и другим прописима.

Свака исплата и уплата по буџету мора бити основана на законским прописима и појединачно исказана у документима.

Члан 43

Буџет се извршује путем тромесечних, а по потреби и месечних благајничких планова прихода и расхода.

Тромесечне планове доноси наредбодавац за извршење буџета, а месечне благајничке планове државни секретар за послове буџета и државну администрацију односно секретар за послове буџета и државну администрацију аутономне јединице односно претседник народног одбора.

Члан 44

Буџет извршује наредбодавац.

Наредбодавац за извршење савезног буџета је Савезно извршно веће, за извршење буџета народне републике — извршно веће народне републике, за извршење буџета аутономне јединице — извршно веће аутономне јединице, а за извршење буџета среза, града и општине комисија за буџет. Комисија за буџет народног одбора састоји се од претседника и четири члана које народни одбор бира на заједничкој седници оба већа из редова одборника.

Наредбодавац за извршење савезног буџета, буџета народне републике и буџета аутономне јединице извршује привредни део расхода преко државног секретара за послове привреде, односно секретара за послове привреде аутономне јединице, а административни део расхода преко државног секретара за послове буџета и државну администрацију односно преко секретара за послове буџета и државну администрацију аутономне јединице.

Комисија за буџет народног одбора среза, града и општине извршава привредни и административни део буџета преко претседника народног одбора среза, града и општине.

Наредбодавац за извршење буџета одговоран је за извршење буџета у целини.

Члан 45

Наредбодавац за извршење предрачуна прихода и расхода државних органа и установа је лице које стоји на челу органа или установа.

Овај наредбодавац може одређено овлашћење у погледу извршења предрачунских прихода и расхода пренети на помоћног наредбодавца.

Наредбодавац за извршење предрачуна прихода и расхода секретаријата општих послова народног одбора или појединих савета је секретар народног одбора односно начелник секретаријата појединих савета.

Наредбодавац за извршење предрачуна прихода и расхода одговоран је за извршење предрачуна у целини.

Члан 46

Руковање буџетским средствима врши рачунополагач на основу законских прописа, а по наредби наредбодавца.

Рачунополагач је одговоран за свој рад наредбодавцу и државном секретару за послове буџета и државну администрацију, секретару за послове буџета и државну администрацију аутономне јединице односно претседнику народног одбора среза, града и општине.

Рачунополагач може вршити само оне исплате које су на закону основане.

Ако рачунополагач сматра да наредба за исплату није основана на закону, дужан је да тражи поновну писмену наредбу за такву исплату. Поновљену писмену наредбу за исплату рачунополагач је дужан извршити, о чему ће доставити непосредно извештај надлежном државном секретару за послове буџета и државну администрацију, секретару за послове буџета и државну администрацију аутономне јединице односно комисији за буџет народног одбора среза, града и општине, који ће одобрити или обуставити исплату.

Члан 47

Измена намене и висине средстава предвиђених у буџету, ако то нарочите потребе захтевају, врши се вирманом

Вирман може вршити:

— између појединих буџетских глава истог раздела — наредбодавац за извршење буџета уз сагласност одбора народне скупштине надлежног за буџет односно народног одбора среза, града и општине;

— између партија једне буџетске главе— наредбодавац за извршење предрачуна уз сагласност државног секретара за послове буџета и државну администрацију, секретара за послове буџета и државну администрацију аутономне јединице односно комисије за буџет народног одбора среза, града и општине; и

— између позиција једне партије — наредбодавац за извршење предрачуна.

О вирманисању се мора донети посебно решење.

Члан 48

Вирманисање се не може вршити:

између средстава намењених за личне расходе и средстава намењених за материјалне расходе;

на терет средстава намењених за функционално-материјалне расходе у корист оперативних материјалних расхода.

Средства за финансирање државних органа, установа и њихових организационих јединица која се оснивају у току буџетске године дају из резервног фонда наредбодавци за извршење буџета а њихове предрачуне одобравају одбори народне скупштине надлежни за буџет односно комисије за буџет народног одбора среза, града и општине.

При укидању и реорганизовању појединих државних органа и установа као и њихових организационих јединица у току буџетске године средства предвиђена у њиховим предрачунима пренеће се на државне органе и установе односно њихове организационе јединице којима је поверено извршење задатака укинутих и реорганизаваних државних органа, установа и њихових организационих јединица

Члан 49

Недостатак благајничке готовине за извршење расхода појединих буџета, који настаје услед неравномерног притицања прихода у односу на извршење расхода, може се покрити краткорочном позајмицом код банке.

Враћање ове позајмице мора се извршити у року који одреди Савезно извршно веће, а најдаље до краја буџетске године.

Услови и начин закључивања краткорочних позајмица регулисаће се посебним прописима.

Члан 50

Књиговодство о извршењу буџета води и благајничку службу у вези са извршењем буџета врши банка коју одреди Савезно извршно веће.

Евиденцију о извршењу предрачуна прихода и расхода води наредбодавац за извршење предрачуна.

Члан 51

Прописи о састављању и извршењу буџета примењиваће се на установе са самосталним финансирањем и на посебне фондове, уколико посебним прописима није друкчије регулисано.

VII. Контрола извршења буџета

Члан 52

Финансиска инспекција врши контролу извршења буџета и то:

1) контролу примене прописа о финансиском пословању привредних организација;

2) контролу примене прописао који регулишу финансиске обавезе према друштвеној заједници физичких и правних лица која се баве самосталном привредном делатношћу;

3) контролу над радом органа државне управе у погледу примене прописа о утврђивању, обрачунавању и наплаћивању прихода из привреде и од становништва;

4) контролу употребе средстава датих из буџета на име дотације и санације привредним организацијама;

5) контролу употребе средстава буџетског резервног фонда датих за потребе привреде;

6) контролу наменске употребе средстава датих из буџета инвестиционим фондовима.

Члан 53

Финансиску инспекцију врше Савезна финансиска инспекција, републичке финансиске инспекције, финансиске инспекције аутономних јединица и среске (градске) финансиске инспекције.

И у градским општинама са посебним правима могу се образовати финансиске инспекције.

Члан 54

Савезна финансиска инспекција непосредно контролише на целој територији Федеративне Народне Републике Југославије извршење прописа и мера из чл. 52 овог закона које доносе савезни органи и употребу средстава која се из савезног буџета дају за потребе привреде.

Републичке финансиске инспекције непосредно контролишу извршење прописа и мера из чл. 52 овог закона које доносе савезни и републички органи и употребу средстава која се из републичког буџета дају за потребе привреде.

Финансиске инспекције аутономних јединица контролишу извршење прописа и мера из чл. 52 овог закона које доносе савезни, републички органи и органи аутономних јединица и употребу средстава која се из буџета аутономних јединица дају за потребе привреде.

Среске (градске) финансиске инспекције контролишу извршење свих прописа и мера из чл. 52 овог закона и употребу средстава која се дају за потребе привреде из буџета среза (града).

Прописима државних органа којима се оснивају републичке финансиске инспекције, финансиске инспекције аутономних јединица односно среске (градске) финансиске инспекције, одредиће се ближи делокруг тих инспекција.

Члан 55

Савезни Државни секретар за послове буџета и државну администрацију врши контролу извршења савезног буџета и то:

1) контролу извршења предрачуна савезних органа и установа, предрачуна установа са самосталним финансирањем и друштвених организација којима се даје дотација из савезног буџета и предрачуна посебних буџетских фондова;

2) контролу наплате сопствених прихода савезних органа и установа и контролу наплате такса које наплаћују ови органи и установе;

3) контролу примене прописа о материјалном пословању савезних органа и установа, установа са самосталним финансирањем и посебних фондова које су основали савезни органи; и

4) контролу примене прописа о пословању и организацији савезне администрације.

Члан 56

Државни секретар за послове буџета и државну администрацију народне републике врши контролу извршења буџета народне републике и то:

1) контролу извршења предрачуна републичких органа и установа, предрачуна установа са самосталним финансирањем и друштвених организација ко-

јима се даје дотација из буџета народне републике и предрачуна посебних буџетских фондова;

2) контролу наплате сопствених прихода републичких органа и установа и контролу наплате такса које наплаћују ови органи и установе;

3) контролу примене прописа о материјалном пословању републичких органа и установа, установа са самосталним финансирањем и посебних фондова које су основали републички органи; и

4) контролу примене прописа о организацији и пословању администрације народне републике.

Члан 57

Секретар за послове буџета и државну администрацију аутономне јединице врши контролу извршења буџета аутономне јединице и то:

1) контролу извршења предрачуна органа и установа аутономне јединице, предрачуна установа са самосталним финансирањем и друштвених организација којима се даје дотација из буџета аутономне јединице и предрачуна посебних фондова по буџету аутономне јединице;

2) контролу наплате сопствених прихода органа и установа аутономне јединице и контролу наплате каса које наплаћују органи и установе аутономне јединице;

3) контролу примене прописа о материјалном пословању органа и установа аутономне јединице, установа са самосталним финансирањем и посебних фондова које су основали републички органи; и

4) контролу примене прописа о организацији и пословању администрације аутономне јединице.

Члан 58

Народни одбори срезова, градова и општина врше контролу извршења буџета среза, града и општине и то:

1) контролу извршења предрачуна органа и установа народног одбора, предрачуна установа са самосталним финансирањем и друштвених организација којима се даје дотација из буџета народног одбора и предрачуна посебних буџетских фондова;

2) контролу наплате сопствених прихода органа и установа народног одбора и контролу наплате такса које наплаћују органи и установе народног одбора;

3) контролу примене прописа о материјалном пословању органа и установа народног одбора, установа са самосталним финансирањем и посебних фондова које су основали органи народног одбора; и

4) контролу примене прописа о организацији и пословању администрације народних одбора.

Члан 59

Ближе прописе о организацији финансиске инспекције и вршењу административне контроле доноће Савезно извршно веће.

Члан 60

Банка преко које се извршује буџет може привремено обуставити исплате по предрачунима државних органа и установа за које сматра да су незаконите, али у том случају банка је дужна без одлагања тражити од државног секретара за послове буџета и државну администрацију, секретара за послове буџета и државну администрацију аутономне јединице односно од претседника народног одбора среза (града) и општине да донесе решење о привременој обустави.

Ако органи из претходног става не донесу никакво решење у року од осам дана по обустављеној исплати, банка је дужна да изврши привремено обустављену исплату.

Члан 61

Савезно извршно веће може изузетно, ако запрети опасност од озбиљних поремећаја у односу робног и новчаног фонда или у основној инвестиционој изградњи, привремено забранити употребу дела одређених средстава по свим буџетима и средстава свих фонова који постоје.

Одлуку о забрани употребе ових средстава Савезно извршно веће подноси на потврду Савезној народној скупштини.

VIII. Завршни рачун

Члан 62

Сваки наредбодавац за извршење предрачуна прихода и расхода дужан је саставити завршни рачун о оствареним приходима и извршеним расходима.

Наредбодавац за извршење предрачуна прихода и расхода установа са самосталним финнсирањем и наредбодавци по посебним фондовима састављају завршни рачун о свом финансиском пословању.

Завршни рачун по предрачунима мора се доставити државном секретару за послове буџета и државну администрацију, секретару за послове буџета и државну администрацију аутономне јединице односно претседнику народног одбора среза (града) и општине, у року од два месеца по истеку рачунске године.

Члан 63

О целокупном извршењу сваког буџета саставља се завршни рачун.

Завршни рачун о извршењу буџета саставља на основу завршних рачуна о извршењу предрачуна прихода и расхода државних органа и установа државни секретар за послове буџета и државну администрацију, секретар за послове буџета и државну администрацију аутономне јединице односно претседник народног одбора.

Завршни рачун о извршењу буџета садржи као прилоге завршне рачуне установа са самосталним финансирањем и завршне рачуне по посебним фондовима.

Завршне рачуне о извршењу буџета са прилозима за протеклу годину подноси извршно веће односно претседник народног одбора на претрес претставничком телу пре доношења буџета за наредну годину.

Завршни рачун се одобрава законом односно одлуком.

IX. Прелазне и завршне одредбе

Члан 64

За све постојеће фондове морају се донети посебни прописи о њиховом образовању и пословању у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Постојећи фондови за које се у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона не донесу прописи о њиховом образовању и пословању укидају се, а средства тих фондова уносе се у буџет оног органа при коме су постојали.

Члан 65

Закон о буџетима („Службени лист ФНРЈ“, бр. 58/51) даном ступања на снагу овог закона престаје важити.

До доношења ближих прописа за примену овог закона остају у важности Уредба о извршењу буџета („Службени лист ФНРЈ“, бр. 24/47), Правилник о извршењу буџета („Службени лист ФНРЈ“, бр. 57/47) и прописи донети на основу њих — уколико нису у супротности са овим законом.

Члан 66

Савезно извршно веће донеће ближе прописе за примену овог закона.

Члан 67

Овај закон ступа на снагу на дан 1 јануара 1954 године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

НАЦРТА ЗАКОНА О БУЏЕТИМА

Основна поставка Нацрта закона о буџетима је потпуна самосталност савеза, народних република, аутономних јединица, срезова, градова и општина у доношењу, извршењу и контроли извршења буџета. Јачање и проширење буџетских права народних република, срезова, градова и општина је последица даље демократизације нашег друштвеног живота. Самоуправљање радног народа у општинама, срезовима и градовима дошло је у Нацрту закона о буџетима до потпуног изражаја и у расподели новчаних средстава која су им додељена привредним плановима за извршење задатака управе и за потребе привреде. У Нацрту закона о буџетима предвиђени су приходи за сваки појединн буџет тако да народне републике, аутономне јединице, срезови, градови и општине распоређују својим буџетима целокупне приходе који им припадају.

При расподели прихода који треба да покрију расходе појединих буџета, водило се у највећој могућој мери рачуна о томе да извори прихода сваког буџета могу да послуже за подмиривање потреба тога буџета. Међутим, уколико се ово, а нарочито код срезова, градова и општина, не би могло постићи предвиђено је њихово учешће и у другим приходима поред прихода који по Закону о буџетима службе за покриће потреба њихових буџета. Ово учешће задржано је као нужна мера само ради тога што се постојећи извори прихода нису ипак могли расподелити на такав начин да сваком буџету искључиво припадну одређени извори прихода који би обезбедили пуно покриће њихових расхода.

Да би се што јаче истакле битне промене у нашем привредном развоју које карактеришу измењену улогу државе у привредном животу, расходи сваког буџета су подељени на два основна дела: расходе привреде и расходе администрације. Расходи привреде су углавном расходи на инвестиције, затим дотације и санације привредних организација. Расходи администрације су средства за непривредне инвестиције, за просвету и културу и тужиоштво. Ова подела је последица посебног начина финансирања привреде потпуно различитог начина на који се врши финансирање администрације, код које се свака потреба појединачно утврђује и расход појединачно извршава.

Подела расхода на основне делове — привреду и администрацију — има практично велики утицај и на извршење и контролу извршења буџета. Расходе привредног дела савезног буџета, буџета народних република и аутономних јединица, у име наредбодавца за извршење буџета то јест извршних већа, извршава орган надлежан за привреду. а расходе административног дела државни секретари за послове буџета и државну администрацију односно секретари за послове буџета и државну администрацију аутономних јединица. За буџете среза, града и општине расходе привредног и административног дела извршава комисија за буџет. То је колегијални орган народног одбора састављен од пет чланова које народни одбор бира на заједничкој седници оба већа. Увођењем овог органа избегава се концентрисање свих буџетских права — права на доношење, извршење и контролу извршења буџета — код народних одбора.

Даље карактеристика Нацрта закона о буџетима је потпуно и доследно развијање нових облика финансирања и напуштања раније система централизованог и јединственог фонда какав је буџет био све до 1952 године. Нацрт закона предвиђа три основна облика финансирања: финансирање преко предрачуна прихода и расхода за државне органе и државне установе; самостално финансирање неких установа путем посебних предрачуна укључујући и самоуправне установе и финансирање преко посебних фондова. Овај последњи облик финансирања нарочито је истакнут у Нацрту закона о буџетима. Путем посебних фондова који треба да служе за остварење општих задатака постављених привредним плановима, треба спречити досадашњу праксу ванбуџетског финансирања извесних потреба, финансирања које није подлежало ничијој контроли. Предрачун прихода и расхода установа са самосталним финансирањем и посебних фондова одобравају се истовремено са буџетом.

Давање гаранција банци од стране савеза, народних република, аутономних јединица, срезова, градова и општина за обавезе привредних организација и инвестиционе кредите који служе за њихове потребе, претставља једну новину у нашем буџетском систему. Према Нацрту закона о буџетима као покриће за обавезе према банци служе у првом реду средства инвестиционих фондова и банка се може најпре из ових средстава наплатити. Уколико ова средства не буду довољна, као гаранција банци служе и други приходи изузев дела прихода који је потребан за покриће најважнијих расхода администрације.

Досадашње широке могућности измене намене и висине средстава по буџету путем вирмана, у Нацрту закона о буџетима знатно су смањене. Више не постоје ни разлози ни потреба да се администрацији дају широка овлашћења у извршењу буџета као што је то био случај досада. Претставничка тела која доносе буџет одлучивање о свакој измени висине и намене средстава која су буџетом предвиђена за поједине гране државне управе и основне намене (просвета, здравље итд.). Вирман је могућ само између појединих буџетских глава истога раздела. Њега врши наредбодавац за извршење буџета, то јест извршно веће односно комисија за буџет народног одбора и то уз сагласност одбора народне скупштине надлежне за буџет односног народног одбора. Наредбодавац за извршење предрачуна може самостално да врши вирмане само између позиција једне партије.

Контрола извршења буџета поверена је органима надлежним за послове привреде, органима надлежним за послове буџета и народним одборима. Државни секретари за послове народне привреде и секретари за послове привреде аутономних јединица и народни одбори преко финансиске инспекције врше општу контролу финансиског пословања привредних организација, контролу испуњења финансиских обавеза према друштвеној заједници, контролу наплате прихода од привреде и контролу утрошка средстава датих привреди.

Државни секретари за послове буџета и државну администрацију, секретари за послове буџета и државну администрацију аутономне јединице и народни одбори контролишу извршење предрачуна администрације, наплату сопствених прихода државних органа и установа, употребу дотација датих у непривредне сврхе и пословање администрације. Они врше само контролу буџета органа коме припадају.

О целокупном извршењу сваког буџета саставља се завршни рачун, који као прилоге обухвата завршне рачуне установа са самосталним финансирањем и посебних фондова.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА БУЏЕТ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О БУЏЕТИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ
Одбор за буџет
Бр. 19
4 марта 1954 године
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за буџет Савезног већа Савезне народне скупштине примио је од Савезног извршног већа Предлог закона о буџетима, који је истовремено био достављен и свима народним посланицима.

На седницама Одбора за буџет, 12 и 13 фебруара ове године, након свестране начелне дискусије, Одбор је прихватио главна начела на којима је предлог заснован и утврдио је потребу да да се овакав закон донесе. Међутим, приликом разматрања Закона о буџетима у начелу Одбор је ставио ове главне примедбе:

1. У члану 3 и 4 тог предлога закона о буџетима предвиђено је да се расходи у сваком буџету деле на два основна дела: расходе привреде и расходе администрације, а у савезном буџету и на расходе народне одбране. Одбор за буџет је стао на гледиште да оваква подела расхода није методолошки добра, да не одговара појму расхода за администрацију и да се не може усвојити.

Треба напоменути да је Савезно извршно веће подношењем амандмана на Предлог буџета за 1954 годину усвојило такав став.

2. Друга примедба у начелној дискусији дата је на предложене формулације 4 главе која регулише питања гарантовања буџетским средствима и

3. Одбор за буџет је стао на становиште да глава 7 тог предлога регулише и она питања која су већ регулисана другим законским прописима и да у њој требају бити обрађена само она питања контроле извршења буџета која још нису обрађена.

Након тих примедаба у начелној дискусији и у току претреса закона у појединостима на седници од 15 фебруара донет је закључак Одбора за буџет Савезног већа у сагласности са Одбором за буџет Већа произвођача да се образује заједничка комисија одбора која ће дати коначну редакцију законског предлога.

Како је као резултат дискусије у начелу и појединостима израђен готов нов текст Предлога закона, то молимо Савезно веће Савезне народне скупштине да као основ за претрес и доношење прихвати овај, од одборске комисије предложен текст Закона о буџетима.

II

Претресом новог од комисије Одбора предложеног законског текста Одбор за буџет усвојио је у њему измене с којима га је доставио на претрес Законодавном одбору Савезног већа народне скупштине. Након претреса предлога и примедаба Законодавног одбора, које је у целости усвојио, Одбор за буџет износи и те измене пред овај Дом с молбом да их узме у претрес као стварни део предлога закона.

У члану 1 (крај петог и почетак шестог реда) наместо „привредним плановима“ треба ставити „друштвеним плановима“.

Члан 3 мења се и он гласи:

„Приходи утврђени овим законом припадају буџету у целости ако друштвеним планом није друкчије одређено.

Расходи буџета покривају се изворима прихода одређеним у одредбама члана 12—19 овог закона.“

Последњи став члана 9 мења се и гласи:

„Народни одбор може овластити комисију за буџет из члана 33 овог закона да располаже делом резервног фонда.“

У члану 12 тачки 2 брише се „савезни“

У другом ставу члана 14, место „привредним“ треба ставити „друштвеним“.

Други став члана 15 мења се и гласи:

„Поред прихода из претходног става, извори прихода буџета града су и:

„Порез на наслеђа и поклоне, општинске таксе, општински порез на промет и општински прирез.“

Члан 16 мења се и гласи:

Извори прихода буџета градских општина са посебним правима и општина су:

1) извори прихода предвиђених у тачци 1 до 7 става 1 члана 15 овог закона,

2) порез на наслеђа и поклоне,

3) општински порез на промет,

4) општинске таксе,

5) општински прирез и

6) сопствени приходи државних органа и установа који се финансирају из буџета градске општине са посебним правима односно општине.

Учешће градске општине са посебним правима и општине у приходима из става 1 тачке 1 овог члана, утврђује се друштвеним планом среза, изузев дела добити привредних организација чија се расподела врши по постојећим прописима.

Народна република утврђује друштвеним планом или законом најмањи проценат прихода из тачке 2 до 6 члана 15 овог закона који припада градској општини са посебним правима.“

Члан 17 мења се и гласи:

„Савезним друштвеним планом, друштвеним планом народне републике или законом може се одредити учешће народне републике, среза, града, градске општине са посебним правима и општине и у другим приходима, поред прихода који по овом закону служе за покриће потреба њихових буџета.“

Први став члана 20 мења се и гласи:

„Зајмови путем јавног уписа у земљи могу се расписивати законом односно одлуком народног одбора среза, града, градске општине са посебним правима и општине.“

Члан 21 мења се и гласи:

„Државне зајмове у иностранству закључује Савезно извршно веће по одобрењу Савезне народне скупштине.

Средства из државних зајмова закључених у иностранству уносе се у савезни буџет.“

Члан 27 брише се и тиме члан 28 постаје члан 27 и тако даље.

Члан 29 мења се и гласи:

„Буџет се доноси пре почетка године на коју се односи.

Ако Народна скупштина односно народни одбор не донесе буџет на време, привремено финансирање вршиће се на основу буџета протекле го-

дине по његовим општим одредбама, и то највише за три месеца.

Одлуку о привременом финансирању доноси Савезна народна скупштина, народна скупштина народне републике и народни одбор среза, града, градске општине са посебним правима и општина."

Други став члана 33 мења се и гласи:

„Наредбодавац за извршење савезног буџета је Савезно извршно веће, за извршење буџета народне републике извршно веће народне републике, а за извршење буџета среза, града, градске општине са посебним правима и општине комисија за буџет. Комисија за буџет народног одбора састоји се најмање од пет чланова, које народни одбор бира из реда одборника на седници односно на заједничкој седници оба већа."

Четврти став члана 34 мења се и гласи:

„Наредбодавац за извршење предрачуна прихода и расхода секретаријата народног одбора је секретар народног одбора односно начелници секретаријата, према одлуци народног одбора."

Члан 36 мења се и гласи:

„Зградама и инвентаром који су дати на коришћење државном органу и установи као и материјалом рукује руковалац имовине и материјала односно наредбодавац за извршење предрачуна ако за те послове није одређен посебни руковалац."

Под а) у члану 38 после речи „уз сагласност Одбора за буџет" додаје се „домова".

У члану 38 додаје се као последњи став:

„Уколико је расподела у буџету извршена на основу друштвеног плана, измена намене и висине средстава између буџетских глава могу се вршити само уз одговарајуће измене друштвеног плана."

Први став члана 39 мења се и гласи:

„Финансирање државних органа и установа који се оснивају у току буџетске године врши се из буџетског резервног фонда, а њихове предрачуне одобравају одбори за буџет домова народне скупштине односно комисија за буџет народног одбора среза, града, градске општине са посебним правима и општине."

Последњи став члана 39 мења се и гласи:

„Пренос и распоред средстава на нове органе, установе и њихове организационе јединице одобравају одбори за буџет домова народне скупштине односно народни одбор среза, града, градске општине са посебним правима и општине."

Задњи став члана 40 мења се и гласи:

„ Услове и начин закључивања краткорочних позајмица регулише Савезно извршно веће посебним прописима."

У трећем реду члана 43 брише се „њихове" а на то место ставља се „њене".

Члан 44 мења се и гласи:

„Народни одбор среза, града, градске општине са посебним правима који преузима гарантије код банке за обавезе привредних организација као и за инвестиционе и друге зајмове који служе за њихове потребе, дужан је да одреди своје фондове (инвестиционе и посебне) као и друге изворе средстава из којих ће исплатити доспеле а неизмирене обавезе у току буџетске године.

Народни одбор среза, града, градске општине са посебним правима не може гарантовати за обавезе из претходног става оним делом прихода који је потребан за покриће расхода за судство, просвету, социјално-здравствену заштиту, личне издатке управе као и за неопходне материјалне расходе потребне за несметано функционисање управе."

Члан 45 мења се и гласи:

У наредној буџетској години за доспела а не измирена потраживања по гаранцијама из претходне године банка се може наплатити првенствено из инвестиционих и посебних фондова, а затим из осталих прихода среза, града, градске општине са посебним правима и то највише до 20 % од укупних износа буџетских прихода."

У члану 47 додаје се као последњи став:

„Неутрошена средства посебних фондова преносе се у наредну годину."

Члан 50, други став тач. 1) мења се и гласи:

„1) примене прописа о обрачуну и наплати сопствених прихода државних органа и установа, о прикупљању средстава зајмова, разних и ванредних буџетских прихода, као и контролу примене прописа о наплати таксе;".

У петом реду члана 51 наместо „Члана 51" треба ставити „члана 50".

Члан 55 мења се и гласи:

„Савезна народна скупштина може на предлог Савезног извршног већа изузетно, ако запрети опасност од озбиљних поремећаја у односу робног и новчаног фонда или у основној инвестиционој изградњи, привремено забранити употребу дела одређених средстава по свим буџетима и средстава свих фондова који постоје."

III

Основна поставка Предлога закона о буџетима је потпуна самосталност савеза, народних република, аутономних јединица, срезова, градова и општина у доношењу, извршењу и контроли извршења буџета. У том смислу предлог овог закона је конкретизација и доследно спровођење опште линије коју водимо на свим подручјима нашег друштвеног развитка.

Самоуправљање радног народа у општинама, срезовима и градовима, дошло је у предлогу закона до потпуног изражаја. Предвиђени су приходи за сваки појединн буџет тако да народне републике, аутономне јединице, срезови, градови и општине распоређују са својим буџетима целокупне приходе који им припадају.

При расподели прихода водило се у највећој могућој мери рачуна о томе да извори прихода сваког буџета могу да послуже за подмирење потреба тога буџета. Међутим, уколико се ово, а нарочито код срезова, градова и општина, не би могло постићи, предвиђена је могућност њиховог учешћа и у другим приходима поред оних који им по предлогу закона о буџетима служе за покриће њихових расхода. Ово учешће задржано је као нужна мера само ради тога, што се постојећи извори прихода нису ипак могли расподелити на такав начин да сваком буџету искључиво припадну одређени извори прихода који би обезбедили пуно покриће његових расхода.

Карактеристика Предлога закона о буџетима је потпуно и доследно развијање нових облика финансирања, а напуштање ранијег система централизованог и јединственог фонда какав је буџет био све до 1952 године. Предлог закона предвиђа три основна облика финансирања: финансирање преко предрачуна прихода и расхода за државне органе и државне установе; Самостално финансирање неких установа путем посебних предрачуна укључујући и самоуправне установе; и финансирање преко посебних фондова. Овај посебни облик финансирања истакнут је у Предлогу закона о буџетима. Путем посебних фондова, који треба да служе за остварење општих задатака постављених привредним плановима, треба да се спречи досадања не ретка пракса ванбуџетског финансирања буџетских потреба, финансирања које није подлегало потребној контроли.

Давање гаранција банци од стране савеза народних република, аутономних јединица, срезова, градова и општина за обавезе привредних организација и инвестиционе кредите који служе за њихове потребе, претставља једну новину у нашем буџетском систему.

Досадашње широке могућности измене намене и висине средстава по буџету путем вирмана у Предлогу закона о буџетима знатно су смањене. Више не постоје ни разлози ни потребе да се администрацији дају широка овлашћења у извршењу буџета, као што је то био случај до сада. Претставничка тела која доносе буџет одучиваће о свакој измени висина и намене средстава која су буџетом предвиђена за поједине гране управе и основне намене.

У VIII глави Предлога закона јасно истакнута важност и одређен је делокруг рада буџетске контроле.

Због свега тога Предлог закона о буџетима претставља даљни напредак у развијању нашег буџетског система и омогућава народним одборима и републикама самостално располагање својим приходима и потстиче их да воде бригу о њиховом остваривању.

IV

Кроз дискусије које су вођене о предлогу овог закона истакнуто је и низ питања која сигурно заслужују пажњу и која би ваљало размотрити и решити а нису могла бити решена овим законом. Одбор за буџет Савезног већа упутио је или ће тек упутити препоруке одговарајућим телима за разматрање тих питања.

Тако је истакнуто становиште да треба избећи праксу привременог финансирања, а с тим у вези и неблаговременог претреса и доношења буџета. Одбор за буџет Савезног већа стао је на становиште да треба у предложеном закону јасно поставити одређене рокове којима би се осигурало правовремено доношење буџета и избегло привремено финансирање. У том погледу Одбор је предложио да предлог савезног односно републичког буџета за наредну годину треба доставити на разматрање народним скупштинама до 1 октобра текуће године, како би и народни одбори срезова, градова, и општина могли на време донети своје буџете, пошто их претходно изнесу на зборове бирача. То схватање било је од стране одбора и формулисано у првобитном члану 27 овога предлога.

Међутим, у заједничкој дискусији са Одбором за привреду Савезног већа отступило се од овог предлога јер, с обзиром на садашњу фазу развитка нашег привредног система, није опортуно поставити такву одредбу у овом закону. Но Одбор за буџет сматра да би требало колико год је могућно обезбедити благовремено доношење буџета и у том смислу даје сугестију да Савезна народна скупштина донесе посебну одлуку о року до кога би јој требало доставити на претрес предлог буџета за 1955 годину.

Разматрајући и усвајајући 6 главу овога предлога (посебни фондови) Одбор се сагласио с мишљењем да би материју посебних фондова требало разрадити шире и то евентуално у једном засебном закону о посебним фондовима.

Кроз дискусију су такође истакнута мишљења и упућена је препорука Законодавном одбору Савезног већа да би било потребно регулисати питање новчаних потраживања и принудне наплате потраживања других лица према народним одборима општина, срезова, градова итд., јер то питање није нигде регулисано, а има примера у пракси који јасно указују на потребу да се и оно регулише.

На крају Одбор за буџет Савезног већа моли Савезно веће Савезне народне скупштине да овај предлог узме у расматрање и да га у начелу и у појединостима усвоји.

Одбор је за свога известиоца одредио народног посланика Колар Јосипа.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар
А. Херцеговац, с. р.

Претседник
Митар Бакић, с. р.

Чланови:

Лука Мркшић, с. р., **Мажар Драго**, с. р., **Никола Андрић**, с. р., **Раја Недељковић**, с. р., **Чеда Ђурђевић**, с. р., **Јозо Бакрач**, с. р., **Андреј Петелин**, с. р., **Едо Јардас**, с. р., **Марјан Жувић**, с. р., **Ибрахим Јашар**, с. р., **Јосип Колар**, с. р., **Михајло Апостолски**, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА И БУЏЕТИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ
Законодавни одбор
Бр. 11
5 март 1954 године
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа на својим седницама од 4 и 5 марта 1954 године претресао је Предлог закона о буџетима, достављен му на основу члана 136 Пословника Савезног већа Савезне народне скупштине од Одбора за буџет Савезног већа.

Сагласно ставу 2 члана 138 Пословника Савезног већа Савезне народне скупштине, Законодавни одбор подноси Савезном већу овај свој извештај:

I

У току рада на претресу Предлога закона о буџетима Законодавни одбор је учинио три битне примедбе на текст предлога закона који му је био достављен од Одбора за буџет Савезног већа, и с тим у вези предложио измене одговарајућих одредаба Предлога закона.

Прва примедба односила се на текст члана 14 Предлога закона о буџетима с предлогом, да се прихвати онакво решење у погледу учешћа аутономних јединица у приходима Народне Републике Србије какво је садржано у самом Предлогу закона о буџетима Савезног извршног већа.

Законодавни одбор је сматрао, да решење које је било предложено од стране Савезног извршног већа више одговара положају аутономних јединица у систему нашег државног уређења него ли решење које је било усвојено од стране Одбора за буџет, односно да се предложеним решењем Савезног извршног већа, принципијелно, у већој мери обезбеђује аутономна права Аутономне покрајине Војводине и Аутономне Косовско-метохиске области него ли предложеним решењем Одбора за буџет.

Друга примедба односила се на решење питања учешћа општина у допунском порезу на доходак од пољопривреде, допунском порезу на доходак од са-

мосталних занимања и имовине, порезу на употребу туђе радне снаге, порезу на доходак у сталном износу, порезу на доходак на повремене приходе и у државним таксама, тј. односила се на члан 16 Предлога закона.

Законодавни одбор определио се за такво решење из кога произлази право општине на њено учешће у свим поменутим изворима прихода, а не да ово учешће зависи искључиво од народног одбора среза.

И у овом питању Законодавни одбор је сматрао правилнијим становиште, које је Савезно извршно веће заузело у Предлогу закона од становишта које је усвојио Одбор за буџет, и то такође с разлога што оно с принципијелне тачке гледишта више одговара положају општина у механизму нашег државног уређења, а посебно што оно у већој мери обезбеђује материјалну основу самоуправљања радног народа у општини, као и с разлога што учешће општине у оваквим изворима прихода стимулира органе општине у прикупљању ових извора прихода.

Трећа примедба односила се на овлашћење, које се давало Савезном извршном већу да може изузетно, ако запрети опасност од озбиљних поремећаја у односу робног и новчаног фонда или у основној инвестиционој изградњи, привремено забранити употребу дела новчаних средстава по свим буџетима и средстава свих фондова који постоје, тиме да одлуку о овој забрани поднесе на потврду Савезној народној скупштини (члан 55, а раније члан 56 Предлога закона).

Имајући у виду потребу одговарајуће интервенције, Законодавни одбор је заузео гледиште, да оваква интервенција може да уследи на предлог Савезног извршног већа од стране Савезне народне скупштине.

Законодавни одбор је сматрао да се овде ради о законској материји, која спада у искључиву надлежност Савезне народне скупштине, односно да предложено решење претпоставља могућност доношења уредаба са законском снагом, зашто по Уставном закону не постоји правна могућност.

II

Промене које је Законодавни одбор предложио усвојене су од стране Одбора за буџет Савезног већа, као и од стране Законодавног одбора и Одбора за буџет Већа произвођача. Уједно су нађена заједничка решења у свим осталим питањима, тако да је од стране поменутих одбора оба Дома изгласан Предлог закона о буџетима у истоветном тексту.

III

Подносећи овај свој извештај, Законодавни одбор предлаже Савезном већу да га усвоји.

Законодавни одбор Савезног већа одредио је за свог известиоца др Јерка Радмиловића.

Секретар Претседник

Др **Јерко Радмиловић**, с. р. Др **Макс Шнудерл**, с. р.

Чланови:

Нинко Петровић, с. р., **Богомир Брајковић**, с. р., **Саво Брковић**, с. р., **Живан Димитријевић**, с. р., **Мите Димитриевски**, с. р., **Илија Дошен**, с. р., **Спасоје Ђаковић**, с. р., **Гојко Гарчевић**, с. р., **Драго Гиздић**, с. р., **Иван Крефт**, с. р., др **Хинко Кризман**, с. р., **Радош Лепенац**, с. р., **Методи Митевски**, с. р., **Захра Муидовић**, с. р., **Томо Никшић**, с. р., **Петар Релић**, с. р., **Заим Шарац**, с. р., **Иван Шифтар**, с. р., **Кољ Широка**, с. р.

VEĆE PROIZVOĐAČA

6-ta SEDNICA

ODRŽANA 10 MARTA 1954 GODINE

SADRŽAJ:

Dnevni red:

1) Pretres Predloga društvenog plana FNRJ za 1954 godinu;
2) Pretres Predloga zakona o budžetima.

Govornici: Božidar Nikolić, Anton Šturm, Ramiz Sladić (2 puta), Milan Bosnić, Vladimir Tufegdžić, Josip Cazi (3 puta), Milan Vukić, Mihajlo Zlatić, Antun Frntić (3 puta), Savo Medan, Nikola Radin (3 puta), Radivoje Kesić, Huso Sušić, Božidar Mačešić, Pero Gajić, Andrej Janežič (2 puta), Mita Boškov, Albin Lesjak, Josip Bosnar, Nikola Šegota, Ilija Varičak, Simo Tadić, Dušan Sekić, Norbert Veber, Veselin Radojčić, Mato Tomas, Đorđe Blagojević, Mišo Kmecik, Čedomir Jelenić, Sveta Paunović, Antun Iskra, ing. Vojin Popović, Tripo Erceg, Danilo Knežević, Marija Jagodić, Ivan Lončar, ing. Boris Bakrač, Mijo Lemo (2 puta), Drago Čeh, Osman Karabegović, Slavko Parler, Čedomir Jelenić i Veljko Zeković.

PRETSEDAVAO:
PRETSEDNIK
IVAN BOŽIČEVIĆ

ZAPISNIČAR:
ĐURO ĆORKOVIĆ

Pretsednik **Ivan Božičević** *(Izborni srez Zagreb III, NR Hrvatska):* Otvaram šestu sjednicu Vijeća proizvođača Savezne narodne skupštine. Zapisnik ove sjednice vodiće narodni poslanik Đuro Ćorković.

Molim narodnog poslanika Ćorkovića da pročita zapisnik prethodne sjednice.

Zapisničar **Đuro Ćorković** *(Izborni srez Sisak, NR Hrvatska):* čita zapisnik pete sednice od 9 marta 1954 godine.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima li primjedaba na zapisnik? (Nema). Pošto primjedaba nema, zapisnik se ovjerava.

Izvolite čuti saopćenja. Narodni poslanik Rudolf Janko moli otsustvo zbog bolesti sa daljih sjednica. Da li se odobrava traženo otsustvo? (Odobrava). Konstatiram da je otsustvo odobreno.

Prelazimo na pretres Prijedloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu. Na redu je glava XX — Obračunske plate. Ko se javlja za riječ? Ima riječ Božidar Nikolić.

Ing. **Božidar Nikolić** *(Izborni srez Pazin, NR Hrvatska):* U glavi XX — Obračunske plate u drugom stavu na kraju stranice stoji rečenica koja glasi: »Savezno izvršno veće može dati ovlašćenje narodnim odborima da za izvesnu granu odnosno grupu preduzeća mogu povećavati iznose prosečnih obračunskih plata«. Ja sam dobio dojam da je ovako formulisan ovaj stav nejasan. Postavio bih pitanje koji narodni odbor, izuzev možda gradskih narodnih odbora Beograda, Rijeke, Zagreba i još nekih, ima više grana, odnosno grupa preduzeća, a ukoliko ima on možda ima jedno preduzeće, eventualno ima dva preduzeća. Tu mislim uglavnom na grane privrede. Jasno je da u trgovini i ugostiteljstvu ima više preduzeća. Kako smatram da je ova formulacija nejasna, predložio sam amandman sledeće sadržine: »Savezno izvršno veće može dati ovlašćenje narodnim odborima da za izvesnu granu, odnosno grupe preduzeća mogu povećati iznose obračunskih plata«.

Iz kojih razloga ovo predlažem? Iz sledećih raloga. Prošle godine kada je izašla Uredba o porezu na fond plata, aprila meseca, nije bilo u toj uredbi slične formulacije kako je ovoga puta predloženo. Zbog toga, kada su se neka preduzeća nalazila u situaciji naglog opadanja radne snage, dugo je trebalo da Savezno izvršno veće nađe način kako će se to rešiti. Kako to nije precizno formulisano u ovom predlogu, predlažem ovaj amandman koji, ustvari, daje široka ovlašćenja Saveznom izvršnom veću kako bi se moglo brzo i efikasno naći rešenje.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Šturm.

Anton Šturm *(Izborni srez Nova Gorica, NR Slovenija):* Ja predlažem na glavu XX, tačka 2 Predloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu sledeći amandman:

Pod a) tačke 2 glave XX Predloga saveznog društvenog plana 1954 godine, gde se tretira

pitanje obračunskih plata a iza prve rečenice: »rudnike uglja sa jamskim radom« uneti »rudnike žive«.

Uz ovaj amandman dajem sledeće obrazloženje.

U podtački a) tačke 2 glave XX Predloga saveznog društvenog plana za 1954 godinu određuje se visina procenta do kojeg mogu sreski narodni odbori odnosno njihova veća proizvođača, u smislu prvog stava tačke 2 pomenute glave povećati iznos obračunskih plata vodeći računa o težini i uslovima rada.

Uslovi rada u rudniku žive Idrija vrlo su teški zbog prirodnog pritiska i opasnosti rušenja, zbog vrućine u jednim a vode u drugim odeljenjima, a naročito zbog pojave samorodne žive i zbog isparavanja živine pare tako da dolazi do trovanja radnika. Zbog toga su uslovi rada u rudnicima žive teži od svih ostalih rudnika i preduzeća u zemlji. Na radnim mestima u škriljcima gde se pojavljuje samorodna živa, rad je moguć samo sa maskama i to najviše dva sata, posle čega radnik mora dobiti rad na čistom vazduhu. Opasnost trovanja živom postoji i na drugim radnim mestima, naročito u topionici. Naprimer, prilikom periodičnog čišćenja kondenzatora, dimnih cevi, peći i drugih postrojenja, redovno dolazi do trovanja 20 pa i više radnika. Uprkos zaštitnih mera i korišćenja svih raspoloživih sredstava u tom rudniku dolazi do redovnih trovanja radnika tako da je zbog toga na bolovanju stalno relativno veliki broj radnika.

Iz pomenutih razloga jasno se vidi da je nepravilno da je rudnik žive rasopređen u nižu grupu nego ugljenokopi sa jamskim radom, mada je očigledno da su uslovi rada u rudniku žive teži nego u ugljenokopima. Zbog toga je nužno da rudnik žive uđe u istu grupu kao ugljenokopi sa jamskim radom.

Pošto se sa predloženim amandmanom ispravlja velika nepravda koja je dosad činjena pomenutom radnom kolektivu, molim ovaj dom da ga usvoji.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Sladić Ramiz.

Ramiz Sladić *(Izborni srez Sarajevo, NR Bosna i Hercegovina):* Drugovi narodni poslanici, u glavi XX, tačka 2, govori se o onome što su predgovornici pomenuli, a to je da narodni odbori, odnosno njihova veća proizvođača mogu da povise prosečne obračunske plate u visini od 5—20%. U podtačkama a), b), c) i d) navedena su izvesna proizvodna preduzeća kojima se mogu da povise plate zbog teškog i napornog rada. Međutim, pri pretresu Predloga društvenog plana izgleda da Odbor za privredu nije raspolagao dovoljnim podacima o tome koje bi još grane, odnosno koja bi proizvodna preduzeća mogla ući u ove četiri grupe u kojima su predviđeni posebno teški uslovi rada. Ja smatram da je u tom pogledu potrebno, pored toga što je drug Šturm predložio da uđe rudnik žive Idrija, da tu treba da uđu i sledeća preduzeća, odnosno privredne organizacije. Predlažem da uđu tvornice nikotina i alkaloida u Skoplju. To su dva kolektiva koja imaju teške uslove rada. Da li ćemo mi to priznati ili ne ne znam, ali da su tamo teški uslovi rada postoje podaci o tome. Predlažem da ta dva kolektiva uđu u podtačku a). U podtačku b) predlažem da se stave staklarski radnici koji rade na pećima i na brušenju stakla. Zatim, predlažem da se stave radnici koji rade u organskim otopinama i u farmaceutskoj industriji, kao i oni koji rade u mračnim fotokamerama i u fotohemiji. Iz građevinske industrije predlažem da se uvrste radnici koji rade u kesonima i koji rade na branama i hidrocentralama. Zatim predlažem da se unesu radnici industrije soli, oni koji rade na ispumpavanju slane vode u solani Kreka. Hoću da kažem samo nekoliko reči o tome kako su teški uslovi rada u toj solani. U toj solani od ukupnog broja radnika 60% radi pod teškim uslovima rada na 80% radnih mesta. Analizom u Tuzli drugovi su ustanovili da na tim mestima radnici ne mogu izdržati više od 15—20 godina rada. Ako pogledamo, onda su zaista ti radnici gotovo izjednačeni sa ma kojim rudnikom u kome su teški uslovi rada. To je naročito slučaj sa onima koji rade na kazanima, jer tu je vrućina, para, para se pretvara u vodu, itd. Smatram da je potrebno da se kolektiv solane Kreka uvrsti u podtačku b).

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Bosnić Milan.

Milan Bosnić *(Izborni srez Konjic, NR Bosna i Hercegovina):* Drugovi narodni poslanici, u vezi sa glavom XX i obračunskih plata ja bih se uglavnom složio sa onim što je juče govorio drug Veber, a to je da je pitanje platnog sistema vrlo važno i delikatno i da bi ovaj naš Dom u narednim svojim zasedanjima trebalo ozbiljno da pretrese to pitanje i da priđe njegovom rešavanju. Ja bih hteo ovde uglavnom da dam možda preporuku Saveznom izvršnom veću, a radi se o tome da je pravilan onaj predlog koji je dao Sladić o uslovima rada u tunelu, u kesonima i na branama. Trebalo bi radnicima u tim pogonima dati povišenje do 15% na ove proseke koji su ovde dati, jer mi stvarno znamo, da takvi radnici pretežno rade na našim hidrocentralama, da rade na prioritetnim objektima naše kapitalne izgradnje, a s druge strane što smo mi već u praksi u toku prošle godine imali takvu situaciju, s obzirom na nedostatak radne snage, da smo već morali primenjivati izvesne mere da bismo zadržali takve radnike i da bi oni zaista mogli sa uspehom da izvršavaju zadatke.

Predlog o povišenju od 15% ne bi pretstavljao nikakvu bojazan da će građevinska preduzeća zloupotrebiti ili koristiti za cela preduzeća, pošto na takvim gradilištima postoje radnički saveti kao samostalne jedinice, koje imaju i svoje finansisko poslovanje. Osim toga, takva preduzeća izvode radove u više srezova pa čak i u jednoj republici ili celoj federaciji. Konačno, svakako bi se moglo individualno određivati u okviru jednog preduzeća, jednog gradilišta ili jednog pogona. To je jedno pitanje.

Drugo, kada se govori o glavi XX moje je mišljenje da bi ovde stvarno trebalo razmotriti pitanje onog dela koji odlazi na kulturno-prosvetni rad i da on ne ulazi u obračunski fond plata. Ona sredstva, koja bi se odvajala za kulturno-prosvetni rad ili radničke univerzitete, stručno osposobljavanje ili za učenike u privredi, svakako bi trebalo odvojiti od platnog fonda i na taj način bi se prišlo sistematskijem i pravilnijem rešavanju pitanja i kulturne izgradnje i stručnog osposobljavanja i niza drugih potreba, koji su usko vezani sa ovim problemima.

Kada govorimo o produktivnosti rada i o zadacima u našoj izgradnji, onda moramo poći od toga da će nam ta materijalna sredstva dati onoliko koristi kad jednom čoveku pružimo tu materijalnu mogućnost da može da zadovolji kulturne potrebe i da će ta materijalna sredstva moći da daju veći stimulus za podizanje kulturno-prosvetnog nivoa i za stručno osposobljavanje naših radnika u privrednim preduzećima.

Treće, Savezno izvršno veće daće šire elemente uz ove obračunske fondove plata. Međutim, meni prva odredba, njen poslednji stav, nije dovoljno jasna. Nije mi jasno ukoliko će se u toj novoj uredbi, koja će svakako doći usled primene ove glave, ukoliko će ući ovakvi ili slični predlozi. Ja bih molio druga poverenika Saveznog izvršnog veća ili druga izvestioca da ovome pitanju dade jedno obrazloženje da bismo na taj način nekako došli do uvida šta treba da uđe ili da se izdvoji iz obračunskog fonda plata.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik Vladimir Tufegdžić.

Ing. **Vladimir Tufegdžić** *(Izborni srez Šabac, NR Srbija).* Drugovi, ja sam juče podneo amanman na glavu XX, tačka 2 stav c). Reč je o građevinskim radnicima koji rade na hidrogradnjama. Ja vidim da su izvesni drugovi, naročito oni koji su govorili pre mene, pravilno shvatili to pitanje.

Ja molim da se u tački c) izbriše ono »i«, stavi zapeta i da se stavi da se radnicima u brodogradnjama i hidrogradnjama priznaje 10%. Hoću da skrenem pažnju da stvarno treba da idemo sa cenama naniže, da obaramo cene. Međutim, ovde možemo da zapazimo da radovi koje izvode radnici na branama, kao na Drini, da se ti radovi obavljaju pod težim okolnostima nego što su radovi na montažama ili istraživanjima. Mi vršimo istraživačke radove uzvodno od Zvornika i kod drugova postoji tendencija da pređu na te radove. Mi obavljamo, s druge strane, vrlo teške radove u vodi, u kesonima na dubini od 8 do 10 metara itd., zatim na otvorenom polju i sl.

Ja smatram da bi između ove tačke b) i d) trebalo postaviti i hidrogrđevinska preduzeća. Kao što vidite, po mom predlogu predviđa se nešto manje nego što su drugovi predložili. Oni su predložili 15%. Međutim, ja milsim da bi 10% bilo u skladu sa stvarnim stanjem.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ poverenik Saveznog izvršnog vijeća Osman Karabegović.

Poverenik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Drugovi narodni poslanici, ja bih hteo da učinim neke napomene u vezi sa jučerašnjom diskusijom o obračunskim platama. Dato je objašnjenje zašto smo ostali na ovome starom platnom sistemu, zašto zadržavamo obračunske plate. Kada se to prouči u toku cele godine dana, videćemo u sledećoj planskoj godini, kakvi su sve nedostaci, mada su već i dosad neki utvrđeni. Evo kada smo ovde nešto utvrdili, što važi u proseku za čitavu zemlju, vidite onda kakve su reperkusije. Vi znate da je odbačen onaj prvi predlog o novim platama i grupama, iako su na njemu sarađivali i sindikati. Ispostavile su se greške u novim obračunskim platama. Pored toga što ne rešavaju ovo pitanje one nas u suštini ne izvlače iz teškoća u koje smo zapali sa sadašnjim sistemom plata.

Ja mislim da danas ispitivati čitav taj rad nema neku praktičnu svrhu. Osnovno je da se odmah iza ovoga zasedanja Skupštine, i Skupština i Savezno izvršno veće i naši privredni organi, posvetimo ovom pitanju plata, koje traži studiju, istraživanja, anketiranja, da u tome radu imaju udela i preduzeća i sindikati i sve one institucije i faktori, koji su zainteresovani za to kapitalno pitanje čitavog našeg privrednog sistema. Mi treba da nađemo stimulativni platni sistem, jer je to ono osnovno u čitavom našem privrednom životu.

Ja bih sada hteo da se osvrnem na zahteve nekih drugova narodnih poslanika za dopunu glave XX.

Drugovi, nema sumnje da je ovo nepotpuno, staro, da ovde nisu uzeti u obzir svi momenti. Vi navodite masu primera; trebalo bi unositi grupe preduzeća, pa čak i pojedina preduzeća itd. Ja mislim da takvu soluciju ne bi trebalo prihvatiti iz razloga što kada slušaš pojedine argumente ispada da izvesni predlog treba uključiti, ali onda ne znaš šta će biti od onoga što je dosad utvrđeno. Ne kažem da ne treba izvršiti ispravke ali ne vidim svrhu da se na ovaj način ubacuju pojedina preduzeća u ove propise sa svima njihovim nedostacima. Sa-

vezno izvršno veće ima ovlašćenje da može davati ove povlastice. Zato ne vidim svrhu da sada ubacimo pojedina preduzeća pre nego što se celo to pitanje ne sagleda do kraja, jer tu ipak postoji kakav takav sistem. Ja mislim da kada unesemo ovlašćenje za Savezno izvršno veće u pogledu povećanja obračunskih plata, nema potrebe da pojedinačno menjamo ovaj tekst. Otuda ja ne bih mogao prihvatiti ove predloge, bez obzira što smatram da su oni umnogome opravdani.

S druge strane, baš iz tih razloga što imamo mogućnosti da te stvari koliko toliko proučimo pa da onda vidimo šta da unesemo i da damo povlastice onima kojima zaista treba dati. Ovako sada menjati — ne bi bilo preporučljivo. To je stara osnova koja je opterećena svim nedostacima i propustima u odnosu na pojedina preduzeća i grupe preduzeća.

Što se tiče pitanja donošenja propisa od strane Saveznog izvršnog veća o tome šta sve ide na teret obračunskog fonda plata ja mislim da ćemo, budući da ostajemo na starom sistemu, verovatno morati zadržati one osnovne propise koji su važili u prošloj, 1953 godini. No, nije isključeno da se i tu ne učine neke sitne korekture. Mislim, da se daje mogućnost Saveznom izvršnom veću da izvrši neke sitnije korekcije.

Prema tome, sve u svemu, ja bih hteo da naglasim da bismo mi imali mnogo štošta ovde da menjamo i da dopunjavamo. Ali mišljenja sam, da ovako stilizovana glava XX kao i ovlašćenja Saveznom izvršnom veću omogućiće da se ove korekcije učine.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik Josip Cazi.

Josip Cazi *(Izborni srez Osijek, NR Hrvatska):* Kada je riječ o platnom fondu kod nas i o prijedlozima koji su ovdje postavljeni, ja bih htio da govorim u prilog prijedloga narodnog poslanika Vebera. Smatram da je nužno da se usvoji prijedlog druga Vebera u vezi sa postojećim iskustvima u odnosu na ranije mjere po pitanju platnog fonda, a i sada. Prije svega točno je to da je Uredba od 1952 godine omogućila neobično snažno probijanje platnog fonda. Koliko se ja sjećam i situacije u Zagrebu mi smo imali u drugoj polovici 1952 godine da je prosječan platni fond za 130 industriskih poduzeća iznosio odprilike 3 milijarde 267 milijuna i 120 hiljada dinara, a višak fonda za ista poduzeća iznosio 1.650,566.000 ili 51,7 posto. U 78 trgovinskih poduzeća ostvaren je platni fond 1.687,528.000 a od toga prosječni fond bio je 477,200.000 i višak fonda jedna milijarda 190 milijuna 382 hiljade ili 249 odsto više u odnosu na prosječni fond. Od toga je oko 212 milijuna isplaćeno kao višak, a ostatak je dat na porez za fond na slobodno praspolaganje. Ako uzmemo uvozno-izvozna poduzeća, vidimo da je ostvaren fond, 650 milijuna, prosječan fond iznosio je 120 milijuna tako da imamo višak fonda 537 milijuna, što znači 447 odsto više od prosječnog itd. Ne bih htio dalje da nabrajam. Prirodno je da su razni propisi iz uredbe koja je važila 1953 godine imali vrlo krupne nedostatke. Naprimjer, ova uredba je u prvom redu, prema onome što sam zapazio u Zagrebu potpuno destimulirala radnike na borbu za veću produktivnost rada. Ogroman broj poduzeća išao je na ukidanje normi. Veliki broj poduzeća išao je na to da se višak iznad prosjeka ne plaća od poduzeća kao cjeline, već oni radnici koji rade u normama i koji te norme prebacuju, tako da je nastala izvjesna anarhija u tom pitanju ko treba da snosi te obaveze koje proizilaze iz probijanja prosjeka one uplate koja treba da se izvrši. Međutim, u 1953 godini vidi se da se išlo na probijanje platnog fonda, jer je u Zagrebu bila uplaćena 1 milijarda i 300 milijuna kao porez na probijanje platnog fonda. Ova uredba i docnije nisu uspjele da to pitanje regulišu.

Mi smo bili protiv uredbe koja je bila predviđena 1954 godine radi toga što je na osnovu analize koju smo izvršili ispalo da je plata određena propisima iz »Službenog lista FNRJ«, broj 52/53 bila za 10% niža od prosječne zarade u 1953 godini i došlo se do razlike 16 do 37 otsto koliko je trebalo da se prosječno skinu plate u odnosu na plate iz 1952/53 godine. Zato smo stali na stanovište da je stvarno ova uredba od 1953 godine bolja nego nova uredba, iako je nova uredba htjela zapravo da tim sniženjem plata dovede platni fond na njegovu bazu od 1952 godine, jer je stvarno platni fond bio probijen otprilike u tom iznosu. Međutim, kad su više puta davane izjave da to nije bila namjera, mi smo bili protiv primjene te nove uredbe.

Zbog te prilično nesređene situacije, zato što smatram da bi trebalo konačno urediti pitanje platnih fondova i utvrditi sistem plata kod nas, nalazim da bi trebalo prihvatiti formiranje komisije sastavljene od pretstavnika oba doma, da bi se zajedno sa Saveznim izvršnim vijećem riješilo to pitanje.

Samo ja to ne bih forsirao i rekao da se to ima svršiti za šest mjeseci. Bolje da se to radi solidno i da bude dobro napravljeno, pa neka stupi na snagu 1 januara 1955 godine, ali da bude nešto čvrsto. Da radnici budu jedanput sigurni da će taj novi instrument koji se bude donio stvarno biti stimulans za radne kolektive u borbi za veću produktivnost rada, što je, mislim, jedna od osnovnih namena tog instrumenta, o čemu je govorio narodni poslanik Sekić.

Htio sam da naglasim da podržavam prijedlog druga Vebera, sem da rok mora biti 6 mjeseci. Rok ne bih ograničavao. Toliko.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi dalje riječ? Ima riječ narodni poslanik Milan Vukić.

Milan Vukić *(Izborni srez Livno, NR Bosna i Hercegovina):* U vezi sa predlogom narodnog poslanika Vebera mislim da bi trebalo da se postavi zahtev Saveznom zavodu za statistiku i evidenciju da što pre uvede evidenciju o fondovima plata. Naš Zavod kad može da prati podatke da li se dete rodilo u prisustvu ili bez prisustva lekara ili babice, ili da li ga je rodila majka do 25 godina ili posle toga, onda je sigurno važnije da prati i ovakve podatke.

Što se tiče jutrošnje diskusije o ispravkama u ovoj glavi u odnosu na povećanje obračunskih plata, mislim da bi trebalo prihvatiti predlog drugova koji su to iznosili, jer se iz njihovih obrazloženja vidi da su stvarno učinjene prilično grube greške. Smatram da bi ipak trebalo, i pored obrazloženja druga Osmana Karabegovića, uneti ove ispravke, jer se vidi da se drugovi koji su radili na ovom predlogu ipak nisu dovoljno udubili, niti su tražili mogućnost da sa ljudima koji rade u pojedinim granama sve to razmotre kako bi ova pitanja što pravilnije rešili. Interesantno je da se u druge grane nije zaboravilo uneti povećanje, recimo, do 20 otsto, a zaboravljeno je kod žive, sode, kod radnika u industriji stakla i radnika u kesonima. Pošto se radi o gruboj greški, to bi je trebalo ispraviti i uneti ispravke koje su jutros predložene. Ako unesemo te ispravke, to ne znači da bismo morali da idemo u širinu, i da bi drugovi dalje trebalo da predlažu radove koji su teški. Ali stvarno ove radove koji pretstavljaju opasnost po život mislim da bi trebalo uneti.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik Ramiz Sladić.

Ramiz Sladić *(Izborni srez Sarajevo srez, NR Bosna i Hercegovina):* Ja bih hteo da govorim o nekim pitanjima u vezi sa glavom XX, odeljak 3), kojim se ovlašćuje Savezno izvršno veće da za vojna preduzeća može propisati posebne dodatke na obračunske plate. U našem mestu ima vojno preduzeće i hteo bih da vam iznesem izvesno iskustvo. U tim vojnim preduzećima plate kvalifikovanim radnicima su veće nego plate kvalifikovanim radnicima u ostalim preduzećima. Kad god je dolazilo do toga da je vojnim preduzećima bila potrebna radna snaga, onda je dolazilo do toga da su radnici iz ostalih preduzeća napuštali posao i odlazili da traže zaposlenje u vojnom preduzeću. Kad se sve uzme u obzir to je opravdano s njihove strane, jer time obezbeđuju stalan posao u takvom preduzeću i veću platu. Ovde se postavlja interesantno pitanje kako će se to ubuduće odraziti na obezbeđenje radne snage za naša druga preduzeća, ako vojna preduzeća budu dobijala ove dodatke na obračunske plate. Po mom mišljenju Savezno izvršno veće trebalo bi da povede računa o tome i da se ubuduće vojnim preduzećima daju posebni dodaci, ali ne za svako radno mesto i da se ne daju dodaci za obična radna mesta, kad nema naročitih posledica niti za zdravlje niti za ma šta drugo. U našem srezu došli smo u situaciju da postoji radna snaga sa kojom raspolaže Biro za posredovanje rada i preko njega bi trebalo da se traži radna snaga koja bi radila bez ovih dodataka. Možda je bilo nužno da se tako čini u početku, prilikom formiranja vojnih preduzeća. Moje je mišljenje da o tome treba sad voditi računa i da se ne dopusti da nam beži radna snaga u vojna preduzeća. Ti dodaci treba da se regulišu u jednoj srazmeri, a ne da ta preduzeća imaju takva sredstva da mogu nekvalifikovanog radnika da plaćaju do 9.000 dinara mesečno. Naravno na taj način se vrši pritisak da se radnici upošljavaju kod njih. Ja sam hteo toliko da kažem.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ Anton Kurt.

Anton Kurt *(Izborni srez Travnik, NR Bosna i Hercegovina):* Ne Mislim ovde da branim vojna preduzeća, ali bih ipak nešto rekao, jer smatram da nije tačno ono što je drug malopre kazao za vojna preduzeća. Mi znamo da nijedno vojno preduzeće nije u Beogradu. Sva vojna preduzeća uglavnom su bačena tamo gde je zbilja život vrlo težak, tako da su uslovi života radnika tih preduzeća uglavnom veoma teški. S druge strane, mi isto tako imamo onaj procenat kao i druga preduzeća, uz izvesan dodatak.

Što se tiče kvalifikovane radne snage vojna industrija tako teško stoji da joj je potreban još veliki broj kvalifikovanih radnika. Nije tačna ona cifra koju neki navode da mi fizičku radnu snagu plaćamo preko 7.000.—dinara. Naše plate za fizičku radnu snagu uglavnom se kreću između 6.300 i 6.700. Međutim, imamo i takvih vojnih preduzeća gde moramo i fizičku radnu snagu da uzmemo iz drugih krajeva, jer sa terena ne možemo je ih dobijemo.

Građevinska vojna preduzeća nemaju nikakvih dotacija u tom pogledu. Ona posluju kao i svako drugo građevinsko preduzeće u pogledu platnih fondova.

Ja bih još samo kazao nekoliko reča o pitanju proseka plata, i to o probijanju platnog fonda čega je bilo u 1953 godini. Tada se, prilikom kvalifikacija radnih mesta, vršilo postavljenje kvalifikovanijih radnika na mesta niže kvalifikacije, tako da su se plaćali niže, pa se time obezbeđivala izvesna svota platnog fonda kojom se moglo raspolagati. Mislim da bi s te strane trebalo raščistiti situaciju tako da razmera plata bude svuda ista.

Što se tiče plaćanja u vojnoj industriji koje, tobože, privlači radnike u tu industriju, mislim da je to potpuno netačno, jer je vojna industrija imala u 1953 godini ogromnu fluktuaciju radne snage, ne manju nego neka druga preduzeća.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Antun Frntić.

Antun Frntić *(Izborni srez Zagreb, V, NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, ja bih isto tako podržao prijedlog druga Vebera da se oformi jedna komisija koja će stvarno razraditi pitanje platnog fonda u našoj privredi. A zašto? Mi znamo da se naš platni sistem menjao već dva ili tri puta i uvijek nam je nekako na terenu stvarao neraspoloženje, a svakako je negativno stvarati neraspoloženje baš u pitanju životnih uslova ljudi. Zato smatram da je neophodno da se jedanput napravi takav platni sistem koji bi stvarno odgovarao našim prilikama, onakav kakav bi naša zajednica najbolje mogla da podnese. Ja se slažem sa drugom Cazijem, ali smatram da je rok od 6 mjeseci, pa ne znam da li i od godinu dana, možda mali, i zato predlažem da se platni sistem koji će se izraditi dobro prostudira tako da najbolje odgovara našoj zajednici i da onda stvarno bude stalan a ne da ga danas donosimo, pa da ga za godinu dana opet menjamo, a posle dvije godine ponovo ispravljamo itd. Zato predlažem da komisija koja bude radila na tom platnom sistemu nastoji da taj sistem ostane kao stalan u našoj zajednici, a ne opet da ga menjamo i da stvaramo neraspoloženje u proizvodnji i među radnicima na terenu.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Sava Medan.

Sava Medan *(Izborni srez Trebinje, NR Bosna i Hercegovina):* Ja bih drugovi hteo da dam jedan predlog. Predlažem da se o ovoj glavi prekine diskusija. Smatram da je dovoljno o njoj bilo govora, da je i drug Osman Karabegović obrazložio svoj stav odnosno stav Saveznog izvršnog veća, tako da ako pođemo na pojedine dopune i izmene, onda će se još mnogi od nas javiti sa novim predlozima i na taj način nećemo doći do rezultata koje bismo želeli da postignemo. Zbog toga mislim da bi trebalo usvojiti onako kako je formulisano u glavi XX, odeljak 1), sa onim ovlašćenjem koje je dato Saveznom izvršnom veću da može vršiti izmene i dopune.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Drug Medan predlaže da se prekine diskusija. Pre nego što bismo prešli na glasanje o tome prijedlogu, hteo bih da vidim koliko još drugova želi da govori. (Trojica dižu ruku). Hvala. Stavljam na glasanje prijedlog druga Medana, ko je *za*, neka digne ruku. (Većina diže ruku). Ko je *protiv*? (Nekoliko diže ruku). Konstatujem da je prijedlog da se zaključi diskusija prihvaćen većinom glasova.

Prelazimo na glasanje odjeljka glave XX. Drug Osman Karabegović želi riječ.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja bih imao jednu dopunu u ime Veća pre nego što se pređe na glasanje. . .

Pretsednik **Ivan Božičević:** Imamo ovdje amandman Saveznog izvršnog vijeća na glavu XX odjeljak 1) *(Osman Karabegović:* To je ono što sam hteo da kažem). *(Čita):*

FEDERATIVNA NARODNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
Izvršno veće
B. Br. 599
9 marta 1954 god.
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

U dopunu ranije podnetih amandmana na Predlog društvenog plana FNRJ za 1954 godinu, Savezno izvršno veće naknadno podnosi sledeća dva amandmana:

1) **Amandman uz Glavu XX, čiji je naslov »Obračunske plate«.**

U Glavi XX u tač. 1 treba dodati drugi stav, koji glasi:

»Izuzetno, za radnike u poljoprivredi zaposlene na poljoprivrednim poslovima, bez obzira na kategoriju, obračunska plata iznosi 6.800.— dinara mesečno ili 33 dinara po jednom času.«

OBRAZLOŽENJE

Zbog nemogućnosti da se za radnike na poljoprivrednim poslovima izvrši kategorizacija radnih mesta prema stručnoj spremi koja se zahteva za obavljanje poslova, potrebno je da se za utvrđivanje obračunskog fonda plata poljoprivrednih dobara u onom delu koji se odnosi na radnike na poljoprivrednim poslovima propiše obračunska plata u jedinstvenom iznosu, bez obzira na kategorije stručne spreme (kako je to bilo i prošle godine u pogledu utvrđivanja prosečnog fonda plata).

2) **Amandman uz Glavu XXXI, čiji je naslov »Kontingentiranje proizvoda za preradu u zemlji«.**

U Glavi XXXI odeljak 1 treba dodati nov stav, koji glasi:

»Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da može po potrebi za pojedine vrste proizvoda određivati količine koje su pojedine privredne organizacije obavezne u 1954 godini prodati (isporučiti) drugim privrednim organizacijama za potrebe prerade u zemlji kao i uslove prodaje tih proizvoda.«

OBRAZLOŽENJE

Ovaj amandman se podnosi radi toga da bi se Saveznom izvršnom veću dalo ovlašćenje da može odrediti kontingentiranje za preradu u zemlji i drugih proizvoda, pored bakra za koji su kontingenti već određeni samim planom (Glava XXXI tač. 1) to jest da bi Savezno izvršno veće, ako se za to ukaže potreba, moglo intervenisati na tržištu u cilju obezbeđenja određene proizvodnje.

Molimo vas da predloge ovih amandmana uputite pretsednicima domova, da bi ih oni saopštili prilikom pretresa Predloga društvenog plana FNRJ za 1954 godinu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Potpretsednik
Saveznog izvršnog veća
Svetozar Vukmanović-Tempo, s. r.

Stavljam na glasanje amandman Saveznog izvršnog vijeća. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Konstatiram da je ovaj amandman jednoglasno prihvaćen.

Onda imamo druge amandmane. Prvo amandman narodnog poslanika Šturma da se u stavu 2 pod a) uključi i rudnik Idrija. Ko je *za*

ovaj amandman druga Šturma, neka digne ruku. (Većina diže ruku). Ko je *protiv*? (Nekoliko diže ruku). Konstatiram da je ovaj amandman prihvaćen velikom većinom glasova.

Imamo u vezi sa ovom tačkom a) i amandman koji je podnio narodni poslanik Ramiz Sladić, koji traži da se tu unesu tvornice nikotina i alkaloida iz Skoplja, zatim, pod b), da se doda i staklarska industrija, radnici koji rade na brušenju stakla i drugim organskim otopinama, pa radnici koji rade u mračnim foto-komorama, zatim iz građevinske industrije kesonski i tunelski radnici, radnici industrije soli koji rade na iskopavanju slane vode, a pod c) radnici industrije boja. Ko je *za* ovaj amandman... (*Dragi Stamenković*: Ja bih imao jedno objašnjenje povodom toga. Da li mogu govoriti o tome?) Diskusija je zaključena. Ko je *za* ovaj amandman, neka digne ruku. (Nekoliko diže ruku). Ko je *protiv*? (Većina diže ruku). Konstatiram da je ovaj amandman odbačen velikom većinom glasova.

Imamo takođe amandman na stav 2. tačka c) koji je podneo drug Tufegdžić i po kome treba da se iza »pomorska brodogradilišta« izbriše tačka i doda »i hidrogradevinska preduzeća«. Ko je *za* ovaj amandman, neka digne ruku. (Nekoliko diže ruku). Ko je *protiv*? (Većina diže ruku). Konstatiram da je ovaj amandman odbačen većinom glasova.

Dalje imamo amandman na odjeljak 1), stav 2, tačka d) koji je podneo drug Božidar Nikolić. On predlaže ovu formulaciju: »Savezno izvršno veće može dati ovlašćenje narodnim odborima da izvesne grane odnosno grupe preduzeća ili za izvesno preduzeće mogu uvećati iznos obračunskih plata«. Ovde se ustvari radi o tome da je pored »grupe preduzeća« ubačeno i »izvesno preduzeće«.

Ima riječ drug Osman Karabegović.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Usvajanjem ovog amandmana stvorila bi se nemogućna situacija, čitav sistem bi došao u pitanje. Već je »grupa preduzeća« iznimka. Ako bismo to primenili i na pojedina preduzeća onda bismo stvari sasvim zamrsili.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prelazimo na konačno glasanje po ovoj glavi. Ko je *za*, neka digne ruku. (Dvadeset diže ruku). Ko je *protiv*? (Većina diže ruku). Ko se uzdržava od glasanja? (Šest diže ruku). Objavljujem da je za amandman glasalo dvadeset poslanika, 6 se uzdržalo, a većina glasala *protiv*.

Više na ovaj odjeljak 1) nema amandmana. Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se odjeljak 1) glave XX? (Prima). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava? (Niko).

Stavljam odjeljak 2) na glasanje. Ko je *za*? (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao? (Niko).

Na redu je odjeljak 3). Ko je *za*? (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava? (Niko). Prema tome glava XX je usvojena.

Prelazimo na glavu XXI — Renta. Ko želi riječ? (Niko). Ko je *za* odjeljak 1) kako je predložen. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržava? (Niko). Odjeljak 1) je usvojen.

Stavljam na glasanje odjeljak 2). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Ko se uzdržava? (Niko). Odjeljak 2) je usvojen.

Stavljam odjeljak 3) na glasanje. Ko je *za*, neka dige ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Ko se uzdržava? (Niko). Odjeljak 3) je jednoglasno usvojen.

Stavljam na glasanje odjeljak 4). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao? (Nije.) Prema tome, glava XXI je usvojena.

Prelazimo na glavu XXII — Raspodjela prihoda iz poreza na promet i objašnjenja. Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam odjeljak 1) na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava? (Niko). Odjeljak 1) je usvojen.

Stavljam odjeljak 2) na glasanje. Ko je *za*? (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao? (Nije). Odjeljak 2) je usvojen.

Stavljam odjeljak 3) na glasanje. Ko je *za*? (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržao? (Niko). Odjeljak 3) je usvojen.

Stavljam odjeljak 4) na glasanje. Ko je *za*? (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao? (Nije). Prema tome, glava XXII je jednoglasno usvojena.

Prelazimo na glavu XXIII — Stopa poreza na dobit. Ni na ovu glavu nema amandmana. Da li ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam cijelu glavu XXIII na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao? (Nije). Glava XXIII je jednoglasno usvojena.

Prelazimo na glavu XXIV — Doprinos za socijalno osiguranje. Nema amandmana. Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu glavu na glasanje. Ko je *za* glavu XXIV, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao? (Nije). Glava XXIV je jednoglasno usvojena.

Otvaram pretes o glavi XXV — Ograničenje fonda plata. Želi li ko riječ? (*Nikola Radin:* Molim za reč!)

Nikola Radin (*Izborni srez Sremska Mitrovica, APV — NR Srbija*): Molio bih samo za za jedno objašnjenje? U drugom stavu ove glave kaže se da iznos dela dobiti koji narodni odbor utvrdi ne može biti veći od iznosa koji se dobije kad se na dobit privrednih organizacija odbije savezni i republikčki porez i iznos za rezervni fond. Ovde se spominje i republički

porez a mi znamo da je porez samo savezni. Na koji se porez ovde misli.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Karabegović.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Pojedine republike mogu kod železnica i nekih drugih grana da uvedu republički porez. Verovatno se misli na ovaj slučaj.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Pošto više niko ne želi da diskutuje prelazimo na glasanje. Ko je *za* glavu XXV, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Glava XXV je usvojena.

Prelazimo na glavu XXVI — Stopa poreza na dohodak. Amandmana nema. Da li ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je glava XXVI usvojena.

Prelazimo na glavu XXVII — Učešće narodne republike u prihodima srezova, gradova i gradskih opština sa posebnim pravima. Da li ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam glavu XXVII na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao? (Nije). Glava XXVII je usvojena.

Prelazimo na glavu XXVIII — Sredstva centralnog deviznog fonda. Na ovu glavu drug Radivoje Kesić podnio je amandman koji je već ranije obrazložen. Da li želi drug Kesić da ponovno obrazloži svoj amandman.

Radivoje Kesić *(Izborni srez Rijeka II, NR Hrvatska):* Smatram da se ovde ne radi o davanju posebnog prima izvoznim preduzećima i molio bih da se drug Karabegović u ime Saveznog izvršnog veća izjasni o mom amandmanu.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** U vezi juče podnetog amandmana za uvođenje koeficijenta pri prodaji brodova našim brodarskim preduzećima ja smatram da to ne bismo mogli usvojiti zato što je to instrument koji stimulira izvoz u inostranstvo. Amandman je, prema tome, iz principijelnih razloga neprihvatljiv. Mi ne dajemo ni jednom našem preduzeću stimulaciju kad prodaje svoju robu na domaćem tržištu. Ne, da bi se olakšao rad našim brodogradilištima i uzimajući u obzir navode drugova, Savezno izvršno veće je predložilo amandman koji, po mom mišljenju, donekle rešava tu stvar, i to tako da se našim prevoznim brodarskm preduzećima daje prim na tarife, da bi mogla uspešno konkurisati na inostranom tržištu i time se pojačavaju njihova kupovna sredstva da bi mogla kupovati brodove. Ova sredstva koja bi dobila preduzeća primenom koeficijenata na tarife ne bi išla u opštu dobit koja podleži porezu, nego u amortizacioni fond i ta sredstva će se odraziti u kupovini brodova.

Ja mislim da se ovo pitanje rešava posebnim putem, jer je našim brodarskim preduzećima povećana kupovna moć u odnosu na izvozna preduzeća. Savezno izvršno veće predlaže sledeći amandman na odeljak 4) glave XXVIII *(čita):*

»Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da odredi da se iznosi koji proizilaze iz razlike cena između domaće i strane tarife u pomorskom saobraćaju mogu unositi u amortizacioni fond pomoći transportnih preduzeća.«

Amandman na glavu XXVIII odeljak 6), stav 5, glasio bi *(čita):*

»Preduzeća rečnog saobraćaja mogu u 1954 godini koristiti 50% investicionih sredstava za nabavku investicione opreme iz inostranstva, koristeći sredstva ostvarenog pozitivnog salda svog deviznog poslovanja.«

Ustvari, tako bi glasio izmenjeni stav 5. Ja lično mislim da se ovim pitanjem rešava i podneti amandman o pitanju našeg brodogradilišta.

Radivoj Kesić *(Izborni srez Rijeka II, NR Hrvatslka):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, smatram da ovaj predlog amandmana koji je dao drug Karabegović samo delimično rešava problem pomorske privrede, naime, pomorskih preduzeća. Tačno je da su ovde obrnutim putem premirana brodarska preduzeća i time je omogućena izgradnja brodova u našoj zemlji. Ali, ovde rešavamo samo problem proste reprodukcije, a ne rešavamo problem proširene reprodukcije. Naime, na bruto prihod na vozarinu daje se samo u visini koja odgovara prostoj reprodukciji, dok se ne plaća ni kamata ni anuitet za proširenu reprodukciju, kad se to ne daje znači i da preduzeće ne može da vrši proširenu reprodukciju, jer nema sredstava za otplaćivanje kamata i anuiteta. Smatram da prvi predlog našeg amandmana nije mogao da bude usvojen da se proširi davanje prima i na proširenu prerodukciju na razlici između domaće i strane cene.

Ako se ne usvoji amandman uz odeljak 5), preduzeća neće moći da koriste kredite koji su im stavljeni na raspolaganje, jer neće biti sposobna da plaćaju kamate i anuitete. To znači da će iz godine u godinu poslovanje preduzeća biti sve negativnije i da će doći do toga da preduzeća postanu pasivna. Doći ćemo ovde sa predlogom da se takvim preduzećima docnije daju dotacije a do takve situacije neće doći zbog rada tih preduzeća nego zbog odnosa na međunarodnom tržištu. Zato molim da se ovaj amandman proširi kako na prostu, tako i na proširenu reprodukciju.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima pretstavnik Saveznog izvršnog vijeća drug Karabegović.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja sam malopre rekao da se uvozni koeficijenti u stimuliranju prodaje na do-

maćem tržištu ne mogu uvoditi. Ne možemo na unutrašnjem tržištu primenjivati instrumente koji važe za spoljnotrgovinsko polsovanje a koji su uslovljeni razlkiom u ceni između domaćeg i inostranog tržišta. Na našem unutrašnjem tržištu mi imamo slobodno tržište i takvu stimulaciju ne možemo uvoditi. To ekonomski nije opravdano. Ja mislim da ovim amandmanom povećavamo kupovnu moć naših brodarskih preduzeća i da umnogome posrednim putem rešavamo ovaj problem, jer glavnom kupcu robe jačamo kupovnu snagu.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Stavljam na glasanje amandman narodnog poslanika Kesića. Ko je *za* ovaj amandman? (Manjina diže ruku). Ko je *protiv*? (Velika većina diže ruku). Konstatiram da je velikom većinom glasova odbijen amandman narodnog poslanika Kesića.

Amandmani Saveznog izvršnog veća na Prijedlog društvenog plana postaju sastavni dio tog teksta i kada glasamo za odjeljke glasaćemo sa izmijenjenim tekstom.

Prelazimo na glasanje po odjeljcima. Da li se prima odjeljak 1)? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije).

Da li se prima odjeljak 2)? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao (Nije).

Da li se prima odjeljak 3)? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Prelazimo na glasanje odjeljka 4). Ovdje Savezno izvršno vijeće predlaže amandman slijedeće sadržine *(čita)*:

Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da odredi koji se iznosi koji proizlaze iz razike cena između domaće i strane tarife po pomorskom saobraćaju mogu unositi u amortizacioni fond pomorskih transportnih preduzeća.

Ko je *za* odjeljak 4) sa predloženim amandmanom? (Velika većina diže ruku). Ko je *protiv*? (Tri glasa protiv). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je odjeljak 4) usvojen sa tri glasa protiv.

Prelazimo na glasanje odjeljka 5). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije).

Prelazimo na glasanje odjeljka 6). Savezno izvršno vijeće predlaže da se stav 5 izmijeni i da glasi *(čita)*:

Preduzeća rečnog saobraćaja mogu u 1954 godini koristiti 50% investicionih sredstava za nabavku investicione opreme iz inostranstva, koristeći sredstva ostvarenog pozitivnog salda svog deviznog poslovanja.

Da li se prima odjeljak 6) sa ovim amandmanom? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije).

Prelazimo na glavu XXIX. Otvaram pretres. Da li se ko javlja za riječ? (Ne javlja se niko). Stavljam na glasanje glavu XXIX. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema) Da li se ko uzdržao? (Nije).

Prelazimo na glavu XXX. Otvaram pretres. Da li se ko javlja za riječ? Ima riječ Huso Sušić.

Huso Sušić *(Izborni srez Jajce, NR Bosna i Hercegovina):* Drugovi narodni poslanici, mi smo juče usvojili postavke glave XIII o predviđenom sniženju cena u 1954 godini u odnosu na 1953 godinu. Među ostalim stoji da se cene proizvodima šumarske i drvne industrije predviđaju prema cenama koje su vladale u 1953 godini. Razlog je taj što smo mi u ovim proizvodima deficitarni i što postoje mogućnosti za dobar plasman tih proizvoda na inostranom tržištu. Čini mi se da ako ne bismo preduzeli neke mere administrativnog karaktera, da ova postavka, kako smo je usvojili, nema svog smisla, jer iskustvo u prva dva meseca 1954 godine govori da su cene ovim proizvodima šumarske i drvne industrije skočile i do 50 i 100%, izuzev finalnih proizvoda kojima su cene nešto niže. Cene su na domaćem tržištu vrlo visoke tako da se na inostranom tržištu ne izjednačavaju sa cenama na domaćem tržištu ni upotrebom koeficijenata. Mi imamo u tom pogledu ogromne gubitke. Ja mislim da na izvoznim koeficijentima nema nikakvog smisla izjednačavati cene stranog tržišta sa cenama domaćeg tržišta, nego da ovde treba tražiti drugo rešenje. Treba da vidimo kakva je tražnja na domaćem tržištu. Ja znam preduzeća koja proizvode po 40 hiljada kubika građe, a tražnja domaćeg tržišta iznosi po 150 hiljada kubika. Iako mi bežimo od toga da upotrebljavamo administrativne mere, da su one u šumarstvu i u drvnoj industriji nužne i da ćemo mi morati da preduzmemo nekoliko takvih mera. Po mom mišljenju te mere treba da se odnose pored određivanja kontingenata seče, i na određivanje cena pojedinih preduzeća šumarske i drvne industrije koja mogu da se bave tim poslovima. Tu se radi o seči i o preradi drveta. Ja mislim da nema nikakvog smisla da se ovde cene plafoniraju, nego da se ove cene ravnomerno odrede. Isto tako, ako se i dalje budu nabijale cene u preduzećima šumarske i drvne industrije, mislim da treba primeniti instrumente poreza na ta preduzeća. Ja mislim da su to mere koje bi trebalo uglavnom da se preduzmu. Jedna grupa poslanika Veća proizvođača dostavila je amandman na glavu XXX. Amandman će biti podnet od jednog poslanika iz te grupe.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Božidar Mačešić.

Božidar Mačešić *(Izborni srez Našice, NR Hrvatska):* U vezi sa glavom XXX predlažem amandman za tačku 3, koji treba da glasi *(čita)*:

»Ovlašćuju se narodne republike da u svojim društvenim planovima odrede minimalne cene drveta na panju ispod kojih se ono ne sme prodavati. Na osnovu tih minimalnih cena pro-

pisaće republike cenovnike za pojedine šumarske komplekse. Pravo kupovanja drveta na panju imaju one privredne organizacije koje su ovlašćene i raspolažu stručnim kadrom, zatim zadruge i zemljoradnici za podmirenje svojih vlastitih potreba.

Može se ovo u prvi mah smatrati traženjem nekog monopolističkog položaja u našoj privredi, ali, ustvari, nije tako.

Stanje u kome se koncem prošle i početkom ove godine našla drvna industrija pokazuje da je skoro nemogućno izvršiti ono što se u društvenom planu očekuje, tj. sniženje cena. Uveravam visoki Dom da su gotovo sva drvna preduzeća stala čvrsto na stanovište da se drže bar onih cena koje su važile u prošloj godini. Međutim, način prodaje drveta, specijalno u Hrvatskoj, bio je takav da je samim tim drvo izravno poskupljivalo prodajnu cenu svih artikala drvne industrije. Evo za ilustraciju dva primera: kuhinjski nameštaj je poskupio za 22% a sobni nameštaj za 14%.

Razlog za to je u sledećem. Ako cene sirovinama u 1953 godini označimo sa 100 onda bi taj indeks u 1954 godini došao na 50. To pitanje je iznošeno i u štampi i rečeno je da taj indeks nije 300 nego 129. Međutim, taj indeks od 129% odnosi se samo na razliku između cena koje su ove godine date na licitaciju i ranijih cena. Razlika između cena u 1953 godini sa kojima je drvna industrija ušla u plan i onih koje su postignute u 1954 godini je indeks 300. Zbog toga je neminovno povećanje prodajnih cena, troškove proizvodnje nemogućno je u jednakom odnosu snižavati.

U vezi sa onim stavom u predlogu amandmana u kome se pravo kupovanja poverava samo izvesnim privrednim organizacijama, zadrugama i zemljoradnicima, napominjem da je to nužno, jer su se kupovinom i preradom drveta počeli svi da bave. Međutim, unatoč tome znamo da razna postrojenja za preradu drveta niču kao gljive iza kiše i nema instrumenta koji će to sprečiti.

Drugi stav amandmana »Da se na osnovu minimalnih cena propiše cenovnik« napominjem da je to usled toga što su gotovo u celoj federaciji cene drveta bile različite. To je došlo kao rezultat uvođenja raznih taksa. Svrha amandmana je ta da se naši kapaciteti drvne industrije angažuju sa svih 50%, da se oni osiguraju i da troškovi proizvodnje na ovaj način i ovim putem budu što jevtiniji.

Ovim amandmanom, nadamo se, da ćemo srediti jedno prilično nesređeno i teško stanje u drvnoj industriji i verujem da ćemo u potpunosti izvršiti onu odredbu koja je predviđena u predlogu društvenog plana a koja se odnosi na snižavanje cena naših proizvoda.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik Pero Gajić:

Pero Gajić *(Izborni srez Banja Luka, NR Bosna i Hercegovina):* U glavi XXX, odeljak 1 i 2, govori se o ovlašćenju Saveznom izvršnom veću za određivanje najviših prodajnih cena, a zatim se kaže da ostaju na snazi rešenja kojima su određene tarife u železničkom saobraćaju, da Veće prema potrebi menja rešenje itd.

No, međutim, drugovi, potreba je bila da se što pre neke stvari reše. Ja ću navesti konkretan primer u vezi sa primenom umetnog gnojiva i sredstava za zaštitu bilja. Njihova upotreba u nekim krajevima Bosne i Hercegovine je neznatna, prvo zbog visokih cena, a zatim zbog podvoznih troškova. Otuda je malo interesovanje u Bosni i Hercegovini za agrotehničke mere u poljoprivredi a naročito u pogledu voćarstva. Naprimer, ako bismo hteli na našem području da zaštitimo voćnjake prskanjem trebalo bi 200 hiljada dinara samo za prevoz praška. To utiče na poskupljenje cena i to se postavlja kao problem ne samo u srezu u kome živim i radim nego i u drugim srezovima u Bosni.

Sada se postavlja pitanje da li bi zajednica trpela zbog snižavanja pomenute tarife. Ako pogledamo koliko zajednica žrtvuje za unapređenje svoje privrede a naročito za ovu granu kojoj se posvećuje naročita pažnja, ja mislim da zajednica ne bi mnogo izgubila ako se preduzmu mere da se snizi tarifa za prevoz umetnog gnojiva i sredstava za zaštitu bilja.

Ne podnosim nikakav amandman, ali predlažem ovom Domu da skrene pažnju organima državne uprave da se ovo pitanje što pre reši.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Jenežič Andrej.

Andrej Janežič *(Izborni srez Postojna, NR Slovenija):* Drugovi, odeljak 3 glave XXX mislim da je pogrešno postavljen utoliko što neće obuhvatiti one težnje sa kojima se mi dugo borimo, a to je sniženje cena. Ako mi, drugovi, govorimo kako treba šumarstvu pomoći, ako govorimo da se ova sredstva treba da ulože u šumarstvo, ja mogu sa ovoga mesta reći da ta sredstva već idu, jer su se cene na panju po negde digle sto posto, a negde još i više. Uprkos tome, u drvnoj industriji, ugljenokopima i industriji celuloze svi jaučemo da je drvo preskupo i ne znamo kako ćemo iz toga izići.

Ako ostavimo slobodno sve drvo na panju i ako odredimo minimalne cene, onda ja ne znam kako ćemo, naročito mi u Sloveniji, sa onim šumama koje su u privatnim rukama, a to je 63%, ne znam kako ćemo oporezovati privatnika koji prodaje drvo na panju, ne znam kako ćemo ograničiti seču baš u Sloveniji, ako budemo još više poskupili drvo na panju. Ja tu ne vidim mogućnost za ograničavanje ako drvo bude skuplje, jer će privatni vlasnik sam imati najviše interesa da seče što više kada cene budu išle naniže.

Zato se slažem sa drugom koji je ovaj amandman predložio i molio bih da se o tome pitanju još raspravlja, da tu stvar jedanput uredimo kako treba.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ako nema više govornika mi bismo završili, a ukoliko ima (dvojica trojica poslanika se javljaju za reč), onda određujem odmor od 20 minuta.

(Posle odmora)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Drugovi, nastavljamo pretres. Riječ ima narodni poslanik inženjer Nikola Radin.

Ing. **Nikola Radin** *(Izborni srez Sremska Mitrovica, APV, NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, ja bih postavio jedno pitanje kad smo kod glave XXX, kod određivanja cena. Naime, u odeljku 1) ovlašćuje se Savezno izvršno veće do može određivati najviše prodajne cene proizvodima kod kojih usled deficitarnosti ili monopolskog položaja proizvođača može doći do skoka cena. To je potpuno u redu, i na mestu. Međutim, u odeljku 3) kaže se da se ovlašćuju narodne republike da u svojim društvenim planovima odrede minimalne cene drveta na panju, ispod kojih se ne sme prodavati drvo predviđeno za seču. Ovo ima značaja s obzirom na to što je naša politika, kako vidim, u šumarstvu i drvnoj industriji da se smanji obim seče u cilju očuvanja šumskog fonda, u cilju sprečavanja uništavanja šuma. Vidimo da ćemo doći u takvu situaciju da drvo neće ostati na nivou prošlogodišnjih cena, nego će otići na daleko viši. Ne bih hteo da ponavljam one primere koje su drugovi navodili, nego hoću samo da navedem slučaj sa jamskim drvetom. Cena jamskom drvetu u 1952 godini bila je oko 3.800 dinara, 1953 godine bila je oko 4.200 dinara, a 1954 godine ova cena je već negde oko 6.000, čak i 7.000, a negde i 8.000 dinara.

Postavljam pitanje da li će Savezno izvršno veće prema odeljku 1) ove glave biti u mogućnosti da i tu, kad se radi o šumarstvu, specijalno o jamskom drvetu — koje će poskupiti, ako ne pre a ono kad se smanji obim seče, da li će tada Savezno izvršno veće moći da interveniše u smislu odeljka 1) i da odredi cenu preko koje se jamsko drvo ne bi smelo prodavati. Ovo je vrlo važno, jer smo videli iz izlaganja narodnih poslanika koji su govorili o poskupljenju cena uglju da jamsko drvo utiče na ovo poskupljenje sa oko 16%. Ako se ide za tim da se jamskom drvetu poveća cena, a ovim merama će se povećati cena, automatski mora da se povisi i cena uglju, a povisiće se cene i u ostalim industrijama.

Ponovo postavljam pitanje: Da li je Savezno izvršno veće ovlašćeno da specijalno kod jamskog drveta interveniše u određivanju maksimalne cene ili nije? Ako nije ovlašćeno, onda bi trebalo ovlastiti Savezno izvršno veće da može — pošto se ovde radi o jednom specijalnom i izuzetnom slučaju, o jamskom drvetu koje bi izazvalo porast mnogih proizvoda na više — intervenisati u donošenju propisa o maksimiranju cena za jamsku građu.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik Anton Frntić.

Anton Frntić *(Izborni srez Zagreb V, NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, kad je riječ o drvetu, mislim da je to problem koji bi stvarno trebalo da zahvatimo na ovom Vijeću. Nije samo u pitanju jamsko drvo. Mislim da dobar dio naše industrije uopće upotrebljava drvo. Vidimo da svakodnevno cijena drvetu skače, na to utiče više elemenata. Svakodnevno skače, znači da bi ipak trebalo učiniti nešto da i to drvo ima svoju cijenu, a ne da mu cijena skače iz dana u dan. Čim cijena drvetu skače znači da ona industrija koja je usko povezana sa drvetom mora da ide sa cijenama nagore. Iz izlaganja drugova, koji su kritikovali, vidim da drvo skače od 50 do 150%. Treba da se pozabavimo tim pitanjem. Tu treba imati u vidu i široku potrošnju.

Predlažem da se cijena drvetu odredi, kao što smo je odredili za artikle koji su nužni za životnu potrošnju. Toliko sam htio da kažem.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prije nego što pređemo na glasanje o odjeljcima glave XXX, molio bih pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća da se izjasni o amandmanima koje su podnijeli narodni poslanici Bosnar i Mečešić.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja mislim, drugovi, da smo se dovoljno obezbedili ovlašćenjima Saveznom izvršnom veću, da ono može i kod drveta, kao i kod drugih artikala, gde bude bilo potrebno, da maksimira cene. Mi u prvom predlogu amandmana koji je trebalo da uđe kao sastavni deo ovog plana o maksimiranju, plafoniranju cena, doduše, drvo nismo bili uneli. Posle smo videli da je to nezgodno, jer se može desiti da kod nekih ukidamo a kod nekih uvodimo. Drugovi narodni poslanici govorili su o drvetu. Hteo bih da navedem neke podatke u tom smislu da još nisu počele delovati sve one preduzete mere za ustaljenje cena. Mi smo imali skok cena rezanoj građi zato što smo imali veliki izvoz. Ne raspolažem ovde ciframa, ali znam da se izvezlo znatno više preko plana, naročito meke rezane građe. Mi smo sad u planu utvrdili da se kontingentira izvoz drveta. Prema tome, to mora da deluje na ustaljenje cena drvetu u samoj zemlji. Vi vidite koliki su bili zahtevi za investicije na konkursu. Industrija je tražila preko 260 milijardi. I to samo industrija. A godišnja tranša za sve kredite, koje je tražila privreda trebalo bi, ako bi se svi zahtevi zadovoljili, 305 milijardi samo u 1954 godini. Međutim, kako su investicije i kako su sredstva za investicije manja, i kako će ti zahtevi biti sad svedeni na realan

nivo, mislim da se prvobitni planovi i predviđanja moraju korigovati prema sredstvima, prema obimu kredita. To će uticati i na ustaljenje cene cementu, građi i drugim artiklima. Mislim da će ova dva faktora mnogo uticati. Međutim, oni još ne deluju u tom smislu. Doduše, kontingentiranje drveta je počelo, ali ono što je najvažnije za unutrašnje tržište jeste obim investicija. Mi smo ove godine imali preko plana blizu 60 milijardi investicija. To je bio strahovit pritisak na drvo i ostali građevinski materijal. Sad se to sve dovodi u normalne okvire i mislim da će ovaj obim investicionih sredstava i kontingentiranje mnogo učiniti i razbiti bojazan mnogih drugova koji su govorili o maksimiranju cena. Prema tome, ja ne bih bio za to. Mislim da nema svrhe, jer su ovlašćenja Saveznom izvršnom veću takva da nema potrebe da se drvo posebno spominje i unosi kao dopuna. Smatram da su Saveznom izvršnom veću date mogućnosti da kod drveta, kao i kod drugih artikala, maksimira te cene. Ako sve ovo bude delovalo, neće biti potrebno da maksimiramo cene.

Mi nismo predviđali ni pad cena drvetu niti povišenje cena. Predviđali smo da cene ostanu na istom nivou, ali je pri kraju godine nastala nenormalna situacija u skoku tih cena. Smatram da će ovaj amandman sigurno uticati na normalizaciju, odnosno sniženje tih cena i prema tome ne vidim potrebu unošenja izmena u ovaj predlog. Inače, slažem se sa drugovima da, ukoliko bude potrebno, kao i za druge artikle, sprovedemo maksimiranje cena i za drvo.

Što se tiče tarifa o kojima su drugovi govorili, mogu reći da već sada u Saveznom zavodu za planiranje imamo raznih signala da je sistem tarifa nešto nedovoljno izgrađen, tako da će se on još proučiti. Proučiće se, isto tako, nivo tarifa za pojedinu robu. Ja ne mogu o tome sada ništa konkretno reći, ali taj predmet je na proučavanju. Uzeće se u obzir sve ove anomalije koje su izbile u toku godine, jer mi imamo signala ne samo odavde nego i sa drugih strana.

I režim prodaje smatram da treba proučiti. Zato smatram da ne treba da unosimo zasad ništa iz ovog amandmana. To je moje mišljenje. Smatram da ovo pitanje prodaje i kupovine treba da se prouči, a ne da idemo sa jednom ovakvom formulacijom koja će nam možda vezati ruke. Ne znam da li će biti potrebno utvrditi preduzeća koja će kupovati, ali može se i to pogledati. To može biti eventualno preporuka Saveznom izvršnom veću da se ta stvar prouči.

Toliko mogu da kažem za sada o ovom pitanju.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Stavljam na glasanje odjeljak 1) glave XXX. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Prima li se odjeljak 2)? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Niko). Na odjeljak 3) imamo amandman. Vi ga već znate. To je amandman koji je podnio narodni poslanik Božidar Mačešić i još četiri poslanika. Ko je *za* ovaj amandmandman, neka digne ruku. (Nekoliko diže ruku). Ko je *protiv*? (Većina diže ruku). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da ovaj amandman nije prihvaćen.

Stavljam odjeljak 3) na glasanje, onako kako je stipuliran u Prijedlogu društvenog plana. Ko je za odeljak 3), neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Niko). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko). Prima li se i odeljak 4)? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema).

Prelazimo na glavu XXXI. Ko želi riječ? Ima riječ drug Mita Boškov.

Mita Boškov *(Izborni srez Titovo Užice, NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, najpre bih hteo da kažem da se ja slažem sa kontigentiranjem bakra kako je ono izneto u glavi XXXI, odeljak 1). Međutim, tako ja smatram, potrebno je da ovom prilikom ukažem na izvesne propuste i greške, koje su bile činjene prilikom kontigentiranja.

Jedna od najvećih grešaka prilikom kontigentiranja, po mom mišljenju, jeste u tome što proizvođači bakra nisu bili kontigentirani od strane planskih organa koji su radili na tome. Zbog toga su oni bili stavljeni pred gotov čin, i zbog toga su bile česte diskusije u Saveznoj trgovinskoj komori a isto tako i na raznim konferencijama u planskim organima. Ja smatram da je vrlo važno sada govoriti o kontigentiranju, naročito ove sirovine, iz razloga što ubuduće, a naročito u idućoj godini, moramo strogo povesti računa o raspodeli bakra, jer u ovoj godini puštamo u pogon dva velika giganta, dve velike industrije kablova i valjanih produkata bakra i bakarnih legura u Sevojnu, kojima će biti potrebne ogromne količine sirovina. Već sada postoje znaci da skoro čitava proizvodnja našeg Borskog rudnika neće biti dovoljna. Kako nam trenutna situacija govori, ta proizvodnja neće moći da zadovolji potrebe ova dva velika giganta pod uslovima pogona punim kapacitetom.

Pored toga, drugovi videli smo, u glavi IV, da će ti pogoni biti pušteni još u toku ove godine, a izneti su i podaci koliko će tim fabrikama biti potrebne sirovine kada budu radile punim kapacitetom. Međutim, ovih 17.000 tona, koliko je raspoređeno na proizvođače bakra, već sada ne osiguravaju da će, recimo, valjaonica bakra u Sevojnu moći normalno da počne sa puštanjem probnog pogona, jer je ona dobila svega 3.000 tona. Mi smo, međutim, pretpostavljali da će nam eventualno do kraja godine, u toku probnog pogona koji će trajati 6 meseci, biti potrebno oko 5—6.000 tona.

O još jednoj stvari potrebno je da ovom prilikom govorim. Ja lično smatram, a mislim da time tumačim i mišlenje pretstavnika svih jugoslovenskih proizvođača, da ćemo u idućim godinama, počevši od 1955 godine, morati da se

odreknemo izvoza bakra u sirovom stanju. Zato bih hteo da dam jednu preporuku Saveznom izvršnom veću da se kontigentiranje ove sirovine izvrši mnogo ranije nego što je to učinjeno ovom prilikom, da ne bi došlo do istih propusta i grešaka, jer se ti propusti, ako se bude radilo kao do sada, neće moći ispraviti ni iduće godine. Zbog toga smatram da bi trebalo već u ovoj godini, možda već u drugom ili trećem kvartalu ove godine, utvrditi kojim količinama sirovog bakra mi možemo da računamo ubuduće za izvoz, jer kao što znate, drugovi, ukoliko određujemo izvesne količine za izvoz, mi moramo da sklopimo ne samo obične trgovinske ugovore nego i naša država preuzima time međunarodne obaveze koje moramo izvršiti. A kako se te međunarodne obaveze ne preuzimaju u zadnjim mesecima prethodne godine, nego ranije, potrebno je radi obezbeđenja proizvođača u zemlji, radi davanja dovoljnih količina sirovina našim novim fabrikama, da ovo kontingentiranje izvršimo još u drugom ili najdalje u trećem kvartalu.

Zbog toga dajem predlog u vezi sa glavom XXXI, odeljak 1) da Savezno izvršno veće blagovremeno (u drugom a najdalje u trećem kvartalu) izvrši kontigentiranje bakra, pošto u istoj sirovini redovno imamo i međunarodne obaveze o isporuci, kojom prilikom ima da konsultuje i proizvođače naše zemlje putem potsekcije za bakar Savezne trgovinske komore.

Pretsednik **Ivan Božičević:** U vezi sa ovom glavom XXXI imamo i amandman Saveznog izvršnog veća koji bi trebalo imati u vidu *(čita)*:

Amandman uz glavu XXXI, čiji je naslov »Kontingentiranje proizvoda za preradu u zemlji«. U glavi XXXI odeljak 1) treba dodati nov stav, koji glasi:

»Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da može po potrebi za pojedine vrste proizvoda određivati količine koje su pojedine privredne organizacije obavezne u 1954 godini prodati (isporučiti) drugim privrednim organizacijama za potrebe prerade u zemlji kao i uslove prodaje tih proizvoda.

OBRAZLOŽENJE

Ovaj amandman se podnosi radi toga da bi se Saveznom izvršnom veću dalo ovlašćenje da može odrediti kontingentiranje za preradu u zemlji i drugih proizvoda, pored bakra za koji su kontingenti već određeni samim planom (Glava XXXI tač. 1) to jest da bi Savezno izvršno veće, ako se za to ukaže potreba, moglo intervenisati na tržištu u cilju obezbeđenja određene proizvodnje.

Molimo Vas da predloge ovih amandmana uputite pretsednicima domova, da bi ih oni saopštili prilikom pretresa Predloga društvenog plana FNRJ za 1954 godinu.«

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Potpretsednik
Saveznog izvršnog veća
Svetozar Vukmanović-Tempo, s. r.

Prema tome, molim drugove koji budu dalje učestvovali u diskusiji da imaju u vidu i ovaj amandman kao sastavni dio ove glave. Ko se dalje javlja za riječ? (Niko). Pošto se niko ne javlja prelazimo na glasanje o ovoj glavi. O njoj ćemo glasati kao o jednom odjeljku. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije).

Prelazimo na XXXII glavu: Otplata saveznih investicija. Da li neko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ovu glavu takođe glasamo kao jedan odjeljak. Prima li se ova glava? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema).

Na redu je glava XXXIII — Korišćenje neupotrebljenih sredstava republičkih investicioniih fondova. Želi li neko da govori? (Niko se ne javlja), Prelazimo na glasanje. Prima li se ova glava? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Na redu je glava XXXIV — Zajam federacije. Ko želi riječ? Ima riječ Albin Lesjak.

Albin Lisjak *(Izborni srez Celje grad, NR Slovenija):* Drugovi narodni poslanici, po ovom predlogu moraju privredne organizacije dati zajam federaciji u visini 50% fonda za samostalno raspolaganje. Međutim, mi znamo da neke privredne organizacije imaju u tom fondu samo deo koji je određen uredbama, dok su mnoge privredne organizacije zbog zaostalosti i istrošenosti svojih postrojenja izdvojile u taj fond i deo platnog fonda, te tako povisile fond za samostalno raspolaganje. Po ovom predlogu baš one privredne organizacije, koje se nalaze u najtežem položaju moraju dati najveći deo kao zajam federaciji. Ovim ćemo destimulativno uticati na dalji razvitak i inicijativu privrednih organizacija da iz svojih sredstava, iz svojih platnih fondova odvajaju u fond za samostalno raspolaganje. Zato predlažem da se iz fonda za samostalno raspolaganje odvoji onaj deo koji je uplaćen iz dela platnog fonda i da se na taj deo ne primeni propis o davanju 50% zajma. Isto tako, predlažem da se rok vraćanja zajma odredi što kraći, jer su ti fondovi, naročito kod lake industrije, mašinogradnje, jedini fondovi koji omogućuju preduzećima da se podignu iz zaostalosti.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Bosnar.

Josip Bosnar *(Izborni srez Beograd, NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, ja se u principu slažem sa ovim zajmom kome je cilj da se obezbede sredstva za naše ključne objekte i naši najvažniji industriski objekti osposobe za proizvodnju. Međutim, drugovi, ja mislim da je tu prilično jednostrano, šablonski određen procenat od 50%. Ja sam bio spremio jedan amandman, ali pošto se naši amandmani nekako brzo i lako sahranjuju, ja bih želeo samo da skrenem pažnju na izvesne probleme koji postoje. Mislim da bi ubuduće trebalo malo više obraćati pažnju na rad u Odboru za privredu pa da preko tog Odbora tražimo izvesne izmene i podnosimo amandmane, a još bi bilo najbolje da naše

amandmane podnosimo preko Saveznog izvršnog veća, jer se ti amandmani, kako vidimo, i prihvaćaju.

Drugovi, mi znamo da su pojedina preduzeća koja su dobro gazdovala i računala o svakom dinaru odvajala sredstva u fond za samostalno raspolaganje. Ona su na osnovu tih sredstava i planirala opravke i zamenu mašina, izgradnju stanbenih zgrada. Mnoga su i zaključivala pojedine ugovore o izvršenju ovih poslova. Međutim, sada će ta preduzeća doći u nemogućnost da izvrše svoje planove, jer moraju dati 50% svojih sredstava kao zajam federaciji. Smatram da bi trebalo elastičnije postupati. Postoje, naime, preduzeća koja nemaju potrebe za tim sredstvima. Zato mislim da bi trebalo na neki način ostaviti mogućnost republikama da one, prema potrebama preduzeća, propišu da neka preduzeća daju veći zajam od 50%, druga manji a neka, ako se to pokaže apsolutno potrebno, da se te obaveze oslobode. Time bismo našim preduzećima pružili mogućnost da izvrše svoje zadatke. Znam da bi to bio priličan posao ulaziti u problematiku svakog pojedinog preduzeća. Međutim, ovo što se predlaže nepravilno je, jer su neka preduzeća podelila te fondove i nemaju šta da daju. Sada će to delovati i destimulativno, kao što je drug Tempo istakao u svome ekspozeu. O svemu tome trebalo bi stvarno malo da razmislimo, jer ovaj predlog pogađa mnoga preduzeća koja neće moći da izvrše zadatke, naročito u pogledu planiranja unapređenja svoje poizvodnje. Eto toliko.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Šegota.

Nikola Šegota *(Izborni srez Osijek grad, NR Hrvatska):* Drugovi, ja za prijedlog o davanju zajma ne mogu glasati. Evo zašto. Ja bih predložio neku izmjenu. Slažem se s tim da je potrebno centralizovati investicije. Ali, drugovi, treba voditi računa o tome da su mnoga preduzeća iz platnog fonda odvajala sredstva za fond samostalnog raspolaganja. U preduzeću »Marinković« su čak isplaćivali radnicima plate ispod proseka. Radnici su davali svoj deo zarade da bi preduzeće kupilo strojeve, da bi se modernizovalo. Oni su na bazi tih sredstava zaključili i ugovore za nabavku mašina. Sad će oni doći u situaciju da neće moći ispuniti te ugovore, doći će do sporova, do arbitraže a da ne govorimo o tome da smo mi radnicima govorili, ubeđivali ih da je potrebno nešto žrtvovati da bismo kupili strojeve, da bismo povećali proizvodnju i time i njihovu zaradu. Osim toga, drugovi, radnici će videti da su danas u boljem položaju oni koji su utrošili ta sredstva, oni koji su delili viškove fonda plata.

Zato, drugovi, ja shvatajući potrebu zajma, predlažem da se narodni odbori srezova i gradova obavežu da uplate na ime zajma 50% od od ukupne sume fondova na samostalnom raspolaganju na njihovoj teritoriji, i da se narodni odbori ovlaste da oni odlučuju o tome koja će preduzeća dati svih 100% a koja će preduzeća dati samo jedan deo svojih fondova.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Ilija Varičak.

Ilija Varičak *(Izborni srez Pančevo, APV, NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, i ja bih hteo da kažem nešto u vezi sa ovom glavom. Pre svega, moram da kažem da se čim je izašao korigovan Predlog društvenog plana razvila živa diskusija o tome da li je takva mera pravilna. Slažem se sa drugovima koji su već govorili da smo mi imali na terenu borbu oko formiranja fondova za samostalno raspolaganje a još veću borbu za njegovo pravilno korišćenje, za pravilno raspolaganje njime. Hoću da naglasim da će biti najviše pogođena ne samo preduzeća koja su po svesti kolektiva pravilno raspolagala sredstvima platnog fonda, nego i komunalne zajednice koje su takođe računale na ova sredstva. Uzimajući u obzir obrazloženje druga Tempa, da su ta sredstva u sadašnjem momentu neophodna, da je to jedna nužna mera, smatram da bi se ta mera ipak morala da saglasi, moralo bi da se vodi računa o stvaranju naših kolektiva i zajednice. Prema tome, smatram da bi se moglo diskutovati o predlogu drugova prethodnika i da bi bilo možda bolje da o tome odlučuju komunalne zajednice ili sreska i gradska veća proizvođača. Smatram da bi se u izvesnoj meri mogao uzeti u obzir predlog druga Josipa Bosnara da se ima u vidu stanje svakog preduzeća pri određivanju procenta obaveze. Smatram da bi se rukovodstvu komune moglo dozvoliti da u izvesnoj meri prilagodi tu obavezu stvarnom stanju na terenu. Smatram takođe da je nedostatak i u tome da se ovde samo konstatuje da će naknadno biti propisani uslovi vraćanja i visina kamate. Čini mi se da bi radi objašnjenja stvari dole i šireg dokazivanja potrebe ove mere i sigurnosti naših radnih kolektiva u vezi s tim sredstvima i njihovog vraćanja bilo možda potrebno da se nekim uputstvima reguliše način vraćanja tih sredstava i pitanje kamate.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima Simo Tadić.

Simo Tadić *(Izborni srez Banja Luka, NR Bosna i Hercegovina):* Drugovi narodni poslanici, hteo bih da kažem svoje mišljenje u vezi sa ovom glavom. Nekoliko poslanika predložilo je nekoliko raznih varijacija. No, meni se čini, jedino bi trebalo napraviti preporuku Saveznom izvršnom veću da ona preduzeća koja su poručila izvesne strojeve ili delove iz inostranstva, računajući na svoje fondove na samostalnom raspolaganju, i koja su uložila već izvesan deo novca u to, a u nemogućnosti su da to isplate, tako da bi moralo to po ugovoru i u vezi sa penalima da im propadne, smatram da bi kod tih

preduzeća trebalo omogućiti da dobiju ta sredstva, jer bi inače u protivnom bila veća šteta. Sve ove mere, kada bismo ih uveli značile bi odlaganje, onemogućavanje da se dođe do tih sredstava koja su neophodna za investicije. Drugo je pitanje, ako bi se počelo analizirati, od čega bismo imali više štete: da li ako ne izgradimo ovaj ili onaj objekat prioritetni ili ako ne uložimo u preduzeća koja misle da naruče strojeve. Kao što je bilo reči u načelnoj diskusiji, tu bi trebalo čekati nekoliko godina, a to znači da bi ta sredstva trebalo da čekaju. Mi bismo onemogućili njihovu upotrebu tamo gde su namenjena, onemogućili bismo da preduzeća njima samostalno raspolažu. Prema tome, smatram da bi druga mera bila onemogućavanje sredstava koja idu na samostalno raspolaganje. Mislim da u predlog treba da uđe to, da onoliko koliko je preduzeća trebalo da dobiju po zakonu, 20% iako to nisu uložila u komunalnu izgradnju, da to treba da pripadne sreskom ili gradskom narodnom odboru. Ona sa tim sredstvima nisu ni mogla računati ukoliko ih nisu utrošila tj. u idućoj godini ne bi mogla na njih računati, a ona bi korisno poslužila sreskim i gradskim odborima, ukoliko postoji mogućnost da se malo odvoji od opšteg investicionog fonda koji je namenjen za izgradnju objekata koji treba što pre da se svrše.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Dušan Sekić.

Dušan Sekić *(Izborni srez Novi Sad, APV — NR Srbija):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, ja bih pre svega hteo da izjavim to da mi ovaj zajam koji je predviđen u Predlogu društvenog plana stvarno treba da usvojimo. Hoću da kažem, pre nego što pređem na izlaganje nekih stvari, da ću glasati za ovu glavu zbog toga što momentano nema drugog izlaza. Ukoliko je ne bismo usvojili, to bi povuklo za sobom izmenu dobrog dela ovog Predloga društvenog plana. Ali hteo bih istovremeno da kažem nešto u vezi sa načinom i obimom investiranja. Ja mislim da mi od ovoga ustvari prinudnog zajma uzimanjem 50% sredstava iz fondova na samostalnom raspolaganju preduzeća, imamo i političkih i ekonomskih prilično ozbiljnih reperkusija. Po mom mišljenju treba videti ubuduće kako i koliko da idemo u pogledu investicija. Ja mislim da moramo idućih godina u društvenim planovima ozbiljnije podvrgnuti kritici politiku obima investicija. Prema Predlogu društvenog plana ove godine bruto investicije iznose 263 milijarde ili 30% narodnog dohotka. Prema odlukama VI kongresa Saveza komunista Jugoslavije i prema izjavama naših rukovodilaca mi treba da idemo u sledećim godinama staloženijim, mirnijim i normalnijim tempom investicija, onoliko koliko naša privreda može normalno da podnese. Sada je vrlo teško reći šta iz ovogodišnjeg plana ne bi trebalo da se gradi. Često se ovom Domu govorilo da su mogućnosti male, a želje velike. Samo to nije specifično za socijalizam i Jugoslaviju. Želje su svuda u zemljama na svetu veće. Nema te zemlje gde želje nisu veće od mogućnosti, samo želje su želje, a mogućnosti su tvrdoglave činjenice o kojima se mora voditi računa. Ja govorim ovo zbog toga što ovih 10 do 15 milijardi, koliko se računa da će se dobiti ovakvim zajmom, koje će se svakako utrošiti na potrebne stvari, kada bi se stavilo na vagu pitanje je šta bi socijalizam više podiglo. Ja nisam ubeđen potpuno da je ovo korisnije jer ima stotine i hiljade sitnih malih potreba i poslova, zamisli, idejica i ideja preduzeća, koje iako sitne takođe podižu privredu za jedan viši stepen. Zato ja mislim da u pogledu novih investicija ubuduće moramo računati sa onoliko sastava koliko se može, jer fakat mi ove godine idemo sa bruto investicijama na 263 milijarde. Kada se tome dodaju svi društveni rashodi vidimo da to prelazi visinu narodnog dohotka i zato sredstva moramo trošiti iz amortizacije lanjskih rezervi, iz raznih drugih sredstava gde god one postoje i zaduživati se. Ja lično, razmišljajući o mnogim ovim stvarima, došao sam do ubeđenja da je ovo izuzetno i zato mislim da mi moramo i treba da glasamo za ovu glavu. Ali to je izvanredna mera i mi je ne možemo iduće godine tolerisati. Druga stvar je zajam. Kažemo da je to obavezan zajam. Ali s tim se povećava i obaveza zajednice da vrati taj zajam. Odakle? Štogod se zajednica više zadužuje, to će trebati više sredstava koje će federacija uzimati od preduzeća i ne znam kako bi se to moglo matematički izraziti. Izgleda mi to kao presipanje iz jednog suda u drugi. Zato ja mislim, ne znam da li se tu radi o preporuci ili o kakvom drugom aktu, ali osećam potrebu da to kažem, na neki način da Izvršno veće i Skupština treba da uzmu konkretno u razmatranje ovo pitanje. U svakom slučaju to treba razmotriti pri izradi idućeg društvenog plana.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Veber.

Norbert Veber *(Izborni srez Zagreb srez, NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, ja bih se potpuno složio sa Sekićem, tim pre što treba imati na umu ono što je već rečeno, a to je da te materijalne momente ne možemo mimoići. Ja ne bih ponavljao momente koje je Šegota izneo, a to je da bismo mi oštetili ona preduzeća koja vode pravilnu politiku. Ja bih predložio sledeći amandman na glavu XXXIV — Zajam federaciji. Predlažem da se u prvom stavu iza reči »raspolaganje« doda »izuzev onoga dela fonda koji je unet iz fonda plata«. *(Glasovi:* iz viška fonda plata). Nema viška fonda plata. Postoji fond plata.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Radojčić.

Veselin Radojčić *(Izborni srez Derventa, NR Bosna i Hercegovina):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, nas nekoliko poslanika predložili smo amandman na glavu XXXIV, ali jutros smo ga povukli. Ja se ne bih složio s jednim drugom koji je ovde govorio o tom pitanju. Evo iz kojih razloga. Ja ću vam izneti konkretan slučaj. Na neka preduzeća ne samo što će ta mera delovati destimulativno, nego će se neka preduzeća upitati šta da rade, odakle da nađu sredstva, zakasnila su u podnošenju prijava za zajmove bilo za proširenu reprodukciju bilo za društveni standard. U rafineriji nafte u Bosanskom Brodu kroz fabriku prolazi javna železnica i cesta. Kada je drug Tito bio u ovoj tvornici video je tu situaciju kakva je. Tu su bili i pretsednik radničkog saveta, ja kao direktor i pretsednik sindikalne podružnice. Mi smo predložili banci da nam da zajam, ali juče mi drug nije odgovorio zašto nam opet Zavod za planiranje smanjuje ta sredstva. Potrebne su nam investicije za drugu cestu. Kada tražimo kredit potrebno je da imamo u vidu situaciju u čitavoj zemlji. Tu se radi o sumi od 10 milijardi dinara i ja se pitam da li će ta suma mnogo uticati na naš društveni plan. Ako se drugovi slažu, ja bih predložio da Savezno izvršno veće razmotri tu stvar, to nije kasno. Ja mislim da bi Savezno izvršno veće tu situaciju trebalo da reši najbolje kako može.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li ko još želi da govori? *(Ing. Đorđe Blagojević:* Molim za riječ.) Ima riječ drug Blagojević.

Ing. **Đorđe Blagojević** *(Izborni srez Zavidovići, NR Bosna i Hercegovina):* Na bazi ove diskusije ja sam, drugovi, došao na jednu misao: da mi ovde u tekstu iza reči »kao zajam« uzmemo »prosečno 50 posto«. Time ne mislim da bi trebalo nanovo rešavati pitanje u smislu ankete i ocene od strane narodnih odbora da li preduzeću treba ostaviti sto posto ili 50 posto, odnosno toliko dati kao zajam federaciji. Ovo »prosečno« donekle bi regulisalo to pitanje s tim što bi Savezno izvršno veće preko Saveznog zavoda za planiranje i republičkih zavoda za planiranje moglo u najkarakterističnijim slučajevima da vrši pomeranje na plus i minus. Tako bi negde bilo ispod 50 posto, nekima koji su u teškoj situaciji, sa zastarelim mašinama itd. S druge strane, pružila bi se mogućnost federaciji da kod nekih preduzeća zahvati i više od 50 posto, preduzeća koja su već dobila kredite. To bi rasteretilo druga preduzeća i možda uslovilo dalji opstanak i proizvodnju u narednoj godini. Ja ne insistiram da se ide u detalje, a ipak tu i tamo kod nekih većih preduzeća mislim da bi se u tome smislu mogli učiniti neki ustupci, recimo železari u Zenici ili Boru, jer oni imaju zamašne kredite. Kod njih su velika sredstva na samostalnom raspolaganju i ako bi oni dali 60 posto, to bi omogućilo nizu drugih preduzeća da reše najosnovnija pitanja. Toliko sam imao u vezi s tim.

Drugo, ja bih apelovao na drugove narodne poslanike da ovo pitanje objašnjavaju onako kako je ono objašnjeno i u samoj Narodnoj skupštini. Tačno je da će biti niz teškoća, ali mi polazimo od činjenice da je to jedini izlaz. Da li da se traži zajam federacije od privrednih organizacija ili da se emituje novih 10 do 15 milijardi dinara, što bi se odrazilo na standard našeg stanovništva? Meni se čini da je ovo jedini izlaz i tako treba da se tumači dole, da ne dozvolimo da razna lokalna shvatanja dominiraju i izazivaju neželjene situacije. Što se tiče ovoga da su pojedina preduzeća iz svoga viška fonda dala, mislim da ne treba reći kao da su ona izgubila ta sredstva, nego je to zajam koji će se vratiti u dve-tri godine i on nosi kamatu preko 3 posto.

Osman Karabegović: Vi ćete doneti odluku kakvi će biti uslovi otplaćivanja. To će doneti ne ovo Veće nego Skupština. Preduzeća koja su podelila fond plata — to se već podelilo, a ona koja su uložila ta sredstva u fond za samostalno raspolaganje posle dve-tri godine imaće ta sredstva.

Dragoslav Milanović: Svi smo se izjasnili za predlog, pa da glasamo. Drugog predloga osim ova dva nema.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Cazi.

Josip Cazi *(Izborni srez Osijek srez, NR Hrvatska):* Ja mislim da ćemo se složiti s tim da se dade, ali isto tako treba da vidimo u koje svrhe. Tamo, u drugoj glavi, postoji jedna činjenica o kojoj bi, kod određivanja toga zajma, trebalo voditi računa. Ona se sastoji u tome da su u mnogim gradovima, na zahtev sindikalnih organizacija i uopšte obzirom na to da je stanbeno pitanje bilo vrlo teško, preduzeća bila usmjerena na stanbenu izgradnju od strane komuna. Naprimjer, Zagreb je, što se tiče stanbenog prostora, u vrlo akutnoj i teškoj situaciji. Godine 1953 jedva se nekako krenulo u pravcu rješavanja toga pitanja. Prošle godine se pristupilo izgradnji 2124 stana; gradski odbor je od toga pristupio izgradnji 1024 stana itd. Sada je završeno svega 540 dvosobnih i višesobnih stanova, a ostalo čeka. Prema informacijama koje imam, Zagrebu treba dati 4 milijarde zajma. To je u Saveznom izvršnom vijeću i obzirom na 50 posto zajma Savezu nama bi ostalo 10 posto i možda će preduzećima ostati 40 posto, ali u tome slučaju će ostati nekoliko hiljada započetih zgrada na milost i nemilost vremenu.

Obzirom na to što se u izdacima Saveznog izvršnog vijeća predviđa suma za stanbenu izgradnju, ja ne znam za kakvu je to stanbenu izgradnju, pa bih molio povjerenika da objasni o kakvoj se izgradnji radi. To politički

neće nekako ići dole na terenu. To sam mislio da upozorim na tu situaciju. Stvarniji bi možda bio ovaj amandman koji je podnio drug Šegota, on bi najbolje odgovarao situaciji i najbolje omogućio da taj problem nekako riješimo.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko još želi riječ? Ima riječ drug Tomas.

Mato Tomas *(Izborni srez Beograd VI, NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, ja se u potpunosti slažem sa drugom Dušanom Sekićem koji je rekao, a to je konstatovao i drug Tempo u svome ekspozeu, da je ovo jedna forma koja nije poželjna za naše kolektive uopšte, koja nije poželjna u našoj praksi, ali je nužno zlo koje se mora ostvariti.

Ovde je bilo diskusije da će doći do izvesnih teškoća. To je tačno. Odakle su izvori tih sredstava i to mi znamo, a da ne zaboravimo jedno da dobar broj kolektiva, koji je dao iz viška fonda za samostalno raspolaganje, mogao je dati blagodareći bilo svome monopolističkom položaju, bilo povoljnijim uslovima, bilo neravnomernoj stopi akumulacije itd. Ja sam mišljenja da mi treba između ova dva zla da vidimo koje je manje: da li uzeti tih 50 posto ili ostaviti. Po mom mišljenju važnije je njih sada uzeti i obezbediti sredstva za normalnije poslovanje nego ostaviti kolektivima.

Drugovi, ja bih želeo da potsetim na ovu činjenicu. Ja sam držao sastanke sa pretstavnicima kolektiva u dve opštine moga izbornog sreza u Beogradu i drugovi se vrlo lepo odnose prema novim instrumentima u pogledu odnosa i položaja preduzeća na tržištu. Prema tome, postoji jedna mogućnost da ostvarenje viškova bude mnogo povoljnije sa novim instrumentima nego sa akumulacijom koja je bila u prošloj godini i da će tu biti izvesnih izvora koji će se moći stavljati u fondove na samostalnom raspolaganju i obezbediti se od teškoća na koje kolektivi mogu da naiđu.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Kmecik.

Mišo Kmecik *(Izborni srez Nova Gradiška, NR Hrvatska):* Drugovi, ne možemo svi da se složimo sa zajmom. Razumljivo je da niko nema ništa protiv zajma. Mislim da ne bismo smjeli olako preći ni preko toga političkog efekta, političkog odraza u našim kolektivima.

Juče je jedan drug govorio o raznim agencijama. Ja bih dodao još i to da, recimo, te razne agencije (šumarstvo, ugostiteljstvo) koje su u prošloj godini nalupale prilično velike dobiti, podijelile su višak i koristili su ogromna sredstva iz zajedničkog bogatstva. S druge strane, mi smo pored toga proseka plata u poduzećima radili neumorno na tome da svaki onaj dinar koji je ostao slobodan uložimo bilo u proširenje kapaciteta našeg kolektiva bilo u poboljšanje uslova rada. I šta će se dogoditi? Dogodiće se to da će se jednako udariti i po onima što su dijelili i po onima koji su se zalagali. Kad se vratim jasno da će radnici reći: Mi smo bili disciplinirani, a oni koji su na brzinu podijelili oni su bolje prošli. Zato bi se složio sa prijedlogom koji je iznio drug narodni poslanik Veber, zato što sam i sam sličan amandman pripremio. Mislim da bi se ovakav amandman mogao prihvatiti baš radi toga što će u neku ruku povratiti povjerenje radnika i oni će kad budemo od njih zatražili još više od sebe dati.

Dragoslav Milanović: Predlažem da se o moja dva predloga glasa.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Osman Karabegović.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja razumem diskusiju. Ali, po mom mišljenju, trebalo bi da vi koji ste velikim delom neposredno u produkciji ukažete radnicima na sve te nezgode zahvatanja ovog dela fonda. Ali ja hoću ipak da vas upoznam. Na kraju krajeva i drug Vukmanović je govorio o ovoj meri koja nezgodno pada. Mi smo mnogo diskutovali i o tome da amortizaciju ograničimo, onaj fond za zamenu. Normalno bi bilo pustiti privredi ta sredstva na upotrebu. Godine 1952 zatim 1953 godine, pa i ove godine sva su preduzeća amortizaciju potrošila. Šta to znači? Znači da smo mi blokirajući iz godine u godinu amortizaciona sredstva neka preduzeća ostavili bez normalno uklopljenih sredstava. Ova sredstva koja su ostavljena preduzećú i ova druga računaju se na nekih 10 do 12 milijardi dinara, kad im se uzme 50%. Ona su nesumnjivo potrebna našoj privredi, a pojedinim preduzećima i da ne govorimo. Razumem diskusiju kad ljudi govore da se to uštedelo, i da će se najsvrsishodnije upotrebiti.

Ali, ja mislim da ipak ta diskusija ne može da izdrži argumente koje ću izneti. Naime, svi se sećate juče da sam odbio zahteve da neki objekti uđu u onaj deo plana gde se nabrajaju objekti koji treba još da se puste na konkurs. To bi značilo uvaliti nove objekte a time i više sredstava. Danas je obrnuto. Čak, naprimer, narodni poslanik Veber kaže da se izdvoji onaj deo viška fonda koji je unesen iz fonda plata, koji je otišao u fond za samostalno raspolaganje. Zatim da se ograniči, da se primeni nejednak procenat, da srezovi većaju i da se preduzeća glože između sebe koliko će ko dati. Sad se tako oštro ne gleda koliko nam je sredstava potrebno. Hoću da dam nekoliko informacija u tom pravcu i mislim da ćemo se u tome složiti.

Vi ste videli kako su raspodeljena sredstva. Svaki dinar je takoreći ovde fotografisan kuda se raspoređuje. Vi ste videli 35 milijardi da ide iz investicionih sredstava za savezne investicije. Kome se to daje? Daje se Makedoniji i Crnoj Gori, za opšti razvoj. Dokle god

je disproporcija između industrije i zaostalosti poljoprivrede to će nam biti od štete. To ometa razvoj Jugoslavije. Kada se to ukloni onda ćemo mobilisati ugalj, železnicu i stvorićemo bogatu Jugoslaviju. Mobilisaćemo te snage i bogatstva koja leže u tim zaostalim rejonima. Znači, dajemo za to da stvorimo ujednačene uslove života. Dajemo iz tog razloga za makedonsku železaru itd., da bismo u celini ojačali. Nisu to objekti odvojeni od opšteg uspona privrede.

Hteo bih da ukažem i na ovu činjenicu. Nama je potrebno za dovršenje ovih objekata oko 87 milijardi, a ovi objekti treba da počnu sa proizvodnjom u 1954 i 1955 godini. Mislim da je osnova plana da zaposlimo ljude i da izvezemo koliko smo predvideli. Tamo gde nema produkcije ne možemo zaposliti ljude i ne možemo izvesti koliko smo predvideli. Znači, da su naše planirane proporcije u pitanju ako ne ostvarimo onaj nivo proizvodnje koji se predviđa. I baš da bi se obezbedio nivo te proizvodnje potrebno je obezbediti ova sredstva u iznosu od oko 87 milijardi dinara da bi te objekte dovršili.

Koja su to građenja? Elektroprivreda će obuhvatiti sa amortizacijom od 2% iz opšteg investicionog fonda blizu 30 milijardi dinara, ako ne i 35 do 40 milijardi dinara. Svi ste ovde juče govorili kako je energetski bilans tesan i kako treba na to da ustremimo sve snage. Iz investicionog fonda pola sredstava biće dato na izgradnju elektroprivrede. Dalje, tu su metalurška preduzeća. Samo Zenica ove godine traži 15 milijardi dinara. Ne velim da će joj se sve dati. Tranša godišnja će se prema obimu sredstava smanjiti.

Ako sve to uzmemo u obzir onda ja, drugovi, ne vidim da smo mi nekako oštetili kolektive, ako smo unapredili našu zajednicu. Ako je to osnovni problem jugoslovenske privrede da koncentriše sredstva na objekte koji će nam dati produkciju, onda je to budućnost i interes svih kolektiva, pogotovu kad se kaže da se zajednica obavezuje da će im ta sredstva vratiti. Ja sam u početku rekao da moramo uložiti ovih 87 milijardi, inače je u pitanju čitav plan. Mi moramo naći ovih 87 milijardi za dovršenje ovih osnovnih objekata, jer smo čvrsto postavili izgradnju ovih objekata. Ako bismo pustili 10 milijardi iz ovog fonda da odu van, to bi moglo negativno da deluje, jer one nemaju pokrića. Iz tih razloga mislim da je potrebno da ih ubacimo u opšti fond. Svako bi gradio svašta, a sredstva ne bi bila ustremljena na osnovne potrebe.

Mislim, drugovi, da vi to možete braniti i da radnicima možete objasniti. Kad bismo mi ova sredstva, ovih 15 milijardi uzeli od radnika i dali u administraciju nas bi radnici mogli kritikovati. Ali ako uzmemo iz fonda koji uvek nije rezultat samo rada nego i uslova na tržištu, pa kao zajam dajemo na ono što je budućnost radničke klase i naše zemlje onda mi ne činimo ništa što bi okrnjilo radničko samoupravljanje nego samo momentano uzimamo. (Aplauz).

Pravo da vam kažem ja se nigde ne bih ustručavao da ovo branim. Argumenti su tu. Mi nismo uzeli te pare pa ih rasuli, nego ćemo reći: gradićemo to i to. U tome je vaša budućnost. To je budućnost ove zemlje. Desetak milijardi zajma ja mislim nije nikako teško braniti. Toliko sam hteo da kažem.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Predlažem da se zaključi diskusija o glavi XXXIV. Da li se slažete? (Slažemo). Prelazimo na glasanje. Imamo tri amandmana. Prvi amandman je podneo narodni poslanik Nikola Šegota. *(čita):*

AMANDMAN NA GLAVU XXXIV

Da se prvi dio umjesto pasusa »privredna preduzeća...« stavi:

»narodni aktivi kotareva i gradova su dužni da uplate u opći investicioni fond kao zajam 50% sredstava za samostalno raspolaganje prema stanju računa u privrednim poduzećima na dan 31-I-1954 godine.

U tom cilju će NO donijeti odluku kojom će odrediti % učešća za pojedina poduzeća.«

narodni poslanik
Nikola Šegota, s. r.

Ko je *za* ovaj prijedlog, neka digne ruku. (Manjina diže ruku). Ko je *protiv?* (Većina diže ruku). Ko se uzdržava od glasanja? (Jedan). Proglašavam da je amandman odbijen sa jednim uzdržanim glasom.

Dalje, imamo dva amandmana koje su podnijeli narodni poslanici Lesjak Albin i Norbert Veber, koji su, po mom mišljenju, slični. Amandman narodnog poslanika Lesjaka Albina glasi *(čita):*

Dio fonda na samostalnu upotrebu, koji je bio prebačen u fond na samostalnu upotrebu iz platnog fonda, odvojiti iz fonda od kojega se daje 50% zajma federaciji.

Amandman poslanika Vebera glasi *(čita):*

»U prvom stavu iza reči »raspolaganje« da se umetne »izuzev onog dela fonda koji je unešen iz fonda plata, a«.

Ko je *za* amandman, neka digne ruku. (Manjina diže ruku). Ko je *protiv?* (Većina diže ruku). Ko se uzdržava od glasanja? (Dvojica). Proglašavam da je amandman velikom većinom odbačen.

Prelazimo na glasanje glave XXXIV. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na glavu XXXV. Ko želi riječ? (Niko se nije javio). Stavljam ovu glavu na glasanje. Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Niko).

Time smo završili Treći dio. Prelazimo na Četvrti dio.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prelazimo na Četvrti dio — Novčana sredstva federacije i njihova ukupna sredstva federacije i izvori sredstava — glava XXXVI.

Ko traži riječ? (Niko se ne javlja).

Pošto niko ne traži riječ, stavljam glavu XXXVI na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije).

Konstatiram da je XXXVI glava jednoglasno prihvaćena.

Prelazimo na glavu XXXVII — Upotreba sredstava federacije. Ima riječ narodni poslanik Radin.

Ing. **Nikola Radin** *(Izborni srez Sremska Mitrovica, APV — NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, ja sam na jučerašnjoj sednici podneo jedan amandman o pitanju cena masti u IV glavi, u jednoj stilizaciji koja nije prihvaćena. I ja smatram da je nije bilo mogućno ovakvu prihvatiti.

Međutim, ja smatram da bi to pitanje ipak trebalo rešiti, i s tim u vezi podnosim na glavu XXXVII novi amandman, koji glasi *(čita)*:

Na kraju glave XXXVII dodaje se nov stav koji glasi:

»Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da ispita gubitke u klaničnoj industriji i regresira gubitke nastale u 1953 godini zbog fiksiranih cena masti, kao i da reši pitanje gubitaka u 1954 godini.«

To je amandman koji je primljen u Saveznom veću i ja mislim da bi ga i ovde trebalo usvojiti.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Reč ima Čedomir Jelenić.

Čedomir Jelenić *(Izborni srez Valjevo, NR Srbija):* Ja predlažem u vezi ove diskusije amandman na glavu XXXVII, naime, da se doda jedan ovakav stav: »za popust na cenama u ugostiteljstvu kod korišćenja godišnjeg odmora radnicima i službenicima 600 miliona dinara«.

Amandman se podnosi u ime 31 narodnog poslanika. Evo obrazloženja ovog amandmana.

Tu se radi o regresu, odnosno o pomoći radnicima i službenicima u pogledu korišćenja godišnjeg odmora. Ovde se ne radi ni o kakvom regresu ni pomoći ugostiteljstvu.

Po mom mišljenju nije se mogao ukinuti regres u ovo vreme. Pre svega, sada je mart. Ako je trebalo diskutovati o ukidanju regresa, onda se to moglo učiniti prošle godine, septembra i oktobra, da se pripreme radnici i službenici na to da oni mogu da štede za godišnji odmor. Drugo, ja mislim da ne možemo ukinuti pomoć radnicima i službenicima u pogledu korišćenja godišnjeg odmora, jer se ovde ne radi, kao što rekoh, o pomoći ugostiteljstvu. S druge strane, treba voditi računa o tom usklađenju odnosa radnika i službenika i onih koji dolaze iz inostranstva kod nas.

Postoje prigovori da su se vršile razne zloupotrebe. Ali, treba voditi računa o tome da zloupotrebe ne treba da budu razlog za ukidanje regresa. Na kraju krajeva, mi imamo i zloupotreba kod uplata poreza na promet i drugih doprinosa, pa ne mislimo na to da ukidamo te obaveze.

Ponavljam: ovim amandmanom se predviđaju sredstva za godišnji odmor radnicima i službenicima. Ja mislim da bi trebalo usvojiti onaj stav koji je imalo Centralno veće Saveza sindikata Jugoslavije, naime, da taj regres ne ide kao dosad nego preko preduzeća. Kad radnici i službenici iskoriste godišnji odmor i dobiju potvrdu koliko su dana bili na godišnjem odmoru onda u preduzeću dobiju akontaciju pri polasku a definitivno kada se vrate sa godišnjeg odmora.

U jučerašnjoj diskusiji bilo je predloga za davanje sredstava Ferilajnom savezu i turističkim organizacijama. Ja mislim da bi pre trebalo dati tu pomoć za godišnji odmor radnicima i službenicima negoli ovim organizacijama.

Prema tome, drugovi narodni poslanici, ja predlažem da se ovaj amandman usvoji.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Reč ima narodni poslanik Sveta Popović.

Sveta Popović: *(Izborni srez Tuzla, NR Bosna i Hercegovina):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, kao što i sami znate u našoj javnosti se vodila i još uvek vodi živa diskusija o tome da li treba da se ukine regres za godišnji odmor ili ne. Ta diskusija je tako postavljena i tako se vodi: da li treba da se da regres u ovakvoj formi kao dosad, ili da se iznađu neke druge forme i na neki drugi način pomogne radnicima i službenicima da koriste godišnji odmor. U toj diskusiji ja nisam naišao ni na jednog diskutanta koji bi dao predlog da se ukine davanje pomoći, nego su se svi složili da se ukine regres u ovakvoj formi zbog mogućnosti špekulacije, s tim da se pronađe druga mogućnost davanja.

Ja verujem da se niko do danas nije nadao da će se to jednim aktom ukinuti i da se ni u kakvoj formi neće davati pomoć.

Naši radnici i službenici očekuju od nas da im se pruži pomoć u tom smislu i ja se pridružujem predlogu druga Jelenića i glasam za predloženi amandman i stav Centralnog veća Saveza sindikata Jugoslavije.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima Antun Frntić.

Antun Frntić *(Izborni srez Zagreb V, NR Hrvatska):* Ja sam čuo obrazloženje povjerenika, i s tim u vezi postavio bih jedno pitanje. Naime: kako će se u praksi odraziti ukidanje regresa. Ali, da li iko sebi postavlja pi-

tanje kako će se to odraziti na Hrvatsko Primorje, a pogotovu na Dubrovnik, Crikvenicu i još neka druga mjesta, a naročito na otoke. U prvom redu trebalo bi voditi računa o situaciji na našim otocima. S tim u vezi ja bih istakao da dobar dio dohotka, uglavnom najveći, na otocima u Hrvatskom Primorju dolazi od turizma. Imamo primjera da na otoku dohodak iznosi 60%. Prema tome, postavlja se pitanje da li je bolje da zajednica daje dotacije tim srezovima da bi mogli živjeti, ili je bolje dati ovaj regres.

Dalje, mi moramo voditi računa i o tome da najveći dio radnika i službenika koristi odmor baš na ovim otocima, a što se tiče onih koji ga koriste u Opatiji, za njih i ne treba regres.

Ja se slažem sa amadmanom koji je podnio drug Jelenić.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Vojin Popović.

Ing. **Vojin Popović** *(Izborni srez Novi Pazar, NR Srbija):* Ja sam isto tako čitao u štampi i video sam da radnici iz fabrika argumentovano istupaju i izjašnjavaju se protiv ovoga (*Glasovi:* Nije tačno). Izneću razloge. Prvo, ako mi ostanemo pri ovome regresu, ugostiteljska preduzeća bi duplo zarađivala. U ugostiteljskim preduzećima ljudi su se vrlo bezobrazno ponašali prema našim radnim ljudima, o čemu je uostalom, i štampa pisala. Dalje, vrlo mali broj radnih ljudi koristio je taj regres. To se najbolje vidi po tome ako se pogleda koliko je radnika koristilo godišnji odmor poslednje godine. Prema našim mogućnostima date su povlastice, konkretno u pogledu železnice i brodova za 75%.

Ja ustajem protiv takve vrste neekonomskih davanja, i istovremeno ukazujem da bi trebalo voditi računa o društvenim sredstvima. Ja se ne slažem da se da Turističkom savezu, ali ćemo mi uostalom o tome rešavati.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ Tripo Erceg.

Tripo Erceg *(Izborni srez Cetinje, NR Crna Gora):* Drugovi narodni poslanici, ja se slažem sa prethodnim diskutantom drugom Popovićem kao i sa još nekim drugovima da bi trebalo ukinuti ovaj regres. Naime, ja sam u principu protiv regresa, jer znamo da kod svih regresa ima i pozitivnih i negativnih strana i da je od ovih regresa i povlastica u ugostiteljstvu najviše bilo negativnih pojava, pronevera, malverzacija i tome slično. Ja mislim da su te povlastice najmanje koristili oni kojima su bile namenjene da ih je koristio mali broj radnika i da će najmanje biti tih ljudi iz redova radnika koji će postavljati pitanje ako se taj regres ukine. *(Uzvici:* Nije tačno!) Ja mislim da ćemo lako ubediti radnike da je potrebno ukinuti taj regres, ali smatram da se može naći drugi način da pomognemo radnike prilikom korišćenja godišnjeg odmora. Mogla bi se dati preporuka Saveznom izvršnom veću da ono sa svoje strane preduzme mere da se ugostiteljska preduzeća oslobode izvesnih obaveza prema društvenoj zajednici tako da mogu skinuti cene.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ Josip Cazi.

Josip Cazi *(Izborni srez Osijek srez, NR Hrvatska):* Kad je reč o ovom regresu pitanje je da li je uopće pravilan taj izraz. Regres za korišćenje godišnjeg odmora već prilično dugo uznemiruje naše ljude u zemlji. Još prošle godine diskutovalo se o ukidanju tog regresa. Sindikati su stali na stanovište da je potrebno ukinuti regres, a onda je Izvršno vijeće donijelo odluku da treba da ostane, pa opet da ga treba ukinuti, pa opet da ostane. Već nekoliko puta preko štampe je javljeno da se regres ukida i da se regres ponovo produžava. Ta nesigurnost odražavala se čak i u društvenom planu. U prvom Prijedlogu saveznog društvenog plana predviđao se regres, a u prečišćenom tekstu je brisan.

Oni koji zastupaju gledište da treba ukinuti regres polaze od tri konstatacije: prvo, da radnici u malom procentu koriste tu beneficiju, drugo, da je ona izvor raznih malverzacija, i treće, da sa regresima treba prestati jer se koči borba za stabilizaciju tržišta i ozdravljenje preduzeća.

Ja mislim kada je riječ o regresu da stvar treba postaviti onako kako jeste. Prvo, iako je regres bio pomoć ugostiteljskim preduzećima, on je od strane radnika i službenika protumačen kao stimula za korišćenje godišnjeg odmora i to u onim krajevima i mjestima gdje se mogao realizirati. I u samom tekstu ništa se ne kaže da je to pomoć ugostiteljskim preduzećima, nego se kaže za popust na cijenama u ugostiteljstvu prilikom korišćenja godišnjih odmora. To se odnosilo na same radnike odnosno službenike. A sad da vidimo ko je koristio taj regres. Stvarno, ako ćemo iskreno govoriti, da ne bi demagogisali, njega su koristili srednji i viši kadrovi u industriji i administraciji. Radnici i službenici sa nižom plaćom nisu koristili regres ne zbog toga što ga nisu htjeli da koriste, već zbog toga što im njihovi prihodi, i pored regresa, nisu omogućavali da koriste odmor van svoga mjesta. U vezi s tim je i pitanje koga će sada pogoditi ukidanje ovoga regresa. Uglavnom, srednji radnički i službenički kadar. Viši kadar moći će da ide na odmor i bez regresa, dok srednji kadar neće moći, ukoliko se nije spremio.

Postavlja se i pitanje koliko je ljudi koristilo tu povlasticu. Koristilo je oko 500.000 ljudi u Jugoslaviji, sa obiteljima, a to nije mala stvar. Naš ugostiteljski kapacitet ne bi mogao ni da primi mnogo više. Vrši se orijenta-

cija na to da se kaže kako je pravilno da se regres ukine zbog toga što ga ne mogu svi koristiti, pa se onda onemogućuje i onim ljudima koji mogu da koriste regres da ga ne mogu koristiti zbog onih koji ga ne mogu koristiti.

Jasno je, po mome mišljenju, da takvo tumačenje otpada, da treba da otpadne zbog toga što u samom postojanju ovih beneficija teoretski svaki radnik može to da koristi. Zašto on nije to koristio, za sam već maloprije rekao i to je naravno sasvim jasno, dok, međutim, ukidanjem ove beneficije otpada i ta teoretska mogućnost korišćenja.

Tačno je da je regres bio podložan raznim malverzacijama, ali tu je, naravno, rečeno, da postoje i razna efikasna sredstva protiv malverzacija. Jedno od tih sredstava zadržano je i u prijedlogu Centralnog veća Saveza sindikata.

Jedan od glavnih elemenata koji govore za ukidanje regresa jeste to što on treba da bude pomoć ugostiteljskim preduzećima koja, s druge strane, treba privredno da se osamostale. Ja lično, mislim, da je to glavni argumenat i najprihvatljiviji za radne ljude. Zato bi sindikalne organizacije i štampa trebalo da rastumače radnicima i službenicima da regres nije donet radi njih, radi stimulusa da se ide na odmor, da se on kao takav ukida a ne zbog toga što je mali broj radnika koristio taj odmor.

Moje je lično mišljenje, da regres treba ukinuti. Međutim, mi moramo računati s tim da smo već danas u takvoj situaciji da je prošlo već tri mjeseca i da su mnogi radnici već koristili tu beneficiju prilikom odmora a da mnogi drugi računaju s njom i da su planirali da ove godine idu na odmor. Sada će oni biti time pogođeni. Isto tako, ako idemo sa stanovišta poduzeća i radnika, biće pogođena i ona poduzeća kojima se na taj način ostavlja vrlo kratak rok za postavljanje svoga poslovanja pod drugim uslovima.

Ja smatram da mi sa našim mjerama ne moramo žuriti, da ne moramo stvar prelomiti. Može se regres i ostaviti, s tim da ovaj Dom zaključi da se regres za iduću godinu ukida. Može se regres ove godine i smanjiti, recimo, za 200 milijuna, tako da se svede na 400 milijuna. Takođe se može udesiti da ga ne koriste oni koji imaju mogućnost da idu na odmor i bez regresa. Zatim, Izvršno vijeće može nekim uputstvom propisati da regres ne mogu koristiti ljudi koji imaju veću plaću, recimo, od 15 ili 20 hiljada dinara. Ima raznih mogućnosti da se to reši. Za sada, ukoliko bi regres ostao onda bi, po mom mišljenju, trebalo da stimulira uglavnom radnike na korišćenje godišnjeg odmora u mjesecima nesezone. Ako pođemo sa stanovišta da je regres pomagao ugostiteljska poduzeća, onda njima u sezoni regres nije potreban. Zato, ako bi išli na to da usvojimo prijedloge koji su ovdje dati, onda treba reći da taj regres treba koristiti u nesezoni.

Mislim da bi stvar trebalo ovako postaviti i onda će sve biti prilično jasno. S druge strane, tačno je da se ugostiteljska poduzeća žale i na to da će im radnici ostati nezaposleni ukoliko ne dobiju regres. U svakom slučaju, ako i donesemo odluku da se ova beneficija zadrži u toku ove godine, zbog situacije o kojoj sam već govorio, naša odluka treba da bude da se ona u idućoj godini ukida i da toga više neće biti, tako da s tim računaju i radnici i službenici a isto tako i ugostiteljska poduzeća.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Predlažem da sada prekinemo sjednicu i da nastavimo poslije podne, u 17 časova.

(Sednica je prekinuta u 12,50 časova).

(Nastavak u 17,05 časova)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Nastavljamo sjednicu. Na redu je pretres glave XXXVII Prijedloga društvenog plana za 1954 godinu. Riječ ima narodni poslanik Danilo Knežević.

Danilo Knežević *(Izborni srez Prokuplje, NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, ja bih rekao nekoliko reči u vezi podnetog amandmana druga Jelenića, jer smatram da razlozi koji su izneseni protiv toga amandmana, nisu tako ubedljivi, da bismo na osnovu njih mogli da odustanemo od svog predloga.

Mi smo u dosadašnjoj diskusiji o svim pitanjima uspevali da sagledamo njihovu važnost i uglavnom smo se uvek rukovodili time da su naše mogućnosti u ovim današnjim uslovima takve da moramo voditi računa o opštedruštvenim interesima. I taj princip smo imali u osnovi dosad.

Međutim, kod ovog pitanja povlastica radnika i službenika za godišnji odmor nije iznošen taj motiv kao razlog niti je iznošen taj argumenat kao osnovni: da su po sredi sredstva. Zato mislim da naš Dom može, gledajući s tog stanovišta, ovo pitanje pravilno da reši. Ne znam zašto se neki drugovi služe argumentom da je premali broj radnika i službenika koristio ovu povlasticu. Smatram da to nije opravdano nego da je to gledano kroz pojedinačne primere, jer znam sa mesta na kome radim da je veliki broj radnika iz proizvodnje građevinarstva i raznih drugih grana putem raznih kolektivnih odlazaka bilo pojedinačnim odlaskom na godišnji odmor iskoristio tu povlasticu. Druga je stvar što naši ljudi nisu još u takvim mogućnostima da u većem broju tu povlasticu koriste. Ali, sigurno je, to moramo priznati u diskusiji o tom pitanju, da je ta povlastica mnogim našim ljudima omogućila da upoznaju Bled, Jadran i druge krajeve naše zemlje. Veliki broj ljudi, kada toga nije bilo, ne bi ni pomišljao da ide na svoj odmor, a oni treba da se osveže i pripreme za veću produktivnost u proizvodnji.

Ja bih samo još jedan momenat istakao koji moramo imati u vidu kada odlučujemo o ovom amandmanu. Jedan broj naših radnika ide preko socijalnog osiguranja u razna klimatska lečilišta radi oporavka i obezbeđenja zdravstvenih uslova. Mi znamo da taj broj ne može biti veliki. Jedan veliki broj naših radnih ljudi, koristeći dosadašnje povlastice mogao je poboljšati svoje zdravstveno stanje. Sa onim sredstvima koja dobije od zajednice, sa onim što mu zajednica daje i delom sopstvenih sredstava to mu je bilo omogućeno. A ta činjenica nije za potcenjivanje i smatram da kada odlučujemo o ovom pitanju, treba da imamo pred očima i ovu okolnost da bismo mogli da donesemo pravilnu odluku. Zbog toga smatram da ovaj amandman u našem Domu treba prihvatiti i ja ću za njega glasati.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima narodni poslanik Marija Jagodić.

Marija Jagodić *(Izborni srez Paraćin, NR Srbija):* Ja bih želela da diskutujem o predlogu amandmana za regres u ugostiteljstvu, pošto sam ja potpisnik tog predloga. Ja mislim da objašnjenje za ukidanje regresa, da argumenti za ukidanje nisu takvi da bi mogli da se održe. Baš zbog toga što je taj regres, — i kad bi se gledao kao regres ugostiteljstvu, a ne kao regres radnicima i službenicima za odmor, — smatram da to pitanje nije dovoljno proučeno, i to baš zbog toga što taj regres nije gledan kao izvesno pravo radnika i službenika, kao jedna olakšica da mogu koristiti godišnji odmor, — smatram da to pitanje treba dublje sagledati i da se ne sme tako lako doneti odluka. Ne može se tako lako tvrditi ni to da je mali broj radnika i službenika koristio tu povlasticu — da je svega 500.000 njih koristilo godišnji odmor u jednoj godini. Treba pogledati samo na nekoliko godina unazad. Nisu ga isti svake godine koristili nego su ga koristili svake godine drugi. Treba voditi računa o tome da je to pravo svih naših radnih ljudi. Smatram da kao takav naš amandman treba da se usvoji.

Druga stvar, mislim da nije ni vreme za donošenje takve jedne odluke. Nalazimo se mesec dva dana pred sezonom. Prilično je teško ugostiteljstvu da se pripremi za jednu takvu sezonu, da snizi cene i da se orijentiše na nov kurs. To bi pogodilo i turističke krajeve i ugostiteljske radnike. Isto tako, i sami korisnici godišnjeg odmora nisu spremni da bi mogli da idu na odmor pod novim uslovima. Zbog toga smatram da bi trebalo ovaj amandman usvojiti i ja ću glasati za njega.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ Ivan Lončar.

Ivan Lončar *(Izborni srez Slavonski Brod, NR Hrvatska):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, ja se ne bih mogao opredeliti za ovaj amandman, to jest da se zadrži regres za godišnje odmore. I to iz ovog razloga: ako bi mi ovaj regres danas prihvatili mi ne bi vodili racionalno gospodarenje našim platežnim sredstvima. Ako smo mi juče mogli da odbijemo pojedine drugove sa njihovim predlozima koji su tražili 100 ili 200 miliona dinara za dovršenje jedne ili dve tvornice kako onda danas da odobrimo 600 miliona dinara za regrese. Ja kao čovek seljak mislim da je to nepravilno gospodarenje i iz tih razloga glasaću protiv ovog predloga.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima reč drug Bakrač.

Ing. **Boris Bakrač:** Drugovi, ja bih predložio da završimo pretres o tom pitanju prosto iz tog razloga jer smo na mnogo važnija pitanja utrošili manje vremena i lakše shvatili kolike se sve žrtve danas traže od čitave naše zajednice. Ja bih upozorio samo na to da smo pre podne doneli odluku o uzimanju 50% iz fonda za samostalno raspolaganje a bili smo svesni kakve će to sve reperkusije imati na privredna preduzeća, na sve ono što su ona planirala. Ja mislim da podržimo Predlog društvenog plana o ukidanju regresa, do čega, uostalom, jedanputa mora doći, a stavljam konkretan predlog da se diskusija završi.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li želi da govori pretstavnik Saveznog izvršnog veća?

Osman Karabegović: Ako niko drugi ne bi hteo.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Koliko još drugova želi da diskutuje? (Javlja se nekoliko narodnih poslanika). Postoji predlog da se pretres po ovoj glavi završi. Ko je *za,* neka digne ruku. (Većina diže ruku). Ko je *protiv?* (Nekoliko diže ruku). Konstatiram da je ovaj predlog prihvaćen većinom glasova. Molim druga pretstavnika Saveznog izvršnog veća da da odbrazloženje.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Drugovi, narodni poslanici, ja sam juče na kraju govorio o regresima i rekao da smo zadržali neke regrese koji čak i sa finansiske strane mnogo više znače nego ovaj. Da se razumemo: ja bih ovdje htjeo da podvučem izvjesne stvari koje možda nisu pravilno shvaćene uslijed nedovoljnih objašnjenja koja su data u ovom Domu a pogotovu poslije pisanja štampe.

Kada je Izvršno vijeće stalo na stanovište da se ukine regres, nije to učinjeno radi toga što se pitanje odnosa smatra manje važnim ili da to pitanje danas zaslužuje manju pažnju. — Ne. Ono nije stalo na to stanovište da onemogući radnicima odmor. Zna se da je regres uveden sa tim ciljem da se osigura odmor što širem broju radnika. Međutim, koliko god mi sada ovdje natezali, koliko god pričali o veli-

kom broju radnika koji koriste taj odmor, činjenica je (da ne sporimo o procentima) da je ipak relativno mali broj radnika odlazio na odmore. To se, drugovi, zna, to i cifre govore: svega 10 procenata su radnici. To govori da nismo našli srećnu formu kojom bismo omogućili da baš veći deo radništva iz naših rudnika i velikih preduzeća, kojima je najpotrebnije da se osveže idu na godišnji odmor. Baš cifre govore o tome, iako, naravno, samo približno, da to nije najsrećnija forma za omogućavanje odmora širem broju radnika.

Ja mislim da bi trebalo da budemo i konkretniji i iskreniji, pa da priznamo da oni koji koriste odmor da su to ipak ljudi sa relativno boljom platom nego prosečan radnik. *(Uzvici:* Tako je!) Ja neću da ulazim u motive. Pravo je svakoga da iznese svoje mišljenje, ali čini mi se da se regresom ne rešava ono glavno pitanje da omladina i široki broj radnika može da ide na odmor. Odmor nije samo na moru nego i u planinskom domu, nekom odmaralištu blizu grada itd.

Prilikom donošenja ove odluke Izvršno veće je čvrsto stalo na stanovište: prvo, da ona sredstva koja su dosad davana za regres, a regres je prošle godine iznosio preko 800 miliona dinara, da ta sredstva upotrebi baš u te svrhe da osigura masovnije korišćenje odmora. Mi mislimo da se ova suma korisno upotrebi za izgradnju npr. planinskih domova, za kupovanje šatora, zatim pomoć Ferijalnom savezu, da će sve to biti bolje, ja sam uveren da ako pođemo tim putem da će ova sredstva biti upotrebljena baš u smislu politike pomaganja da odmor koristi najširi broj ljudi, onih koji pored regresa ne mogu da idu na odmor.

Savezno izvršno veće je išlo na to da nađe, da stvori nove oblike masovnog korišćenja odmora i masovnog zahvatanja onih koji dosad nisu išli na odmor. Ja mislim da je to čista računica i da ako budemo sutra omogućili jevtinije kredite za izgradnju planinskih domova, za izgradnju odmarališta nedaleko od fabrika, ja sam uveren da će to pozdraviti najširi krug radnika, zato što je sadašnji regres koristimo uzani krug onih koji imaju bolje plate. Mislim da bi štampa trebalo verno da izrazi ovaj stav Izvršnog veća, jer je to realan put omogućavanja korišćenja godišnjeg odmora najširem krugu radnika, a da i ne govorim o tome koliko taj regres ima negativno dejstvo na ugostiteljsku granu naše privrede, koja malo vodi računa o drugome, koja samo diskutuje o tome da će je spasti regres.

Izvršno veće stoji čvrsto na ovom stanovištu a vaša je stvar, kakav ćete stav zauzeti na kraju. Ipak treba imati u vidu da Izvršno veće ostavlja ovu sumu iz godine u godinu, a možda će sutra i povećati, jer mi ovu stavku nećemo likvidirati nego ćemo je trošiti u te svrhe, pa je čak kombinovati i sa povećanjem jevtinijih kredita.

Toliko mogu sada da kažem.

Ja bih molio da shvatite ovu stvar, da ovakav stav ne shvatite tako da rukovodstvo ne vodi računa o odmaranju radnika, već kao ekonomski najcelishodniju meru u odnosu na ugostiteljstvo i u odnosu na širi broj radnika, kao soluciju da se godišnji odmor proširi na veći broj radnika.

To ne mora biti tačno.

Juče mi je jedan drug rekao da je u Tuzlanskom basenu jedva 20 rudara otišlo na godišnji odmor. Iako bismo mi tom preduzeću Tuzlanskog basena dali te jevtine kredite i podigli zgradu i omogućili nabavku šatora i drugih potreba, da radnici mogu ići u planinu, to bi bio mnogo bolji put. To bi bilo pristupačnije njegovom shvatanju odmora, jer je činjenica da se on teško odlučuje na duži put koji mu, ustvari, nije pristupačan.

Ja sam toliko hteo da kažem o ovom pitanju.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima još jedan amandman koji je podneo drug Nikola Radin o kome se druže Karabegoviću niste izjasnili.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja sam rekao da se to reši kreditom. Naknadićemo za 1953 godinu a da pitanje cene masti, naknade i normalne proizvodnje u 1954 godini rešimo na najbolji način i da nađemo forme. Ja ne bih govorio o nekom regresu, nego treba voditi računa samo o normalnoj proizvodnji i o tome da klanična industrija nema gubitaka.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Slažete li se sa jutros podnesenim amandmanom druga narodnog poslanika Nikole Radina?

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Slažem se.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Pređimo na glasanje. Na redu je glava XXXVII.

Ovdje postoji amandman 31 poslanika, koji je podnio narodni poslanik Čeda Jelenić. Taj amandman glasi: »Za popust na ceni ugostiteljstva prilikom godišnjeg odmora radnicima i službenicima 600 miliona dinara«. Ko je *za,* neka digne ruku. (72 narodna poslanika dižu ruku). Ko je *protiv,* neka digne ruku. (85 narodnih poslanika diže ruku).

Ko se uzdržao? (5 narodnih poslanika se uzdržalo).

Za predloženi amandman glasalo je 72 narodna poslanika, protiv amandmana 85, a uzdržalo se 5 poslanika.

Prema tome oglašujem da je amandman odbačen.

Prelazimo na drugi amandman koji je podnio Nikola Radin.

Ko je za glavu XXXVII kako je objavljena u tekstu sa dodatkom jednog stava koji je podnio Nikola Radin. Vi ste jutros čuli amandman. Ko je *za*, neka digne ruku. (Većina diže ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržao? (Dva narodna poslanika dižu ruku).

Objavljujem da je glava XXXVII primljena sa ovim amandmanom.

Prelazimo na glavu XXXVIII.

Reč ima narodni poslanik Mijo Lemo.

Mijo Lemo *(Izborni srez Knin, NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, pre mjesec dana grupa narodnih poslanika, u koju sam i ja bio uključen, podnijela je jedan amandman. Tu se radi o pitanju Bora i Majdanpeka i izgradnje fabrike umjetnog đubriva sa kapacitetom od 575.000 tona.

Prije nego što je ovo unijeto u budžet, mi smo prije tri godine radili na jednom elaboratu za podizanje jedne takve fabrike. Mi smo s tim u vezi podnijeli amandman odborima koji su radili na tome, naime, Vijeću proizvođača i Saveznom vijeću, i mi smo očekivali od Odbora da će se formirati stručna komisija koja će proučiti ovaj prijedlog i podnijeti izvještaj.

Radi se o ovome: fabriku umjetnog đubriva ne treba graditi gigantskih kapaciteta, jer nije uobičajeno da se tako radi. Fabrika umjetnog đubriva gradi se prema potrebama poljoprivrede na jednom određenom domenu transportnog radijusa da bi se potrošači mogli lakše da snabdijevaju.

Koliko ja znam, takvih giganata nigdje na svetu nema. To se na području poljoprivrede uopšte ne isplati. Mi smo u vezi s tim predložili sledeći amandman *(čita):*

ODBORU ZA PRIVREDU SAVEZNOG VEĆA I VEĆA PROIZVOĐAČA I ZAVODU ZA PLANIRANJE IZVRŠNOG VEĆA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

U Predlogu društvenog plana FNRJ predviđa se da se (u vezi i uporedo sa gradnjom topionica bakra i tvornica sumporne kiseline u Boru) gradi gigantska tvornica umetnog gnojiva (superfosfata u Prahovu sa kapacitetom od 575.000 tona superfosfata godišnje) dok naša sadašnja potrošnja u čitavoj zemlji iznosi samo do 50.000 tona godišnje. To bi praktično značilo da bi se čitava zemlja mogla i trebalo snabdevati superfosfatima iz prahovske tvornice. To bi u isto vreme značilo da ne bi imalo smisla graditi tvornicu superfosfata u drugim krajevima.

Međutim, ostvarenje ovog predloga u ovakvom obliku dovelo bi nas do ogromnih teškoća i troškova koji u predloženom planu investicija nisu posebno iskazani a koji će se neminovno tokom izgradnje pojaviti, i o kojima bi pre ozakonjenja ovog predloga trebalo dobro razmisliti.

Tako, naprimer, otpremiti Dunavom tolike količine robe kada bi to po tonaži pretstavljalo 60% opterećenja našeg rečnog transporta iz 1952 godine i to pod uslovom ravnomernog razvažanja tokom cele godine, što je, kad je reč o umetnom gnojivu, praktički neostvarljivo. Koliko bi koštao takav rečni vozni park a koliko izgradnja pristaništa i lučkih postrojenja sa svim uređajima u Prahovu, sa skladištima, bez čega se roba ne sme transportovati. Koliko bi pak koštalo veštačko gnojivo kada bi na formiranje cene istoga uticale i investicije za pomenute objekte, a koje u planu nisu iskazane. Kako bi ta cena izgledala kada bi se taj produkt dovezao do Istre, Hrvatskog Primorja, Like, Dalmacije, Zapadne i Jugozapadne Bosne. Postavlja se pitanje kako uopće tehnički savladati problem transporta tako velikih količina sumporne kiseline, specijalnim vagon-cisternama ili cevovodom od Bora do Prahova i koliko bi te investicije koštale i time uticale na cenu koštanja gotovog produkta? Zna se, naime, da fabrika tako ogromnog kapaciteta nema u drugim zemljama.

Ovo su pitanja koja bi trebalo rešiti pre nego što se odlučimo da izgradimo ovako veliku tvornicu na Dunavu ispod Đerdapa.

Nasuprot ovoj koncepciji postavlja se i druga. Zašto u Prahovu ne izgraditi tvornicu sa nešto manjim kapacitetom i na taj način odvojiti jedan deo sredstava pa sa njima za tako udaljeno tržište kao što su gore pomenuti krajevi sagraditi manju tvornicu u tim krajevima. Naime, još pre objavljivanja Predloga društvenog plana FNRJ tehnološko-ekonomski biro u Zagrebu izradio je ne samo idejnu skicu već detaljni investicioni program sa tehnološko-ekonomskom dokumentacijom za izgradnju takve tvornice na bazi korišćenja sadre koja se u ogromnim količinama nalazi na terenu Dalmatinske Zagore. Upoređivanjem ovog predloga sa ovim iz Prahova pokazuje se da bi cena gotovim produktima na pomenutom tržištu bila jednaka. Samo ovde treba napomenuti da se pri proračunu cene produkata prahovske tvornice nisu uzimali u obzir stvarni troškovi železničkog transporta, već oni na osnovu povlašćenih cena i drugo, na formiranje te cene nisu uticale gore pomenute u planu investicije koje će se tokom izgradnje tvornice kao takve pojaviti.

Ostvarenjem ove druge koncepcije izbegle bi se pomenute teškoće oko preopterećenosti saobraćaja, a urednije bi i jevtinije snabdevale potrošače. Snabdeli bi ih ranije s obzirom da se tvornica u Dalmaciji može završiti za dve do tri godine, a završenje u Prahovu predviđeno je tek 1960 godine. I najzad time bi pomogli razvijanje zaostalih krajeva Dalmatinske Zagore, što je po našem mišljenju isto tako važno pitanje.

S obzirom na sve ovo smatramo da bi trebalo suočiti oba mišljenja i tek posle detaljne analize doneti odluku. Radi tačnijih informacija prilažemo nekoliko tehničkih podataka a spremni smo, ukoliko to odbori zatraže, podneti celokupnu detaljnu dokumentaciju koja je izrađena za predviđenu lokaciju u Dalmatinskoj Zagori. Po našem mišljenju trebalo bi i predlagači prahovske tvornice da podnesu tehničku i ekonomsku dokumentaciju sa finansiskim programom i tek onda da se odluči o izgradnji svih objekata i stave im se na raspolaganje finansiska sredstva.

24 februara 1954 godine
Beograd

Narodni poslanik
Veća proizvođača
Savezne narodne skupštine,
Mijo Lemo, s. r.

Obzirom da su odbori o ovome diskutirali i da smo vidjeli da nema mogućnosti da se za ovaj prijedlog odvoje veća finansiska sredstva, ja osvežavam ovaj prijedlog s tim da bi se detaljni planovi pravili tek pošto se ovo pitanje detaljno prouči. Naš je konkretan prijedlog da se mjesto ovog giganta predvidi objekat a sa kapacitetom od 300.000 tona i da se na taj način omogući izgradnja tvornica predviđenih lokacija. Koliko sam ja informiran, i u Bosni su drugovi radili na podizanju ova-

kvog jednog objekta, a isto tako i u Sloveniji. Ne mogu se postići zadovoljavajući uspjesi većom proizvodnjom u jednoj jedinici, nego u većem broju jedinica.

Želio bih, drugovi, da me razumete, da mi nismo protiv takve gradnje pa ni protiv Majdanpeka ili Bora, nego da ovo pitanje treba dobro proučiti i vidjeti da li treba da se grade ovakvi gigantski kapaciteti koji sutra ne bi odgovarali našoj privredi.

Molim drugove da usvoje ovaj naš prijedlog da se kapacitet ove fabrike predvidi samo na 300.000 tona i da se na taj način omogući podizanje ovakvih objekata i na drugim mjestima.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Dalje, drugovi, ko želi riječ? Ima riječ narodni poslanik ing. Drago Čeh.

Drago Čeh *(Izborni srez Negotin, NR Srbija):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, s obzirom na predloženi amandman i primedbe poslanika Vice Buljana, Tode Ćuruvije i Mije Lema u Saveznoj narodnoj skupštini u pogledu gradnje fabrike superfosfata u Prahovu, smatram za potrebno da Saveznoj narodnoj skupštini detaljno obrazložim problem izgradnje fabrike u Prahovu.

Pretstavka koju je podneo drug Lemo i o kojoj je mnogo diskutovano, bazira na mnogim netačnostima i nepoznavanju čitavog problema. Problem izgradnje fabrike superfosfata u Prahovu bio je diskutovan, kako u preduzeću Bor, tako i u raznim republičkim i saveznim odborima, više od godinu dana i na osnovu svestranih diskusija, razmatranja svih mogućnih varijanti i upoređivanju troškova proizvodnje i transporta po svim mogućim lokacijama, bila je na kraju doneta odluka da je izgradnja fabrike superfosfata u Prahovu najracionalnija za našu privredu.

Desetogodišnjim planom razvoja naše poljoprivrede predviđeno je da je za našu zemlju potrebno izgraditi kapacitete od 1,900.000 tona superfosfata godišnje, pored ostalih veštačkih đubriva. Zbog toga konstatacija gore pomenutih poslanika, da ne bi imalo smisla graditi tvornice superfosfata u drugim krajevima, potpuno je neodrživa, jer sa svim sadašnjim proizvodnim kapacitetima, uključivši i fabriku superfosfata u Prahovu sa količinom od 575.000 tona godišnje podmirujemo jedva polovinu od poljoprivrede traženih količina.

Kada se govori o izgradnji fabrike superfosfata potrebno je u prvom redu pozabaviti se pitanjem, kome najviše treba superfosfat i gde su glavni centri potrošnje. Po podacima, koje smo dobili od Saveza za poljoprivredu Vlade FNRJ, raspodela superfosfata ima da se izvrši ovako:

Centar Novi Sad 20%, Šabac 6,6%, Beograd 13,4%, Zagreb 14%, Osijek 21%, Ptuj 14%, Banja Luka 1,68%, Brčko 2,52%, Skoplje 6%, Titograd 0,3%, Kotor 0,5%, što ukupno čini 108%.

Kao što vidimo, glavni potrošni centri superfosfata jesu severni delovi naše zemlje, i to oni koji su uglavnom povezani sa našim rekama Dunavom i Savom.

Sve druge količine koje idu izvan ovog domašaja, vrlo su malene i zbog toga ne mogu imati odlučujućeg uticaja pri određivanju lokacije fabrike superfosfata, te to važi za Istru, Hrvatsko Primorje, Liku, Dalmaciju i zapadni deo Bosne, kako je to u pomenutoj pretstavci navedeno.

Lokacija za izgradnju fabrike superfosfata u Prahovu najpovoljnija je s obzirom na blizinu Bora, gde se podiže nova topionica i nova fabrika sumporne kiseline, pošto je Prahovo u vazdušnoj liniji od Bora udaljeno svega 60 kilometara. Sasvim je jasno da bi bilo najpogodnije fabriku superfosfata graditi u centru glavnih potrošača, ali lokaciju Bora, kao proizvođača bakra i sumporne kiseline iz otpadnih gasova pri topljenju bakra, ne možemo premeštati u potrošne centre superfosfata. To je potpuno jasna činjenica i sa tom se činjenicom moramo rukovoditi pri određivanju lokacije superfosfata.

Druga važna činjenica, koja je uticala na lokaciju fabrike superfosfata u Prahovu jeste ta, da je do Prahova mogućno sirovi fosfat dovoziti bilo iz Afrike, bilo iz Sirije, bilo iz Izraela direktno brodovima. Gotovi superfosfati otpremaće se iz Prahova bilo rečnim putem, uzvodno Dunavom i Savom, bilo železničkom linijom Prahovo — Majdanpek — Požarevac — Beograd i dalje, bilo prugom Prahovo — Zaječar — Niš — Skoplje, sa svim ograncima koji leže na pomenutim železničkim relacijama. Tako imamo u svakom slučaju mogućnost otpremanja superfosfata, bilo rečnim bilo železničkim putem.

Kako će se Dunavom moći otpremati te količine robe bilo je isto tako detaljno prodiskutovano sa drugovima iz rečnog saobraćaja, i utvrđeno je da to ne pretstavlja nikakve teškoće. Potpuno je jasno da će u tom slučaju doći do ogromnog povećanja našeg rečnog transporta. Mislim da je i krajnje vreme da počnemo ozbiljno iskorišćavati naše vodne puteve, koji su u čitavom svetu najjevtiniji način transporta a čime smo se dosad u vrlo maloj meri koristili, iako je to jedna od važnih privrednih grana.

Potpuno je jasno i to da će se u glavnim potrošačkim centrima morati graditi skladišta, iz kojih će se potrošači dalje snabdevati. To pitanje ne ulazi više u investicionu izgradnju same fabrike superfosfata, već to ulazi u brigu distributivne mreže, za koju će se isto tako morati nešto da investira, osobito ako uzmemo u obzir velike koristi, koje će imati naša poljoprivreda od takvih količina veštačkih đubriva.

Prosečna udaljenost Bora od glavnih potrošačkih centara iznosi 465 kilometara i s obzirom na lokaciju potrošačkih centara nijedna druga lokacija u našoj zemlji ne može imati manju prosečnu udaljenost, a najmanje Dalmacija ili Hrvatsko Primorje. Ako bismo gradili jednu fabriku u Hrvatskom Primorju za potrebe naših poljoprivrednih centara, onda bi to bio apsurd i non sens koji ne bi bio ničim opravdan.

Napomena da ovako velikih fabrika nema u drugim zemljama potiče od nepoznavanja stanja u ostalim zemljama. Na svom putu po Americi imao sam prilike da vidim fabrike takvih pa još i mnogo većih kapaciteta.

Drugovi poslanici predlažu da se i u Hrvatskom Primorju izgradi isto tako jedna fabrika superfosfata. Mislim da ne treba imati ništa protiv toga, jer prema desetogodišnjem planu razvoja naše poljoprivrede bićemo podmireni tek sa polovinom potreba u superfosfatu i svaka dalja izgradnja fabrike superfosfata u našoj zemlji mora se pozdraviti, jer su one još i te kako potrebne.

Ako bi došlo do izgradnje jedne fabrike superfosfata u Hrvatskom Primorju onda je treba graditi takvog kapaciteta da bi mogla da podmiri potrebe Istre, Hrvatskog Primorja, Like, Dalmacije i nekih delova Bosne. To bi bila fabrika vrlo malog kapaciteta. Nikako se u Dalmaciji ne sme i ne može graditi fabrika superfosfata za glavne poljoprivredne centre, jer je udaljenost mnogo velika a pored toga sirovine, mislim u prvom redu na sumpornu kiselinu, tako jevtino u Jugoslaviji neće moći još niko da proizvodi, kao u Boru, gde će troškovi proizvodnje sumporne kiseline biti najniži, najminimalniji u čitavoj Evropi.

Po našim najsavesnijim proračunima jedna tona superfosfata franko potrošni centar koštaće najviše 5890 dinara prosečno, uračunavajući u tom i transportne troškove do centra potrošača i akumulaciju u toj visini sa kojom su bili opterećeni proizvođači superfosfata u prošloj godini. A ukoliko se skine akumulacija na veštačka đubriva ta će cena verovatno biti i ispod 4 dinara po kilogramu. To je brojka nad kojom se moraju zamisliti svi oni koji predlažu podizanje novih fabrika superfosfata, jer mislim da je najosnovnije to da naša poljoprivreda dobije veštačka đubriva po najniže mogućim cenama.

Ja mislim, drugovi, s obzirom na ovakvu situaciju koju sam ukratko izneo ovom Domu da ovaj amandman koji predlaže drug Lemo ne može da se prihvati. Ja mislim, drugovi, da obzirom na činjenicu da ćemo svu sumpornu kiselinu koju ćemo proizvesti u Boru potrošiti za proizvdnju superfosfata i da se zbog te činjenice taj amandman ne može prihvatiti, jer na najbrži način možemo doći do kraja 1958 godine do prilično velikih količina superfosfata samo ako izgradimo jednu veliku fabriku. Drug Lemo je naveo da naša poljoprivreda neće moći tako velike količine da apsorbuje. Da bi ovo bilo narodnim poslanicima jasno navodim da smo mi u 1952 godini u Jugoslaviji trošili po hektaru 1,38 kilograma veštačkih đubriva, dok je Holandija trošila 174 kilograma, Belgija 148 itd. I sa svim tim kapacitetima mi ćemo doći još na mnogo manje brojke.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li pretstavnik Izvršnog veća želi da se izjasni?

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Nema naročite potrebe. Komisija stručnjaka radila je na utvrđivanju rentabiliteta ove fabrike superfosfata. Skupština jedino može da traži izveštaje stručnjaka da ih oni detaljno iznesu, ako to želi pored ovih izlaganja. Može se, dakle, tražiti izveštaj stručnjaka.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Lemo radi objašnjenja.

Mijo Lemo *(Izborni srez Knin, NR Hrvatska):* Mi nismo tražili da se smanje finansiska sredstva za Bor i Majdanpek, nego tražimo da se formira komisija koja bi ispitala ovo pitanje, tj. da se ne pravi tamo fabrika za 575.000 tona superfosfata, nego fabrika za 300.000 tona. To je bio smisao našeg predloga.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Stamenković:

Dragi Stamenković *(Izborni srez Beograd V, NR Srbija):* Odbor za privredu je smatrao da je stvar više operativne prirode i stvar Saveznog izvršnog veća i zato je dao sugestiju da je Savezno izvršno veće ispita i da preduzme mere ukoliko je pokretanje ovog pitanja opravdano. Ja, prema tome, smatram da to nije materija za amandman koji predlaže drug Lemo nego da treba prosto uputiti jednu takvu preporuku Saveznom izvršnom veću. Mislim da je to dovoljno.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ukoliko drugovi žele da i Dom učini ono što je učinio Odbor, neka daju prijedlog za preporuku. Ovako kako je sada pitanje postavljeno ne možemo da glasamo kao o jednom amandmanu. Ako, prema tome, želite da Dom da takvu preporuku, dajte prijedlog, a da ne vežemo tu preporuku uz ovu glavu Prijedloga društvenog plana. (*Mijo Lemo*: Neka ostane kao preporuka.) O preporuci ćemo diskutovati na drugoj jednoj sjednici. Ovde možemo o tome glasati jedino kao o amandmanu, a amandmanom mi bismo mijenjali tekst ovog prijedloga. Ako drugovi žele preporuku neka predlože njen tekst pa ćemo o njemu raspravljati.

Stavljam glavu XXXVIII na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Konstatiram da je glava

XXXVIII usvojena. Mi smo time završili Četvrti dio Prijedloga društvenog plana.

Prelazimo na Peti dio — Odredbe o donošenju i izvršenju društvenih planova za 1954 godinu.

Glava XXXIX — Donošenje društvenih planova za 1954 godinu. Otvaram pretres o ovoj glavi. Ko želi riječ? (Niko). Prelazimo na glasanje.

Stavljam na glasanje odjel 1). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je odjel 1) primljen jednoglasno.

Stavljam na glasanje odjel 2). Ko je *za*, neka digne ruku? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržao? (Niko). Konstatiram da je odjel 2) jednoglasno primljen.

Stavljam na glasanje odjel 3). Ko je *za*, neka digne ruku? (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je odjel 3) i time glava XXXIX usvojena.

Prelazimo na glavu XL. — Propisi o ekonomskim instrumentima i mjerama u društvenom planu narodne republike, autonomne jedinice, kotara, grada i općine. Otvaram diskusiju o ovoj glavi. Želi li ko riječ? (Niko). Prelazimo na glasanje.

Stavljam na glasanje odjel 1). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Konstatiram da je odjel 1) jednoglasno primljen.

Stavljam na glasanje odjel 2). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je odjel 2) jednoglasno primljen.

Stavljam na glasanje odjel 3). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je odjel 3) jednoglasno primljen.

Stavljam na glasanje odjel 4). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je odjel 4) jednoglasno primljen. Time je glava XL usvojena.

Prelazimo na glavu XLI — Završne odredbe. Otvaram diskusiju. Ko želi riječ? (Niko). Prelazimo na glasanje.

Stavljam na glasanje odjel 1). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je odjel 1) jednoglasno usvojen.

Stavljam na glasanje odjel 2). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku.) Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je odjel 2) jednoglasno primljen. Time je i glava XLI primljena.

Završili smo diskusiju u pojedinostima o Prijedlogu društvenog plana za 1954 godinu. Pre nego što bismo prešli na glasanje predlaže se jedan amandman na glavu II ovog prijedloga koju će podneti poverenik Izvršnog veća drug Vuković.

Poverenik Saveznog izvršnog veća **Dušan Vuković:** Radi se o jednoj redakcionoj greški koja se potkrala u glavi II, tamo gde se prikazuje razvoj privrede u 1953 godini — koja ovde nije posebno diskutovana — na strani 4. Amandman bi glasio: u tački 3 — indeks proizvodnje po namjeni proizvoda pokazuje sledeće promjene: — briše se »1951=100« a da se umesto 1952 stavi »1952:1951« i umesto »1953« stavi »1953:1952«.

Tu su dati indeksi proizvodnje, kako se kretala proizvodnja sredstava za rad, materijala za reprodukciju i potrošnju robe. Ovim se ispravlja to da to nije upoređenje prema 1951 godini, kao što je ovde prikazano, nego je to upoređenje 1952 sa 1951 godinom i upoređenje 1953 sa 1952 godinom. Inače, indeksi ostaju isti.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prima li Dom ovaj amandman? (Prima).

Prema tome, objavljujem da je pretres u pojedinostima završen i prelazimo na glasanje o Prijedlogu društvenog plana u cjelini. Ko je *za* Prijedlog društvenog plana u cjelini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je Prijedlog društvenog plana za 1954 godinu u Vijeću proizvođača jednoglasno primljen.

Prema propisima Poslovnika, mi sada treba da uporedimo da li je tekst koji je usvojen u ovom Vijeću saglasan sa tekstom koji je usvojen u Saveznom vijeću, pa kada saglasimo te tekstove, Dom će biti obaviješten da li ima nekih razlika u tekstovima ili ne. Ja mislim da u međuvremenu dok se ne izvrši sravnjivanje tekstova možemo preći na drugu ačku dnevnog reda. Prethodno određujem 15 minuta odmora.

(Posle odmora)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Nastavljamo sjednicu. Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda: Pretres Prijedloga zakona o budžetima. Molim izvjestioca Odbora za budžet da podnese izvještaj.

Izvestilac Odbora za budžet ing. **Slavko Papler** *(Izborni srez Štip, NR Makedonija)* čita izveštaj Odbora za budžet Veća proizvođača o Predlogu zakona o budžetima (Videti prilog).

Pretsednik **Ivan Božičević:** Molim izvestioca Zakonodavnog odbora Čedomira Jelenića da pročita izvještaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Zakonodavnog odbora **Čedomir Jelenić** *(Izborni srez Vojka, NR Srbija)* čita izveštaj Zakonodavnog odbora o Predlogu zakona o budžetima. (Videti prilog).

Pretsednik **Ivan Božičević:** Čuli ste izvještaj Zakonodavnog odbora.

Molim pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća druga Veljka Zekovića da dâ obrazloženje Prijedloga zakona o budžetima u ime Saveznog izvršnog vijeća.

Veljko Zeković: Drugovi narodni poslanici, kako predloženi Zakon o budžetima ustvari pretstavlja dalju razradu našeg budžetskog sistema koji je uveden 1952 godine, to ću u kratkim crtama izložiti samo najbitnije karakteristike novog predloga.

Jedna od najbitnijih karakteristika Predloga zakona o budžetima je na svaki način jačanje prihoda budžeta lokalnih zajednica. Naime, da bi se osigurala materijalna baza samoupravljanja radnog naroda u lokalnim zajednicama, bilo je potrebno pojačati materijalnu bazu budžeta srezova, gradova i opština, što je Predlogom zakona o budžetima i učinjeno. Svi postojeći izvori prihoda raspoređeni su na taj način da se lokalnim zajednicama obezbedi što više sredstava za razvijanje njihove samouprave i za podmirenje onih potreba koje su im stavljene u nadležnost Ustavnim zakonom i Zakonom o narodnim odborima.

Zakon proklamuje punu budžetsku samostalnost kako narodnih republika, tako i narodnih odbora u izradi, donošenju i izvršenju njihovih budžeta. Danas gradovi, srezovi i opštine utvrđuju samostalno svoje budžete i raspodeljuju prihode koji su im zakonom dodeljeni za razvijanje lokalne ekonomike, komunalne izgradnje, prosvetno-kulturnih i socijalno-zdravstvenih potreba svih građana. Ova samostalnost je već na delu dala pozitivne rezultate i stimulirala lokalne zajednice da u što jačoj meri mobilišu sve svoje prihode i upotrebe ih na podizanje standarda svojih građana. U ranijem sistemu administrativnog upravljanja privredom viši organi su utvrđivali okvire budžeta nižih organa vlasti, što je destimulativno delovalo na njihovu samoinicijativu.

U vezi sa decentralizacijom uprave i prenošenjem društvenih službi sa državnih organa na samoupravne organe radnog naroda razvijaju se nove forme finansiranja davanjem finansiske autonomije ovim službama kroz sistem fondova (tako, naprimer, socijalno osiguranje finansira se kroz fondove socijalnog osiguranja, investicioni fond i slično). Na ovaj način se htelo da se kroz sistem fondova uvuku u upravljanje i kontrolu rukovanja sredstvima zajednice samoupravni organi, te se na taj način obezbeđuje društvena kontrola trošenja viška rada. Razume se ovi fondovi nemaju nikakve veze sa fondovima administracije koji su nekad postojali.

Dalje, Predlog zakona o budžetima reguliše tri sistema finansiranja investicija. Osnovni metod finansiranja je finansiranje investicija putem investicionog fonda, tj. putem konkursa kod Narodne banke sa vraćanjem zajma i plaćanjem određene kamate. Drugi sistem finansiranja pretstavlja sistem finansiranja investicija iz budžeta, tj. budžet daje sredstva za investicionu izgradnju bez obaveze da se ova sredstva vrate i da se plaća kamata. Ova sredstva se, prema tome, daju beskamatno i bespovratno. I treći sistem je davanje dotacija od strane budžeta investicionom fondu za finansiranje investicija. Organ koji daje sredstva na ovaj način propisuje uslove i način vraćanja ovih sredstava.

Sistem garantija pretstavlja novu kategoriju koju ne uvodi Predlog zakona o budžetima, već Uredba o kratkoročnim kreditima. Međutim, Predlogom zakona je predviđeno kako i u kojim slučajevima organi vlasti garantuju budžetskim sredstvima za uzete kredite bilo za svoje potrebe bilo za potrebe privrednih organizacija na njihovom području.

Dalje odredbe tiču se tehnike sastavljanja, odobravanja, izvršenja i kontrole upotrebe budžetskih sredstava o čemu, mislim, da nije potrebno naročito govoriti.

Hteo bih na kraju da vam skrenem pažnju na podneti amandman Saveznog izvršnog veća koji će pročitati drug pretsednik. Njime se srezovima, gradovima i opštinama obezbeđuje privremeno finansiranje za april mesec pošto oni neće moći na vreme doneti svoje budžete usled toga što su privredni planovi i budžeti, i savezni i narodnih republika, u zakašnjenju.

Molim vas, drugovi narodni poslanici, da Predlog zakona o budžetima razmotrite i da ga usvojite.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Od Pretsjednika Savezne narodne skupštine primio sam amandman koji je Savezno izvršno vijeće uputilo Narodoj skupštini. Amandman glasi *(čita)*:

Posle čl. 58 unosi se nov čl. 59 koji glasi:

»Izuzetno od člana 30 ovog zakona, narodni odbori mogu donositi odluke o svom privremenom finansiranju i za mjesec april 1954 godine.«

Članovi 59, 60 i 61 Prijedloga zakona o budžetima postaju članovi 60, 61 i 62.

Obrazloženje ovog amandmana je slijedeće:

Uslijed zadocnjenja u donošenju saveznog budžeta i time i republičkih budžeta, narodni odbori neće biti u mogućnosti da svoje budžete temeljno pripreme i iznesu još u toku mjeseca marta. Stoga je potrebno ovlastiti narodne odbore da mogu izuzetno od člana 30 Zakona o budžetima produžiti svoje privremeno finansiranje još i u toku mjeseca aprila 1954 godine.«

Drugovi, ja mislim da bismo mogli danas zaključiti sjednicu i da se dogovorimo da sutra u 9 časova nastavimo rad.

(Sednica je zaključena u 19 časova).

ПРИЛОЗИ

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА БУЏЕТ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О БУЏЕТИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за буџет
Бр. 21
4 марта 1954 године
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

I.

Одбор за буџет Већа произвођача Савезне народне скупштине примио је од Савезне народне скупштине Предлог закона о буџетима, који је истовремено био достављен и свим народним посланицима.

На седницама Одбора за буџет 12 и 13 фебруара ове године након свестране начелне дискусије Одбор је прихватио главна начела на којима је предлог заснован и утврдио је потребу да се овакав закон донесе. Међутим, приликом разматрања Предлога закона о буџетима у начелу Одбор за буџет је ставио ове главне примедбе:

1) У члану 3 и 4 Предлога закона о буџетима предвиђено је да се расходи у сваком буџету деле на два основна дела: расходе привреде и расходе администрације а у савезном буџету и на расходе народне одбране. Одбор за буџет стао је на гледиште да оваква подела расхода није методолошки добра, да не одговара појму расхода за администрацију и да се не може усвојити. Савезно извршно веће подношењем амандмана на Предлог буџета за 1954 годину усвојило је такав став.

2) Друга примедба у начелној дискусији дата је на предложене формулације IV главе која регулише гарантовања буџетским средствима.

3) Одбор за буџет стао је на становиште да глава VII тог предлога регулише и она питања која су већ регулисана другим законским прописима и да у њој треба да буду обрађена само она питања контроле извршења буџета која још нису обрађена.

Након тих примедаба у начелној дискусији и у току претреса предлога закона у појединостима на седници од 15 фебруара донет је закључак Одбора за буџет Већа произвођача у сагласности са Одбором за буџет Савезног већа да се образује заједничка комисија Одбора која ће дати коначну редакцију законског предлога.

Како је као резултат дискусије у начелу и појединостима израђен готово нов предлог закона то предлажемо Већу произвођача Савезне народне скупштине да као основ за претрес узме тај, по комисији Одбора предложен текст Предлога закона о буџетима.

II.

Претресом новог предлога Одбор за буџет разматрао је и примедбе дате од стране Законодавног одбора Већа произвођача. Те примедбе Одбор за буџет је у целини прихватио, те у овом извештају износимо и измене дате од стране Одбора за буџет као и оне дате од стране Законодавног одбора.

Члан 1

На крају петог и почетку шестог реда треба да стоји „друштвеним плановима“ уместо „привредним плановима“.

Члан 3

Члан трећи мења се гласи: „Приходи утврђени овим законом припадају буџету у целости ако друштвеним планом није друкчије одређено.

Расходи буџета покривају се изворима прихода одређеним у одредбама члана 12—19 овог закона.“

Члан 9

Последњи став мења се и гласи: „Народни одбор може овластити комисију за буџет из члана 33 овог закона да располаже делом резервног фонда.“

Члан 12

У тачки 2 брише се „савезни“.

Члан 14

Члан 14 мења се и гласи: „Друштвеним планом или законом Народне Републике Србије утврдиће се проценти учешћа Аутономне Покрајине Војводине и Аутономне Косовско-метохиске Области у одређеним приходима Народне Републике Србије.“

Члан 15

Став други мења се и гласи: „Поред прихода из претходног става, извори прихода буџета града су и: порез на наслеђа и поклоне, општинске таксе, општински порез на промет и општински прирез.“

Члан 16

Члан 16 мења се и гласи: „Извори прихода буџета градских општина са посебним правима и општина су:

1) Извори прихода предвиђени у тачки 1 до 7 става 1 члана 15 овог закона,

2) Порез на наслеђа и поклоне,

3) Општински порез на промет,

4) Општинске таксе,

5) Општински прирез, и

6) Сопствени приходи државних органа и установа које се финансирају из буџета градске општине са посебним правима односно општине.

Учешће градске општине са посебним правима и општине у приходима из става 1 тачке 1 овог члана, утврђује се друштвеним планом среза, изузев дела добити привредних организација чија се расподела врши по постојећим прописима.

Народна република утврђује друштвеним планом или законом најмањи проценат прихода из тачке 2 до 6 члана 15 овог закона који припада градској општини са посебним правима.“

Члан 17

Члан 17 мења се и гласи: „Савезним друштвеним планом, друштвеним планом народне републике или законом може се одредити учешће народне републике, среза, града, градске општине са посебним правима и општине и у другим приходима, поред прихода који по овом закону служе за покриће потреба њихових буџета.“

Члан 20

Први став члана 20 мења се и гласи: „Зајмови путем јавног уписа у земљи могу се расписивати законом односно одлуком народног одбора среза, града, градске општине са посебним правима и општине.“

Члан 21

Члан 21 мења се и гласи: „Државне зајмове у иностранству закључује Савезно извршно веће, по одобрењу Савезне народне скупштине.

Средства из државних зајмова закључених у иностранству уносе се у савезни буџет.“

Član 27

Član 27 briše se i time član 28 postaje 27 i tako dalje.

Član 29

Član 29 menja se i glasi: „Budžet se donosi pre početka godine na koju se odnosi.

Ako Narodna skupština odnosno narodni odbor ne podnese budžet na vreme, privremeno finansiranje vršiće se na osnovu budžeta protekle godine po njegovim opštim odredbama, i to najviše za tri meseca.

Odluku o privremenom finansiranju donosi Savezna narodna skupština, narodna skupština narodne republike i narodni odbor sreza, grada, gradske opštine sa posebnim pravima i opština."

Član 33

Drugi stav člana 33 menja se i glasi: „Naredbodavac za izvršenje saveznog budžeta je Savezno izvršno veće, za izvršenje budžeta narodne republike izvršno veće narodne republike, a za izvršenje budžeta sreza, grada, gradske opštine sa posebnim pravima i opštine komisija za budžet. Komisija za budžet narodnih odbora sastoji se od najmanje pet članova koje narodni odbor bira iz redova odbornika na sednici odnosno na zajedničkoj sednici oba veća."

Član 34

Četvrti stav člana 34 menja se i glasi: „Naredbodavac za izvršenje predračuna prihoda i rashoda sekretarijata narodnog odbora je sekretar narodnog odbora odnosno načelnici sekretarijata, prema odluci narodnog odbora."

Član 36

Član 36 menja se i glasi: „Zgradama i inventarom koji su dati na korišćenje državnom organu i ustanovi kao i materijalom rukuje rukovalac imovine i materijala odnosno naredbodavac za izvršenje predračuna ako za te poslove nije određen posebni rukovalac."

Član 38

U tački a) člana 38 treba da stoji: „Odbora za budžet domova Narodne skupštine" umesto „Odbora za budžet Narodne skupštine".

Poslednji stav menja se i glasi: „Ukolико je raspodela o budžetu izvršena na osnovu društvenog plana, izmena namene i visine sredstava između budžetskih glava mogu se vršiti samo uz odgovarajuće izmene društvenog plana."

Član 39

U prvom i trećem stavu treba da stoji: „Odbori za budžet domova Narodne skupštine" umesto „Odbori za budžet Narodne skupštine."

Član 40

Zadnji stav menja se i glasi: „Uslove i način zaključivanja kratkoročnih pozajmica regulišе Savezno izvršno veće posebnim propisima."

Član 43

U trećem redu člana 43 briše se „njihove" a na to mesto stavlja se „njene".

Član 44

Član 44 menja se i glasi: „Narodni odbor sreza, grada, gradske opštine sa posebnim pravima koji preuzima garancije kod banke za obavezе privrednih organizacija kao i za investicione i druge zajmove koji služe za njegove potrebe dužan je da odredi svoje fondove (investicione i posebne) kao i druge izvore sredstava iz kojih će isplatiti dospele, a neizmerene obavezе u toku budžetske godine.

Narodni odbor sreza, grada, gradske opštine sa posebnim pravima ne može garantovati za obavezе iz pretходnog stava onim delom prihoda koji je potreban za pokriće rashoda za sudstvo, prosvetu, socijalno-zdravstvenu zaštitu i lične izdatke uprave, kao i za neophodne materijalne rashode potrebne za nesmetano funkcionisanje uprave."

Član 45

Član 45 menja se i glasi: „U narednoj budžetskoj godini za dospela a neizmirena potraživanja po garancijama iz pretходne godine banka može naplatiti prvenstveno iz investicionih i posebnih fondova a zatim iz ostalih prihoda sreza, grada, gradske opštine sa posebnim pravima i to najviše do 20% od ukupnih iznosa budžetskih prihoda."

Član 47

Članu 47 dodaje se još jedan stav koji glasi: „Neutrošena sredstva posebnih fondova prenose se u narednu godinu."

Član 50

U trećem redu drugog stava člana 50 treba da stoji: „redovnih i vanrednih budžetskih prihoda" umesto „raznih i vanrednih budžetskih prihoda".

Član 51

U petom redu člana 51 treba da stoji: „Člana 50" umesto „Člana 51".

Član 55

Član 55 menja se i glasi: „Savezna narodna skupština može na predlog Saveznog izvršnog veća izuzetno, ako zaprети opasnost od ozbiljnih poremećaja u odnosu robnog i novčanog fonda ili u osnovnoj investicionoj izgradnji, privremeno zabraniti upotrebu dela određenih sredstava po svim budžetima i sredstvima svih fondova koji postoje."

III.

Osnovna postavka Predloga zakona o budžetima je potpuna samostalnost saveza, narodnih republika, autonomnih jedinica, srezova, gradova i opština u donošenju, izvršenju i kontroli izvršenja budžeta. U tom smislu predlog ovog zakona konkretizacija je i dosledno sprovođenje opšte linije koju vodimo na svim područjima našeg društvenog razvitka.

Samoupravljanje radnog naroda u opštinama, srezovima i gradovima, došlo je u predlogu zakona do potpunog izražaja. Predviđeni su prihodi za svaki pojedini budžet tako da narodne republike, autonomne jedinice, srezovi, gradovi i opštine raspoređuju svojim budžetima celokupne prihode koji im pripadaju.

Pri raspodeli prihoda vodilo se u najvećoj mogućoj meri računa o tome da izvori prihoda svakog budžeta mogu da posluže za podmirenje potreba toga budžeta. Međutim, ukolико se ovo, a naročito kod srezova, gradova i opština, ne bi moglo postići predviđena je mogućnost njihovog učešća i u drugim prihodima poređ prihoda koji po zakonu o budžetima služi za pokriće potreba njihovog budžeta. Ovo učešće zadržano je kao nužna mera samo radi toga što se postojeći izvori prihoda nisu ipak mogli raspodeliti na takav način da svakom budžetu isključivo pripadnu određeni izvori prihoda koji bi obezbedili puno pokriće njihovih rashoda.

Karakteristika Predloga zakona o budžetima je potpuno i dosledno razvijanje novih oblika finan-

сирања и напуштања ранијег система централизованог и јединственог фонда какав је буџет био све до 1952 године. Предлог закона предвиђа три основна облика финансирања: финансирање преко предрачуна прихода и расхода за државне органе и државне установе; самостално финансирање неких установа путем посебних предрачуна укључујући и самоуправне установе и финансирање преко посебних фондова. Овај посебни облик финансирања истакнут је у Предлогу закона о буџетима. Путем посебних фондова који треба да служе за остварење општих задатака постављених привредним плановима, треба спречити досадашњу, не ретку праксу ванбуџетског финансирања буџетских потреба, финансирање које није подлегало потребној контроли.

Давање гаранција банци од стране народних република, аутомонних јединица, срезова, градова и општина за обавезе привредних организација и инвестиционе кредите који служе за њихове потребе, претставља једну новину у нашем буџетском систему.

Досадашње широке могућности измене намене и висине средстава по буџету путем вирмана у Предлогу закона о буџетима знатно су смањене. Више не постоје ни разлози ни потребе да се администрацији дају широка овлашћења у извршењу буџета као што је то био случај досад. Претставничка тела која доносе буџет одлучиваће о свакој измени висине и намене средстава која су буџетом предвиђена за поједине гране државне управе и основне намене.

Због свега тога Предлог закона о буџетима претставља даљњи напредак и омогућава народним одборима и републикама самостално располагање својим приходима уз потстицање потребне бриге у њиховом остварењу.

Кроз дискусије које су вођене о предлогу овог закона истакнуто је и низ питања која заслужују пажњу и која би требало размотрити и решити а нису могла бити решена овим законом. Одбор за буџет Већа произвођача упутио је или ће тек упутити препоруке одговарајућим телима за разматрање тих питања.

Тако је истакнуто становиште да треба избећи праксу привременог финансирања и с тим у вези неблаговремене претресе и доношење буџета. Одбор за буџет Већа произвођача стао је у претресу на становиште да треба у овом, предложеном закону, јасно поставити одређене рокове којима би се осигурало правовремено доношење буџета и избегло привремено финансирање. У заједничкој дискусији са Одбором за привреду отступило се од ових поставки, јер, с обзиром на садашњу фазу развитка нашег привредног система, није опортуно поставити такву одредбу у овај закон. Но Одбор за буџет сматра да би требало обезбедити, колико је то максимално могуће, правовремено доношење буџета са сугестијом да Савезна народна скупштина донесе посебну одлуку кад јој треба бити достављен на претрес Предлог буџета за 1955 годину.

Даље, разматрајући и усвајајући VI главу овог предлога (посебни фондови) истакнута су мишљења да би материју посебних фондова требало шире разрадити што није могуће у закону о буџетима, евентуално са посебним законом о фондовима.

Истакнута су такође кроз дискусију мишљења и упућена је препорука Законодавном одбору Већа произвођача да би било потребно регулисати питање новчаних потраживања и принудне наплате потраживања других лица према народним одборима општина, срезова, градова итд. јер то питање није регулисано а има примера у пракси који јасно показују потребу регулисања тог питања.

На крају извештаја Одбора за буџет Веће произвођача моли овај Дом да овај предлог узме у претрес и да га у начелу и појединостима усвоји.

Одбор за буџет Већа произвођача изабрао је на својој IX седници за известиоца народног посланика Паплер Славка.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар **Сацак Никола**, с. р. Потпретседник **Милан Степановић**, с р.

Чланови:

Станоје Стојановић, с. р., **Иво Дружић**, с. р., **Трипо Ерцег**, с. р., **Славко Паплер**, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О БУЏЕТИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА
Законодавни одбор
Бр. 9
5 март 1954 године
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Већа произвођача на својим седницама од 4 и 5 марта 1954 године претресао је Предлог закона о буџетима који му је достављен од Одбора за буџет Већа произвођача.

Сагласно ставу 2 члана 135 Пословника Већа произвођача Савезне народне скупштине Законодавни одбор подноси Већу произвођача овај свој извештај.

Законодавни одбор Већа произвођача ставио је неколико примедби на текст Предлога закона о буџетима од којих је најбитнија следећа: у члану 47 овога закона предложено је да се дода и четврти став који гласи:

„Неутрошена средства посебних фондова преносе се у наредну годину."

Предлажући ову допуну Законодавни одбор је сматрао да треба дозволити могућност да се новчана средства једног фонда преносе из године у годину све док тај фонд постоји. У супротном крајем сваке године би се ова средства гасила и поново дотирала што би стварало непотребан и сувишан посао. Овај предлог Законодавног одбора је усвојен и од Одбора за буџет Већа произвођача као и од Одбора за буџет и Законодавног одбора Савезног већа. Уједно је постигнута сагласност и по осталим мање битним питањима тако да је од стране поменутих одбора оба дома изгласан Предлог закона о буџетима у истоветном тексту.

Подносећи овај свој извештај Законодавни одбор предлаже Већу произвођача да га усвоји.

Законодавни одбор одредио је за свога известиоца народног посланика Чедомира Јеленића.

Секретар **Чедомир Јеленић**, с. р. Претседник **Јанез Хрибар**, с. р.

Чланови:

Асановић Душан, с. р., **Бенчић Стане**, с. р., **Пећанац Богдан**, с. р., **Цонић Александар**, с. р., **Кесић Радивоје**, с. р., **Кнежевић Данило**, с. р., **Радмановић Петар**, с. р., **Шегота Никола**, с. р. и **Томашевић Добросав**, с. р.

ВЕЋЕ НАРОДА

4-ти САСТАНАК

ОДРЖАН 10 МАРТА 1954 ГОД.

САДРЖАЈ:

Дневни ред: 1) Претрес предлога за измену члана 45, 46, 47, 48 и ст. 2 чл. 51 Уставног закона о основама друштвеног и политичког уређења Федративне Народне Републике Југославије.

Говорници: Јосип Видмар, др Милош Жанко (2 пута), др Макс Шнудерл (2 пута) Хивзи Сулејмани (2 пута), Милош Минић, Грујо Новаковић, Геза Тиквицки.

ПРЕТСЕДАВАО:

ПРЕТСЕДНИК
ЈОСИП ВИДМАР

ЗАПИСНИЧАР:
НИКОЛА СЕКУЛИЋ

Почетак у 9,15 часова

Јосип Видмар *(НР Словенија):* Другови народни посланици, отварам четврти састанак Већа народа.

Пре прелаза на дневни ред треба да изаберемо претседавајућег и два записничара. Молим другове народне посланике за предлог.

Др **Милош Жанко** *(НР Хрватска):* Предлажем друга Бибера. *(Гласови:* Нека остане раније изабрани претседавајући.)

Јосип Видмар: Поднесена су два предлога. Први је предлог да претседавајући буде друг Бибер. Ко је *за,* молим нека дигне руку. (Неколико народних посланика диже руку.) Други је предлог да остану раније изабрани претседавајући и записничари. Ко је *за* тај предлог, молим нека дигне руку. (Већина диже руку.) Констатујем да је прихваћен други предлог.

Молим друга записничара да прочита записник прошлог састанка.

Никола Секулић *(НР Хрватска)* чита записник трећег састанка од марта 1954 год.

Претседник **Јосип Видмар:** Има ли примедаба на записник? (Нема). Примедаба нема, записник се оверава.

За дневни ред овог састанка предлажем претрес Предлога закона за измену чланова 45, 46, 47, 48 и другог става члана 51 Уставног закона о основама друштвеног и политичког уређења и савезним органима државне власти.

Да ли Веће прима овај дневни ред? (Прима).

Пошто је Веће прихватило дневни ред, прелазимо на гласање о томе да ли Веће пристаје да се решава на овој седници о промени Уставног закона пошто је, према Пословнику, потребно да се Веће изјасни о томе. Ко је *за* ово решавање, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се неко уздржао? (Није).

Утврђујем да је Веће изгласало да се може решавати о овоме.

Прелазимо на претрес законског предлога и молим претседника Законодавног одбора Савезног већа друга др Шнудерла да укратко изложи у чему се састоји предложена промена Уставног закона.

Др **Макс Шнудерл:** Другови и другарице народни посланици, као и у свакој федерацији, тако је и у нашој Федеративној Народној Републици, која је, као многонационална држава, историски изграђена на националном принципу, битно питање обезбеђење права њених друштвених јединица и њихових народа.

У Уставу из 1946 године ово је питање решено на тај начин што се равноправност наших народа и Уставом гарантована права народних република обезбеђују системом пуног и равноправног учешћа прилично великог броја претставника народних република (по 30) у вршењу власти федерације. Ти претставници сачињавали су Веће народа, које је истовремено са Савезним већем решавало о сваком акту Скупштине тако да су сви акти морали бити прихваћени у истоветним текстовима у оба дома.

У току времена и развијањем културног, просветног и социјалног живота наших република, почео је овај систем постепено да заостаје за општим развитком. У први план интереса народних република, чија национална равноправност није остала само декларација него је стално изграђивана и била потпуно обезбеђена, ступила је нова улога република као виших друштвених, а не само

националних заједница, као директивно, контролно и координирајуће тело у систему локалних самоуправних комуна на једној страни, а на другој страни улога република у развијању самоуправних права произвођача као и општедруштвеног самоуправљања. Због тога је Уставним законом од 1953 Веће народа у улози другог дома Савезне народне скупштине замењено новим домом, Већем произвођача, а Већу народа сачувана су, по уставној интенцији, само она права која су нужна и ефикасна за заштиту равноправности народа и Уставом гарантовних права народних република. Ова права могу бити повређена и због тога су потребне заштите само на подручју промене Устава, доношења друштвеног плана и општих закона, јер се на тим подручјима нужно долази на терен републичких интереса. Уколико би се равноправност народа и права народних република кршила другим актима Скупштине, Веће народа може у свако доба о томе да доноси своју одлуку.

То је била основна замисао Уставног закона. У жељи да та права не буду умањена већ самим Уставним законом, ми смо предвидели да се Веће народа обавезно састаје кад се ради о промени Устава, о савезном друштвеном плану или о општем закону, а да је састанак Већа факултативан кад се ради о неком другом акту којим би се кршила права република или принцип равноправности народа. Из истог разлога Уставни закон такође предвиђа да Веће народа, на свом обавезном састанку, решава и доноси одлуку о конкретном питању. Међутим, пракса у овом кратком периоду већ је показала да обавезнии састанци постају пука формалност и одуговлачење поступка онда кад не постоји у конкретном случају разлог због кога постоји институт Већа народа, наиме, потреба о заштити федеративног принципа. Према томе, састанак Већа народа потребан је само у том случају кад би се сматрало да извесан предлог акта Савезне народне скупштине, наиме, предлог за промену Устава, предлог друштвеног плана или општег закона или каквог другог акта, вређа, угрожава равноправност народа или се крше Уставом загарантована права народних република. Због тога не треба да буде састанак Већа народа облигаторан у сваком случају, него само онда кад то тражи већина претставника једне републике, односно аутономне јединице.

То је једно, а друго: не указује се потреба да Веће народа решава и одлучује у суштини о предлозима којима се наводно крши федеративно начело. Веће народа има само дужност да заузме свој став о питању да ли се и којом одредбом предлога извесног акта крши федеративно начело, о томе се води претрес и доноси одлука, јер ће његови чланови учествовати на седници Савезног већа.

У самом материјалном претресу, дикцијом Уставног закона, омогућава се правно неоспориво право Већа народа да оно спроводи читав претрес, например, друштвеног плана, али би то доводило до озбиљних компликација и поремећаја у раду Савезне народне скупштине.

Из тих разлога, Законодавни одбори оба дома прихватили су иницијативу претседника Савезне народне скупштине друга Моше Пијаде за промену прописа Уставног закона у члановима 46, 47 и 48.

Суштина те промене јесте: 1) факултативни састанак Већа народа о свим питањима за која је надлежно Веће народа; 2) ограничење претреса само на питање конкретне повреде федеративног принципа и 3) претходно одлучивање о томе да ли да се уопште приступи томе претресу. Овај претходни поступак потребан је због тога јер већина посланика једне републике, односно сви претставници аутономне јединице имају право да траже састанак чланова Већа народа. Али, кад је на такав позив Веће народа на окупу, онда оно одлучује о томе да ли има разлога за претрес о изложеној повреди федеративног принципа, јер се ипак не би могло очекивати да би шест, односно четири посланика могла тражити претрес кад се њих 64 односно 66 не би сложило с таквим претресом, а ни онда кад би сви посланици једне републике тражили такав претрес, јер су републике, ступајући у федеративни савез, самим тим пристале на одређено самоограничење својих права.

Ето, другови, то су разлози за уставну промену коју вам предлажу законодавни одбори. Али, пошто законодавни одбори немају право иницијативе, они би могли само као групе од 20 посланика подносити предлог за промену Устава. Будући да број чланова Законодавног одбора Већа произвођача, који износи 11 чланова, није довољан, то тај Одбор не би могао подносити предлог. А пошто Веће народа на основу члана 23 Уставног закона има то право иницијативе, то су законодавни одбори предложили да овај предлог поднесе Савезној народној скупштини.

Из тих разлога молим Веће народа, као претставник Законодавног одбора Савезног већа, да усвоји предлог оба законодавна одбора.

Претседник **Јосип Видмар**: Тражи ли ко реч о предложеним изменама? *(Хивзи Сулејмани:* Ја). Има реч друг Хивзи Сулејмани.

Хивзи Сулејмани *(Аутономна Косовско-метохиска Област, НР Србија):* Другови народни посланици, ја сам с пажњом саслушао друга др Шнудерла, који је говорио у име другова који су радили на овим изменама Уставног закона, и ја уважавам његово изла-

гање, само ако бих хтео у целини да уважим излагање, ја бих морао да уважим аспект са кога се то питање поставља. Међутим, ја се са оваквим предлогом за измену члана 45 у извесној мери не слажем, јер гледам ову ствар на један други начин.

У једној многонационалној држави као што је наша, једно претставничко тело, или бар део претставничког тела, као што је Веће народа, претставља једну нужност за правилно функционисање послова у држави и за здраве односе међу националностима и народима који ту државу сачињавају. Основни постулат да једна многонационална држава може да егзистира на здравим основама, да може да се одупире насртајима јачих и насртајима оних који се у својој пракси често држе закона џунгле, јесте братство и јединство народа и националности који живе у тој држави и који деле судбину једне такве државне организације.

Пошто је постулат тај, онда је Веће народа нужност. То је јасно. Мислим да је сувишно о томе и говорити. Али ми смо за ових девет година откако Веће народа постоји имали извесну праксу која се у овом, трећем сазиву Народне скупштине показала као извесан формализам. Стварно је и нужно да тај формализам нестане, а да Веће народа врши онакву функцију каква му припада.

Међутим, ако бежимо од формалистичког рада овог Већа, ја мислим да не можемо прећи у другу крајност, као што по овом члану 45, како га ја замишљам, испада: да Веће народа буде једно „спавајуће" тело, које ће се пробудити онда кад је пред Скупштином неки законски предлог који директно вређа права неке републике или аутономне јединице, и да би се то спавајуће тело пробудило потребно је да већина посланика једне републике зазвони сложно на звонце Већа народа, да би се оно скупило и да би решавало о предмету који се тиче повреде уставних права једне републике односно аутономне јединице.

Ја, другови посланици, не сматрам за корисно поставити Веће народа на такву основу. А овај члан 45 га баш поставља на ту основу. Ја мислим да претставници република односно аутономних јединица не седе овде углавном зато да би штитили интересе своје републике односно аутономне јединице од евентуалних неравноправних поставки у законима итд. Ја мислим да претставници једне републике не би требало да овде заступају само интересе те републике, него морају гледати ствари у склопу југословенских размера. Према томе, не би могло да се иде на то да претставници једне републике, управо већина њих, траже састанак Већа онда кад је повређено право или се у нацрту неког закона увиђа извесна повреда права или равноправности на штету сопствене републике, него и онда кад се вређају, односно негде не поштују права неке друге републике, у случају да се евентуално из те републике или аутономне јединице то не увиђа, или из неких разлога, субјективних или објективних, из неспособности или снебивања, неће то да изнесе. То би у том случају било позитивно, јер би сви претставници били не само над интересима своје републике односно своје аутономне јединице, него у југословенским размерама, и гледали истовремено како ствари стоје са осталим републикама, односно аутономним јединицама.

Тиме би се избегао извесан егоцентричан однос, који је човеку донекле својствен као човеку. Мислим да би се на тај начин тај егоцентричан однос могао да отупи и ствари би се гледале целински.

Да би то могло тако да иде, ја мислим да Веће народа треба поставити тако да оно буде активно тело, будно тело, а не као што га члан 45 поставља као „спавајуће" тело које ће само у одређеном моменту моћи да се покрене. Оно треба да буде једно будно, активно тело које ће ствари посматрати у општејугословенским размерама. Разуме се, то не искључује посматрање ствари и са становишта аутономне јединице или републике чији су претставници ту. Веће народа би требало да постане орган који води колективну бригу о једној деликатној ствари, као што је, рецимо, добар однос између народа и националности, који је суштина братства и јединства, које претставља постулат за снагу, чврстину и виталност једног државног организма и једне друштвене заједнице.

Да би Веће народа могло да са овог аспекта дејствује и да би оно могло да буде будно и да врши једну такву активну улогу, оно мора да прати стање по свим републикама и аутономним јединицама, да га прати и да га упознаје детаљно, да зна степен развитка сваке наше републике и сваке аутономне јединице, да зна стање просвете, културе, привредни успон, здравље итд., да увек има добре показатеље о томе каква је привредна ситуација једне републике, какви су остали услови живота у тој републици или аутономној јединици и да на бази тих показатеља утиче приликом расподеле савезних средстава и приликом доношења законских прописа који су у надлежности Скупштине. Затим, Веће народа — као активно тело како га ја замишљам — имало би да прати однос федерације према републикама и аутономним јединицама, не само однос кроз законе и прописе, него и однос кроз праксу: каква је пракса федерације према републикама и аутономним јединицама и какав је однос кроз праксу и законе република према националним мањинама.

Да би Веће народа могло да ради на овој бази на каквој та ја замишљам, оно би морало да има један свој стални одбор који би радио на тим питањима, да упозна стање свих република и аутономних јединица, да има све исцрпне податке и показатеље. Тај одбор би после имао да једанпут годишње, пре дебате о буџету и о плану или пред састављање буџета и плана и пред доношење крупних закона, поднесе извештај Већу, у коме би дао преглед ситуације о овим питањима за која је надлежно Веће, и том приликом би уствари тај одбор дао одређене сугестије Већу у смислу усмеравања неког питања. Веће би онда, разуме се, донело свој став и, евентуално, закључак и одлуку о одређеном питању.

Стога ја на овај члан 45 имам амандман, с тим да члан 45 гласи *(чита)*:

Члан 45

Чланови Савезног већа, изабрани од претставничког тела народне републике, аутономне покрајине и аутономне области, састају се као Веће народа по потреби, али обавезно једанпут годишње, кад ће саслушати извештај свог радног одбора коме је стављено у дужност да прати и проучава целокупну материју која се тиче равноправности народа Југославије и Уставом утврђених односа између федерације и народних република, односно аутономних јединица, после чега доноси евентуалне одлуке.

Веће народа се састаје на предлог најмање половине посланика изабраних од претставничког тела једне народне републике, односно аутономне јединице, као и на предлог ма којих пет посланика Већа народа, или на предлог одбора као целине. Кад се на дневном реду у Народној скупштини налази предлог о промени Устава, Веће народа се аутоматски састаје.

Евентуална објашњења у вези са овим амандманом даћу касније.

Претседник **Јосип Видмар:** Жели ли још ко реч? Има реч друг Минић.

Милош Минић *(НР Србија)*: Може ли се амандман добити писмено? Може ли се умножити и разделити? Текст је дужи . . .

Претседник **Јосип Видмар:** То би се могло, само онда бисмо морали прекинути седницу.

Милош Минић: Ја мислим да би требало, јер амандман задире у суштину проблема.

Претседник **Јосип Видмар:** Ако желите можемо још једанпут да прочитамо амандман.

Милош Минић: Тешко га је запамтити, то је цео члан. Можемо ли да направимо паузу, па да се текст прекуца и раздели другови ма народним посланицима?

Претседник **Јосип Видмар:** Добро, прекидамо седницу, а за то време ће се овај амандман умножити. Одређујем одмор.

(После одмора)

Претседник **Јосип Видмар:** Другови народни посланици, настављамо рад. Ко жели реч, молим. Има реч друг Милош Минић.

Милош Минић: Сада имамо амандман, другови, који је поднео друг Хивзи Сулејмани. Ја мислим да тај амандман полази од једне друкчије концепције позиције Већа народа у склопу организације Савезне народне скупштине и одмах могу да кажем да би нешто из тог амандмана могли узети за кориговање предложених промена чланова 45, 46, 47 и 48 савезног Уставног закона, али, по мом мишљењу, цео амандман не би требало уносити. Наиме, по томе како је друг Сулејмани формулисао образложење овог амандмана, очигледно је да из тих формулација произлази једно друкчије схватање улоге Већа народа него што се предлаже овим изменама.

Ја мислим да је друг Сулејмани у свом излагању превидео неке моменте. Кад је говорио о томе да би Веће требало да води рачуна — разуме се, он је то сасвим јасно формулисао са позиције јединства народа Југославије — да води рачуна о проблемима из области привреде, из области културе итд. Ја сам бар стекао утисак да је он превидео да је то по нашем уставном систему исто тако дужност па и одговорност и Савезног већа и Већа произвођача. И не само Савезног већа и Већа произвођача, него, како ја мислим, и сваког народног посланика. Ако говоримо о равноправности народа Југославије, ја само могу да потсетим, другови, да ми у тексту наше заклетве имамо обавезу народног посланика да води рачуна о јединству народа Југославије, о братству народа Југославије итд. Ако би та дужност лежала искључиво на Већу народа, онда би концепција која произлази из амандмана друга Сулејманија била оправдана. Ако та дужност не лежи само на Већу народа, ако она лежи на читавој Савезној народној скупштини, на свим њеним домовима, онда та концепција не може да опстане и не може да се укључи, нити овај амандман можемо довести у склад са целокупним савезним Уставним законом. Он би отскакао, он би Већу народа дао у искључиву компетенцију ону дужност коју имају и други домови.

Због тога ми се чини, у овом случају не бисмо могли да прихватимо ни овај радни одбор, нити би могао да се прихвати облигатан састанак једанпут годишње ради разматрања свих тих проблема са становишта равноправности, нити би могло да се прихвати да Веће народа буде место, једино ауторитативно место које разматра читаву проблематику сплета односа између народа Југославије, између република и федерације, између аутономних јединица и републике итд.

Управо, читава та проблематика спада у компетенцију наше Народне скупштине. Веће народа се формира од посланика који су бирани од претставничких тела република и

аутономних јединица. Оно остаје и даље као тело, као једна форма федеративних односа који владају међу нашим народима. Предложене промене, које су нам дате, не дају у потпуности могућност да Веће народа улази у свако доба, по сваком закону, по сваком питању у ту проблематику, ако већина посланика једне републике нађу да је то потребно. Ако пођемо са ове тачке гледишта, а та тачка гледишта једино одговара устројству, организацији наше Народне скупштине, читавој концепцији која је развијена у прописима савезног Уставног закона, онда је сасвим довољно ово што је ту предложено ради промене чланова 45, 46, 47 и 48. Довољно је зато што сасвим оправдано можемо претпоставити да ако се већина посланика једне републике осети побуђеном и сматра да једно питање треба посебно разматрати у Већу народа, до тог разматрања ће доћи и моћи ће се то питање оценити са становишта са кога се оно овде и треба да цени, то јест треба да се оцени да ли је предлог закона који се налази на дневном реду Савезног већа у складу са равноправношћу народа Југославије и утврђеним односима између федерације и народних република.

Мени се чини да би ове измене требало нешто кориговати. Ја ћу предложити амандман усмено. Мислим да треба издвојити из амандмана друга Сулејманија то да Веће народа може бити сазвано и ако то предложи одређен број посланика из више република и аутономних јединица. У тексту који је пред нама каже се да се Веће народа састаје ако већина посланика из једне републике или сви посланици из аутономне јединице то захтевају. Друг Сулејмани је предложио да Веће народа може да се састане па да то предложи пет посланика било из које републике, из разних република. Мени се чини да је тај број мали и треба га попети на десет, и онда бисмо додали другом ставу члана 45 ову формулацију, да онда тај члан овако гласи *(чита):*

Веће народа се састаје кад то захтева већина посланика изабраних од претставничких тела једне народне републике или свих посланика изабраних од претставничког тела аутономне покрајине или аутономне области, или десет посланика изабраних од претставничких тела ма које републике и аутономне јединице.

Овај део „или десет посланика изабраних од претсавничких тела ма које републике или аутономне области“, то је мој амандман.

Поред тога предложио бих да се у члану 45 дода став 3, који би гласио *(чита):*

Веће народа састаје се обавезно кад се на дневном реду Савезног већа налази предлог промене Устава.

Ово треба учинити због тога што у члану 46, где се говори о томе у шта Веће народа улази при претресу законских предлога, каже се да Веће народа води претрес у циљу оцењивања да ли је извесан предлог закона у сагласности са равноправношћу народа Југославије и Уставом утврђеним односима између федерације, народних република, аутономних покрајина и аутономних области. Пошто ће Веће народа у разматрању полазити увек од Устава и од Уставом утврђених односа, мислим, да је сасвим на месту да предвидимо да се Веће народа обавезно састаје када се на дневном реду налази предлог промене самог Устава. То би био мој други амандман.

Мој трећи предлог био би овакав. У члану 46, став 1, каже се да ће Веће народа претходно одлучити да ли ће приступити посебном решавању о предмету због кога је одвојени састанак заказан. По мом мишљењу овај пасус више не одговара. У процедуралној дискусији може се дискутовати о томе да ли ће се то ставити на дневни ред или не, да ли ће се приступити претресу или се неће претресати и може се десити да се једно питање, које покреће Уставом предвиђени број посланика једне републике или више република, може се десити да се то питање не стави на дневни ред и да се оно не разматра. Мислим да овако решавање о питањима у процедуралној дискусији није правилно. Ја бих предложио да се то брише и да Веће народа, када је предлог ту, када је тај предлог учинио одређени број посланика, предложио бих да је Веће народа дужно да претреса и да у претресу даје оцену да ли је то у сагласности са равноправношћу народа Југославије и са Уставом предвиђеним односима између народних република и федерације и да се о томе донесе одлука. Зато би требало брисати став 1 у члану 46, а у ставу 2 брисале би се речи „ако одлучи да одвојено решава”.

Ја мислим да бисмо са ове три корекције обезбедили и оно што је хтео да предложи друг Сулејмани иако не у потпуности. Његова концепција мора да претрпи исправке у полазној тачки, то јест у оној на којој се заснива његов предлог. Она мора претрпети промену зато што је заснована на превиђању обавеза осталих домова Савезне народне скупштине, Савезног већа и Већа произвођача, обавеза које према амандману друга Сулејманија искључиво падају на Веће народа. Не знам да ли је он друкчије мислио када је ово формулисао. Ако друг Сулејмани усвоји да су то обавезе и осталих домова и да то није обавеза само Већа народа, онда његова концепција отпада и корекцијама које сам ја учинио, Већу народа се потпуно омогућава да уђе у разматрање законског предлога са становишта како је то формулација у члану 46 предвидела. Другови, ја сматрам, да бисмо могли прихватити све ове промене са оваквим амандманом. Уколико се овај мој амандман усвоји, ја ћу гласати за њих.

Претседник **Јосип Видмар:** Пре свега, друже Сулејмани, да ли се слажете са излага-

њем друга Минића или остајете при свом амандману.

Хивзи Сулејмани *(Аутономна Косовско-Метохиска област, НР Србија):* Другови народни посланици, ја нисам уствари превидео улогу коју о том питању имају остали домови ове Скупштине, као ни улогу политичких организација, које такође имају реч о питању о коме се овде ради. Али, ја сам ишао са ове претпоставке, и не чисто претпоставке него је то донекле, кажем донекле, и стварност, да Веће произвођача односно Савезно веће, апстрахујући нас 60 и неколико чланова Савезног већа, који смо послати од република и аутономних јединица, да та два већа чине не људи који гледају у југословенским размерама сва питања, него обично како тура пракса срезова односно предузећа, тако да је то неминовност да ће дискусије посланика који су бирани у срезовима, посланика Већа произвођача ићи углавном тим путем да ће форсирати она питања која их највише интересују, а то су практична питања среза, комуне, предузећа, расподеле вишка рада итд. Полазећи од те претпоставке ја сам схватио да је ова ствар, да је ово питање једно специфично питање и тежиште је уствари у Већу народа. Ја не кажем да то није ствар и Савезног већа и ствар Већа произвођача и осталих политичких организација ван Скупштине, али стојим на становишту да то питање ипак има некакво тежиште у Већу народа. Са те тачке гледишта ја сам гледао целу ствар, размишљао о целој ствари и поднео овај амандман на члан 45 са предложеном стилизацијом и формулацијом. Међутим, пошто је та ствар за дужу дискусију, дуже размишљање, ја сам спреман да прихватим амандмане друга Милоша Минића с обзиром да се извесне непринципијелне, али ипак донекле важне ствари, укључују из мог амандмана. На тај начин ја повлачим свој амандман и гласаћу за амандман Милоша Минића. Само бих ипак учинио сугестију да се још размисли о томе и евентуално доцније нешто усмери у том смислу да Веће народа добије неку активнију улогу, без обзира што су чланови Већа народа и чланови Савезног већа и што сва та питања они могу поставити и у Савезном већу, а која могу поставити и они чланови који су бирани у срезовима, па и у Већу произвођача, али ја кажем како ствари практично иду. Мислим да би ове ствари требало третирати највише, не искључивши и друге, али највише у Већу народа.

Претседник **Јосип Видмар:** Друг Хивзи Сулејмани се слаже са амандманом друга Минића а тиме одустаје од свог амандмана. Тражи ли још ко реч? Има реч Грујо Новаковић.

Грујо Новаковић *(НР Босна и Херцеговина):* Другови народни посланици, ја мислим, да је погрешно тумачити основну концепцију која је дошла до изражаја у Уставном закону у вези са улогом и наменом Већа народа данас у нашем друштвеном развитку који је постигнут од момента када је доносен Уставни закон досад, овако како је постављено у амандману друга Хивзије. Предвиђену промену која је пред нама ја прихватам онако како је овде малопре изложио друг Минић, јер она стварно одражава оне квалитетне промене у нашем економском, друштвеном и политичком развитку које ми постижемо у нашој земљи, у нашој социјалистичкој изградњи на свим доменима и пољима делатности. Ако пођемо од почетка, наша линија која се још у Народноослободилачкој борби манифестовала, линија братства и јединства наших народа, најоштрије се супроставила и сукобљавала са свим оним остацима разноврсних линија и великосрпских пред рат и у току рата, која се манифестовала код извесних група ненародних и великосрпских у односу на поједине крајеве, Босну у току рата, линија која је водила у потпуности дискриминаторску политику и према Македонцима и према Црногорцима и према Босанцима итд. Наша линија још у току Народноослободилачке борбе и касније кроз Привремену народну скупштину и кроз наше редовне народне скупштине је концепција потпуне равноправности и једнакости наших народа, потпуне националне слободе, потпуне једнакости и равноправности свих наших република у оквиру федерације. Она је доживљавала сталне промене, баш нашим развитком, нашим напретком, јачајући и обухватајући читав наш друштвени живот. Ми из рада Већа народа у нашим досадашњим народним скупштинама нисмо ниједанпут имали прилике да република брани своје право у односу према федерацији или у односу према другим републикама. Нисмо ниједном имали прилике, иако је Веће народа функционисало онако какве му је функције Уставни закон давао. Мени се чини да данас не можемо гледати на Веће народа као да је оно једини орган који штити равноправност, који штити федерацију, који штити равноправне односе у односу федерације према републици. Сви наши органи и Савезно веће и Веће произвођача и сви наши органи уствари друштвени и политички изван Скупштине, деловали су и постигли велике резултате баш у том правцу.

Опште политичка права и политичке слободе у нашој социјалистичкој земљи важе за сваког грађанина ФНРЈ без обзира у којој се републици налазио, без обзира коме народу или народности припада. Слобода у културном стварању, у просветном погледу, слобода наставе на матерњим језицима и основне слободе исто тако потпуно су се манифестовале кроз низ наших законских аката и других установа у концепцији нашег федеративног уређења и њеног развитка.

Према томе, ја не гледам на овај предлог друга Сулејманија, како та је он у дискусији изнео, да треба ићи за тим да данас Веће народа буде неки орган који има искључиво право да брани равноправност република поред осталих наших већа, поред читавог нашег досадашњег развитка и пута којим смо до сада ишли, јер би противно било помало гледање уназад, гледање старим очима, да се некако не сагледава читав наш развој који смо постигли.

Хтео бих да истакнем једну конкретну ствар. Ми смо сад приликом претреса друштвеног плана видели из излагања друга Светозара Вукмановића Темпа колико су поједине републике економски добиле у своме развитку и колико уствари федерација обезбеђује равноправан и равномеран економски развој република. Ми смо исто тако имали прилике овде да приликом нашег прошлог састанка гласамо за друштвени план, иако смо као чланови Савезног већа гласали и у начелу, и у појединостима, и у целини за тај друштвени план. Дакле, постоји један формализам који је сачуван у нашем Уставном закону и кога практично не би требало више да буде. Држати Веће народа на тим односима, да само брани извесне формалистичке ствари, фактично ја не видим да има разлога.

По формулацији коју је предложио друг Милош Минић, Веће народа не мора да се састаје само једанпут годишње, оно може да се састане и чешће у току године дана ако то већина народних посланика из једне републике тражи, и ако то 10 народних посланика из свих република траже. Према томе, ићи за тим да обавежемо Веће народа да се једанпут годишње мора састати, мени се чини да је то исто тако тражење формализма, да то значи живети на линији одређеног формализма. Ако буду у нашем развитку тражили интереси заштите федерације и интереси равноправности република да се ти састанци Већа народа држе, они се могу држати и чешће у току године дана. А ако не буде потребно онда не видим никаквог разлога да себи пропишемо да морамо да се у току године састанемо. Поготово не видим потребу — то је и сам друг Сулејмани одбацио — стварања оног одбора који би у току године вршио контролу свих аката и законских прописа које читава Скупштина донесе у току године и да једанпут годишње поднесе Већу народа извештај. Не видим никаквог разлога за то. Према томе, мислим да формулација коју је предложио у амандману друг Минић у потпуности одговара нашим данашњим друштвеним, политичким и осталим условима, да она одговара нашем развитку и улози Већа народа у том развитку. Због тога ћу гласати за амандман друга Минића.

Претседник **Јосип Видмар:** Да ли тражи још ко реч? Реч има народни посланик друг Жанко.

Др **Милош Жанко** *(НР Хрватска):* Мени се чини да без овог амандмана који је предложио друг Милош Минић, а који се односи на то да се — уколико сам га разумио — Веће народа мора обавезно састати у случају када се ради о измјени Устава, да би без тога предложене измјене Уставног закона које је поднио друг Шнудерл у име Законодавног одбора, имале озбиљан недостатак. Наиме, гледано правно-политички, ради се о томе да је наша држава федеративна и баш обзиром на федеративно уређење она има Веће народа. Не ради се о томе да Веће народа штити братство и јединство наших народа, јер је читава политика наших органа прожета тим духом, али обзиром на федеративно уређење, гледано правно-политички, гледано по извјесном симболичном значењу сасвим је нормално да се, кад је ријеч о уставним промјенама, и то тијело састане и каже своју ријеч, јер је наша држава федеративна република. Због тога мислим да је амандман друга Минића на свом мјесту.

Претседник **Јосип Видмар:** Да ли још неко тражи реч? (Не јавља се нико). Молим др Шнудерла да се изјасни.

Др **Макс Шнудерл:** Изјављујем у име законодавних одбора да се слажем са амандманом друга Милоша Минића.

Претседник **Јосип Видмар:** Да ли још неко тражи реч? (Не јавља се нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам амандман друга Милоша Минића на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се неко уздржао? (Није).

Пошто нема више говорника мислим да можемо да пређемо на гласање у појединостима. Молим друга записничара да прочита члан 45 онако како је предложен од стране друга Минића.

Записничар **Никола Секулић** *(чита):*

Члан 45

Чланови Савезног већа изабрани од претставничких тела народних република, аутономне покрајине и аутономне области имају право да се састану као Веће народа и да решавају одвојено од Савезног већа кад се на дневном реду Дома налази предлог о промени Устава, савезног друштвеног плана, савезног општег закона, или предлог другог закона који се тиче равноправности народа Југославије или Уставом утврђених односа између федерације и народних република.

Веће народа састаје се кад то захтева већина посланика изабраних од претставничког тела једне народне републике или сви посланици изабрани од претставничког тела аутономне покрајине или аутономне области или 10 посланика изабраних од претставничких тела ма које републике или аутономне јединице.

Веће народа састаје се обавезно кад се на дневном реду Савезног већа налази предлог о промени Устава.

Претседник **Јосип Видмар:** Ко тласа за овај члан нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Објављујем да је члан 45 примљен.

Молим друга записничара да прочита члан 46 са предложеним амандманом друга Минића.

Записничар **Никола Секулић:** Члан 46 са предложеним амандманом гласи *(чита):*

Веће народа води претрес ради оцене да ли је предлог закона који се налази на дневном реду Савезног већа у сагласности са равноправношћу народа Југославије и са Уставом утврђеним односима између народних република и федерације, и доноси одлуку о томе.

Одлука Већа народа може садржати и предлог за измену предлога закона или да се закон не донесе.

Претседник **Јосип Видмар:** Ко гласа за члан 46, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Објављујем да је члан 46 примљен..

Прелазимо на члан 47.

Записничар **Никола Секулић:** Члан 47 гласи (чита):

Ако Савезно веће не усвоји предлог Већа народа, посланици који чине Веће народа одржаће поново одвојен састанак ради решавања о спорном питању, а затим ће се о спорном питању претресати у Савезном већу. Ако и тада спорно питање остане нерешено, образује се комисија састављена од народних посланика које бира у једнаком броју Савезно веће из реда посланика који нису чланови Већа народа и Веће народа из реда својих чланова.

Ако и после рада комисије остане нерешен спор између Савезног већа и Већа народа, обуставља се даљи претрес предлога закона и он се не може ставити на дневни ред Скупштине пре истека године дана од обустављања претреса.

Претседник **Јосип Видмар:** Ко тражи реч о овом члану? (Не јавља се нико). Ко је *за* овај члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Објављујем да је члан 47 примљен.

Прелазимо на члан 48.

Записничар **Никола Секулић:** Члан 48 гласи *(чита):*

Ако се Савезно веће не сложи са Већем народа у погледу промене Устава или предлога савезног друштвеног плана, претрес се одлаже за два месеца.

По истеку овог времена о спорним питањима могу се водити још само два узастопна претреса у Савезном већу и Већу народа. Ако ни после тога није постигнута сагласност, Савезно веће се распушта.

Ако се спор око савезног друштвеног плана, између Савезног већа и Већа народа, не реши до времена када треба да почне примена савезног друштвеног плана, важи савезни друштвени план који је усвојило Веће произвођача за ту годину.

Претседник **Јосип Видмар:** Тражи ли ко реч? Има реч друг Тиквицки.

Геза Тиквицки *(Аутономна Покрајина Војводина — НР Србија):* Овде стоји да се, уколико се и после рока од два месеца не буде постигла сагласност, распушта Савезно веће. Мени се чини да Савезна народна скупштина треба да се распусти. *(Др Макс Шнудерл:* Само Савезно веће).

Претседник **Јосип Видмар:** Тражи ли још ко реч? (Нико). Ко гласа *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Објављујем да је члан 48 изгласан.

Прелазимо на став 2 члана 51.

Записничар **Никола Секулић:** Члан 51 став 2 мења се и гласи *(чита):*

Веће народа бира за сваки састанак из реда својих чланова претседника и два записничара.

Претседник **Јосип Видмар:** Жели ли ко да говори? (Не јавља се нико). Ко гласа *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Објављујем да је став 2 члана 51 примљен.

Тиме смо у појединостима изгласали Предлог за измену Уставног закона. Треба да изгласамо у целини овај предлог. Сходно Пословнику Савезног већа, Предлог за промену Уставног закона може бити усвојен ако је за њега гласало три петине од укупног броја чланова Већа, то од 70 значи 42. Пошто нас овде има и више од 42, можемо да гласамо у целини о овом предлогу за измену Устава. Због тога молим друга записничара да изврши прозивку, пошто се гласање мора обавити појединачно.

Записничар **Никола Секулић** врши прозивку.

(После прозивке)

Претседник **Јосип Видмар:** Да ли ко од присутних народних посланика није прозван? (Не јавља се нико). Објављујем резултат гласања.

Пошто је за промену Уставног закона гласало 54 народна посланика, то значи више од три петине, објављујем да је Предлог за измену чланова 45, 46, 47, 48 и другог става члана 52 Уставног закона у Већу народа изгласан.

У исто време ми смо и предлагачи ове промене и због тога молим да Веће народа одреди предлагача. Ако дозволите, ја предлажем да у Савезном већу предложи ову измену Устава друг Минић. *(Милош Минић:* Ја предлажем да друг Шнудерл, с обзиром на иницијативу која је отуда и потекла и на то да је он био тумач те иницијативе овде... — *Др Макс Шнудерл:* Прво, ја не могу пошто нисам члан овог Већа. Друго, треба да буде 20 посланика, а само кад наступа Веће као целина, онда мора да одреди једног од својих чланова.)

Ја поново предлажем да у име Већа народа предложи ову измену Уставног закона друг Минић. Слажете ли се с тим? (Слажемо).

Овим је дневни ред исцрпен. Идућа седница заказаће се писменим путем.

(Састанак је закључен у 11,15 часова).

ПРИЛОЗИ

ПРЕДЛОГ

ЗА ИЗМЕНУ ЧЛАНА 45, 46, 47, 48 И 51 СТАВ 2 УСТАВНОГ ЗАКОНА О ОСНОВАМА ДРУШТВЕНОГ И ПОЛИТИЧКОГ УРЕЂЕЊА ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Члан 45

Чланови Савезног већа изабрани од претставничких тела народних република, аутономне покрајине и аутономне области имају право да се састану као Веће народа и да решавају одвојено од Савезног већа кад се на дневном реду Дома налази предлог о промени Устава, савезног друштвеног плана, савезног општег закона или предлог другог закона који се тиче равноправности народа Југославије или Уставом утврђених односа између федерације и народних република.

Веће народа састаје се кад то захтева већина посланика изабраних од претставничког тела једне народне републике или сви посланици изабрани од претставничког тела аутономне покрајине или аутономне области.

Члан 46

Веће народа претходно одлучује да ли ће приступити одвојеном решавању о предмету због кога је одвојени састанак захтеван.

Ако одлучи да одвојено решава, Веће народа води претрес ради оцене да ли је предлог закона који се налази на дневном реду Савезног већа у сагласности са равноправношћу народа Југославије и са Уставом утврђеним односима између народних република и федерације, и доноси одлуку о томе.

Одлука Већа народа може садржати и предлог за измену предлога закона или да се закон не донесе.

Члан 47

Ако Савезно веће не усвоји предлог Већа народа, посланици који чине Веће народа одржаће поново одвојен састанак ради решавања о спорном питању, а затим ће се о спорном питању претресати у Савезном већу. Ако и тада спорно питање остане нерешено, образује се комисија састављена од народних посланика које бира у једнаком броју Савезно веће из реда посланика који нису чланови Већа народа и Веће народа из реда својих чланова.

Ако и после рада комисије остане нерешен спор између Савезног већа и Већа народа, обуставља се даљи претрес предлога закона и он се не може ставити на дневни ред Скупштине пре истека године дана од обустављања претреса.

Члан 48

Ако се Савезно веће не сложи са Већем народа у погледу промене Устава или Предлога савезног друштвеног плана, претрес се одлаже за два месеца.

По истеку овог времена о спорним питањима могу се водити још само два узастопна претреса у Савезном већу и Већу народа. Ако ни после тога није постигнута сагласност, Савезно веће се распушта.

Ако се спор око савезног друштвеног плана, између Савезног већа и Већа народа, не реши до времена када треба да почне примена савезног друштвеног плана, важи савезни друштвени план који је усвојило Веће произвођача за ту годину.

Члан 51 став 2 мења се и гласи:

„Веће народа бира за сваки састанак из реда својих чланова претседника и два записничара.“

SAVEZNO VEĆE

7-ma SEDNICA

ODRŽANA 10 MARTA 1954 GODINE

SADRŽAJ:

Dnevni red:

1) Pretres Predloga zakona o budžetima
2) Pretres Predloga budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Savezni budžet) za 1954 godinu

Govornici: Vlada Zečević, Moša Pijade (3 puta), Kemal Sejfula, Vladimir Simić (2 puta), Miloš Minić, Mihajlo Apostolski (30 puta), Momčilo Marković (2 puta), Ivan Božičević.

PRETSEDAVAO:

PRETSEDNIK

VLADA ZEČEVIĆ

ZAPISNIČAR:
ŽIVKO BERNOT

Početak u 11,30 časova

Pretsednik **Vlada Zečević** *(Izborni srez jadranski, NR Srbija):* Otvaram sednicu Saveznog veća.

Pre prelaza na dnevni red hteo bih, kao pretsednik ovog Doma, da kažem nekoliko reči o radu novinara i o izveštajima naše štampe. Zamolio bih pretstavnike i direktore listova i »Borbe« i »Politike«, a naročito »Politike, da kada donose izveštaje o radu Skupštine našoj javnosti, koja živo prati i koja se interesuje za rad Savezne narodne skupštine, naročito izveštaje o unošenju u dnevni red zakona i o njihovom izglasavanju, da tačno i istinito obaveštavaju, da ih daju onako kako jeste. Danas, na četvrtoj strani »Politike«, stoji da smo usvojili Zakon o budžetima, a mi sada tek treba da otvorimo pretres o tom zakonskom predlogu.

Smatrao sam za potrebno da na to upozorim našu štampu. Video sam ta dva lista, a ne znam kako stoji u drugima.

Zapisnik današnje sednice vodiće zapisničar drug Živko Bernot. Molim zapisničara da pročita zapisnik šeste sednice.

Zapisničar **Živko Bernot** *(Izborni srez Krško, NR Slovenija)* čita zapisnik šeste sednice 9 marta 1954 godine.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Čuli ste zapisnik. Ima li primedaba na pročitani zapisnik? (Nema). Zapisnik se overava.

Prelazimo na dnevni red: Pretres Predloga zakona o budžetima.

Dozvolite da pre otvaranja pretresa pročitam odgovarajući član Poslovnika Saveznog veća (čita): »Posle izveštaja i ekspozea pristupa se pretresu. Pretres je jedinstven i obuhvata raspravljanje o zakonskom predlogu u načelu i u pojedinostima«.

Na osnovu ovog člana otvaram pretres o Predlogu zakona o budžetima u načelu i u pojedinostima jednovremeno.

Ko želi reč? *(Moša Pijade:* Molim za reč). Ima reč drug Pijade.

Moša Pijade *(Izborni srez Beograd I, NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, ja ću ovde da iznesem dva pitanja. U jednom pitanju radi se o nadležnosti odbora za pretresanje takvih predloga zakona kao što je Predlog zakona o budžetima. Drugo pitanje: da li treba ovom Predlogu zakona o budžetima utvrditi rok do koga Savezno izvršno veće mora podneti Skupštini predlog budžeta.

Ja ne želim ovde da izazovem neku diskusiju o prvom pitanju, ali smatram da je potrebno da Skupština zabeleži tu stvar.

U izradi naših poslovnika uložen je veoma veliki trud da bi oni bili što potpuniji i da bi poslužili kao valjano oruđe za rad domova Skupštne kao celine, njenih odbora itd. Tu postoji izvesna koncepcija i po toj koncepciji je u članu 87 predviđeno da Odbor za narodnu privredu pretresa, priprema pedloge svih saveznih zakona iz oblasti narodne privrede i finansiskog sistema. Kod odredbe o finansiskom sistemu ima primedba kod teksta, koja je sastavni deo Poslovnika, a iz koje se vidi da je Odbor za narodnu privredu nadležan i za zakon o budžetima, dok Odbor za budžet, prema članu 90, pretresa Predlog saveznog budžeta i Predlog saveznog završnog računa.

Prema toj koncepciji, koja je našla izraza u poslovniku ovog Doma, kao i u Veću proizvođača, Odbor za budžet treba da pretresa samo predlog samog budžeta za jednu godinu i završni račun, a ne i Predlog zakona o budžetima, koji je, po Poslovniku, izričito dat u nadležnost Odboru za narodnu privredu. Međutim, kao što

znate iz izveštaja koji je podnet ovde Predlog zakona o budžetima pretresao je Odbor za budžet, a ne Odbor za narodnu privredu. Postupilo se, dakle, protivno odredbama Poslovnika.

Kako je do toga došlo? Došlo je do toga što su obadva odbora za narodnu privredu, i ovog Doma i Veća proizvođača osetila, radi kratkoće vremena, da oni sami ne bi stigli da pretresu i Predlog saveznog društvenog plana i Predlog zakona o budžetima, a preovladalo je i mišljenje, shvatanje da bi Predlog zakona o budžetima trebalo da pretresa Odbor za budžet.

Kad su se u takvoj situaciji drugovi savetovali sa mnom ja nisam imao drugog izlaza nego da pristanem na to da se postupi takoreći protivno Poslovniku i da ovaj Predlog zakona o budžetima pretrese i da iznese pred nas Odbor za budžet. Međutim, ne tražiti da se ovde donosi neka odluka o tome, smatram da je time otvoren jedan problem, problem da li smo mi u Poslovniku kako treba podelili poslove između Odbora za budžet i Odbora za narodnu privredu. Ja sam to morao postaviti i Zakonodavnom odboru kao jedan problem, i jednog dana bi trebalo tu stvar uzeti u razmatranje, pa ako nam koncepcija koja je našla izraza u Poslovniku ne odgovara, onda ćemo morati Poslovnik menjati i izbegavati da nam se desi da ovako očito prekršimo njegove odredbe.

Toliko o ovom pitanju.

Odbor za budžet stao je na stanovište da se u Predlogu zakona o budžetima unese rok, i to 1 oktobar, do koga bi Savezno izvršno veće bilo obavezno da Skupštini podnosi predlog budžeta za iduću godinu. Ja sam bio jedan od onih koji su smatrali da Savezno izvršno veće treba obavezati da predlog saveznog društvenog plana podnosi Skupštini do 1 septembra, a predlog saveznog budžeta do 1. oktobra. Međutim, u Odboru za budžet i u Odboru za privredu Saveznog veća, a to je prihvaćeno i u Veću proizvođača, drugovi su se složili da takvu odredbu ne unose u ovaj zakon, ali su prihvatili to da dadu sugestiju Skupštini da ona donese posebnu odluku o roku do koga bi joj trebalo dostaviti na pretres predlog saveznog budžeta za 1955 godinu. Što se tiče plana za iduću, 1955 godinu, ne predlaže se ništa, jer, kao što znamo, odloženo je pretresanje na ovim sednicama Predloga zakona o društvenim planovima. Ja ne razumem ovu formulaciju u izveštaju da Odbor smatra da bi trebalo, koliko je god mogućno, obezbediti blagovremeno donošenje budžeta i u tom smislu daju sugestiju da Savezna narodna skupština donese posebnu odluku o roku do koga bi joj trebalo dostaviti predlog na pretres. Zašto odluku? Zašto nisu napravili predlog, jedan konkretan predlog koji bi Skupština usvojila da bismo se osigurali da bi za iduću godinu na vreme mogli da pretresemo budžet. Isto tako i Odbor za narodnu privredu mogao je izaći sa predlogom kome bi bio cilj da nam obezbedi da i Predlog saveznog društvenog plana za iduću godinu dobijemo blagovremeno.

Razmatrajući ovo pitanje sa nekim drugovima iz Saveznog izvršnog veća, koji nisu bili za to da se unosi ta obaveza i rok do 1 septembra za plan i 1 oktobra za budžet, saznao sam za jendu njihovu koncepciju, da di već od juna meseca Skupština dobila od Saveznog izvršnog veća izvesnu osnovu u formi teza, uglavnom osnovne linije saveznog društvenog plana za iduću godinu. U tom smislu odbori bi imali više vremena, nekoliko meseci, da o tome raspravljaju na bazi tih teza. Posle toga, ono što bi bilo usvojeno u odborima, a eventualno i na sednicama skupštinskih domova, otišlo bi Saveznom zavodu za plan, odnosno Saveznom izvršnom veću, odakle bi posle, kad se to razradi u detaljima, došao konačan predlog saveznog društvenog plana. Ako bi se ta koncepcija usvojila, onda bi, oni kažu, mogao i da se unese jedan krajnji rok u kome bi konačno predlog plana morao biti podnesen Skupštini.

Međutim, to je još u proučavanju, i ja ovde ne insistiram da u zakon uđe ova obaveza, ali smatram da bi i Odbor za privredu i Odbor za budžet mogli da predlože ove rokove za iduću godinu kao krajnje do kojih mogu podneti predlog saveznog društvenog plana i predlog budžeta.

Drugovi, ja imam još nešto da kažem o našim izveštajima uopšte. To je možda malo kasno. Ja ću kad budemo diskutovali o Predlogu zakona o budžetima, da stavim neke primedbe na način rada Odbora za budžet po ovom pitanju i na sam njegov izveštaj, jer vidim da tome ovde nema mesta.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Želi li još ko od narodnih poslanika reč? Ima reč narodni poslanik Kemal Sejfula.

Kemal Sejfula *(Izborni srez grad Skopje II, NR Makedonija):* Drugovi poslanici, u vezi ovoga što je drug Moša Pijade govorio o utvrđivanju rokova za donošenje planova i budžeta, i nas 16 narodnih poslanika, u smislu člana 143 Poslovnika Saveznog veća, predlažemo Saveznoj narodnoj skupštini da donese sledeću odluku *(čita):*

Predloge društvenog plana i budžeta dužna su Savezno izvršno veće i republička izvršna veća za 1955 godinu podneti svojim skupštinama najdalje do 1 oktobra ove godine.

Predlažemo ovu odluku zbog toga što, prvo, zakašnjavanje u donošenju planova i budžeta remeti normalno izvršenje budžeta i društvenih planova; drugo, zbog nepoznavanja instrumenata i visine koju oni zahtevaju, stvara se nenormalna situacija na tržištu; treće, gubi se vreme pripreme za izvođenje investi-

cione izgradnje, u proizvodnji, u preduzećima, srezovima i gradovima; četvrto, zakašnjenjem u donošenju planova i budžeta može da se nanese šteta privredi. Uzimajući sve to u obzir predlažemo da se fiksira taj rok do kada izvršna veća, Savezno i republička, treba da podnesu skupštinama društvene planove i budžete.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Pitam pretstavnika Saveznog izvršnog veća druga Momu Markovića da li želi da se izjasni. (*Vladimir Simić:* Diskusija nije završena! Ja bih molio reč).

Reč ima drug Vladimir Simić.

Vladimir Simić *(Izborni srez Beograd II, NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, ja sam došao na govornicu ga izrazim svoju skepsu, svoju sumnju u to da je ovaj predlog dobar.

Povodom inicijative i govora druga Moše Pijade, koji je pokrenuo to pitanje, hteo bih da kažem nekoliko reči o prvom pitanju.

Ja nisam među onima koji smatraju da je podela nadležnosti među odborima u poslovnicama najsrećnije sprovedena. Mislim da će u tom pogledu morati u dogledno vreme biti promena. Taj osećaj da tu nije baš sve moglo biti najnormalnije, da nije bilo moguće sve predvideti doprineo je da smo mi, intimno govoreći, u odborima rešili da sa poslovnicima odbora još ne idemo pred plenum, nego da to učinimo tek ujesen, posle nekoliko meseci prakse, kad budemo još bolje pogledali i uvideli da li poslovnici odgovaraju ili ne odgovaraju u punoj meri našim zamislima u vreme kada smo ih donosili.

Da li je Odbor za budžet ili Odbor za narodnu privredu u ovom slučaju bio nadležan to je vrlo precizno objašnjeno u poslovnicima, ali izgleda da su poslovnici istrčali pred naše potrebe. Ja podvlačim to da smo mi o budžetu i društvenom planu diskutovali u martu što nije normalna pojava. A zašto smo diskutovali u martu? To je svima drugovima narodnim poslanicima jasno, jer nije moglo biti drugačije, pošto su odbori bili izabrani posle 22 novembra i nije bilo moguće okončati sa budžetom i društvenim planom u vreme kako se to predviđalo.

Ali, sad nailazimo na drugo pitanje. Zašto u ovoj godini, zbog izuzetnih prilika, nismo bili u mogućnosti da o društvenom planu i budžetu diskutujemo u vreme kad je to normalno, kad se radi o kalendarskoj godini, mi sad treba da donesemo jednu odluku po sugestiji koju nam daje Odbor za budžet, bez konsultacije Saveznog izvršnog veća, i da njom fiksiramo datum do koga će ono biti dužno da podnese Skupštini i budžet i društveni plan. Meni se čini da mi istrčavamo ispred naših potreba i naše prakse i da bismo tako fiksirali stvari koje se u dinamičnom životu, i društvenom i političkom, koje se u izgradnji socijalizma ne mogu i ne treba tako strogo da fiksiraju.

Ja bih možda imao drugo mišljenje ako bismo prešli u budžetiranju na ekonomsku godinu. U tom bi slučaju, iako sam laik i te stvari potpuno ne razumem, ipak izgledalo jasnije zašto se traži da pre isteka ekonomske godine bude bezuslovno poslat Narodnoj skupštini i plan i budžet kako bi blagovremeno o njima diskutovali, ali kad se radi o kalendarskoj godini ja ne mogu da imam utisak da ona kao takva, iako vremenski znači jedan fiksan period, datumski i kalendarski fiksan, ali u pogledu privrede i razvoja ona nije fiksna, i ne očekujem da ćemo zakasniti, jer neće biti uslova koji su postojali. Sada su postojale okolnosti zbog kojih nije bilo moguće drugačije postupiti. Neću da izlažem kritici zašto smo pošli u izbore 22 novembra. Možda smo mogli ići u maju, kao što je bilo predviđeno, ali to nije bilo, to se nije bilo dogodilo i, prema tome, mišljenja sam da ova sugestija drugova narodnih poslanika, koja potiče sigurno iz izveštaja Odbora ili je ta ideja bila data, ne bi trebalo da se prihvati ili da tražimo da se Savezno izvršno veće preko odgovornog pretstavnika izjasni o tome da li smatra da će se predlog društvenog plana definitivno moći pred Skupštinom da pojavi septembra, a oktobra budžet. Meni se čini da to fiksiranje ne bi bilo praktično i ne bi bilo prihvatljivo.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Nisam hteo da ometam u reči narodnog poslanika druga Vladimira Simića, ali reč je bila o budžetu i zato sam bio pozvao druga Momu Markovića da se izjasni.

Ima reč drug Miloš Minić.

Miloš Minić *(NR Srbija):* Ne znam koliko sam u pravu, ali hteo bih da stavim primedbu u vezi sa Poslovnikom.

Drugovi narodni poslanici su predložili odluku a ne amandman. Ako bi to bio amandman onda se o njemu diskutuje u toku pretresa Predloga zakona o budžetima, jer se sada na dnevnom redu nalazi pretres Predloga zakona o budžetu. Mislim da bi se odlukom predloženom na sednici — formalno ništa ne menja što je sugestija data u izveštaju Odbora — trebalo postupiti po Poslovniku kao sa predlozima koji se čine na sednici. Ta odluka nije na dnevnom redu i mislim da se ne može sada ovde pretresati, nego bi je trebalo uputiti Odboru, tim pre što hitnost nije tražena. Mislim da treba da poslujemo po Poslovniku.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Da li želi još ko reč u vezi sa mišljenjem druga Minića? (*Moša Pijade:* Taj predlog odluke nije na dnevnom redu, i, prema tome, ne može se diskutovati). Znači nije potrebno ni član Saveznog izvršnog veća da se izjasni. (*Vladimir Simić:* Ja se izvinjavam, nisam hteo da govorim o tom predlogu, nego sam na to došao spontano povodom govora druga Moše Pijade o tim pitanjima).

Isto tako, i ja sam spontano otvorio diskusiju ne gledajući na Poslovnik, jer Poslovnik treba da služi nama a ne mi Poslovniku.

Da li još neko traži reč? (Ne javlja se niko).

Pošto se niko ne javlja za reč, mogli bismo pristupiti glasanju. Član 147 Poslovnika daje pravo pretsedniku da može odlučiti da li da se tekst predloga čita ili ne čita. Ja predlažem da se tekst ne čita nego da ga stavimo na glasanje u celini. *(Dr Jerko Radmilović:* Koliko se sjećam pretstavnik Izvršnog vijeća podnio je jedan amandman Skupštini.) *(Moša Pijade:* Amandman je sastavni deo predloga). *(Dr Jerko Radmilović:* Međutim, nije se izjasnio ni jedan od pretstavnika Odbora. Kad je pretstavnik Saveznog izvršnog veća Moma Marković pedložio amandman, koji je postao sastavni deo predloga, ja sma glasno pitao da li ko od izvestilaca želi da se izjasni. Niko se od njih nije javio. *(Moša Pijade:* Izvestioci treba da se izjasne). Ja sam pozvao i oni se nisu izjasnili. Stavljam predlog zakona na glasanje. *Dr Jerko Radmilović:* Amandman je tehnički pogrešan). Ko je *za*, molim neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). *(Dr Jerko Radmilović:* Ja sam se uzdržao zbog tehničke greške u amandmanu).

Objavljujem da je Predlog zakona o budžetu primljen. Želim da odgovorim drugu dr Jerku Radmiloviću. On je sekretar Zakonodavnog odbora, mogao je i on, a i drug dr Šnuderl, da vidi amandman, a ne da se to postavlja ovde u Skupštini.

Prelazimo na treću tačku dnevnog reda: pretres Predloga budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije (savezni budžet) za 1954 godinu.

Dozvolite mi da pre pretresa, pozivajući se na Poslovnik, progovorim nekoliko reči, mada izgleda da nema drugog izlaza.

Član 149 Poslovnika kaže *(čita):*

Predlog saveznog budžeta pretresa se najpre u načelu a zatim po partijama. Amandmani se podnose za vreme pretresa po partijama. Glasanje o predlogu sveznog budžeta vrši se najpre po partijama, a zatim u celini. O amandmanima se glasa pre glasanja o odgovarajućoj partiji predloga budžeta na koju se amandman odnosi«.

Dakle, kao što vidite, sam Poslovnik veže nas da glasamo po partijama. A u ovoj knjizi ima 286 partija. Svakako bi bolje bilo da mesto toga glasamo po razdelima, a kad glasamo po razdelima svaki poslanik može uzeti reč po svakom razdelu. Ali zasad to po Poslovniku nije mogućno.

Otvaram pretres u načelu. Ko želi reč? Ima reč narodni poslanik drug Moša Pijade.

Moša Pijade *(Izborni srez Beograd I, NR Srbija):* Ja bih stavio primedbu na izveštaj Odbora za budžet. On je napravljen na jedan malo neuobičajen način kako dosad nije pravljen nijedan izveštaj nijednog odbora.

U tom izveštaju ima napred jedan deo koji nije određen — izostavljeno je rimsko jedan na početku, a zatim ima rimsko dva. Tu se govori o tome šta je i kako je Odbor radio, a na strani 7 potpisani su pretsednik, sekretar i članovi odbora. To oni smatraju kao svoj izveštaj i kažu: »Dostavljajući ovaj izveštaj, molimo narodne poslanike ovog doma da se predloženi budžet sa amandmanima, ispravkama i dopunama primi«. A onda, iza toga, dolazi nešto što se zove »prilog uz izveštaj Odbora za budžet« i tu su tek zabeležene sve izmene i dopune koje je Ondbor usvojio. Kad bi otpao prvi deo izveštaja, koji je potpisan, i da su drugovi dali samo ovo drugo, čovek bi mogao da se složi s tim kao sa jednim pravilnim poslom. Upravo one izmene i dopune koje se unose u predlog budžeta ostale su kao nekakav nepotpisan predlog umesto da čine bazu, čak i glavni deo izveštaja.

U prednjem delu izveštaja može nas Odbor obavestiti o čitavom toku svog rada, o važnim promenama koje je on usvojio, o nečemu što je odbio da prihvati itd., ali bezuslovno mora zabeležiti u samom izveštaju, koji se potpisuje sve one promene koje je on kao Odbor uneo. Dakle, to je jedna omaška.

Ali u tom dodatku bilo je i takvih krupnih grešaka, koje su onda naknadno ispravljane onim dodatkom. Sa tim dodatkom uopšte se Skupštini desio maler da su daktilografi pretvorili milione u milijarde i da bi šest pretsednika odbora Saveznog veća primili 1.517,000.000 dinara plate. Onda su to povukli i otkucali novi. Ali u tome su napravljene druge, nove greške. Umesto da bude: »Potpretsednik Odbora za narodnu privredu 252.000 dinara« oni su stavili »Pretsednik odbora«. Međutim, pretsednik odbora nalazi se tamo gde su šest pretsednika odbora, a ovde se zbilja radi o potpretsedniku Odbora za narodnu privredu, jer je on jedini potpretsednik za koga se Administrativni odbor složio da mu treba odrediti mesečnu nagradu.

Zatim, tu ima još izvesnih grešaka... *(Mitar Bakić:* Ko je načinio te greške?) Nešto Odbor, a nešto administracija. *(Mitar Bakić:* Mi imamo originalni izveštaj iz koga se vidi da to nisu greške Odbora). Kad se govori o narodnim poslanicima, to nije tačno rečeno. Ovde se radi o članovima Saveznog veća, a ne i o članovima Veća proizvođača. Mesečnu nagradu od 30.000 dinara primaju samo članovi Saveznog veća a ne i članovi Veća proizvođača. To je greška Odbora.

Greška administracije jeste što su reč »naknada za izgubljenu zaradu« pretvorili u »nagrada za izgubljenu zaradu«. Međutim, greška je Odbora što je u svojoj ispravci pomešao dnevnice, paušale i te naknade za izgubljenu zaradu, a nije pomenuo naknadu za troškove

i naknadu za izgubljenu zaradu članova Veća proizvođača, jer se to tiče samo njih, a dnevnice i paušali tiču se svih poslanika bilo iz jednog, bilo iz drugog doma. To je trebalo raščistiti i čisto uneti ovde. To je greška i Odbora i tu treba amandmanom, ispravkom samog Odbora da se to popravi.

Na kraju izveštaja stoji *(čita):* »U partiji 11—52 pozicija 1 osnovne plate — predviđene su plate za stalne funkcije u Skupštini i to: pretsedniku Savezne narodne skupštine po 40.000 dinara mesečno, potpretsednicima po 30.000 dinara mesečno, pretsedniku Saveznog veća i sekretaru Savezne narodne skupštine po 30.000 dinara mesečno, zatim pretsednicima odbora: za spoljne poslove, za organizaciju vlasti, za narodnu privredu, za prosvetu i za zakonodavstvo i potpretsedniku Odbora za narodnu privredu po 30 dnevnica mesečno; sekretarima pomenutih odbora po 20 dnevnica mesečno; potpretsednicima Odbora za budžet, za pretstavke i žalbe i administrativnog odbora po 20 dnevnica mesečno; i sekretarima ovih odbora po 15 dnevnica mesečno«.

Drugovi koji su to radili nisu dovoljno vodili računa o tekstu odluke koju je Skupština donela o nagradama, naknadama i platama za stalne funkcije poslanika Savezne narodne skupštine. Dnevnica po tom aktu iznosi 1300 dinara i plaća se svakom poslaniku bilo kog doma kad iz unutrašnjosti dođe na zasedanje Skupštine u Beograd. To je dnevnica. A ono što dobijaju članovi odbora kad rade na sednicama Odbora, to se ne zove dnevnica, nego se to zove »nagrada za rad u odboru«. U toj Odluci se kaže da pretsednik i sekretar čiji je rad u odboru neophodan primaju za rad u odboru stalnu mesečnu nagradu u iznosu od 10 do 30 dnevnih nagrada. A ona iznosi 700 dinara a ne 1300.

Ne bi trebalo da se dešavaju takve greške. I uopšte je i Administrativni odbor, kad je slao Odboru za budžet svoj predlog, sve te greške i sam činio i nije ni postupao odmah onako kako ta odluka Skupštine zahteva.

Što se tiče primedbe druga pretsednika o načinu pretresa, ja mislim da ne treba sada da izazivamo Dom na novo kršenje Poslovnika, ne zbog toga, drugovi, što smatram da bih ja trebalo da budem nekakav čuvar odredaba Poslovnika, nego zato što mislim da je potpuno pravilno da pretres predloga budžeta nije nikad pravilan ako se ne ide po partijama, i da nema smisla postupati drukčije. I ne može da bude drukčije; nigde u svetu nema drukčijeg glasanja, po razdelima, radi skraćivanja vremena. Budžet — to su milijarde, milioni; hoćemo li ih dati za ovo ili za ono. Od toga zavisi rad i život institucija u toku čitave godine. Sasvim razumljivo što smo u Poslovnik uneli da se pretres vrši po partijama i što se glasa po partijama. I neka ih je 286, ali tako treba da bude. Mislim da u samoj tehnici pretresa treba ići izvesnim logičnim redom, iako on nije predviđen Poslovnikom da prvo pretresamo rashode, onda prihode, jer je to logično. Utvrđujemo rashode, onda tražiš izvore, i na kraju predlog zakona o budžetu koji ima 10 paragrafa, a shvatimo ga kao jedan razdeo, o kome se može glasati član po član, jer je svega 10 članova. To je logični rad: prvo rashodi, pa prihodi i na kraju Predlog zakona o budžetu. Predlažem drugu pretsedniku da prihvati takav način rada.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Zadržavam sebi to pravo. Želim da objasnim da kad se glasa o razdelima ne isključuje se diskusija o partijama pa bilo to milioni ili milijarde, to je isto. Ne isključuje se nikome nikakvo pravo, ni jednom članu Doma ne oduzima se pravo da diskutuje o svakoj partiji, o svakom razdelu. Ovde se radi o 286 ili o 49 puta, koliko treba glasati, radi se o jednoj tehnici koja mi stvarno izgleda suvišna. Ja ostajem pri svom gledanju. *(Moša Pijade:* Molim da ostanete pri Poslovniku, druže Pretsedniče). (Smeh). Ja sam pri Poslovniku, ali moje je pravo da obrazložim stav. Molim poslanika da izađe na govornicu, ako želi da govori. Ko želi dalje reč u pretresu budžeta u načelu. Ima reč drug Apostolski, izvestilac Odbora za budžet.

Izvestilac Odbora za budžet **Mihajlo Apostolski** *(Izborni srez strumički, NR Makedonija).* Drugovi narodni poslanici, ja bih rekao samo u vezi diskusije narodnog poslanika druga Moše Pijade. Ja prihvatam da naš izveštaj ima mnogo tehničkih nedostataka. Ali ja bih hteo odmah da napomenem dva uzroka koje treba otkloniti da ne bi ubuduće bilo tih tehničkih nedostataka. Prvo, potrebno je bilo vremena da se sve te stvari bolje srede, i drugo, ja molim druga Pretsednika Narodne skupštine da se tehnički aparat u Narodnoj skupštini organizuje tako da on pravi malo manje tehničkih grešaka. (Smeh). U samom izveštaju . . . *(Moša Pijade:* Više je vaših grešaka).

Pretsednik **Vlada Zečević:** Nemate reč druže poslaniče. (Smeh).

Izvestilac Odbora za budžet **Mihajlo Apostolski** (nastavlja): Postoje u našem izveštaju cifre, u originalu su one dobre, ali prilikom prepisivanja i umnožavanja desile su se izvesne greške. U originalu tačno stoji »potpretsednik«, a ne »rpetsednik« itd. To je tehnička stvar. Sa te strane primam primedbe druga Moše Pijade. Naš će Odbor nastojati da tih grešaka nema, ali želimo da i tehnički aparat bude pojačan, i to je važna stvar.

Drugo, u vezi načelne diskusije o predlogu budžeta, ja prihvatam predlog rada koji je dao drug Moša Pijade, predlog da se prvo diskutuje o rashodima zatim o prihodima, i naposletku o Predlogu zakona o budžetima.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Želi li još ko reč u načelnoj diskusiji. *(Vladimir Simić:* Molim za reč). Ima reč Vladimir Simić.

Vladimir Simić *(Izborni srez Beograd II, NR Srbija):* Drugovi i drugarice, ja se ne bih izjašnjavao o ovom pitanju: partije ili razdeli, zasada je situacija da idemo po Poslovniku, to jest po partijama. U načelnoj diskusiji hteo bih da kažem nekoliko reči o jednoj drugoj stvari. Moje lično mišljenje je da diskusija o budžetima ne može sada da se animira, i ja ne verujem da će ona moći da postane življa, da se otvori življa diskusija o budžetu. Zašto? Mi smo već prihvatili društveni plan. Društveni plan je sastavljen tako da se u njemu uglavnom govori o svim stavkama koje se nalaze i u budžetu. Ja sam prilikom ovoga rada utvrdio da postoje dva shvatanja među drugovima. Jedni smatraju da je osnov, da je glavni društveni plan, a drugi smatraju da je to u pogledu materijala, u pogledu cifara budžet. Međutim, i jedno i drugo se radi na godinu dana. To predviđanje, ukoliko se radi o predviđanju i o planiranju, i budžet je za godinu dana i društveni plan je za godinu dana. I po logici stvari, silom prilika sve se nalazi i u jednom i u drugom materijalu. Društveni plan u početku konstatuje da Jugoslavija, Federativna Narodna Republika Jugoslavija u današnjoj svojoj fazi razvitka može da podnese, recimo, toliko i toliko tereta, po svim službama državne uprave i inače po celokupnoj svojoj privredi. I u društvenom planu se dalje govori o tome gde će i u kome pravcu činiti napore za ostvarenje toga programa, ali i u državnom budžetu ima reči o tome. U tom slučaju i mi bismo ovde u Skupštini mogli da vodimo tu diskusiju. Govoreći u načelu, kao stvari za razmišljanje, o ova dva shvatanja, ja mislim da naša diskusija o državnom budžetu, bilo po partijama bilo po razdelima, sasvim svejedno, u celini ne može da se animira iz razloga što smo sve to već prihvatili i u konkretnim sumama izglasali. Danas ne može više biti nikakve promene u državnom aparatu. To sam hteo da kažem samo radi razmišljanja o budžetu.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Ko još želi reč u načelnoj diskusiji? (Niko ne želi reč). Prelazimo na pretres u pojedinostima. Pre početka sednice ja sam se dogovorio sa pretsednikom drugom Pijade i sa izvestiocem drugom Apostolskim, da ovaj predlog, koji je dao drug Pijade, predložimo Domu da ga usvoji i da posle toga pređemo na pretres rashoda, prihoda i onda na pretres budžeta po članovima. Prima li Veće ovaj predlog? (Prima). Prema tome, prelazimo na pretres u pojedinostima. Molim druga izvestioca Apostolskog da o promenama koje su nastale u pogledu rashoda obavesti Savezno veće.

Izvestilac Odbora za budžet **Mihajlo Apostolski** *(Izborni srez strumički, NR Makedonija):* Drugovi narodni poslanici, pošto ima mnogo amandmana sa drugom Pretsednikom smo se dogovorili da objasnim one izmene koje su nastupile i u vezi sa amandmanima, a ne samo koje su nastale u radu odbora. Sada je na redu razdeo 9, »Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane«, koji amadmanom postaje razdeo 5, a koji se, kako sam već u izveštaju napomenuo, povećava za dve milijarde 700 miliona dinara. Ukupna suma starog razdela 9 iznosi 166 milijardi 700 miliona dinara. Obrazloženje za ovo dao sam u izveštaju. Na ovaj razdeo član Saveznog izvršnog veća, drug Moma Marković, ima amandman.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Rič ima član Saveznog izvršnog veća, drug Moma Marković.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Momčilo Marković** *(Izborni srez podunavski, NR Srbija):* Drugovi i drugarice, ovaj amandman na raniji razdeo 9 a sada razdeo 5, na rashode Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane, tehničke je prirode i u njemu se samo detaljizuju rashodi. Amandman glasi *(čita):*

I deo — Investicije u privredi — — — — — — — Din.	6.000,000.000
Glava I — Sekretarijat	
Partija 6—50 plate i dodaci — — — — — — — Din.	18.820,000.000
Partija 6—50a Operativni rashodi — — — — — Din.	2.274,000.000
Partija 6—50b Funkcionalni rashodi — — — Din.	139.606,000.000
U k u p n o 5 Razdeo Din.	166.700,000.000

Pretsednik **Vlada Zečević:** Molim druga izvestioca Apostolskog da se izjasni.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** Ja prihvatam podneti amandman.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram diskusiju o partiji 6—50. Ko želi reč? (Niko). Stavljam na glasanje razdeo 5, zajedno sa amandmanom koji je podneo drug Marković. Ko je *za* ovaj razdeo 5, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Prema tome, objavljujem da je razdeo 5 usvojen. Prelazimo na naredni razdeo — Savezna narodna skupština. Molim druga izvestioci da se izjasni.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** Izmene koje su učinjene podeljene su drugovima narodnim poslanicima. Razdeo 10 postaje po amandmanu razdeo 1. Partija 8—51 ostaju bez promena. Partija 11—52 menja se i kod plata službenika povećava se za 2,714.000 dinara. To su plate skupštinske straže. To je pozicija 1, a ukupno partija 11—52 iznosi 209,530.000 dinara. Pozicija u partiji 11—52 raščlanjena je i to je po-

deljeno narodnim poslanicima, pa, prema tome, predlažem da to ne čitam.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Da li se usvaja predlog druga Apostolskog, da se ne čita ova pozicija? (Usvaja).

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U partiji 11—53 pozicija 2, materijalni rashodi, povećava se za 220, tako da ukupno partija iznosi 30,563.000.

U partiji 11—54 povećava se pozicija I za 17,021.000 i pozicija 3 za 1,703.000. Ukupno ovaj razdeo iznosi 32,318.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram diskusiju o partijama: 11—51, 11—52, 11—53, 11—54. Ko želi reč po ovim partijama? (*Moša Pijade:* Kako glasi naslov za partiju 11—54, pozicija »dnevnice i paušali narodnih poslanika«? Rečeno je samo da je to povećano).

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** Veće se složilo da to ne čitam.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Stavljam na glasanje partiju 8—51. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Prema tome, partija 8—51 je usvojena. Otvaram diskusiju o partiji 11—52. Ko želi reč? (Niko). Stavljam na glasanje partiju 11—52. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava? (Niko). Prema tome, partija 11—52 je usvojena.

Otvaram pretres o partiji 11—53. Ko želi reč? (Niko). Stavljam na glasanje partiju 11—53. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava? (Niko).

Otvaram diskusiju o partiji 11—54. Ko želi reč? (Niko). Stavljam na glasanje partiju 11—54. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava? (Niko). Prema tome, usvojena je partija 11—54.

Prelazimo na razdeo 11, partija 11—55. Ko želi reč? (*Moša Pijade:* To je razdeo 3).

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** To postaje razdeo 2.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Stavljam na glasanje partiju 11—55. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava? (Niko). Usvojena je partija 11—55.

Otvaram diskusiju o partiji 11—56. Ko želi reč? (*Moša Pijade:* Molim za reč). Reč ima Moša Pijade.

Moša Pijade (*Izborni srez Beograd I, NR Srbija):* Radi se o glasanju. Kada glasamo treba da znamo o čemu glasamo. Pošto je promenjen broj razdela, neka nam se kaže i promenjeni, novi broj. Nema smisla da glasamo o 11 razdelu kada je on postao drugi razdeo. To važi i za vas. Kada se radi o drugom razdelu, koji je u ovoj knjizi bio je 11, molim da se to kaže.

Drugo, kada glasamo o partijama, o partiji 11—55, držeći knjigu pred sobom, jer po knjizi idemo, mi glasamo o izdacima ličnim, funkcionalnim, položajnim, honorarnim, o doprinosu za socijalno osiguranje. Da li je tu šta izmenjeno, druže Apostolski? (*Mihailo Apostolski:* Nisam čuo.) Da li je šta izmenjeno u drugom razdelu. (*Mihajlo Apostolski:* Nije ništa). Smatram da je potrebno reći da u drugom razdelu, ranije 11, nema nikakvih predloženih izmena. Treba to reći da znamo, a u onom razdelu gde ima izmena, neka se kaže u čemu su te izmene.

Ja mislim da bi drug Apostolski trebalo da stoji pred govornicom da bi nam stalno objašnjavao gde je šta izmenjeno.

Pretsednik: **Vlada Zečević:** Iako sam malopre rekao da ne treba govoriti promene naziva razdela, ja predlažem da Dom usvoji predlog druga Pijade da se kaže broj razdela, odnosno novi promenjeni broj.

Drugo, sporazumeo sam se sa izvestiocem da gde god ima izmena da ih on objasni Domu, da nam izloži u čemu su te izmene, a gde nema izmena da se to ne govori, jer knjigu ste dobili i molim da izvolite pratiti.

(*Radivoje Davidović:* Ako se i broj izmenio, ako je bio 11, a sada je 2, onda je i to promena). Idemo dalje. Prelazimo na raniji razdeo 11, sada 2, partiju 11—55, 11—56. Želi li ko reč? (Niko se ne javlja). Stavljam partiju 11—56 na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je usvojena partija 11—56.

Otvaram pretres o partiji 11—57, Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam na glasanje partiju 11—57. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Usvojena je i partija 11—57 — funkcionalni rashodi.

Prelazimo na raniji razdeo 12 sada razdeo 3 — Savezno izvršno veće. Reč ima izvestilac drug Apostolski.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** Drugovi narodni poslanici, vi ste dobili naknadno kao prilog tabelu u kojoj su izneti novi razdeli. To su razdeli koji su već uneti u amandman, ali u kojima su nastupile nove promene.

Ja ću reći kako se menjaju ti razdeli: 1, 2, 3, i 4 postaju 10, 11, 12 i 13; 5 postaje 9, a od 6 pa nadalje ide se redom, odnosno raniji 14 to je sada 6, raniji 15 je sada 7 i tako dalje po redu.

Tu se radi samo o izmeni redosleda. Sve su ove izmene nastupile usled naknadno usvojenih amandmana, a koje su dobrim delom posledica izmene člana 3 Zakona o budžetima, koji smo primili, jer je struktura budžeta u celini izmenjena. Ranije je bio budžet privrede, budžet administracije, a sada je sve to izme-

njeno. Usled društvene rezerve u iznosu od 9 milijardi dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Čuli ste izvestioca i promene koje su unesene u amandmane. Da li ko želi reč? (Niko se ne javlja).

Otvaram pretres po partiji 8—58. Želi li ko reč? (Niko se ne javlja). Stvaljam na glasanje partiju 8—58. Ko je *za* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Partija 8—58 je usvojena.

Otvaram pretres o partiji 8—59. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Stavljam na glasanje partiju 8—59. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv? (Nema).* Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Usvojena je i partija 8—59.

Otvaram pretres o partiji 8—60. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Stavljam na glasanje partiju 8—60. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je usvojena i partija 8—60.

Otvaram pretres o partiji 8—61. Ko želi reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za?* (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 8—61 je usvojena.

Otvaram pretres o partiji 9—62. Ko želi reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 9—62 je usvojena.

Otvaram pretres partije 11—63. Želi li ko reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* molim da digne ruku. (Svi dižu ruku). Hvala. Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—63 je usvojena.

Otvaram pretres partije 11—64. Želi li ko reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za,?* (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Usvojena je partija 11—64.

Otvaram pretres partije 11—65. Želi li ko reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za?* (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava? (Niko). Usvojena je partija 11—65, i razdeo III ceo.

Prelazimo na razdeo ranije XIII sada IV — Savezni vrhovni sud. Pošto i ovde ima promena, molim izvestioca da podnese predlog promene. (*Mitar Bakić:* Predlažem da se čitaju imena ovih razdela). Čitao sam.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U razdelu XIII partija 11—66 nema izmene. U partiji 11—67 na poziciji 2 ima izmene: povećava se za 300.000, tako da ta suma sada iznosi 1,200.000 dinara, a cela partija iznosi 1,940,000, ceo razdeo 18,292.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Čuli ste izvestioca o promeni koja treba di se izvrši. Otvaram pretres o IV razdelu, partija 11—66. Ko želi reč? (Niko). Stavljam na glasanje partiju 11—66. Ko je *za,* molim da digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—66 je usvojena.

Otvaram pretres partije 11—67. Želi li ko reč? (Niko). Pošto niko ne želi reč, stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se uzdržava od glasanja? (Niko). Usvojena je partija 11—67.

Prelazimo na raniji 14 a sada 6 razdeo — Državni sekretarijat za inostrane poslove. Ovde nema nikakvih izmena. Prema tome, otvaram pretres o 6 razdelu, partiji 7—68. Ko želi reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* molim da digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Usvojena je partija 7—68.

Otvaram pretres partije 8—69. Ko želi reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za?* (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Usvojena je partija 7—69.

Otvaram pretres partija 8—70. Želi li ko reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za?* (Svi dižu ruku). Hvala. Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Izglasana je partija 8—70.

Otvaram pretres partije 8—71. Želi li ko reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* molim neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Usvojena je partija 8—71.

Otvaram pretres o partiji 8—72. želi li ko reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje, pošto se niko ne javlja za reč. Ko je *za?* (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Usvojena je partija 8—72.

Otvaram pretres partija 8—73. Želi li ko reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za?* (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Usvojena je partija 8—73.

Otvaram pretres o partiji 11—74. Želi li ko reč? (Niko). Pošto niko ne želi reč stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—74 je izglasana.

Otvaram pretres o partiji 11—75. Želi li ko reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Izglasana je partija 11—75.

Otvaram pretres o partiji 11—76. Ko želi reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* molim, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je

protiv? (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Izglasana je partija 11—76.

Otvaram pretres partije 11—77. Želi li ko reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč stavljam na glasanje ovu partiju. Ko je *za?* (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Izglasana je partija 11—77.

Otvaram pretres partije 11—78. Želi li ko reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Usvojena je partija 11—78.

Prekidam sednicu i određujem odmor od 15 minuta .

(Posle odmora)

Pretsednik **Vlada Zečević:** Pre nastavka rada molim da ostanu u sali samo narodni poslanici Saveznog veća i Veća proizvođača, a publiku sa galerije i ostale molim da napuste salu.

Pretsednik Veća proizvođača **Ivan Božičević** *(Izborni srez Zagreb III, NRH):* Molim da se objasni u čemu je stvar, da znaju drugovi.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Prekidam sednicu Saveznog veća. Rad ćemo nastaviti danas u 17 časova.

(Sednica je prekinuta u 13,10 časova).

(Nastavak u 17,15 časova)

Pretsednik **Vlada Zečević:** Nastavljamo rad.

Konstatujem da sednici prisustvuje dovoljan broj poslanika koji je predviđen Poslovnikom i da možemo nastaviti rad.

Prelazimo na 15 razdeo — Državni sekretarijat za unutrašnje poslove.

Otvaram pretres o partiji 7—79. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 7—79 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—80 — Plate i dodaci. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—80 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—81 — Operativni rashodi. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko) Objavljujem da je partija 8—81 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—82 — Funkcionalni rashodi. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—82 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—83 — Plate i dodaci. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—83 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—84 — Operativni rashodi. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—84 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—85 — Funkcionalni rashodi. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija od 11—85 usvojena.

Prelazimo na raniji 16 razdeo sada 8 — Državni sekretarijat za poslove narodne privrede.

Pre nego što pređemo na pretres dajem reč izvestiocu Odbora za budžet.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** Drugovi narodni poslanici, usled izmene u članu 3 Zakona o budžetima, dotacije privredi, namesto onog kako su ranije bile predviđene, ubačene su sada ovde, tako da se u ovom razdelu, ranije 16 sada 8, otvara novi deo, nova partija: Dotacije privredi.

Partija 2—75a — Dotacije privredi — u sumi 9 milijardi 492 miliona dinara.

Sve ostale partije i glave ostaju nepromenjene. Konačna cifra ovog razdela iznosi 9.571,725.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 11—86. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—86 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—87. Ko želi reč? (Ne javlja se niko) Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema) Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko) Objavljujem da je partija 11—216 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—88. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—88 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—89. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—89 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—90. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—90 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—91. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—91 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—92. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Neko). Objavljujem da je partija 11—92 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—93. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—93 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—94. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—94 usvojena.

Prelazimo na raniji 17 razdeo sada 9 — Državni sekretarijat za poslove opšte uprave i budžet. Pošto i tu ima izmena dajem prvo reč izvestiocu Odbora za budžet.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U ranijem razdelu 17 sada 9 nastupile su slične izmene usled amandmana i predloga koji su usvojeni u Odboru. Prvo, otvara se novi deo, Deo 6 — Dotacije privredi.

Partija 2—94a — Dotacije privredi 600 miliona dinara. Partija 8—95 ostaje nepromenjena.

Otvara se novi deo, Deo 9 — Socijalno staranje.

Partija 9—95a — Dotacije za spomenice, Ordene narodnog heroja, zatim Karađorđevu zvezdu i druge 340 miliona dinara. U delu 11 partija 11—96, povećava se pozicija 1 za 5,300.000 dinara, tako da partija 11—96 iznosi 22,075.000 dinara.

U partiji 11—97 povećava se pozicija 7 za tri miliona dinara, tako da cela partija iznosi 11,625.000 dinara.

U partiji 11—98, povećava se pozicija 4 za 1,415.000 dinara, tako da cela partija iznosi 10,477.000 dinara.

Partije 11—99 i 11—100 ostaju takođe nepromenjene.

U partiji 11—101, povećava se pozicija 1 na 610.000 dinara, a pozicija 5 na 272.000 dinara, tako da cela partija iznosi 882 miliona dinara.

Otvara se novi deo, Deo 10. Partija 11—101a — Obaveze za unutrašnji zajam 11 milijardi 600 miliona dinara. Partija 11—101b — Obaveze po međunarodnim zajmovima 1 milijarda 200 miliona dinara. Naknada za nacionalizovanu imovinu strancima 20 miliona. Tako ukupno ovaj razdeo iznosi 4 milijarde 702 miliona 428 hiljada dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 2—94a. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 2—94a usvojena.

Prelazimo na partiju 8—95. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—95 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—96. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—96 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—97. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—97 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—98. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—98 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—99. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—99 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—100. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—100 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—101. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—101 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—101b. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu

ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja. (Niko). Objavljujem da je partija 11—101b usvojena.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o razdelu ranije 18, a sada 10 — Javno tužioštvo. Otvaram pretres o partiji 11—102. Želi li ko reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—102 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—103. Želi li ko reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—103 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—104. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—104 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—105. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—105 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—106. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—106 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—107. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema. Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—107 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—108. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—108 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—109. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—109 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—110. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje, Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—110 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—111. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—111 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—112. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—112 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—113. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—113 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—114. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—114 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—115. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—115 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—116. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—116 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—117. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—117 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—118. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—118 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—119. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—119 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—120. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—120 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—121. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—121 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—122. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—122 usvojena.

Prelazimo na raniji razdeo 19, sada 11 — Glavna državna arbitraža. Otvaram pretres. Ima reč izvestilac.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U ranijem razdelu 19, sada 11, Odbor je izvršio sledeće izmene: u partiji 11—123 pozicija 4 — Honorari — smanjeni su za 180.000, tako da ta pozicija iznosi ravno 1,000.000, a cela partija iznosi 14,902.000. U partiji 11—124 izvršene su izmene s tim što je na poziciju 4 dodato još 100.000 dinara, tako da iznosi 400.000 dinara, i na poziciju 6 dodato je još 500.000 dinara, tako da iznosi 1,500.000 dinara. Ta partija ukupno iznosi 2,686.000 dinara, dok ceo razdeo iznosi 17,278.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres. Želi li ko reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje partiju 11—123. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—123 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—124. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—124 usvojena.

Prelazimo na raniji razdeo 20, novi razdeo 12 — Savezno javno pravobranioštvo. Ima reč izvestilac.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U ranijem 20 razdelu, sada 12, u partiji 11—125 nema promena, u partiji 11—126 ima promena, i to: poziciji 2 dodaje se još 500.000 dinara i poziciji 5 još 280.000 dinara, tako da ukupno ova partija iznosi 4,072.000 dinara. U partiji 11—127 nema promena. Razdeo ukupno iznosi 11,109.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 11—125. Ko želi reč? (Niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—125 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—126. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—126 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—127. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—127 usvojena.

Prelazimo na raniji, kako stoji u štampanom tekstu, razdeo 21, sada razdeo 13 — Savezni zavod za privredno planiranje. Ima reč izvestilac Odbora za budžet.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U razdelu ranije 21 sada 13 ima promena samo u Institutu za produktivnost rada, jer je Odbor za budžet povećao partiju 8—133, poziciju 1, za naučno istraživački rad, još za 3 miliona, tako da ukupna suma iznosi 6,000.000 dinara. Ukupno partija 8—133 iznosi 6,200.000 dinara. Ceo razdeo se menja i, prema tome, iznosi 84,830.000.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 8—128. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—128 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—129. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—129 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—130. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—130 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—131. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—131 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—132. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—132 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—133. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—133 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—134. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na

glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—134 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—135. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—135 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—136. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—136 usvojena.

Prelazimo na razdeo 22, kako je u knjizi, a novi razdeo 14 — Savezni zavod za statistiku i evidenciju. Otvaram pretres o partiji 8—137. Želi li ko reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje ovu partiju. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—137 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—138. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—138 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—139. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—139 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—140. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—140 usvojena.

Prelazimo na razdeo 23, sada razdeo 15 — Uprava za spoljnu trgovinu. Otvaram pretres o partiji 7—141. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 7—141 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—142. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—142 usvojena

Prelazimo na partiju 11—143. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—143 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—144. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—144 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—145. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—145 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—146. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—146 usvojena.

Prelazimo na razdeo 24, sada 16 — Savezna uprava za ishranu. Otvaram pretres o partiji 11—147. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—147 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—148. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—148 usvojena.

Prelazimo na raniji razdeo 25, sada novi 17. — Uprava pomorskog i rečnog saobraćaja. Otvaram pretres. Ima reč izvestilac Odbora za budžet drug Apostolski.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U ranijem razdelu 25, sada 17 izvršene su neke izmene. Ja ću govoriti samo o partijama u kojima su izvršene izmene. U partiji 11—150, pozicija 6, suma od 1,750.000 smanjena je za 200.000, tako da ta partija iznosi 4,280.000. Dalje, izmene su izvršene u partiji 11—153. Pozicija 1 smanjena je za 100.000, pozicija 4 za 300.000 i pozicija 6 isto tako za 300.000. Ukupno partija 11—153 iznosi 6,300.000.

Dalje, u partiji 11—155 izvršene su sledeće izmene: pozicija 1 smanjena je za 1,300.000, a pozicija 4 za 580.000, tako da ova partija iznosi 74,258.000. Partija 11—156, pozicija 1, smanjena je za 200.000, i pozicija 6 za 200.000, tako da ova partija iznosi 10,105.000 dinara.

Drugih promena nema.

Ukupno ovaj razdeo iznosi 910,483.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 11—149. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu

ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—149 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—150. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—150 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—151. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—151 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—152. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—152 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—153. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—153 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—154. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—154 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—155. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—155 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—156. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—156 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—157. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—157 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—158. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—158 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—159. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—159 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—160. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—160 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—161. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—161 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—162. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—162 usvojena.

Prelazilo na partiju 11—163. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje ovu partiju. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—163 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—164. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku, (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—164 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—165. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je ova partija usvojena.

Određujem odmor od 5 minuta.

(Posle odmora)

Pretsednik **Vlada Zečević:** Drugovi, nastavljamo rad. Ustanovljujem prema Poslovniku da ima kvoruma. Prelazimo na raniji 26, a sada Razdeo 18 — Vazduhoplovstvo. Otvaram pretres o partiji 11—166. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—166 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—167. Ko želi reč? (Niko). Prelazimo na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—167 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—168. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu

ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—168 usvojena.

Prelazimo na raniji Razdeo 27, sada Razdeo 19 — Uprava carina. Otvaram pretres o partiji 7—169, u kojoj ima izmena i molim druga izvestioca da objasni.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U ranijem Razdelu 27, sada Razdelu 19 ima izmena. U partiji 7—169, pozicija 1 smanjuje se za 25 miliona dinara. To je bilo kod Uprave carina, jer oni nisu mogli da izrade projekte za građevinske radove. Pozicija 2 smanjuje se za 49 miliona dinara, jer ne mogu da nabave potrebna sredstva. Ukupna suma ove partije iznosi 146 miliona dinara. Ostale partije su nepromenjene i ceo Razdeo iznosi 367,679.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o ovom pitanju. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Prelazimo na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava? (Niko).

Otvaram pretres o partiji 11—170. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Prelazimo na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Otvaram pretres o partiji 11—172. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Prelazimo na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na raniji Razdeo 28, sada 20 — Uprava za državne i materijalne rezerve. Ovde ima izmena i molim izvestioca da ih objasni.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U ranijem razdelu 28, sada 20, u partiji 173, pozicija 1 povećava se za 10 miliona dinara, tako da ukupno iznosi suma 14,600.000 dinara. U partiji 11—174, pozicija 1 povećava se za 2 miliona dinara. Ukupna suma iznosi 16,500.000 dinara. U partiji 11—175, pozicija 8 povećava se za 29 miliona dinara i partija iznosi 34,250.000 dinara. Ceo razdeo iznosi 65,350.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o ovoj partiji. Traži li ko reč? (Ne javlja se niko). Prelazimo na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava? (Niko).

Prelazimo na pretres partnie 11—174. Ko traži reč? (Niko se ne javlja). Prelazimo na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—175. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Prelazimo na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku). (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—175 usvojena.

Prelazimo na raniji Razdeo 29, sada 21 — Savezna uprava za investicionu izgradnju. Ovde ima izmena. Molim izvestioca da objasni.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U ranijem razdelu 29, sada 21 ima izmena. S obzirom na izmene u Saveznom društvenom planu za 1954 godinu otvara se prvi deo — Investicije u privredi — 35,965,000.000 dinara. To je partija 1—175a. Otvara se sedmi deo — Investicije u administracija — partija 7—175b. Investicije u administraciji iznose 490,000.000 dinara. Ostale partije nisu menjane. Razdeo ukupno sada iznosi 36.462,974.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 7—175a. Ko je *za* ovu partiju, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava? (Niko). Objavljujem da je partija 7—175a usvojena.

Prelazimo na partiju 7—175b. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Ko je *za* ovu partiju, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 7—175b usvojena.

Prelazimo na partiju 11—176. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje ovu partiju. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—176 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—177. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—177 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—178. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—178 usvojena.

Prelazimo na ranije razdeo 30, sada razdeo 22 — Savezna geodetska uprava. U ovom razdelu ima promena i molim izvestioca da ih iznese.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U razdelu 30, sada 22 imamo sledeće izmene: otvara se novi deo 7 — Investicije u administraciji. Partija 7—178a — Građevinski radovi — 150 miliona dinara. Partija 7—178b. Za završenje izgradnje fotogrametrije — 19 miliona dinara. Ostale partije ostaju nepromenjene. Razdeo ukupno iznosi 148,645.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 7—178a. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Stavljam na glasanje partiju 7—178a. Ko je *za,* ne digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 7—178a usvojena.

Prelazimo na partiju 7—178b. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Imali ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 7—178b usvojena.

Prelazimo na partiju 8—179. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—179 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—180. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—180 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—181. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—181 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—182. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Imi li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—182 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—183. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—183 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—184. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—184 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—185. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—185 usvojena.

Prelazimo na razdeo 31 u štampanom tekstu, sada 23 razdeo — Uprava za ekonomsku i tehničku pomoć. I u ovom razdelu ima promena i molim izvestioca da nas obavesti.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U razdelu ranije 31 sada 23 postoje ove promene: u partiji 8—187, pozicija 1 smanjuje se za 2 miliona dinara.

Otvara se nova pozicija — dinarska protivvrednost za tehničku pomoć — od 100 miliona dinara. Tako ova partija ukupno iznosi 161,750.000 dinara.

Imamo promenu i u partiji 11—189. Pozicija 8 smanjuje se za 500.000 dinara. Ta partija iznosi sada 7,101.000 dinara.

Partija 11—190 smanjuje se za 1,000.000 dinara, tako da sada ukupno iznosi 3,658.000 dinara.

U ostalim partijama nema promena.

Ukupno ovaj razdeo iznosi 189,252.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 7—186. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Stavljam na glasanje partiju 7—186. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 7—186 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—187. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je ova partija usvojena.

Prelazimo na partiju 11—188. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—188 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—189. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—189 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—190. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—190 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—191. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11-191 usvojena.

Prelazimo na raniji razdeo 32, sada 24 — Savezna uprava hidrometeorološke službe.

Otvaram pretres o partiji 7—192. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Stavljam partiju 7—192 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 7—192 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—193. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—193 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—194. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—194 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—195. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—195 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—196. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—196 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—197. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—197 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—198. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja (Niko). Objavljujem da je partija 11—198 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—199. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—199 usvojena.

Prelazimo na ranije razdeo 33, sada 25 — Savezna uprava za veterinarsku službu. U ovom razdelu ima promena i molim izvestioca da nas obavesti.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U ovom razdelu ranije 33, sada 25, postoji promena samo u partiji 11—202. Tu se otvara nova pozicija 4: Troškovi za suzbijanje stočnih zaraznih bolesti — 4,000.000 dinara, tako da ta partija ukupno iznosi 5,450.000 dinara.

Razdeo ukupno iznosi 14,606.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 11—200. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—200 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—201. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—201 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—202. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—202 usvojena.

Prelazimo na razdeo ranije 34 sada 26 — Savezna uprava za zaštitu bilja. I tu ima promena i molim izvestioca da ih iznese.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U razdelu ranije 34, sada 26 imamo promenu u partiji 11—205. Otvara se nova pozicija 3 — Troškovi za suzbijanje biljnih zaraznih bolesti u iznosu od 4,000.000 dinara, tako da partija ukupno iznosi 4,251.000 dinara. Ukupno ovaj razdeo iznosi 12,028.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 18—203. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Stavljam partiju 18—203 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—204. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—204 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—205. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—205 usvojena.

Prelazimo na ranije 35, a sada 27 razdeo — Komisija za kulturne veze sa inostranstvom.

Otvaram pretres o partiji 8—206. Da li se ko javlja za reč? (Niko). Stavljam partiju 8—206 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 8—206 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—207. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Imi li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—207 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—208. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko), Objavljujem da je partija 11—208 usvojena.

Prelazimo na ranije 36, a sada 28 razdeo — Savezna komisija za standardizaciju.

Otvaram pretres o partiji 8—209. Da li se ko javlja za reč? (Niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se

ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—209 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—210. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—210 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—211. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—211 usvojena.

Prelazimo na ranije 37, a sada 29 razdeo — Vrhovna invalidska komisija.

Otvaram pretres partije 7—212. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 7—212 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—213. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—213 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—214. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—214 usvojena.

Prelazimo na ranije 38, a sada 30 razdeo — Komisija za vodoprivredu.

Otvaram pretres partije 11—215. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—215 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—216. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—216 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—217. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—217 usvojena.

Prelazimo na ranije 39, a sada 31 Razdeo — Jugoslovenska nacionalna komisija za Unesko.

Otvaram pretres o partiji 8—218. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—218 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—219. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—219 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—220. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—220 usvojena.

Prelazimo na ranije 40, a sada 32 razdeo — Jugoslovenska nacionalna komisija za poljoprivredu i ishrnau FAO.

Otvaram pretres partije 8—221. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—221 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—222. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—222 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—223. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—223 usvojena.

Prelazimo na ranije 41, a sada 33 razdeo — Jugoslovenska nacionalna komisija za međunarodnu organizaciju rada.

Otvaram pretres o partiji 9—224. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 9—224 usvojena.

Prelazimo na partiju 9—225. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 9—225 usvojena.

Prelazimo na partiju 9—226. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 9—226 usvojena.

Na redu je razdeo 42, sada 34 — Komisija za saradnju sa međunarodnim zdravstvenim organizacijama.

Otvaram pretres o partiji 10—227. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju

na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 10—227 usvojena.

Prelazimo na partiju 10—228. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 10—228 usvojena.

Prelazimo na partiju 10—229. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 10—229 usvojena.

Prelazimo na ranije 43, sada razdeo 35 — Nacionalni komitet za UNICEF.

Otvaram pretres partije 9—230. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 9—230 usvojena.

Prelazimo na partiju 9—231. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 9—231 usvojena .

Prelazimo na partiju 9—232. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 9—232 usvojena.

Prelazimo na ranije 44, sada razdeo 36 — Savezni ured za patente.

Otvaram pretres o partiji 8—233. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—233 usvojena .

Prelazimo na partiju 8—234. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—234 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—235. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—235 usvojena.

Prelazimo na razdeo 45, sada 37 — Savezni ured za mere i dragocene metale.

Otvaram pretres partije 11—236. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—236 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—237. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—237 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—238. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—238 usvojena.

Prelazimo na razdeo 46, sada 38 — Državna arhiva. U ovom razdelu ima promena. Molim izvestioca da pročita promene.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U razdelu 46, sada 38, ima promena u partiji 8—240. Poziciji 4 dodaje se 100.000 dinara, a poziciji 9 još 150.000 dinara, tako da ova partija ukupno iznosi 2,497.000 dinara. Ostale partije su nepromenjene. Razdeo ukupno iznosi 12,227.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 8—239. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, prelazimo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—239 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—240. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—240 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—241. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—241 usvojena .

Prelazimo na razdeo 47, sada 39 — Savezni zavod za narodno zdravlje.

Otvaram pretres o partiji 7—242. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 7—242 usvojena.

Prelazimo na partiju 10—243. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 10—243 usvojena.

Prelazimo na partiju 10—244. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na

glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je ova partija usvojena.

Prelazimo na partiju 10—245. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 10—245 usvojena.

Prelazimo na razdeo 48, sada 40 — Akademiski savet.

Otvaram pretres o partiji 8—246. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—246 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—247. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—247 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—248. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—248 usvojena.

Prelazimo na razdeo 49, sada 41 — Bibliografski institut.

Otvaram pretres o partiji 8—249. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—249 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—250. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—250 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—251. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—251 usvojena.

Prelazimo na razdeo 50, sada 42 — Savezni institut za zaštitu spomenika kulture.

Otvaram pretres o partiji 7—252. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 7—252 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—253. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—253 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—254. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—254 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—255. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja (Niko). Objavljujem da je partija 8—255 usvojena.

Prelazimo na razdeo 51, sada 43 — Invalidske prinadležnosti.

Otvaram pretres o partiji 9—256. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 9—256 usvojena.

Prelazimo na partiju 10—257. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 10—257 usvojena.

Prelazimo na razdeo 52, sada 44 — Muzej Nikole Tesle.

Otvaram pretres o partiji 8—258. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Objavljujem da je partija 8—258 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—259. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—259 usvojena.

Prelazimo na partiju 8—260. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8—260 usvojena.

Prelazimo na razdeo 53, sada 45. — Dotacije narodnim republikama.

U ovom razdelu ima promena i molim izvestioca da ih iznese.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U razdelu 53, sada razdelu 54, partija 12—261 menja se saglasno promenama u Saveznom društvenom planu, i to pozicija 1 — Dotacije NR Makedoniji — menja se na 3.987,000.000, a pozicija 2 — Dotacija NR Crnoj Gori — na 4.083,000.000 dinara. Ukupno ova partija iznosi 8.070,000.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 12— 261. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 12—261 usvojena.

Prelazimo na razdeo 54, sada 46 — Dotacije ustanovama sa samostalnim finansiranjem.

Ima promena. Molim izvestioca da iznese promene.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U razdelu 54, sada razdelu 46, partija 12—262 menja se u sledećem: pozicija 1 — Dotacija Radio Jugoslaviji — briše se i stavlja: »Dotacija prijemnom centru — 32,500.000«, tako da ukupno ova partija iznosi 172,701.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 12—262. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 12—262 usvojena.

Na redu je ranije razdeo 55, sada razdeo 47 — Dotacije privrednim organizacijama.

Otvaram pretres partije 12—263. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 12—263 usvojena.

U ranijem razdelu 56, sada razdelu 48 — Dotacije društvenim organizacijama ima promena. Molim izvestioca da ih iznese.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** Sam naslov ovog razdela menja se i glasi: »Dotacije društvenim organizacijama i ustanovama«. I partija 12—264 se menja. U poziciji 1 dodaju se još tri miliona dinara, tako da ukupno iznosi 19 miliona dinara. Poziciji 3 dodaju se još 32 miliona, tako da ukupno iznosi 40 miliona. Poziciji 9 dodaje se još 7,300.000, tako da ukupno iznosi 10,500.000. Poziciji 14 dodaje se još 24 miliona, tako da ona ukupno iznosi 34 miliona. Poziciji 27 dodaje se još 30 miliona, tako da ukupno iznosi 32,300.000. Poziciji 28 dodaju se još 2 miliona, tako da ukupno iznosi 6 miliona. Otvara se nova pozicija 32 — Dotacija Nacionalnom odboru FNRJ Međunarodne trgovinske komore — 1,260.000 dinara. Dotacija Udruženju rezervnih oficira 3 miliona, dotacija Glavnom lovačkom savezu FNRJ 8 miliona, dotacija Savezu Udruženja sportskih ribolovaca FNRJ 3 miliona, dotacija Higijenskom zavodu NR Hrvatske 7,500.000, dotacija Oceanografskom institutu u Splitu 30 miliona, dotacija Centru za rehabilitaciju invalida FNRJ 1.900.000 dinara, dotacija Radio Beogradu 100 miliona i dotacija Savezu udruženja veterinara 2 miliona. Sve ove nove dotacije imaju svoj novi razdeo, tako da ukupno ovaj razdeo 56 iznosi 523,460.000 dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o razdelu 48 — Dotacije društvenim organizacijama i ustanovama, partija 12—264. Želi li ko reč? *(Moša Pijade:* Može li ko da nam objasni zašto su pojedine dotacije date u ovolikim iznosima, zašto se daje ovoliko ovima ili onima. Da čujemo bar nešto o tome.) Molim pretstavnika Saveznog izvršnog veća da dâ potrebna obaveštenja.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Moma Marković:** Drugovi i drugarice narodni poslanici, mi smo imali masu zahteva od strane raznih društvenih organizacija i ustanova za dotacije da bi one mogle pravilno da funkcionišu. Mi smo čak odredili i jednu komisiju koja je prethodno pregledala sve te zahteve i zauzeli smo ovakav stav: da svim tim masovnim organizacijama damo onoliko sredstava, onoliku dotaciju, kolika je neophodna da bi one mogle pravilno da funkcionišu. Uglavnom, dotacije su date ne na rashode za administraciju, jer je taj aparat minimalan, čak tako minimalan da ga moraju i povećati. Uglavnom dotacije su davane, prvo, za neke izvanredne kongrese koje te organizacije nužno moraju da održe i koji vrlo mnogo koštaju, a one nisu u stanju da ih iz svojih sredstava finansiraju, zatim za neke međunarodne kongrese koji se održavaju u našoj zemlji, dalje za neke publikacije koje te društvene organizacije moraju da izdaju, a one to ne mogu iz svojih sredstava da plate. Naprimer, lekarska društva treba da izdaju razne stručne knjige, da održavaju kongrese, kao što su kongres ftiziologa, kongres ginekologa, itd. Ukoliko se interesujete, ja mogu da dam i detaljnije podatke, ali uglavnom to je linija koju smo sproveli. Recimo, — dotacija Vazduhoplovnom savezu Jugoslavije. Mi smo prvobitno predložili 8 miliona, računajući da će Jugoslovenska narodna armija dati novac, jer se uglavnom ona najviše interesuje za rad toga Saveza, pošto joj on priprema kadrove. Međutim, JNA im je dala materijalna sredstva u vrednosti od 400 miliona dinara za nabavku aviona i raznih modela, itd. Armija nije mogla pored toga da dâ nikakva novčana sredstva. A radi se o izdržavanju dve škole za pilote, itd. I mi smo naknadno predložili da im se poveća suma. Zato ste vi čuli da je ovde pročitano 40 miliona. To su veće sume. Onda, dotacija Radio Beogradu iznosi 100 miliona. Prilikom rasformiranja Radio Jugoslavije inostrane emisije prešle su na Radio Beograd. Međutim, Radio Beograd, pošto je preduzeće, ne može da pokrije te emisije za inostranstvo koje se uglavnom daju noću. Mi smo tačno proračunali da će ti troškovi iznositi oko 100 miliona i toliku smo dotaciju predvideli za Radio Beograd. I raznim drugim društvima, koja često svršavaju izvesne druge poslove, potrebne našoj zemlji, kao što su

dotacije inženjerima, ekonomistima itd. data su sredstva. To je, kao što rekoh, bila naša linija, i mi smo sve te zahteve stvarno sveli na minimum.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Pitam narodnog poslanika druga Mošu Pijade da li je zadovoljan odgovorom.

Moša Pijade *(Izborni srez Beograd I, NR Srbija):* Ja sam samo hteo da malo o tome govorimo . . .

Pretsednik **Vlada Zečević:** Pošto više niko ne želi da govori, prelazimo na glasanje. Glasamo o partiji 12—264. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Konstatujem da je partija 12—264 usvojena.

Prelazimo na raniji razdeo 57, sada razdeo 49 — Obaveze po budžetu i budžetski rezervni fond. Ovde ima promena. Molim izvestioca da obavesti Dom.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U razdelu 57, sada razdelu 49, nastupile su promene usled promena u Saveznom društvenom planu, i one ovako izgledaju: partija 13—265 ostaje nepromenjena; partija 13—266 menja se na dinara 4.159,169.000. Ukupno ovaj razdeo iznosi dinara 5.657,166.000.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje partiju 13—265. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 13—265 usvojena.

Prelazimo na partiju 13—266. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam ovu partiju na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 13—266 usvojena.

Obaveštavam Dom da smo po utvrđenom prethodnom dogovoru najpre završili rashode. Sada prelazimo na prihode. *(Nekoliko glasova:* A fondovi?) — Imamo još posebne fondove — predračun prihoda i rashoda — Fond za unapređenje carinske kontrolne službe, — rashodi 38,044.959 dinara. Stavljam na glasanje. Ko je *za?* (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržao? (Niko). Prihodi: 38,044.959 dinara. Otvaram pretres. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Konstatujem da je ovo usvojeno.

Prelazimo na predračun prihoda i rashoda Fonda za unapređenje društvene inspekcione službe — rashodi 6,170.115 dinara. Stavljam na glasanje. Ko je *za?* (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržao? (Niko). Prihodi: 6,170.115 dinara. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Konstatujem da je ovo usvojeno.

Pregled prihoda i rashoda posebnih fondova . . . *(Moša Pijade:* To ne treba, to je već izglasano!). Hvala.

Prihodi iz privrede — Tu ima promena. Molim izvestioca da obavesti Dom.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U prihodima, u partiji 1, prvi razdeo, porez na promet, smanjen je za 16 milijardi i iznosi 80.820 miliona. Ovo je cifra koja je prenesena iz Saveznog društvenog plana i za koju je već glasano.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o prvom razdelu. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Ko je *za* prvu partiju? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava? (Niko). Partija 1 je primljena jednoglasno.

Prelazimo na razdeo 2 — Porez na dobit — partija 2. Tu takođe ima promena.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U drugom razdelu, porez na dobit se povećava za 21.276 miliona, tako da ta suma iznosi 82.866 miliona dinara. Ukupno ovaj prvi deo — Prihodi iz privrede — iznosi 163.686 miliona dinara.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o drugom razdelu, partija 2. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje: ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 2 usvojena.

Prelazimo na partiju 3. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje: ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je treća partija usvojena.

Prelazimo na partiju 4. Ko želi reč? (Niko). Stavljam na glasanje: ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 4 usvojena.

Prelazimo na razdeo 3 — Državni sekretarijat za inostrane poslove, partija 5. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 5 usvojena.

Prelazimo na partiju 6. Ko želi reč: (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 6 usvojena.

Prelazimo na razdeo 4 — Državni sekretarijat za unutrašnje poslove — partija 7. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od

glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 7 usvojena.

Prelazimo na razdeo 5 — Državni sekretarijat za poslove opšte uprave i budžet, partija 8. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 8 usvojena.

Prelazimo na razdeo 6 — Savezni zavod za statistiku i evidenciju, partija 9. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 9 usvojena.

Prelazimo na razdeo 7 — Uprava za spoljnu trgovinu — partija 10. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 7 usvojena.

Prelazimo na razdeo 8 — Uprava pomorstva i rečnog saobraćaja — partija 11. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11 usvojena.

Prelazimo na partiju 12. Ko želi reč? (Niko). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 12 usvojena.

Prelazimo na partiju 13. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 13 usvojena.

Prelazimo na partiju 14. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 14 usvojena.

Prelazimo na partiju 15. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 15 usvojena.

Prelazimo na razdeo 9 — Uprava civilnog vazduhoplovstva — partija 16. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Konstatujem da je partija 16 usvojena.

Prelazimo na razdeo 10 — Uprava carina — partija 17. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 17 usvojena.

Prelazimo na razdeo 11 — Savezna geodetska uprava — partija 18. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava? (Niko). Objavljujem da je partija 18 usvojena.

Prelazimo na partiju 19. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 19 usvojena.

Prelazimo na razdeo 12 — Savezna uprava hidrometeorološke službe — partija 20. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 20 usvojena.

Prelazimo na razdeo 13 — Savezna komisija za standardizaciju — partija 21. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 21 usvojena.

Prelazimo na razdeo 14 — Savezni ured za patente — partija 22. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 22 usvojena.

Prelazimo n arazdeo 15 — Savezni ured za mere i dragocene metale — partija 23. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 23 usvojena.

Prelazimo na razdeo 16 — Bibliografski institut — partija 24. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 24 usvojena.

Prelazimo na razdeo 17 — Viškovi prihoda ustanova sa samostalnim finansiranjem — partija 25. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 25 usvojena.

Prelazimo na razdeo 18 — Viškovi prihoda posebnih fondova — partija 26. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 26 usvojena.

Prelazimo na 4 deo — Ostali prihodi — razdeo 1 — Razlika u cenama robe — 27 partija. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam

na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava? (Niko). Objavljujem da je partija 27 usvojena.

Prelazimo na razdeo 2 — Carine — partija 28. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava? (Niko). Objavljujem da je partija 28 usvojena.

Prelazimo na razdeo 3 — Prihodi od kazni — partija 29. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 29 usvojena.

Prelazimo na 4 razdeo — Prihodi ukinutih fondova — partija 30. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 30 usvojena.

Prelazimo na 5 razdeo — Povraćaj budžetskih sredstava iz prethodnih godina — partija 31. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za* ovu partiju, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 31 usvojena.

Prelazimo na razdeo 6 — Nepredviđeni prihodi — partija 32. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 32 usvojena.

Prelazimo na 5 deo — Sredstva iz zajmova — partija 33 i 34. Tu ima promena. Molim izvestioca da dâ Domu objašnjenja.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** I ovde su promene nastupile usled promena u Saveznom društvenom planu. U partiji 33 iznos se povećava za 2.650 miliona, tako da ta partija ukupno iznosi 35.965 miliona. Partija 34 se smanjuje za 9.373 miliona, tako da krajnji iznos ove partije iznosi 10.627 miliona.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o partiji 33. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za* ovu partiju, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava? (Niko). Objavljujem da je ova partija usvojena.

Prelazimo na partiju 34. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 34 usvojena.

Prelazimo na 6 deo — Deo inostranih sredstava i razlike u cenama robe u prometu sa inostranstvom . . . *(Moša Pijade:* Šesti ili osmi?)

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** Šesti. *(Moša Pijade:* Šta je onda ovo ovde?) To je staro.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Ovde ima promena. Molim izvestioca da obavesti Dom.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U 35 partiji nema promena.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Stavljam partiju 35 na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 35 usvojena.

Prelazimo na Predlog zakona o budžetu Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Saveznom budžetu) za 1954 godinu. Pretres ćemo vršiti član po član. Otvaram pretres o 1 članu. Molim izvestioca da obavesti o promenama.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** U Predlogu zakonskog teksta na osnovu usvojenih amandmana izvršene su sledeće izmene:

U prvom članu — Prvi deo — Savezni budžet — prva rečenica glasi: »Sa prihodima od dinara 260.114 miliona i sa rashodima od din. 260.114 miliona . . .«, tako da se ove cifre rashoda za privredu, za narodnu odbranu i za administraciju u tom članu brišu. Zatim, u drugom delu istog člana menjaju se cifre: »Sa prihodima od dinara 1.470,846.000 i sa rashodima 1.624,573.040, i sa viškom rashoda od 153,727.040 . . .«. To su izmene u članu 1.

U članu 2 izmene su u drugom redu: brojka 524,227.040 briše se i zamenjuje se cifrom 153,727.040.

U članu 5, drugi stav, u drugoj rečenici, briše se »Radio Jugoslavija« i stavlja »Prijemni centri«. Drugih promena nema.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Otvaram pretres o članu 1. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam član 1 na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je član 1 jednoglasno usvojen.

Otvaram pretres o članu 2. Želi li ko reč? (Niko se ne javlja). Stavljam član 2 na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je član 2 usvojen.

Prelazimo na član 3. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje član 3. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je član 3 jednoglasno usvojen.

Prelazimo na član 4. Želi li ko reč? (Niko se ne javlja). Stavljam član 4 na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je član 4 usvojen.

Prelazimo na član 5. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?*

(Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je član 5 usvojen.

Prelazimo na član 6. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je član 6 usvojen.

Prelazimo na član 7. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je član 7 usvojen.

Prelazimo na član 8. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je član 8 usvojen.

Prelazimo na član 9. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje član 9. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je član 9 usvojen.

Prelazimo na glasanje u celini Predloga budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Saveznog budžeta) za 1954 godinu. *(Mitar Bakić:* Izvestilac ima jedan predlog). Ima reč izvestilac drug Apostolski.

Izvestilac **Mihajlo Apostolski:** Drugovi narodni poslanici, pošto je Predlog budžeta za 1954 godinu, koji vam je dat u ovoj knjizi, usled velikog broja amandmana pretrpeo prilične izmene, jer su pojedini delovi iz prvog kraja knjige prebacivani na drugi, tako da smo usled tih promena bili prinuđeni da prilikom rada u Odboru upotrebljavamo i takve oznake kao naprimer 140a, 140b i tako dalje. Ako bi ostalo takvo numerisanje partija i razdela u budžetu, onda bi mogle da nastupe velike teškoće u poslovanju banaka, jer se može desiti da neko zaboravi da stavi oznaku »a«, a već to bi izazvalo teškoće u poslovanju. Zato predlažem Domu da se dâ ovlašćenje Zakonodavnom odboru da izvrši tehničku redakciju ovih brojeva... *(Jedan glas:* Odboru za budžet). — Oprostite, ne Zakonodavnom odboru, već dati ovlašćenje Odboru za budžet da izvrši tehničku redakciju ovih brojeva i to delova, razdela i partija koje su pretrpele izmene.

Molio bih da se o ovome raspravi pre glasanja.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Stavljam ovaj predlog na glasanje. Da li Dom prihvata ovaj predlog izvestioca? (Prihvata). Ima li ko *protiv?* (Nema). Objavljujem da je predlog izvestioca prihvaćen.

Stavljam Predlog budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Savezni budžet) za 1954 godinu na glasanje u celini. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je budžet Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Savezni budžet) za 1954 godinu usvojen u Saveznom veću.

Zaključujem... *(Moma Marković:* A Zakon o budžetu?) — To je sve jedna celina i već smo glasali.

Zaključujem današnju sednicu, a narednu zakazujem za sutra u 9 časova. *(Glasovi:* U deset). — Prihvatam vaš predlog i sednicu narednu zakazujem za sutra u 10 časova.

(Sednica je zaključena u 19,35 časova).

VEĆE PROIZVOĐAČA

7-ma SEDNICA

ODRŽANA 11 MARTA 1954 GODINE

SADRŽAJ:

Dnevni red:

1) Pretres Predloga zakona o budžetima,
2) Pretres Predloga budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Savezni budžet) za 1954 godinu,
3) Pretres Predloga zakona o izmeni čl. 45, 46, 47, 48 i 51 st. 2 Ustavnog zakona o osnovama društvenog i političkog uređenja Federativne Narodne Republike Jugoslavije i saveznim organima vlasti,
4) Pretres izveštaja Verifikacionog odbora o pitanju verifikovanja mandata Midhata Sarajlića.

Govornici: Ivan Božičević, Janez Hribar, Veljko Zeković (3 puta), Milan Stepanović, poverenik SIV Strahinja Dakić, (2 puta) Drago Čeh (2 puta), Vladimir Tufegdžić (2 puta), Božidar Nikolić (2 puta), Marija Jagodić, Milan Vukić, Nikola Radin, Josip Bosnar, Čedomir Jelenić, Žarko Župunski, Jovanka Čović, Ivan Janković, Đuro Savić i Isidor Brdarić.

PRETSEDAVAO:
PRETSEDNIK
IVAN BOŽIČEVIĆ

ZAPISNIČAR:
ANTON ŠTURM

Početak u 9,05 časova

Pretsednik **Ivan Božičević** *(Izborni srez Zagreb III, NR Hrvatska):* Otvaram sedmu sjednicu Vijeća proizvođača Savezne narodne skupštine. Zapisnik današnje sjednice vodiće narodni poslanik Anton Šturm. Molim narodnog poslanika Antona Šturma da pročita zapisnik prošle sjednice.

Zapisničar **Anton Šturm** *(Izborni srez Nova Gorica, NR Slovenija)* čita zapisnik šeste sednice od 10 marta.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima li primjedaba na zapisnik? (Nema) Pošto primjedaba nema, zapisnik se ovjerava.

Izvolite čuti saopštenja. Narodni poslanik Josip Cazi moli otsustvo od dva dana radi svršavanja hitnog službenog posla. Narodni poslanik ing. Vojin Popović moli otsustvo danas prije podne zbog službenih poslova. Da li se odobravaju tražena otsustva? (Odobravaju). Konstatujem da su tražena otsustva odobrena.

Narodni poslanik Mladen Sazdevski postavio je pitanje Saveznom izvršnom vijeću, da mu se usmeno odgovori na jednoj od sjednica Doma, šta Savezno vijeće misli da preduzme po problemu izgradnje zadružnih domova.

Ovo pitanje biće upućeno Saveznom izvršnom vijeću preko Pretsjednika Savezne narodne skupštine.

Od Pretsjednika Saveznog vijeća primili smo izvještaj da je Vijeće naroda na svom četvrtom sastanku, održanom 10 marta ove godine, zaključilo da Saveznoj narodnoj skupštini predloži izmjene članova 45, 46, 47, 48 i stava 2 člana 51 Ustavnog zakona o osnovama društvenog i političkog uređenja Federativne Narodne Republike Jugoslavije i saveznim organima vlasti, i moli da se ovo stavi na dnevni red Vijeća proizvođača. Predlažem Domu da se dnevni red dopuni još jednom tačkom: izmjena Ustavnog zakona. Da li se prima ova dopuna dnevnog reda? (Prima).

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda: Pretres Prijedloga zakona o budžetima. Ja bih samo upozorio da će pretres prema članu 140 našeg Poslovnika biti jedinstven, tj. i u načelu i u pojedinostima u isto vrijeme. Zatim, da se tekst neće čitati, izuzev ako se ukaže potreba da se pročita neki član.

Otvaram pretres o Prijedlogu zakona o budžetima. Ko želi riječ? Ima riječ Janez Hribar.

Janez Hribar *(Izborni srez Ljubljana, NR Slovenija):* Ja predlažem amandman na naslov Predloga zakona o budžetima, tako da naslov glasi: »Osnovni zakon o budžetima«. To predlažem iz razloga što po članu 15, tačka 5 saveznog Ustavnog zakona to spada u zakonodavstvo federacije, a tako je bilo i u ranijem Zakonu o budžetima.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Drugovi narodni poslanici, po amandmanima glasaće se prije

glasanja u cjelini. Međutim, obzirom na to da se ovdje radi o samom naslovu ovog zakona, ja bih molio Dom da se izjasni odmah da li prima predloženi amandman. Stavljam na glasanje amandman narodnog poslanika Janeza Hribara da Prijedlog zakona o budžetima menja naslov i da glasi: »Prijedlog osnovnog zakona o budžetima«. Da li prima Dom ovaj amandman? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije).

Konstatujem da je usvojen amandman narodnog poslanika Janeza Hribara da se promijeni naslov Prijedloga zakona o budžetima i da glasi: »Prijedlog osnovnog zakona o budžetima«.

Ja bih postavio jedno pitanje izvjestiocu Odbora za budžet i pretstavniku Saveznog izvršnog vijeća. U izvještaju nije naznačeno da li su prijedlozi Odbora za budžet prihvaćeni od Saveznog izvršnog vijeća. Ukoliko su oni prihvaćeni, oni su sastavni dio teksta samog prijedloga. Pošto to u izvještaju nije bilo, ja molim pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća da nas obavijesti kako stoji stvar.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Veljko Zeković:** Ja mogu da izjavim to da su svi predlozi Odbora za budžet prihvaćeni od strane Saveznog izvršnog veća.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Drug Zeković kaže da su svi prijedlozi Odbora za budžet prihvaćeni od strane Saveznog izvršnog vijeća, i, prema tome, svi prijedlozi koji su uneseni u izvještaj, odnosno promjene na prijedlog zakonskog teksta, smatraju se kao njegov sastavni dio, a ne kao amandmani. Prema tome, nemamo amandmana na sam Prijedlog osnovnog zakona o budžetima.

Traži li ko riječ? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja za riječ o Prijedlogu osnovnog zakona o budžetima, to stavljam na glasanje ovaj zakonski prijedlog.

Ko je *za* Prijedlog osnovnog zakona o budžetima kako je predložen, uključujući i sve promjene koje je izvršio Odbor za budžet, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije).

Proglašujem da je Osnovni zakon o budžetima jednoglasno primljen u ovom Domu.

Prelazimo na treću tačku dnevnog reda: Pretres Prijedloga saveznog budžeta za 1954 godinu. Prema članu 146 Poslovnika Prijedlog saveznog budžeta pretresa se najprije u načelu, a zatim po partijama. Amandmani se podnose za vrijeme pretresa po partijama. Glasanje o Prijedlogu saveznog budžeta vrši se najprije po partijama, a zatim u cjelini. Prema tome, otvaram pretres Prijedloga zakona o saveznom budžetu za 1954 godinu u načelu.

Prelazimo na pretres Prijedloga budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije u pojedinostima. Naglašavam da ćemo pri pretresu u pojedinostima odmah i glasati. Ovdje ima priličan broj izmjena u budžetu koji ste dobili, a koje su otštampane u ovoj brošuri priloženoj uz budžet. U pogledu izmjena u pojedinim partijama i odjeljcima objašnjenja će davati izvjestilac Odbora za budžet.

Najprije ćemo pretresati partije prihoda, a zatim partije rashoda, a posle toga priloge i, na kraju, Zakon o saveznom budžetu.

Prelazimo na pretres 1 partije prihoda — Porez na promet.

Izvestilac Odbora za budžet **Milan Stepanović** *(Izborni srez Rankovićevo, NR Srbija):* Po prvoj tački porez na promet je umanjen od 97.296,000.000 na 80.820,000.000 dinara.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prima li se ova partija? (Prima) Prelazimo na 2 partiju. Želi li ko da govori? (Ne javlja se niko) Da li se prima partija 2? (Prima).

Prelazimo na pretres partije 3. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja) Stavljam na glasanje. Ko je *za* neka digne ruku. (Svi dižu ruku) Ima li ko *protiv?* (Nema) Konstatujem da je partija 3 primljena.

Prelazimo na partiju 4. Želi li ko da govori? (Ne javlja se niko). Da li se prima ova patija? (Prima).

Prelazimo na partiju 5. Želi li ko riječ? (Ne javlja se niko). Prima li se ova partija? (Prima).

Prelazimo na partiju 6. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima ova partija? (Prima).

Prelazimo na partiju 7. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima ova partija? (Prima).

Prelazimo na partiju 8. Želi li ko riječ? (Ne javlja se niko). Da li se prima ova partija? (Prima).

Prelazimo na partiju 9. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Da li se prima ova partija? (Prima).

Prelazimo na partiju 10. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Da li se prima ova partija? (Prima).

Prelazimo na partiju 11. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Da li se prima ova partija? (Prima).

Prelazimo na partiju 12. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 12? (Prima).

Prelazimo na partiju 13. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 13? (Prima).

Prelazimo na partiju 14. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 14? (Prima).

Prelazimo na partiju 15. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 15? (Prima).

Prelazimo na partiju 16. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 16? (Prima).

Prelazimo na partiju 17. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 17? (Prima).

Prelazimo na partiju 18. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prihvata partija 18? (Prihvata).

Prelazimo na partiju 19. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 19? (Prima).

Prelazimo na partiju 20. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 20? (Prima).

Prelazimo na partiju 21. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 21? (Prima).

Prelazimo na partiju 22. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 22? (Prima).

Prelazimo na partiju 23. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 23? (Prima).

Prelazimo na partiju 24. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 24? (Prima).

Prelazimo na partiju 25. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 25? (Prima).

Prelazimo na partiju 26. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 26? (Prima).

Prelazimo na partiju 27. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 27? (Prima).

Prelazimo na partiju 28. Ko želi riječ (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 28? (Prima).

Prelazimo na partiju 29. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 29? (Prima).

Prelazimo na partiju 30. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 30? (Prima).

Prelazimo na partiju 31. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 31? (Prima).

Prelazimo na partiju 32. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 32? (Prima).

Prelazimo na partiju 33. Tu je učinjena izmjena utoliko što je cifra povećana od 33.315,000.000 na 35.969,000.000 dinara. Stavljam na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 33 prihvaćena.

Prelazimo na 34 partiju priloga. Tu je predviđena suma od 20.000,000.000 dinara, a sada je snižena na 10.627,000.000 dinara. Traži li ko riječ? (Ne javlja se niko). Da li se usvaja ova izmjena? (Usvaja). Ko je *protiv?* (Niko). Objavljujem da je partija 34 usvojena.

Prelazimo na rashode. Prvi razdio po prijedlogu Odbora za budžet je Savezna narodna skupština; to je ranije bio 10 razdio.

Prelazimo na partiju 8—51. Da li se prima ova partija? (Prima).

Prelazimo na partiju 11—52. Molim izvjestioca narodnog poslanika Stepanovića da dâ objašnjenje.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Razdeo 10 postaje razdeo 1 — Savezna narodna skupština. Partija 11—52 pozicija 1 — Osnovne plate: Pretsednik Savezne narodne skupštine 480.000 dinara, dva potpretsednika Savezne narodne skupštine 720.000 dinara, sekretar Savezne narodne skupštine 360.000 dinara, pretsednik Saveznog veća 360.000 dinara, potpretsednik Saveznog veća 300.000 dinara, šest pretsednika odbora Saveznog veća 1,512.000, pretsednik Odbora za narodnu privedu 252.000, šest sekretara odbora Saveznog veća 1,008.000 dinara, tri pretsednika odbora Saveznog veća 504.000, tri sekretara odbora Saveznog veća 378.000. To ukupno iznosi 5,874.000 dinara. Za mesečne nagrade narodnim poslanicima 117,606.000 dinara.

Ovo povećanje se odnosi i na skupštinsku stražu. U ranijem predlogu to nije bilo predviđeno. Kao što vidite povećanje nije izvršeno samo zbog nagrada i plata poslanicima, nego i zbog straže.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 11—52? (Prima).

Prelazimo na partiju 11—53. Molim izvjestioca da objasni.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Promena je u poziciji 2. Na 4,750.000 dodaje se 222.000 dinara. Prema tome, partija 11—53 treba da iznosi 30,593.000 dinara.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 11—53? (Prima).

Na redu je partija 11—54. Molim izvjestioca da objasni.

Izvestilac **Milan Stepanović:** U partiji 11—54 takođe ima promena u vezi sa dnevnicama i paušalima narodnih poslanika. Povećanje je 17,021.000. Zatim, ima promena kod troškova reprezentacije. Treba povećati za 1,703.000. Ukupno partija 11—54 treba da iznosi dinara 143,195.000.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ? (Niko). Prima li se partija 11—54? (Prima).

Prelazimo na razdio 2 — Kabinet pretsjednika republike. Tu nema nikakvih promjena.

Otvaram pretres o partiji 11—55. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija

11—55? (Prima) Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko) Objavljujem da je partija 11—55 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—56. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 11—56? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—57. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Da li se prima partija 11—57? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—57 primljena.

Prelazimo na razdio 3 — Savezno izvršno vijeće. To je u štampanom prijedlogu 12 razdio.

U partiji 8—58 ima promjena. Molim izvjestioca da ih obrazloži.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Ispred ranijeg 8 dela — Savezno izvršno veće — treba staviti novi 7 deo — Investicije u administraciji. Prema tome, to bi bila partija 7—57a. Investicije u administraciji iznose 19 miliona dinara. To se konkretno odnosi na opravku bolnice »Dragiša Mišović« u Beogradu, za dograđivanje i za proširenje kapaciteta te bolnice. U partiji 8—58 treba staviti novu poziciju — Obeležavanje istoriskih spomenika — 100 miliona dinara. To je za spomenike koji imaju jugoslovenski karakter. Prema tome, Savezno izvršno veće neposredno će samo raditi na obeležavanju tih istoriskih spomenika.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prema tome najprije dolazi partija 57a. Kao što je naveo drug izvjestilac investicije za građevinske radove u administraciji iznose 19 miliona dinara. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 7—57a? (Prima). Partija 8—58 ima izmjene; dodaje se pozicija 6 u sumi od 100 miliona dinara za obilježavanje historiskih spomenika. Da li se prima partija 8—58 sa ovom izmjenom? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

U partiji 8—59 nema promjena. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 8—59? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Na redu je partija 8—60. Ko želi riječ? (Niko). Prima li se partija 8—60? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—60 je usvojena.

Prelazimo na partiju 8—61. Ko želi riječ? (Nio se ne javlja). Prima li se partija 8—61? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na partiju 9—62. Postoje dvije promjene. U poziciji 1 — Članarina Međunarodnom udruženju za socijalno obezbeđenje predviđena je ranije na 280.000, a sada je smanjena na 109.000 dinara. Druga pozicija se odnosi na troškove prikupljanja dokumentacije iz oblasti socijalnog osiguranja za vrijeme od 1920 do 1947 godine. Bilo je predviđeno 250.000, ali je morao iznos da se poveća na 750.000 dinara.

Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 9—62 sa ovim promjenama? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na patriju 11—63. Postoji jedna promjena u poziciji 3 — Položajni dodaci. Bilo je predviđeno 6,700.000, ali je ta pozicija smanjena sada na 3,900.000. Prema tome, i ukupan iznos ove partije 11-63 smanjuje se od 104,720.000 na 101,920.000 dinara.

Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—63 sa navedenom izmjenom? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na partiju 11—64, koja je bez promjena. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—64? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Na redu je partija 11—65. U njoj ima promjena. Molim druga izvjestioca da dâ objašnjenje.

Izvestilac **Milan Stepanović:** U partiji 11—65, pozicaja 4 — Troškovi štampanja i umnožavanja materijala za sednice Saveznog izvršnog veća i štampanje zakona i uredaba povećava se za 100.000, tako da iznosi 1,600.000 dinara.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prema tome, ova se partija predviđa u visini od 31,6000.000 dinara. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Čini mi se da se ovdje predlaže i nova partija. Molim druga izvjestioca da objasni.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Treba dodati i novu partiju 11—65a — Društvene rezerve — u visini od 9 milijardi. To su rezerve kojima raspolaže Savezno izvršno veće. Društvene rezerve bile su inače predviđene prvobitnim budžetom u visini od 19 milijardi, pa su smanjene na 9 milijardi dinara.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li neko traži objašnjenje ili želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se prijedlog da se unese nova partija 11—65a — Društvene rezerve — u iznosu od 9 milijardi dinara? (Prima).

Time smo završili 3 razdio.

Prelazimo na 4 razdio — Savezni vrhovni sud. Ranije je to bio 13 razdio. Partija 11—66 je bez promjena.

Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—66? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Na redu je partija 11—67. Tu imamo promjenu u poziciji 2 — Ogrijev sa prevozom i sječom. Bilo je predviđeno 900.000 dinara; ta je pozicija povišena na 1,200.000. Prema tome, partija je u cjelini povećana od 4,670.000 na 4,970.000 dinara.

Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—67? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Na redu je razdio 5 — Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane. To je ranije

bio 9 razdio. Ima li tu nekih promjena? (*Veljko Zeković*: Molim za reč). Ima riječ drug Zeković.

Poverenik Saveznog izvršnog veća **Veljko Zeković:** Ovde imamo amandman. Radi se samo o tome da bi ovaj razdeo trebalo detaljisati. Umjesto globalne cifre od 166.700,000.000 treba unijeti u ovaj razdio *(čita):*

Investicije u privredi — — — —	6.000,000.000
Plate i dodaci — — — — — —	18.820,000.000
Operativni rashodi — — — — —	2.274,000.000
Funkcionalni rashodi — — — —	139.606,000.000
Ukupno:	166.700,000.000

Pretsednik **Ivan Božičević:** Dakle, u odnosu na raniji prijedlog suma se povećava od 164 milijarde na 116.700,000.000 a sada se prema ovom amandmanu detaljiše onako kako vas je obavjestio drug Zeković.

Ko želi riječ u vezi s ovim razdjelom? (Niko se ne javlja). Prima li se ovaj razdio? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Na redu je 6 razdio — Državni sekretarijat za inostrane poslove. To je ranije bio 14 razdio. U cijelom ovom razdjelu nije učinjena nijedna promjena od strane Odbora za budžet, a ni od Saveznog izvršnog vijeća.

Stavljam na glasanje partiju 7-68. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima).

Prelazimo na partiju 8—69. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 8—69? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na partiju 8—70. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Prima li se partija 8—70? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na partiju 8—71. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Stavljam na glasanje. Prima li se partija 8—71? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na partiju 8—72. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se patrija 8—72? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Prelazimo na patriju 8—73. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 8—73? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na partiju 11—74. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—74? (Prima). Imali ko *protiv?* (Nema).

Ako drugovima narodnim poslanicima nije što jasno, neka kažu, pa da pročitamo pojedine partije ili da damo neko objašnjenje. (Niko se ne javlja). Dobro.

Na redu je partija 11—75. Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na partiju 11—76. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—76? (Prima). Imali ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na partiju 11—77. Ko želi riječ? Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—77? (Prima). Imali ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na partiju 11—78. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—78? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja (Niko).

Na redu je 7 razdio — Državni sekretarijat za unutrašnje poslove. To je ranije bio 15 razdio. Ni ovdje zasada nema nijednog prijedloga za promjenu.

Partija 7—79. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Partija 8—80. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* Nema).

Partija 8—81. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima).Ima li ko *protiv?* (Nema).

Partija 8—82. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na partiju 11—83. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na partiju 11—84. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Niko).

Prelazimo na partiju 11—85. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Razdio 7 je primljen u cjelini.

Na redu je 8 razdio — Državni sekretarijat za poslove narodne privrede. To je ranije bio 16 razdio. Predlaže se jedan novi dio. Molim druga izvjestioca da iznese prijedlog.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Kod Državnog sekretarijata za poslove narodne privrede treba staviti drugi deo, Dotacije privredi, novu partiju 85a koja treba da iznosi 9.492 miliona. To su one dotacije koje su ranije razbijene za odgovarajuće svrhe u poljoprivredi, pomorstvu i razne druge privredne grane, pa je na osnovu novog predloga amandmana Saveznog izvršnog veća uvedena ova nova partija.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ o ovome prijedlogu amandmana? (Niko se ne javlja). Prima li se nova partija 85a u iznosu od 9.492 miliona? (Prima).

Prelazimo na partiju 11—86. Želi li ko da govori? (Ne javlja se niko). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—87. Ko želi da govori? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—88. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—88? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—89. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—89?

(Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Partija 11—90. Ko želi da govori? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—90? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Partija 11—91. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—91? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glaanja? (Niko).

Partija 11—92. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se parija 11—92? (Prima). Da li ima ko *protiv*? (Nema). Ko se uzdržava od glasanja (Niko).

Prelazimo na partiju 11—93. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—93? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Partija 11—94. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—94? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja (Niko).

Objavljujem da je razdio 8 primljen u cjelini.

Prelazimo na 9 razdio — Državni sekretarijat za poslove opšte uprave i budžet. To je ranije bio 17 razdio. Molim izvjestioca da objasni predložene promjene.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Treba da dođe nova partija 94a u iznosu od 600 miliona dinara. To je ona suma koja je ranije bila namenjena za regres ugostiteljstvu. Ovde se predviđa da se ta suma novca isključivo utroši za izgradnju novih turističkih objekata. To je ustvari drugi deo dotacije privredi za proširenje postojećih i izgradnju novih turističkih objekata.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Za proširenje kapaciteta ljetovališta i odmarališta; ukupno to iznosi 600 miliona dinara. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Prima li se? (Prima).

Partija 8—95. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 8—95? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Predlaže se izmjena da se unese nova partija 95a. Ima riječ izvjestilac Odbora.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Treba da se unese nova partija 95a u iznosu od 340 miliona dinara. Ta suma je namenjena za povlastice koje uživaju nosioci odlikovanja Narodnog heroja, Karađorđeve zvezde sa mačevima. To nisu novi izdaci nego troškovi za lečenje, odmarališta i sve druge povlastice koje oni uživaju prema zakonu.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Želi li ko da govori? (Ne javlja se niko). Prima li se nova partija 95a? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Glasamo o partiji 11—96. Tu postoji promjena u osnovnim platama. Bilo je predviđeno 10,900.000 dinara, a sada se povećava na 14,600.000 dinara. U poziciji 4 honorari su ranije bili predviđeni u iznosu od 160 hiljada ali se ta pozicija povećava na 280.000 dinara, tako da se partija 11—96 povećava na 22,075.000 dinara. Ko želi neko objašnjenje? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—96? (Prima). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—96 primljena.

Na redu je partija 11—97. U ovoj partiji, u poziciji 5 — Troškovi čišćenja, održavanja i osiguranja zgrade i inventara povećavaju se od 500.000 na 1,200.000 i u poziciji 7 — Dopuna inventara od 500.000 na 2,600.000. Prema tome, partija 11—97 od predviđenih 8,625.000 povećava se na 11,625.000. (*Milan Vukić:* Molim za objašnjenje zašto se povećava iznos za dopunu inventara?) Molim izvjestioca da dâ objašnjenje.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Povišenje kod Državnog sekretarijata za opštu upravu i budžet nastupilo je zato što je delatnost Sekretarijata za opštu upravu i budžet proširena od strane Saveznog izvršnog veća. Funkcije koje je ranije Sekretarijat imao povećane su. Osnovano je oko 45 novih odeljenja za koja je potreban novi inventar. Ne postoji više praksa od ranije da kad se neka ustanova rasformira ustupa inventar drugim ustanovama. Ukoliko se sada neka ustanova rasformira prodaje inventar servisu. Zbog toga mora svaka ustanova koja se formira da kupi ili novi inventar ili inventar od servisa. Zato su ovde predviđena sredstva za dopunu inventara.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prim ali se partija 11—97? (Prima), Ima li ko *protiv*? (Ne ma). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—97 primljna.

Prelazimo na partiju 11—98. U ovoj partiji, pozicija 1 — Osnovne plate povisuju se od 5,814.000 na 6,794.000. S tim u vezi povisuje se i pozicija 5 — doprinos za socijalno osiguranje, tako da se ova partija povećava za 1,415.000, tojest od 9,062.000 na 10,477.000 dinara. Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—98 primljena.

Prelazim ona partiju 11—99. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Prima li se partija 11—99? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—99 primljena.

Prelazimo na partiju 11—100 — funkcionalni rashodi. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od

glasanja? (Niko). Objavljujem da je parija 11—100 primljena.

Prelazimo na Glavu 3 ovog razdjela — Sredstva za sprovođenje novog platnog sistema. To je partija 11—101. (*Jedan glas*: Šta ovo znači sredstva za sprovođenje novog platnog sistema?) Molim druga povjerenika da dâ objašnjenje.

Poverenik Saveznog izvršnog veća **Strahinja Dakić:** Drugovi narodni poslanici, vi znate da je Savezno izvršno veće donelo Uredbu o dopunskim platama državnih službenika. Tom uredbom predviđa se da će službenici organa državne uprave i nadleštava imati dopunske plate da bi se stimulirao prijem novih visokokvalifikovanih kadrova, jer se pokazalo da su oni dosad zbog razlike u platama odlazili u privredu. Tom uredbom predviđaju se stalne dopunske plate i ova stavka je uneta u budžet Državnog sekretarijata za budžet zato što te plate još nisu utvrđene, a kad one budu utvrđene izvršiće se raspored ove sume na pojedine resore. U poziciji broj 1 nalaze se sredstva za plate i dodatke, a u poziciji 5 doprinos za socijalno osiguranje. Pozicija 1 povećava se od 460 na 610 miliona, a pozicija 5 od 204 na 272 miliona dinara, tako da cela partija iznosi 882 miliona dinara. (*Norbert Veber:* pa to onda nije sprovođenje novog platnog sistema, već treba samo naslov promeniti da se to odnosi na dopunske plate službenika. — *Veljko Zeković:* Tako je. To nije nov platni sistem nego se radi o dopunskim platama. — *Jedan glas:* Kako treba onda da glasi naslov?)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Sredstva za sprovođenje Uredbe o dopunskim platama državnih službenika. Prima li se partija 11—101? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasnaja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—101 primljena s napomenom da se naslov promjeni.

Predlaže se ovdje nova partija 101a. Molim izvjestioca da to obrazloži.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Ustvari ovde treba da dođe nova partija 101a — Obaveze države po unutrašnjim zajmovima u iznosu od 1.600,000.000 dinara. To je za ona dva zajma koje je država raspisala. Dalje, predlaže se nova partija 101b — Obaveze države za nacionalizovanu inostranu imovinu u zemlji. Vi znate da se deo nacionalizovane imovine kod nas po ugovorima sa odgovarajućim zemljama sada u izvesnoj meri otplaćuje. Ta suma za ovu godinu iznosi 1.900,000.000 dinara. I treća nova partija 101c — Obaveze države za nacionalizovanu imovinu u zemlji u iznosu od 20 miliona.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li su to partije ili pozicije?

Izvestilac **Milan Stepanović:** To su partije.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Želi li ko riječ o partiji 101a — Obaveze države po unutrašnjim zajmovima u iznosu od 1.6000,000.000 dinara? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Ko želi riječ o partiji 101b — Obaveze države za nacionalizovanu inostranu imovinu? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasnja? (Niko).

Partija 101c — Akontacije naknada za nacionalizovanu imovinu u zemlji — 20 miliona. Ko želi riječ o ovoj partiji? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Prema tome, 9 razdio je primljen sa predloženim izmjenama.

Prelazimo na 10 razdio — Javno Tužiоštvo, koji je ranije bio 18 razdio. Od strane Odbora nisu predviđene nikave izmjene. Partija 11—102. Želi li ko riječ o ovoj partiji? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Prelazima na partiju 11—103. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—104. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—104 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—105. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—105 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—106. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—106? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—106 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—107. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—107 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—108. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—108 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—109. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija?

(Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—109 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—110. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—110 je usvojena.

Na redu je partija 11—111. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—111 je usvojena.

Partija 11—112. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—112 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—113. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—113? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—113 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—114. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—114 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—115. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—115 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—116. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—116 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—117. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—117 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—118. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—118 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—119. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Da li je ko *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržava o dglasanja? (Niko). Objavljujem da je partija 11—119 usvojena.

Prelazimo na partiju 11—120. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—120 je usvojena.

Partija 11—121. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—121 je primljena.

Prelazimo na partiju 11—122. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—122 je usvojena.

Prelazimo na 11 razdio — Glavna državna arbitraža, ranije 19 razdio. U partiji 11—123 predlaže se slijedeća izmjena: pozicija 4 — honorari — prije je bila predviđena u iznosu od 1,180.000 dinara i ta se suma sada svodi na milion dinara. Prema tome, ova partija od 15,082.000 dinara svodi se na 14,902.000 dinara. Želi li ko riječ o ovoj partiji? (Niko se ne javlja). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

U partiji 11—124 postoje slijedeće izmjene: pozicija 4 — putni i selidbeni troškovi — povećava se od 300.000 na 400.000 dinara, pozicija 6 — poštansko-telegrafsko-telefonski troškovi od 1,000.000 na 1,500.000 dinara. Prema tome, ukupno se partija 11—124 povećava od 2,086.000 na 2,686.000 dinara. Ko želi riječ o ovoj partiji? (Niko se ne javlja). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Prema tome, 11 razdio je usvojen u Vijeću proizvođača sa izmjenama predloženim od strane Odbora.

Prelazimo na 12 razdio — Savezno javno pravobranioštvo — ranije 20 razdio. U partiji 11—125 nisu predviđene nikakve izmjene. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). U partiji 11—126, pozicija 2, predviđena je slijedeća izmjena: ogrijev sa prevozom i sječom povećava se od 834.000 na 1,334.000 dinara. Pozicija 5 — troškovi čišćenja, održavanja i osiguranja zgrada i inventara od 585.000 povećava se na 865.000 dinara. Ukupno ova partija od 3,292.000 dinara povećava se na 4,072.000 dinara. Ko želi riječ o ovoj partiji? (Ne javlja se niko). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja: (Niko).

U partiji 11—127 ne predviđaju se nikakve promjene. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Prema tome, konstatiram da je 12 razdio usvojen u Vijeću proizvođača sa izmjenama koje je Odbor predložio.

Prelazimo na 13 razdio — Savezni zavod za privredno planiranje. To je ranije bio 21 razdio.

U partiji 8—128 ne predviđaju se izmjene. Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Ni u partiji 8—129 nema izmjena. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 8—130. Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Na redu je partija 8—131. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 8—132. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

U partiji 8—133, pozicija 1 — Naučno-istraživački rad, bilo je predviđeno 3 miliona dinara. Predlaže se izmjena na 6 miliona dinara. Da li ko želi neko objašnjenje? *(Drago Čeh:* Molim za reč.) Ima riječ narodni poslanik Drago Čeh.

Drago Čeh *(Izborni srez Negotin, NR Srbija):* Ovde je predviđeno povećanje kod Instituta za produktivnost rada. Ja bih hteo izvestiocu da postavim pitanje na kojim će osnovama raditi ovaj Institut za povećanje produktivnosti i kakve se koristi od njega predviđaju za našu privredu. To pitanje postavljam zbog toga što vidimo da je za ovu godinu planirano povećanje produktivnosti rada za 10%. Pošto je to vrlo krupno pitanje za našu privredu, hteo bih znati na kojim osnovama će raditi ovaj Institut i kakve će koristi od njega imati naša privreda.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Institut za produktivnost rada, koji se nalazi u sastavu Saveznog zavoda za privredno planiranje, kao i neke druge ustanove, nova je i mlada ustanova koja treba tek da razvije svoju delatnost. Drugovi koji su postavili ovaj zahtev na povećanje od 3 miliona za ovaj Institut zajedno sa drugovima iz Zavoda za privredni plan objašnjavali su činjenicu da se u toku ove godine predviđa ispitivanje nekoliko naših objekata krakterističnih sa stanovišta produktivnosti rada. Pošto su troškovi putovanja i rada na terenu veliki, drugovi su smatrali da sa tri miliona neće moći da obave zadatke koji su predviđeni. Zbog toga su tražili povećanje od tri miliona. Kad se govori o naučno-istraživačkom radu i o sumi od 6 miliona dinara, onda se obuhvataju i putovanja i sve ono što je vezano za izvršenje odgovarajućih zadataka, zatim za izdavanje publikacija u kojima će se objaviti rezultati do kojih će se doći ispitivanjem situacija u našim industriskim objektima. Razume se da ovih 6 miliona ne mogu pokriti neku širu delatnost Instituta. Ta ustanova je u začetku kod nas.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik Veber.

Norbert Veber *(Izborni srez Zagreb — srez NR Hrvatska):* Ja bih dodao, drugovi, da mi danas u čitavoj našoj privredi stvarno nemamo nikakvih poređenja razvoja produktivnosti rada, ni u zemlji ni u odnosu na privredu u inostranstvu. To je jedna stvar. Druga stvar, čitav naš platni sistem umnogome šeta zbog togi što nemamo nikakvog merila naše produktivnosti rada. Zbog toga je vrlo teško organima planiranja da postave neke solidne baze. Taj Institut, formiran pre kratkog vremena, će imati zadatak da te stvari proučava. On je razradio niz pitanja u vezi sa tekstilom; obuhvatiće i ostale grane. Trebalo bi da prikaže ostale grane s obzirom na razvoj naše produktivnosti, i da izdaje publikaciju o upoređivanju naše produktivnosti u odnosu na inostranstvo; zatim da uopšte proučava pitanje najsvrsishodnijeg ulaganja rada, da proučava pitanje životnog standarda i uopšte sva pitanja koja su u sklopu povećanja produktivnosti u našoj privredi. On nije još našao jedan konkretan sistem, jer je Institut formiran pre dva meseca. Ali, smatram da je on neophodan i mislim da se malo prema njemu škrtarilo.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Želi li još neko riječ? Ima riječ narodni poslanik Tufegdžić.

Ing. **Vladimir Tufegdžić** *(Izborni srez Šabac, NR Srbija):* Izvestilac kaže da se radilo o putnim troškovima. Ako se radi o njima, onda ih treba prebaciti tamo gde su predviđeni putni i selidbeni troškovi. Međutim, moje je mišljenje da se tu radi o nabavci sredstava za naučno-istraživački rad u okviru ovog Instituta za produktivnost rada. Tu dolaze razne kartoteke, specijalni oblici papira, razne mašine za evidenciju itd. Ja bih predložio da se tu stavi nabavka sredstava za naučno-istraživački rad.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li, drugovi, još neko želi riječ? *(Nikola Bosanac:* Ja.) Ima riječ narodni poslanik Bosanac.

Nikola Bosanac *(Izborni srez Daruvar, NR Hrvatska):* Drugovi iz Zavoda bili su u Odboru za budžet i doslovno objasnili ovu stvar. Ne radi se o nabavci ničeg, nego se radi o proučavanju produktivnosti rada. Odbor za budžet je saslušao drugove stručnjake koji su objasnili doslovce šta se misli pod ovim povećanjem od tri miliona.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li još ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li narodni poslanik Tufegdžić smatra da treba vršti izmjene ili da ostane ovako? (Ing. *Vladimir Tufegdžić:* Može da ostane, samo se ne bih složio da su to krupni troškovi). Ima riječ drug izvjestilac.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Radi se, drugovi, baš o krupnim troškovima. Mi gore imamo poziciju — putni i selidbeni troškovi — ali se ona odnosi na putne troškove administrativnog karaktera koje ustanove imaju. Ovde se konkretno radi o stavci za naučno-istraživački rad,

za odlazak na teren, u cilju izučavanja odgovarajućih problema u preduzećima itd. Tu su povezani i putni troškovi, zatim štampanje odgovarajućih publikacija itd.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ponovo ima riječ drug Tufegdžić.

Ing. **Vladimir Tufegdžić** *(Izborni srez Šabac, NR Srbija):* Ovo je neophodna stvar. Po toj liniji istraživanja produktivnosti rada mi slabo radimo, ali izgleda da se drugovi nisu pravilno dogovorili. Možda treba dati i veće kredite za ovo, a ne kao što je odobreno za nabavku knjiga 200.000 dinara, a znamo koliko se za 200.000 dinara može kupiti stručnih knjiga. Ja se slažem s tim da treba povećati, ali ne slažem se sa tumačenjem te potrebe. S druge strane, ako je reč o putnim troškovima, naša privreda, svako naše preduzeće rado će prihvatiti drugove koji dolaze iz Instituta i svako preduzeće će platiti putne troškove tim drugovima. *(Glasovi:* Neće!)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li želi još neko da govori o ovoj partiji? (Ne javlja se niko). Da li se prima partija 8—133? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—134. Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za* ovu partiju? (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na partiju 11—135. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko ja *za* ovu partiju? (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na partiju 11—136. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za* ovu partiju? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Niko).

Prema tome, 13 razdio je usvojen u Vijeću proizvođača sa izmjenama koje je predložio Odbor.

Na redu je 14 razdio — Savezni zavod za statistiku i evidenciju.

Partija 8—137 nema izmjena. Želi li ko da govori? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko).

Ni partija 11—138 nema izmjena. Želi li ko riječ? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Partija 11—139. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 11—140. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partij? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prema tome, usvojen je kako je predložen i 14 razdio.

Na redu je 15 razdio — Uprava za spoljnu trgovinu.

Partija 7—141, nema izmjena. Ko želi riječ? *(Andrej Janežič:* Imam jedno pitanje). Ima riječ drug Janežič.

Andrej Janežič *(Izborni srez Postojna, NR Slovenija):* Ja bih postavio pitanje u vezi sa ovom partijom 141. Interesuje me šta će se izvesti od građevinskih radova? *(Radivoj Kesić:* Predviđena je izgradnja obale, železnice, trase, i to uglavnom ono što je porušeno za vreme rata.)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prima li se partija 7—141? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 11—142, nema promjena. Želi li ko riječ? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Partija 11—143. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Partija 11—144. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Partija 11—145. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Partija 11—146. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Na ovaj način Vijeće proizvođača usvojilo je 15 razdio.

Na redu je 16 razdio — Savezna uprava za ishranu.

Partija 11—147, nema izmjena. Želi li ko riječ? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Partija 11—148. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za,* ovu partiju, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Prema tome Vijeće proizvođača usvojilo je bez izmjene i 16 razdio.

Prelazimo na 17 razdio, ranije 25 razdio — Uprava pomorstva i riječnog saobraćaja.

Partija 11—149 nema izmjena. Želi li ko riječ? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku). (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—150. Tu se predviđaju izmjene u poziciji 6 — poštansko-telegrafsko-telefonski troškovi. Bilo je predviđeno 1,750.000 dinara, a sada se ta cifra snižava na 1,550.000 dinara. Drugih izmjena nema. Prema tome, cijela partija se mijenja tako da se od ranije predviđenih 4,480.000 smanjuje na 4,280.000 dinara. Da li se primaju ove izmjene u partiji 11—150? (Primaju). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na partiju 11—151. Nema izmjena. Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Ko je

za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—152. Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za* ovu partiju? (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—153. Ovdje imamo ove izmjene: pozicija 1 — kancelariski materijal, službeni listovi, časopisi i stručne knjige — bila je predviđena u iznosu od milion dinara, a smanjuje se na 900.000 dinara. Pozicija 4 — putni i selidbeni troškovi — iznosila je 1,500.000 sad se smanjuje na 1,200.000 dinara. Pozicija 6 — poštansko-telegrafsko-telefonski troškovi — bila je predviđena u iznosu od 1,700.000, a smanjuje se na 1,400.000 dinara. Ukupno partija 11—153 bila je predviđena u iznosu od 7,000.000 dinara, a smanjuje se na 6,300.000 dinara. Da li neko želi riječ? (Ne javlja se niko). Da li se prima partija 11-153 s predloženim izmjenama? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na partiju 11—154. Kod ove partije nema izmjena. Želi li ko da govori? (Ne javlja se niko). Da li se prima ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na partiju 11—155. Kod ove partije ima izmjena. Pozicija 1 — osnovne plate — predviđena je u iznosu od 46,786.000, predloženo je da se ta cifra smanji na 45,486.000 dinara. Pozicija 5 — doprinos za socijalno osiguranje — predviđena je bila u sumi od 23,400.000 dinara, predloženo je da se ta cifra smanji na 22,820.000. Ukupno partija 11—155 smanjuje se od 76,438.000 na 74,558.000. Da li želi neko riječ o ovoj partiji? (Ne javlja se niko). Da li se prima partija 11—155? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na partiju 11—156. Kod ove partije predlažu se slijedeće izmjene. Pozicija 1 — kancelariski materijal, časopisi, stručne knjige — predviđena je u iznosu od 1,300.000 dinara, a smanjuje se na 1,100.000 dinara. Pozicija 6 — poštansko-telegrafsko-telefonski troškovi — smanjuje se od 2,000.000 na 1,800.000 dinara. Ukupno partija 11—156 smanjuje se od 11,305.000 na 10,905.000. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Da li se prima partija 11—156 sa ovim izmjenama? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na partiju 11—157. Traži li ko riječ? *(Milan Vukić:* Ja). Ima riječ drug Milan Vukić.

Milan Vukić *(Izborni srez Livno, NR Bosna i Hercegovina):* U vezi partije 157, tamo gde se govori o održavanju luka, ja bih molio jedno objašnjenje. Kod Rijeke imamo 200 miliona, kod Splita 350 miliona, kod Kotora 110 miliona. Meni je nejasno zašto su potrebni toliki iznosi.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Ovde se radi o investicionom održavanju naše obale. Vama je poznato da je naša obala u toku rata strahovito nastradala ne samo time što je ona razrušena, nego i zbog toga što nije redovno održavana. Drugovi koji su dolazili iz Uprave pomorskog i rečnog saobraćaja u svojim zahtevima su išli i dalje i tražili mnogo veća sredstva od ovih koja mi predlažemo. Ali, razume se, tim zahtevima nije se moglo udovoljiti, nego se stalo na stanovište da se ove godine predlože ovolika sredstva za najnužnije održavanje luka, a da se manje luke upućene na užu okolinu, izdržavaju od komuna. Prema tome, ove luke opštejugoslovenskog značaja dobiće ovu pomoć za razliku od onih koje nisu opštejugoslovenskog značaja, a koje će se izdržavati od strane komuna. Uostalom, one komunama najviše i služe. Gledajući tako na čitavu ovu stvar, u tom smislu je i data sugestija od strane Odbora za budžet da se u toku 1954 godine ovo pitanje prouči u pogledu izdržavanja manjih luka od strane komuna. Ove godine nije mogućno davati veća sredstva. Predlog je jednoglasno usvojen u našem Budžetskom odboru.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li je narodni poslanik Vukić zadovoljan?

Milan Vukić: Jesam.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Stavljam partiju 11—157 na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—157 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—158. Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—158 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—159. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—160. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—160 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—161. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—161 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—162. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—162 je usvojena.

Na redu je partija 11—163. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—163 je usvojena.

Partija 11—164. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—164 je usvojena.

Partija 11—165. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—165 je usvojena.

Na ovaj način Vijeće proizvođača usvojilo je 17 razdio.

Određujem odmor od 20 minuta.

(Posle odmora)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Nastavljamo rad. Na redu je 18 razdio — Uprava civilnog vazduhoplovstva, ranije 26 razdio.

Na redu je partija 11—166. Želi li neko riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija bez izmjena? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na partiju 11—167. Nema izmjena. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na partiju 11—168. I ona je bez izmjena. Ko želi da govori? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *za* ovu partiju, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Prema tome, 18 razdio je usvojen.

Prelazimo na 19 razdio — Uprava carina. To je ranije bio 27 razdio. U ovom razdjelu imamo izmjena.

Partija 7—169. Menja se pozicija 1 — građevinski radovi. Bilo je predviđeno 100,000.000, a smanjuje se na 75,000.000 dinara. U poziciji 2 — oprema i ostalo — bilo je predviđeno 120 miliona, a i to se svodi na 71 milion. Ukupno partija 7—169 od 220 miliona smanjuje se na 146 miliona dinara.

Ko želi riječ? (Ing. *Božidar Nikolić:* Ja!). Ima riječ ing. Božidar Nikolić.

Ing. **Božidar Nikolić** *(Izborni srez Pazin, NR Hrvatska):* Ja bih postavio pitanje kakvi se to građevinski radovi predviđaju kod Uprave carina.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Molim druga izvjestioca da to objasni.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Kod Uprave carina u poziciji 1 i 2 partije 7—169 prvobitno bilo je predviđeno za građevinske radove 100 miliona dinara, a za opremu i ostalo 120 miliona. Radi se o sledećem: objekti kojima raspolaže Uprava carina, kao što su razne carinarnice i drugi njihovi građevinski objekti, u takvom su stanju da se zbilja mora pristupiti njihovoj opravci i podizanju novih objekata, jer Uprava carina na pojedinim graničnim prelazima nema odgovarajuće objekte. Tako u vezi sa stvaranjem normalnih odnosa sa zemljama sovjetskog bloka potrebno je povećati carinsku službu na tim granicama. Isto tako, predviđa se podizanje carinske zgrade u Splitu koji pretstavlja našu značajnu uvozno-izvoznu luku.

Međutim, s obzirom da drugovi iz Uprave carina nisu imali napravljene projekte ni određene predračune, mi smo zajednički sa njima, pretresajući ovu stavku, došli do uverenja da oni ove godine, s obzirom da nisu uspeli da izvrše potrebne izmene, neće moći da utroše svih 100 miliona dinara. Tako su se oni s nama složili da tu stavku smanjimo na 75 miliona, s tim da to ostane za popravke onih građevinskih objekata koji služe carini a koji su u takvom stanju da ukoliko ne bi bili popravljeni ove godine iduće godine bi se morala dati još veća sredstva za te objekte.

Kod opreme radi se o tome da Uprava carina mora imati na raspolaganju i odgovarajuću, tako da kažem, tehničku opremu za vršenje svoje službe, ne samo prevozna sredstva, čamce itd. već i neke laboratorije, jer služba carina nije samo kontrola putnika nego i kontrola našeg trgovinskog prometa sa inostranstvom. I baš u vezi sa novim privrednim sistemom, sa novom i povećanom spoljnom trgovinom, Uprava carina dobija sve veći značaj kod nas, tako da ćemo sigurno tokom idućih godina morati dati još veća sredstva za carinsku službu da bi se ona opremila onako kako to zahtevaju potrebe ove službe u skladu sa našim carinskim sistemom.

Ranije, kada je trgovina bila dirigovana od države, carinska služba nije imala onakve funkcije kakve sada mora imati.

Ovde kod opreme drugovi su se sami odrekli 49 miliona koji su bili namenjeni za kupovinu većeg čamca, i to zbog toga što naša brodogradilišta ne mogu ove godine da izgrade takav čamac, a kada bi ga kupovali u inostranstvu bila bi potrebna još veća sredstva. Zato su se oni odrekli tog zahteva.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li je narodni poslanik Nikolić zadovoljan?

Božidar Nikolić: Jesam.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li želi još neko riječ u vezi sa partijom 7—169? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija sa izmjenama? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na partiju 11—170. Nema izmjena. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na partiju 11—171. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za* ovu partiju? (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—172. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za* ovu partiju? (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Prema tome, 19 razdio je usvojen.

Na redu je 20 razdeo — Uprava za državne materijalne rezerve. To je ranije bio 28 razdio.

Prelazimo na partiju 7—173. — investicije. Ima izmjena. Molio bih izvestioca da objasni.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Kod investicija pozicija — 1 — oprema — bila je ranije predviđena u visini od 4,600.000 dinara. Novim amandmanom Saveznog izvršnog veća ta se stavka popela na 14,600.000 dinara. Radi se o podizanju novih skladišta za potrebe službe Uprave za materijalne rezerve. Vi znate da služba Uprave za državne materijalne rezerve ima zadatak da održava odgovarajuće kontingente materijalnih rezervi u skladu sa našim mogućnostima i u skladu sa našom politikom. Ona ima i svoje magacine i skladišta. Ona, s druge strane, koristi i postojeća skladišta u nekim preduzećima. Vama je svakako poznato da u nekim preduzećima postoje materijalne rezerve kojima diriguje Uprava za državne materijalne rezerve. Njihova sopstvena skladišta, međutim, sasvim su nedovoljna i potrebno je izgraditi nova. Zbog toga je potrebno povećati ovu stavku na 14,600.000.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Želi li još ko riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 7—173? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—174. Postoje izmjene. Pozicija 1 — osnovne plate — bila je predviđena u iznosu od 9,654.000, a povišena je na 10,154.000 dinara. Pozicija 5 — doprinos za socijalno osiguranje — od 4,468.000 dinara povišena je na 5,970.000, odnosno ukupno partija 11—174 povećana je od 14,500.000 na 16,500.000 dinara. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija sa izmjenama? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema).

Partija 11—175 nema izmjena. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Mislim da se ovdje dodaje još jedna partija. Molim druga izvjestioca da objasni.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Treba dodati novu partiju 175a za funkcionalne rashode, odnosno za održavanje stalnih skladišta. Pošto su skladišta u takvom stanju da se moraju dati investiciona sredstva za njihovo održavanje, Savezno izvršno vijeće je tokom pretresa budžeta predložilo Odboru za budžet da se unese nova stavka od 29 miliona dinara.

Opšte povećanje kod Uprave za državne materijalne rezerve došlo je i iz tog razloga što je ranije postojala posebna Uprava za materijalne rezerve narodne odbrane. Međutim, sada je sve to spojeno, tako da se vidi povećanje i u platama i za održavanje skladišta.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Čuli ste objašnjenje za novu partiju 175a. Prima li se ta partija? (Prima). Ko je *protiv*? (Niko).

Na ovaj način usvojili smo 20 razdio.

Prelazimo na 21 razdio — Savezna uprava za investicionu izgradnju. To je ranije bio 29 razdio. Postoji prijedlog za izmjenu. Molim druga izvjestioca da dâ objašnjenje.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Ovde treba uneti novi prvi deo — investicije u privredi — u visini od 35.965 miliona. Ova promena je usledila na osnovu amandmana Saveznog izvršnog veća u vezi sa raspodelom budžetskih sredstava. Sredstva predviđena u tu svrhu stavljaju se odgovarajućem državnom organu, kao što je Savezna uprava za investicionu izgradnju. To su budžetske investicije, koje daje federacija. Razumljivo je da ona treba i da ih kontroliše preko svoje određene ustanove, kao što je Savezna uprava za investicionu izgradnju.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ovdje sada imamo dvije partije 1—175a i 7—175b. Prvu smo ustvari već izglasali. Ima li ko neku primjedbu na partiju 7—175b u iznosu od 490 miliona dinara? (Nema). Prima li se? (Prima).

Izvestilac **Milan Stepanović:** Ovde se ustvari radi o izgradnji novog hotela kod Pravnog fakulteta u Beogradu. Taj će hotel služiti svima. Kapacitet hotela u Beogradu je veoma mali, 1.300 kreveta, a to je mnogo manje nego pre rata, mada je promet putnika sada mnogo veći Taj hotel bi u prvom redu služio za narodne poslanike a bio bi inače pristupačan.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li ko želi riječ u vezi sa partijom 11—176? Prima li se? (Prima). Ova partija 11—176 je bez izmjena. Da li ko želi riječ? Ima riječ narodni poslanik Marija Jagodić.

Marija Jagodić *(Izborni srez Paraćin, NR Srbija):* Ja bih želela samo jedno objašnjenje. Jednoj grupi poslanika učinilo se da su honorari, predviđeni u ovoj i u ostalim glavama, relativno visoki u odnosu na osnovne plate. Njihov odnos je u ovoj glavi prema osnovnim platama 12% a negde i 20%. Na šta se to odnosi?

Pretsednik **Ivan Božičević:** Molim poverenika druga Dakića da uzme riječ.

Poverenik Saveznog izvršnog veća **Strahinja Dakić:** Drugovi narodni poslanici, ovi honorari nemaju veze sa osnovnim platama u ustanovama o kojima je reč. Honorari se predviđaju kod onih službi koje moraju uzimati honorarne službenike. Ovde, naprimer, Uprava za investicionu izgradnju mora za pojedine investicione objekte, kao investitor, da vrši kontrolu i da u tome cilju uzima ekipe inženjera za kontrolu utroška sredstava za pojedine građevinske radove. Nadzorni inženjeri podnose izveštaj Upravi koja ih ceni i preduzima odgovarajuće mere. To bi bilo konkretno za Upravu za investicionu izgradnju. To je sasvim nova ustanova, osnovana u septembru prošle godine.

Ona nije mogla predvideti na osnovne plate i drugo više sredstava nego što će ih u toku godine realizovati. Ako želite objašnjenja i za druge službe, ja ću dati. To nisu honorari za službenike koji rade u ovim ustanovama nego su oni predviđeni za specifične potrebe pojedinih uprava.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li je drugarica narodni poslanik Jagodić zadovljna ovim objašnjenjem? (Marija Jagodić: Zadovoljna sam). Da li još ko želi riječ u vezi sa ovom partijom? (Niko). Prima li se partija 11—176? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—176 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—177. I ona je bez promjena. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 11—177 je usvojena.

Na redu je partija 11—178. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko) Partija 11—178 je primljena.

Prema tome 21 razdio je usvojen.

Prelazimo na 22 razdio — Savezna geodetska uprava, ranije 30 razdio. Ima izmjena i molim izvjestioca da dâ objašnjenje.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Unose se dve nove partije. Partija 7—178a od 150 miliona dinara za dovršenje zgrade u Gepratovoj ulici za potrebe Savezne geodetske uprave. Do povećanja je došlo na osnovu amandmana Saveznog izvršnog veća. Dalje, partija 7—178b treba da iznosi 19 miliona dinara. To povećanje je učinio Odbor za privredu za drugu zgradu ove Uprave (fotometrija). Drugovi su obrazložili svoje traženje i razumno je da se ova sredstva dadu zbog toga što je Geodetska uprava vanredno važna za našu privredu. To svi znate. Zgrade su u takvom stanju da ako ne bismo u ovoj godini dali ova sredstva, onda bismo morali dati mnogo veća sredstva u narednoj.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li ko želi riječ u vezi sa partijom 7—178a? Slaže li se Dom sa ovom izmjenom? (Slaže). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Prelazimo na partiju 7—178b. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na partiju 8—179; ona je bez izmjena. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Na redu je partija 11—180. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na partiju 11—181. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—182. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—183. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—184. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—184? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Prelazimo na partiju 11—185. Prima li se ova partija? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko). Prema tome 22 razdio je usvojen.

Na redu je 23 razdio — Uprava za ekonomsku i tehničku pomoć, ranije 31 razdio. Predložene su izmjene. Partija 7—186 je bez izmjene. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

U partiji 8—187 postoje izmjene. U prvoj poziciji »troškovi boravka inostranih stručnjaka« predviđeni u iznosu od 27 miliona, smanjeni su na 25 miliona dinara. Drugih izmjena nema.

Izvestilac **Milan Stepanović:** U vezi sa partijom 8—187 imali smo diskusiju sa direktorom Uprave za ekonomsku pomoć i utvrdili smo da sredstva predviđena u prvoj poziciji u visini od 27 miliona mogu da se smanje za 2 miliona. Predviđa se da neće biti toliki broj stručnjaka kao u prošloj godini. Dalje, predviđa se nova pozicija 4 u kojoj se predviđaju sredstva za slanje naših stručnjaka u inostranstvo. Drugovi su zahtevali da se u toj poziciji predvide sredstva u iznosu od 350 miliona dinara, s tim da ova Uprava snosi sve troškove za slanje naših stručnjaka u inostranstvo. Došli smo do zaključka da nije potrebno da se budžetom osiguravaju sva sredstva za slanje stručnjaka iz pojedinih preduzeća u inostranstvo zbog toga što ima niz preduzeća, naročito krupnih, koja mogu osigurati deo troškova za odlazak stručnjaka u inostranstvo. A drugo, biće i veća kontrola i bolji izbor ljudi koji se šalju u inostranstvo kad i preduzeća budu učestvovala sa materijalnim sredstvima za slanje stručnjaka u inostranstvo. Dosad je bila takva praksa da je uglavnom Uprava za tehničku pomoć obezbeđivala sredstva u budžetu tako da je ona i slala ljude u inostranstvo, a može se reći ponekad i bez dovoljnih konsultacija sa preduzećima prilikom izbora kadrova koji su slati. Kadrovi koji su slati u inostranstvo nisu osećali odgovornost prema kolektivu, već su smatrali sebe odgovornim prema onome ko ih je slao i čija su sredstva trošili. Zato smo nastojali da se osiguraju samo sredstva u iznosu od 100 miliona dinara, dok će ostali deo sredstava dati preduzeća koja to mogu, naročito veća. Za ona preduzeća koja to ne mogu, a potrebno je da se njihovi kadrovi šalju na specijalizaciju u inostranstvo, predviđena su sredstva u iznosu od 100 miliona dinara ovim budžetom.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prima li se partija 8—187? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Objavljujem da je partija 8—187 primljena.

Prelazimo na partiju 11—188. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—188 je usvojena.

Partija 11—189. U ovoj partiji ima promjena u poziciji 8 — održavanje prevoznih sredstava. Sredstva predviđena u ovoj partiji u iznosu od 7,608.000 dinara, smanjuju se na 7,108.000 dinara. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—189 je usvojena.

Na redu je partija 11—190. U ovoj partiji, ako nije greška, smanjuju se sredstva. Molim druga izvestioca da objasni.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Tu se sredstva smanjuju za milion dinara pošto se smanjuje aparat. S ovim su se drugovi iz Uprave za tehničku pomoć složili.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prima li se partija 11—190? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Objavljujem da je partija 11—190 primljena.

Prelazimo na partiju 11—191. Nema nikakve promjene. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—191 je primljena.

Prelazimo na 24 razdio — Savezna uprava hidrometeorološke službe, ranije 32 razdio. Nema nikakvih promjena.

Partija 7—192. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 7—192 je usvojena.

Prelazimo na partiju 8—193. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—193 je usvojena.

Na redu je partija 8—194. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—194 je usvojena.

Prelazimo na partiju 8—195. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—195 je usvojena.

Prelazimo na partiju 8—196. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—196 je usvojena.

Na redu je partija 11—197. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—197 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—198. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—198 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—199. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—199 je usvojena.

Prema tome, 24 razdio je usvojen.

Prelazimo na 25 razdio — Savezna uprava za veterinarsku službu, ranije 33 razdio.

Partija 11—200 nema promjena. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—200 je usvojena.

Partija 11—201. Promjene nema. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—201 je primljena.

Partija 11—202. U ovoj partiji ima izmjena. Molim izvjestioca da objasni.

Izvestilac **Milan Stepanović:** U partiji 11—202 treba dodati novu poziciju 4 koja glasi — troškovi za suzbijanje stočnih zaraznih bolesti u iznosu od 4,000.000 dinara. Mislim da nije potrebno objašnjavati, jer je vama svima poznato koliko štete nanose razne stočne bolesti.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Za riječ se javlja drug Vukić.

Milan Vukić *(Izborni srez Livno, NR Bosna i Hercegovina):* Postavljam pitanje zašto treba saveznom organu 4 miliona dinara za suzbijanje zaraznih bolesti. Meni je jasno da su potrebna sredstva u tu svrhu, ali za niže organe, za one dole. Zašto se predviđa 4 miliona dinara za saveznu veterinarsku službu?

Izvestilac **Milan Stepanović:** O ovom pitanju i kod drugog pitanja koje će doći docnije na red — suzbijanje bolesti bilja — bilo je prilično opširnih diskusija. U diskusiji koja je vođena u Odboru za budžet istaknuto je da Savezna uprava za veterinarsku službu sa sredstvima kojima sada raspolaže nije u stanju da interveniše jedinstveno na terenu pri suzbijanju zaraznih bolesti, naročito šapa koji se sa velikom brzinom prenosi i nanosi vrlo veliku štetu.

Razume se, Savezna uprava za veterinarsku službu neće imati ni sa ovih 4 miliona dinara potrebna sredstva za suzbijanje zaraznih bolesti, ali je Saveznoj upravi potrebna bolja oprema. Tu se radi o nabavci nekih prevoznih sredstava i sredstava potrebnih za proširenje njene delatnosti, ne u smislu centralizovanja službe i neposrednog rukovođenja radom na suzbijanju bolesti, ako se bolest pojavi, recimo, na teritoriji Slavonije, Bosne i Hercegovine itd. Savezna uprava za veterinarsku službu ne može biti samo savetodavni organ, kao druge uprave, nego mora nekako da koncentriše pomoć i da je centralizuje u izvesnom smislu kad se radi, naprimer, o suzbijanju šapa. U takvim slučajevima treba da bude neka centralizovana akcija u skladu i sa vojskom i sa drugim organima na terenu.

Drugovi su iznosili vrlo ubedljive razloge iz kojih traže veća sredstva za suzbijanje tih bolesti. Tu se misli konkretno na akcije koje se sprovode, a to su putovanja, koja često moraju da se obavljaju automobilom i da se angažuje veći broj stručnjaka. Zato su tražili ovu minimalnu stavku za suzbijanje zaraznih bolesti.

Povećanje, koje kasnije dolazi kod zaštite bilja, potiče iz sličnih razloga.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li je narodni poslanik zadovoljan odgovorom? *(Milan Vukić:* Jesam). Da li još ko želi riječ o partiji 11—202? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Prema tome, 25 razdio je usvojen.

Prelazimo na 26 razdio — Savezna uprava za zaštitu bilja, ranije 34 razdio. U ovom razdjelu postoje izmjene usvojene od Odbora za budžet.

Partija 11—203 je usvojena bez izmjena u Odboru za budžet. Ko želi riječ o ovoj partiji? (Ne javlja se niko). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Partija 11—204. Želi li ko riječ o ovoj partiji. (Ne javlja se niko). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

U partiji 11—205 Odbor za budžet usvojio je izmjene. U poziciji 3, koja je nova, predviđa se 4,000.000 dinara za borbu protiv bolesti bilja, tako da ova partija umjesto 521.000 iznosi sada 4,521.000 dinara. Želi li ko riječ o ovoj partiji? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija sa predloženom izmjenom? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Prema tome, 26 razdio je usvojen.

Prelazimo na 27 razdio — Komisija za kulturne veze sa inostranstvom, ranije 35 razdio. Ovdje nema nikakvih izmjena. Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 8—206? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—206 je usvojena.

Prelazimo na partiju 11—207. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—207 je usvojena.

Partija 11—208. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—208 je usvojena.

Prema tome, 27 razdio je usvojen.

Prelazimo na 28 razdio — Savezna komisija za standardizaciju, ranije 36 razdio koji je usvojen također bez izmjena od strane Odbora za budžet.

Na redu je partija 8—209. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—209 je usvojena.

Prelazimo na partiju 8—210. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 8—210? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Prema tome, ova partija je usvojena.

Prelazimo na partiju 8—211. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—211 je usvojena.

Prema tome, razdio 28 je usvojen.

Prelazimo na 29 razdio — Vrhovna invalidska komisija, ranije 37 razdio. Ne predlažu se izmjene.

Partija 7—212. Želi li ko da govori? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 7—212 je usvojena.

Partija 11—213. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—213 je usvojena.

Partija 11—214. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—214 je usvojena.

Prema tome, 29 razdio je usvojen.

Prelazimo na 30 razdio — Komisija za vodoprivredu, ranije 38 razdio. Ovdje također nema izmjena. Želi li ko da govori? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—215? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 11—216. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 11—216? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—216 je usvojena.

Partija 11—217. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 11—217 je usvojena.

Prema tome, 30 razdio je usvojen.

Prelazimo na 31 razdio — Jugoslovenska nacionalna komisija za UNESKO, ranije 39 razdio. Od strane Odbora za budžet nisu predložene izmjene. Prima li se partija 8—218? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 8—219. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—219 je usvojena.

Partija 8—220. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—220 je usvojena.

Objavljujem da je razdio 31 usvojen.

Prelazimo na razdio 32 — Jugoslovenski nacionalni komitet za poljoprivredu i ishranu FAO, ranije 40 razdio. Od strane Odbora za budžet ne predlažu se nikakve izmjene. Želi li ko da govori? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 8—221? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—221 je usvojena.

Prelazimo na partiju 8—222. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 8—222? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 8—222 je usvojena.

Prelazimo na partiju 8—223. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Partija 8—223 je usvojena.

Prema tome, 32 razdio je usvojen.

Prelazimo na razdio 33 — Jugoslovenska nacionalna komisija za Međunarodnu organizaciju rada (MOR), ranije 41 razdio. Ne postoje izmjene. Želi li ko da govori? (Ne javlja se niko). Prima li se partija 9—224? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 9—225. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 9—226. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Objavljujem da je 33 razdio usvojen.

Prelazimo na 34 razdio — Komisija za saradnju sa međunarodnom zdravstvenom organizacijom, ranije 42 razdio. Ne postoje izmjene. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 10—227? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Partija 10—228. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 10—228? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 10—229. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Razdio 34 je usvojen.

Prelazimo na 35 razdio — Nacionalni komitet za UNICEF, ranije 43 razdio. Ni ovdje ne postoje izmjene. Prima li se partija 9—230? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 9—231. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 9—232. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Objavljujem da je 35 razdio usvojen.

Prelazimo na 36 razdio — Savezni ured za patente, ranije 44 razdio. Također ne postoje izmjene. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 8—233? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 8—234. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 8—235. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prema tome, razdio 36 je usvojen.

Prelazimo na 37 razdio — Savezni ured za mjere i dragocjene metale, ranije 45 razdio. Također nema izmjena. Prima li se partija 11—236? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 11—237. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za* ovu partiju, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 11—238. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ko je *za* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko).

Objavljujem da je 37 razdio usvojen.

Prelazimo na 38 razdio — Državna arhiva, ranije 46 razdio. Ovdje postoje izmjene u partiji 8—240. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se partija 8—239, koja nema izmjena? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

U partiji 8—240 postoje slijedeće izmjene: pozicija 4 — putni i selidbeni troškovi — predviđeni u iznosu od 350.000 povisuju se na 450.000 dinara; pozicija 9 — transportni troškovi — od 400.000 dinara povećava se na 550.000 dinara. Ukupno je ova partija bila predviđena u iznosu od 2,247.000 dinara, a sada se prema predlogu Odbora za budžet povećava na 2,497.000 dinara. Da li ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija sa predloženim izmjenama? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prima li se partija 8—241 u kojoj nema izmjena? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prema tome 38 razdio je usvojen.

Prelazimo na 39 razdio — Savezni zavod za narodno zdravlje, ranije 47 razdio. Nema prijedloga za izmjene. Prima li se partija 7—242? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Na redu je partija 10—243. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 10—244. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 10—245. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prema tome 39 razdio je usvojen.

Prelazimo na 40 razdio — Akademski savjet, ranije 48 razdio. Nema izmjena od strane Odbora za budžet. Prima li se partija 8—246? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 8—247. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 8—248. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Objavljujem da je razdio 40 usvojen.

Prelazimo na razdio 41 — Bibliografski institut, ranije 49 razdio. Nema izmjena. Stavljam na glasanje partiju 8—249. Da li se prima? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—250. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—251. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prema tome, 41 razdio je usvojen.

Prelazimo na 42 razdio — Savezni institut za zaštitu spomenika kulture, ranije 50 razdio. Nema izmjena. Prelazimo na glasanje. Prima li se partija 7—252? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—253. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—254. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—255. Ko je *za* ovu partiju, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko).

Prema tome, 42 razdio je usvojen.

Prelazimo na 43 razdio — Invalidske prinadležnosti, ranije 51 razdio. Nema izmjena. Stavljam na glasanje partiju 9—256. Da li se prima? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 10—257. Da li se prima? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prema tome, 43 razdio je usvojen.

Prelazimo na razdio 44 — Muzej Nikole Tesle, ranije 52 razdio. Nema izmjena. Stavljam na glasanje partiju 8—258. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—259. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko). Partija 8—260. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prema tome razdio 44 je usvojen.

Prelazimo na razdio 45 — Dotacije narodnim republikama, ranije 53 razdio. Postoje izmjene. Molim izvjestioca da ih objasni.

Izvestilac **Milan Stepanović:** U dotacijama narodnim republikama, pozicija 1 — Narodnoj Republici Makedoniji se povećava od 2.660,000.000 dinara na 3.987.000.000, a pozicija 2 — Narodnoj Republici Crnoj Gori na 4.083,000.000. Na kraju ovo povećanje je rezultat onih faktora koji su u Saveznom društvenom planu već izglasani.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li želi još ko riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima partija 12—261? (Prima).

Prema tome, razdio 45 je primljen u Vijeću proizvođača.

Prelazimo na 46 razdio — Dotacije ustanovama sa samostalnim finansiranjem, ranije 54 razdio. Postoje izmjene. Molim druga izvjestioca da ih objasni.

Izvestilac **Milan Stepanović:** U ovoj 12—262 partiji nastupile su promene zbog toga što je ukinut Radio Jugoslavija, pa je ostao samo prijemni centar prislušne službe. Dotacija je potrebna u iznosu od 32,200.000 dinara. Ona druga sredstva su podeljena onako kako je ranije obrazloženo.

Pretsednik **Ivan Božičević:** U poziciji 3 — „Dotacija Centru za tehničku i naučnu dokumentaciju" — predviđa se iznos od 55 miliona dinara.

Izvestilac **Milan Stepanović:** To nemamo. To je greška.

Pretsednik **Ivan Božičević** *(čita)*: Pozicija 3 — da se dotacija Centru za tehničku i naučnu dokumentaciju povisi od 33 na 35 miliona. Cela partija je bila ranije predviđena na 543,201.000, a snižena je na 172,701.000 dinara. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje partiju 12—262. Da li se prima? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Razdio 46 je usvojen.

Prelazimo na razdio 47 — Dotacije privrednim organizacijama, ranije 55 razdio. Od strane Odbora nisu predložene izmjene. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje partiju 12—263. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Razdio 47 je usvojen.

Prelazimo na razdio 48 — Dotacije društvenim organizacijama i ustanovama, ranije 56 razdio. Postoji izmjena i to slijedeća: u samom naslovu 56 razdjela treba još dodati na kraju „i ustanovama", tako da bi naslov razdjela glasio: „Dotacije društvenim organizacijama i ustanovama".

Partija 12-264. Pozicija 1 — „Dotacija Partizanu", Savezu za telesno vaspitanje — od 16 miliona povećava se na 19 miliona.

Pozicija 3 — „Dotacije Vazduhoplovnom savezu Jugoslavije", od 8 miliona povećava se na 40 miliona dinara.

Pozicija 9 — „Dotacija Savetu Saveza pionira Jugoslavije" od 3,200.000 povećava se na 10,500.000 dinara.

Pozicija 26 — „Dotacija Savezu slepih Jugoslavije" od 10 miliona povećava se na 34 miliona dinara.

Pozicija 27 — „Dotacija Savezu gluvih Jugoslavije" od 2,300.000 dinara povećava se na 32,300.000 dinara.

Pozicija 28 — „Dotacija Savezu lekarskih društava FNRJ" od 4 miliona povećava se na 6 miliona dinara.

Iza pozicije 31 dolazi nova pozicija 32 — „Dotacije Trgovinskoj komori" 1,260.000 dinara.

Pozicija 33 — „Dotacija Udruženju rezervnih oficira Jugoslavije" 3 miliona dinara.

Pozicija 34 — „Dotacija Glavnom lovačkom savezu Jugoslavije" 8 miliona dinara.

Pozicija 35 — „Dotacija Savezu Udruženja sportskih ribolovaca" 3 miliona dinara.

Pozicija 36 — „Dotacija Savezu Udruženja veterinara" 2 miliona dinara.

Pozicija 37 — „Dotacija Higijenskom zavodu NR Hrvatske" za pokriće troškova akcije oko ispitivanja vrednosti vakcinacije protiv tifusa 7,500.000 dinara.

Pozicija 38 — „Dotacija Oceanografskom institutu, Split" za podmirenje troškova u vršenju funkcija značajnih za celu zemlju 30 miliona dinara.

Pozicija 39 — „Dotacija Centru za osposobljavanje invalida FNRJ" 1,900.000 dinara.

Pozicija 40 — „Dotacija Radio Beogradu" za službu preuzetu od Radio Jugoslavije 100 miliona dinara. Ko želi da uzme riječ o ovoj partiji? Ima riječ narodni poslanik Nikola Radin.

Nikola Radin *(Izborni srez Sremska Mitrovica, APV — NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, ja bih hteo dati predlog da se izmeni dotacija u poziciji 18 u kojoj je predviđena dotacija Savezu šumarskih društava u iznosu od 300.000 dinara. Ja bih predložio da se Savezu društava ekonomista skine sa 2,600.000 na 2,000.000 dinara, s tim da se tih 600.000 dinara da na ime dotacije Savezu šumarskih društava tako da se dotacija Savezu šumarskih društava poveća od 300.000 na 900.000 dinara. Ja ću dati obrazloženje. Ja mislim da na osnovu diskusije

koju smo vodili dovoljno jasno smo uočili važnost šumarstva i drvne industrije za nas i za našu privredu. Mi smo jasno videli probleme koji stoje pred šumarstvom i pred drvnom industrijom i s obzirom na stanje u Savezu šumarskih društava, inženjera i tehničara i šumara, smatram da bi bilo opravdano da se poveća ova dotacija.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko se javlja za riječ? Ima riječ Josip Bosnar.

Josip Bosnar *(Izborni srez Beograd, NR Srbija):* Podržavam predlog druga Radina. Ali, ja bih hteo da govorim o dotaciji po poziciji 2, a to je pitanje dotacije Narodnoj tehnici. Ja smatram da su drugovi poslanici upoznati s njim da u Narodnoj tehnici postoji 7 saveza i smatram da je dotacija od 21,440.000 dinara nedovoljna za razvijanje rada Narodne tehnike. Drugo, ja smatram da rad Narodne tehnike ima velikog značaja u našoj društvenoj zajednici za tehničko vaspitanje naših naroda. Narodnoj tehnici za rad je nužno mnogo instrumenata, pomagala, da bi se i očigledno prikazivala tehnička dostignuća. Mi smo raspravljali na jednom sastanku o Narodnoj tehnici i drugovi su dokazivali da mi nemamo dovoljno sredstava da bismo taj rad mogli proširiti. Mi smo konkretno u Sarajevu pre dva meseca raspravljali da se taj rad na tehničkom vaspitanju naroda nužno mora proširiti i na naše zaostale krajeve, da je potrebno narode tih krajeva upoznati sa najosnovnijim tehničkim dostignućima, tako da ti ljudi kad dođu u industriju i u našu Armiju imaju pojma o tehnici i o njenim dostignućima, kako bi mogli što korisnije poslužiti. Međutim, vidimo da ovde dotacija Vazduhoplovnom savezu, — ja nemam ništa protiv, — iznosi 40 miliona dinara, a do nedavno ta organizacija je bila u sklopu Narodne tehnike. Mislim da je dotacija od 21 milion dinara Narodnoj tehnici mala. Mi smo, drugovi, razgovarali sa drugovima iz Narodnog odbora grada Beograda o otvaranju izložbene prostorije u Beogradu u kojoj bi se prikazivala tehnička dostignuća naše socijalističke privrede i na taj način omogućilo širim slojevima naroda da se upoznaju sa tim dostignućima. Isto tako, mi vidimo da u Beogradu i u svim glavnim mestima naših republika imamo razne inostrane čitaonice, u kojima se uglavnom prikazuju tehnička dostignuća tih zemalja i znamo da u tim čitaonicama ima preko hiljadu službenika, i to sve radi dokazivanja blagostanja u tim zemljama. Smatram da je iz ovih razloga nužno predložiti da se razmotri mogućnost povećanja dotacije Narodnoj tehnici.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko se dalje javlja za riječ? *(Veljko Zeković:* Molim za riječ). Ima riječ drug Veljko Zeković.

Pretstavnik Saveznog izršnog veća **Veljko Zeković:** Ja bih htio nešto reći. Ja mislim, drugovi, da su sve dotacije društvenim organizacijama, s obzirom na njihovu ulogu i značaj uopšte u našem društvenom životu, prilično male. Kod nekih organizacija te su dotacije svedene na minimum, ali treba imati u vidu da sredstvima kojima danas raspolažemo nismo mogli više da udovoljimo i da povećamo iznose koji su zahtijevani. Svi zahtjevi ovih društvenih organizacija su detaljno razmotreni i oni su zaista svedeni na minimum, tako da ja mislim da bismo teško ovdje mogli da skidamo sa dotacija jednih i da ih dajemo drugim društvenim organizacijama. Mislim da bi najbolje bilo ako bi se usvojila jedna preporuka da Savezno izvršno vijeće ispita mogućnost uopšte povećavanja dotacija nekim društvenim organizacijama.

Ja bih konkretno odgovorio drugovima koji su predložili da se nešto poveća dotacija Savezu šumarskih društava. Ta dotacija je mala, ali ne bismo mogli da uzmemo od Saveza društava ekonomista jedan dio dotacije, i to iz razloga što toj organizaciji pretstoji kongres koji ona mora da održi. Ustvari, društvenim organizacijama dali smo samo čime bi mogli da održavaju njihov, kako da kažem, centralni savezni aparat, a mogućnosti za dotacije postoje i u republikama. Na taj način ukupne dotacije nešto se povećavaju.

Zato mislim da bi bilo uopšte najbolje ako bi se usvojila preporuka Saveznom izvršnom veću da ono razmotri pitanje dotacija društvenim organizacijama.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko se dalje javlja za riječ? *(Čedomir Jelenić:* Ja). Ima riječ Čedomir Jelenić.

Čedomir Jelenić *(Izborni srez Valjevo, NR Srbija):* Nije mi jasno zašto je predviđena dotacija od 15 miliona dinara Glavnom zadružnom savezu FNRJ. Koliko znam, zadružne organizacije imaju svoju privredu, dobijaju određen doprinos od privrede i, prema tome, privredne organizacije imaju procenat kod amortizacije, a to je i sada delimično ostalo. Zato mi nije jasno zašto se predviđa dotacija od 15 miliona dinara Glavnom zadružnom savezu FNRJ. Molim za objašnjenje.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Molim izvjestioca da odgovori .

Izvestilac **Milan Stepanović:** Ja mislim da je drug pogrešno obavešten. Glavni zadružni savez FNRJ nema nikakvih drugih izvora prihoda niti dotacija od privrednih organizacija kao što to imju republički i sreski savezi. Mi smo o tome diskutovali i dali smo jednu preporuku da bi trebalo ići na to da se Glavni zadružni savez FNRJ izdržava od odgovarajuće dotacije privrednih organizacija zadružnog sektora. To je ove godine nemogućno zbog toga što je nemogućno naći sredstva koja treba da idu

u ovom pravcu, s obzirom na objektivne uslove koji s tim u vezi stoje. Sada bi to, dakle, bilo nemogućno. Tu se radi o sredstvima koja su planirana i koja treba da se daju odgovarajućem zadružnom savezu za sreske i republičke saveze. Mi smo ove godine hteli da to sprovedemo. Ali to pitanje je potrebno proučiti u tom smislu da se vidi u kom bi procentu trebalo oduzimati i od kojih zadružnih organizacija na ime dotacije Glavnom zadružnom savezu FNRJ. S druge strane, postavilo se pitanje da li bi to možda opteretilo zadružne organizacije koje treba da izdržavaju pored sreskih i republičkih saveza i Glavni zadružni savez FNRJ.

Ovaj iznos na koji je stavljena primedba, minimalan je i odnosi se na održavanje najminimalnijeg aparata.

Kada smo pretresali dotaciju Glavnom zadružnom savezu, raspravljali smo o svakoj stavci, kako u pogledu broja službenika, tako i u pogledu ostalih potreba. Prema tome, ovo se samo odnosi na izdržavanje ovog aparata.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima Čedomir Jelenić.

Čedomir Jelenić: Zadovoljan sam odgovorom, samo predlažem da se ispita mogućnost uvođenja ovog sistema još u toku ove godine.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima narodni poslanik Brdarić Isidor.

Isidor Brdarić *(Izborni srez Beograd I, NR Srbija):* Hteo bih da mi se da objašnjenje o ovim naknadnim dotacijama. Pre svega, tu se radi o Udruženju lovaca. Prema predlogu dotacije iznose 8 miliona dinara. Međutim, u 33 poziciji za Udruženje rezervnih oficira predviđa se iznos od 3 miliona dinara. Upoređujući te dve cifre, izgleda mi da tu ima izvesnih anomalija. Upoređujući to sa lovcima, mogu da kažem da je to jedna nesrazmera. Smatram da bi pre trebalo dati veću dotaciju Udruženju rezervnih oficira, nego lovcima, jer je lov čisto privatna stvar građana.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Kod rezervnih oficira se radi o kongresu koji treba da se održi u toku ove godine. Mi smatramo da ne treba više od 3 miliona dinara. Međutim, kod lovaca i ribolovaca radi se o izložbi za koju se već vrše pripreme u Diseldorfu. Te izložbe, koje se održavaju na strani, mnogo koštaju, jer se moraju kupovati devizna sredstva na obračunskom mestu. Ja mislim da su te izložbe veoma korisne i za našu privredu, i za turizam i privredu uopšte. Uostalom, zna se koliki su prihodi od lova.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima narodni poslanik Župunski Žarko.

Žarko Župunski *(Izborni srez Zrenjanin, APV — NR Srbija):* Ovde je predviđeno 60 miliona dinara na ime dotacije Savezu sportova. S tim u vezi želeo bih da mi se da objašnjenje u koje će se ciljeve utrošiti taj novac, može biti i za kupovinu igrača?

Izvestilac **Milan Stepanović:** Drugovi su tražili 200 miliona dinara za Savez sportova. Tu se radi o sportskim granama kao što su košarka i druge a ne radi se o futbalu, a još manje o kupovini igrača. Kažem, radi se o takvim sportovima koji nisu aktivni i koji ne mogu sebe izdržavati. To su sportovi od kojih zavisi razvoj naše omladine.

Kao što vidite, tu se radi i o međunarodnim susretima koji će se održati u toku ove godine, a oni, to treba podvući, odnose prilično novca. Ali, i pored zahteva Saveza sportova da ta suma iznosi 200 miliona dinara, mi nismo mogli da je odobrimo.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li je narodni poslanik Županski zadovoljan ovim odgovorom? *(Žarko Župunski:* Jesam). Riječ ima narodni poslanik Đura Savić.

Đura Savić *(Izborni srez Bjelovar, NR Hrvatska):* Ja bih predložio da se poveća dotacija šumskim inženjerima i tehničarima, jer je ova svota premala. Moj prijedlog bi bio da se ova svota poveća na 900.000. Kod šumarskih udruženja ne radi se o nekom luksuzu, tim prije ako se zna da oni iz inostranstva očekuju stručnjake koji dolaze u našu zemlju radi informacija i upoznavanja sa strukturom naših šuma.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima narodni poslanik Drago Čeh.

Drago Čeh *(Izborni srez Negotin, NR Srbija):* Predviđene dotacije za Planinarski savez iznose 3 i po miliona dinara. Ako se već radi o ukidanju regresa, ja bih, u vezi sa preporukom koju je učinio drug Karabegović, predložio da se daleko veća pažnja pokloni planinarstvu kako bi ono moglo da se razvija u tom pravcu što bi se izgradio dovoljan broj domova koji bi bili pristupačni našim radnicima. S tim u vezi ja bih predložio da se da jedna preporuka Saveznom izvršnom veću, naime, da se od sume od 600 miliona dinara da 500 miliona dinara Savezu planinara za podizanje planinarskih domova širom čitave naše zemlje. To bi se odbilo od one sume predviđene za regres, od onih 600 miliona dinara.

Dosadašnja izgradnja planinarskih domova je bila zapostavljena. Izgradnja domova se odvijala, kao što i sami znate, pod vrlo teškim okolnostima. Zato su izvesna preduzeća davala neke dotacije. Ali, ja mislim da ako više nema regresa za godišnji odmor, da u tom slučaju odvojimo jednu sumu za izgradnju ovih domova, i da s tim u vezi damo jednu preporuku Saveznom izvršnom veću.... *(Aco Ivec:* Predlažem da se ova diskusija prekine).

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko je za to da se prekine diskusija, neka digne ruku. (Svi dižu ruku).

Imamo amandman koji je predložio drug Nikola Radin da se Društvu ekonomista snize dotacije od 2,600.000 na 2,000.000, a da se Savezu šumarskih društava povisi od 300.000 na 900.000 dinara. Ko je *za*, neka digne ruku. (Nekoliko diže ruku). Ko je *protiv?* (Velika većina diže ruku). Konstatiram da je ovaj amandman odbačen velikom većinom glasova.

Ko je *za* partiju 12—264 sa onim izmjenama koje je predložio Odbor za budžet, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se neko uzdržao? (Niko). Proglašujem da je partija 12—264 primljena.

Prelazimo na 49 razdio — Obaveze po budžetu i budžetski rezervni fond, ranije razdio 57. U partiji 13—265 nema izmjena. Prima li se ova partija? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Partija 13—266 — Budžetski rezervni fond: kredit za nedovoljno predviđene i nepredviđene rashode. Bilo je predviđeno 4.500,000.000, a sada se smanjuje na 4.158,165.000 dinara. Prima li se ova partija sa ovom izmjenom? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Prelazimo na glasanje o prilozima.

Prvo imamo predračun prihoda i rashoda Jugoslovenske lutrije. Da li treba čitati prilog? *(Uzvici:* Ne treba!) Otvaram pretres o ovom prilogu predračuna prihoda i rashoda Jugoslovenske lutrije. Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za riječ, pitam Dom da li prima ovaj predračun onako kako je predložen? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Umjesto predračuna prihoda i rashoda Radio Jugoslavije dolazi predračun prihoda i rashoda Prijemnog centra. Mislim da bi ovdje trebalo pročitati cifre iz tog predračuna. U predračunu prihoda i rashoda Radio Jugoslavije ukupni prihodi i rashodi bili su predviđeni u visini od 408,300.000, dok su u predračunu prihoda i rashoda Prijemnog centra predviđene sume od 35,500.000. Otvaram pretres o predračunu prihoda i rashoda Prijemnog centra. Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja, pitam Dom da li prihvata predračun prihoda i rashoda Prijemnog centra? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Predračun prihoda i rashoda Telegrafske agencije Nova Jugoslavija (Tanjug) predviđa prihode i rashode u ukupnom iznosu od 190,000.000 dinara. Otvaram pretres. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se ovaj predračun? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Predračun prihoda i rashoda Leksikografskog zavoda u Zagrebu predviđa ukupno prihode i rashode od 247,632.000 dinara. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam ovaj predračun na glasanje. Prima li se? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Predračun prihoda i rashoda Centra za tehničku i naučnu dokumentaciju. Predviđeni prihodi i rashodi iznose 49,000.000 dinara. Želi li neko riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam ovaj predračun na glasanje. Da li se prima? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Predračun prihoda i rashoda Zavoda za školsku opremu u Zagrebu. Prihodi i rashodi predviđeni su u visini od 12,330.000 dinara. Želi li neko riječ? (Niko se ne javlja). Prima li se? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Na redu je predračun prihoda i rashoda Instituta za mlekarstvo. Ukupni prihodi i rashodi predviđeni su u visini od 5,991.000. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Da li se prima ovaj predračun? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Predračun prihoda i rashoda Savezne komisije za pregled filmova. Predviđeni su prihodi i rashodi u iznosu od 1,094.000 dinara. Želi li neko riječ? (Niko se ne javlja). Pitam Dom da li prima predviđeni predračun? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema).

Dalje, imamo predračun prihoda i rashoda Fonda za unapređenje carinsko-kontrolne službe. Predviđeni su prihodi u sumi od 38,044.959 dinara. Rashodi su isto toliki. Da li neko želi objašnjenje ili da uzme riječ u pretresu? Ima riječ Božidar Nikolić.

Ing. **Božidar Nikolić** *(Izborni srez Pazin, NR Hrvatska):* Ja bih želeo da postavim jedno pitanje. Malopre smo ovde raspravljali o Upravi carina, a sada raspravljamo o unapređenju carinsko kontrolne službe. Ja postavljam pitanje: imaju li te dve službe veze i kakve su te veze?

Pretsednik **Ivan Božičević:** Objašnjenje će dati povjerenik drug Dakić.

Poverenik Saveznog izvršnog veća **Strahinja Dakić:** Drugovi narodni poslanici, drug poslanik je pitao kakav je karakter ovog carinskog fonda i kakav je odnos između carinske službe i carinskog fonda. Ako pogledate Predlog saveznog budžeta za 1954 godinu videćete da ovde postoje dva fonda: Fond za unapređenje carinske službe i Devizni fond. I jedan i drugi fond vezani su za odgovarajuće organe. Prvi je vezan za Upravu carina, a drugi za Državni sekretarijat za narodnu privredu, odnosno njegovu deviznu inspekciju.

Ovi su fondovi bili potrebni iz sledećih razloga: pitanje carinske i devizne kontrole na granici veoma je delikatna stvar. Carinski i devizni organi često treba da dobiju obaveštenja o izvesnom švercu ili o prebacivanju preko granice, pa je potrebno da plate tu uslugu, a budžet ne poznaje te stvari. Međutim, takva služba je veoma potrebna; za nju treba nabaviti motocikle, motorne čamce itd. koji će čuvati granicu i obezbeđivati je od krijumčara. U tom cilju formiran je ovaj fond. Izvršno veće je donelo uredbu o tome i predračun ovih fondova podnet je pretstavničkom telu da bi i ono imalo uvid

i kontrolu nad svim tim sredstvima. Ti fondovi imaju i svoje prihode, koji dolaze od kazni koje se naplaćuju od onih koji švercuju stvari ili od prodaje zaplenjenih stvari na licitaciji. Jedan procenat od toga ide fondu a drugi deo budžetu. Iz toga dela prihoda fond pokriva nabavku opreme da bi lakše obavljao službu i nagrađuje ljude koji mu dostavljaju i ukazuju gde i kada, kako i ko švercuje.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li je drug narodni poslanik zadovoljan ovim objašnjenjem. (Inž. *Božidar Nikolić:* Zadovoljan sam.)

Stavljam ovaj predračun na glasanje. Da li se slažete sa predloženim predračunom? (Slažemo).

Predračun prihoda i rashoda Fonda za unapređenje devizne inspekcione službe, predviđen je u sumi prihoda 6,170.115 dinara i isto toliko rashoda. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Slažete li se? (Slažemo). Ko je *protiv?* (Niko).

Oglašujem da su svi prilozi predloženi od strane Vijeća proizvođača prihvaćeni.

Prelazimo na glasanje Prijedloga o budžetu Federativne Narodne Republike Jugoslavije (savezni budžet) za 1954 godinu. Otvaram pretres u pojedinostima o Prijedlogu ovog zakona. Ima riječ izvjestilac.

Izvestilac **Milan Stepanović:** Drugovi, zbog promena koje su nastupile u cifarskom delu budžeta, došlo je i do promena u članovima 1, 2 i 5 ovoga predloga.

Član 1 treba da glasi *(čita):*

Savezni budžet za 1954 godinu sadrži: prvo, savezni budžet sa prihodima od dinara 260 milijardi 114 miliona, sa rashodima od dinara 260 milijardi 114 miliona; drugo, predračun ustanova sa samostalnim finansiranjem sa prihodima od 1.470,846.000 i rashodima od 1 milijarde 624 miliona i 573.040 dinara i viškom rashoda od dinara 153.727.040 dinara; treće, predračun posebnih fondova sa prihodom od dinara 44.215,074.000 sa rashodima od 40.254,959.000 dinara, viškom prihoda od 3,960.115 dinara.

Član 2: Viškovi rashoda u predračunu ustanova sa samostalnim finansiranjem u ukupnom iznosu od 153,727.040 dinara pokrivaju se dotacijom iz Saveznog budžeta.

U članu 5 tamo gde stoji „fond za nagrađivanje", gde je ranije stajalo „Radio Jugoslavija" treba da stoji „Prijemni centar".

Svi ostali članovi ostaju kako su predloženi.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Čuli ste izmijenjeni član 1. Da li ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Član 2. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Član 3. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Član 4. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Član 5. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Član 6. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Član 7. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Član 8. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Član 9. Prima li se? (Prima). Ko je *protiv?* (Niko).

Oglašujem, drugovi, da je završen pretres po partijama i da je isto tako izvršeno glasanje po partijama.

Prelazimo na glasanje o Prijedlogu saveznog budžeta za 1954 godinu u cjelini. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Hvala. Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko).

Oglašujem da je Prijedlog saveznog budžeta u Vijeću proizvođača za 1954 godinu jednoglasno prihvaćen.

Time smo iscrpli i treću tačku dnevnog reda.

Ja bih, drugovi, sada dao kratak odmor da bismo u međuvremenu vidjeli sa Saveznim vijećem kako stoji sa sravnjivanjem tekstova zakona i da bismo se upoznali sa njihovim planom rada za danas, jer poslanici postavljaju pitanje da li će se danas sjednice zaključiti.

(Posle odmora)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Drugovi, prije nego nastavimo rad ja vas pitam da li se slažete da nastavimo sjednicu sve dok ne iscrpimo dnevni red, pošto je Savezno vijeće uglavnom već izglasalo sve prijedloge zakona pa je potrebno da se održi zajednička sjednica. (Slažemo).

Da li se slažete da najprije diskutujemo o promjeni Ustavnog zakona a zatim o izvještaju Odbora za verifikaciju? (Slažemo).

Prelazimo na pretres Prijedloga zakona o izmjeni Ustavnog zakona. Prema članu 157 Poslovnika Vijeća proizvođača naš Dom mora prvo da rješava da li smatra da je opravdano da se pristupi izmjeni Ustavnog zakona. Tek kada Dom to riješi onda se pristupa odlučivanju. Pitam Vijeće da li smatra opravdanim da se pristupi promjeni Ustavnog zakona? (Smatra). Ima li ko *protiv?* (Nema). Drugovi, pristupamo promjeni Ustavnog zakona čitanjem prijedloga koji glasi *(čita):*

PRIJEDLOG
ZAKONA O IZMJENI ČL. 45., 46., 47., 48. I 51. ST. 2 USTAVNOG ZAKONA O OSNOVAMA DRUŠTVENOG I POLITIČKOG UREĐENJA FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I SAVEZNIM ORGANIMA VLASTI

Član 1.

Mijenjaju se članovi 45., 46., 47., 48. i 51. stav 2 Ustavnog zakona o osnovama društvenog i političkog

uređenja Federativne Narodne Republike Jugoslavije i saveznim organima vlasti, i to:

Član 45. mijenja se i glasi:

»Članovi Saveznog vijeća izabrani od predstavničkih tijela narodnih republika, autonomne pokrajine i autonomne oblasti imaju pravo da se sastanu kao Vijeće naroda i da rješavaju odvojeno od Saveznog vijeća kad se na dnevnom redu Doma nalazi prijedlog o promjeni Ustava, saveznog društvenog plana, saveznog općeg zakona ili prijedlog drugog zakona koji se tiče ravnopravnosti naroda Jugoslavije ili Ustavom utvrđenih odnosa između federacije i narodnih republika.

Vijeće naroda sastaje se kad to zahtijeva većina zastupnika izabranih od predstavničkog tijela jedne narodne republike ili svi zastupnici izabrani od predstavničkog tijela autonomne pokrajine ili autonomne oblasti, ili deset zastupnika izabranih od predstavničkih tijela ma koje republike ili autonomne jedinice.

Vijeće naroda sastaje se obavezno kad se na dnevnom redu Saveznog vijeća nalazi prijedlog za promjenu Ustava.«

Član 46. mijenja se i glasi:

»Vijeće naroda vodi raspravu radi ocjene da li je prijedlog zakona koji se nalazi na dnevnom redu Saveznog vijeća u suglasnosti sa ravnopravnošću naroda Jugoslavije i sa Ustavom utvrđenim odnosima između narodnih republika i federacije, i donosi odluku o tome.

Odluka Vijeća naroda može sadržavati i prijedlog za izmjenu prijedloga zakona ili da se zakon ne donese.«

Član 47. mijenja se i glasi:

»Ako Savezno vijeće ne usvoji prijedlog Vijeća naroda, zastupnici koji čine Vijeće naroda održat će ponovno odvojen sastanak radi rješavanja o spornom pitanju, a zatim će se o spornom pitanju raspravljati u Saveznom vijeću. Ako i tada sporno pitanje ostane neriješeno, osniva se komisija sastavljena od narodnih zastupnika koje bira u jednakom broju Savezno vijeće iz reda zastupnika koji nisu članovi Vijeća naroda i Vijeće naroda iz reda svojih članova.

Ako i poslije rada komisije ostane neriješen spor između Saveznog vijeća i Vijeća naroda, obustavlja se daljnja rasprava prijedloga zakona i on se ne može staviti na dnevni red Skupštine prije isteka godine dana od obustave rasprave.«

Član 48. mijenja se i glasi:

»Ako se Savezno vijeće ne složi sa Vijećem naroda u pogledu promjene Ustava ili prijedloga saveznog društvenog plana rasprava se odgađa za dva mjeseca.

Po isteku ovog vremena o spornim pitanjima mogu se voditi još samo dvije uzastopne rasprave u Saveznom vijeću i Vijeću naroda. Ako ni poslije toga nije postignuta suglasnost, Savezno vijeće raspušta se.

Ako se spor oko saveznog društvenog plana, između Saveznog vijeća i Vijeća naroda, ne riješi do vremena kada treba da počne primjena saveznog društvenog plana, važi savezni društveni plan koji je usvojilo Vijeće proizvođača za tu godinu.«

Član 51. stav 2 mijenja se i glasi:

»Vijeće naroda bira za svaki sastanak iz reda svojih članova predsjednika i dva zapisničara.«

Član 2.

Ovaj zakon stupa na snagu danom proglašenja na zajedničkoj sjednici oba doma Savezne narodne skupštine.

Drugovi, otvaram pretres o Prijedlogu za izmjenu Ustavnog zakona. *(Glasovi:* Slažemo se. — *Ing. Božidar Nikolić:* Molim za jedno objašnjenje). Ima riječ drug Nikolić.

Ing. **Božidar Nikolić** *(Izborni srez Pazin, NR Hrvatska):* Tekst koji smo mi ovdje dobili nije identičan u članu 46 sa tekstom koji ste nam pročitali.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Jučer je utvrđen definitivni tekst, možda vi imate stari, prvobitni tekst.

Prelazimo na glasanje. Stavljam na glasanje član 1. Ko je *za* član 1, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko). Član 1 je usvojen.

Prelazimo na član 2. Ko je *za?* (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Drugovi, prelazimo sad na glasanje Prijedloga zakona o izmjeni Ustavnog zakona u cjelini. Glasanje mora da se izvrši poimenično. Molim druga zapisničara da izvrši prozivku narodnih poslanika.

Zapisničar **Antun Šturm** vrši prozivku.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prema Ustavnom zakonu za promenu ustavnih odredaba potrebna je većina od tri petine poslanika Doma, a to znači najmanje 123 poslanika. Pošto je ukupno 189 poslanika glasalo za Prijedlog zakona o izmjeni Ustavnog zakona, oglašujem da je ovaj prijedlog prihvaćen u Vijeću proizvođača Savezne narodne skupštine. Proglašavanje Ustavnog zakona izvršiće se na zajedničkoj sjednici oba doma.

Prelazimo na petu tačku dnevnog reda — Izvještaj Verifikacionog odbora o pitanju verifikacije mandata druga Midhata Sarajlića. Molim izvjestioca Verifikacionog odbora da podnese izvještaj.

Izvestilac Verifikacionog odbora **Jovanka Čović** *(Izborni srez Sarajevo II, NR Bosna i Hercegovina) (čita):*

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
VEĆE PROIZVOĐAČA
Verifikacioni odbor
Br. 21
10 februara 1954 godine
Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Postupajući po odluci Veća proizvođača donetoj na sednici od 23 decembra 1953 godine, Verifikacioni odbor Veća proizvođača odredio je tri narodna poslanika da ispitaju osnovanost žalbe inž. Radomira Kosa, Nikole Klineca i Jova Krulja, svih iz Goražda, u kojoj su se žalili na sprovođenje izbora za Veće proizvođača Savezne narodne skupštine u Izbornom srezu Foča na dan 24 novembra 1953 godine, a na kojima je izabran za narodnog poslanika Midhat Sarajlić iz Goražda. U žalbi je navedeno da je naknadno potvrđena kandidatura za kandidata Tripu Milićevića oglašena samo tri dana pre dana izbora i da je to uticalo na rezultat izbora. Za ispitivanje osnovanosti žalbe određeni su narodni poslanici Jovanka Čović, Stevo Popović i Ramiz Sladić.

Imenovani narodni poslanici proučili su izborna akta iz Izbornog sreza Foča, kao i žalbu napred imenovanih građana. Pored toga, u cilju utvrđivanja či-

njenica koje su od uticaja na rešavanje po podnetoj žalbi, navedeni narodni poslanici otišli su u Foču i Goražde da pribave potrebne informacije, pa su na osnovu svega toga utvrdili sledeće:

Rešenjem Sreske izborne komisije za izbor narodnog poslanika u Veće proizvođača Savezne narodne skupštine u Foči, (koji Izborni srez obuhvata administrativne srezove Foču, Kalinovik, Goražde i Višegrad), br. 34/53 od 3. XI. 1953 godine bilo je utvrđeno da nisu ispunjeni zakonski uslovi za potvrdu kandidature zborova birača u privrednim organizacijama za kandidata Tripu Milićevića, službenika iz Vitkovića, zbog toga što zborovi birača koji su predložili imenovanog kandidata nisu obuhvatili najmanje jednu četvrtinu ovih proizvođača odnosno proizvođačke grupe na području izbornog sreza.

Po žalbi podnetoj od strane dvojice predlagača, Vrhovni sud NR Bosne i Hercegovine rešenjem Ur 66/53 od 14. XI. 1953 godine poništio je napred navedeno rešenje Sreske izborne komisije i vratio joj predmet radi donošenja nove odluke. Vrhovni sud je tako postupio jer je na osnovu spisa utvrdio da je Tripo Milićević kandidovan na zborovima birača koji su obuhvatili više od jedne četvrtine proizvođača u proizvođačkoj grupi industrije, trgovine i zanatstva, pa da je prema tome Sreska izborna komisija tu činjenicu, koja je bila odlučujuća za donošenje pravilnog rešenja, netačno utvrdila.

Na osnovu napred navedenog rešenja Vrhovnog suda, Sreska izborna komisija donela je na dan 16. XI. 1953 godine novo rešenje kojim je potvrđena kandidatura za kandidata Tripu Milićevića za izbor narodnog poslanika u Veće proizvođača u pomenutom izbornom srezu.

Rešenje Vrhovnog suda primila je Republička izborna komisija koja je odmah dala da se štampa oglas o potvrdi kandidature Tripe Milićevića i 18. XI. 1953 godine poslala je oglase kako Sreskoj izbornoj komisiji u Foči tako i narodnim odborima srezova Višegrad, Goražde i Kalinovik.

Uvidom u protokol Sreske izborne komisije u Foči utvrđeno je da je oglas o kandidaturi Milićevića primljen od strane te Komisije 20. XI. 1953 godine i da je istog dana otpremljen privrednim organizacijama na području toga sreza. U Narodnom odboru sreza Goražde oglas je primljen 19. XI., a otpremljen privrednim organizacijama 20. XI. 1953 godine. U Srezu višegradskom nema pisanih podataka kada je oglas primljen, ali su prema informacijama dobijenim na licu mesta oglasi stigli na dan 21. XI. 1953 godine i istog dana upućeni privrednim organizacijama. Sa Srezom kalinovičkim bile su usled nevremena prekinute sve saobraćajne veze, pa se nije moglo utvrditi kad je oglas tamo stigao.

Na osnovu napred izloženih činjenica, Verifikacioni odbor zaključio je sledeće:

Nalazom komisije ustanovljeno je da je oglas o kandidaturi za kandidata Tripu Milićevića stigao u sedište srezova koji ulaze u sastav Izbornog sreza Foča tek na tri do četiri dana pre dana određenog za vršenje izbora, dok je odredbom čl. 90 stav 2 Zakona o pravima i dužnostima, izboru i opozivu saveznih narodnih poslanika određeno da je izborna komisija dužna potvrđenu kandidaturu oglasiti najdocnije na pet dana pre dana izbora. Prema tome, oglas o potvrđenoj kandidaturi Tripe Milićevića morao je biti oglašen kako isticanjem na zgradi u kojoj se nalaze službene prostorije Sreske izborne komisije, tako i na oglasnim tablama svih narodnih odbora srezova koji sačinjavaju Izborni srez Foču najkasnije na dan 19. XI. 1953 godine. Međutim, kako je napred izloženo, od strane narodnih poslanika određenih za ispitivanje navoda iznetih u žalbi utvrđeno je da je oglas o naknadno potvrđenoj kandidaturi za kandidata Milićevića primljen u sedištima srezova koje obuhvata Izborni srez Foča samo tri do četiri dana pre dana izbora. Ova činjenica jasno ukazuje da je oglas o kandidaturi Milićevića mogao biti objavljen najranije u tom roku, koji je kraći i od roka od pet dana koji zakon određuje. Propisivanje najkraćeg roka u kome moraju biti oglašene kandidature učinjeno je u cilju da se tim putem zaštiti pravo kandidata da svi birači mogu na vreme saznati da je njegova kandidatura potvrđena. U ovom slučaju taj uslov nije ispunjen i kasno objavljivanje kandidature Milićevića nesumnjivo je moglo imati uticaja na rezultat izbora, što se između ostalog može zaključiti i iz činjenice da je Milićević, i pored ovako kasno objavljene kandidature, dobio samo 189 glasova manje od drugog kandidata. A kako je na ovim izborima jedan od odbornika glasao sa 189 glasova, jasno je da se radi o opredeljenju samo jednog odbornika, koji je glasovima koje je pretstavljao dao većinu izabranom kandidatu. Zato Verifikacioni odbor smatra da bi u Izbornom srezu Foča trebalo izvršiti ponovno izbore.

Na osnovu izloženog Verifikacioni odbor zaključuje da je oglašavanje kandidature Tripe Milićevića učinjeno protivno zakonu i na način koji je mogao biti od odlučujućeg uticaja na rezultat izbora, te da prema tome postoji nepravilnost u sprovođenju izbora za narodnog poslanika za Veće proizvođača u Izbornom srezu Foča.

S toga Verifikacioni odbor smatra da izbor Midhata Sarajlića iz Goražda za narodnog poslanika u Veće proizvođača Savezne narodne skupštine, izvršen na dan 24. XI. 1953 godine u Izbornom srezu Foča, treba poništiti i predložiti da se u tom izbornom srezu izvrše ponovni izbori.

Sekretar
Jovanka Čović, s. r.

Pretsednik
Ing. **Filip Kneževič**, s. r.

Članovi:

Dušan Asanović, s. r., **Stane Benčič**, s. r, **Nenad Jakšić**, s. r., **Danilo Knežević**, s. r., **Bogdan Pećanac**, s. r., inž. **Vojin Popović**, s. r., **Viktor Stopar**, s. r. i **Borko Temelkovski**, s. r.

Drugovi i drugarice narodni poslanici, pošto sam ja bila član ove komisije htela bih da učinim jednu napomenu.

Štampa je donela da se ovde ustvari radi o ličnim sukobima između kandidata. Međutim, proveravajući stvari, utvrdili smo da nikakvih ličnih stvari nije bilo, da se ustvari radi o jednoj osnovnoj pogreški, naime, pogrešno su utvrdili broj prisutnih proizvođača. Iz te greške proisteklo je sve dalje, u rokovima se zakasnilo, a radi se o jednoj administrativnoj grešci. Među kandidatima i među preduzećima nije bilo nikakvih sukoba i čitava stvar je u štampi bila pogrešno prikazana.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Otvaram pretres o izvještaju Verifikacionog odbora. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za riječ stavljam na glasanje izvještaj Verifikacionog odbora da se poništi mandat narodnog poslanika Midhata Sarajlića. Prilikom glasanja on ne može glasati. Ko je *za* poništenje ovog mandata, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Proglašujem da je izvještaj Verifikacionog odbora jednoglasno prihvaćen. Odluka Vijeća proizvođača biće

preko Pretsjednika Savezne narodne skupštine upućena Saveznoj izbornoj komisiji radi daljeg postupka.

Time smo, drugovi, iscrpli predviđeni dnevni red. U međuvremenu, kao što znate, Odbor za privredu Vijeća proizvođača podnio je ovom Domu jednu preporuku. Molim izvjestioca Jovana Jankovića da da potrebno obrazloženje.

Izvestilac Odbora za narodnu privredu **Jovan Janković** *(Izborni srez Beograd VII, NR Srbija):* Ja mislim da naročito obrazloženje ovde nije potrebno. Preko dnevne štampe već dugo vremena vodi se diskusija o stanju u elektroprivredi i o nedostacima u dovoljnom korišćenju električne energije. Ovom pitanju posvećeno je dosta pažnje i u detaljnom pretresu Saveznog društvenog plana naročito u odborima za narodnu privredu. Činjenica je da je u 1953 godini proizvodnja električne energije skoro tri puta veća nego što je bila u prvim godinama posle rata. No i pored toga u gotovo svim krajevima naše zemlje oseća se, negde manje — negde više, nedostatak električne energije. Analizirajući ovo stanje u Odboru za privredu našeg Doma konstatovali smo čitav niz nedostataka i slabosti. Bilo je reči o izvesnim organizacionim slabostima elektroprivrede, o decentralizaciji preduzeća u vezi sa prelazom na nov sistem. S druge strane, nužnost da elektrane koje su povezane u jedan jedinstveni sistem rade po jedinstvenoj komandi negativno se odrazila u koordinaciji remonta itd. Međutim, svakako da taj nedostatak nije bitan. On se sada uklanja donošenjem uredbe Saveznog izvršnog veća o udruživanju preduzeća, o stvaranju zajednica elektroprivrede, itd. Bilo je isto tako i reči o nedostatku rezervnih delova za uredno održavanje elektrana. Zbog nedostatka amortizacionih fondova u prošloj godini potrebno je da se ti fondovi jačaju novim instrumentima. Svakako tu se odrazila i momentalna nestašica uglja koja je pogodila manje-više sve ostale grane. Međutim, mi smo došli do zaključka da je osnovni nedostatak skoro dovršavanje objekata elektroprivrede, u prvom redu dovršenje čitavog niza novih elektrana. Zbog toga je Odbor za narodnu privredu stavio u zadatak grupi narodnih poslanika da održi sastanak sa pretstavnicima 10 do 12 elektrana koje su u gradnji i da ustanovi kakvo je stanje u pogledu krajnje realnih rokova puštanja u pogon tih novih elektrana. Na tim sastancima koji su održani 3 i 4 ovog meseca nisu mogli biti obuhvaćeni pretstavnici svih elektrana, i to zbog kratkoće vremena. Na sastanku je ustanovljeno da sporost u dovršavanju objekata nesumnjivo proizlazi iz slabosti koje postoje kod naših preduzeća. Ja ću navesti samo nekoliko primera. Jedna termoelektrana koja treba da radi sa 10 megavata trebalo je već da bude puštena u pogon. Druga ista takva elektrana, sa istim povećanjem kapaciteta, puštena je već odavno u pogon. Kolektiv te elektrane orijentisao se na to da sam sopstvenim snagama izvrši ovo proširenje kapaciteta, i pored toga što postoji čitav niz specijalizovanih preduzeća za montažu, smatrajući da je to najbolji put da se kadar koji se nalazi u elektrani nauči da radi te poslove. Ali, pitanje je da li u ovakvoj situaciji kad je potrebno da električna energija naglo raste možemo dozvoliti taj luksuz, tako da kažem. Dalje, ustanovili smo da se na nekim elektranama privode kraju građevinski radovi i da ta građevinska preduzeća uglavnom sa mehanizacijom odlaze na ostala gradilišta. Probe su pokazale izvesne nedostatke: popuštanje terena, prskanje betona u tunelu i slično. Nije to stvar koju ne treba očekivati, to je skoro redovna pojava koja prati takve objekte i u inostranstvu i sa kojom treba računati. Međutim, kada je to ustanovljeno, građevinska preduzeća nisu onda više u stanju da sa onom šakom ljudi, koji su još ostali gradilištu otklone takve nedostatke.

Mogao bih još jedan primer da navedem. Gotovi su svi građevinski radovi. Tu je i sva oprema; izvršena je i montaža. Međutim, prilikom puštanja u pogon ustanovljeno je da nije sve u skladu, da ima nedostataka u samoj montaži. Preduzeće koje je isporučilo opremu i preduzeće koje je izvršilo montažu tri meseca se dopisuju i prepiru do koga je krivica, da li usled nedostatka opreme ili je krivica do preduzeća koje je izvršilo montažu.

Ja smatram da su ti kolektivi pokazali čitav niz uspeha i podviga koje zbog kratkoće vremena ne mogu ovom prilikom izneti. Međutim, ima i teškoća koje ne zavise od kolektiva koji gradi elektranu i koji se bori da je što pre pusti u pogon. Naprimer, sva uvezena oprema, sva mehanika, dopunjavana je ranije iz uvoza. Međutim, pri dovršavanju ovih elektrana potrebno je nabaviti u cilju kompletiranja čitav niz sitnih delova, i to najkraćim putem, jer se bez toga elektrana ne može pustiti u pogon. Preduzeće koje je time zaduženo gubi mesece zbog relativno sitnih stvari. Tako, naprimer, u Jablanici usled naglog topljenja snega, obilnih kiša i bujica došlo je do prekida veze. Potreban je neki pomoćni most kojim raspolaže samo Armija da bi se mogli radovi da produže. Razume se, tu je potrebna pomoć Izvršnog veća i Armije.

Ja ne bih sve te stvari nabrajao. Nama se čini da ima slabosti kod preduzeća. Ona su spremna da ih otklone i da isforsiraju puštanje u pogon, ali činjenica je da postoji masa teškoća za dovršenje objekata, ali je to van snage preduzeća.

Zbog toga predlažemo da Veće usvoji ovu preporuku našega Odbora, da se uputi apel preduzećima da ove obaveze, koje su na sastan-

cima pred našim odborima dali, izvrše. Isto tako da se uputi apel svima izvršnim većima narodnih republika i odborima da ovim kolektivima ukažu pomoć da bi mogli izvršiti svoje zadatke. Izvršenjem ovih zadataka tesno je vezano i izvršenje čitavog Društvenog plana.

Predlažem da u nacrtu preporuke poslednji pasus otpadne.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Za ovu se preporuku traži hitnost. Treba da riješimo da li prihvaćamo tu hitnost i da odmah nastavimo dalji postupak. Da li se pirma hitnost? (Prima). Da li još ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Da li ima primjedaba na ovu preporuku? (Nema). Da li se prima ova preporuka? (Prima). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da se ko nije uzdržao od glasanja? (Nije).

Obavještavam Dom da je Savezno vijeće prihvatilo oba amandmana na Prijedlog saveznog budžeta za 1954 godinu. To je amandman u kome je obuhvaćen rudnik žive.

Prema tome, obavještavamo Dom da je Savezni društveni plan za 1954 godinu u istovjetnom tekstu prihvaćen od oba doma i da je prema tome stupio na snagu.

I Zakon o budžetima izglasan je u istovjetnom tekstu u oba doma.

Obavještavam Dom da je usvojen i amandman na budžet ovoga Vijeća u vezi sa partijom 101 da se izmjeni naslov. Treba da stoji »sprovođenje Uredbe o dopunskim platama državnih službenika«.

Prema tome, savezni budžet za 1954 godinu je izglasan u istovjetnom tekstu u oba doma.

Na završetku obavještavam Dom da je primljeno pitanje Vladimira Tufegdžića koje se odnosi na rad Uprave za ekonomsku i tehničku pomoć.

Prema tome, mi smo iscrpli naš dnevni red.

Zaključujem ovu sjednicu, a naredna sjednica Vijeća proizvođača biće zakazana pismenim putem od strane Pretsjednika Savezne narodne skupštine ili pretsjednika ovoga Doma.

Sad će se odmah održati zajednička sjednica oba doma u sali Saveznog vijeća radi proglašenja promjene Ustava.

(Sednica je zaključena u 13,35 časova).

ПРИЛОЗИ

ПРЕПОРУКА

О ИЗВРШЕЊУ У ОДРЕЂЕНИМ РОКОВИМА РАДОВА НА ИЗГРАДЊИ ЕЛЕКТРАНА

На основу чл. 40 ст. 1 Уставног закона о основама друштвеног и политичког уређења Федеративне Народне Републике Југославије и савезним органима власти, а у вези с чл. 45 и 162 ст. 2 Пословника Већа произвођача, Савезна народна скупштина на седници Већа произвођача одржаној 11 марта 1954 године донела је

ПРЕПОРУКУ

О ИЗВРШЕЊУ У ОДРЕЂЕНИМ РОКОВИМА РАДОВА НА ИЗГРАДЊИ ЕЛЕКТРАНА

Знатно повећање индустриске производње које се предвиђа Савезним друштвеним планом за 1954 годину тесно је повезано са порастом производње електричне енергије, односно са благовременим пуштањум у погон низа објеката електропривреде који се налазе у завршној фази изградње, а за које се досада дешавало да су одлагани рокови њихових довршења и пуштања у погон.

Будући да је реализација Савезног друштвеног плана за 1954 годину условљена добрим делом остварењем предвиђене производње електричне енергије, Одбор за народну привреду Већа произвођача Савезне народне скупштине одржао је састанак са градитељима објеката електропривреде чије довршење треба не само да допринесе обезбеђењу довољне количине електричне енергије за постојеће капацитете већ и да омогући пуштање у погон читавог низа нових постројења кључне капиталне изградње од огромном значаја за јачање привредне снаге наше земље.

На састанцима од 3 и 4 марта ове године извршена је детаљна анализа стања радова на већем делу електрана у изградњи и установљени су реални рокови њиховог пуштања у погон. Пројектантске организације, грађевинска предузећа, фабрике за израду опреме и монтажна предузећа, која учествују на изградњи електрана, обавезали су се да своје задатке у вези са том изградњом изврше на време и тиме омогуће пуштање у погон електрана, и то:

ХЕ Власина II, капацитета 10 МВ, да буде пуштена у погон 1-V-1954 године.

ХЕ Јајце II, капацитета 10 МВ, да буде пуштена у погон 1-V-1954 године.

ХЕ Овчар Бања, капацитета 2,3 МВ, да буде пуштена у погон 15-V-1954 године.

ХЕ Рашка, капацитета 6 МВ, да буде пуштена у погон 1-VI-1954 године.

ХЕ Јајце, капацитета 10 МВ, да пуде пуштена у погон 1-VI-1954 године.

ХЕ Јабланица I агрегат, капацитета 28 МВ, да буде пуштена у погон 20-VI-1954 године.

ХЕ Јабланица II агрегат, капацитета 28 МВ, да буде пуштена у погон 20-VI-1954 године.

ХЕ Глава Зете, капацитета 5 МВ, да буде пуштена у погон 1-VIII-1954 године.

ХЕ Костолац, изградња IV котла и реконструкција III котла ради повећања капацитета са 10 МВ, да буде пуштена у погон 15-XI-1954 године.

ХЕ Међувршје, капацитета 2,3 МВ, да буде пуштена у погон 1-X-1954 године.

ХЕ Власина I, капацитета 10 МВ, да буде пуштена у погон 1-X-1954 године.

ХЕ Зворник, I агрегат, капацитета 21 МВ, да буде пуштена у погон 15-II-1955 год.

ХЕ Зворник, II агрегат, капацитета 21 МВ, да буде пуштена у погон 1-IV-1955 године.

ХЕ Маврово, I агрегат, капацитета 35 МВ, да буде пуштена у погон 15-VII-1955 године.

ХЕ Маврово, II агрегат, капацитета 35 МВ, да буде пуштена у погон почетком 1956 године.

Хе Винодол — да се изврши уграђивање 180.000 $м^3$ материјала у брану што ће омогућити производњу 90 милиона КВХ у 1954 години, а у 1955 год. довршити брану Локвару, као и објекте у Фужинама и Крижу ради достигнућа производње од 180 милиона КВХ годишње.

ТЕ Коњшчина — повећање капацитета на 40 МВ до краја 1955 године.

Веће произвођача Савезне народне скупштине препоручује свима радним колективима који учествују у изградњи наведених електрана или у изради њихове опреме да у утврђеним роковима изврше своје обавезе у вези са изградњом тих објеката и да по могућности те рокове и скрате.

У вези са тим, Веће произвођача Савезне народне скупштине препоручује и Савезном извршном већу, извршним већима народних република и народним одборима да укажу сву помоћ наведеним радним колективима ради отклањања објективних тешкоћа које отежавају извршење њихових обавеза у вези са изградњом електрана.

Веће произвођача Савезне народне скупштине очекује да ће се привредне организације, које учествују у изградњи напред наведених електрана или у изради њихове опреме, Савезно извршно веће, извршна већа народних република и народни одбори сложити са овом препоруком и да ће се по њој поступити.

САВЕЗНО ВЕЋЕ

8-ма СЕДНИЦА

ОДРЖАНА 11 МАРТА 1954 ГОД.

САДРЖАЈ:

Дневни ред:

1) Претрес Предлога закона о ратификацији Допунског споразума уз Уговор о пријатељству и сарадњи између ФНРЈ, Краљевине Грчке и Републике Турске;
2) Претрес Предлога закона о укидању Закона о обавезној служби медицинског особља;
3) Потврда обавезних тумачења Комисије за тумачење закона;
4) Претрес предлога Већа народа за измену Уставног закона;
5) Претрес амандмана уз Предлог савезног друштвеног плана за 1954 годину и уз Предлог савезног буџета за 1954 годину.

Говорници: Влада Зечевић, Лазар Мојсов, др Алеш Беблер, Јован Цекић, др Заим Шарац, Владимир Симић, Моша Пијаде, Милош Минић, др Јерко Радмиловић, Грга Јанкес, Мухидин Бегић, Светозар Вукмановић, Мома Марковић.

ПРЕТСЕДАВАО:
ПРЕТСЕДНИК
ВЛАДА ЗЕЧЕВИЋ

ЗАПИСНИЧАР:
МУХИДИН БЕГИЋ

Почетак у 10,15 часова

Претседник **Влада Зечевић** *(Изборни срез јадрански, НР Србија)*: Отварам осму седницу Савезног већа.

Записник данашње седнице водиће записничар народни посланик Мухидин Бегић. Молим записничара да прочита записник прошле седнице.

Записничар **Мухидин Бегић** *(Изборни срез Грачаница и Маглај, НР Босна и Херцеговина)* чита записник седнице од 10 марта 1954 године.

Да ли има примедаба на прочитани записник? (Нема). Записник се оверава.

Молим да чујете саопштења.

Обавештавам вас да сам од претседника четвртог састанка Већа народа добио писмо следеће садржине *(чита)*:

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Веће народа, на свом четвртом састанку одржаном 10 марта 1954 године, закључило је да Савезној народној скупштини предложи измену члана 45, 46, 47, 48 и става 2 члана 51 Уставног закона.

За известиоца Већа народа изабран је народни посланик Милош Минић.

Молим друга Претседника Савезног већа да о томе обавести и други дом, како би се у оба дома овај предлог ставио на дневни ред.

10 марта 1954 год.
Београд

Претседник
четвртог састанка Већа народа
Јосип Видмар, с. р.

Као што видите овде се ради о измени члана 45, 46, 47, 48 и става 2 члана 51 Уставног закона. Према томе, морамо допунити дневни ред утврђен на ранијим седницама. Предлажем да овај предлог за промену Уставног закона ставимо као седму тачку дневног реда. Прихвата ли Дом овај предлог? (Прихвата). Значи, дневни ред је допуњен једном новом тачком.

Обавештавам другове да имамо довољан број присутних посланика и да можемо приступити раду. У току заседања, данас пре подне, приликом гласања о предлогу за промену Устава вршиће се прозивка.

Обавештавам вас даље да ће предлог одлуке, који је јуче одбијен а коју су потписали народни посланик Ђурица Јојкић и још 16 народних посланика, да ће тај предлог бити упућен Одбору за привреду и Одбору за буџет, да они о томе донесу конкретан предлог и поднесу Већу. Мислим да су другови народни посланици задовољни овим предлогом.

Обавештавам вас да данашњој седници присуствује државни потсекретар Државног секретаријата за спољне послове друг Алеш Беблер.

Прелазимо на четврту тачку дневног реда: Претрес Предлога закона о ратификацији Допунског споразума уз Уговор о пријатељству и сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске. Известилац о овом закон-

ском предлогу је народни посланик Лазар Мојсов. Молим известиоца да прочита извештај.

Известилац Одбора за спољне послове **Лазар Мојсов** *(НР Македонија) (чита):*

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ
Одбор за спољне послове
Број 3
6 марта 1954 године
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за спољне послове Савезног већа на својој другој седници, одржаној 6 марта 1954 године, претресао је Предлог закона о ратификацији Допунског споразума уз Уговор о пријатељству и сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске, који је достављен писмом претседника Савезног већа од 3 марта 1954 године и у целини га усвојио.

Подносећи овај извештај Одбор за спољне послове моли Дом да га усвоји.

За известиоца је одређен народни посланик Лазар Мојсов.

Секретар
Лазар Мојсов, с. р.

Потпретседник
Карло Мразовић, с. р.

Чланови:

Јоже Борштнар, с. р., **Фадил Хоџа,** с. р., **Фрањо Гажи,** с. р., **Мито Хаџивасиљев,** с. р., **Иван Караиванов,** с. р., **Лазар Колишевски,** с. р., **Никола Ковачевић,** с. р., **Мирко Ленац,** с. р., **Божидар Масларић,** с. р., **Цвијетин Мијатовић,** с. р., **Коста Нађ,** с. р., **Милијан Неоричић,** с. р., **Миле Почуча,** с. р., **Ђуро Пуцар,** с. р., **Енвер Рецић,** с. р., др **Иван Рибар,** с. р., **Петар Стамболић,** с. р., **Марјан Стилиновић,** с. р., **Велимир Стојнић,** с. р., **Јосип Шестан,** с. р., **Бошко Шиљеговић,** с. р., **Јосип Видмар,** с. р.

Другарице и другови народни посланици, није прошло ни годину дана откада је овај Дом ратификовао Уговор о пријатељству и сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске, потписан у Анкари 28 фебруара 1953 године, а пред нашим Домом већ се налази предлог о ратификацији још једног споразума чијим ће се спровођењем омогућити даље проширење и продубљивање тројне сарадње између наших земаља, која се у протеклом периоду афирмисала не само као корисна по заједничке интересе народа Југославије, Грчке и Турске, већ и као неопходна у циљу очувања мира и безбедности у овом делу Европе.

Чињеница што се у току непуне године дана показала потреба да се прошире форме трипартитне сарадње сама по себи довољан је и очигледан доказ животворности и велике важности Анкарског уговора, чији се значај не исцрпљује само заштитом од евентуалне агресије и угрожавања независности наших земаља, већ претставља моћан инструменат повезивања малих земаља у циљу њиховог свестраног зближавања, које ће омогућити да се и у будућности развију односи сарадње и узајамног помагања и на многим другим пољима. Балкански пакт је показао, а и убудуће ће још више показивати — ако се разумном политиком онемогућавају и отклањају сви покушаји да се он подреди непосредним војним циљевима појединих групација великих сила — да се мали народи могу ефикасно борити за своју независност и за свој свестрани развитак без потчињавања страним интересима и без уступака који би угрожавали њихов национални суверенитет.

Битан предуслов за даље развијање овакве трипартитне сарадње, која је у савременим условима међународне затегнутости и поделе на супарничке блокове показала да се може пронаћи правилан пут за повезивање малих народа у одбрани њихових заједничких интереса, јесте непрекидно развијање рада на међусобном упознавању и зближењу наших народа и координирање њихових напора на различитим пољима делатности у циљу свестраног разумевања. У интересу очувања мира и безбедности на Балкану, у интересу обезбеђивања несметаног развитка наших народа, даље развијање те сарадње према томе је не само потребно већ и пожељно. Али за то морају постојати и одговарајући инструменти, који ће помоћи да се одржава непрекидни континуитет сарадње и да се у сталном међусобном додиру решавају сва питања међусобних односа.

Један од таквих инструмената је Конференција министара иностраних послова трију земаља, која се према Анкарском уговору наизменично одржава сваке године у главним градовима чланица Анкарског уговора. Међутим, непрекидни пораст узајамног сарађивања на различитим пољима, особито на економском и културном, као и даље перспективе развитка те сарадње, прерасли су већ у току ове године ову форму контакта министара спољних послова и поставили као неопходност успостављање једног сталног тела које ће послужити да се брзо и ефикасно решавају сва текућа питања која нам намеће тројна сарадња.

Успостављање једног оваквог сталног тела омогућено је закључивање Допунског споразума уз Уговор о пријатељству и сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске, чији се предлог за ратификацију налази пред нама, а који је закључен на иницијативу наше Владе. Овим споразумом предвиђено је успостављање Сталног секретаријата трију балканских земаља у циљу — као што се наводи у 1 члану Допунског споразума — „да се на најефикаснији начин остваре ци-

љеви Уговора о пријатељству и сарадњи, као и да се настави и развије сарадња на свим пољима".

А за такву сарадњу на свим пољима несумњиво да пред народима трију земаља лежи веома широки терен упознавања, зближења и повезивања. Иако су народи наших трију земаља у прошлости често били повезани заједничком судбином, ипак постоји неопходна потреба да се упорним радом на међусобном упознавању отстрањују било какве предрасуде и да се широм разменом искустава са многих сектора делатности пријатељство наших народа све више учвршћује и цементира.

Из области међусобних односа такође постоји и низ питања која намеће сама стварност, а која треба исто тако брзо и ефикасно решавати да би се сарадња све више продубљивала и да би све више јачало узајамно поверење и солидарност у свим битним питањима која заједнички интересују наше три земље. Кроз Стални секретаријат, чије је формирање предвиђено Допунским споразумом, моћи ће, према томе, да се постављају на разматрање и решавање сва текућа питања међусобних односа, што је и предвиђено у чл. 2 Допунског споразума, као и да се преко њега подносе препоруке владама чланицама Анкарског уговора за закључивање различитих конвенција и споразума о појединим важнијим питањима из међусобних односа.

Несумњиво је да ће оснивање Сталног секретаријата Анкарског уговора, чији ће редовни рад најпре у Београду, а потом наизменично у Атини и Анкари, отпочети после ратификације овог Допунског споразума уз Уговор о пријатељству и сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске, допринети да се трипартитна сарадња све више развија на свим пољима.

Због тога предлажем Скупштини да Предлог закона о ратификацији Допунског споразума прихвати.

Претседник **Влада Зечевић:** Дајем реч државном потсекретару другу Алешу Беблеру да, као повереник Савезног извршног већа, поднесе експозе.

Повереник Савезног извршног већа др **Алеш Беблер:** Као повереник Савезног извршног већа част ми је образложити пред Народном скупштином предлог Савезног извршног већа за ратификацију Допунског споразума о установљењу Сталног секретаријата Анкарског уговора.

Допунски споразум уз Уговор о пријатељству и сарадњи између Југославије, Грчке и Турске, који Савезно извршно веће подноси Народној скупштини на ратификацију, претставља један корак даље у проширењу и учвршћивању трипартитне балканске сарадње и један нови допринос остварењу оних начела и политике, коју су Грчка, Турска и Југославија поставиле у Анкарском уговору, као базу своје заједничке политике и међусобних односа.

Тим Споразумом, у оквиру Анкарског уговора, установљава се Стални секретаријат, као перманентан орган трипартитне сарадње трију пријатељских земаља. Круг његове надлежности обухвата припремање материјала и проучавање питања којима ће се бавити конференција министара спољних послова, старање око извршења одлука које те конференције буду доносиле, сугерирање и предлагање трима владама мера за развој трипартитне сарадње у свима областима пријатељских односа, како политичке и војне, тако економске и културне. Стални секретаријат биће, исто тако, спона и координациона установа за политику трију влада у области њихових заједничких интереса.

Већ овако сумарно изложени задаци Сталног секретаријата указују на значајно место које он треба да заузме међу установама и органима, који су настали и који се развијају у оквиру Анкарског уговора. Поред редовне конференције, годишње или чешће, министара спољних послова, на којој се проучавају питања од заједничког интереса, поред састанака претставника три генералштаба, на којима се третирају проблеми војне сарадње, Стални секретаријат биће трећи орган сталнога карактера, који је установљен већ у првој години примене Анкарског уговора. Мислим да се тај стални напредак у усавршавању органа трипартитне сарадње може с правом сматрати као потврда несумњиве политичке вредности и реализма принципа, на којима је заснован, и циљева које је поставио Анкарски уговор.

Сама организација Сталног секретаријата постављена је на принципу пуне равноправности уговорних страна, која је изражена у саставу Секретаријата — подједнаким бројем претставника три земље и другог особља, у доношењу одлука — правилом једногласности, у седишту Секретаријата — наизменичним заседањем у све три земље. Ово наизменично заседање Сталног секретаријата диктовано је, поред горњег разлога, и чињеницом што ће један од његових задатака бити и припремање и организација редовне конференције министара спољних послова, које се одржавају исто тако наизменично у престоницама све три земље. Како ће се претстојећа конференција министара одржавати у Београду, прво седиште Сталног секретаријата је у Београду. Али у овој промени седишта Сталног секретаријата, која ће се нормално вршити годишње, ми видимо једну

другу добру страну у томе што ће се рад Сталног секретаријата одвијати у срединама јавног мишљења и друштвених контакта све три земље, долазећи на тај начин у додир са претставницима јавног и друштвеног живота у све три земље. Стални секретаријат ће на тај начин доприносити ширењу и популарисању трипартитне сарадње и у ширим круговима јавног мишљења.

У погледу унутрашње организације Сталног секретаријата ја бих овде нагласио само његову основну структуру. Постојаће у оквиру Секретаријата један одбор претставника земаља потписница Анкарског уговора, и један Биро, као његов административни и технички орган. Предвиђено је образовање четири секције за проучавање питања из појединих области сарадње, и то политичка, војна, економска и културна. Одбор Сталног секретаријата мора организовати и друге помоћне органе, сталне или повремене комисије, или сазивати стручне конференције и састанке ради проучавања појединих проблема итд. Ближе одредбе о поступку прописаће сам Одбор Сталног секретаријата. Најзад, у трошковима Сталног секретаријата учествују са једнаким уделима све три уговорне стране.

Стални секретаријат Анкарског уговора организован је у извршењу одлуке, прихваћене на предлог југословенске Владе на првој редовној годишњој конференцији министара иностраних послова, која је одржана у Атини од 7 до 11 јула прошле године. Повољни резултати, које је примена Анкарског уговора остварила већ у првој години важности тога уговора и перспективе, које су се остварile за будућност Анкарског уговора, оправдавају одлуку трију влада да створе један сталан орган, који ће, као свој стални задатак, имати да проучава могућности и да предузима иницијативу за разграничење њихове сарадње.

Својом сталношћу и својим трипартитним карактером, он и организационо подвлачи основну карактеристику Анкарског уговора, која истиче из суштине односа које регулише, не само као једног уговора о пријатељству и сарадњи, већ и као једног ширег инструмента за одбрану и консолидацију мира и међународне сарадње у нашем делу света.

Мислим да није потребно пред овим Домом поново наглашавати значај који Анкарски уговор има у области заједничких интереса одбране, независности, и свестране широке сарадњи између Турске, Грчке и наше земље. Тај значај је био јасно истакнут у овом Дому приликом ратификације Анкарског уговора и у многим изјавама највиших политичких руководилаца и наше земље, и осталих двеју потписница Анкарског уговора. Он је, исто тако, уживао пуну пажњу и подршку јавног мишљења трију земаља. Он је, по своме значају, чак прешао границе потписница Анкарског уговора и био предмет — и још је то непрестано — широког интересовања светске политичке јавности, која је у њему видела документ од општег међународног политичког значаја. У свима круговима демократске јавности у свету, међу искреним поборницима међународне сарадње на равноправној основи и уз поштовање принципа независности, код свих пријатеља мира, Анкарски уговор био је поздрављен као конструктивно дело стабилизације безбедности у балканском простору, и као крупан допринос учвршћењу мира у свету. Каснији развој односа у оквиру тог уговора само је још јаче подвукао и поткрепио уверење о конструктивности и међународном значају пријатељства и сарадње Југославије, Грчке и Турске. Могу само поновити, да је у југословенским народима политика грчко-турско-југословенског пријатељства била прихваћена и поздрављена са широким задовољством и одобравањем, као израз благотворне и реалне политике, засноване на међузависности најбитнијих интереса одбране и независности све три земље.

То је несумњиво један од фактора, који Анкарском уговору, слободном уговору трију земаља, чије су политике инспирисане мирољубивим циљевима и путевима, решеношћу да бране своју слободу и независност и начелима међународне сарадње, израженим у Повељи уједињених нација, дају још ширу политичку важност и још већу моралну вредност.

Југословенска влада руководила се тим посматрањима и при закључивању Допунског споразума о Сталном секретаријату, којим се, као што сам већ изложио, постављају шири организациони основи за заједничку делатност на реализацији циљева прихваћених у Анкарском уговору.

Услови и могућности за његов плодоносан рад веома су повољни и широки, с обзиром на правна и политичка обележја Анкарског уговора, који не садржи ни круте оквире, ни ограничења области сарадње. Концепт Анкарског уговора изражен је у једној срећној формули општих начела, која допушта широке могућности у конкретизовању заједничке политике. Стални секретаријат је позван да те могућности проучава и предлаже мере за њихово остварење. Инструменат, који је у томе циљу потписан 7 новембра 1953 године у Београду и који се данас налази пред вама у циљу ратификације, налази се на општој линији политике наше Владе израженој у њеном сталном настојању да прошири и продуби своје пријатељске и сарадничке односе са Турском и Грчком, са којима нас везују многи заједнички интереси, а и добро

схваћени интереси безбедности и стабилизације мира у целом нашем заједничком географском простору.

Ратификујући овај Допунски споразум Народна скупштина Југославије манифестоваће своју највишу потврду такве политике, која, штитећи животне интересе држава потписница, отвара широке хоризонте једне плодне мирољубиве и миротворне сарадње и одбрамбене готовости наше три земље. (Буран аплауз).

Претседник **Влада Зечевић:** Ко жели реч у дискусији? (Нико). Прелазимо на гласање. Гласаћемо у целини о закону, а не о деловима. Стављам на гласање Предлог закона о Допунском споразуму уз Уговор о пријатељству и сарадњи Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грче и Републике Турске. Ко је *за* овај предлог закона, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Предлог закона о Допунском споразуму уз Уговор о пријатељству и сарадњи Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске, једногласно усвојен у Савезном већу. (Буран аплауз).

Сада прелазимо на пету тачку дневног реда: Претрес Предлога закона о укидању обавезне службе медицинског особља. Молим известиоца Одбора за социјалну политику и народно здравље народног посланика друга др Јована Цекића да прочита одборски извештај. Овим се, према члану 41 Пословника, отвара и претрес.

Известилац Одбора за социјалну политику и народно здравље др **Јован Цекић** *(Изборни срез лесковачки I, НР Србија):* Другови народни посланици, ја ћу прочитати акт Одбора за социјалну политику и народно здравље Савезне народне скупштине. *(Чита):*

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ
Одбор за социјалну политику и народно здравље
Број 3
6 марта 1954 године
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за социјалну политику и народно здравље Савезног већа Савезне народне скупштине на својој седници одржаној 6 марта 1954 године претресао је Предлог закона о укидању Закона о обавезној служби медицинског особља достављен му од Савезног извршног већа преко претседника Савезне народне скупштине, и усвојио га у предложеном тексту.

Достављајући овај свој извештај Одбор моли Савезно веће да га изволи усвојити.

За известиоца Одбор је одредио народног посланика др Јована Цекића.

Секретар | Претседник
Тодор Вујасиновић, с. р. | **Лидија Шентјурц**, с. р.

Чланови:

Иса Јовановић, с. р., **Алексиевски Димитар**, с. р., **Бабовић Спасенија**, с. р., **Брејц Томо**, с. р., **Бурић Хасо**, с. р. **Цекић** др **Јован**, с. р., **Ђурувија Тоде**, с. р., **Гаврић Мијат**, с. р., **Јакшић Раде**, с. р., **Јововић Десимир**, с. р., **Кемал Сејфула**, с. р., **Куфрин Милка**, с. р., **Манојловић Нада**, с. р., **Милетић Добривоје**, с. р., **Милојевић Милоје**, с. р., **Павлачић Мико**, с. р., **Потрч Јоже**, с. р., **Рикановић Илија**, с. р., **Ркман Божо**, с. р., **Стојковић Стојадин**, с. р., **Шаћири Исмет**, с. р., **Шегрт Владо**, с. р., **Веселинов Станка**, с. р., **Војводић Тодор**, с. р., **Жавцар Павле**, с. р.

Закон о обавезној служби медицинског особља донесен је 1946 године када је услед недовољног броја лекара било потребно премештање лекара и осталих здравствених радника из већих центара у заостале срезове где их уопште није било. Било је премештања здравствених радника на основу овог закона и из једне у другу народну републику.

Примена овог закона није била нарочито успешна, али је, гледајући у целини, у оно време када нисмо имали довољан број медицинских кадрова доста помогао да се овај проблем унеколико реши.

Данас, осам година после доношења овог закона, повећао се увелико број медицинских радника. Тако је 1945 у цивилној здравственој служби било свега 4.234 лекара а данас у здравственој служби има око 6.700 лекара. Просечно већ сада годишње свршава медицинске факултете у земљи око хиљаду лекара. У старој Југославији средње медицинске школе завршило је свега 1250 ученика а ниже медицинске школе свега 3.800 ученика. Од 1946 године до закључно 1952 године дипломирало је само у средњим медицинским школама 5.110 ученика.

Као што видимо, у погледу броја добијених медицинских кадрова постигнути су од 1946 године наовамо велики успеси мада су потребе за овим кадровима још увек велике. Оволико повећање броја лекара и осталих здравствених радника као и са побољшањем услова живота и рада у тим крајевима који су оскудевали у овим кадровима, престала је потреба да се медицински кадрови и даље на овај начин распоређују.

У пракси већ од 1951 године савезни органи нису користили овлашћења из овог закона.

Данас се поставља питање како утицати на што правилније распоређивање медицинских кадрова, којих већ данас имамо прилично доста, а којих ће сваким даном бити све више.

У вези са даљим распоређивањем медицинских кадрова постоји комплекс питања која треба решавати као што су:

— правилно решавање висине награда здравствених радника на основу нове уредбе о додатним платама;

— снабдевање комуна овим кадровима путем јавних конкурса (у Босни и Херцеговини);

— стипендирање студената и апсолвената медицинских факултета, фармације и стоматалогије као и осталих медицинских кадрова од стране комуна још за време студија, склапање уговора, како је пре извесног времена и Савезно извршно веће препоручило среским народним одборима;

— регулисање путем уговора касније специјализације медицинских кадрова као што је то радила Народна Република Словенија;

— приликом одређивања висине додатних плата може се извршити и рејонизација унутар појединих народних република итд.

Све су то питања која данас у погледу снабдевања извесних пасивних крајева овим кадровима стоје пред народне скупштине народних република да их реше.

Уместо да се приступи решавању комплекса ових питања у појединим републикама се још и данас користе овлашћења дата овим законом противно његовом духу и смислу па се стога императивно намеће његово укидање.

С обзиром на мере које предузимају данас у свим осталим областима наше друштвене стварности и социјалистичког развитка овакав закон је као такав даље неодржив.

Зато у име Одбора за социјалну политику и народно здравље молим Савезно веће да усвоји предложени Закон о укидању Закона о обавезној служби медицинског особља.

Претседник **Влада Зечевић:** Жели ли ко реч о овом законском предлогу? (Нико се не јавља.)

Стављам на гласање Предлог закона о укидању Закона о обавезној служби медицинског особља. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао? (Нико). Према томе, једногласно је усвојен Закон о укидању Закона о обавезној служби медицинског особља.

Прелазимо сада на шесту тачку дневног реда: Претрес Предлога одлуке о потврди Обавезног тумачења Комисије за тумачење закона Савезне народне скупштине члана 14 Закона о јавном тужиоштву.

Известилац је народни посланик др Заим Шарац.

Известилац Комисије за тумачење закона др **Заим Шарац** *(Изборни срез Коњиц и Киселјак, НР Босна и Херцеговина):* Другови народни посланици, чланом 14 Закона о јавном тужиоштву, јавно тужиоштво је овлашћено да диже ванредне правне лекове против правоснажних одлука судова ради учвршћења законитости. Од тога доба када је донет тај закон доносени су многи прописи и инструменти где и појединци и правна лица могу против првостепених одлука да се жале, а нарочито је то био случај после 1946 године када су донесена три закона, према којима и појединци и државни органи и правна лица могу да се жале, односно да се на темељу законског надзора исправљају и правоснажна решења.

Поставило се питање да ли је потребно и да ли се има члан 14 тумачити и даље у том смислу, с обзиром да су донети толики инструменти, нарочито три закона — Закон о правобраниоштву, Закон о управним споровима и Општи закон о народним одборима. Дакле, поставило се питање да ли с обзиром на те инструменте који су донети постоји још потреба да јавно тужиоштво подиже овај ванредни правни лек без обзира на квалификацију дела.

Савезно извршно веће се обратило Комисији за тумачење закона да дâ тумачење у том погледу, па је Комисија на својој седници, у смислу члана 69 Уставног закона и свог Пословника, дала обавезно тумачење које подноси Скупштини на одобрење...

Претседник **Влада Зечевић:** Молим друга известиоца да прочита предложену одлуку.

Известилац др **Заим Шарац** чита Обавезно тумачење чл. 14 Закона о јавном тужиоштву у вези са чланом 76 тач. 7 Општег закона о народним одборима (Видети прилог).

Претседник **Влада Зечевић:** Прелазимо... *(Моша Пијаде:* Прочитано је само једно тумачење!).

Известилац др **Заим Шарац:** Има још једно.

Претседник **Влада Зечевић:** Опростите! Молим, да чујемо и друго.

Известилац др **Заим Шарац:** Како није донесен закон о процесуалном праву, поставља се питање да ли странки — након што смо донели Закон о јавном правобраниоштву — коју правобраниоштво заступа у имовинско-правним односима припадају трошкови, као што припадају појединцима и правним лицима које заступају адвокати. У Закону о јавном правобраниоштву нема тога решења. Међутим, закон старе Југославије о правничким трошковима стварно је прописивао да странки коју заступа јавно правобраниоштво, ако је то држава или јавна установа, припадају трошкови. У пракси се додељују трошкови странки коју правобраниоштво заступа, но арбитража заузима други став. Она би могла, а не мора, да примени стварно онај прин-

цип који је био пре на снази и који је уобичајен. У многим законодавствима фактички је стајало да она страна која коначно изгуби сноси трошкове. Разлика је само у принципу — или по принципу каузе (који је проузроковао парницу) или по принципу пулпе (који је скривио парницу). Стари југословенски прописи узели су први принцип — принцип каузе. У основи, са неким мањим изузецима у нашој пракси арбитража је стварно дискриминирала оне странке које правобраниоштво заступа. Ако и подлегне онај који је проузрочио, а много пута и скривио, у спору са државом, републикама, аутономним јединицама, општинама, градовима или установама које имају карактер правног лица, арбитража му не додељује трошкове.

Савезно извршно веће се у том погледу исто тако обратило, и Комисија је донела Обавезно тумачење прописа чл. 7, 20 и 21 Закона о јавном правобраниоштву, које гласи: (Чита Обавезно тумачење чл. 7, 20 и 21 Закона о јавном правобраниоштву, — Видети прилог).

Претседник **Влада Зечевић:** Прочитаћу текст предлога за одлуку *(чита):*

На основу члана 69 став 3 Уставног закона о основама друштвеног и политичког уређења Федеративне Народне Републике Југославије и савезним органима власти

Савезно веће на седници одржаној 11 марта 1954 године, донело је

ОДЛУКУ

О ПОТВРДИ ОБАВЕЗНОГ ТУМАЧЕЊА ЧЛАНА 14 ЗАКОНА О ЈАВНОМ ТУЖИОШТВУ У ВЕЗИ СА ЧЛАНОМ 76 ТАЧКА 7 ОПШТЕГ ЗАКОНА О НАРОДНИМ ОДБОРИМА И ОБАВЕЗНОГ ТУМАЧЕЊА ЧЛАНА 7, 20 И 21 ЗАКОНА О ЈАВНОМ ПРАВОБРАНИОШТВУ.

Потврђују се:

1) Обавезно тумачење члана 14 Закона о јавном тужиоштву у вези са чланом 76 тачка 7 Општег закона о народним одборима, и

2) Обавезно тумачење члана 7, 20 и 21 Закона о јавном правобраниоштву.

Претседник **Влада Зечевић:** Жели ли ко реч? *(Владимир Симић:* Молим). Реч има друг Владимир Симић.

Владимир Симић *(Изборни срез Београд II, НР Србија):* Другови народни посланици, ја не узимам реч у овој ствари тумачења ових прописа Закона о јавном правобраниоштву због тога што бих био материјално-правно против тога решења како оно гласи. Али сам хтео да скренем пажњу Народној скупштини на ову праксу: по законском режиму (изричитом) нема тога права које се сада тумачи да постоји. Ако се сматра да је арбитража или да су судови могли употребити правно правило које је постојало раније, онда је логичније било дати неку препоруку судовима и арбитражи да тако поступају, а не да натегнемо прописе у тој мери да тумачимо да пише оно што тамо не пише. Бојим се, пошто сада ствар креће по линији мањег отпора, да се то исувише много не примењује. Зато бих ја лично као народни посланик, био против те праксе. Сматрам да комисија за тумачење закона не мора увек — како рече известилац — „у том духу су тражили тумачење, па смо га у том духу и дали" — да даје тумачење у оном духу у коме се оно тражи, него у духу закона и законских текстова.

Нема сумње, другови народни посланици, да је правилно да у правничком поступку странка која — како се каже — победи добије и накнаду трошкова, па ако је та странка претставник јавне власти, то исто важи као и кад је она неко физичко или правно лице. Али то у нашем законском режиму није постојало. Зато ћу ја од овог гласања да се уздржим.

Претседник **Влада Зечевић:** Жели ли још ко реч? (Др *Заим Шарац:* Ја!). Нека известилац да објашњење.

Известилац др **Заим Шарац:** Ја сам одмах напоменуо да арбитража није имала разлога и није морала, да није имала стварног разлога да не примењује принцип да се држави, републикама, аутономним јединицама, градовима, општинама, срезовима и њиховим установама исто тако додељују трошкови као што их додељује и приватницима. Тај принцип је постојао, али није примењиван. Међутим, друг народни посланик Симић је рекао да би ово било натезање тумачења у овом погледу где стварно и правичност тражи, а где и дух 7 и 21 члана Закона о јавном правобраниоштву намеће правобраниоштву да као квалификовани правник заступа државу. Ако је донета и адвокатска тарифа, ако постоји Закон о адвокатури, додуше из 1946 године, који даје право адвокату због тога што се бави тим специјалним услугама и што је квалификован да странка коју он заступа плати трошкове, онда ја не видим разлога да се ово назове натезање прописа Закона о јавном правобраниоштву, јер се ради о исто тако квалификованом правнику који заступа државу, итд. и коме треба признати те трошкове. Иначе би извршили дискриминацију. Због тога ја остајем при овоме.

Престедник **Влада Зечевић:** Тражи ли још ко реч? (Нико се не јавља). Ко је *за*, нека дигне руку. (Већина диже руку). Има ли ко *против*? (Нико). Да ли се ко уздржао? (Седам посланика дижу руку). Одлука је усвојена већином гласова.

Прелазимо на седму тачку дневног реда: Претрес предлога Већа народа за измену чланова 45, 46, 47, 48 и 51 став 2 Уставног закона. У смислу члана 161, став 2, Пословника, Дом

решава о томе да ли је оправдано приступити решавању о променама Устава. Народним посланицима је познато из материјала који им је раздељен о каквом се предлогу ради код измена Устава, и зато молим Дом да се изјасни да ли се слаже с тим да се приступи решавању о предложеним променама уставних одредаба. Слаже ли се Дом? (Слаже). Пошто се Дом сложио, предлог који је поднело Веће народа, а који је сем тога био претресан и у законодавним одборима, те сматрам да предлог не треба достављати законодавним одборима и предлажем, у духу члана 161 став 3, Пословника да се претрес у Дому води одмах. Отварам претрес и молим известиоца Већа народа посланика Милоша Минића да предлог прочита и образложи. *(Моша Пијаде:* Нисте нас питали да ли се слажемо да одмах почне претрес!)

Претседник **Влада Зечевић:** Да, ја сам питао само да ли се Дом слаже да се о томе расправља. Слажете ли се да се одмах приступи претресу? (Слажемо). Молим народног посланика Милоша Минића да саопшти и образложи предлог.

Известилац Већа народа **Милош Минић** *(НР Србија):* Другови народни посланици, иницијативу за промену чланова 45, 46, 47, 48 и 51 став 2 Уставног закона о основама друштвеног и политичког уређења Федеративне Народне Републике Југославије дао је Претседник Народне скупштине друг Моша Пијаде. Законодавни одбори су израдили и формулисали измене поменутих чланова Уставног закона и те измене, текстови чланова Уставног закона заједно са писмом претседника друга Моше Пијаде достављени се члановима овога Дома пре неколико дана. На јучерашњој седници Већа народа, на основу овог текста формулисаног у законодавним одборима, израђен је предлог Већа народа за измену чланова 45, 46, 47, 48 и 51 став 2 Уставног закона. Овај предлог раздељен је народним посланицима. Довољно образложење за промену ових чланова Уставног закона садржи писмо претседника друга Моше Пијаде. Ту су изложени и мотиви и суштина измена. Политички разлози не би изискивали ове промене, већ искључиво практични разлози да рад Већа народа буде што практичнији. Ако бисмо се морали стриктно држати члана 45—48 Уставног закона ми бисмо у Већу народа, о променама Устава и о друштвеном плану и о низу савезних закона морали спровести идентични претрес тих закона као и у Савезном већу, и резултат претреса морао би бити одређени текст закона који би морао бити сагласан, а ако то не би био, морао би се саглашавати са текстом примљеним у Савезном већу. Пракса нам је већ омогућила да видимо да би такав начин рада Већа народа знатно компликовао функционисање Народне скупштине а ништа корисно не би из тога произашло. Неколико досадашњих седница Већа народа то несумњиво доказује. Предложене измене иду на то да олакшају рад Већа народа и да обезбеде његово дејство када је то потребно.

Измене се састоје у следећем: по сада важећим прописима Веће народа се састаје обавезно када је на дневном реду предлог о променама Устава или предлог друштвеног плана. О предлогу закона или других аката који се тичу Уставом одређених односа између федерације и народних република Веће народа решава, ако то предложе већина народних посланика изабраних од претставничких тела једне народне републике. Предложена измена члана 45 одређује да се Веће народа обавезно састаје само када је на дневном реду предлог за промену Устава. Када се на дневном реду налази предлог друштвеног плана, савезног општег или другог закона који се тиче равноправности народа Југославије или Уставом утврђених односа између федерације и народних република, Веће народа ће се састати ако то захтева већина народних посланика изабраних од претставничког тела једне народне републике или сви посланици изабрани од претставничког тела аутономне покрајине или аутономне области или десет посланика изабраних од претставничког тела ма које републике или аутономне јединице. Као што се види, нема великих измена. Ограничено је обавезно састајање Већа народа само на случај када је на дневном реду промена Устава. Проширена је иницијатива за састанак Већа народа и на све посланике изабране од претставничког тела аутономне покрајине или аутономне области и на десет посланика ма које републике или аутономне јединице.

Даље, члан 47 Уставног закона одређује да Веће народа претреса и решава тако да текстови закона које прими морају бити сагласни са текстовима примљеним у Савезном већу. Значи, претрес и решавање идентично као у Савезном већу. Члан 46, у предложеној измени коју ви имате, одређује да Веће народа води претрес о оцени да ли је предлог закона који је на дневном реду у сагласности са равноправношћу народа Југославије и са Уставом утврђеним односима између народних република и федерације, и доноси одлуку о томе. То је главна промена. Уместо претреса и примања текста закона — оцена да ли је закон у складу са равноправношћу народа Југославије и Уставом утврђеним односима између републике и федерације. Уместо двоструког претреса (да утврди и прими текстове и у Већу народа и у Савезном већу, што би само компликовало рад а ништа не би ничему користило) овим изменама се иде на то да се обезбеди реша-

вање, углавном, да се обезбеди оцена сагласности предлога закона са Уставом односно са равноправношћу народа Југославије.

Даље, у погледу политичке улоге Већа народа ништа се битно не мења. У погледу практичног рада Народне скупштине и Већа народа добијамо доста јер отклањамо непотребне сметње и компликације које су се већ досад у практичном раду показале, ако бисмо се стриктно држали прописа Уставног закона. У осталим члановима такође нема измена које би битно утицале на улогу и место Већа народа у садашњој организацији наше Народне скупштине.

Улога Већа народа, како је по Уставном закону одређена, остаје и надаље. Једино овом изменом, уколико је усвоје скупштински домови, постићићемо то да се извесне излишне такорећи формалности отклоне и да се отклони један гломазан начин законодавног поступка у самом Већу народа и у домовима скупштинским.

Ето толико, са тих неколико речи, другови, ја мислим да сам могао да вам скренем пажњу на оно што је главно у изменама које се овде предлажу.

Ја бих у име Већа народа молио Савезно веће да ове измене прихвати.

Претседник **Влада Зечевић**: Жели ли ко реч од народних посланика? Текст су добили сви народни посланици и имате га пред собом.

Пошто се нико не јавља за реч, прелазимо на гласање. Гласање ће се вршити члан по члан, а на крају у целини са прозивком. (*Др Јерко Радмиловић:* Ја имам примједбу.) Реч има Јерко Радмиловић.

Др **Јерко Радмиловић** (*Изборни срез Хвар, Брач и Вис, НР Хрватска*): Ја бих имао примједбу другу Минићу.

Наиме, претпостављам да овај приједлог за измјену чланова 45 до 48 Уставног закона, уколико је он дат у овој формулацији свима као и мени, није зрео за гласање, јер није дат у форми која омогућава да приступимо гласању.... (*Милош Минић:* Молим, имам примедбу на Пословник. Ја мислим да је друг Претседник већ објавио да се прелази на гласање, а после тога нема више дискусије. — *Гласови:* Тако је!)

Претседник **Влада Зечевић**: По Пословнику може увек сваки члан Дома добити реч све док се предлог закона не изгласа у целини.

Приступамо гласању. Гласаће се... (*Моша Пијаде:* Мора се читати сваки члан. Пошто се прочита један члан, може се дискутовати). Ја сам предложио да се чита члан по члан, а да се на крају гласа у целини прозивком.

Др **Јерко Радмиловић**: (*Наставља*): Ја сам хтио као правни стручњак извјестиоцу другу Минићу да кажем да имам дојам да овај приједлог који се налази пред свима нама није сачињен у таквој форми која омогућава да приступимо гласању.

Почнимо испочетка: овдје стоји (*чита*): „Приједлог за измјену чланова 45, 46...“ а то треба да гласи: „Приједлог закона о измјени чланова.... (*Моша Пијаде*: Тачно!). А онда, није члан 45 него члан 1, а члан се 45 мијења и гласи (*Милош Минић:* То су примедбе на наслов и појединости).

Претседник **Влада Зечевић:** Прима ли известилац ове примедбе?

Известилац **Милош Минић**: Примам.

Претседник **Влада Зечевић:** Да пређемо на члан 1. Молим известиоца да чита.

Известилац **Милош Минић**: Моја примедба другу Радмиловићу односи се на то што он своје примедбе треба да стави када будемо решавали о појединим члановима, а не да су примедбе друга Радмиловића биле неправилне. Примедба је сасвим на свом месту.

Мислим да би Скупштина требало да има више људи који знају редиговати текстове. Ми смо у Већу народа предложили измене и оставили смо да нам стручњаци у Скупштини технички редигују текст. Можда треба то да раде и посланици, али мислим да би требало имати стручњаке на које се можемо ослонити.

Ја се слажем потпуно са примедбама које је дао друг Радмиловић за наслов, а слажем се исто тако да се чланови обележе као члан 1, члан 2, члан 3 итд. Исто тако, члан 1 треба да почне са: „Члан 45 мења се и гласи“. (*Моша Пијаде:* Молим за реч).

Претседник **Влада Зечевић:** Има реч народни посланик Моша Пијаде.

Моша Пијаде (*Изборни срез Београд I, НР Србија*): Другови, ствар је ипак једноставна. Треба само рећи у наслову уместо „Предлог за измену....“ „Предлог закона за измену...“, а онда под чланом 1 рећи: „Члан 45 Уставног закона мења се и гласи...“ Па онда све те промене изнети под тим чланом 1, а свуда испред новог текста ставити „Члан 46 мења се и гласи“, „Члан 47 мења се и гласи“, „Члан 48 мења се и гласи“, а онда додати члан 2: „Овај закон ступа на снагу када га Народна скупштина прогласи“. Не морамо измену сваког члана стављати у засебан члан.

Претседник **Влада Зечевић:** Молим известиоца Већа народа да се изјасни да ли прихвата предлог друга Пијаде.

Известилац **Милош Минић:** Ја бих молио да се одреди пауза да бисмо редиговали текст.

Претседник **Влада Зечевић:** Одређујем одмор.

(После одмора)

Претседник **Влада Зечевић:** Настављамо рад. Молим известиоца друга Минића да прочита предлог.

Известилац **Милош Минић** *(чита):*

ПРЕДЛОГ

ЗАКОНА О ИЗМЕНИ ЧЛ. 45, 46, 47, 48 И 51 СТ. 2 УСТАВНОГ ЗАКОНА О ОСНОВАМА ДРУШТВЕНОГ И ПОЛИТИЧКОГ УРЕЂЕЊА ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И САВЕЗНИМ ОРГАНИМА ВЛАСТИ

Члан 1

Мењају се чланови 45, 46, 47, 48 и 51 став 2 Уставног закона о основама друштвеног и политичког уређења Федеративне Народне Републике Југославије и савезним органима власти, и то:

Члан 45 мења се и гласи:

„Чланови Савезног већа изабрани од претставничких тела народних република, аутономне покрајине и аутономне области имају право да се састану као Веће народа и да решавају одвојено од Савезног већа кад се на дневном реду Дома налази предлог о промени Устава, савезног друштвеног плана, савезног општег закона или предлог другог закона који се тиче равноправности народа Југославије или Уставом утврђених односа између федерације и народних република.

Веће народа састаје се кад то захтева већина посланика изабраних од претставничког тела једне народне републике или сви посланици изабрани од претставничког тела аутономне покрајине или аутономне области, или десет посланика изабраних од претставничких тела ма које републике или аутономне јединице.

Веће народа састаје се обавезно кад се на дневном реду Савезног већа налази предлог за промену Устава."

Члан 46 мења се и гласи:

„Веће народа води претрес ради оцене да ли је предлог закона који се налази на дневном реду Савезног већа у сагласности са равноправношћу народа Југославије и са Уставом утврђеним односима између народних република и федерације, и доноси одлуку о томе.

Одлука Већа народа може садржати и предлог за измену предлога закона или да се закон не донесе."

Члан 47 мења се и гласи:

„Ако Савезно веће не усвоји предлог Већа народа, посланици који чине Веће народа одржаће поново одвојен састанак ради решавања о спорном питању, а затим ће се о спорном питању претресати у Савезном већу. Ако и тада спорно питање остане нерешено, образује се комисија састављена од народних посланика које бира у једнаком броју Савезно веће из реда посланика који нису чланови Већа народа и Веће народа из реда својих чланова.

Ако и после рада комисије остане нерешен спор између Савезног већа и Већа народа, обуставља се даљи претрес предлога закона и он се не може ставити на дневни ред Скупштине пре истека године дана од обустављања претреса."

Члан 48 мења се и гласи:

„Ако се Савезно веће не сложи са Већем народа у погледу промене Устава или предлога савезног друштвеног плана претрес се одлаже за два месеца.

По истеку овог времена о спорним питањима могу се водити још само два узастопна претреса у Савезном већу и Већу народа. Ако ни после тога није постигнута сагласност, Савезно веће се распушта.

Ако се спор око савезног друштвеног плана, између Савезног већа и Већа народа, не реши до времена када треба да почне примена савезног друштвеног плана, важи савезни друштвени план који је усвојило Веће произвођача за ту годину."

Члан 51 став 2 мења се и гласи:

„Веће народа бира за сваки састанак из реда својих чланова претседника и два записничара."

Претседник **Влада Зечевић:** Ко жели реч о овом члану? Има реч народни посланик Грга Јанкес.

Грга Јанкес *(Изборни срез Бјеловар, НР Хрватска):* Другови народни посланици, ја изјављујем да се слажем са овим предложеним промјенама и гласаћу за њих, али бих хтио једну ствар да напоменем која би, мислим, требало да се има у виду.

Ја нисам за неку конзервацију Устава. Наша Револуција и живот траже код нас чешће измјене него што је то уобичајено у другим земљама. Али ипак, мислим да Устав није никаква уредба коју можемо сваки час да мијењамо. Мислим да је тек два мјесеца прошло од како смо два члана Устава мијењали, да смо неколико промјена извршили у току године дана откако смо изгласали Уставни закон, и сматрам да би се овакве промјене, какве ће тражити живот, ипак могле сабрати у току бар шест мјесеци или једанпут у години, и ако има потребе за некаквим крупнијим промјенама, њих треба претходно добро простудирати, па тек онда да се мијењају чланови Устава, да не испадне да је Устав некаква уредба и да на сваком засједању мијењамо чланове Устава. Ипак је Устав једна крупна ствар за земљу и не би требало да свако засједање расправља о промјенама чланова Устава. Ја предлажем да се убудуће, кад има озбиљнијих приједлога за промјене неких чланова Устава, добро обраде, простудирају и прикупе па да се тек онда то мијења, а не на сваком засједању.

Претседник **Влада Зечевић:** Жели ли још ко од народних посланика реч? (Нико се не јавља). Стављам на гласање. Ко је *за* члан 1 овако како је прочитан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није).

Молим да се прочита други члан.

Известилац **Милош Минић** (чита):

Члан 2

Овај закон ступа на снагу даном проглашења на заједничкој седници оба дома Савезне народне скупштине.

Претседник **Влада Зечевић:** Жели ли ко реч? (Нико се не јавља). Стављам на гласање. Ко је *за?* (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема) Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Усвојен је и члан 2.

Прелазимо на гласање у целини. Молио бих другове народне посланике да ми дозволе да дам ово обавештење. Предлог за измену Устава усвојен је ако за њега гласају три петине чланова Дома. Према томе, потребно је да за ову промену гласа најмање 212 посланика Савезног већа. По Пословнику, установљавам да имамо кворум и приступамо гласању у целини, поименично. Молим записничара друга Мухидина Бегића да изврши прозивку.

Записничар **Мухидин Бегић** врши прозивку чланова Савезног већа.

(После гласања)

Претседник **Влада Зечевић:** Има ли ко од народних посланика да је присутан, а није прозван? (*Лазо Крнета:* Ја гласам *за.* — *Моша Пијаде:* Мислим да треба прочитати имена посланика који се нису одазвали на прву прозивку). Ради се о људима који су већ добили отсуство. Има реч друг Пијаде.

Моша Пијаде (*Изборни срез Београд I, НР Србија):* Обичај је да се увек прочитају они који се нису одазвали на прву прозивку. Друг Бегић није прозивао оне посланике који нису тражили отсуство. (*Гласови:* Да се прочитају имена посланика који се нису одазвали).

Записничар **Мухидин Бегић** чита имена народних посланика који се приликом прве прозивке нису одазвали.

(После друге прозивке)

Претседник **Влада Зечевић:** Има ли ко од народних посланика да је присутан а да није прозван? (*Моша Пијаде:* . . . . Ја имам једну примедбу. У овом другом питању друг Бегић, када је прочитао име Лазара Колишевског, неко је рекао *за.* Међутим, друг Лазар Колишевски није овде, он је у Скопљу. Према томе, није могао да гласа, а забележили сте да је гласао.) Молим друга народног посланика који је приликом читања имена Лазара Колишевског рекао *за.* . . . (*Моша Пијаде:* Немојте сад да водите истрагу. Али треба водити рачуна.) Изолите чути резултат гласања. Изјављујем да је за промену Уставног закона гласало укупно 314 народних посланика, што значи више од три петине.

Према томе, Савезно веће је усвојило Предлог закона за измену чланова 45, 46, 47, 48 и 51 став 2 Уставног закона. Када будемо утврдили да је и Веће произвођача усвојило Предлог закона за промену Устава у истоветном тексту, Претседник Скупштине ће га поднети заједничкој седници на проглашење.

Одређујем краћи одмор.

(После одмора)

Претседник **Влада Зечевић:** Настављамо рад. Дозволите да вам прочитам 155 члан Пословника Савезног већа да би сте видели ради чега смо се поново састали. (*Чита):*

Ако се текст усвојен у Дому не слаже са текстом усвојеним у Већу произвођача, претседник ће изнети Дому спорна питања. Дом може без претреса усвојити текст законског предлога како је изгласан у Већу произвођача, и тиме је законски предлог усвојен у оба дома.

Ако Дом не прихвати истоветан текст законског предлога или унесе у овај текст измене или допуне, упутиће законски предлог Већу произвођача са својим образложеним мишљењем у погледу питања у којима постоји несагласност међу текстовима.

Ако Веће произвођача усвоји текст какав је изгласан у Савезном већу, тиме је законски предлог усвојен у оба дома.

Појавио се случај из става 1 овога члана у Предлогу савезног друштвеног плана за 1954 годину. Веће произвођача усвојило је амандман на главу XX одељак 2) Предлога савезног друштвеног плана за 1954 годину који гласи (*чита):* „У тачци а) одељка 2), која третира питање обрачунских плата, иза прве реченице: „Руднике угља са јамским радом", уноси се нова реченица „Рудници живе".

Питам претставника Савезног извршног већа друга потпретседника Вукмановића да ли жели да се изјасни о овом амандману прихваћеном у Већу произвођача.

Потпретседник Савезног извршног већа **Светозар Вукмановић** (*Изборни срез борачко-борски, НР Србија):* Кад је овај амандман био на дневном реду овдје код нас, ја сам у име Извршног вијећа предложио да се он одбије, иако је ситуација таква да то питање треба ријешити. Ситуација у руднику живе у Идрији стварно је таква. То питање треба ријешити, јер постоји опасност по здравље и животе радника. Али то није усамљен случај. Због тога смо тражили оно овлашћење за Савезно извршно вијеће да такве случајеве може рјешавати својом посебном одлуком. Међутим, као што знате, Савезно вијеће је усвојило тај став Савезног извршног вијећа, док је Вијеће произвођача тај амандман изгласало. Чим се чуло да је у Вијећу произвођача продро амандман за Идрију, одмах се појавио и амандман за Рашу, гдје је ситуација још тежа. Ми можемо очекивати сада амандман и за Трепчу, гдје је такође слична ситуација, итд. Но, иако сам чврсто убијеђен да је став Савезног извршног вијећа правилан, ја бих предложио, у циљу отклањања ове колизије, пошто ће Савезно извршно вијеће и тако узети у разматрање одмах и Рашу и Трепчу, итд., да прихватимо овај амандман који је изгласало Вијеће произвођача и да скинемо ово питање с дневног

реда. Наравно, уколико се слажете. (Одобравање).

Претседник **Влада Зечевић:** Има још један амандман — на главу XXV. У наслову изнад скале постотака, у другом реду, иза речи „Савезном" додата реч „и републичком".

Стављам оба ова амандмана на гласање. Ко је *за* то да се они приме и да постану саставни део Закона о плану, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржао? (Нико).

Према томе,констатујем да су ови амандмани усвојени и у Савезном већу. Известићемо Претседника Већа произвођача да је текст усвојен у Савезном већу истоветан са текстом усвојеним у Већу произвођача.

Исто тако, у вези наше треће тачке дневног реда — Буџет Федеративне Народне Републике Југославије (Савезни буџет), у 11 разделу, партија 101, постоји измена у наслову партије. Треба да стоји „спровођење Уредбе о допунским платама државних службеника". Питам претставника Савезног извршног већа друга Мому Марковића слаже ли се са овом изменом.

Претставник Савезног извршног већа **Мома Марковић** *(Изборни срез подунавски, НР Србија):* Слажем се. То је измена чисто техничке природе.

Претседник **Влада Зечевић:** Стављам ову измену на гласање. Ко је *за* то да се ово усвоји, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржао? (Нико). Значи, и текст Савезног буџета за 1954 год. је истоветан.

Претседник **Влада Зечевић:** Извештен сам од Претседника Већа произвођача да су текстови Савезног друштвеног плана за 1954 годину усвојени у Већу произвођача и у Савезном већу истоветни и, према томе, биће упућени на проглашење Претседнику Савезне народне скупштине и Претседнику Републике. Исто тако, и Закон о Савезном буџету за 1954 годину усвојен је и у Већу произвођача у истоветном тексту у коме је изгласан и у Савезном већу. Према томе, и он ће бити послат на проглашење.

Чекамо још трећи одговор. Упозорио ме народни посланик др Шнудерл да је и Закон о буџетима истоветан; извршена је промена у наслову закона, напред је додато „Основни". Међутим, ја нисам обавештен о тој измени од претседника Дома, па према томе, ако ту измену прихватате, можемо сматрати да је и овај закон усвојен у оба дома у истоветном тексту. Слажете ли се са тим? (*Гласови:* Слажемо!). Констатујем да је и Основни закон о буџетима усвојен у Савезном већу у истоветном тексту у коме је изгласан и у Већу произвођача.

Овим седницу Савезног већа закључујем а идућа ће бити заказана писменим путем.

(Седница је закључена у 13,40 часова).

ПРИЛОЗИ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ
В. Бр. 571
1 марта 1954 године
Београд
СНС (А)/29

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

У смислу члана 15 тачке 8 Уставног закона приложено Вам достављамо Предлог закона о ратификацији Допунског споразума уз Уговор о пријатељству и сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске, с молбом да се достави на претресање Одбору за спољне послове Савезног већа, како би могао бити стављен на дневни ред наредног састанка Савезне народне скупштине.

Овај предлог закона усвојен је на седници Савезног извршног већа, одржаној на дан 28. II. ове године.

Напомињемо да је допунски споразум закључен ради ефикаснијег остварења циљева изнетих у Уговору о пријатељству и сарадњи, и даљег развоја сарадње на свим доменима (политичком, војном, културном и техничком) између три земаља. У том циљу допунским споразумом установљава се Стални секретаријат земаља потписница Анкарског уговора.

Овај споразум ратификоваће свака од страна уговорница према прописима националног законодавства. Ратификациони инструменти биће једновремено размењени, и од последњег достављања ратификационог инструмента споразум ступа на снагу. Он остаје на снази за све време док важи Анкарски уговор.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Претседник
Савезног извршног већа
Едвард Кардељ, с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ПРЕТСЕДНИК
Р. бр. СНС (А)/29
Београд, 2-III-1954 год.

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам у прилогу Предлог закона о ратификацији Допунског споразума уз Уговор о пријатељству и сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске, примљен од Савезног извршног већа које га је усвојило на седници одржаној 28 фебруара о. г.

Молим Вас да овај предлог закона упутите Одбору за спољне послове.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Претседник
Моша Пијаде, с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ
Бр. СНС (А)/29
Београд, 2-III-1954 год.

ПРЕТСЕДНИКУ ОДБОРА ЗА СПОЉНЕ ПОСЛОВЕ САВЕЗНОГ ВЕЋА

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог закона о ратификакацији Допунског споразума уз Уговор о пријатељству и сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске, који сам добио од Савезног извршног већа преко Претседника Савезне народне скупштине, с молбом да га претресете у Одбору и доставите извештај Дому.

Претседник
Влада Зечевић, с. р.

ПРЕДЛОГ
ЗАКОНА О РАТИФИКАЦИЈИ ДОПУНСКОГ СПОРАЗУМА УЗ УГОВОР О ПРИЈАТЕЉСТВУ И САРАДЊИ ИЗМЕЂУ ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ, КРАЉЕВИНЕ ГРЧКЕ И РЕПУБЛИКЕ ТУРСКЕ

Члан 1

Ратификује се Допунски споразум уз Уговор о пријатељству и сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске од 28 фебруара 1953 године, који је закључен и потписан 7 новембра 1953 године у Београду, а који у оригиналу на француском и у преводу на српскохрватском језику гласи:

ACCORD ADDITIONNEL
AU TRAITE D'AMITIE ET DE COLLABORATION ENTRE LA REPUBLIQUE POPULAIRE FEDERATIVE DE YOUGOSLAVIE, LE ROYAUME DE GRECE ET LA REPUBLIQUE DE TURQUIE, SIGNÉ À ANKARA, LE 28 FÉVRIER 1953.

Les Parties Contractantes,

décidées de réaliser de la façon la plus efficace les buts énoncés dans le Traité d'Amitié et de

ДОПУНСКИ СПОРАЗУМ
УЗ УГОВОР О ПРИЈАТЕЉСТВУ И САРАДЊИ ИЗМЕЂУ ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ, КРАЉЕВИНЕ ГРЧКЕ И РЕПУБЛИКЕ ТУРСКЕ, ПОТПИСАН У АНКАРИ 28 ФЕБРУАРА 1953 ГОДИНЕ

Стране уговорнице,

решене да на што ефикаснији начин остварују циљеве изнете у Уговору о пријатељству и

Collaboration entre la République Populaire Fédérative de Yougoslavie, le Royaume de Grèce et la République de Turquie, signé à Ankara le 28 février 1953,

désireuses de faciliter le travail de la Conférence des Ministres des Affaires Etrangères des Parties Contractantes,

en application de l'article 4 dudit Traité, et

en exécution de la décision de la Conférence des Ministres des Affaires Etrangères, ayant eu lieu à Athènes, du 7 au 11 juillet 1953, sont convenues des dispositions suivantes:

Article 1

Afin de réaliser de la façon la plus efficace les buts du Traité d'Amitié et de Collaboration entre la République Populaire Fédérative de Yougoslavie, le Royaume de Grèce et la République de Turquie, signé à Ankara, le 28 février 1953 (ci-après dénommé Traité d'Ankara), ainsi que de continuer et de développer la collaboration dans tous les domaines, un Secrétariat Permanent des Pays signataires du Traité d'Ankara est constitué.

Article 2

Les tâches du Secrétariat Permanent sont les suivantes:

a) préparer les conférences des Ministres des Affaires Etrangères, prévues par l'article premier du Traité d'Ankara;

b) étudier et attirer l'attention des Gouvernements sur toute question rentrant dans le cadre de la collaboration politique, militaire, culturelle, économique et technique entre les pays membres du Traité d'Ankara;

c) examiner et rechercher, afin de faire des recommandations aux Gouvernements membres du Traité d'Ankara, des mesures propres à réaliser les buts du Traité d'Ankara, y compris des mesures telles que: conclusion de conventions et d'accords, et adoption d'une politique commune concernant les différentes questions;

d) proposer aux Gouvernements membres du Traité d'Ankara la convocation de conférences périodiques et l'organisation de commissions permanentes et provisoires, ainsi que d'autres organes, toutes les fois qu'il le jugera utile à la mise en oeuvre des buts énoncés à l'article 4 du Traité d'Ankara.

Article 3

Le Secrétariat Permanent comprend:

a) un Comité du Secrétariat, composé d'un représentant diplomatique ayant le rang d'Ambassadeur ou de Ministre plénipotentiaire, de chacun des pays membres du Traité d'Ankara et éventuellement d'un suppléant pour chacun;

b) un Bureau permanent, comme appareil technique exécutif du Secrétariat.

Article 4

Le Comité du Secrétariat Permanent ne prend ses décisions qu'en présence de tous les membres ou de leurs suppléants, et à l'unanimité.

Article 5

Le Président du Comité du Secrétariat Permanent est le représentant de l'Etat dans lequel le Secrétariat siège pendant la période déterminée.

Article 6

Le siège du Secrétariat Permanent est établi toutes les fois dans le pays dans lequel doit se tenir, à tour de rôle, la conférence susmentionnée des Ministres des Affaires Etrangères.

сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске, потписан у Анкари 28 фебруара 1953 године,

у жељи да олакшају рад Конференције Министара иностраних послова Страна уговорница,

поступајући по члану 4 поменутог Уговора

и

извршујући одлуку Конференције Министара иностраних послова, која је одржана у Атини од 7 до 11 јула 1953 године, споразумеле су се о следећем:

Члан 1

У циљу да се на најефикаснији начин остваре циљеви Уговора о пријатељству и сарадњи између Федеративне Народне Републике Југославије, Краљевине Грчке и Републике Турске, потписаног у Анкари 28 фебруара 1953 године (у даљем тексту под називом Анкарски уговор), као и да се настави и развије сарадња на свима пољима, оснива се Стални секретаријат земаља потписница Анкарског уговора.

Члан 2

Задатак је Сталног секретаријата:

а) да припрема конференције Министара иностраних послова предвиђене у члану 1 Анкарског уговора;

б) да проучава и скреће пажњу Владама на свако питање које улази у оквир политичке, војне, културне, економске и техничке сарадње између земаља чланица Анкарског уговора;

ц) да у сврху подношења препорука Владама чланицама Анкарског уговора разматра и проналази погодне мере за остварење циљева Анкарског уговора, укључујући ту и мере као: закључивање конвенција и споразума и прихватање заједничке политике у разним питањима;

д) да предлаже Владама чланицама Анкарског уговора сазивање повремених конференција и организовање сталних и привремених комисија, као и других органа, кадгод сматра да је то корисно за остварење циљева изнетих у члану 4 Анкарског уговора.

Члан 3

Стални секретаријат обухвата:

а) Комитет Секретаријата, који се састоји од по једног дипломатског претставника са рангом амбасадора или опуномоћеног министра сваке од земаља чланица Анкарског уговора и евентуално од по једног заменика за сваког од њих;

б) Стални биро, као технички извршни апарат Секретаријата.

Члан 4

Комитет Сталног секретаријата доноси одлуке само када су присутни сви чланови или њихови заменици, и то једногласно.

Члан 5

Претседник Комитета Сталног секретаријата је претставник државе у којој је седиште Секретаријата у одређеном периоду.

Члан 6

Седиште Сталног секретаријата је увек у земљи у којој треба наизменично да се одржава напред поменута конференција Министара иностраних послова.

Article 7

Les représentants des Etats, leurs suppléants et le personnel diplomatique auprès des représentants jouissent de la pleine immunité et privilèges diplomatiques, dont jouissent les autres représentants diplomatiques d'un rang correspondant, accrédités dans les pays où ils exercent leurs fonctions ou le personnel diplomatique des missions accréditées.

Les bureaux, courrier, archives et communications desdites représentations jouissent de l'immunité et des privilèges accordés aux Missions diplomatiques.

Article 8

Le Bureau du Secrétariat Permanent est composé d'un Chef du Bureau et du nombre nécessaire du personnel.

Le Chef du Bureau est nommé par le Comité du Secrétariat Permanent pour la durée d'une année.

Les autres membres du personnel sont nommés par le Chef du Bureau avec l'agrément du Comité du Secrétariat Permanent, conformément aux principes de l'article 4 du présent Accord.

Article 9

Chacune des Parties Contractantes prend à sa charge tous les frais de son représentant, de son suppléant et du personnel de la représentation près le Secrétariat.

Les frais du Bureau, ainsi que d'autres frais communs, sont à la charge des Parties Contractantes par part égale. A la base des prévisions des dépenses du Bureau, le Comité du Secrétariat Permanent déterminera chaque année un montant forfaitaire que les Parties Contractantes verseront à cette fin.

Article 10

Les dispositions détaillées relatives à l'Organisation et au fonctionnement du Secrétariat, du Bureau, des commissions permanentes et provisoires, ainsi que d'autres organes du Secrétariat Permanent, seront établies par le Comité du Secrétariat Permanent lui-même dans son Règlement intérieur, ou par les décisions concernant l'organisation des commissions et d'autres organes, ou par des décisions concernant l'attribution de tâches concrètes.

Article 11

Le présent Accord est fait en trois exemplaires identiques en langue francaise.

Article 12

Le présent Accord sera ratifié par chacune des Parties Contractantes suivant son système législatif, et cette ratification sera notifiée simultanément aux deux autres Parties; il entrera en vigueur à la date de la dernière notification.

Il restera en vigueur autant que le Traité d'Ankara.

Fait à Beograd, le sept novembre mil neuf cent cinquante-trois.

Pour la République Populaire Fédérative de Yougoslavie,
Koča Popović, m. p.

Pour la République de Turquie,
Agah Aksel, m. p.

Pour le Royaume de Grèce,
Spyridon Capétanidès, m. p.

Члан 7

Претставници Држава, њихови заменици и дипломатско особље при претставницима уживају пуни дипломатски имунитет и привилегије као и други дипломатски претставници одговарајућег ранга који су акредитовани у земљама где врше своје функције односно као дипломатско особље акредитованих мисија.

Канцеларије, пошта, архива и комуникационе везе поменутих претставништава уживају имунитет и привилегије које се дају дипломатским мисијама.

Члан 8

Биро Сталног секретаријата састоји се од Шефа Бироа и потребног броја особља.

Шефа Бироа поставља Комитет Сталног секретаријата за период од једне године.

Остале чланове особља поставља Шеф Бироа уз сагласност Комитета Сталног секретаријата сходно начелима из члана 4 овог Споразума.

Члан 9

Свака Страна уговорница сноси све трошкове свога претставника, његовог заменика и особља претставништва при Секретаријату.

Трошкове Бироа и остале заједничке трошкове сносе Стране уговорнице на једнаке делове.. На основу предрачуна расхода Бироа, Комитет Сталног секретаријата одредиће сваке године висину предујма који ће Стране уговорнице уплатити у ту сврху.

Члан 10

Ближе одредбе о организацији и раду Секретаријата, Бироа, сталних и привремених комисија и осталих органа Сталног секретаријата утврдиће сам Комитет Сталног секретаријата у свом Пословнику, или ће се утврдити одлукама о организовању комисија и осталих органа или одлукама о додељивању конкретних задатака.

Члан 11

Овај Споразум сачињен је у три равногласна примерка на француском језику.

Члан 12

Овај Споразум ратификоваће свака од Страна уговорница према свом законодавном систему а ова ратификација биће једновремено достављена другим двема Странама; он ће ступити на снагу на дан последњег саопштења.

Он ће остати на снази све дотле док буде важио Анкарски уговор.

Сачињено у Београду седмог новембра хиљаду девет стотина педесет и треће године.

За Федеративну Народну Републику Југославију,
Коча Поповић, с. р.

За Републику Турску,
Агах Аксел, с. р.

За Краљевину Грчку,
Спиридон Капетанидес, с. р.

Члан 2

Овај закон ступа на снагу даном изгласавања у Савезној народној скупштини.

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE
B. br. 570
1 marta 1954 god.
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE
Beograd

U smislu čl. 79 tač. 2 Ustavnog zakona priloženo Vam dostavljamo Predlog zakona o ukidanju Zakona o obaveznoj službi medicinskog osoblja, koji je prihvaćen na sednici Saveznog izvršnog veća, održanoj 28 februara o. g.

Molim Vas da ovaj predlog zakona dostavite na pretresanje Odboru za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Potpretsednik
Saveznog izvršnog veća
Edvard Kardelj, s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK
R. br. SNS/A/28
2 marta 1954 god.
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
Beograd

Druže Pretsedniče,

Primio sam od Saveznog izvršnog veća Predlog zakona o ukidanju Zakona o obaveznoj službi medicinskog osoblja, koji je Savezno izvršno veće usvojilo na sednici održanoj 28 februara o. g.

Molim Vas da ovaj predlog zakona uputite Odboru za socijalnu politiku i narodno zdravlje.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsednik
Moša Pijade, s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
Br. SNS/A/28
2 marta 1954 god.
Beograd

PRETSEDNIKU ODBORA ZA SOCIJALNU POLITIKU I NARODNO ZDRAVLJE SAVEZNOG VEĆA
Beograd

Drugarice Pretsedniče,

Dostavljam Vam Predlog zakona o ukidanju Zakona o obaveznoj službi medicinskog osoblja koji sam dobio od Saveznog izvršnog veća preko pretsednika Savezne narodne skupštine s molbom da ga pretresete u Odboru i dostavite izveštaj Domu.

Pretsednik
Vlada Zečević, s. r.

PREDLOG

ZAKONA O UKIDANJU ZAKONA O OBAVEZNOJ SLUŽBI MEDICINSKOG OSOBLJA

Član 1

Ukida se Zakon o obaveznoj službi medicinskog osoblja (»Službeni list FNRJ«, br. 82/46 i br. 3/49).

Član 2

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe svi propisi doneti radi izvršenja Zakona o obaveznoj službi medicinskog osoblja.

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O UKIDANJU ZAKONA O OBAVEZNOJ SLUŽBI MEDICINSKOG OSOBLJA

Zakon o obaveznoj službi medicinskog osoblja donet je još 1941 godine, kada je usled nedovoljnog broja lekara bilo potrebno premeštanje lekara i ostalih zdravstvenih radnika iz većih centara u zaostale srezove gde ih uopšte nije bilo. Međutim, sa povećanjem broja lekara i ostalih zdravstvenih radnika, kao i sa poboljšanjem uslova života i rada u tim krajevima, prestala je potreba da se na ovaj način raspoređuju ti radnici. I već od 1951 godine, ovlaštenja iz ovog zakona savezni organi nisu koristili. Ali se u pojedinim republikama još i danas njegova ovlašćenja koriste protivno njegovom duhu i smislu, jer se radi o pojedinačnim pojavama, pa se imperativno nameće njegovo ukidanje.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ПРЕТСЕДНИК
Р. бр. СНС/А/32/33
6 марта 1954 године
Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
Београд

Друже Претседниче,

У прилогу Вам достављам Обавезно тумачење члана 7, 20 и 21 Закона о јавном правобраништву и Обавезно тумачење члана 14 Закона о јавном тужиоштву у вези са чл. 76 тач. 7 Општег закона о народним одборима, које сам добио од Комисије за тумачење закона, с молбом да ова обавезна тумачења изнесете на седницу свог Дома на потврду. Известилац биће др Заим Шарац, претседник Комисије за тумачење закона.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Претседник
Моша Пијаде, с. р.

На основу члана 69 став 1 Уставног закона, а у вези члана 2 тачке 1 Пословника, Комисија за тумачење закона Савезне народне скупштине даје:

ОБАВЕЗНО ТУМАЧЕЊЕ

ЧЛАНА 14 ЗАКОНА О ЈАВНОМ ТУЖИОШТВУ У ВЕЗИ СА ЧЛАНОМ 76 ТАЧКЕ 7 ОПШТЕГ ЗАКОНА О НАРОДНИМ ОДБОРИМА

Чланом 14 Закона о јавном тужиоштву дато је јавном тужиоцу право да подигне захтев за заштиту законитости против правноснажног решења органа државне управе кад нађе да је таквим решењем повређен закон. Међутим, према члану 76 тач. 7 Општег закона о народним одборима, правноснажно решење може се поништити или укинути по праву надзора само кад је донето од стране органа који није стварно надлежан за решавање о предмету, или кад би се извршењем решења проузроковало какво кривично дело, или би услед извршења настала тешка опасност по живот и здравље људи или јавни мир и поредак.

С обзиром на то, чл. 14 Закона о јавном тужиоштву у вези са чл. 76 тач. 7 Општег закона о народним одборима треба разумети тако да јавни тужилац може захтевом за заштиту законитости по-

бијати управни акт који је коначан у управном поступку а из надлежности локалних органа само у случајевима наведеним у чл. 76 тач. 7 Општег закона о народним одборима, и да орган управе може по праву надзора а поводом постављеног захтева за заштиту законитости само у таквим случајевима поништавати или укидати управни акт.

Број 113
4 март 1954 године
Београд

Комисија за тумачење закона
Савезне народне скупштине

Секретар — Претседник

Гојко Гарчевић, с. р. — Др **Заим Шарац**, с. р.

На основу члана 69 став 1 Уставног закона, а у вези члана 2 тачке 1 Пословника. Комисија за тумачење закона Савезне народне скупштине даје:

ОБАВЕЗНО ТУМАЧЕЊЕ

ЧЛАНА 7, 20 И 21 ЗАКОНА О ЈАВНОМ ПРАВОБРАНИОШТВУ

Према Закону о јавном правобраниоштву јавно правобраниоштво је орган чија је основна дужност да у имовинско-правним односима заступа Федеративну Народну Републику Југославију, народне републике, аутономне јединице, срезове, градове и општине, као и њихове установе којима је признато својство правног лица. Одредбама члана 7, 20 и 21 тога закона ближе су одређене дужности и овлашћења органа правобраниоштва у заступању државе, њених органа и установа.

Како по важећим прописима свака странка, која победи у спору, а која је заступана од стране једног квалификованог заступника, има право на накнаду трошкова заступања, то се одредбе члана 7, 20 и 21 Закона о јавном правобраниоштву има узети да Федеративна Народна Република Југославија, народне републике, аутономне јединице, срезови, градови и општине, као и њихове установе којима је признато својство правног лица, кад их заступају органи јавног правобраниоштва, имају право на накнаду трошкова заступања, с тим да странка која се спори са странком коју заступа јавно правобраниоштво не може у погледу плаћања трошкова заступања доћи у гори положај од оног у који би дошла да се спори са приватним лицем.

Број 121
4 март 1954 године
Београд

Комисија за тумачење закона
Савезне народне скупштине

Секретар — Претседник

Гојко Гарчевић, с. р. — Др **Заим Шарац**, с. р.

SAVEZNO VEĆE
i
VEĆE PROIZVOĐAČA

3-ća ZAJEDNIČKA SEDNICA

ODRŽANA 11 MARTA 1954 GODINE

SADRŽAJ:

Dnevni red:

1) Proglašenje Zakona o izmenama Ustavnog zakona o osnovama društvenog i političkog uređenja FNRJ i o saveznim organima vlasti,
2) Pretres predloga za izbor sudije Saveznog vrhovnog suda,
3) Pretres predloga Odbora za prosvetu da se ukine Komisija za reformu škola opšteg obrazovanja

Govornici: Moša Pijade, Velibor Ljujić, dr Miloš Žanko.

PRETSEDAVAO:
PRETSEDNIK
MOŠA PIJADE

SEKRETAR:
VELIMIR STOJNIĆ

Početak u 13,50 časova

Pretsednik **Moša Pijade** *(Izborni srez Beograd I, NR Srbija):* Otvaram treću zajedničku sednicu domova Savezne narodne skupštine. Pretsednik Saveznog veća i Pretsednik Veća proizvođača obavestili su me da su njihovi domovi usvojili Predlog zakona o izmenama članova 45, 46, 47, 48 i 51 stav 2 Ustavnog zakona o osnovama društvenog i političkog uređenja FNRJ i saveznim organima vlasti.

Dobio sam od Odbora za izbore predlog da se za sudiju Saveznog vrhovnog suda izabere Anton Krajšek, sudija Vrhovnog suda NR Slovenije.

Zatim, dobio sam od Odbora za prosvetu Saveznog veća predlog da se ukine komisija koja je ranije bila izabrana od Narodne skupštine FNRJ, Komisija za reformu škola opšteg obrazovanja.

Na osnovu ovih predloga, predlažem sledeći dnevni red za ovu sednicu:

1) Proglašenje Zakona o izmeni člana 45, 46, 47, 48 i 51 stav 2 Ustavnog zakona o osnovama društvenog i političkog uređenja FNRJ i saveznim organima vlasti;

2) Pretres predloga za izbor sudije Saveznog vrhovnog suda, i

3) Pretres predloga Odbora za prosvetu da se ukine Komisija za reformu škola opšteg obrazovanja.

Ima li ko da predloži dopunu ili izmenu predloženog dnevnog reda? (Nema). Usvaja li se dnevni red? (Usvaja).

Pre prelaza na dnevni red treba da pročitamo zapisnik druge zajedničke sednice. Molim sekretara Velimira Stojnića da pročita zapisnik.

Sekretar **Velimir Stojnić** *(Izborni srez Drvar, Bosansko Grahovo i Bosanski Petrovac, NR Bosna i Hercegovina)* čita zapisnik druge zajedničke sednice od 8 marta 1954 god.

Pretsednik **Moša Pijade:** Čuli ste zapisnik. Ima li primedaba? (Nema). Znači, zapisnik je primljen. Zapisnik mojom greškom nije prvo pročitan.

Prelazimo na dnevni red.

Prva tačka dnevnog reda — proglašenje Zakona o izmeni člana 45, 46, 47, 48 i 51 stav 2 Ustavnog zakona. Pročitaću vam predlog odluke o proglašenju. Tekst predloga odluke glasi *(čita):*

Proglašava se i stupa na snagu Zakon o izmeni člana 45, 46, 47, 48 i 51 stav 2 Ustavnog zakona o osnovama društvenog i političkog uređenja Federativne Narodne Republike Jugoslavije i saveznim organima vlasti usvojen od Saveznog veća na sednici od 11 marta 1954 godine i od Veća proizvođača Savezne narodne skupštine na sednici od 11 marta 1954 godine.

Da li Skupština ima primedaba na predloženi tekst odluke o proglašenju Zakona o izmeni Ustavnog zakona? (Nema). Ko je *za*, molim, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Prema tome, Zakon o izmeni Ustavnog zakona je proglašen.

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda.

Od Odbora za izbore Savezne narodne skupštine dobila je Savezna narodna skupština ovaj izveštaj *(čita):*

SAVEZNOJ NARODNOJ SKUPŠTINI

Beograd

Odbor za izbore Savezne narodne skupštine na osnovu čl. 100, stav 1, Poslovnika Savezne narodne skupštine kao i čl. 20 a u vezi čl. 2 Zakona o uređenju narodnih sudova razmotrio je predlog Saveznog izvršnog veća da se za sudiju Saveznog vrhovnog suda

izabere Anton Krajšek, sudija Vrhovnog suda NR Slovenije i našao da postoje zakonski uslovi za izbor.

Anton Krajšek rođen je u Potkraju, srez Trbovlje 1891 godine. Pravni fakultet je završio 1919 godine. Do 1941 godine bio je u upravnoj službi. Nakon oslobođenja službovao je u Ministarstvu unutrašnjih poslova, Pretsedništvu vlade, Sekretarijatu za personalnu službu Vlade NR Slovenije, a 8 juna 1951 godine izabran je za sudiju Vrhovnog suda NR Slovenije na kojoj se dužnosti i sada nalazi. Poznat je kao dobar poznavalac upravnog i radnog prava. Napisao je veći broj stručnih članaka iz oblasti upravnog i radnog prava. Za vreme okupacije aktivno i organizovano je radio u Narodnooslobodilačkom pokretu. Iako je već ispunio sve uslove za starosnu penziju želi da i dalje radi u sudskoj struci.

Odbor predlaže Skupštini da se ovaj predlog o izboru usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Velibor Ljujić.

Sekretar
Živko Žižić, s. r.

Pretsednik
Ilija Došen, s. r.

Članovi:
Nikola Sekulić, s. r., **Velibor Ljujić**, s. r.

Želi li izvestilac da kaže još nešto više nego što je u ovom dopisu?

Izvestilac Odbora za izbore **Velibor Ljujić** *(Izborni srez zlatarsko-pribojsko-mileševski, NR Srbija):* Nemam šta da dodam.

Pretsednik **Moša Pijade:** Želi li još ko da uzme reč o ovom predlogu Odbora za izbore? (Niko se ne javlja). Prema tome, stavljam na glasanje predlog Odbora za izbore da se za sudiju Saveznog vrhovnog suda izabere Anton Krajšek, sudija Vrhovnog suda NR Slovenije. Ko je za taj predlog, molim, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Hvala. Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Prema tome, Anton Krajšek je postao sudijom Saveznog vrhovnog suda.

Treća tačka dnevnog reda: Predlog Odbora za prosvetu da se ukine Komisija za reformu škola opšteg obrazovanja. Obrazloženje ovog predloga daće dr Miloš Žanko. Pročitaću vam pismo koje sam dobio od pretsednika Odbora. *(Čita):*

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
ODBOR ZA PROSVETU
Br. 10
10 marta 1954 god.
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za prosvetu Saveznog veća na svojoj sednici, održanoj 23 februara 1954 godine, pošto je saslušao izveštaj koji je u ime Komisije podneo dr Miloš Žanko, pretsednik Komisije za reformu škola opšteg obrazovanja, odlučio je da predloži Saveznoj narodnoj skupštini da se ukine ova Komisija, a da poslove koje je ona obavljala prepusti Odboru za prosvetu.

Molimo Pretsednika Savezne narodne skupštine da stavi na dnevni red ovo pitanje.

Obrazloženje Odbora daće dr Miloš Žanko, narodni poslanik.

10 marta 1954 godine
Beograd

Pretsednik
Veljko Vlahović, s. r.

Molim narodnog poslanika dr Miloša Žanka da obrazloži ovaj predlog.

Dr **Miloš Žanko** *(NR Hrvatska):* Narodna skupština FNRJ prošlog saziva formirala je 22 maja 1953 godine Komisiju za reformu škola općeg obrazovanja i stavila ovoj komisiji u zadatak:

1) Da prouči i da dâ odgovarajuće prijedloge za reformu škola općeg obrazovanja.

2) Da prouči stanje i da da odgovarajuće prijedloge u vezi sa materijalnim stanjem škola, konkretno školskog prostora i školske opreme.

3) Da razmotri društveni i materijalni položaj prosvetnih radnika i da dâ odgovarajuće prijedloge u tome pogledu.

4) Da prouči pitanje primjene načela društvenog upravljanja u oblasti prosvjete.

Odbor za prosvjetu, na svojoj sednici od 22 februara ove godine, saslušao je izveštaj komisije, te je nakon toga zaključio da predloži Narodnoj skupštini da se likvidira Komisija za reformu škola općeg obrazovanja i to iz ovih razloga:

U ono vrijeme kada je formirana Komisija za reformu škola općeg obrazovanja u 1953 godini, dakle za vrijeme skupštine starog saziva, unutrašnja organizacija Skupštine nije bila takva da bi u toj Skupštini postojao neki organ koji bi se sistematski bavio aktuelnim pitanjima školstva koja su se tada nametala. Iz tog razloga formirana je Komisija za reformu škola da uzme u razmatranje sve one zadatke o kojima sam govorio. Međutim, u okviru nove Savezne narodne skupštine, konkretno Saveznog vijeća, kao što vam je poznato, po Poslovniku formirani su odgovorajući odbori pa konkretno i Odbor za pitanja prosvjete. I baš po čl. 89 Poslovnika Odbor za prosvjetu bavi se ovim pitanjima:

Pretresa i priprema prijedloge saveznih opštih zakona iz oblasti prosvjete i kulture i sistema školstva.

Proučava ta pitanja i daje mišljenja o obezbjeđenju i upotrebi finansiskih sredstava za prosvjetnu i kulturnu delatnost, ustvari neposredno u djelokrug Odbora za prosvjetu spadaju baš ona pitanja zbog kojih je u svoje vrijeme formirana Komisija za reformu škola općeg obrazovanja.

Odbor za prosvjetu započeo je da razmatra neka pitanja, konkretno u vezi sa Prijedlogom zakona o univerzitetima i stavio je na dnevni red i primjenu načela društvenog upravljanja

i u ovom zakonu. Zatim, Odbor je stavio na dnevni red i pitanje materijalnog stanja škola. Zbog toga što postoji Odbor za prosvjetu, to je bio prvi razlog da Odbor predloži da on neposredno uzme u razmatranje ta pitanja i on je onda formirao odgovarajuće potkomisije, kao što je predviđeno Poslovnikom.

Drugi razlog: iskustvo iz rada te komisije pokazalo je da, iako je komisija imala slabosti u svom radu, ipak ona ne bi mogla uspješno da dokrajči sva ova pitanja koja su raznovrsna, počev od sistema školstva pa do društvenog i materijalnog položaja prosvjetnih radnika, već da su to pitanja koja zahtjevaju da se ovaj rad organizuje na drugi način.

Odbor je razmotrio dosadašnje rezultate rada komisije te je, naprimjer, zaključio u vezi sa materijalnim stanjem škola da preuzme sav materijal i prijedloge Komisije za reformu školstva i da se na bazi tog materijala povede diskusija i da se u samom Odboru razmotre sva ta pitanja i da se sve to pravovremeno podnese Skupštini na rješavanje. Zatim, zaključeno je da u pogledu organizovanja društvenog upravljanja školama, pošto je to aktuelan problem, da se i to stavi na dnevni red i da se dadu odgovarajuće preporuke u tom pogledu. U pogledu razmatranja reforme školstva Odbor za prosvjetu će sam na najpogodniji način proučiti reformu našeg školstva.

To su bili i praktični razlozi koji su zahtjevali i zbog kojih Odbor za prosvjetu smatra da treba da se ukine Komisija za reformu škola općeg obrazovanja forminara u maju 1953 godine i da se poslovi u skladu sa Poslovnikom prebace neposredno na Odbor za prosvjetu.

Iz tih razloga predlažem u ime Odbora za prosvjetu da se ukine Komisija za reformu škola općeg obrazovanja.

Pretsednik **Moša Pijade:** Čuli ste objašnjenje predloga da se ukine Komisija za reformu škola opšteg obrazovanja izabrana prošle godine u maju mesecu. Da li još koji narodni poslanik želi o tome da govori? (Ne javlja se niko). Prema tome, stavljam predlog Odbora za prosvjetu na glasanje. Ko je *za* ovaj predlog, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Konstatujem da je predlog Odbora za prosvetu jednoglasno usvojen.

Mi smo time iscrpli dnevi red ove zajedničke sednice.

Sednicu zaključujem a naredna će biti sazvana pismenim putem.

(Sednica je zaključena u 14,05 časova).

ISPRAVKA

Na str. 21, drugi stubac, Stenografskih beležaka Savezne narodne skupštine (sveska I), u grupi poljoprivrede, pod rednim brojem 16 treba da stoji: „Jokić Kostadina Borisav iz Stapara".

Izdaje Savezna narodna skupština, Beograd. Uređuje redakciona komisija. Odgovorni urednik Slobodan M. Nešović, Kraljevića Marka 9, Beograd. Štampa Jugoslovensko štamparsko preduzeće, Beograd. — Cena ovoj svesci 560 din. Pretplatu prima Odeljenje prodaje »Službenog lista FNRJ«, Kraljevića Marka br. 9, tel. 22-619. Abonman u visini od 3.000 din. polaže se na tek. račun 1032-T-220. Pretplatnici će beleške dobijati sve dok se ovaj iznos se iscrpe, kada će biti pozvani da obnove pretplatu.